MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

KUR'AN-I KERİMDEKİ NÜZUL SIRASINA GÖRE

EL ESMAU'L HUSNA

5

"İMANIN İLK ŞARTI ALLAH'A İMANDIR VE İNSAN TANIMADIĞI BİR ALLAH'A İMAN EDEMEZ"

1.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN
Editör: Şiyar ADIYAMAN
Düzenleme: Hasan ERGÜN
Basım Tarihi: 2019

ISBN: 978-605-68078-7-9

DİYAR TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ
İLETİŞİM

Beyazıt Mahallesi Çankırı Bulvarı No 226/B

Akyurt / ANKARA

Tel: 0850 304 12 86 - 0312 336 70 48

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemliinsan.org.tr

KUR'AN-I KERİMDEKİ NÜZUL SIRASINA GÖRE

EL ESMAU'L HUSNA

EL ESMAU'L HUSNA'YA GİRİŞ 1			EL ESMAU'L HUSNA'YA GİRİŞ 2			EL ESMAU'L HUSNA'YA GİRİŞ 3	
اللهُ	ALLAH LAFZI	Bütün isimleri ihtiva eden Allah'ın zat ismi	الأكرَمُ	EL EKREM	Zatında kerim olan, kullarını kerim kılan		1.CİLT
الرَّبُّ	ER RABB	Her şeye yaratılışının gayesine göre muamele eden	الإلٰهُ	EL İLAH	Mabud, sevilen ve âbd olunmaya layık tek zat		
الرَّحمٰنُ	ER RAHMÂN	Rahmeti her şeyi ve herkesi kuşatan	الوَكِيلُ	EL VEKÎL	Güvenilmeye layık, güveni boşa çıkarmayan		
الرَّحِيمُ	ER RAHÎM	Sıfatları ve isimlerinde her zaman rahmeti tecelli eden	الغَفُورُ	EL ĞAFÛR	Her türlü günahı mağfiret eden		
المَلِكُ	EL MÂLİK	Mülkünün maliki (sahibi)	الأعلَى	EL E'LÂ	Yüceliği anlaşılamayacak kadar yüce olan		
الخَبِيرُ	EL HABÎR	Her şey ve herkesten haberdar olan	الفَعَّالُ	EL FÂÂL	Her anda hükmünü icra eden		2.CİLT
المَلِكُ	EL MELİK	Mülkündeki herkesi ve her şeyi idare eden	المُحِيطُ	EL MUHÎT	Bütün varlığı ihata eden, kuşatan		
الأحَدُ	EL EHAD	Zatında tek olan	البَصِيرُ	EL BASÎR	Gizli, açık her şeyi gören		
الصَّمَدُ	ES SAMED	Kendisinden bir şey artıp eksilmeyen ve herkesin muhtaç olduğu zat	العَلِيمُ	EL ALÎM	Her şeyi ve herkesi bilen		
العَزِيزُ	EL AZÎZ	Bütün şerefin ve kudretin kendisine ait olduğu zat	الحَكِيمُ	EL HAKÎM	Her işinde hikmet ve hayır olan		
الحَمِيدُ	EL HAMÎD	Bütün hamdlerin (övgülerin) kendisine ait olduğu tek zat	القَادِرُ	EL KÂDİR	Her şeye kudreti yeten		
الوَدُودُ	EL VEDÛD	Aşkın ve muhabbetin kendisinden tecelli ettiği tek zat. (Seven, sevilen)					
الرَّقِيبُ	ER RAKÎB	Yarattıklarını gözeten, koruyan	الخَالِقُ	EL HÂLIK	Yaratan, tek yaratıcı		3.CİLT
الخَلَّاقُ	EL HALLÂK	Yarattığını yeni bir yaratılışla tekrar yaratan	الغَنِيُّ	EL ĞANİYY	Zengin, kerim ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu zat		
النَّصِيرُ	EN NASÎR	Hayırda kuluna yardım eden, kulundan yana olan	الشَّكُورُ	EŞ ŞEKÛR	Şükrün karşılığını veren		
القَدِيرُ	EL KADÎR	Kudretiyle her şeyi hükmü altında tutan	الحَلِيمُ	EL HALÎM	Hilm sahibi, yumuşak muamele eden		
ذُو الجَلَالِ وَالإكرَامِ	ZUL CELÂLİ VEL İKRÂM	Celal ve ikram sahibi	المُهَيمِنُ	EL HAFİYY	Gizli olan, gizliyi bilen ve gizli lütuflarda bulunan		
الفَاطِرُ	EL FÂTIR	Gökleri, yeri ve her şeyi yoktan yaratan	الخَيِّرُ	EL HAYR	Zatıyla ve sıfatlarıyla hayr olan		
الغَفَّارُ	EL ĞAFFÂR	Tekrar tekrar işlenen günahları mağfiret eden	المَلِيكُ	EL MELÎK	Bütün mahlukatın tek hükümdarı		4.CİLT
الحَيُّ	EL HAYY	Diri ve her şeyin kendisiyle diri olduğu zat. (Dirilten)	الوَهَّابُ	EL VEHHÂB	Karşılıksız veren, hibe eden		
القَيُّومُ	EL KAYYÛM	Varlığı varlıkta tutan Zat	الوَاجِدُ	EL VÂHİD	Sıfatlarında, isimlerinde tek olan		
الحَقُّ	EL HAKK	Gerçek varlığa sahip olan tek zat	القَهَّارُ	EL KAHHÂR	Kahr eden, nefsi temizleyen, uyaran, ikaz eden		
العَظِيمُ	EL AZÎM	Âzamet ve büyüklük sahibi tek zat	المُنتَقِمُ	EL MUNTAKİM	Zalimlere hak ettiği muameleyi yapan		
الكَرِيمُ	EL KERÎM	Bütün ikramları yapan tek zat	الكَبِيرُ	EL KEBÎR	Zatı ve sıfatları anlaşılmayacak kadar yüce, ekber olan		
السَّمِيعُ	ES SEMÎ'	Her şeyi ve herkesi işiten tek zat	المُتَعَالُ	EL MUTEÂL	Yüce olan ve yücelten		
المُقتَدِرُ	EL MUKTEDİR	Dilediğini yaratan, dilediğini yok eden, dilediği gibi yapan	القَائِمُ	EL KÂİM	İşleri tedbir edip ayakta tutan		
الشَّهِيدُ	EŞ ŞEHÎD	Herkese ve her şeye şahit olan ve şahit kılan	الغَالِبُ	EL ĞÂLİB	Her şeye galip olan ve galibiyet veren		5.CİLT
البَرُّ	EL BERR	İyilik yapan ve iyilik yaptıran, iyiliğe davet eden	الحَفِيظُ	EL HAFÎZ	Koruyan, gözeten, muhafaza eden		
اللَّطِيفُ	EL LATÎF	Her şeye nuruyla tecelli eden lütufta bulunan	القَاهِرُ	EL KÂHİR	Hükmünden dışarı çıkma imkânı olmayan		
الوَارِثُ	EL VÂRİS	Her şeyin sadece kendisine ait olduğu zat	الفَالِقُ	EL FÂLİK	Yarıp ortaya çıkaran		
القَرِيبُ	EL KARÎB	Her şeye ve herkese kendisinden daha yakın olan	البَدِيعُ	EL BEDÎ'	Eşsiz ve benzersiz yaratan		
المُجِيبُ	EL MUCÎB	Yakın olan, duaya, davete icabet eden	الحَكَمُ	EL HAKEM	Hüküm veren, hükmeden		
القَوِيُّ	EL KAVİYY	Güçlü, kuvvetli, kudretli	الصَّادِقُ	ES SÂDIK	Vadinde sadık olan, vadini yerine getiren		
المَجِيدُ	EL MECÎD	Şerefli olan, Şereflendiren	الرَّؤُفُ	ER RAÛF	Şefkatle ve rahmetle muamele eden		
المُستَعَانُ	EL MUSTEÂN	Sevildiği için istenilen ve kendisinden istenen zat	الكَفِيلُ	EL KEFÎL	Vadettiği her şeye kefil olan		
العَلِيُّ	EL ÂLİYY	Yüceliğe sahip tek zat	المَتِينُ	EL METÎN	Karşı gelinemiyen Zat		6.CİLT
الفَتَّاحُ	EL FETTÂH	Açan, fetih ihsan eden, perdeleri açan	الهَادِي	EL HÂDÎ	Hidayete erdiren, hidayet yolu gösteren		
الكَافِي	EL KÂFÎ	Her şeye ve herkese yeten, kâfi olan	العَفُوُّ	EL AFUVV	Af dileyenleri af eden		
الرَّافِعُ	ER RÂFİ'	Ref eden, yükselten	التَّوَّابُ	ET TEVVÂB	Tevbeleri, kendisine dönenlerin dönüşünü kabul eden		
المُحيِي	EL MUHYÎ	Dirilten ve diri tutan	الوَاسِعُ	EL VÂSİ'	İlmi ve rahmeti her şeyi kuşatan		
الوَلِيُّ	EL VELİYY	Dost, yakın sevgili	الشَّاكِرُ	EŞ ŞÂKİR	Şükredilmeye layık hakiki zat		
المَولَى	EL MEVLÂ	Sahip, yardım eden dost	الأوَّلُ	EL EVVEL	Başlangıcı olmayan		
الرَّزَّاقُ	ER REZZÂK	Maddi ve manevi rızık veren					
الآخِرُ	EL AHİR	Sonu olmayan	المُؤمِنُ	EL MU'MİN	Emin olunan, iman veren, güvenilen		7.CİLT
الظَّاهِرُ	EZ ZÂHİR	Zatıyla ve sıfatlarıtla zuhur eden	المُهَيمِنُ	EL MUHEYMİN	Bütün varlığın kontrolünde olduğu zat		
البَاطِنُ	EL BÂTIN	Zuhurunun şiddetinden dolayı gizli olan	الجَبَّارُ	EL CEBBÂR	Dilediğini zorla yaptıran		
المُبِينُ	EL MUBÎN	Apaçık gerçek olan ,Zuhur eden	المُتَكَبِّرُ	EL MUTEKEBBİR	Azamet ve kibriyasını izhar eden		
النُّورُ	EN NÛR	Bütün varlığın, nurundan tecelli ettiği zat	البَارِئُ	EL BÂRİ'	Her şeyi birbirine uygun yaratan		
الجَامِعُ	EL CÂMİ'	Toplayan ve bir araya getiren	المُصَوِّرُ	EL MUSAVVİR	Tasvir eden, suret veren		
القُدُّوسُ	EL KUDDÛS	Her türlü eksiklikten münezzeh olan tek zat	المُقِيتُ	EL MUKÎT	Her şeye karşılığını veren		
السَّلَامُ	ES SELÂM	Selamet veren, selam yurdu olan cennete davet eden	الحَسِيبُ	EL HASÎB	Her şeyi bir hesapla yapan		
SUBHÂNALLÂHİ AMMÂ YUŞRİKÛN			AYETLERLE VE ESMAU'L HUSNAYLA DUA				

El Esmau'l Husna listesindeki her bir isim, genel kullanım itibariyle okunduğu gibi yazıldığı için transkribe etmeye (Arapça'dan Türkçe'ye harf çevirisine) gerek duyulmamış, herkesin anlayabileceği şekilde Latin alfabesine çevrilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz **3**

Takdim **5**

Teşekkür **7**

Eş Şehid **9**

El Berr **39**

El Latif **67**

El Varis **97**

El Karib **119**

El Mucib **143**

El Kaviyy **179**

El Mecid **213**

El Musteân **235**

El Ğalib **265**

El Hafiz **291**

El Kahir **315**

El Falik **341**

El Bedi' **377**

El Hakem **401**

Es Sadık **423**

Er Rauf **443**

El Kefil **463**

Önsöz

Hamd âlemlerin Rabbi olan, Ehad olan, Samed olan, Aziz olan, Rahman ve Rahim olan Allah içindir. O subhandır ve bütün noksanlıklardan münezzehtir.

Sâlat ve selam; Allah'ın nebisine, resulüne, fahri kâinat Muhammed Mustafa (s.a.v.) efendimize, onun ehlibeytine ve eshâbına olsun.

İnsanın yaratılış gayesi Allah'a halife olmak, Hz. İnsan olmaktır. Bunun olabilmesi için de insanın önce kendindeki hazineyi keşfetmesi gerekmektedir. Bu hazine insan yaratılırken Allah'ın ona bahşettiği Esma-ı ilahiyedir.

< Alleme âdemel esmâe kullehâ >

"Biz Ademe(insana) bütün isimleri(Esma'ul husnayı) talim ettik"

(Bakara /31)

İnsan; kıymetini, şerefini, değerini işte bu Esma-ı ilahiyeden; yani Esmau'l husnadan alır. Esmau'l husna bizim Hz. İnsan olmamız için öğrenmemiz gereken, anlamamız ve talim etmemiz gereken ve dahi hayatımızın her anında üzerimizde göstermemiz gereken rabbimizin bize kendinden ikram ettiği en kıymetli hazinemizdir.

İşte bu hazinemizin kıymetini daha iyi anlayabilmek adına yıllarca süren çekimler sonucunda El Esmau'l Husna sohbetlerimizi tamamlamış bulunmaktayız. Bu sohbetlerin temel özelliği rabbimize aşkla, muhabbetle, havf ve edep ile yönelip gönlümüzü rabbimizin huzurunda tutarak onun sonsuz, sınırsız, hadsiz ve hudutsuz olan ilim deryasından, aşk pınarından kana kana içmektir.

Videolu sohbetler halinde hazırlanan bu derslerin kitap haline getirilmesinde emeği geçen başta Diyar TV Genel müdürü Serhat KAN'a, Diyar TV Bingöl koordinatörü Hasan ERGÜN'e, Trabzon'da bulunan kardeşimiz Av. Nurdoğan BARIŞ'a, ayrıca Yavuz TOPRAK ve Şiyar ADIYAMAN'a teşekkür edip, Allah'ın iki cihanda da emeklerinin karşılığını vermesini rabbimizden niyaz ederiz.

Takdim

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ı tanımadan, Allah'a iman etmek mümkün değildir. Onun için Allah kendini Kur'an'da nasıl tanıtmışsa, hangi isimleriyle, esmasıyla tanıtmışsa Allah'ı öyle tanımamız gerekiyor. Eğer öyle tanımazsak Allah'ı tanımış olmayız. Allah'ı kendi kendimize hayal etmiş oluruz ki Allah hayale sığmaz. Allah'ı mutlaka isimlerinden, El Esmau'l Husna'sından tanımak gerekiyor. Allah'ı tanıdıkça Allah'ı seveceğiz. Onu sevdikçe O'na teslim olacağız, O'na karşı ihlaslı ve samimi olacağız.

Din üç bölümden meydana gelir; İman, İslam ve İhsan.

Önce insanın Allah'a iman etmesi lazım; yani Allah'ı her şeyden çok sevmesi lazım. Sevebilmesi için de Allah'ı tanıması lazım. İkincisi Allah'a teslim olması lazım, İslam olması lazım; yani imanının kendisini harekete geçirip ona Allah'ın emirlerini yaptırması, işlettirmesi lazım. O zaman insan İslam dairesinin içine girmiş olur, Allah'a teslim olmuş olur, Allah'ın emrine teslim olmuş olur. Üçüncüsü ihsan sahibi olması lazım; yani ihlaslı olması lazım. Allah'ı görüyormuşçasına ona âbd olması lazım. Bütün bunların hepsi de Allah'ı tanımaya bağlıdır. Kul, Allah'ı tanıdığı kadar sever.

Kâinattaki bütün bilgiler, bütün ilimler hepsi Allah'ın esmasını tanıtıyor. O ilim her ne olursa olsun.

Onun için herhangi biri, bir konuda ilim sahibi olduğunda, bir konuda âlim olduğunda Allah'ın bir esmasını tanımış olur, o esmada âlim olmuş olur; ama o ilmi Allah ile beraber değilse ve o ilmin ucu boşta kalıyorsa, o ilim hakiki ilim olmaz. Bu yüzden bir ilmi öğrenirken onu mutlaka Allah'a bağlamamız lazım.

Söylememiz gereken şey "Mülkün sahibi Allah'tır, bunu yaratan Allah'tır, buna bu şekilde hükmeden Allah'tır, buna suret veren Allah'tır, Allah'ın yarattığı her neyse Allah'ın onun üzerinde bir muradı vardır, Allah onu hak ile yaratmıştır ve yerde gökte her ne varsa hepsi Allah'ı hamd ile tesbih eder."

Eğer biz bütün mahlûkata böyle bakarsak, Allah'da bize kainattaki esmasını okutur ve öğretir.

" Allah bizi kendini tanıttığı kullarından eylesin "

Teşekkür

Adil TURAN
Ahmet Haydar KAN
Ali GÜMÜŞ
Ali ÜNAL
Ali YAKUT
Ayşen ÖZCE
Barış YAĞDI
Bayram BİLECEN
Bilal PALTA
Darul Hakan
Eda TURAN
Elmas GÜMÜŞ
Emine PALTA
Ender BOZOK
Fahad Khaled Husain
Gökhan ÇİFTÇİ
Gülbahar AKDEMİR
Hasan ALACABEY
Hızır AKKAYA
Hüseyin AKKAYA
İbrahim PALTA
İbrahim YAPRAK
Mazlum YAVUZ
Mehmet Arif ÖZCE
Mehmet ÖZ
Muhammed El Ali
Muhammed KAN
M.Zahit ERDOĞAN
Murat KORKMAZ
Nilay TURAN
Nilüfer TURAN
Nurdoğan BARIŞ
Recep YILDIZ
Remzi KUM
Remzi ŞENOL
Ronayi İSLAMOĞLU
Sabri ELALDI
Sedat TEKİN
Sinan SEVİM
Şadiye AKDENİZ
Şevval PALTA
Tarık ŞAHİN
Veysel ERSOY
Veysel ÖZCE
Yasemin SEVİM
Yavuz TOPRAK
Yusuf PALTA
Zelal PALTA

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

EŞ ŞEHİD

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ı tanımak istiyorsak onun kendini tanıttığı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabelere öğrettiği şekilde Allah'ı tanımamız lazım. Bu yüzden biz de El Esmau'l Husna sohbetlerini yapıyoruz ki rabbimizi onun isimlerinden doğru bir şekilde öğrenip tanıyabilelim.

Eğer Allah'ı isimlerinden öğrenmez, tanımazsak bu durumda şeytan ve nefis, Allah'ı bize yanlış tanıtmaya başlar, biz de böylelikle rabbimizi doğru bir şekilde değil zannımıza göre eksik ve yanlış tanımış oluruz. Bu tanıdığımız da Allah olmaz kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olmuş olur.

Allah, insana ruhundan nefhetmiş ve esmasıyla ona tecelli etmiştir. Bu yüzden Allah'ın isimlerini öğrenirken aynı zamanda kendimizi, Allah'ın yeryüzündeki halifesini de tanır, öğreniriz.

El Esmau'l Husna sohbetlerimizin beşinci cildine geldik. 4. Cildimizin son sohbetinde Allah'ın El Kaim ismini öğrenmeye çalışmıştık, bu sohbetimizde ise Allah'ın Eş Şehid ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Eş Şehid ismi El Esmau'l Husna'da nüzul sırasına göre Allah'ın 51. ismidir; yani şimdiye kadar Allah'ın 50 tane ismini hep beraber anlamaya çalıştık. Bu da rabbimizi yarı yarıya tanımaya çalıştığımız manasına gelir.

İsterseniz, önce Şehid isminin ne manaya geldiğini hep beraber öğrenelim, sonrasında rabbimizi Şehid isminden tanımaya devam edelim inşallah.

Şehit; şahit olan manasına gelir. Yoksa şehit bizim anladığımız şekilde Allah yolunda ölen manasına gelmez. Bu mana, şehit kelimesine daha sonradan yüklenmiş ve Allah yolunda ölenlere "şehit" denilmiştir. Oysaki Allah yolunda ölenlerle ilgili ondan fazla ayet olmasına rağmen bu ayetlerin hiçbirinde Allah onlar için "şehit" kelimesini kullanmamış, onlar için "Allah yolunda ölenler"[1] buyurmuştur.

Allah ayet-i kerimede **Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hu:**[2] "Allah odur ki kendisinden başka ilah yoktur ve o (her şeye ve kendisinden başka ilah olmadığına) şahit olandır" buyurur. Şahit; müşahede eden, gören anlamına gelir ama sadece gören demek değildir. Şehid ismi, Allah için kullanıldığında kulda kullanıldığı gibi bir mana taşımaz; çünkü Allah'ın şehadeti, şahit oluşu kulların şehadetine benzemez. Allah her şeyle görür, her şeyle işitir, her şeyle bilir; yani Allah basirdir, semi'dir, âlimdir, latiftir, habirdir.

Kul da şahit olur ve sadece gördüğüne değil beş duyusuyla algıladığı her şeye; duyduğu, kokladığı, tattığı, dokunduğu şeylere de şehadet eder. Bunlarla beraber kulun aklının ve gönlünün de şehadeti vardır; çünkü insanda baş gözünden, baş kulağından başka bir de gönül gözü, gönül kulağı vardır; yani bir de kulun gönlünün anlaması vardır. Allah bunları ayrıca ayetlerinde zikretmiş; **"onların kalpleri vardır, onunla anlamazlar (fehmetmezler). Onların gözleri vardır, onunla görmezler. Onların kulakları vardır, onunla işitmezler"**[3] buyurmuştur. Allah

[1] Bakara /154
[2] Âli İmran /18
[3] Araf /179

bu ayette gönüle ait göz, kulak ve anlama kabiliyetinden bahsetmiştir.

Allah şehittir; her şeye şehadet eder, her şeye tanık olur ve her şey onun huzurunda hazırdır. Her ne olursa olsun, her ne ki varsa Allah'ın huzurundadır. Allah ayet-i kerimede; **"Allah size şah damarınızdan daha yakındır"**[4] buyurur. Bu; Allah size sizden daha yakındır demektir. Bu yüzden Allah'ın şehadeti uzaktan görmekle değil şah damarından bile daha yakın olmakladır. Allah'ın şehadeti sadece herhangi bir şeye ondan daha yakın olmasından dolayı görmesi, bilmesi ve haberdar olması da değildir, Allah'ın şehadeti bizim anlamayacağımız şekilde bir şehadettir.

Allah yolunda ölenler için şehit dendiğini, böylelikle şehit kelimesinin yanlış anlamda kullanıldığını, söylemiştik. Önce şehitliğin ne olduğunu anlamaya çalışalım ki yanlış yapmayalım; yani imanımız, Kur'an'a ve Allah'a göre olsun.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah yolunda öldürülenlere (ölenlere) 'ölü' demeyin, onlar diridirler ve onlar Allah katında rızıklanırlar"**[5] buyurmuştur. Allah kendi yolunda ölenler için böyle bir ikramda bulunur. Bu nedenle birinin şehit olabilmesi için onun Allah yolunda, imanı yolunda, "ila-i kelimetullah" dediğimiz Kur'an'ın gönüllere taşınması yolunda ölmesi gerekir. Bu şekilde ölenler şehitler, şahitler sınıfına girer; çünkü hayatlarını imanlarına şahit kılmışlardır. Yalnız bilmemiz gereken bir şey vardır; şehit (şahit) olmak için ölmek değil diri olmak gerekir; çünkü sadece diriler şehit olur, şehitlerden sayılır. Hep beraber ayetleri okurken bunun böyle olduğunu anlayacağız inşallah.

Allah, ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **"seni şehit (şahit) olarak gönderen odur"**[6] buyurmuştur. Şehit

[4] Kaf /16
[5] Âli İmran /169
[6] Ahzâb /45, Fetih /8

kelimesini şahit olarak anlamamız lazım. Bu nedenle ayet "seni onlar için örnek olasın diye gönderen odur" manasına gelir.

Birileri, şehitlik meselesini Kur'an'a göre anlamadığı için; "işte falan sahabe vasıtasıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den böyle rivayet edildi" deyip kendi düşüncesine, fikrine göre şehitliğe ilaveler yapmıştır. Mesela; şehitleri sayarken sadece Allah yolunda ölenleri saymamış, bir de damdan düşenleri, toprak altında kalanları, suda boğulanları, karın ağrısından, iç hastalıklardan, vebadan ölenleri de şehit olarak saymış, onların da şehit olduğunu söylemişlerdir. Şehitliğe bu ilaveleri yapanlar şehitliği Kur'an'a göre anlamadığı veya hadisin baş kısmını kesip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hadisini eksik söylediği için böyle yapmıştır. Hâlbuki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurmamıştır. Bu hadisin bir de baş tarafı, olmazsa olmaz olan tarafı vardır, o da Allah yolunda olmaktır.

Allah yolunda hayatını yaşayan biri hangi halde ölürse ölsün şehit olmuştur; çünkü hayatı imanına, onun mü'min oluşuna şehittir, şahittir. Bu yüzden bütün peygamberler şehittir; çünkü bütün hayatlarıyla Allah yolunda olmuşlar ve hayatlarını imanlarına şahit kılmışlardır.

Şehitliği böyle anlamayanlar şehitliğe sadece zahiri olarak baktıkları için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "şehit" diyememiştir. Hatta bunu anlamadıkları için Allah'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "şehit" demesini de anlayamamış bu yüzden işin içinden çıkamayınca da "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha önceden yediği zehirli bir etten dolayı bir sene sonra onun etkisiyle şehit oldu" demişlerdir. Ona şehitlik verecekler ya, böyle söylemeseler başka nasıl şehitlik verecekler! Bu nedenle "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yatağında vefat ettiğine göre şehit olmamıştır, o zaman böyle söyleyelim" demişlerdir. Hâlbuki şehit, Allah yolunda ölen demek değildir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu şekilde öldürülmemiş, hasta yatağında vefat etmiştir ama en

öndeki şehit, şahit, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü bu vasfı ona Allah vermiştir.

Şehit bir de Allah'ın ismidir. Eğer şehitlik için Allah yolunda ölmek gerekiyorsa bu durumda Allah'a nasıl şehit denilebilir!

Şehitliğe yanlış bir mana verildiği gibi daha sonra gelenler de şehitliğe eklemeler yapmış ve "devrim şehidi, sendika şehidi, vatan şehidi, basın şehidi" gibi çoğaltmalar yapmışlardır. Oysaki böyle şehitlik mertebeleri yoktur. İnsanlar ne uğrunda öldüklerine bakmadan birilerine boş sözlerle şehitlik makamı verebilir; ama bu doğru değil, yanlıştır. Bizim de onların düştüğü hataya düşmememiz için Allah'ın şehitliği ayetlerinde nasıl anlattığını bilmemiz, öğrenmemiz ve şehitliği Allah'ın kitabına göre anlamamız gerekir.

Şehit; şahit olan, hayatını imanına şahit kılan ve Allah'a şahit olan demektir. Bu yüzden kelime-i şehadet getirirken **Eşhedu en lâ ilâhe illallah:** "Ben şehadet ederim ki (ben şahit oluyorum ki) Allah'tan başka ilah yoktur" deriz. Bu durumda şehadet getiren biri artık şehit olma yolundadır ve şehit (şahit) olma adayı demektir. Eğer hayatıyla, ameliyle şehadetini ispatlarsa o zaman şahitlerden olur.

Evet, şehit; müşahede eden demektir. O halde en büyük şehit, şehitlerin en büyüğü, rabbini müşahede edendir.

İsterseniz şimdi de Allah'ın şehitliği nasıl anlattığını, Allah'ın Şehid isminin ne olduğunu ve kulun, rabbini nasıl müşahede ettiğini, Allah'ın bu müşahedeyi kuluna nasıl yaptırdığını, ona nasıl tecelli ettiğini hep beraber ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ huv: "Allah kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik eder." **Vel melâiketu ve ulûl ilmi kâimen bil kıst:** "Melekler de (Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik eder), ilim sahipleri (ilimde yücelmiş, ulu olmuş, büyük olmuş olanlar da) hakkı, adaleti yerine getirerek (şahit olurlar). **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." İlah odur. **El azîzul hakîm:**[7] "O, azizdir, hakimdir." Bütün şeref, bütün güç, kuvvet, kudret ona aittir ve o hikmet sahibidir; Allah'ın her işte mutlaka bir muradı vardır.

Mâ esâbeke min hasenetin fe minallâh: "Her ne güzellik (iyilik) sana geldiyse o mutlaka Allah katındandır." **Ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsik:** "Kötülükten de her ne ki sana dokunuyorsa (her ne ki sana geldiyse) o da senin kendi nefsindendir." Güzellikten, hayırdan, iyilikten yana insana gelen her şey Allah'tan gelmiştir; yanlıştan, hatadan, kötülükten yana gelen şeyler de insanın kendi nefsinden dolayı insanın başına gelmiştir. Allah'a göre iman böyledir, bunu Allah söylüyor. Bu nedenle ayet; "yanlışını, eksiğini bana mal edip bana çamur atma" manasına gelir.

Allah bütün iyiliğin, güzelliğin kendisine; kötülüğün de insanın kendi nefsine ait olduğunu beyan etmesine rağmen öyleleri var ki yanlış yaptığı, yanlışıyla sıkıntı çektiği, kulluğunu yapmadığı halde suçunu, tembelliğini Allah'a atıp "bunu Allah yaptı, bu halim Allah'ın takdiridir" diyebiliyor. Böylelerine; "sen böyle söylüyorsun ama bak Allah böyle söylemiyor! Allah, 'sana gelen iyiliğin, güzelliğin kendisinden, kötülüğün de senin nefsinden' olduğunu söylüyor" dememiz ve bizim de bu yanlışa düşmememiz için imanımızı Kur'an'a arz ederek kendimizi Allah'ın vahyine göre düzeltmemiz gerekir.

[7] Âli İmran /18

Ve erselnâke lin nâsi resûlâ: "Ve seni insanlara resul olarak gönderdik." **Ve kefâ billâhi şehîdâ:**[8] "Şehit olarak Allah yetmez mi (kâfi değil midir)!" Şahit olarak Allah yeter. Allah senin, Allah'ın resulü olduğuna şahitlik eder, isterse hiç kimse sana iman etmesin, bu konuda Allah'ın sana şahit olması yeterlidir.

Lâkinillâhu yeşhedu bi mâ enzele ileyk: "Allah sana indirdiğine şahitlik eder." **Enzelehu bi ilmihî:** "(Allah) Onu ilmiyle indirmiştir." **Vel melâiketu yeşhedûn:** "Melekler de buna şahitlik eder." **Ve kefâ billâhi şehîdâ:**[9] "Şahit olarak Allah kâfidir."

Allah, kitabının hak kitap olduğuna, onu kendisinin ilmiyle gönderdiğine şehadet eder. Aslında bu ayetlerde aynı zamanda bir soru vardır. Allah "ben resulüme, ona indirdiğim kitaba şahitlik ediyorum, sen de bir mü'min olarak benim şahitlik ettiğime şahitlik ediyor musun" diye kullarına sorar. Bizim de onun kulu, âbdi olarak, bir mü'min olarak bu soruya cevap vermemiz gerekir.

Peki, nasıl bir cevap vermemiz gerekir?

"Evet, ya rabbi! Şahit oluyoruz ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz senin resulündür, şahitlik ediyoruz ki Kur'an senin ilminden indirdiğin kitabındır. Sana ve senin şahit olduğuna, resulüne ve kitabına şahitlik ediyor, şehadet ediyoruz" deyip rabbimize cevap vermemiz gerekir.

Kul mâ seeltukum min ecr: "De ki: Ben sizden bir ücret istemiyorum." **Fe huve lekum:** "O (ücret) sizin olsun." **İn ecriye illâ alâllâh:** "Benim ecrim (ücretim) Allah'a aittir." **Ve huve alâ kulli şeyin şehîd:**[10] "Ve o her şeyin üzerinde şahittir."

Se nurîhim âyâtinâ fîl âfâkı ve fî enfusihim: "Onlara (insanlara) dışarıda ve nefislerinde ayetlerimizi göstereceğiz."

[8] Nisâ /79
[9] Nisâ /166
[10] Sebe /47

İnsanlara hem afakta, ufukta, dışarıda; yani gözlerinin görebildiği kadarıyla her şey üzerinde ve onların kendi nefislerinde, iç âlemlerinde ayetlerimizi onlara göstereceğiz, müşahade ettireceğiz. **Hattâ yetebeyyene lehum ennehul hakk:** "Öyle ki onun hak olduğu onlara beyan olsun (apaçık olsun)." Onlar ayetlerimizi müşahede edip görsün öyle ki Allah'ın hak olduğu onlara bütünüyle anlatılmış olsun ve onlar da bunu anlasın. **E ve lem yekfi bi rabbike ennehu alâ kulli şey'in şehîd:**[11] "Rabbinin her şeye şahit olması yeterli değil midir (kâfi değil midir)?"

Demek ki Allah hem dışarıda hem de kendi nefsimizde ayetlerini bize gösterecek. Ayet; Allah'a delil olan şey demektir. Afakta ve enfüste Allah'a delil olan şey; Allah'ın isimlerinin, nurunun, kudretinin tecellisidir. Biri kendisine baktığında kendisinin bütünüyle Allah'a ait olduğunu bilmeli, anlamalı ve buna iman etmeli; yani görmesinin, işitmesinin, bilmesinin, irade etmesinin, dilemesinin, sevmesinin hepsinin Allah'a ait olduğunu bilmelidir. Bu, kulun enfüsteki ayetlere şahit olmasıdır ama bu da yetmez kulun bir de afaktaki ayetleri müşahade etmesi gerekir; çünkü Allah "afaktaki ayetleri de ona müşahade ettireceğiz" buyurmuştur. Eğer Allah, insanın gözünün görebildiği her şeyde bir de onun kendisinde ayetlerini ona gösterecekse, geriye bir şey kalmaz. Bu, kulun Allah'a şahit olmadığı hiçbir alanın artık kalmaması demektir.

Huvellezî ersele resûlehu bil hudâ: "Resulünü hidayetle gönderen odur." **Ve dînil hakk:** "Ve hak diniyle (gönderen odur)." **Li yuzhirahu alâd dîni kullih:** "Bütün dinlere üstün kılmak için (bütün dinlerin üzerinde olması için)." **Ve kefâ billâhi şehîdâ:**[12] "Şahit olarak Allah yeterdir."

"Bütün dinlere üstün olsun diye" ne demektir?

[11] Fussilet /53
[12] Fetih /28

Kim hayatını nasıl yaşıyorsa, yaşadığı bu hayat biçimi onun dinidir. Bu, toplum olarak da böyledir; yani toplumlar hayatlarını neye göre yaşıyorlarsa dinleri de o yaşadıkları hayat şeklidir. Bir de fert olarak kişinin bireysel bir hayat biçimi vardır. Kim ferd olarak nasıl bir hayat şekli yaşıyorsa yaşadığı o hayat şekli kendisinin dinidir. Allah da dininin hak olduğunu beyan etmiş, resulünü de hidayetle göndermiştir; yani Allah, dininin yaşanılan bütün hayat biçimlerinden üstün olduğunu söylemiştir. Bu yüzden Allah, kullarına dininin bütün hayat biçimlerinden üstün olduğunu gösterecek ve herkes bunu anlayacaktır.

Nasıl?

Biri, Allah'ın hidayetine, resulüne tabi olursa hem dünyada hem de ahirette üstün geldiğini görecek, anlayacaktır. Buna da şahit olarak Allah yeter; yani Allah'a güveniyorsan bunun böyle olduğunu bil, ben buna şahidim, böyle olduğunu biliyor, görüyor ve buna şahitlik ediyorum, buyuruyor Allah.

Kul kefâ billâhi şehîden beynî ve beynekum: "De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." Allah kimin doğru söylediğini biliyor ve buna şahittir, bu yeterlidir. **İnnehu kâne bi ıbâdihî habîran basîrâ:**[13] "Muhakkak ki o (Allah) kullarını gören, (onlardan) haberdar olandır."

Kul kefâ billâhi beynî ve beynekum şehîdâ: "De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." **Ya'lemu mâ fîs semâvâti vel ard:** "(O) Göklerdekini ve yerdekini de bilendir." Allah göklerin de yerin de âlimidir. **Vellezîne âmenû bil bâtıli ve keferû billâh:** "Batıla iman edip (batılı sevip) Allah'ı inkâr edenler." **Ulâike humul hâsirûn:**[14] "İşte hüsrana uğrayanlar onlardır."

[13] İsrâ /96
[14] Ankebût /52

Fe kefâ billâhi şehîden beynenâ ve beynekum: "Bizimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." **İn kunnâ an ibâdetikum le gâfilîn:**[15] "Sizin bize taptığınızdan haberimiz yoktu." Bunu Kıyamet günü Allah'ın huzurunda kendisine tapılanlar söyleyecek. Birileri Allah'a şirk koşulmuşsa hesap yerinde "bizim bundan haberimiz yoktu" diyecek.

Biri herhangi birinin hükmünü, sözünü Allah'ın sözünün, kelamının üzerine koymuşsa onu ilah edinmiş, ona tapmış demektir. Mesela; biri, Allah'ın batıl dediğine hak diyorsa, başkaları da buna rağmen ona "senin söylediğin doğrudur" diyorsa bu durumda onu ilah olarak kabul etmişler demektir, o kişi de bundan habersizdir. Kendine göre kitap yazmış, yol göstermiş, önderlik yapmıştır, insanlar da onun peşinden gidip "bu doğru söylüyor, doğru yapıyor" diyerek onu ilah edinmiştir. O da Kıyamet günü hesaba çekilirken kendisine uyanlara; "sizin bana taptığınızdan, ibadet ettiğinizden, âbdlik yaptığınızdan haberim yoktu ve ben bundan sorumlu değilim" diyecek.

Genel itibariyle insanlara bakarsak kime âbd olduklarını, ibadet ettiklerini, hizmet ettiklerini anlarız. Aynı şekilde bizim de Allah'a mı yoksa birilerine mi âbd olduğumuza bakmamız gerekir. Eğer birilerine âbd oluyorsak Allah bunu kabul etmez; çünkü bu şirktir ve Allah şirki kabul etmez.

Bir insan ki "ben, Allah'ın kuluyum, Allah beni yaratmış, ben, Allah'a iman etmişim" desin sonra kendisi gibi bir beşerin sözünü Allah'ın sözünün, kelamının önüne, üzerine koysun. Bu insan, kâfir olmasın da ne olsun, müşrik olmasın da ne olsun! İnsan en çok yalanı, en büyük yalanı kendisine söyler. O istediği kadar "ben böyle yapmıyorum" deyip kendisine yalan söylese de gerçekte böyledir.

[15] Yûnus /29

Peki, insan neden kendisine yalan söyler?

Vicdanının, gönlünün, imanının sesini, feryadını, itirazını bastırmak için kendisine yalan söyler. İnsan başkasının sözünü Allah'ın sözünün önüne koyduğunu bildiğinden dolayı vicdanını susturmak için kendine bin türlü mazeret üretir; çünkü vicdanı ona "bu yaptığın doğru değil, senin bu yaptığın Allah'a terstir, sen, rabbine ters düşüyorsun" deyip feryat eder. O da vicdanını susturmak için yalan söyler, onu kandırmaya, mazeret üretmeye, fetva bulmaya çalışır. Allah ayet-i kerimede; **"insan kendi nefsi üzerinde şahittir"**[16] buyurmuştur. Yani insan bunu bildiği, kendisine şahit olduğu halde kendine yalan söyler. Zaten kendine yalan söylemese haktan ayrılıp batıla sapamaz ve hakta olmadığı halde "ben haktayım" diyemez.

Kul yâ ehlel kitâbi lime tekfurûne bi âyâtillâh: "De ki: Ey kitap ehli (ey Allah'ın kitap verdiği kimseler!) Niçin Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorsunuz?" Allah'ın ayetlerine karşı nankörlük yapıyorsunuz! O sizin için nimetken, Allah sizi cennete davet ediyorken neden ona nankörlük yapıyorsunuz! Ey kitap ehli hitabını sadece Yahudi ve Hristiyanlar olarak anlamamamız gerekir; çünkü Allah, bize de kitap vermiştir, dolayısıyla biz de ehli kitabız, bu yüzden hitap aynı zamanda bize ve bütün ehli kitabadır. **Vallâhu şehîdun alâ mâ ta'melûn:**[17] "Allah sizin yaptıklarınıza şahittir." Siz her neyi yapıyorsanız Allah buna şahittir, yaptıklarınızı görür; yani siz, Allah'ın huzurundasınız.

Ve yekûlullezîne keferû leste murselâ: "Kâfir olanlar dediler ki: Sen (Allah'ın) resulü değilsin." **Kul kefâ billâhi şehîden beynî ve beynekum:** "De ki: Bizimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." Siz ister şahitlik edin, ister etmeyin Allah bana şahitlik ediyor ya bu yeterlidir. **Ve men indehu ilmul kitâb:**[18] "Bir

[16] Kıyâmet /14
[17] Âli İmran /98
[18] Ra'd /43

de yanlarında kitabın ilmi olanlar." Yani onlar senin Allah'ın resulü olduğunu biliyorlar, yoksa bilmeden inkâr etmiyorlar, inkâr ederek kendi kendilerine yalan söylüyorlar.

İnnellezîne âmenû vellezîne hâdû: "Muhakkak ki iman edenler, Yahudiler." **Ves sâbiîn:** "Sabiiler." Yani yıldızlara, Ay'a, Güneş'e tapanlar. **Ven nasârâ:** "Nasranîler (Hristiyanlar)." **Vel mecûse:** "Mecusiler." **Vellezîne eşrakû:** "Bir de (Allah'a) şirk koşanlar." **İnnallâhe yafsılu beynehum yevmel kıyâmeh:** "Allah Kıyamet günü onları birbirinden ayıracak." Yani onların arasında hükmünü verecek, onları tafsil edip birbirinden ayıracak. **İnnallâhe alâ kulli şey'in şehîd:**[19] "Muhakkak ki Allah her şeye şahit olandır." Cehennemliklerin gideceği yerler ayrı ayrıdır, onların her biri farklı bir cehennem tabakasına gider. Aynı şey mü'minler için de geçerlidir. Cennet de sekiz kattır ve her bir mü'minin cennetteki yeri kendi imanının derecesine göre belirlenir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak bir hadis-i şerifinde; "*Kıyamet günü cennete gidenler cennette, cehenneme gidenler de cehennemde kendisine ayrılmış yere gider. Allah, cennettekilere dereceler ihsan eder, ikram eder. Cennette bin derece vardır ve her bir derecenin büyüklüğü, yüksekliği yerle gök kadardır"* buyurur. Yani biri, başkasından bir derece bile üstün olsa aralarında yer ile gök kadar bir fark olur, aynı zamanda o farklı nimetler de kazanır. *Allah kıyamet günü kuluna; "Kur'an'ı oku! Dünyadayken okuduğun gibi oku ve yüksel, buyurur o da okur ve okudukça yükselir"*[20] dolayısıyla insanın cennette yükselişi Kur'an'ı okuduğu kadarıyladır; ama kul, dünyadayken Kur'an'dan anladığı, iman ettiği, amele ve ahlaka dönüştürdüklerini

[19] Hacc /17
[20] Ebû Dâvûd, Vitr, 20 /1464; Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 18 /2914

okuyabilir. Yoksa insanı cennette yükseltecek olan okuyuş zahiri şekilde kuru kuruya ezbere bir okuyuş değildir.

Keyfe yehdillâhu kavmen keferû ba'de îmânihim: "Allah, imandan sonra kâfir olanları nasıl hidayete erdirsin?" Allah kendilerine iman verdikten sonra kâfir olup, küfredip nankörlük yapanlara nasıl hidayet versin! Yani Allah onlara hidayet vermez.

Peki, imandan sonra küfür ne demektir?

İmandan sonra küfür; iman ettikten sonra imana karşı nankörlük yapmaktır. "Kefere" kelimesi inkâr etmek değil nankörlük yapmak manasına gelir; insanın imana karşı nankörlük yapması için de önce iman etmesi gerekir. Öyle ki imanına karşı nankörlük yapabilsin, bu yüzden imana nankörlük yapanlar zaten öncesinde iman etmiştir ama imanının kıymetini bilmemiş, imanı için Allah'a şükretmemiş, imanına sarılıp onu korumaya çalışmamış, imanının gereğini yerine getirmemiş, Allah'ın ve Allah'ı sevmenin kıymetini bilmemiştir.

Ve şehidû enner resûle hakk: "O, resulünün hak olduğuna şahitlik eder." **Ve câehumul beyyinât:** "Onlara beyyineler (apaçık deliller) geldikten sonra." Allah onlara her şeyi beyan ettikten sonra, her şey anlaşıldıktan sonra nankörlük yapanlara Allah nasıl hidayet versin! **Vallâhu lâ yehdil kavmez zâlimîn:**[21] "Allah, zalim bir topluluğu hidayete erdirmez."

Kul eyyu şey'in ekberu şehâdeten: "De ki: Şehadetçe en büyük olan şey nedir?" Şahitlikçe hangi şey daha büyüktür? **Kulillâhu şehîdun, beynî ve beynekum:** "De ki: (En büyük) şahit Allah'tır. Benimle sizin aranızda (şahit olan Allah'tır)." **Ve ûhiye ileyye hâzâl kur'ânu li unzirakum bihî:** "(Allah) Bana bu Kur'an'ı sizi onunla uyarmam (inzar etmem) için vahyetmiştir." **Ve men belaga, e innekum le teşhedûne enne meallâhi âliheten uhrâ:**

[21] Âli İmran /86

"Bununla beraber ulaşabildiğim (ulaşabileceğim) herkese inzar edeyim (herkesi uyarayım) diye bana vahyetmiştir; ama gerçek şu ki siz Allah ile beraber başka ilahlar ediniyorsunuz." **Kul lâ eşhed:** "De ki: Ben (buna) şahitlik etmem." Allah'tan başka ilah olduğuna şahitlik etmem. **Kul innemâ huve ilâhun vâhid:** "De ki: o (Allah) vahid olan ilahtır." O tek olan Allah'tır, El Esmau'l Husna ona aittir. O, sıfatlarında bir olandır. **Ve innenî berîun mimmâ tuşrikûn:**[22] "Ve ben sizin (Allah'a) şirk koştuklarınızdan beriyim (uzağım)."

Vellezîne âmenû billâhi ve rusulih: "O kimseler ki Allah'a ve resulüne iman etti." **Ulâike humus sıddîkûne veş şuhedâ:** "İşte sıddıklar ve şehitler onlardır." **İnde rabbihim:** "Rableri katında (şehitler ve sıddıklar onlardır)." Allah, katındaki sıddık ve şehitlerin kendisine ve resulüne iman edenler olduğunu söylüyor. **Lehum ecruhum ve nûruhum:** "Onlar için bir ecir vardır. Bir de onların nuru vardır." **Vellezîne keferû ve kezzebû bi âyâtinâ:** "O kimseler ki ayetlerimizi inkâr ettiler ve yalanladılar." **Ulâike ashâbul cahîm:**[23] "İşte onlar da cehennemin adamlarıdır."

Bu ayet "kâlû belâ şehidnâ" dediğimiz ayettir. **Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyyetehum:** "Ve rabbin, âdemoğullarının zürriyetini belinden alıp." **Ve eşhedehum alâ enfusihim:** "Onları kendi üzerlerinde şahit kıldı." Allah onlara sordu. **E lestu birabbikum:** "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" **Kâlû belâ, şehidnâ:** "Evet, biz buna şahidiz, dediler." Sen bizim rabbimizsin ve biz buna şahidiz, dediler. Allah neden böyle yaptı? **En tekûlû yevmel kıyâmeti innâ kunnâ an hâzâ gâfilîn:**[24] "Kıyamet günü 'biz bundan gafildik (bizim haberimiz yoktu)' demeyesiniz diye."

Allah, kullarını neye şahit kıldı?

[22] Enâm /19
[23] Hadîd /19
[24] Araf /172

Alâ enfusihim; Allah, onları kendi nefisleri üzerinde şahit tuttu, şahit kıldı. Onlar kendi kendilerini, rablerini müşahede ettiler. Allah onlara; "ben sizin rabbiniz değil miyim" dediğinde hepsi **Kâlû belâ, şehidnâ:** "Evet, biz buna şahidiz (biz bunu görüyoruz) dediler." Yani "senin bizim rabbimiz olduğunu görüyoruz ve buna şahit olduk" dediler. Şehadet zaten buradan gelir.

O zaman hepimiz, rabbimizi müşahede etmişiz. Kendi nefsimiz üzerinde de şahit olmuşuz, kendi nefsimizi; yani kendi hakikatimizi de görmüşüz. Bu müşahede dünyaya gelmeden önce, Allah'ın bütün ruhları şahit kıldığı bir müşahededir.

Allah ayet-i kerimede; **Ve alleme âdemel esmâe kullehâ:**[25] "Allah, Âdem'e bütün isimleri talim etti" buyurmuştur. Yani El Esmau'l Husna'yı ona talim etti, bütün isimleriyle ona tecelli etti. Dikkat edilirse Allah **E lestu birabbikum** ayetinde "ben sizin ilahınız, mabudunuz değil miyim" diye sormadı, "ben sizi terkib eden rabbiniz değil miyim; yani sizin varlığınız benim isimlerimin nuru değil midir" diye sordu. Herkes de bu hitap üzerine bir kendine, bir de rabbine bakıp **Belâ, şehidnâ**: "Biz buna şahidiz (varlığımızın bütünüyle sana ait olduğuna şahidiz)" dedi. Bütün ruhlar Allah'ın kendi üzerlerindeki tecellisini gördü, rablerini onunla müşahede etti, bu yüzden "biz buna şahidiz" dedi. Bu durumda Kıyamet günü hiç kimse "biz bundan gafildik, bunu anlamadık" diyemez; çünkü kul bu tadı bütün şiddetiyle gönül âleminde tadar ve bilir.

Mesela; Allah'ın öyle kulları var ki o anı hala unutmamış, Allah onlara o anı unutturmamıştır. Tabi, bunun da bir hikmeti vardır. Örnek vermek gerekirse Mevlana Celaleddin-i Rumi "ben o anı hiç unutmadım" demiştir. İnsanlar da genel olarak gönül itibariyle o anı tadar bilir. Zaten insan; "ben kimim, nerden

[25] Bakara /31

geldim, nereye gidiyorum, benim burada ne işim var" derken aslında rabbini arar. Önce böyle bir arayışla yola başlar, sonra aklı, gönlü, vicdanı insana yol gösterir.

Evet, Allah'ın Şehid ismini, ayetlerde geçtiği şekilde öğrenmeye çalışıyorduk, devam edelim.

İnnel insâne li rabbihî le kenûd: "İnsan, rabbine karşı çok nankördür." **Ve innehu alâ zâlike le şehîd:**[26] "Muhakkak ki o (insan) kendisi şahittir." İnsanın kendisi kendi nankörlüğüne şahittir, buyurdu Allah.

Fe keyfe izâ ci'nâ min kulli ummetin bi şehîdin ve ci'nâ bike alâ hâulâi şehîdâ:[27] "Her ümmetten bir şahit getirdiğimizde ve seni de hepsinin üzerine şehit olarak (şahit olarak) getirdiğimizde onların (hali) ne olacak?"

Allah Kıyamet günü her ümmetten bir şahit getirir. Ümmet; kavim demektir, hem bir insan topluluğu hem de aynı yoldaki insan topluluğu anlamına gelir. Allah her topluluktan bir şahit (şehit) çıkarır. Allah'ın topluluklardan çıkardığı şahit o topluluğun örnek aldığı, önder olarak kabul ettiğidir. Allah, en son Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i o topluluklardan çıkarılan şahidin, örneğin üzerine örnek olarak getirir. Eğer o örnek alınan kişi mü'minse bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne vurulur. O önder, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uyduğuna göre topluluk da öndere uyarken aslında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymuş olur.

Allah ölçü koyup Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hepsinin üzerine şahit olarak getireceğini söyledi; yani bizim için ölçü, örnek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Eğer önder olarak kabul edilenler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymuşsa Allah onların bu

[26] Âdiyât /6-7
[27] Nisâ /41

örnekliğini kabul eder, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymamışlarsa şahitlikleri, örneklikleri kabul edilmez.

Ve kezâlike cealnâkum ummeten vasata: "Biz sizi vasat bir ümmet kıldık." Yani tam ortadaki, dengedeki bir ümmet kıldık. Sizi Hristiyanlar gibi tenzihe, Yahudiler gibi de teşbihe gitmeyen, tenzih ile teşbih arasında dengede duran, sınırı aşmayan, haddi aşmayan bir ümmet kıldık. **Li tekûnû şuhedâe alen nâs:** "İnsanlara şahit olasınız diye." Şahitlik demek örneklik demektir. İnsanlar için örnek olasınız diye. **Ve yekûner resûlu aleykum şehîdâ:** "Resulü de sizin üzerinize şahit (örnek) kıldık." Bu, kıblenin değiştiği ayettir. **Ve mâ cealnâl kıbletelletî kunte aleyhâ illâ li na'leme men yettebiur resûle mimmen yenkalibu alâ akibeyh:**[28] "(Allah) Kimin resule tabi olacağını ve kimin ayakları, (ökçeleri) üzerinde gerisin geri döneceğini bilir; ama onlara göstermek için kıbleyi böyle yaptı."

Ve yevme neb'asu min kulli ummetin şehîdâ: "O gün her ümmetten bir şahit getireceğiz." **Summe lâ yu'zenu lillezîne keferû:** "Sonra kâfirlere izin verilmez." **Ve lâ hum yusta'tebûn:**[29] "Onların özürleri de kabul edilmez." Kim kime uymuşsa o uyduğu onun şahidi, örneği olmuştur. Bu yüzden herkes kime uyduğuna bakmalıdır; çünkü o gün hiç kimse artık özür beyan edip "ben bilmedim, anlamadım" diyemez.

Kul helumme şuhedâekumullezîne yeşhedûne ennallâhe harrame hâzâ: "De ki: Allah'ın haram kıldığına dair şahitlik edecek kimdir?" Allah, kendisinin haram kılmadığı şeyleri haram kılanların doğru söylediğine şahitlik edenler için "kimdir o şahitlik eden" buyurdu. Bu durumda "onlar doğru söylüyor" diyenler Allah'ın vahyini tasdik etmemiş aksine Allah'ın haram demediğine haram diyenlere iman etmiş, onları ilah edinmiştir. Allah da

[28] Bakara /143
[29] Nahl /84

"kimdir böyle yapanlar" diye soruyor! **Fe in şehidû fe lâ teşhed meahum:** "Eğer (birileri buna) şehadet ederse sen onlarla beraber şehadet etme." **Ve lâ tettebi' ehvâellezîne kezzebû bi âyâtinâ:** "O, ayetlerimizi inkâr edenlerin heveslerine tabi olma." **Vellezîne lâ yu'minûne bil âhirati ve hum bi rabbihim ya'dilûn:**[30] "Onlar ahirete iman etmemişlerdir. Onlar rablerine denk (eş) ilahlar edinmişlerdir." Yani bu kimseler başkalarını rablerine ortak koşarlar, onların sözünü Allah'ın sözüymüş gibi kabul ederler.

Bu yüzden ısrarla "Allah'ın haram kılmadığı bir şeyin haram olduğunu söylemeyin" diyoruz. "Falanca kitapta böyle yazıyordu, böyle rivayet edildi" demekle hiç kimse sorumluluktan kurtulamaz. Allah'ın tehdidi çok şiddetlidir. Birileri, Allah'ın haram kılmadığına haram demiş, başkaları da onlara şahitlik etmişse onlar kendi hevalarına uymuş, ahirete iman etmemiş, başkalarını Allah'a denk ilahlar tutmuş, bu nedenle şirke düşmüş, müşrik olmuştur, bizim de onlara tabi olmamamız lazım. Yoksa onlar gibi şirke düşeriz. Bunu Allah söylüyor.

Bir şeye zararlı demek farklı haram demek farklıdır. Öyleleri var ki; hiç korkmadan, endişe etmeden "şu haramdır" diyebiliyor. Hâlbuki Allah'tan başka hiç kimse hiçbir şeyi haram edemez, böyle bir yetkisi yoktur. Eğer biri Allah'ın haram demediğine haram derse ve birileri de ona şahitlik ederse bu durumda Allah'ın "kimdir o benim haram demediğime haramdır diyen ve ona şahitlik edip 'bu doğru söylüyor' diyen" hitabına muhatap olur.

Bununla ilgili örnek vereyim, mesela birileri çıkıp "sigara haramdır" veya "saç boyamak haramdır" der. Böylelerine "sen ne diyorsun! Bunu söylemeye nasıl cesaret ediyorsun! Senin bu kelimeyle küfre düşeceğini bilmen gerekmez mi! Sen bir de mü'minsin, ben mü'minim diyorsun! Allah'ın senin bu sözünü kabul edeceğini mi zannediyorsun! Bir şey hakkında hüküm verip

[30] En'am /150

"şu haramdır" derken Allah adına konuşmuş olursun, eğer Allah öyle söylememişse bu durumda 'ben ilahım' demiş olursun" diye söylemek gerekir.

Bir şey için zararlı denilebilir veya "bunu yapmak hoş değildir" denilebilir, bunlar farklı, haram demek farklıdır. Unutmamamız lazım ki Allah'ın haram demediğine haram diyen biri ilahlık taslamıştır. Eğer bazıları da ona uymuş, o sözlerine şehadet etmişse onu Allah'a şirk koşmuş, ilah edinmiştir. Bunu Allah söylüyor. Hal böyleyken böyle anlamaz, böyle yapmazsak Kur'an'a iman etmiş olmayız.

Ve yevme neb'asu fî kulli ummetin şehîden aleyhim min enfusihim: "O gün her ümmetten (kendilerinden) kendi içlerinden bir tane şehit (şahit) çıkaracağız." **Ve ci'nâ bike şehîden alâ hâulâi:** "Seni de (o gün) onların üzerlerine şehit (şahit) olarak getireceğiz." **Ve nezzelnâ aleykel kitâbe tibyânen li kulli şey':** "Kitabı da sana her şeyi beyan edesin (açıklayasın) diye indirdik." **Ve huden:** "Hidayet olsun diye." **Ve rahmeh:** "Rahmet olsun diye." **Ve buşrâ lil muslimîn:**[31] "Teslim olanları müjdele." Allah'a, Allah'ın kitabına, hidayetine, rahmetine teslim olanları müjdele, buyurdu Allah.

Şahit olmak aynı zamanda tasdik etmek demektir. Eğer şahit, Allah'ın kitabıyla, vahyiyle, hidayetiyle, rahmetiyle davet etmezse Resulullullah (s.a.v.) Efendimiz ona şahitlik etmez, ona şahit olmaz.

Ve câhidû fîllâhi hakka cihâdihî: "Allah yolunda hakkıyla (gerektiği gibi) cehd edin (cihad edin)." **Huvectebâkum ve mâ ceale aleykum fîd dîni min harac:**[32] "Allah, dinde sizin üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi." Allah, kullarına hiçbir zorluk

[31] Nahl /89
[32] Hacc /78

yüklememiştir. Dinde sizin için bir zorluk yoktur, bu yüzden "çabanızı, gayretinizi sarf edin" buyurdu Allah.

Millete ebîkum ibrâhîme, huve semmâkumul muslimîne min kablu ve fî hâzâ li yekûner resûlu şehîden aleykum ve tekûnû şuhedâe alân nâsi, fe ekîmûs salâte ve âtuz zekâte va'tesımû billâhi, huve mevlâkum, fe ni'mel mevlâ ve ni'men nasîr: "Babanız İbrahim'in dinine uyun. Allah, sizi hem daha önce, hem de bu Kur'an'da müslüman diye isimlendirdi ki peygamber size şahit (örnek) olsun, siz de insanlara şahit (örnek) olasınız. Artık namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve Allah'a sarılın. O, sizin sahibinizdir. Allah ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır."

Ve neza'nâ min kulli ummetin şehîdâ: "Her ümmetten bir şehit çıkarıp." **Fe kulnâ hâtû burhânekum:** "(Onlara) 'Haydi delilinizi getirin' dediğimizde." **Fe alimû ennel hakka lillâh:** "O zaman Allah'ın hak olduğunu anlarlar." **Ve dalle anhum mâ kânû yefterûn:**[33] "(Allah'a) İftira ettikleri (ona şirk koştukları da) kendilerinden kaybolup gitmiş olacak."

Allah Kıyamet gününden bir sahne anlatır. Bu hitap cehenneme gidenler içindir. **Yâ ma'şerel cinni vel ins:** "Ey insan ve cin topluluğu!" **E lem ye'tikum rusulun minkum:** "Size resullerimiz gelmedi mi?" **Yakussûne aleykum âyât:** "Size ayetlerimizi kıssa etmediler mi (anlatmadılar mı, izah etmediler mi)?" **Ve yunzirûnekum likâe yevmikum hâzâ:** "Size bugünü inzar etmediler mi (haber vermediler mi, bugünle sizi korkutmadılar mı)?" **Kâlû şehidnâ:** "Derler ki: Biz buna şahidiz." **Alâ enfusinâ:** "Biz kendi kendimize (kendi üzerimize şahitlik ederiz ki resuller geldi ve Allah'ın ayetlerini bize okudu)." Kendi aleyhimize şahitlik ederiz ki onlar okudu; ama biz onlara uymadık. **Ve garrathumul hayâtud dunyâ:** "Onları dünya hayatı aldattı, mağrur etti." Onlar dünya hayatına aldandı. **Ve şehidû alâ enfusihim:** "Onlar kendi

[33] Kasas /75

nefisleri üzerinde şahitlik ederler." **Ennehum kânû kâfirîn:**[34] "Kâfir olduklarına dair (kendi aleyhlerinde şahitlik ederler)."

Yani "Allah'ın resulleri gelip bize Allah'ın ayetlerini okudular, anlattılar ve 'Kıyamet günü hesap var, cehennem var' diyerek bizi bununla tehdit ettiler; ama biz dünya hayatına mağrur olduk, aldandık, dünyanın peşine takıldık." Bu hitap cehenneme giden bütün insanlar içindir. Dikkat edilirse cehenneme gidenlerin hepsi kendilerine resullerin geldiğini söylüyor.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra peygamber gelmeyeceğine göre bu ayetin hikmeti nedir?

Evet, Allah'ın ayetlerini insanlara taşıyanlar kendi imanları ve marifetleri kadarıyla Allah'ın ayetlerinin resullüğünü yapmıştır, dolayısıyla birine Allah'ın ayetleri taşındığında, biri Allah'ın ayetleriyle muhatap olduğunda ona resul gelmiş olur.

Hep beraber Allah'ın isimlerini anlamaya çalışıyoruz. Normal olarak sohbet etmek başka bir şey, Allah'ın ayetlerini okuyup anlamaya çalışmak çok daha başka bir şeydir; çünkü ayetlerin manevi bir ağırlığı vardır ve bu ağırlık kardeşlerimizin üzerinde görünür. Her ne olursa olsun mutlaka o ağırlığı taşımaya çalışmak; yani o ağırlığın altından kalkmak gerekir. Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **"sana ağır bir söz vahyedeceğiz"**[35] buyurmuştur. Allah'ın sözü ağırdır. Bu yüzden üzerinize bir ağırlık çökerse bilin ki Allah'ın vahyinin ağır oluşundandır. Bu ağırlığı, bu emaneti taşımak zorundayız. Bu ağırlığı ne kadar taşımaya çalışırsak nefse, şeytana, arzulara, isteklere ve dünyaya karşı manevi olarak o kadar güçlü, kuvvetli oluruz.

[34] En'am /130
[35] Muzzemmil /5

EŞ ŞEHİD

Biri, Allah'ın Şehid ismine iman etmezse müşrik olur. Müşriklerin veya yoldan çıkanların, gazaba uğrayanların ya da delalette kalanların istisnasız hepsi Allah'ın Şehid ismine iman etmemiştir. Şehid isminin böyle bir özelliği vardır. Bu durumda, Allah'ın şahitliğine iman edenler şirkten kurtulur. Aynı şekilde Allah'ın şahitliğine iman etmeyenler kesinlikle şirke düşer. Allah'ın Şehid ismine iman etmek; Allah'ın her şeye şahit olduğuna, Allah'ın, kuluna şah damarından daha yakın olduğuna, ne yana dönerse dönsün Allah'ın vechinin orda olduğuna ve Allah'ın şahitliğine iman etmek demektir.

Allah'ın Şehid isminin bir de kulda tecellisi vardır. Şehid ismi bir kulda tecelli ederse ne olur?

Kulun bütün organları, azaları, gönlü, kalbi, aklı Allah'a, Allah'ın isimlerine, El Esmau'l Husna'ya, Allah'a şahit olmaya çalışır. Mesela; Allah'ın Şehid isminin tecelli ettiği bir kulun başına bir olay geldiğinde "bunda mutlaka bir hikmet vardır, Allah'ın burada bir muradı vardır. Acaba Allah bu olayda bana neyi öğretmek istedi, acaba bu hangi yanlışımdan dolayı başıma geldi" der. Böyle biri hikmeti öğrenmeye çalışırken şahit olarak yola çıkar. Aklını ve gönlünü Allah'a şahit kılarak kullanıp "yaşadığım olaylarda Allah'ın bir muradı vardır" der.

Peki, Allah'ın Şehid ismine iman etmeyen birinin hali nasıldır?

Böyle biri de nasıl bir olayla karşılaşırsa karşılaşsın "falanca şöyle yaptı, bu yüzden böyle oldu. Allah onun belasını versin, Allah onu kahretsin" der ya da kendi yanlışını, suçunu Allah'a yükleyip "Allah bunu niye başıma getirdi, ben bunu hak etmemiştim" deyip feryat eder. İşte, böyle biri Allah'ın Şehid ismine iman etmemiştir.

Her ne yaşarsak yaşayalım Allah'ın bizim üzerimizde bir muradı vardır. Yaptığımız yanlış ya kendi nefsimizdendir ya da bir imtihandır. Hatanın, yanlışın bizim olduğu durumlarda doğru

bakıp "hata da, yanlış da benimdir, bunlar benim yüzümden başıma geldi" dememiz gerekir; çünkü Allah ayet-i kerimede **"size gelen bütün güzellikler Allah'tandır, bütün kötülükler de kendi nefsinizdendir"**[36] buyurmuştur.

Eğer yaşadığımız herhangi bir olayda eksiğimiz, yanlışımız yoksa bu durumda o bir imtihandır. İmtihanı kazanmamız için de; sabretmemiz, hoş görmemiz, kimseyi suçlamamamız ve "rabbim bana böyle bir muamelede bulundu, bu durumda bana düşen en güzel şekilde sabretmektir" dememiz gerekir. Eğer bu olay bizim yanlışımızdan dolayı başımıza gelmişse "ben yanlış yaptım ya rabbi! Benim böyle yapmamam, şöyle yapmam gerekirdi. Yanlış yaptım, bu yüzden cezamı çekmem lazım" deyip yanlışımızı itiraf ederek tövbe ve istiğfar etmemiz ve yine sabretmemiz gerekir. Durumun böyle olduğuna şahit olmayanlar kelime-i şehadet getirmemiştir, şehadetlerinde bir eksiklik var demektir.

Kul, Allah'ın isimlerinden herhangi birine şahitlik etmezse şehadeti eksik olur; yani Allah'ın doksan dokuz isminden bir parça eksik olmuş olur, dolayısıyla kul o bir parçada Allah'a şirk koşmuş olur. İman, şirki kabul etmez. Bu yüzden şirk bulaşmış iman kişiyi müşrik yapar, böyle birinin imanı da hiçbir işe yaramaz. Mesela; bir kazan suya bir damla idrar düşse "su bir kazandır, idrar ise bir damladır, bir şey olmaz" dememiz doğru olur mu? -Elbette ki olmaz. İman da tertemizdir ve şirki asla kabul etmez. Şirk, pisliktir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"müşrikler necistir"**[37] buyurmuştur. Müşriki necis yapan, pislik yapan şey onun şirkidir. Şirk, imana bir damla bile olsun düştüğünde imanı bütünüyle bozar, onu haram kılar.

Bu yüzden imanımızı kontrol edip Allah'ın her bir ismine iman edip etmediğimize bakmamız gerekir. Allah'ın bize mühlet

[36] Nisâ /79
[37] Tevbe /28

tanımasına asla aldanmayalım; yani Allah'ın bize ceza vermeyişine, bizi yere batırmayışına ya da bizi huzurundan kovmayışına asla aldanmayalım. Hiç kimse Allah'a hesap soramaz ve hiç kimse Allah'ın ilmi, hükmü karşısında "ben biliyorum, ben böyle istiyorum, bu da benim dediğim gibi olsun" diyemez. Böyle söyleyenler kul olmayı, âbd olmayı kabul etmemiş ilahlık taslamış olur. Sonra öyle bir an gelir ki Allah ona "artık dur, sana tanıdığım bütün imkânları çöpe attın, beni yok saydın, aklını kullanmadın" der. Bu yüzden hiç kimsenin Allah'a işini, dinini, güzelliği öğretmeye kalkışmaması, Allah'a "ben bu yaptıklarını kabul edemem, dediğimi yapmazsan seni kabul etmem" dememesi gerekir. Allah bunu kabul etmez. Böyle söyleyen biri kul değildir, kulluğu kabul etmemiştir.

Allah, kuluna imkân vermeye devam ediyorsa kul kendine gelsin, aklını başına alsın diyedir. Allah ayet-i kerimede; **"eğer Allah, insanların yaptıklarına karşılık ceza verseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı"**[38] buyurur. Allah, insanların yaptıklarına karşılık ceza vermez; ama belli bir vakte kadar kulunu tehdit eder. Allah herkese bir ölçü biçmiş, bir vakit, bir sınır koymuştur.

İnsanın küfrünün, şirkinin, isyanının, Allah'a itirazının, nankörlüğünün de bir sınırı vardır. Allah her bir kula bir sınır koymuş, bir çizgi çizmiştir ve kişi o sınıra geldiğinde Allah ona "artık dur, sen haddini aştın, sana bu kadar yeter" der. Bu yüzden bu duruma düşmemek için bize düşen; Allah'ı rab olarak, ilah olarak, El Esmau'l Husna'sıyla kabul etmek ve El Esmau'l Husna'nın, bütün güzelliğin ona ait olduğuna iman etmektir.

Devamlı söylüyoruz; kötülük, şer, insanın kendi nefsindendir. Güzellik olmayınca çirkinlik, aydınlık olmayınca karanlık olur. Bir yerde Allah'ın güzelliği, isimlerinin tecellisi olmazsa orda zulüm olur, Allah'ın nurunun tecelli etmediği bir

[38] Fâtır /45

yerde karanlık, hidayetinin olmadığı yerde delalet vardır; yani iman yoksa küfür vardır.

Allah, hayatın bir imtihan olduğunu söylemiştir.[39] İmtihan; kazanma imkânı demektir. Allah, kullarını imtihana tabi tutup onlara kazanma imkânı sunar. Peki, kul bu imtihanla neyi kazanır? -Tabi ki Allah'ı, El Esmau'l Husna'yı, Allah'ın güzelliğini kazanır. Zaten imtihan, Allah'ın güzelliğini kazanmak demektir. İnsan, önüne gelen imtihanlarda Allah'ın emrettiği ve sevdiği gibi yaparsa Allah'ın güzelliğini kazanır. En basitinden örnek vermek gerekirse; Allah ayet-i kerimede **"Allah sabredenleri sever"**[40] buyurur. Dolayısıyla biri musibet geldiğinde sabrederse Allah'ın sevgisini; yani Allah'ın Vedud ve İlah isimlerinin tecellisini kazanır. Eğer sabretmez tam tersine isyan ederse bu sefer de Allah'tan uzaklaşır, şeytana arkadaş olur, dolayısıyla küfrü ve şirki artar.

Allah şükredenleri de sever, bu durumda nimet geldiğinde şükredersen Allah'ın sevgisini kazanırsın; çünkü rabbine teşekkür etmiş, ona boyun büküp nimetin gereğini yerine getirmiş olursun. Böyle yaptığın için de Allah'ın sevgisini bir daha kazanmış olursun.

Allah, mü'minleri ve mutakkileri sever.[41] İman ettiğinde Allah'ı sevmiş olursun, dolayısıyla Allah'ın sevgisini kazanırsın. Allah'a karşı takva sahibi olup sorumluluğunu yerine getirmeye çalıştığında yine Allah'ın sevgisini kazanırsın. Aynı şekilde birine merhamet ettiğinde Allah'ın rahmetini, ikram ettiğinde Allah'ın ikramını, birini affettiğinde Allah'ın affını hak eder, kazanırsın. İşte, hayat baştan sona Allah'ın isimlerinin tecellisinden ibarettir. Allah kendisine halife olan kuluna isimleri onun üzerinde tecelli etsin diye böyle imkân tanır. İmtihan da zaten bu demektir.

[39] Mülk /2
[40] Âli İmran /146
[41] Tevbe /4, Âli İmran /76

Eğer hayatı, imtihanı böyle anlamazsak kendi kendimize bir şeyler üretip o ürettiğimiz zannı da hayatın yerine koymak zorunda kalırız; yani kendi kedimize yalan söyleyip dinimizi Allah'tan öğrenmediğimiz için kendimize bir din üretiriz. Genel olarak bakarsak işin bu noktaya geldiği anlaşılır. Dinimizi, imanımızı, ibadetimizi Allah'ın kitabına arz edip ondan öğrenirsek asıl o zaman dinin, imanın, ibadetin ne olduğunu anlarız.

Evet, Allah'ın Şehid ismini ve müşahadenin ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Allah ayet-i kerimede; **"hem afakta hem enfüste onlara hakkı göstereceğiz (onlara Allah'ın hak olduğunu hem afakta hem enfüste göstereceğiz)"**[42] buyurmuştu. Peki, kime gösterecek? -Elbette ki arayanlara, Allah'ı bulmak, tanımak isteyenlere hakkı gösterecek. Afak, dışarıdaki her şey manasına gelir, enfüs ise insanın içi, içindeki demektir. Her şey, Allah'a şahitlik yapar, dolayısıyla onlar da buna şahitlik yapacak, buyurdu Allah.

Varlıkta her neye bakarsak bakalım her şey mutlaka Allah'ın bir ismini gösteren bir ayettir, Allah'ın bir isminin tecellisidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"ya rabbi! Bana eşyanın hakikatini olduğu gibi göster"*[43] derken kastettiği budur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın eşyadaki tecellisini müşahede etmiş, bir de onun ötesini istemiştir. Bu nedenle afakta Allah'ın hak olduğunu görmek; Allah'ın her şeyde tecellisinin olduğunu müşahade etmek ve buna şahit olmaktır.

Bir de enfüste; yani insanın kendi nefsinde, kendi kendisinde Allah'ın hak olduğuna şahit olması vardır. Allah; nefsi, insanın hakikati olarak kullanır. Bu yüzden "onlara enfüste hakkı göstereceğiz" ayeti; onlar kendi hakikatinde hakkı müşahede

[42] Fussilet /53
[43] Hadimi, Berika 2, 33; Aliyyu'l-Kari, Mirkat 8, 3453

edecek, onlara hakikati müşahede ettireceğim" manasına gelir. Kime? -Tabi ki görmek isteyene, bakmak isteyene, şahit olmak isteyene. Biri şahit olmayı istemezse, böyle bir derdi yoksa hiçbir zaman ne içerde, ne dışarda Allah'ın ayetlerini; yani hakkı müşahede edemez.

Mesela; biri ağaca sadece bir yeşillik olarak bakarsa Allah'ın kudretini, Rezzak isminin, Rahim isminin, Vehhab isminin tecellisini o ağaç üzerinden müşahede edemez; ama gönül itibariyle, hikmetle o ağaca bakarsa Allah'ın onu topraktan nasıl çıkardığını, onu bir çekirdekten nasıl yarattığını, meyvelerinin, renklerinin, tatlarının nasıl farklı farklı olduğunu görür, dolayısıyla Allah'ın kudretini, Allah'ın, kulları üzerindeki Rezzak isminin tecellisini müşahede eder. Yalnız, bakarsa, tefekkür ederse bunu anlayabilir, böyle bakmazsa hiçbir zaman anlayamaz.

Aynı şekilde ağaca baktığında onun diri olduğunu da görür, müşahede eder. Mesela; bilimsel araştırmalarda ağaçların diri olduğu, ağaçların birbirleriyle konuştuğu tespit edilmiştir. Hatta öyle ki bir ağaç zararlı böcekler tarafından istila edilse o anda ağaç kendi cinsinden en uzakta olan ağaçlara bile "böyle bir tehlike var, savunma haline geçin" diye bir koku gönderir. O ağaçlar da hemen savunma haline geçerek bir sıvı üretirler. Bu sıvının kokusu o hayvanları rahatsız eder, dolayısıyla zararlı böcekler o ağaçlara konmaz. Bu, bilimin tespit ettiği sadece bir bölümdür.

Ağaçların kendi aralarında böyle bir ilişkileri, konuşmaları vardır. Bu yüzden hepsi diridir ve hepsi rabbini hamd ile tesbih eder, hepsinin bir zikri vardır. Hepsi birbiriyle konuşur, sohbet eder ve insanların zikrine iştirak eder. İnsanların da durumuna göre onları severler, onlara yakındırlar. Bu nedenle ağaçların ister dallarına, ister yapraklarına, ister meyvelerine bakalım bu fark etmez, hepsi bir mucizedir ve Allah'ın kudretini, isimlerini gösterir. Bu sadece bir ağaca bakmaktır, aynı şekilde bu bütün

varlık için, taş için, her şey için geçerlidir. İnsan varlığa böyle bakarsa hakka, hakkın ismine, El Esmau'l Husna'sına şahit olur.

İnsanın bir de hakkı zahiri olarak kendi üzerinde görmesi gerekir. Dikkat edilirse Allah "onlara bedenleri üzerinde hakkı göstereceğiz" demedi, "nefisleri üzerinde" buyurdu. İnsanın bedeni zahiri olarak enfüs değil afaktır; çünkü enfüs iç âlemdir. İnsanın, bedenine; gözüne, eline, tırnağına, kirpiğine baktığında Allah'ın tecellisini, ayetini, hakkı görmemesi, anlamaması, "bu, muhteşem bir eserdir" dememesi mümkün değildir.

İnsanın bir de iç âlemi vardır, dedik. Allah, hak olduğunu insana gönül âleminde müşahede ettirir; ama böyle bakana, böyle görmek, tanımak, anlamak isteyene müşahede ettirir. Elbette ki bunun şartları da vardır, kul ancak bu şartları yerine getirdiğinde kendi gönül âleminde hakkı müşahade eder. Demek ki insan, hakkı sadece baş gözüyle değil bir de gönül gözüyle kendi gönlünde, nefsinde müşahede ediyormuş. Tabi ki gönül gözüyle müşahede için de önce baş gözüyle her şeye hikmetle bakmamız ve her anda Allah ile beraber olduğumuzu, onun huzurunda olduğumuzu, her şeyimizin ona ait olduğunu, onun bize bizden daha yakın olduğunu tatmamız gerekir.

Allah hepimizi hakka, kendisine, El Esmau'l Husna'sına, kendi kendine, kendisinin Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğuna şahit olanlardan eylesin. Allah hepimizi Hz. İnsan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

EL BERR

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, güzelliğini ayetlerinde kendisini tanıttığı, anlattığı gibi anlamaya, öğrenmeye çalışıyorduk. Önceki sohbetimizde Allah'ın Eş Şehid ismini anlatmıştık. Bu sohbetimizde ise hep beraber Allah'ın El Berr ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Berr; Allah'a isim olduğu için mutlak iyi olan, daima iyi olan, hep iyi olan, hak ve gerçek iyilik olan demektir. Bu durumda Allah'ın hangi ismi tecelli ederse etsin o mutlaka kula, mahlûkata saf iyiliktir.

Allah ayet-i kerimede **"Allah saf iyiliktir"**[1] buyurur. Başka bir ayette ise **"bütün güzellikler size Allah'tan, bütün kötülükler de kendi nefsinizdendir"**[2] buyurmuştur. Her ne yaşarsak yaşayalım, imtihanı unutmamamız gerekir; çünkü her anda bir imtihan vardır ve imtihan, Allah'ın hangi isminin tecellisiyle olursa olsun mutlaka iyiliktir, mutlaka hayırdır.

Gerçek olan, hak olan her şeyin bir kaynağı vardır. Mesela; ışığın kaynağı Güneş'tir ama karanlığın kaynağı yoktur, olamaz. İyiliğin kaynağı da Allah'tır, kötülüğün ise bir kaynağı yoktur.

Öyleyse kötülük ne demektir?

[1] Tûr /28
[2] Nisâ /79

Nasıl ki ışık olmayınca karanlık oluyorsa aynı şekilde iyilik olmayınca da kötülük olur. Küfür de böyledir, iman olmayınca küfür olur, imanın olmadığı yerde küfür vardır. Bu yüzden tıpkı ışık olmayan yerde karanlıktan başka bir şeyin olmayacağı gibi imanı olmayan birinde de küfürden başka bir şey olmaz. Aynı şekilde bir yerde Allah'ın güzelliği, El Berr isminin tecellisi yoksa; yani iyilik yoksa orda da kötülükten başka bir şey olmaz. Bu nedenle kötülük; iyiliğin olmaması demektir.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah'ın nimetlerini toptan saymakla bitiremezsiniz"**[3] buyurur. Allah, toptan saymaya kalkarsak bize ikram ettiği nimetlerini sayamayacağımızı buyurdu; yani bize olan ikramı o kadar çoktur ve haddi hesabı yoktur; ama görmek istemeyenden daha kör, işitmek istemeyenden daha sağır kimse olamaz. Biri görmek istemedi mi Allah'ın nimetlerini görmez.

Allah'ın nimetlerini görmek için bize ikram ettiklerine bakmamız lazım. Eğer Allah'ın bize ikram ettiklerine bakarsak Allah'ın nimetlerini saymakla bitiremeyiz; ama olmayana bakıp rabbimize karşı nankörlük, şükürsüzlük yapmak istersek mutlaka kendimize eksik bir şeyler üretiriz. Böyle yaptığımızda da imtihanı kabul etmemiş oluruz.

Muhatap olduğumuz imtihanlar şer olsa bile onlarda mutlaka bir hayır vardır. O şerleri hayra dönüştürmek bizim kendi elimizdedir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"sizin hayır gördüğünüzde şer, şer gördüğünüzde hayır olabilir. Siz bilmezsiniz Allah bilir"**[4] buyurmuştur. Hayrı şerre dönüştürmek de, şerri hayra dönüştürmek de mümkündür. O halde insan isterse sürekli hayırda kalabilir. İnsan, hayır geldiğinde zaten gelen hayır olduğu için hayırda kalır, şer geldiğinde de onu hayra

[3] Nahl /18, İbrâhîm /34
[4] Bakara /216

dönüştürür ve o şer kendisi için hayır olur, berr olur, iyilik olur, böylelikle yine hayırda kalır; ama hayrı şerre dönüştürürse o zaman şerde kalır.

Peki, hayır, şerre nasıl dönüşür?

Örnek vermek gerekirse; Allah birine mal verdiğinde kişi onunla kibirlenir ve malı alıp yanlış yerde sarf ederse hem kendine hem de başkalarına zarar verir, bu durumda hayır olan şey onda şerre dönüşür.

Şer nasıl hayra dönüşür?

Birine de şer geldiğinde sabreder, güzel yapmaya çalışır, kendisine kötülük yapanı affeder, ona iyilik yaparsa bu sefer de şerri hayra dönüştürür. Hem de hayırla kazanamayacağını şerle kazanmış olur.

Bu yüzden bize gelen bir musibet şer gibi görünebilir; ama kişi sabreder, Allah'a tevekkül ederse o şer hayra dönüşür ve kul o şerde hayır olduğunu görür, anlar; ama isyan edip itiraz ederse bu defa o musibet hem dünyası hem de ahireti için şer olur.

Allah Berr isminin tecelli ettiği kullarına ebrar demiş, ayet-i kerimede ebrarı anlatırken; **"ebrar olanlara direkt naim cenneti vardır"**[5] buyurmuştur.

Ebrar; tekrar tekrar iyilikte bulunmuş olanlar, iyiliği ahlak edinmiş olanlar demektir.

Peki, Allah'ın berr oluşu nasıldır?

Allah'ın berr oluşunu önce verdiği manevi nimetlerine bakıp anlamak gerekir. Mesela; Allah, insanı kendi nurundan yaratmış, ona ruhundan nefhetmiş, kendinden hayat vermiş, varlığından ona varlık vermiş, onu Hz. İnsan olsun diye dünyaya

[5] İnfitâr /13, Mutaffifîn /22

göndermiş ve ona bir kazanma sahnesi hazırlamıştır. Bu, Allah'ın manevi ihsanı, iyiliği, hayrı, berridir.

Allah bir de zahiri olarak Berr ismiyle tecelli edip kullarına iyilikle muamele eder. Mesela ayet-i kerimede Allah; **"yerde, gökte her ne varsa hepsini sizin hizmetinize verdim"**[6] buyurur. Bazı ayetlerde bu nimetleri tek tek sayıp; "Güneş'i, Ay'ı, yıldızları, yeri, yağmuru, yerde biten nebatatı ve hayvanları sizin hizmetinize verdim, musahhar kıldım, emrinize verdim, size itaatkâr kıldım" demiştir. Allah'ın bize hizmet etmeleri için yarattığı arasında saymadığı neredeyse hiçbir şey yoktur.

Allah iyilik sahibidir ve kuluna iyilikte bulunur. Mesela; kul, nefsine uyma tehlikesine düşebilir ve her günah işleyişinde gönlüne bir leke gelir ama Allah, kulunun aciz olduğunu, zayıf olduğunu, kendine hâkim olamayacağını bilir; çünkü Allah ayet-i kerimede; **"yaratan yarattığını bilmez mi"**[7] buyurmuştur. Bu yüzden Allah kulunun nefsine uyduğu durumlarda onun bu yanlışına karşılık işlediği bir günah için sadece bir günah yazar. Kul bir günah işlediğinde gönlüne bir leke gelir, bir sevap işlediğinde ise Allah ona en az on katını[8] verir. Eğer kul o günahına tövbe ederse Allah bu defa onun günahını hiç olmamış gibi sayar ve kuluna hiç günah işlememiş gibi muamele eder, mağfiret eder. Eğer kul tövbe edip Allah'a dönerse; yani yaptığının tersini yaparsa Allah bu defa onu affetmekle beraber bir de günahını sevaba çevirir.

Hal böyleyken birinin Allah'ın Berr isminin tecellisi karşısında cehenneme gitmesi için çok çaba, gayret sarf etmesi, çokça mücadele etmesi gerekir; çünkü Allah günaha karşılık sadece bir günah yazar, kul pişman olup tövbe ve istiğfar ettiğinde

[6] Câsiye /13
[7] Mülk /14
[8] Enâm /160

ise günahını hemen siler, işlediği günahın tersini yapıp güzel yapmaya çalışırsa bu defa da günahını sevaba çevirir.

Allah'ın işlenen bir iyiliğe karşı on katı iyilik yazması daha en az olanıdır. Bir de bire yüz, bire yedi yüz, bire bin ve bire hesapsız yazdıkları vardır. O halde birinin amelinin onda biri iyilik, onda dokuzu da kötülükse, şerse o kişi cennetlik demektir; çünkü günahı ve sevabı denktir. Eğer biri onda bir bile güzel değilse, güzellik yapmıyor, yapamıyorsa o halde insan olmaktan çıkmıştır ve gideceği yer de elbette ki cehennemdir.

Bunun yanı sıra kulun affa uğrayan yanlışları, bir de tövbe ve istiğfar ederek günahının sevaba çevrilmesi vardır. Bu yüzden cehenneme gitmek gerçekten çok zor bir şeydir; çünkü Allah berrdir, saf iyiliktir.

Allah'ın Berr ismiyle beraber hangi isimleri tecelli eder?

Allah'ın Berr ismi aslında bütün isimleri içine alır; ama herkesin görebileceği, anlayabileceği bir şekilde Allah'ın iyiliği, Berr isminin tecellisi; Rahman, Rahim, Kerim, Ekrem, Vehhab, Ğafur, Ğaffar, Tevvab, Afuvv, Nasir, Ğaniyy, Şekur, Hayr, Rauf, Rezzak, Hâdi, Vasi', Mü'min, Müheymin, Nur, Vedud, Latif ve İlah isimleriyle beraber tecelli eder.

Allah'ın Berr ismi birinde tecelli ederse o kişi ebrar olur; ama Berr isminin onda tecelli etmesi, onun Allah katında berr olabilmesi, iyi olabilmesi için bir takım şartlar vardır.

Peki, bu şartlar nelerdir?

Birincisi, mutlaka önce imanının olması, ikincisi, niyetinin ve ihlasının olması, son olarak da amelinin olması gerekir; yani birinin Allah katında iyilerden olması için bir şeyi yaptığında onu imanıyla, niyeti düzgün bir şekilde yapması ve bunu sırf Allah için yapması gerekir.

EL BERR

Berri doğru anlamak gerekir; çünkü berr sıradan bir iyilik değildir. Birinin bir başkasına yardım etmesi berrdir; ama Allah'ın murad ettiği birr bu değildir. Birr; kendin için yaptığından farklı olarak insan için, mahlûkat için yaptığın iyiliktir; yani insanların maddi ve manevi olarak kazanmaları için yaptığın iyilik Allah katında birrdir. Bunda bir de Allah'ın rızasını isteme vardır.

Mesela; dergâhta hep beraber kardeşlerimizle sohbet edip rabbimizi anlamaya, tanımaya çalışıyoruz. Bu kendi kendimize yaptığımız bir iyilik olduğu için Allah'ın kastettiği birr bu değildir. Allah'ın kastettiği birr bunun üzerindeki bir şeydir.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim;

Biz mescitte rahat rahat sohbet edelim diye aşağıda gelenleri karşılayıp nöbet tutan kardeşlerimiz vardır. Elbette ki onlar da mescide çıkıp sohbeti dinlemek isterler; ama bunun yerine mescitteki kardeşlerimizin daha rahat sohbet edip namaz kılması ve zikir yapması için kapıda durup hizmet etmeyi tercih etmişlerdir. İşte, Allah'ın kastettiği birr budur ve Allah onlara Berr isminin tecellisiyle tecelli eder. Evet, mescitte bizi dinleyenler ilim kazanır, hayır kazanır; ama Allah'ın Berr isminin tecellisi bizi dinleyenlere değil bu fedakârlığı yapanlara yazılır. Allah, onlara Berr ismiyle tecelli eder.

Allah için yapılan bütün hizmetler buna dâhildir; yani bir şeyi insanlık için yaparsak kendimizi aşmış, başkalarının hesabını yapmış oluruz ki Allah o zaman bizi birr olarak, berr olarak kabul eder.

Başka bir örnek daha vereyim;

Herkesin bayram yaptığı bir günde mutfakta uğraşıp çocuklarına ve eşine hizmet eden bir anne Allah'ın Berr isminin tecellisine layık olur, bu ismi hak eder ve tecelliyi de alır. Bu yüzden Allah'ın Berr isminin tecellisi fedakârlık yapanlaradır ve

ancak Allah'ın kullarının olduğu yerde hizmet edenler Allah'ın Berr isminin tecellisine mahzar olur.

Bu sadece insana yönelik hizmetlerde değil hayvana yönelik iyiliklerde de böyledir. Hayvanların hesabını yapmak da Allah'ın Berr isminin tecellisine sebep olur ve Allah bu hesabı yapanlara "benim bu kulum ebrardandır, iyilerdendir" der. Bir hayvan açsa ve birinin gönlündeki rahmet coşup o hayvana ekmekle su verirse veya biri bir ağacın kurumak üzere olduğunu görür onu sularsa bu davranışı Allah'ın Berr isminin onda tecelli ettiğini gösterir. Böyle olanlar Allah'ın Berr isminin tecellisini hak etmiştir. İşte, Allah katında iyilik budur. Böyle biri kendini aşmış, insanı, mahlûkatı kendi nefsine tercih etmiştir. Hal böyleyken Allah ona ikramda bulunmaz mı, ona özel olarak ikram etmez mi!

Allah, Berr ismiyle tecelli edip ikram eder. Mesela; her anne, baba evladını kendine tercih eder, kendisi açken yemez, kendi evlatlarına yedirir. Bu, Allah'ın anne, baba üzerindeki Berr isminin tecellisiyledir. Evet, her anne babada Allah'ın Berr ismi vardır; ama insanın bu ismi büyütüp kemale erdirmesi gerekir. Kul kendi evlatlarını geçip diğer çocukları da kendi evladı gibi bilir, onlara öyle muamele ederse işte o zaman Berr ismi kulda kemale erer.

Bu bütün isimler için geçerlidir. Allah'ın bütün isimleri insanda bu şekilde tecelli etmiştir ve bu isimleri büyütüp kemale erdirmek kulun kendisine aittir.

Allah'ın berr oluşu sadece dünya hayatıyla sınırlı değildir, Allah bir de ahirette berrdir. Oraya gidince hep beraber bunun aklımızın alamayacağı şekilde olduğunu göreceğiz inşallah.

Evet, Allah'ın isimlerini nüzul sırasına göre anlamaya çalışıyoruz. Önceki sohbetimizde Allah'ın Eş Şehid ismini anlamaya çalışmıştık. Allah şehittir; "herkesin iyiliğine, kötülüğüne kısacası yaptığı her şeye şahittir" demiştik. Berr

isminden sonra Allah'ın Latif ismi gelir. Allah ayet-i kerimede **"Allah latiftir"**[9] buyurur. Allah'ın latif oluşu; onun anlayamayacağımız kadar nazik ve zarif olması demektir. Her ne kadar çevremizde biri nazik ve zarif olduğunda sanki bir eksiği, yanlışı varmış gibi ona lakap takılsa da bu doğru bir durum değildir; çünkü Allah nazik ve zariftir, hem de anlayamayacağımız kadar nazik ve zariftir. Allah'ın, kullarına ikram ettiği bütün iyilikler kaba bir şekilde değil onun Latif ismiyle, nezaketi ve zarafetiyle beraber tecelli eder.

Allah berrdir; saf iyiliktir, Allah'ın her türlü muamelesi, bütün isimlerinin tecellisi saf iyiliktir. Allah Kur'an-ı Kerim'de Berr ismini bir defa zikretmiştir. İsterseniz şimdi de Allah'ın Berr ismini ve bu ismin bizde nasıl tecelli edeceğini anlamaya çalışalım hep beraber.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah bundan önceki ayetlerde cennetten bir sahneyi anlatır. Cennettekiler birbirleriyle konuşurken biri arkadaşına şöyle söyler; **İnnâ kunnâ min kablu ned'ûhu, innehu huvel berrur rahîm:**[10] "Muhakkak ki biz bundan önce (dünyadayken) Allah'a dua ederdik (ama şimdi müşahede ettik ki) o, rahim ve berrdir." Dünyadayken kendi ehlimiz, çocuklarımız, insanlarımız, neslimiz için endişe ederdik ama şimdi Allah'ın berr ve rahim olduğuna şahit olduk.

İnsanlar için endişe etmek Allah'ın Berr isminin tecellisidir. Tabi, aç kalırlar diye değil cehenneme giderler, Allah'ın rızasını kazanamazlar ve rablerini kaybederler diye endişe etmek Allah'ın Berr isminin tecellisidir. Allah'ın bu ayette örnek verdiği insan,

[9] Lokmân /16, Ahzâb /34
[10] Tûr /28

Allah katında iyi biridir ve Allah onu cennete koyarken bu duasına icabet etmiştir.

O halde biri, vefat ettikten sonra küfre düşmeleri, şeytanın peşine takılmaları ve hidayetten çıkmaları konusunda evlatları için endişe ederse Allah onun bu endişesini giderir. O ahirete gitmiş olsa bile evlatları için, endişe ettiği kimseler için olan duası Allah tarafından kabul görür. Bu yüzden ahirete gitmiş olsa bile iyiliği dünyada devam eder.

Bununla ilgili olarak Hz. Hızır (a.s.) ile Hz. Musa (a.s.)'ın kıssasından bir örnek vereyim;

Allah emrettiği için Hz. Musa (a.s.), Hızır (a.s.)'ı mürşid olarak kabul edip ona tabi olmuştur. Hz. Hızır (a.s.) ile Hz. Musa (a.s.) yolculuk yaptıkları bir sırada bir beldeye uğrarlar; ama o beldenin sakinlerinden hiç kimse onları misafir etmek istemez hatta onlara ekmek bile vermez. Burada Allah'ın bir imtihanı vardır. Hz. Musa (a.s.) biraz sinirli ve çabuk kızan bir peygamber olduğu için "misafiriz ama adamlar bize ekmek vermiyor, bizi misafir etmiyor" deyip köylülere kızar. Tam köyden çıkacakları sırada ise yıkılmak üzere olan eğik bir duvar görürler ve Hz. Hızır (a.s.), Hz. Musa (a.s.)'a; "bu duvarı beraber düzelteceğiz" der. -Duvarı düzeltmek bir anlık bir şey değildir, onu yıkıp çamurdan yeniden yaparlar.- Hz. Musa (a.s.) da Hz. Hızır (a.s.)'a yardım eder ve ikisi beraber duvarı tamir ederler.

Sonra Hz. Musa (a.s.), Hz. Hızır (a.s.)'a dönüp;

-Bu duvarı yapmanın karşılığında köylülerden bir ücret isteyebilirdin[11] -bize ekmek vermediler, onlardan ekmek isteyebilirdin- der.

Hz. Hızır (a.s.) daha sonra neden böyle yaptığını anlatır ve ayet-i kerimede beyan olduğu üzere; ***"o duvar bir evin duvarıdır***

[11] Kehf /77

ve duvarın altında bir hazine vardır, bu hazine de babaları vefat etmiş iki yetim çocuğundur. Şimdi bu duvar yıkılsa altındaki hazine açığa çıkar, başkaları bunu alır; ama biz istedik ki o çocuklar kendi hazinelerine sahip olsun ve onu alsınlar; çünkü babaları salih bir kuldu”[12] buyurur. Hz. Hızır (a.s.)'ın duvarı tamir etmesi onların babalarının hatırınadır.

Demek ki bir babanın evladına olan duası kendisi ahirete intikal etse bile devam ediyor, Allah, babanın da hesabını yapıp evlada ikramda bulunuyormuş. Bunu Allah söylüyor. Bu yüzden Allah berrdir; onun her muamelesi saf iyiliktir. Bunu göremeyenler doğru bakamadığı, doğru anlamadığı için görememiştir.

Öyleyse Hz. Nuh (a.s.)'ın oğlunun helak olmasının, Hz. İbrahim (a.s.)'ın babasının müşrik olarak ölmesinin, Hz. Lut (a.s.)'ın hanımının ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in amcası Ebu Leheb'in ebediyen kaybetmesinin sebebi nedir?

Allah ebedi hayat konusunda tercihi kula bırakmıştır. Allah'tan başka hiç kimse kulun iradesine müdahale edemez, Allah buna müsaade etmez. Allah, kula böylesine büyük bir şeref bahşetmiştir. Hiç kimse hiçbir şekilde birini hidayete veya küfre zorlayamaz; çünkü âbd kendi iradesiyle, kendi tercihiyle Allah'ı seven demektir.

Zorla sevgi olmaz, zorla hidayet olmaz. Allah, Hz. İnsan olma tercihi ile hayvanlardan daha aşağı olma tercihini insana vermiştir. Bu yüzden tercih insanın kendisine aittir, kul ya; "ben, Allah'a aidim" der ve Allah'ı bütün esmasıyla, isimleriyle kabul eder ya da Allah'ı kabul etmez, kendisinin veya başkalarının fikrini, düşüncesini Allah'ın önüne koyar, onları tercih eder.

[12] Kehf /82

Çevremizde devamlı şahit oluyoruz, bazıları "kulluğumu yapmıyorum ama kalbim temizdir, ben iyi biriyim" der ya da başkaları için "falanca çok iyi biridir" denir. "Falancanın iyi olduğunu neye göre söylediniz" diye sorduğumuzda ise doğru dürüst bir cevap bile verilmez. İnsanın iyi olup olmadığına Allah'ın vahyinden bağımsız bir şekilde karar verirsek yanlış karar veririz. Allah iyilerin kimler olduğunu kitabında anlatmıştır. Bu yüzden kimin iyi olup olmadığına doğru karar verebilmemiz için mutlaka Allah'ın vahyine bakıp öyle karar vermemiz gerekir.

Peki, Allah'a göre iyilik nedir, iyi olanlar kimlerdir?

Leysel birre en tuvellû vucûhekum kıbelel maşrıkı vel magrıb:[13] "İyilik, sizin doğuya ya da batıya dönmeniz değildir." Bu aynı zamanda kıbleyle ilgili ayettir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mekke'deyken kıble Kâbe'ydi sonra Medine'ye geldiğinde Allah, kıbleyi Kudüs'e döndürdü. Bu bir imtihandı, Allah hicret eden muhacirleri ve Medine'de iman eden Yahudileri bu şekilde imtihana tabi tuttu. Araplar için Kâbe'yi bırakıp Kudüs'e dönmek çok ağır bir meseleydi. Bu arada zaten peygambere gerçek manada iman etmeyenler bu durum karşısında sarsıldılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz 16 ay boyunca Kudüs'e dönüp namaz kıldı. Sonra Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; "Mescid-i Haram'a dön" buyurdu. Bu defa da Müslüman olup gönlünde Yahudilik kalmış olanlar, kıble olarak Kudüs'ü tercih edenler sarsıldı. Dediğim gibi bu bir imtihandı. Allah da bunun üzerine "iyilik, yüzünüzü Kâbe'ye (Mescid-i Haram'a) ya da Kudüs'e çevirmeniz değildir" buyurdu; çünkü Allah başka bir ayet-i kerimede; **"ne yöne dönersen dön, Allah'ın vechi ordadır"**[14] buyurmuştur. Mesele insanın nereye döndüğü değildir, gönlün

[13] Bakara /177
[14] Bakara /115

kıblesi Allah'tır, gönlün Allah'tan başka kıblesi olmaz. Bu yüzden gönül hangi tarafa dönerse dönsün, Allah ordadır.

Allah, yönü doğuya ya da batıya çevirmenin iyilik olmadığını söyledi. Ayetin devamında ise Allah iyiliğin ne olduğunu tarif ediyor.

Ve lâkinnel birr: "İyilik şudur ki." **Men âmene billâh:** "Kim, Allah'a iman ederse." İyilik Allah'a iman etmektir. **Vel yevmil âhir:** "Ve ahiret gününe (iman ederse)." **Vel melâikeh:** "Ve meleklere (iman ederse)." **Vel kitâb:** "Ve kitaplara (iman ederse)." **Ven nebiyyîn:** "Ve peygamberlere (iman ederse)." Allah buraya kadar olan bölümde imanı açıklamıştır. Demek ki imanın beş şartı varmış. **Ve âtel mâle alâ hubbihî:** "Sevdiği maldan (Allah'ı sevdiği için) verirse." Kime verirse? **Zevil kurbâ:** "Yakınlara." Kendisine yakın olanlara, akrabaya. **Vel yetâmâ:** "Ve yetimlere." **Vel mesâkin:** "Ve miskinlere (fakirlere)." **Vebnes sebîl:** "Ve yolda kalmışlara (dışarıda kalmışlara)." **Ves sâilîn:** "Ve isteyenlere." **Ve fîr rıkâb:** "Ve boyunduruk altında olanlara (özgürlüğünü kaybetmiş olanlara, kölelere sevdiği maldan verirse)." Köleler, sahibine borcunu öderse özgür kalır. O halde borçtan dolayı rehin kalanlara; yani borcu yüzünden evinden çıkamayanlara, hapistekilere, özgürlüğünü kaybetmiş olanlara sevilen maldan vermek iyiliktir.

Allah'a göre iyi olanların diğer özellikleri nelerdir?

Ve ekâmes salât: "Ve namazı ikame edenler." Namaz ile Allah'ın huzurunda duranlar. **Ve âtez zekât:** "Ve zekâtı seve seve verenler." **Vel mûfûne bi ahdihim izâ âhed:** "Ve ahitleştiğinde (söz verdiği zaman) sözünde duranlar." **Ves sâbirîne fîl be'sâ':** "Ve sıkıntıya düştüğünde sabredenler." **Ved darrâ':** "Ve darda kaldığında (hastalıktan dolayı veya herhangi bir şekilde zarar gördüğünde sabredenler)." **Ve hînel be's:** "Ve şiddetli bir sıkıntıya düştüğünde de (sabredenler)." **Ulâikellezîne sadakû:** "İşte sadık

olanlar bunlardır.” Berr olanlar, berre sahip olanlar, iyi olanlar bunlardır. **Ve ulâike humul muttekûn:**[15] “Muttakiler de bunlardır.” Bunlar muttakidir, sadıktır ve Allah’ın Berr isminin tecelli ettiği iyilik sahipleridir. Allah bunların iyi olduğunu, ebrar olduğunu buyurdu.

Demek ki iyi olmak için Allah’a, meleklerine, nebilerine, resullerine, ahirete, kitaplara iman etmemiz, bununla beraber Allah’ı sevdiğimiz için onun yolunda sevdiğimiz maldan yakınlara, yetimlere, miskinlere, yolda kalmışlara, isteyenlere, özgürlüğünü kaybetmiş olanlara infak etmemiz, namazı ikame etmemiz, zekâtı seve seve vermemiz, söz verdiğimizde sözümüzü yerine getirmemiz, sıradan yahut şiddetli bir sıkıntıya, hastalığa veya zarara uğradığımızda sabretmemiz gerekiyormuş; çünkü bunun karşılığında sevdiğimizin sevgisini kazanırız. İşte, Allah böyle yapanların sadık olduğunu, muttaki olduğunu söyledi.

Allah okuduğumuz bu ayette imanın şartını beş olarak saymıştır. Demek ki imanın şartı altı tane değil beş taneymiş. Allah Nisa Suresi’nin 136. Ayetinde de imanın şartını beş tane olarak saymıştır.

Allah kendi kitabında imanın beş şartı olduğunu beyan ettiği halde bize imanın şartının altı tane olduğu öğretilmiş, kadere iman ile hayrın ve şerrin Allah’tan olduğuna inanmak da imanın şartı olarak sayılmıştır. Oysaki bu yanlış bir bilgidir, Allah kendi kitabında imanın şartını sadece beş tane olarak beyan eder.

İsterseniz bir de Nisa Suresi’nin 136. Ayet’ini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah iman edenlere, iman ettiğini söyleyenlere hitap eder; **Yâ eyyuhâllezîne âmenû âminû:** “Ey iman ettiğini iddia edenler! İman edin.” Neye iman edin? **Billâhi ve resûlihî vel kitâbillezî**

[15] Bakara /177

nezzele alâ resûlihî: "Allah'a, onun resulüne ve resulüne indirdiği kitaba (iman edin)." **Vel kitâbillezî enzele min kabl:** "Ve ondan önce indirdiği kitaplara." **Ve men yekfur billâh:** "Kim, Allah'ı inkâr ederse." **Ve melâiketihî:** "Ve meleklerini (inkâr ederse)." **Ve kutubihî:** "Ve kitaplarını (inkâr ederse)." **Ve rusulihî:** "Ve resullerini (inkâr ederse)." **Vel yevmil âhir:** "Ve ahireti (inkâr ederse)." **Fe kad dalle dalâlen baîdâ:**[16] "O derin bir sapıklıkla delalete düşmüştür." Allah bu ayette de imanın şartlarını beş tane olarak saymıştır.

Peki, "imanın şartı altı tane olsa ne olur, fazla iman etsek daha güzel olmaz mı" dense doğru olur mu?

Elbette ki olmaz. Zaten âlimler bunun nasıl bir sonuç doğuracağını hesap edemedikleri için altıncı şartı imanın şartları arasına koymuştur; ama bu durum sonrasında imanda çok büyük bir tahribat meydana getirmiştir. Mesela; "evlilik kader midir, falanca bu sebepten dolayı öldü, bu onun kaderi miydi" şeklinde sorular sorulur. İnsanlar kadere iman, imanın şartı yapıldığı için burada takılır, bu yüzden bu tür sorular sorar. İmanın şartlarından bir tanesine bile iman edilmese iman gider. Bu, iman meselesidir, başka bir şey değildir. Bu yüzden iman konusu çok ciddi bir konudur ve mutlaka doğru anlaşılmalıdır.

Doğru anlaşılması için kader konusunu biraz izah edeyim;

Allah Kadîrdir; her şeye takdirini, kaderini koymuştur.[17] Her şeyi bir kaderle, miktarla yaratmış, insanın kaderini de kendisine teslim etmiştir; çünkü Allah, insana irade vermiş, tercih hakkı vermiştir. Eğer Allah her şeyi yazmış, cennetliklerle cehennemliklerin belli olduğunu söylemiş olsaydı o halde iman etmemizi söylemesinin, peygamber ve kitap göndermesinin ne manası olurdu! Eğer cennet veya cehenneme gideceğimiz

[16] Nisâ /136
[17] Furkân /2

önceden belli olsaydı; yani bu, insanın kaderi olsaydı o halde Allah'ın bizi vahyinden sorumlu tutmasının bir anlamı olur muydu? -Elbette ki olmazdı. Bu yüzden insanın ebedi hayatında gideceği yerin kader olduğu anlayışı yanlıştır, bu anlayış bizi imanımızdan eden bir yanlıştır. Hal böyleyken birileri imanın şartlarının arasına bu hükmü koymuş, dolayısıyla imanın şartı haline getirmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur; *"insanlar ahir zamanda bid'ata o kadar çok düşer ki içlerinden bir adam çıkıp onlara hakkı söyler sonra herkes onu parmağıyla göstererek 'bu adam bid'atçıdır' der."* O, hakkı söylediği halde ona bid'atçı derler.

Bid'at; İslam'da olmayan bir şeyi İslam'da varmış gibi İslam'ın içine koymaktır. Allah imanın şartlarını beş tane olarak saymıştır ve bunlar içinde kadere, hayrın ve şerrin, Allah'tan olduğuna iman yoktur. İmanın şartı olmayan bir şeyi de getirip imanın şartları arasına koymak bid'attir.

Allah Berr'dir; saf iyiliktir. Allah şerri yaratmaz, şer, kuldandır. Allah, bütün iyiliklerin kendisinden kötülüklerin de insanın kendi nefsinden olduğunu söylemiştir. Eğer şerrin nefsimizden değil de Allah'tan olduğunu söylersek kendi şerrimizi Allah'a mal etmiş oluruz ki bu çok büyük bir yanlıştır.

Mesela; adam öldürüp hapse düşen biri için "kader mahkûmu" denir. Bu; "adam öldürmek onun suçu değildi, bu suç onun kaderinde vardı, cinayeti ona Allah işletti" manasına gelir. Bu, Allah'a iftira atmaktır. Ya da öyleleri var ki yanlış yapıp sıkıntıya düşünce "bu benim kaderimde vardır" der. Hâlbuki bu senin kendi elinle yaptığın yanlışındır. Eğer bir işte hiçbir müdahalen, gücün, tercihin olmadığı halde başına bir sıkıntı gelmişse buna sabretmen gerekir; çünkü bu bir imtihandır, kazanma imkânıdır. Sıkıntı, musibet, yokluk, bela, dedikodu, iftira

olmasa insan nasıl terbiye olacak! Allah'ın Rabb ismi insanda nasıl tecelli edecek! Senin hiçbir müdahalenin, tercihinin olmadığı durumlarda yaşadığın sıkıntı Allah'ın seni terbiye etmeyi dilemesinden dolayıdır. Bu yüzden yaşadığın sıkıntı hayırdır, Allah'ın Berr isminin tecellisidir. Eğer; "Allah beni terbiye etmesin" dersen bu durumda imtihanı kabul etmemiş, kendini ateşe atmış olursun.

Peygamberler bizim için örnektir. Hz. Âdem (a.s.) tövbe ederken "biz nefsimize zulmettik"[18] demiş ve günahlarını kendine mal etmiştir. İblis ise; **"beni azdırmana karşılık ben de onun neslini azdıracağım ve sırat-el mustakim üzere oturacağım (onları kendime bağlayacağım)"**[19] demiştir. Dikkat edilirse iblis, Allah'a "ben azdım" dememiş, "beni azdırmana karşılık" yani "beni sen azdırdın, bana bunu sen yaptın" demiştir. Demek ki kaderciliği ilk yapan iblismiş.

İnsan günahını, yanlışını, eksiğini kabul etmeli ve onu Allah'a yükleyip ona iftirada bulunmamalıdır. El Esmau'l Husna'yı anlamaya çalışırken Allah'ın saf rahmet, saf muhabbet, saf hayır, saf iyilik olduğunu hep beraber anlamaya çalıştık. Allah bütün isimlerinde kullarına bu şekilde saf rahmetle, saf muhabbetle, saf hayırla, iyilikle tecelli eder. Bir kul, Allah'ın kendisine günah işlettirmesini Allah'a nasıl yakıştırır! İnsan nasıl "bu, bizim kaderimizdir, Allah yazdığı için bunu yaşadık" diyebilir! Böyle bir iman olabilir mi! Bu nasıl iman olsun!

Allah'ın ayetlerini okurken veya dinlerken en sonda "sadakallahul azim" deriz, öyle değil mi! Bu, azim olan Allah doğru söylemiştir manasına gelir. O halde Allah imanın şartını beş tane olarak saymışsa bu durumda imanın şartının altı tane olduğunu söyleyenler yalan söylemiştir. Ya âlimler doğru söylemiş "imanın

[18] Araf /23
[19] Araf /16, Hicr /39

şartı altı tanedir" diyecek onların söylediğini kabul edeceğiz ya da "Allah doğru söylemiştir" deyip onun vahyini kabul edeceğiz, tercihimizi yapmamız gerekir. Evet, tercihimizi yapıyor ve "sadakallahul azim; azim olan Allah doğru söylemiştir" diyoruz. Gerisi kim ne söylerse söylesin, niyeti düzgün olsa bile yalan söylemiştir.

Suçumuzu, yanlışımızı Allah'a yükleyip ona iftira atmamak için kaderi iyi anlamaya çalışmamız gerekir. Kardeşlerimizin de bu konuyu iyi bir şekilde anlamadan insanlara anlatmaya kalkışması doğru değildir, kardeşlerimiz bunu iyice anladıktan sonra imanın şartının altı tane olduğunu söyleyen biriyle karşılaştığında okuduğumuz ayetleri söylemeleri yeterlidir.

Evet, bu vesileyle imanın şartının altı değil beş tane olduğu daha iyi bir şekilde anlaşılmıştır, inşallah. Zaten El Esmau'l Husna kitaplarımızın 3. Cildinin El Kadîr bölümünde ve İman İslam İhsan kitaplarımızın İman cildinde bulunan Kadere İman bölümünde kader konusunu geniş bir şekilde izah etmiştik. Kadere imanı iyice öğrenmek isteyen kardeşlerimiz bu bölümleri açıp okuyabilirler.

Hep beraber Allah'ın Berr ismini ve Allah'ın murad ettiği berrin, iyinin ne olduğunu ayetlerle anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

Len tenâlûl birre hattâ tunfikû mimmâ tuhibbûn: "Birre (iyiliğe) eremezsiniz (Allah'ın Berr isminin tecelli ettiklerinden olamazsınız) sevdiğiniz maldan vermedikçe (sevdiğiniz için malı vermedikçe)." Bu, tek ayettir ama "sevdiğiniz maldan vermedikçe ile sevdiğiniz için malı vermedikçe iyi olamazsınız, şeklinde iki manaya birden gelir. **Ve mâ tunfikû min şey':** "Her neyi ki infak ederseniz." **Fe innallâhe bihî alîm:**[20] "Allah onu bilir." Allah sizin ne kadar iyi olduğunuzu bilir.

[20] Âli İmran /92

Rabbenâ innenâ semi'nâ munâdiyen yunâdî lil îmâni en âminû bi rabbikum: "(Onlar dediler ki) Rabbimiz! Biz 'rabbinize iman edin' diyen bir davetçiyi işittik." Bizi imana davet edip "rabbinize iman edin" diyen bir davetçiyi işittik. **Fe âmennâ:** "(Ona) Hemen iman ettik." Allah'a iman; Allah ile, Allah'ın ayetleriyle davettir ve Allah'ın El Esmau'l Husna'sına iman etmektir. Allah, birine ebedi olarak kazanmış olanlar için "rabbinize iman edin" diye mutlaka nida ettirir, söyletir. Kazananlar da "rabbinize iman edin diyen davetçinin hitabını, nidasını, feryadını işittik ve biz de hemen iman ettik" derler. **Rabbenâ fağfir lenâ zunûbenâ:** "Rabbimiz! Günahlarımızı mağfiret et." Şimdiye kadar yanlış yaptık, yanlışlarımızı, günahlarımızı sil, o günahlarımız hiç olmamış gibi bize muamele et, biz artık iman ettik, derler. **Ve keffir annâ seyyiâtinâ:** "Yanlışlarımızı (eksiklerimizi, günahlarımızı) ört (hiç görünmesin)." **Ve teveffenâ meal ebrâr:**[21] "İyilerle (ebrar olanlarla) beraber ruhumuzu al."

İyilerle beraber olmak için iyilerden olmak gerekir. Eğer biri iyilerle beraber olmaya çalışırsa o da Allah'ın saydığı şartlara uyar ve iyilerden olur. Yalnız dikkat edilirse Allah önce imanın şartlarını saydı; yani önce doğru iman etmek gerekir.

Lâkinillezînettekav rabbehum: "O kimseler ki rablerine karşı takva sahibidirler." Yani, Allah'a karşı sorumluluğunu, Hz. İnsan olmayı kabul etmişler ve bunun gereğini, şartlarını yerine getirmeye çalışırlar. **Lehum cennâtun tecrî min tahtihâl enhâru hâlidîne fîhâ:** "Onlar için altlarından ırmaklar akan cennetler vardır." **Nuzulen min indillâh:** "(Onlara) Allah katından bir ikram vardır." **Ve mâ indallâhi hayrun lil ebrâr:**[22] "Allah'ın katındakiler,

[21] Âli İmran /193
[22] Âli İmran /198

iyiler için (ebrar için) elbette ki daha hayırlıdır.” Onlar için hayırlı olan Allah’ın katındakilerdir.

Nüzul; indirmek, ikram demektir. Allah, indirdiği ayetler için “Allah, ayetleri nüzul etti, inzal etti, Allah onlara katından inzalda bulunur” buyurmuştur.

Allah neyi inzal eder?

Allah Berr ismiyle tecelli eder ve kulunu ebrardan kılar. Allah, ebrardan olan kullarına “Allah’ın katındaki daha hayırlıdır” buyurdu; yani Allah, muhabbetiyle, Vedud isminin, Berr isminin tecellisiyle onlara tecelli eder. Aynı şekilde diğer isimleriyle de tecelli edip kendinden, katından onlara ikram eder. Ebrara, iyilik yapanlara Allah’ın böyle bir muamelesi vardır. Yalnız, Allah’ın bu ikramı ekmek ve su vermesi değildir!

İnnel ebrâra yeşrebûne min ke’sin kâne mizâcuhâ kâfûrâ:[23] “Muhakkak ki (Allah) o ebrar olanlara (ahirette, cennette) kadehten bir içecek içirecek. Onun mizacında (onun tadında) kâfur vardır.” Âlimlerimiz bu ayet için “Allah zahiri bir şaraptan ikram eder, bu şarabın karışımında misk kokusu gibi bir koku vardır, kâfur da bu kokudur,” demişlerdir. Evet, ayette bu mana da vardır ama Allah’ın buradaki muradı farklıdır, yoksa Allah durup dururken “Allah, ebrar olanlara bir kadeh içirecek” buyurmuyor.

İnnel ebrâre lefî naîm:[24] “Ebrar olanlar (iyi olanlar, iyilik kendisinde huy olan, ahlak olanlar) Naim cennetindedirler.” Nimet cennetindedirler. Bu da başka bir ayettir. **İnnel ebrâre le fî naîm:**[25] “Ebrar olanlar nimet cennetindedirler.”

[23] İnsân /5
[24] İnfitâr /13
[25] Mutaffifîn /22

Kellâ: "Hayır." **İnne kitâbel ebrâri lefî illiyyîn:**[26] "Ebrarın kitabı iliyindedir." Kötülerin kitabı nerdedir? -Allah başka bir ayet-i kerimede; **"kötülerin kitabı siccinde, en aşağıdadır"**[27] buyurur. İyilerin kitabı da iliyinde, en yukarıdadır. Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, dolayısıyla hepimizedir. **Ve mâ edrâke mâ illiyyûn:**[28] "İliyin nedir bilir misin." Allah'ın bu şekilde sorduğu sorular "sen bilmiyorsun, ben sana öğreteceğim" manasına gelir. **Kitâbun merkum:**[29] "O yazılmış bir kitaptır!" **Yeşheduhul mukarrabûn:**[30] "Onu mukarrebun görür." İliyin, ebrarın kitabının bulunduğu yerdir ve onu mukarrebunlar görür." Peki, bu ayetin hikmeti nedir? Bu, Allah'a yakın olanların (mukarrebunların) iliyine gidip o kitabı açıp baktıkları manasına mı gelir, yoksa ayetin başka bir manası da var mıdır?

Elbette ki Allah, mukarrebuna o kitabı, iliyini gösterebilir, bu ayrı şeydir; ama bu kitap dünyadayken de görünür. Herkesin üzerindeki kitabı burada kişinin kendi üzerindedir ve mukarrebun o kitabı görür; yani mukarrebun kimin gerçekten iyi olduğunu, kimin doğru iman edip etmediğini bilir. Bunu da kendine göre değil Allah'a göre bilir; çünkü iliyin aynı zamanda mukarrebunun gönlü demektir. Mukarrebunun gönlü zaten âlâyı iliyin olduğu için bunu bilir, görür.

Allah berrdir; saf iyiliktir. Bu nedenle ancak iyi olanlar iyiyi sever, güzel olanlar da güzeli, güzelliği sever. Birinin gönlü çirkinleşmişse iyiliği sevemez; çünkü mizacı bozulmuştur. Mizacında kâfur olan, güzellik olan, mizacı bozulmayanlar güzelliği severler. Allah, insanı güzel yaratmış, tertemiz yaratmıştır; ama biri kendini kirletmiş ve bozmuşsa, pis kokuyorsa, sevmeyi

[26] Mutaffifîn /18
[27] Mutaffifîn /7
[28] Mutaffifîn /19
[29] Mutaffifîn /20
[30] Mutaffifîn /21

kaybetmiş, sevmeyi beceremiyorsa güzeli ve güzelliği sevmez, sevemez.

Etrafımızda mutlaka "ben kendimi sevmiyorum" diyenleri duymuşuzdur. Hâlbuki insan kendini sevmezse hiçbir şeyi sevemez. Sevmenin ölçüsü önce insanın kendisini sevmesidir. Bu yüzden insanın sevmeye önce kendinden başlaması gerekir. İnsan, Allah'ı sevecekse önce kendini sevmelidir. Kendini sevmezse onu yaratanı nasıl sevecek! Hatta sevmek bir yana Allah'a kin besler! Zaten bundan dolayı bazıları "Allah beni yaratmasaydı" ya da "ben yaşamak istemiyorum" der. Yaşamayı istememekle "Allah beni yaratmasaydı" demek aynı şeydir ve bu insanın kendisini sevmeyişinden dolayı söylediği sözdür.

İnsan acizdir, gerçekten zayıftır. Bu yüzden gücünün tükendiği nokta olur, dolayısıyla güç yettiremediği durumlarda "ben bundan bıktım" diyebilir ama ölmeyi isteyemez; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'tan ölümü istemeyin"* buyurmuş, ölmeyi istemeye sadece tek bir şart koymuştur, o da başka bir söz kalmadıysa; *"ya rabbi ölmem hayırlıysa canımı al, hayırlı değilse dünyada kalayım"*[31] demektir. İnsan en çaresiz kaldığı durumlarda bile sadece böyle söyleyebilir, yoksa ölmeyi isteyemez; çünkü ölmeyi istemek, Allah'a "ben senin yaptığını kabul edemedim, benim imtihanlara karşı gücüm yetmiyor" deyip takdire rıza göstermemek ve imtihanı kabul etmemektir.

Umudunu kaybeden biri Allah'ın Berr ismine, Vekil ismine ve Allah'ın Mü'min olduğuna; yani emin olunan zat olduğuna iman etmemiş, bu yüzden Allah'a güvenmemiş ve onu güvenilmeye layık görmemiştir. Allah'ın isimlerine mutlaka iman etmek lazım. İnsanın imanı olmazsa ameli ona hiçbir fayda vermez; çünkü insan, amelsiz cennete gider ama imansız cennete gidemez.

[31] Buhari, Merda, 19; Tirmizi, Cenâiz, 3

Mesela; savaş esnasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı savaşan bir müşrik, kılıcıyla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in safına geçmiştir. Sadece "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" demiş, söyledikten sonra da savaşıp şehit olmuş ve Allah yolunda ölmüştür. Bu sahabe hiçbir amel işlememiş, hiçbir iyilikte bulunmamış, hiçbir ibadet de etmemiştir. Hal böyleyken sadece "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" dediği için cennete gider mi? -Elbette ki gider. Hem de Allah yolunda ölen biri olarak cennete gider. Allah ayet-i kerimede kendi yolunda ölenlerin imanından dolayı; **"onlara 'ölü' demeyin, onlar Allah katında diridirler, rızıklandırılırlar"**[32] buyurmuştur. Bu yüzden bize lazım olan önce imandır ve imanımızı Allah'ın kitabına arz edip doğru iman edip etmediğimize bakmamız gerekir.

Şu an ki durum gerçekten çok vahimdir. Dışarıdan bakılınca anlaşılmayabilir; ama genel itibariyle Allah'a imanda sorun vardır! Genel itibariyle Müslümanlar Allah'a tevekkül edemiyor, onu rahman ve rahim olarak, rezzak olarak kabul edip ona güvenemiyor! Allah'ın hemen hemen bütün isimlerine imanda genel olarak bir sakatlık vardır.

Bu yüzden kulun önce imanını düzeltmesi, konuşurken, düşünürken, bir iş yaparken o işin, Allah'a imana uygun olup olmadığına bakması gerekir. Ağızdan çıkan herhangi bir kelimenin küfür olmaması, şirk olmaması, kulu Allah'ın huzurunda zor duruma düşürmemesi, onu mahcup etmemesi gerekir. Allah; "kulum neden böyle söyledin" diye sorduğunda kulun boynunun bükülmemesi, başının eğilmemesi buna bir cevabının olması gerekir. Başı eğiliyorsa, utanıyorsa bir sorun var, imanda bir sorun var demektir. Eğer Allah; "kulum sen bana bunu nasıl yakıştırdın" derse kimse başını kaldıramaz.

[32] Âli İmran /169

Biri, Allah'ın El Esmau'l Husna'sına, isimlerine iman ederse Allah'a iman etmiş demektir. Allah'ın isimleri olmadan Allah'a iman olmaz. Müşrikler de iman etmişti, hatta fazladan iman ediyorlardı. Fazladan iman, iman değildir; fazladan iman, şirktir, imana şirki karıştırmaktır. İman ne eksikliği, ne de fazlalığı kabul eder. İmanın kitabı; Kur'an'dır, Allah'ın kitabıdır. Kimse oraya bir şey ilave edemez ve oradan bir şey çıkaramaz.

Gerçekten rabbimizi bilsek, isimleriyle onu tanısak ona âşık olmamamız, onu sevmememiz, her ne yaşarsak yaşayalım; "ya rabbi! Güzel olan sensin, en güzel sensin, tek güzel sensin" dememiz, Allah'ın bize yaptığı her muamelede; "ya rabbi! Ben sana hayranım" dememiz mümkün olmaz. Allah bize nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun yeter ki Allah'ın isimlerine iman etmiş olalım; yani gerçekten Allah'a iman etmiş, Allah'ı layık olduğu vasıflarla vasıflandırmış olalım. Böyle yaptığımızda her anda "ya rabbi! Ben sana âşığım" deriz, böyle söylememiz mümkün değildir.

Yoksa Allah'a; "niçin şunu şöyle yaptın" demek kulluk değildir. Sen nereye gidiyorsun! Sen kimsin! Sen kendini ne zannediyorsun! Seni yaratan rabbine kafa tutuyor, ona itirazda bulunuyor "ben senin yaptığını beğenmedim, kabul etmedim" diyorsun. Senin böyle söylemen nasıl iman olsun! Nasıl "ben, Allah'ı anlamışım" diyebilirsin! Bu durumda senin, Allah'ın isimlerini; yani Allah'ın hayr oluşunu, rahman oluşunu, rahim oluşunu, rezzak oluşunu, kerim oluşunu, berr oluşunu inkâr etmen gerekir; çünkü Allah El Esmau'l Husna'sıyla aklının alamayacağı şekilde hayırla, güzellikle, rahmetle tecelli ediyorken böyle söylemen mümkün değildir! Bu yüzden Allah'ın muamelesini beğenmemek ve Allah'a itiraz etmek için önce Allah'ın güzel isimlerini inkâr etmen gerekir. Eğer inkâr etmesen, Allah'a isimleriyle iman etsen böyle konuşmaya cesaret edemezsin.

Allah'a iman edersen, Allah isimleriyle, güzelliğiyle sana tecelli edip seni de güzel yapar, güzelliğiyle seni güzelleştirir. Allah ile güzel olmak gerekir. Eğer sen, Allah ile güzel değilsen Allah'tan uzaklaştığın için çirkinleşmişsindir. Nur olmayınca karanlık olur, zulmet olur. İman olmayınca da küfür olur. İman olmadığı için küfür olur, itiraz olur, isyan olur, feryat olur. Bu yüzden devamlı "iman, inanmak değildir" diyoruz. Bunu Allah söylüyor, ben söylemiyorum. İnanmak, iman değildir, iman; Allah'ı her şeyden çok sevmektir. Allah'ı sevmek için Allah'ı tanımak, sıfatlarını, isimlerini bilmek ve Allah'ı her bir ismi üzerinden sevmek gerekir. Allah'ı bir ismiyle bilirsek bir kat severiz, elli ismiyle bilirsek elli kat severiz, eğer Allah'ı Kur'an'da kendisini tanıttığı tüm isimleriyle bilirsek bu defa Allah'ı yüzde yüz severiz. Bu nedenle Allah'ın isimlerini ne kadar biliyorsak imanımız da o kadardır.

Mesela; sahabenin imanına baktığımızda sahabelerin Allah yolunda ölmek için yarıştıklarını görürüz. Bununla ilgili olarak sahabeden bir kıssa anlatayım;

Savaş için Uhud'a gitmeye hazırlık yapılırken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her bir aileden bir kişinin savaşa gelmesini söyler. Sahabeden birinin iki oğlu vardır, kendisi de yaşlıdır ama babaları; "savaşa ben gideceğim" der, genç olan çocukları da "hayır savaşa biz gideceğiz" derler. Bu durum üzerine hep beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna çıkarlar.

Çocuklar;

-Babamız yaşlıdır, sonuçta savaşa gidiyoruz. Biz genç olduğumuz için savaşa bizim gelmemiz gerekir, derler.

Bu defa çocuklardan büyüğü; "ben evin büyük oğluyum, savaşa benim gelmem lazım" der, öteki de; "ben daha genç olduğum için benim gelmem lazım" der. Üçü de böyle bir hal içindedir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz söz hakkını babaya verir, bunun üzerine sahabe;

-Ya Resulullah! Herkesin kendi evladı için yapamayacağı şey yoktur. Evlatlarım şimdiye kadar benden ne istemişse asla itiraz etmemiş, vermişim. Şimdi de bana ait ne varsa onların olsun; ama kusura bakmasınlar, bu işin sonunda cennet var, ben bunu veremem, bunu benden istemesinler. Bütün malım onlara ait olsun; ama bunu benden istemesinler. Bu savaşta ebedi hayat, Allah'ın rızasını kazanma söz konusudur, ben bunu feda edemem, bunu veremem, der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de buna karşılık sahabenin doğru söylediğini buyurur ve savaşa gitme hakkını babaya verir. Zaten o da savaşa gider ve şehit olur.

İşte, Allah'a iman, imanla bakış, ahirete bakış budur. Bu doğru bakıştır. Sahabe dediklerimizin hepsi böyledir. Şimdi baktığımızda ahireti böyle tercih etmek, Allah için canını böylesine feda etmek şöyle dursun Allah için en ufak bir fedakârlıkta bile bulunamıyoruz.

Neden?

İman yok da ondan; yani sevmiyoruz, âşık değiliz de ondan. Hiç kimse ne zaman öleceğini bilemez. Allah her birimiz için hemen "bu kadar yeter, artık gel" diyebilir. Bugün de yarın da, üç gün sonra da "gel" diyebilir, kimse bunu bilemez. Önemli olan oraya gidince nasıl ve neyi kazanmış olarak gideceğimizdir. Nasıl ölürsek huzura öyle kabul ediliriz, hesabımız da öyle görülür.

Çevremizde devamlı şahit oluyoruz; biri kendisine en ufak bir ağırlık veren biri için bile "ya rabbi senin hatırına, senin için, seni sevdiğim için bunu affettim ve ona hiç yanlış yapmamış gibi muamele edeceğim. Bu bana böyle yaptı ama ben senin için üstüne ona ikram ederim" diyemiyor. Hatta ortada hiçbir şey

yokken bile "vay bana böyle söyledi" deyip darılabiliyor, küsebiliyor, şeytanı davet edip konuşmaya başlayabiliyor. Yazık, gerçekten yazık! Mü'min böyle değildir, mü'min; her anı kazanmak için değerlendirendir.

Allah ayet-i kerimede; **"hepiniz Allah'a firar edin"**[33] buyurmuştur. Hepimizin "Allah acaba bu ayetle bize ne demek istedi" deyip düşünmesi gerekir.

Peki, Allah'ın bu ayetteki hikmeti nedir?

Hepiniz Allah'a firar edin demek; Allah'ın Berr ismi her anda üzerinizde tecelli etsin demektir; yani her anda iyilik yapın, güzellik yapın demektir. Koşmak budur, her imkânı değerlendirerek koşmamız gerekir. Muhatap olduğumuz varlık ister insan olsun, ister hayvan olsun, ister başka bir varlık olsun, her imkânı böylesine değerlendirmemiz gerekir, ancak böyle koşabiliriz, rabbimize firar edebiliriz.

Evet, Allah'ın Berr ismini ayetlerde Allah'ın kendini tanıttığı şekilde tanımaya, Berr isminin üzerimizde nasıl tecelli edeceğini öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimizi ebrardan, iyi dediklerinden eylesin inşallah! Allah isimleriyle bize tecelli etsin, isimleriyle bizi nurlandırsın, isimleriyle bizi kendisine halife kılsın, bizi zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği ve tecellisiyle kendisine yakın kıldığı, mukarrebun kıldığı kullarından eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

[33] Zâriyât /50

EL LATİF

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın güzel isimlerini, El Esmau'l Husna'sını anlamaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın Berr ismini anlamaya, öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın El Latif ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah'ın El Latif ismi nüzul sırasına göre Berr isminden sonra gelir. Berr; iyi olan, iyilik yapan demekti. Bu sıralamayı Allah yapmıştır. Bu yüzden Allah'ın isimlerini nüzul sırasına göre anlamamız gerekir.

Latif; nazik, zarif, nezaket ve incelik sahibi demektir. Latif, aynı zamanda nuru her zerreye tecelli eden, insanları, varlığı bilmedikleri, bilemeyecekleri yönden lütfuna mazhar eden, iyilik yaparken, ikram ederken ve lütufta bulunurken lütfunu zarafetle yapan, bununla beraber ihsanı, lütfu anlaşılamayacak kadar gizli olan, en çok seven ve en çok sevilmeyi isteyen, insanı da sevgisine layık kılmak için ona zarafetle ve nezaketle muamele eden demektir.

Peki, Allah bütün bunları neden yapar, bunların asıl hikmeti, Allah'ın bunlardan muradı nedir, bütün bunlardan ne anlamamız gerekir?

Allah sever, sevilmeyi ister, bu yüzden kullarına nazikçe, nezaketle ve letafetle muamele eder. Demek ki Allah nazikmiş, hem de kulların anlayamayacağı kadar nazikmiş. Allah'ın buradaki muradı; Allah'ın, kullarını sevdiği ve kullarının ona iman etmesi,

onu sevmesi için kullarına nezaketle muamele etmesidir. Bir de Allah, kullarına lütfunu gizli olarak yapar ve bu lütuf, bu nur, kullarının bunu anlayamayacağı kadar gizlidir. Bunu anlayan bir kul Yunus Emre'nin dediği gibi "kahrın da hoş, lütfun da hoş" der.

Aslında kahır, lütuftan ayrı bir şey değildir. Kahhar ismini anlamaya çalışırken kahrın; kul hakta olsun, kendine gelsin, güzel yapsın, sırat-el mustakimden ayrıldığında tekrar sırat-el mustakime dönsün diye kulun nefsine boyun eğdirmek olduğunu anlamıştık. Bu durumda Allah'ın kahrı da lütfu demektir. Aslında Allah'ın bütün isimleri böyledir, hiçbiri ötekinden ayrı değildir; yani Allah'ın kahrı bir tarafta, lütfu bir tarafta, rahmeti bir tarafta değildir, bunların hepsi bir bütündür. Hepsi Allah'ın sıfatları, isimleridir; yani Allah'ın vasfıdır.

Allah ayetlerinde kendini, bununla beraber kendisine yeryüzünde halife olacak insanı tanıtır. İnsanı insana tanıtır ve "kulum sen böyle olursan bana yakın olur, halife olursun, beni temsil eder, benimle beraber olursun" der.

Yunus Emre; *"hoştur bana senden gelen ya hilâtu yahut kefen, ya gonca gül yahut diken. Kahrında hoş, lütfunda hoş"* demiştir; çünkü ikisi de lütuf, ikisi de ikramdır. İşte, Allah'ın Latif ismi tecelli edince kulun söyleyeceği söz de bu olur.

Kul, hakkı kabul etmeyince, gücü hakkı kabul etmeye yetmeyince, nefsine, şeytana yenilince Allah ona zoraki olarak ihsan eder, ikram eder. Bu, Allah'ın Kahir isminin kulda tecelli etmesidir ama Latif isminin tecellisi böyle değildir; çünkü Allah, Latif ismiyle kula tecelli ettiğinde ona güzellikle, nezaketle, zarafetle en güzel şekilde ikram eder, ihsan eder. Allah, Kahir ve Kahhar ismiyle ise kuluna zorla ikram ederek onu zorla düzeltir. İkisi de lütuftur, ikisi de ikramdır. Bu durumda Allah'ın isimleri kulun durumuna göre tecelli eder. Kul, Allah'ın ona muamelesini

ya letafetle kabul eder ya da Allah'ın Kahhar ismiyle karşı karşıya kalır ve Allah ona zorla ikram eder.

Peki, ne zamana kadar böyle tecelli eder?

Kul, Allah'ın kendisine tanıdığı bütün ikramları kullanıp tüketene kadar; yani artık adam olmaktan, âdem olmaktan vazgeçene, bütünüyle hayvan olmayı, hayvan gibi yaşamayı tercih edene, kısacası kalbi mühürlenene kadar Allah kuluna böyle tecelli edip ona zorla ikram eder.

İstisnasız, bütün peygamberler Allah'ın Latif ve Kahhar isimlerinin tecellisine mazhar olup bu isimlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu onların kâmil insan, Hz. İnsan olmaları içindir; çünkü Allah'ın isimleri en kâmil manada peygamberlerde tecelli eder.

Kâmil insan, Hz. İnsan denince anlamamız gereken şey; hayal kuran, havada uçtuğunu, doğru yolda olduğunu zanneden insan değildir. Kâmil insan; Allah'a, Allah'ın isimleriyle yakın olan, Allah'ın isimlerinin üzerinde kâmil manada tecelli ettiği zattır. Nefis terbiyesi de bunun içindir. Nefsin nasıl terbiye edilmesi gerektiğini Mürşid-i kâmili anlatırken tekrar tekrar anlatmıştık. Allah bu vazifeyi peygamberlerine vermiştir. Peygamberlerden sonra gelen peygamber varisleri de nefsi terbiye etme vazifesine devam ederler.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"size Allah'ın ayetlerini okuyup açıklasın, beyan etsin, (okuması yetmiyor bir de açıklaması gerekir) size hikmeti, Allah'ın muradını öğretsin, nefislerinizi tezkiye edip temizlesin, bir de size bilmediklerinizi öğretsin diye size, sizin içinizden bir resul gönderdik"**[1] buyurmuştur. Allah, nefsin tezkiyesini peygamberlere, kıyamete kadar da onun varislerine vermiştir. Hal böyleyken biri; "ben kendi kendime nefsimi tezkiye edeyim, kötü ahlakımı güzel

[1] Bakara /151

ahlakla değiştireyim" deyip çaba, gayret sarf etse bile bunu beceremez, ona yardım edecek, bunu yapacak birinin olması gerekir; çünkü insanın sadece kötü halinden kurtulması yetmez, bir de kötü halinin yerine güzelliği, güzel ahlakı koyması gerekir. Bu da canlı olan birinden onun gönlüne Allah'ın El Esmau'l Husna'sının, nurunun, muhabbetinin tecelli etmesiyle mümkün olur.

Mesela; "Allah latiftir, nezaket sahibidir, kibardır, zariftir, incelik sahibidir" dedik. Bunu sadece okumakla anlamak mümkün değildir. Anlamak için bir kulun üzerinde Allah'ın Latif ismini görmek, görmek için de onunla beraber olmak gerekir.

Kulun üzerinde bu ismi görünce Allah'ın Latif ismini severiz. Sevmek iman demek olduğu için o ismi sevince Allah'ın Latif ismine iman etmiş oluruz. Bununla beraber o ismi sevdiğimiz için bu defa o ismi almaya; yani onun gibi latif olmaya çalışırız. Bu ismi sevip almak isteyişimiz de bizim duamız olur. Biraz çaba, gayret sarf ettiğimizde ise Allah bu ismi bize ihsan edip ikram eder. Sonra bir de bakarız ki o kaba ve kırıcı halimiz gitmiş, yerine latif biri gelmiş; yani Allah'ın Latif ismi bizde tecelli etmiştir.

Allah'ın Latif ismi en kâmil manada Allah'ın nebilerinde, resullerinde tecelli eder. Allah onlara, insanları latif olan Allah'a iman etmeye nasıl davet etmeleri gerektiğini öğretir. Örnek vermek gerekirse ayet-i kerimede; **"en güzel söz neyse onu söyle. Rabbinin yoluna hikmetle davet et"**[2] buyurur. Aynı şekilde Allah, Hz. Musa (a.s.)'ı Firavun'a gönderirken; **"Firavun'a letafetle, nezaketle muamele et"**[3] buyurmuştur. Allah, Hz. Musa (a.s.)'a, Firavun gibi bir adama en güzel şekilde, letafetle, zarafetle muamele etmesini söylüyor!

[2] Nahl /125
[3] Tâhâ /44

Bu durumda birine Allah'ın istediği, sevdiği gibi yardım edip onu davet edeceksek onu letafetle, nezaketle, en güzel şekilde ve hikmetle davet etmemiz; yani ona Allah'ın muradını anlatarak onu davet etmemiz gerekir. Yoksa kendi kendimize çizdiğimiz bir yolla insanları davet edersek kaş yapalım derken göz çıkarırız. Sonra hakka, doğruya davet etmiş olsak bile halimize, tavrımıza bakanlar, bu tavrımızdan dolayı doğruyu kabul etmez. Böyle olunca da onlara fayda değil zarar vermiş oluruz.

Eğer işi Allah'ın emrettiği ve resullerin de yaptığı gibi yapmazsak "Allah ve resulleri işi bilmiyor, ben daha iyi biliyorum" demiş oluruz; çünkü "bence bu böyle daha doğrudur, böyle anlatmam, böyle davet etmem lazım" dediğimizde kendimizi Allah'ın ve resulünün önüne koymuş oluruz.

İmanla şirkin arasında keskin bir çizgi vardır. Çizgiyi geçtik mi şirke, küfre düşeriz; yani "anlamadım" demek yoktur. Allah "anlamadım" demeyi kabul etmez. Bunu duyduktan ve anladıktan sonra hiç kimse bunu yok sayamaz. Allah "ben böyle istiyorum" dediyse iş bitmiştir, söz bitmiştir; çünkü Allah konuşunca söz biter. İnşallah arkadaşlar bunun ne kadar önemli bir durum olduğunun farkına varmıştır.

İsterseniz önce Allah'ın Latif ismiyle ilgili ayetleri okuyalım, daha sonra Allah'ın Latif isminin bize nasıl tecelli edeceğini hep beraber öğrenmeye devam edelim.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve mâ kâne li nefsin en tu'mine illâ bi iznillâh:[4] "Hiç kimse için Allah'ın izni olmaksızın iman etmesi mümkün değildir." Her şey Allah'ın izniyle, tecellisiyledir. Biri iman ederken Allah tecelli

[4] Yunus /100

eder. Allah tecelli etmeden, imanı ikram etmeden hiç kimsenin iman etmesi mümkün olmaz.

Allah kendisine imana izin verir, zaten insanı yaratırken İslam fıtratı üzere yaratmıştır; yani istisnasız bütün insanlar zaten mü'min ve Müslüman'dır, gönül itibariyle, fıtrat itibariyle böyledir. Sonra insanın ilk başta anne, babası onun da tercihiyle onu bozar.

Evet, hiç kimse için Allah'ın izni olmaksızın iman etmesi mümkün değildir.

Bununla ilgili olarak bir örnek vereyim;

Başka bir bölgeden bir heyet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna varıp "biz iman etmeye gelmişiz" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onlara İmanı, İslamı ve İhsanı anlatır. Onlar da bunu anladıklarını, iman ettiklerini söyleyip kelime-i şehadet getirerek "biz iman ettik" derler. Bunun üzerine Allah ayetini indirip; ***"biz iman ettik demeyin; çünkü iman daha kalbinize dâhil olmadı. Biz de İslam'ı kabul ettik, Müslümanlardan olduk deyin"***[5] buyurur.

İslam'ı kabul etmişsiniz; ama mü'min olmamışsınız. Bu yüzden İslam'ı kabul etmek mü'min olmak değildir; çünkü mü'min olmak için imanın kalbe dâhil olması gerekir.

Bu durum karşısında sahabeler; "ya resulullah! Bu ayete göre biz mü'min olmuş muyuz olmamış mıyız, iman, kalbimize dâhil olmuş mu olmamış mı, bunu nasıl anlayacağız" diye sorar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak; "imanın kalbe dâhil olmasının alametleri vardır. Eğer bu alametler sizde varsa iman kalbinize dâhil olmuştur, yoksa olmamıştır; yani İslam'ı kabul etmişsiniz ama mü'min olmamışsınız, demektir" buyurmuş

[5] Hucurât /14

ve devamında "iman bir nurdur, Allah onu kulunun kalbine indirir" demiştir. Demek ki iman okumakla, bilgi edinmekle veya inanmakla kazanılacak bir şey değilmiş!

İnsanın önce imanını ispatlaması gerekir; yani kul, inandığını hayata dönüştürüp o fedakârlığı yapmaya çalışınca imanı hak eder, dolayısıyla Allah o iman nurunu kulunun kalbine indirir.

Peki, bu iman nuru kalbe inince ne olur?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında; *"Allah o iman nurunu bir kalbe indirirse o kalp (o gönül) latif sahralar gibi genişler; yani o gönül incelir, zarafet sahibi olur, latif olur. Sonra o kul, Allah'ı sever ve Allah için sever. Bu onun elindeki bir şey olmaz. Hatta öyle ki hiç sebep olmaksızın akrabalarını, annesini, babasını sever. Elinde olmaksızın Allah'ı seveni sever, sevmeyeni de sevemez"* buyurur.

Yani anne, babayı, kardeşi akraba olarak sevmek ayrı Allah ile Allah için sevmek ayrı şeydir, bambaşka bir şeydir. Birini Allah için sevdiğinde onunla sohbet etmek, ona yakın olmak, her ne olursa olsun onunla olmak istersin; ama zahiri sevgi böyle değildir. Zahiri sevgide sevdiğinle bir saat veya iki saat beraber olsan sonunda bıkar, usanırsın. Bu zahiri olarak en yakının olsa bile böyledir; çünkü gönlünde iman nuru varsa, Allah'ı sevmek varsa ve muhatap olduğun arkadaşın, yakının, Allah'tan bahsetmiyor, söz etmiyor, Allah'ı sevmiyorsa sen de onu sevemezsin. Bu, elindeki bir şey olmaz. İş artık senden çıkmıştır, artık gönlün, imanın devrededir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz devamla; *"bunun başka bir alameti daha vardır. Kul bu imandan, Allah'ı sevdikten, Allah için sevdikten sonra bu imanı kaybetmekten, ateşe düşmekten korkar*

gibi korkar"[6] buyurur. Böyle bir kul artık imanı için endişe duyar. Oysaki öncesinde böyle bir tehlike görmüyor, hissetmiyordu.

Evet, Allah kendi izni olmadıkça, tecelli etmedikçe hiç kimsenin iman etmesinin mümkün olmadığını buyurmuştu. Ayet devam ediyor. **Ve yec'alur ricse alâllezîne lâ ya'kılûn:**[7] "(Allah) Pisliği (manevi pisliği) aklını kullanmayanların üstüne döker." Allah, aklını kullanmayanların pisliğin içine gömüleceğini söyledi.

Peki, manevi pislik nedir?

Eğer biri iman etmez bilgisini, ilmini Allah'tan değil de başka yerden almaya çalışırsa pisliğin içine gömülür. Allah bunun aklını kullanmamak olduğunu söyledi. Hakkı söyleyen Allah değil midir, en güzel söyleyen o değil midir! Bu, bir başkası söz söylemişse biri de onun peşine takılmışsa pisliğin içine gömülür demektir; çünkü türlü türlü fikirler, türlü türlü düşünceler vardır, onlardan her birine kapılır, dolayısıyla hakkı anlayamaz. Akıl kullanılmayınca da kişi pisliğin içine gömülür. Manevi pislik; fikir pisliği, düşünce pisliği, bilgi pisliğidir. Allah bir şey söylemişse ve insan haddini aşıp bunun dışında bir şey söylüyorsa bu pislik olmasın da ne olsun! Bir de temiz mi olsun!

Allâhu latîfun bi ibâdihî: "Allah, kullarına latiftir." **Yerzuku men yeşâ':** "Dilediği kimseyi rızıklandırır." Onları dilediği şekilde, layık oldukları şekilde manevi ve zahiri lütuflarına mazhar eder. Hem zahiri hem de manevi rızık olarak kullarının neye ihtiyacı varsa ihtiyaçlarına göre onlara lütufta bulunur. **Ve huvel kavîyyul azîz:**[8] "Ve o, kaviyydir, azizdir." O güçlüdür, dilediğini yapandır, bütün şeref kendisine aittir. Kulunu kendisiyle, Kaviyy isminin tecellisiyle güçlendirip izzetiyle, şerefiyle şereflendirir.

[6] Buhari
[7] Yunus /100
[8] Şura /19

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ailesiyle ilgilidir; yani hitap onun hanımlarınadır. **Vezkurne mâ yutlâ fî buyûtikunne min âyâtillâhi vel hikmeh:** "Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini zikredin ve hikmeti zikredin (hatırlayın)." Bundan önceki ayette Allah; **"evlerinizde vakar sahibi olun"**[9] buyurmuştur. Bu ayeti tefsir edenlerin hemen hemen hepsi ayeti "evlerinizde oturun" diye tefsir edip "evde oturun, evden çıkmayın. İşte bu, Allah'ın emridir" demiştir; çünkü Resullullah (s.a.v.) Efendimiz'in hanımlarına emir neyse bütün mü'minlere de emir odur. Oysaki ayetin manası "evlerinizde vakar sahibi olun" demektir. Kelimenin manası budur.

Vakar sahibi olup ne yapmak gerekir?

Allah'ın ayetlerini, bir de hikmeti zikretmek, hatırlamak gerekir. **Vezkurne:** Allah'ı, Allah'ın ayetlerini, hikmeti zikredin manasına gelir. Zikir; hatırlamak, unutmamak, bir de "Allah, Allah" demektir. Allah'ın kullandığı bir kelimeyi bütün manalarıyla kabul edip öyle anlamak gerekir.

Kadın, öğretmen olarak, eğitici olarak yaratılmıştır. Allah, kullarını önce onlara teslim edip eğitimi nasıl yapmaları gerektiğini onlara öğretir. Bu yüzden eğitim önce evde başlar. Çocuk, dünyaya gelir gelmez anne, babasıyla muhataptır. Demek ki çocukları Allah'ın ayetleriyle, hikmetle eğitmek gerekiyormuş.

İnnallâhe kâne latîfen habîrâ:[10] "Muhakkak ki Allah latif ve habirdir."

Ayetin sonunda Allah kendini latif olarak tanıttı, o halde bizim de bu eğitimi yaparken latif olarak; yani nazikçe, letafetle, zarafetle yapıp çocuğu öyle eğitmemiz gerekir. Bu aynı şekilde kadınlara karşı davranış için de geçerlidir. Eğer bir eş, hanımını

[9] Ahzâb /33
[10] Ahzâb /34

eğitecekse ona letafetle, nezaketle muamele edip Allah'ın ayetlerini ve hikmeti ona nazikçe öğretmeli, Allah'ı zikrettirirken de ona letafetle davranmalıdır.

Allah latif ve habirdir; yani Allah her şeyden haberdardır ve her şeyin en güzelini bilendir. Bununla beraber yaptığın her şeyden haberdardır; yani hiç kimse Allah'ı atlatamaz. Bu yüzden Allah'ın Latif ismi bütün eğitimciler için geçerli olan bir isimdir.

Mesela geçmişte mutlaka duymuşuz ya da şahit olmuşuzdur; insanlar Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeye giderken hocalar onlara dayak atardı. Öyle ki çocukların birçoğu dayak yüzünden Kur'an okumayı öğrenmekten kaçardı. Hatta dayak sanki övünülecek bir şeymiş gibi hocalar hakkında; "işte çocuğu şöyle dövdü, böyle dövdü ve adam etti" denilirdi. Bu büyük bir yanlıştır, böyle bir eğitim olmaz. Eğitimin nasıl olması gerektiğini öğrenmemiz için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakmamız ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz eğitimi nasıl yapmışsa bizim de öyle yapmamız gerekir; çünkü ölçümüz odur, bizim için örnek olan odur.

Latif ismi bir eğitimcide tecelli etmemişse çocuğa muameleyi letafetle, zarafetle, güzellikle yapamaz, çocuğa zor kullanmaya çalışır ve bu da hiçbir fayda vermez. Hatta bu, çocukta kinden, nefretten başka bir sonuç doğurmaz, çocuğun gönlünü, maneviyatını, psikolojisini bozmaktan başka bir işe de yaramaz ve bunun sonucu yirmi sene, elli sene sonra ortaya çıkar. Çocuk böyle bir muamele gördüğü için o hali atlatamaz.

Biz buna şahidiz, şahit oluyoruz. Hal böyleyken çocuklara bu eğitimi verenlere yaptıkları sorulsa bir de kendilerine göre doğru yaptıklarını söylerler. Hâlbuki doğru insanın kendisine göre değil sadece Allah'a göredir.

Peki, Latif isminin bir kulda tecelli edip etmediği nasıl anlaşılır?

Bu dışarıdan bakınca anlaşılmaz; yani biriyle karşılaşır, sohbet eder, konuşabiliriz; ama onda Latif isminin tecelli edip etmediğini bu şekilde anlayamayız; çünkü kişi bu şekilde içindekini dışarı vurmaz. Örnek vermek gerekirse; birbirini beğenip seven, birbirine karşı nazik davranıp birbirini kırmayan gençler vardır, evlendiklerinde asıl yüzleri ortaya çıkar. Sonra birbirlerine bağırır küfreder, hakaret eder, birbirlerini çekiştirmeye başlarlar. Demek ki Allah'ın Latif ismi onlarda tecelli etmemiştir. Evet, fıtratlarında yazılı olduğu için letafeti, Latif isminin güzel olduğunu bilirler; çünkü Allah fıtratlarında bütün isimleriyle onlara tecelli etmiştir. Bu yüzden onlar da kendilerine nezaketle muamele edilmesini isterler. Bunu bildiklerinden dolayı da istedikleri kişiyi elde etmek için onlara bu isimle muamele ederler. Sonra o kaybetme korkuları, tehlikeleri bitince asıl yüzleri ortaya çıkar.

Bu nedenle birinin latif olup olmadığı evinde, yuvasında, ailesi içinde anlaşılır; çünkü insan evinde ikiyüzlülük yapamaz, en fazla bir gün yapar, bir ay yapar, beş ay yapar, sonra yorulur ve daha fazla yapamaz, bunu beceremez. Asıl yüzü, içindeki neyse mutlaka ortaya çıkar. Bu yüzden biri dışarıda çok latif; çok nazik ve letafet sahibi olabilir ama onu bir de ev halkına sormak gerekir.

Bu, erkek için de, kadın için de böyledir. Birini dışardan tanıyanlar "ne kadar güzel, ne kadar nazik, ne kadar latif biri" diyebilir; ama aynı kişi eve girince başka biri olur. Geçerli olan asli hali onun evdeki halidir; çünkü dışarıda maske takmıştır. Bu, nifaktır. Böyle biri nazik değildir ama öyle görünür. Bunun sebebi öyle olmanın güzel olduğunu bilmesinden dolayıdır.

Allah güzeldir, onun bütün isimleri, El Esmau'l Husnası, bütün güzellik, ona aittir ve Allah zaten kuluna bu isimleriyle tecelli etmiştir. Bundan dolayı kul neyin güzel olup olmadığını bilir. Eğer Allah'ın isimleriyle etrafına muamele ederse güzellikleri

kazanır, Allah'ın isminden mahrum kalırsa da güzellikten mahrum kalır.

Kendi çocuklarımıza tavrımızın da böyle olması gerekir. Onları yetiştirirken tıpkı bir büyüğe nasıl muamele ediyorsak onlara da öyle muamele etmemiz gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle yapmışsa doğru olan budur, demektir. Yok, "o doğru yapmadı" dediysek "ben ondan daha iyi biliyorum" demiş, onu kabul etmemiş oluruz.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; ***Eddebenî rabbî fe ahsene te'dîbî:*** *"Beni rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti"*[11] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimizi Allah terbiye etmiş o da sahabeyi Allah'ın kendisini terbiye ettiği şekilde terbiye etmiştir. Dolayısıyla kendi bildiğimizi doğru kabul eder, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığını doğru kabul etmezsek Allah'ın terbiyesini kabul etmemiş oluruz.

Evet, ölçümüz, örneğimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Ona uyup onun yaptığı gibi yapmamız ve Allah'ın ayet-i kerimede emrettiği üzere evlerimizde Allah'ın ayetlerini, hikmeti anlatmamız, Allah'ı zikretmemiz ve bunları yaparken de ev halkına karşı nazik ve nezaketli olmamız gerekir.

E lâ ya'lemu men halak: "Yaratan bilmez mi?" **E lâ** "dikkat edin" ve "değil mi" manalarındadır. Bu durumda "yaratan bilmez mi" ayeti "elbette ki bilir" anlamına gelir. **Ve huvel latîful habîr:**[12] "Çünkü o latif ve habirdir." Allah, latif olmak, kuluna lütfetmek, ihsan etmek için habirdir, haberdardır, haberdar olmak ister.

Latif; en çok seven ve en çok sevilmeyi isteyen Allah'ın, kullarına yaratılış amaçlarına uygun hale gelmeleri; yani kullarının Hz. İnsan olması ve kullarının da onu sevmesi için onlara nezaketle

[11] Süyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, I, 12; Aclûnî, I, 72
[12] Mülk /14

yaptığı lütuftur, ihsandır, ikramdır. Allah, kullarının yanlışını, günahını bilmek için değil onlara lutfetmek için kullarından haberdardır. Allah'ın habir olmasında bir muradı vardır, bu da kullarının ona iman etmesi, onu sevmesi, Hz. İnsan olmaları ve onun El Esmau'l Husna'sına bürünmeleridir.

Lâ tudrikuhul ebsâru ve huve yudrikul ebsâr: "Gözler onu idrak edemez; ama o, gözleri idrak eder." **Ve huvel lâtîful habîr:**[13] "Çünkü o latif ve habirdir." Görmek başka, idrak etmek başka bir şeydir. Göz her şeyi görebilir; ama kendini göremez. Oysaki Allah, gözleri de idrak eder. Bu sadece "Allah, gözleri görür" demek değildir. Elbette ki Allah, gözleri görür; ama bütün gözlerde gören Allah'tır, gözü idrak eden odur. Sadece görmeyi değil aynı zamanda kulundaki niyeti, kulun neye nasıl baktığını bilendir, görendir; çünkü o latiftir; her zerreye tecelli etmiştir.

Latif aynı zamanda her zerreye tecelli eden nur demektir; yani kul kendini bilmeden önce Allah onu bilir. Kul kendi niyetini tam olarak bilmediği halde Allah onun niyetini tam olarak bilir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"o, hain bakışı bilendir, görendir"**[14] buyurmuştur.

Bu da Hz. Lokman (a.s.)'ın kendi oğluna nasihatidir. **Yâ buneyye:** "Ey evladım!" **İnnehâ in teku miskâle habbetin min hardal:** "Muhakkak ki o (yaptığın amel her ne olursa olsun) ister bir miskali zerre kadar, ister bir hardal tanesi kadar da olsa." **Fe tekun fî sahratin:** "(O yaptığın şey) Bir kayanın içinde de olsa." **Ev fîs semâvât:** "Veya göklerde (olsa)." **Ev fîl ard:** "Veya yerde (yerin derinliklerinde olsa)." **Ye'ti bihâllâh:** "Allah onu (mutlaka karşına) getirir. **İnnellâhe latîfun habîr:**[15] "Muhakkak ki Allah latif ve habirdir." Hiç kimsenin yaptığı, düşündüğü, konuştuğu, Allah'tan gizli değildir. Mutlaka onu senin karşına getirir. Allah bu ayette

[13] Enâm /103
[14] Mu'min /19
[15] Lokmân /16

"Allah yaptıklarının hesabını sorar" demedi onu "senin karşına getirir, mutlaka yaptığınla karşı karşıya gelirsin" buyurdu.

E lem tera ennallâhe enzele mines semâi mâ': "Görmüyor musun Allah göklerden suyu indiriyor?" **Fe tusbihul ardu muhdarreh:** "(O, gökten indirdiği suyla) Yeri yemyeşil yapıyor." **İnnallâhe latîfun habîr:**[16] "Muhakkak ki Allah, latif ve habirdir." Allah bu ayette nimetini beyan edip hemen ardından latif ve habir olduğunu söyledi.

Bu durumda kul nasıl latif olur, nasıl latif olmalıdır?

Allah "kendinizi yermeyin, kendinizi aşağılamayın, kendinizi küçümsemeyin"[17] buyurmuştur. Yani kulun önce kendine karşı nazik olup kendine hakaret etmemesi, Allah'tan nasıl bir büyüklük, güzellik taşıdığını unutmaması, onu yok sayıp perdelememesi gerekir.

Kul, Allah'tan taşıdığı ruhu perdeleyip yok sayarsa geriye onun bedeni kalır. Zaten "hayvan, heyevan" diri olan manasına gelir; yani kul kendini perdelerse o zaman dirilerden bir farkı kalmaz; çünkü insanın maddi tarafı diri olan diğer varlıklarla aynıdır. Bu yüzden insanı insan yapan onun zahiri tarafı değil manevi tarafıdır, Allah'ın nefhettiği ruhtur.

Evet, insanın önce kendisine karşı letafet ve nezaket sahibi olması gerektiğini söyledik. İnsanın önce Allah'tan dolayı kendini kabul etmesi, sevmesi ve kendisine layık olduğu kıymeti, değeri vermesi gerekir. Kendine değer vermek öyle kuru kuruya "ben kendime değer veriyorum, en güzel şekilde giyiniyorum" demek değildir. İnsanın kendine kıymet vermesi demek Allah'ın kendisini koyduğu yerde durması; yani bu şerefi taşıması demektir.

[16] Hacc /63
[17] Hucurât /11

İnsana aklı, Allah vermiştir. Aklı olmayanın dini olmaz. Bu yüzden insanın öncelikle aklına kıymet, değer vermesi gerekir.

Peki, insan, aklına nasıl kıymet, değer vermeli ve aklına karşı nasıl nezaket sahibi olmalıdır?

Öncelikle her konuda kim ne derse desin mutlaka o konuyu aklına danışmalıdır; çünkü bu aklı ona Allah vermiştir, bu yüzden Allah'a güvenmelidir. Sadece birileri öyle söylüyor diye her söyleneni kabul etmek insanın kendi aklına yaptığı hakarettir.

Örneğin; genel olarak anne, babalar çocuklarına "sen bilmezsin, sen anlamazsın, senin aklın yok, senin aklın çalışmıyor, senin yerine ben karar vereceğim" der. Bunu söyleyenlerin illa anne, baba olması gerekmez, bunlar çocuğun en yakını da olabilir. Ben kelime öyle kullanılıyor diye çocuk diyorum, yoksa her biri aslında büyük adamlardır. Böyle söyleyenler çocukların aklına hakaret etmiş olur. Bu hakareti, saygısızlığı da Allah'ın o çocuklara verdiği akla güvenmedikleri için öncelikle Allah'a karşı yaparlar. Eğer Allah buluğa erdikleri andan itibaren onları kulluktan sorumlu tutup onlara; "sen doğruyu, yanlışı ayırt edecek seviyedesin" diyor ve onları muhatap alıyorsa o halde bizim onları muhatap almamamız ve onlara "sen bilmezsin, anlamazsın, senin aklın yok, senin yerine ben düşünürüm, ben karar veririm" dememiz doğru değildir, yanlıştır, bu başta Allah'a karşı saygısızlıktır.

İnsanın tecrübesini, deneyimini onlarla paylaşması başka "sen aklını kullanma, ben senin yerine aklını kullanırım" demek başka şeydir. Bu, çocuğa yapılmış en büyük hakarettir. Çocuğun da bunu olduğu gibi kabul etmesi kendi kendisine, aklına yapacağı saygısızlıktır. Zaten çocuklar genel olarak konuşturulmazlar, konuştukları takdirde; "sen büyüklerine karşı saygısızsın, sen fikir beyan ettin" deyip onu susturmaya çalışırlar. Böyle yapmak doğru değildir, evlat böyle yetiştirilmez.

Peki, ne yapmak gerekir?

“Ben böyle düşünüyorum, sen ne düşünüyorsun, senin fikrin, düşüncen nedir” diye çocuklara sormak ve onlarla istişare yapmak gerekir. İstişare yapılmazsa ve çocuk kuru kuruya sırf büyükleri öyle yapıyor diye onlara uyarsa bu defa atasına uymuş olur. Din konusunda onlara uyduğu zaman da atalarının dinine uyan biri haline gelir. O zaman da şahsiyet sahibi bir insan ortaya çıkmaz, tam tersine kişiliksiz biri ortaya çıkar. Böyle biri gerektiğinde aklını kullanamaz, mutlaka birilerine tutunup bir yerlere dayanma zorunluluğu kendinde hisseder.

Evlatların dimdik durabilen, gerektiğinde kendisi, hayatı hakkında karar verebilen kişilik sahibi bireyler olarak yetişmesi gerekir. Eğer böyle yetişmezse hayata tutunamaz, ayakta duramazlar. Dolayısıyla küçük şeyler karşısında darmadağın olurlar. Eğitim doğru olmazsa; yani çocuklar Allah ile, resulünün sahabesini eğittiği gibi eğitilmezlerse her şeyi kabul eden silik karakterli kişiler haline gelirler. Yahut tam tersi, her şeye itiraz eden isyankâr kişiler olurlar. İsyanları da kendilerine insan muamelesi yapılmadığı için kendilerini ortaya koymak ve göstermek istemelerinden kaynaklanır. Böyle çocuklar anne, baba doğruyu bile söylese her şeye itiraz eder; çünkü bir kere canları yanmıştır!

Evet, Allah’ın Latif ismi gönle tecelli eder. Eğer Latif ismi birinin gönlüne tecelli ederse o gönlün sahibini nazik yapar, zarif yapar, nezaket sahibi yapar. Tabi, o kul önce kendine karşı nazik olur, latif olur. Gönlünün üzerindeki perde incelir, dolayısıyla kabalığı gider, kulun gönül perdesi inceldikçe de nezaketi artar.

Rüyalar da bu bölüme girer. Rüya görmek Allah’ın Latif isminin tecellisidir. İsterseniz rüyalar hakkında kısaca bir açıklama yapayım.

Üç türlü rüya vardır, bunlar; nefsani, şeytani, bir de rahmani rüyalardır. Rahmani rüya; Allah'ın Latif isminin tecellisidir. Nefsani rüya isimden de anlaşıldığı üzere nefistendir, şeytani rüya da şeytandandır.

Nefsani rüya; gönül itibariyle herhangi bir şeyle meşgul olduğumuz durumlarda, kafamızı taktığımız herhangi bir sorunda ya da hasta olduğumuzda çektiğimiz vücut ağrısının etkisiyle gördüğümüz karmakarışık rüyalardır. Kur'an tabiriyle "adgâsu ahlâm'dır."[18] Bu türden görülen rüyalar rüya değil; karmakarışık düşüncelerin, fikirlerin gönle aksetmiş olmasıdır.

Şeytani rüya; şeytanın, insanı herhangi bir şekilde meşgul etmesidir. Rüyada ihtilam olmak bunlardan biridir.

Rahmani rüya; Allah'ın, rüya vasıtasıyla kulunu müjdelemesi veya uyarmasıdır ama sonuçta uyarı kulun hayrına olduğu için bu da bir müjdedir; yani ister uyarı ister müjde olsun rahmani rüya saf hayırdır.

Rüyayı daha iyi anlamak için öncelikle âlemleri anlamak gerekir. Ben kısaca âlemler hakkında biraz bilgi vereyim.

Mülk âlemi; yani ölçülen, biçilen, tartılan, ağırlığı, hacmi olan bir âlemdir. Bizim yaşadığımız bu âlem mülk âlemidir.

Bir de melekût âlemi vardır; bu âlem de meleklerin bulunduğu ruhani bir âlemdir. İnsanın ölünce gideceği âlem bu âlemdir. Bu nedenle ruhun adım attığı ilk âlem melekût âlemidir. Melekler ve cinler bu âlemdedir. Bu âlemde ölçme, biçme, tartma gibi bir durum söz konusu değildir. Bu yüzden melekût âlemi mülk âlemi gibi değildir, manevi bir âlemdir.

Bir de berzah âlemi denilen "ara âlem" vardır, orda hiçbir şey yoktur. Berzah; iki âlemin arasındaki âlem demektir. Bu âlem

[18] Yusuf /44

melekût âlemi ile mülk âlemi arasındaki âlemdir. Boş şeyleri, nefsani, şeytani şeyleri o berzah âleminden müşahede ederiz.

Misal âlemi; bu âlem, kula ait bir âlemdir. Allah bu âlemden kullarına misaller, örnekler verir. Rahmani rüyalar işte bu misal âleminde görülür, bu yüzden tabir edilir; çünkü rüyalar misal olduğu için göründüğü şekliyle alıp kabul edilmezler, tabir edilmeleri gerekir. Örneğin; rüyada çöplük gören biri dünya malını görmüştür. Allah, kuluna dünyayı, dünya malını misal âleminde çöplük olarak gösterir. Ya da biri rüyasında bit görse bu da para gördüğü manasına gelir. Allah'ın hikmetinden sual olunmaz, bu şekilde misal veriyorsa mutlaka bir muradı, hikmeti vardır.

Aynı şekilde rüyada ev veya mescit görmek kendi gönlümüzü görmemiz demektir. Allah'ın, bu misal âleminde kuluna gösterdiği şeyler ya uyarıdır ya da müjdedir. Mesela; rüyada ev görmüşsek ve evin dışı güzel ama içi dağınıksa Allah bu rüyayla bize; "kulum, gönlün dağınıktır, orayı topla" diye uyarıda bulunuyor demektir. Rüyada evin kirli olduğunu görmüşsek bu durumda gönlümüz kirlenmiştir, bu da Allah'ın gönlümüzü temizlememiz için bize olan bir uyarısıdır veya rüyada evde tamirat yapıyor, boya yapıyorsak bu durumda gönlümüzü temizliyor, süslüyor, nurlandırıyor, Allah'ın tecellisine hazırlıyoruz demektir. Görüldüğü gibi rüyadakiler misal olduğu için tabir edilmesi gerekir. Bunları anlaşılsın diye örnek vermek için söyledim.

Bir de ceberut âlemi vardır. Bu âlemde hüküm tamamıyla Allah'a aittir. Bu âlemden başka lahut âlemi vardır. Lahut âlemi, Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği âlemdir. Bir de zat âlemi vardır ki o âlem hakkında tek kelime edilemez, anlatılamaz. Bunların her biri farklı birer âlemdir, şimdiki tabirle ayrı bir boyuttur. Bunlar her bir insanda böylesine mevcuttur.

Peki, bütün bunlardan anlamamız gereken şey nedir?

Burayı kesinlikle doğru anlamamız gerekir. Allah bütün âlemlerde, kâinatta her neyi yaratmışsa insanda da onu yaratmıştır. Mesela; insanın vücudu, bedeni mülk âlemidir, gönlü, kalbi melekût âlemidir. Bir de kendisinde misal âlemi, berzah âlemi, ceberut âlemi, lahut âlemi ve zat âlemi vardır. İnsan böyle bir özelliğe sahiptir; yani tabiri caizse insan, büyük kâinatın küçük maketi halindedir. Bunu zahiri olarak böyle anlamak gerekir. Aynı zamanda insan kâinattan da daha büyüktür.

İnsan, rüya görürken kendi gönül âleminde onu müşahede edip seyreder; yani aslında kul rüya görürken veya zikirde perde açılıp müşahededede bulunurken bir yere gitmemiştir. Gördükleri sadece oradan gönlüne aksetmiş; yani kendi gönül aynasında, berzah âleminde veya misal âleminde onları seyretmiş, müşahede etmiştir. Kul, Allah'ın cemalini yine bu âlemlerden olan lahut âlemde müşahede eder; ama o âlem bütün âlemlerden daha büyük bir âlemdir.

İnsan zahiri olarak bakıldığında küçük bir şeymiş gibi görünür; ama bu küçük görünen taraf onun mülk âlemindeki tarafıdır. İnsanın bir de melekût, berzah, misal, ceberut, lahut ve zat âlemi denen tarafları vardır. İnsanın gönlünde aynı şekilde yedi kat gök, bir de arş vardır. İşte, lahut âlemi bu arşın üstüdür.

Anlaşılamayan nokta tam da burasıdır. "Veli bir kul, Allah'ın cemalini müşahede eder" denildiğinde bazı insanlar "böyle bir şey dünyadayken nasıl olur" diye karşı çıkar. Bu; insanın kendini bilmemesi, kendini etten, kemikten, sadece mülk âleminden ibaret zannetmesinden dolayıdır.

Bu müşahede Allah'ı zikir, Allah'ın ayetleri ve hikmet üzerinde tefekkürle açılır. Ayetleri okurken Allah'ın latif olduğunu öğrendik. Allah Latif ismiyle tecelli edince kulun gönlünde o müşahede perdesi açılır ve kul müşahadede bulunur. Bu yüzden insanın kendini etten, kemikten ibaret görmemesi ve kendini

tanıması gerekir. Kendini tanımadan ahirete gidenler gerçekten çok şey kaybetmiştir; çünkü Allah'ın onlara ihsan ettiğini kazanamamış, alamamışlardır.

Bir gönül, sadece Allah'ın güzelliğiyle cennete döner. Allah'ın cemali cennette müşahede edilir. Allah ayet-i kerimede; **"yüzler vardır ki o gün ışıl ışıl parıldayacak ve rabbini müşahede edecek"**[19] buyurmuştur. Bir gönül, müşahedeyi ancak cennete dönerse hak eder. Bu nedenle insan, rabbinin cemalini dünyada müşahede etmez, kendi gönül cennetinde müşahede eder. Gönül bu hale gelmeden ve kul kendi oraya çıkmadan herhangi bir müşahede olmaz; çünkü cennet yedi kat göğün üstündedir. Bunun için insanın kendi gönlünde o yedi kat mertebeyi geçmiş olması lazım ki rabbini cennette müşahede edebilsin. Bunun ötesinde daha Miraç'a çıkmak ve arşa gitmek vardır.

Peki, insan bu müşahedeyi nasıl yapar?

Kulda Allah'ın hangi ismi en öndeyse, kul, Allah'ın hangi ismiyle en güzel olmuşsa Allah'ı o ismiyle, o ismin tecellisiyle müşahede eder ve Allah ona o isimle tecelli eder; çünkü rabbini o isimle görmeyi hak etmiştir. O ismin dışında herhangi bir isimde rabbini istese de müşahede edemez; çünkü kendisinde böyle bir vasıf yoktur; yani onda kendisindeki o ismin dışında Allah'ın cemalinin güzelliğinin tecellisini alabilecek, anlayabilecek bir vasıf oluşmamıştır. Eğer ki bir de Allah'ın bütün isimleri bütün güzelliğiyle onda tecelli ederse bu defa da Allah'ın zat tecellisinin müşahedesi gerçekleşir.

Rabbini bir isminin tecellisinden müşahede eden birinin imanıyla böyle bir müşahedeyi yapmayanın imanı hiç bir olur mu! Hiç bilenlerle bilmeyenler, görenlerle görmeyenler, şahit olanlarla olmayanlar bir olur mu! Bütün dünya bir araya gelse ve rabbini bir isimden müşahade eden bir kula bir yanlışı doğru diye takdim

[19] Kıyamet /22-23

etmeye çalışsa başarılı olamaz, bunu ona kabul ettiremez; çünkü görmüş, şahit olmuştur. Bütün şeytanlar bir olup hepsi ona vesvese vermeye kalkışsa bile ona vesvese veremez. Zaten şeytanlar böyle bir kuldan umutlarını kesmişlerdir.

Eğer biri, rabbinin güzelliğini bir isimden de olsa müşahede etmemişse şeytan işte ona vesvese vermeye devam eder; ama bir sefer dahi olsun rabbinin güzelliğine şahit olmuşsa şeytanın, nefsin işi artık biter. Bu kulun artık mazereti kalmamıştır. Bununla beraber bütün soruları bitmiştir; çünkü her sorusuna, gönlünün her meşgul olduğu duruma cevap almıştır.

Böyle biri artık sadece "Allah" der, başka bir şey demez; yani gönlünde bir soru olmaz. Elbette ki bir şeyi merak etmek ayrı bir şeydir, kul merak eder ama anlamadığı bir şey kalmaz.

Gönlün yedi mertebesinin olduğu gibi imanın da üç mertebesi vardır, bunlar ilmel yakîn, aynel yakîn ve hakkel yakîndir. İsterseniz imanın mertebelerini de kısaca izah edeyim.

İlmel yakîn; ilimle yakin olmaktır. Kulun kendine, varlığa ve mahlûkata bakıp Allah'ın kudretini oradan görmesi, anlaması, imana sahip olmasıdır. Bu, ilmel yakîn mertebesindeki imandır, yalnız bu imana sahip bir kul imanını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bunun olmaması için kulun manevi olarak ilerlemesi gerekir. Kul bu mertebeden ilerlediğinde aynel yakîn mertebesine varır.

Ayn; göz anlamına gelir, yalnız bu göz baş gözü değildir; çünkü kul birinci mertebe olan ilmel yakînde baş gözüyle görür, aynel yakîn mertebesindeki göz ise kalp gözüdür ve bu mertebedeki biri kalp gözüyle görür. Allah ayetlerde bunu "fuâd"[20] kalp, gönlün görüşü olarak isimlendirmiştir.

[20] Necm /11, İsrâ /36

Fuâd; gönül demektir. Fuad aynı zamanda kuldaki arştır. İşte aynel yakînde fuâdın, gönlün, kalbin görüşü vardır. Allah miraç gecesinden bahsettiği ayette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in müşahadesini anlatırken; **"fuâdının (gönlünün) gördüğünü gözü yalanlamadı (tasdik etti)"**[21] buyurmuştur. Yoksa haşa göz rabbini göremez! Biz de zaten kul, Allah'ın cemalini, isimlerini müşahede eder derken bunu baş gözü için değil gönül gözü için söylüyoruz.

Mesela; gönülde bin tane göz varsa bunlardan bir tanesi de baştaki gözdür, dolayısıyla baştaki göz de bu görüşün içindedir; çünkü biri müşahadeyi yaparken varlığının her zerresiyle müşahade yapar ve bu müşahade aynı zamanda ruhun bakışıdır. Buna da aynel yakîn denir.

Bir de hakkel yakîn vardır. Hakkel yakîn; imanı, ilmel veya aynel değil tadarak yaşamaktır. Âlimlerimiz ilmel, aynel ve hakkel yâkin mertebelerini anlatırken örnek verip *"birinin bir tepenin arkasında yanan ateşin dumanını görünce dumandan dolayı orda ateş olduğunu bilmesi ilmel yakîndir. Tepeye çıkıp kendi gözleriyle ateşin yandığını görmesi aynel yakîndir. Elini ateşe soksa bu defa eli yanar ve ateşi tadar, işte, ateşi tatması da hakkel yakîndir" demişlerdir.*

Allah hadis-i kutside; *"insanı dünyaya gönderdim ki varlığını tatsın diye (varlığının tadını tatsın diye)"* buyurur. Bu, ayet değil, hadisi kutsidir. Bu hitabı Allah bize yapmıştır. Mutlaka merakımızdan dolayı "acaba neden dünyaya gelmişiz, gelmeseydik olmaz mıydı" diye bir düşüncemiz olmuş ki Allah öğretmek için bize böyle bir hitapta bulunmuştur! Söylemiştim, Allah hitap edip bir şey söylerse o konuyla ilgili bilginin hepsini bir anda verir.

[21] Necm /11

Peki, insan, varlığının tadını nasıl tadar?

İnsanın bir mülk âlemi; yani bedeni vardır. İnsanın bedeni topraktan yaratılmıştır, dolayısıyla topraktan beslenip yer, içer, toprağı, topraktan olanı tadar, üşür, ısınır, acıkır, susar. Bunu tadan insanın bedenidir.

Bir de Allah'ın, insana nefhettiği ruh vardır, insanın bir de o ruhu tatması, tadabilmesi için de görmesi yetmez, imanının hakkel yakîn mertebesinde olması; yani rabbini kendisinde tatması gerekir.

Bu nasıl mümkün olur?

Allah'ın güzelliği bir insanda tecelli ederse onun kendisiyle ruhu arasındaki perde incelir ve inceldikçe sonunda kişi nazik olur, nezaket sahibi, letafet sahibi olur. Kulda önce karanlıktan oluşan siyah perdeler, onların arkasında ise nurdan perdeler vardır. Bu nedenle kulda sadece karanlıktan perde bulunmaz nurdan perdeler de bulunur. İşte, bu perdeler incelir, sonra yırtılır. Bu perdelerin yırtılmasına kalp gözünün açılması denilir. Kulun kalbi açılınca kul, Allah'ın tecellisiyle karşı karşıya gelir.

Kalbin açılıp hiç kapanmaması veya arada bir açılıp kapanması da mümkündür. Kalbin arada açılıp kapanmasının nedeni; kulun dünyayla, başka şeylerle meşgul olmasından dolayıdır. Kul dünyadan sıyrılıp Allah'a yönelirse kalp gözü tekrar açılır. Bu yüzden insan ne zaman tefekküre dalıp namaza dursa kalp gözü açılır ve kendini huzurda bulur. Artık, Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun kul, Allah'ın muamelesiyle karşı karşıya olduğunu bilir.

Kalp gözünün bir de hiç kapanmaması söz konusudur; ama bu çok istisnai bir durumdur. Kalp gözü açılır, bir daha kapanmaz; çünkü Allah'ın nuru bu haldeki kula öyle şiddetli bir şekilde tecelli etmiştir ki hiçbir şey ona perde olamaz; yani kul ile Allah arasına

hiç bir şey giremez, kul istese de rabbi ile arasına bir şey koyamaz. Zaten vuslatın olabilmesi için de kulun böyle olması gerekir.

Bunları hikâye olsun diye anlatmıyorum! Dikkat edilirse herkesin anlayabileceği seviyede anlatıyorum ki herkes kendisinin etten, kemikten ibaret olmadığını, bütün kâinatı kendisinde taşıdığını, Allah'ın insana nasıl da büyük bir kıymet, değer verdiğini anlasın ve rabbine dönüp gönlünde ondan başka bir şey olmasına müsaade etmesin.

Allah'a dönüp onu zikretmeye başlayan bir kulun zikrinin başlangıç itibariyle "lâ ilâhe illallah" olması; yani gönlündeki bütün şirki temizleyip yok etmesi gerekir. Sonra Allah onun fıtratına göre bir ismiyle ona tecelli eder ve o bir isim onun vuslat kapısı olur ve kul o kapıdan Allah'a vasıl olur, rabbinin tecellisini müşahede eder, o isimden rabbini tanır.

Tabi ki çabasını, gayretini sarf edip rabbini on isimden tanımış ve ona on isimden de perde açılan biri, kendisine bir isimden perdenin açıldığı kuldan on katı kadar daha yüksek mertebededir.

Peki, çaba, gayret gösterip sadece bir perdenin önüne gelen ve o bir perdenin kendisine açıldığı biri çabasını, gayretini sarf edip on tane perdenin önüne geldiği halde perdelerin henüz kendisine açılmadığı birinden üstün olur mu? -Elbette ki, hayır. O, on perdenin önüne gelen daha öndedir; çünkü gönül perdesi açılırsa tam açılır ve kendisine bir perde açılan kuldan on katı daha önde, yüksekte olur. Bu yüzden sadece açılan perdeye bakıp hüküm verilmez ve "bu daha öndedir" denmez.

Vuslat yolcularının yolculuktaki bütün bu hallerini, her birinin nerde olduğunu, ne yapmaları gerektiğini sadece onlara bu yolculuğu yaptıran Mürşid-i kâmil bilir. Başka kimse bunu ne bilir, ne de müdahale etme hakkına sahiptir. Zaten böyle bir şeyi kimse düşünemez; çünkü edebe aykırı bir durumdur.

Bu yüzden herkes kendini mürşidinden öğrenmelidir. Tabi, kendini mürşidinden öğrenmek, mürşidine gidip "ben ne haldeyim" diye ona sorması demek değildir. Herkes kendisinin iyi, kötü, doğru ve yanlış hallerini bilir. Kaldı ki ben zaten sohbet ederken neyin yanlış, neyin doğru olduğunu devamlı anlatıyorum. Hal böyleyken bir kardeşimize direkt olarak "sen yanlış yapıyorsun" desem olmaz; çünkü kardeşlerimize bunu söylemeye utanıyorum, kıyamıyorum, bu da benim elimdeki bir şey değildir. Kardeşlerimize direkt olarak yanlış yaptıklarını söylemesem de sohbet esnasında rahatlıkla neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlatabiliyorum. Bu yüzden kardeşlerimizin de sohbetleri dinlerken anlattıklarımı kendi üzerlerine alıp bakması, bir yanlışları, eksikleri varsa düzeltmeleri, yoksa hamd edip şükretmeleri gerekir.

Evet, rüyayı anlatıyorduk, nefsani, şeytani ve rahmani rüyaların ne olduğunu kısaca anlatmıştık. Unutmamamız gerekir ki her rüyayla amel edilmez; ama misal âleminden görülen rahmani bir rüyanın alametleri vardır.

Mesela; peygamberlerin rüyaları aynı zamanda haktır. Öteki rüyalar karmakarışıkken misal âleminden görülmüş bir rüya gerçek gibidir. Tabiri caizse gerçek gibi, apaçık bir şekilde tadılır ve karışık bir şey de değildir. Örnek vermek gerekirse; Hanefi mezhebinin imamı İmam Ebu Hanife; "rabbimi doksan dokuz sefer rüyamda gördüm, bir sefer daha görseydim de yüz olsaydı" demiştir.

Peki, bir kul, rüyada rabbinin cemalini müşahede eder mi? -Elbette ki eder. Peygamberlere rüyada vahiy gelir mi? -Elbette ki gelir. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ilk altı aylık peygamberliği rüyada gelen vahiyleydi. Âlimlerimiz, bu nedenle "rüya, peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüzdür" demişlerdir.

Biraz önce anlattığım gibi gönlün üzerindeki perdeler kalkarsa kul daimi olarak zikir halinde olur. Uykuyla uyanık olmak aynı şeydir, dolayısıyla böyle bir kul uykuda da zikir halindedir; çünkü hüküm artık ruha geçmiştir. Böyle bir kul, rüyada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görürse onu gerçekten görmüştür.

Bir de unutmamamız gereken bir şey vardır. Rüyanın tabiri sadece gören kul için geçerlidir, bir tek onu bağlar. Diyelim ki Allah rüyada bir kula yapması gereken bir şey gösterse bu sadece o rüyayı gören kişi için geçerli olduğundan bir tek onu bağlar, bu yüzden bir başkasına "böyle yap" deme hakkına sahip değildir; çünkü bu, Allah'ın her bir kuluna özel olarak muamele etmesi, kuluyla özel olarak ilgilenmesi, ona ikramda bulunması, Latif isminin tecellisiyle ona rüyada tecelli etmesidir.

Allah, kullarına öyle bir nezaketle öğretir ki onlara yanlışlarını birebir söyleyip "sen şu yanlışı yapıyorsun" demez. Bunun yerine misal âleminden bir misalle kullarına yanlışlarını gösterir. Örneğin; biri rüyada elleriyle pisliğin içine girdiğini görse bu; "kulum sen dünyayla fazla meşgul oluyorsun, böyle yapma, elini yıka" manasına gelir.

Allah'a vasıl olmadan gönlümüzün rahat etmesi, mutmain olması mümkün değildir. Ne zaman ki rabbimiz bize kendini tanıttı, rabbimizi isimleriyle tanıdık ve ona vasıl olduk ancak o zaman gönlümüz rahat eder, o zaman da "elhamdulillah" demek gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah kendini sevdiklerine tanıtır"* buyurmuştur; yani Allah ancak onu sevdiğimiz ve onun sevgisini hak ettiğimiz zaman kendini bize tanıtır. Bunun için de elbette ki fedakârlık yapmak, emek vermek ve imanın, sevginin bedelini ödemek gerekir. Bu bedelleri ödemeden; "ben bunu yapamam, buna dayanamam, gücüm buna yetmez, benden bu kadar" demekle kimse Allah'a vasıl olamaz. Allah ayet-i kerimede;

“hepiniz Allah’a firar edin”[22] buyurmuştur. Bu yüzden Allah’a firar etmemiz, koşmamız gerekir.

Evet, Allah’ın El Latif ismini rabbimizin kendini tanıttığı şekilde anlamaya, öğrenmeye çalıştık.

İnşallah hep beraber rabbimizi sever, ona koşup sevgimizi ispatlar, rabbimize firar ederiz. Rabbimiz de bizi sever, kendini bize tanıtır ve ona vasıl oluruz inşallah. Allah hepimizi kendisine vasıl olanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

[22] Zâriyât /50

EL VARİS

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın El Varis ismini anlamaya çalışacağız inşallah. Allah'ın Varis ismi, Allah'a nispetle Kur'an'ı Kerim'de üç yerde geçer. Allah Kur'an-ı Kerim'de; kullarını, memleketlerin ahalilerini birbirlerine, insanları da cennete ve Allah'ın kitabına varis kıldığını; ama bununla beraber her ne olursa olsun gerçek varisin, hak varisin kendisi olduğunu beyan etmiştir.

Allah'ın varis olmasıyla kulların varis olması bir değildir; çünkü kulların varis olduğu şey dünya hayatı için her ne olursa olsun kullara bir emanettir, kulları bu emanetle ebedi hayatlarını kazansınlar diye Allah o emanetlere kullarını varis kılmıştır. Mesela; layık olmalarını gerektirecek amelleri olmadığı halde kullarına cenneti miras bırakması veya ebedi hayatlarını kazanmaları için malı, mülkü miras bırakması yahut kitabını miras bırakması kulun ebedi hayatını kazanması içindir. Yoksa Allah yarattıklarının sahibidir, hiç kimse hiçbir şeye sahip değildir.

Mesela; baktığımızda şimdiye kadar sayısını Allah'ın bildiği kadar insan bu dünyaya gelmiştir. Her biri de bulunduğu yer, bulunduğu mekân, bulunduğu iş, bulunduğu mevki, makam için "burası bana ait" demiştir; ama insan aslında "benimdir" dediği yerin sahibi değil varisidir. Hiç kimse dünyada hiçbir şeyin sahibi, gerçek varisi değildir. Elli veya yüz sene sonra onların yerine de başkaları gelecektir. Onlar da kendilerinden öncekilerin yaptığı gibi "biz buranın sahibiyiz, burası bize aittir" diyeceklerdir! Aynı

şekilde yüz sene sonra onlar da gidecek ve onların yerine evlatları gelecek, bu defa da onlar; "biz buranın sahibiyiz, varisiyiz" diyeceklerdir! Görüldüğü gibi aslında hiç kimse hiçbir şeye sahip değilmiş; çünkü insan bir şeyin sahibi olsaydı, sahibi olduğunu zannettiği şey gerçekten ona ait olmuş olsaydı onu beraberinde götürürdü.

Biri bir makama geldiğinde o makamı bırakacağını ve başka birinin kendisinin yerine geleceğini bilir. Nasıl ki o da önceden başka birinin yerine gelmişse bir başkası da onun yerine gelecektir. Bu durumda insanın bulunduğu makamda şımarıklık yapmaması, haddini aşıp kendini oraya sahip görmemesi gerekir. İnsanın, aklını kullanarak Allah'ın onu ebedi hayatını kazansın, Hz. İnsan olsun, güzel yapsın, Allah'ın güzelliği üzerinde tecelli etsin diye o mevkiyi, makamı, yetkiyi ona verdiğini bilmesi, anlaması gerekir. Kul ya Allah'ın ona emanet ettiği şeyde gerekeni yapar kazanır ya da onu nefsiyle kullanır ve kaybeder sonra o mevkideki yetkisi biter ve yerine mutlaka bir başkası gelir.

Aynı şey mal için de geçerlidir. İnsan, malı toplar ve "bu benimdir" der; ama insanın, topladığı o mallara daha sonra birilerinin varis olacağını bilmesi gerekir. İnsan, Allah'ın rızasını gözetmeden, ebedi hayatının hesabını yapmadan malı toplar, serveti biriktirir, sonra da zamanı gelince malı varislerine bırakıp gider. Onun varisleri de o miras bırakılan malı istediği gibi kullanır. Sonra ahirette o topladığı malların cezasını da kendisi çeker.

Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"âlimler, peygamberlerin varisleridir"*[1] buyurmuştur. Bu sohbetimizde bu hadisin ne demek olduğunu da anlamaya çalışacağız inşallah. Peygamberlerin bıraktığı miras; ilimdir, hikmettir. Bu sohbetimizde hep beraber ilmin, hikmetin ne manaya geldiğini, kitaba varis olmanın ne demek olduğunu, kitabı miras olarak

[1] Buhari, İlm, 10; Ebû Davut, İlm, 1; Tirmizi, İlm,19; İbn Mace, Mukaddime, 17

devralanların ne yapması gerektiğini anlamaya çalışacağız. İsterseniz önce Allah'ın El Varis ismi ile ilgili ayetleri anlamaya çalışalım.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve innâ le nahnu nuhyî ve numît: "Biz, kesinlikle biz diriltiriz ve öldürürüz." Allah "biz" dedi ve bunu bir daha tekrar ederek "diriltmek de öldürmek de bize aittir" buyurdu. **Ve nahnul vârisûn:**[2] "Varis olan biziz." Demek ki insanın hayatı da Allah'a aitmiş, Allah insanın ruhunu da teslim alıyormuş; çünkü insan kendi ruhunun da varisidir. O halde birinin gerçek manada varis olabilmesi için varis olduğu şeyi yaratması, diriltmesi ve öldürmesi gerekir. Öyle ki o şey gerçekten ona ait olsun. Bu yüzden insana ait hiçbir şey yoktur, insanın kendisi dahi Allah'a aittir. "Onu dirilten de öldüren de biziz ve ona varis olacak olan biziz" ayetini bu şekilde düşündüğümüzde ayet; "insanın her neyi varsa bize kalır, sonra biz onları bir daha varislere bırakırız" manasına gelir.

Ve kem ehleknâ min karyetin batırat maîşetehâ: "Ve biz refahtan şımarmış memleketleri helak ettik." **Fe tilke mesâkinuhum:** "Onların peşinden gelenler (onlara varis olanlar da) orda pek az kalmışlardır (oturmuşlardır)." **Lem tusken:** "Artık (kimse orda) oturmuyor." **Min ba'dihim:** "Onlardan sonra." **İllâ kalîlâ:** "(Oturanlar da) Pek az (oturup gidiyor)." Yani dünya hayatı kısadır, memleketler dolup boşalır, bunlardan bir kısmını da Allah helak eder. **Ve kunnâ nahnul vârisîn:**[3] "Onlara biz varisiz." Yani onlar bize aittir.

[2] Hicr /23
[3] Kasas /58

İnnâ nahnu nerisul arda ve men aleyhâ: "Muhakkak ki yeryüzünde her ne varsa hepsinin varisi biziz." **Ve ileynâ yurceûn:**[4] "(Onlar da) Bize döndürülecekler (bize gelecekler)."

Bu, Hz. Musa (a.s.)'ın kavmine söylediği sözdür. **Kâle mûsâ li kavmihi:** "Musa, kavmine dedi ki." **İsteînû billâhi vasbir:** "Allah'tan sabrederek isteyin." **İnnel arda lillâh:** "Yeryüzü Allah'a aittir." Yani sabırla Allah'tan isterseniz Allah sizi mirasçı kılar. **Yûrisuhâ men yeşâu min ibâdih:** "(Allah) Kullarından oraya dilediklerini varis kılar." **Vel âkıbetu lil muttekîn:**[5] "(Mutlu son, huzurlu son) sonuç (asıl kazanmış olan) muttakilerindir." Allah'a karşı takva sahibi olanlar, sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar mutlaka hem dünyayı hem de ahireti kazanırlar.

Ve zekeriyyâ iz nâdâ rabbehu: "Zekeriyya, rabbine dua etti (nida etti)." **Rabbi lâ tezernî ferda:** "(Dedi ki) Rabbim! Beni tek başıma bırakma." **Ve ente hayrul vârisîn:**[6] "Sen varislerin en hayırlısısın." Hz. Zekeriyya (a.s.) "bana varis olacak bir evlat ver. Eğer bana evlat verirsen bu senin ikramındır, vermezsen zaten her şey sana aittir sana kalır, sen dilediğine verirsin" diye duada bulunuyor.

Allah, Ben-i İsrail kavmi için buyurur; **Ve nurîdu en nemunne alellezînestud'ıfû fîl ard:** "Biz de yeryüzünde ezilmekte olanlara (Musa'nın kavmine) lütufta bulunmak istedik." **Ve nec'alehum eimmeh:** "Onları önder (rehber, imam) yapmak istedik." **Ve nec'alehumul vârisîn:**[7] "Onları (orada) varis kılmak istedik." Hz. Musa (a.s.)'ın kavmi orada ezildiği için Allah onları Firavun'a varis kılmıştır.

E ve lem yehdi lillezîne yerisûnel arda min ba'di ehlihâ: "Eski sahiplerinden sonra o yere (o toprağa) varis olanlara hâlâ şu

[4] Meryem /40
[5] Araf /128
[6] Enbiyâ /89
[7] Kasas /5

gerçek belli olmadı mı?" **En lev neşâu esabnâhum bi zunûbihim:** "Eğer biz dileseydik (istemiş olsaydık) onların da günahlarını başlarına geçirirdik." Günahlarını başlarına çarpardık. **Ve natbeu alâ kulûbihim:** "Kalplerinin üzerini mühürlerdik." **Fe hum lâ yesme'ûn:**[8] "Onlar (gerçeği, hakkı) işitmezler."

Bu, Hz. İbrahim (a.s.)'ın duasıdır. **Vec'alnî min veraseti cennetin naîm:**[9] "(Ya rabbi) Beni Naim (nimet cennetlerinin) varislerinden eyle!" Cennetteki varislik farklı, dünyadaki varislik farklıdır. Allah birini cennete varis ederse o cennet artık ona ait olur; çünkü bu onun imanının karşılığıdır. Allah dünyaya ait hiçbir şey için "bu senindir" dememiştir; ama cennet için "bu senindir, sana aittir" buyurmuştur. Bu nedenle Allah, dünyadan hiç kimseye tapu vermez; ama cennetin tapusunu verir. Bu da kulun imanına, takvasına, ameline, âbdiyetine karşılıktır.

Dünyadaki hiçbir şey bir çabayla, gayretle kazanılmış değildir. Bu yüzden Allah, dünyadaki şeyler için kulları birbirine varis kılar; ama cennet için böyle bir durum söz konusu değildir. Biri cennete girmişse Allah'ın ona ikram ettikleri artık onun olmuş olur.

Peki, Allah cennete kimleri varis kılar?

Vellezîne hum li emânâtihim ve ahdihim râûn:[10] "Onlar ki emanetlerine, bir de vaatlerine riayet ederler." Bir, zahiri emanetler bir de manevi emanetler vardır. Bir gayrimüslim de zahiri emanete riayet eder o zaman bu emanet zahiri değil manevi bir emanettir. Allah'ın resulü, Allah'ın kitabı, Allah'ın kullarına nefhettiği ruh birer emanettir. Eğer kul bu emanetlere riayet ederse Allah'a verdiği söze riayet etmiş olur. Bunun yanı sıra Allah

[8] Araf /100
[9] Şuarâ /85
[10] Mu'minûn /8

Kur'an'da her neyi buyurmuşsa "ben Kur'an'a iman ettim" demiş olanlar ayetlere karşılık Allah'a söz vermiştir.

Mesela Allah ayetlerinde; "bana hiçbir şeyi şirk koşmayın"[11] buyurmuşsa bu durumda Kur'an'a iman ettiğini söyleyenler "sana hiçbir şeyi şirk koşmayacağım ya rabbi" deyip Allah'a söz vermiş olur. Eğer Allah; "namaz kılın, oruç tutun, iyilik yapın, infak edin" dediyse kul da "namaz kılıp oruç tutacağım, iyilik yapıp infak edeceğim" diye Allah'a söz vermiştir, o halde sözüne riayet etmelidir. İşte emanete ve vaatlerine riayet edenler Kur'an emanetine iman ederek her bir ayet için Allah'a verdikleri söze riayet edenlerdir.

Vellezîne hum alâ salavâtihim yuhâfızûn:[12] "Onlar salavatlarını muhafaza ederler." Salavat 18 farklı manaya gelir; yani onlar namazlarını, selatlarını, selamlarını, dualarını muhafaza ederler. Aynı şekilde Allah'ın aşkıyla yanıp düzelir, düzeldikten sonra da kendilerini muhafaza ederek eğilmezler. Allah'ın resulüne yardıma devam eder ve onu muhafaza ederler. Kur'an'ı yerde bırakmayıp onu taşır, muhafaza ederler, kısacası; Allah'ın resulüne desteklerini, yardımlarını muhafaza ederler.

Ulâike humul vârisûn:[13] "İşte varisler onlardır." Cennetin varisçileri onlardır, cennetin tapusunu alacak olanlar onlardır.

Allah, cennete kimleri varis kıldığını ve o varislerin hallerinin nasıl olduğunu beyan etti.

Tilkel cennetulletî nûrisu min ibâdinâ men kâne takıyyâ:[14] "İşte, kullarımızdan takva sahiplerini varis kılacağımız cennet budur." Allah; "takvanıza, âbd oluşunuza karşılık sizi buraya mirasçı kıldık" diye cennetliklere hitap eder.

[11] Hacc /26
[12] Mu'minûn /9
[13] Mu'minûn /10
[14] Meryem /63

Ve kâlûl hamdu lillâhillezî sadakanâ va'dehu: "Ve (cennetlikler) diyecekler ki: Va'dinde sadık olan Allah'a hamd olsun." O Allah'a hamd olsun ki bize va'dettiğini gerçekleştirdi. **Ve evresenel arda netebevveu minel cenneti haysu neşâ':** "Bizi cennete varis kıldı, dilediğimiz yerde orda makam tutuyoruz." **Fe ni'me ecrul âmilîn:**[15] "Amel işleyenlerin ücreti (karşılığı) ne güzeldir!"

Ve lâ yahsebennellezîne yebhalûne bi mâ âtâhumullâhu min fadlıhî huve hayran lehum: "Allah'ın kendilerine bol nimet verdiği kimseler cimrilik yapıyorlarsa sakın onu kendileri için hayırlı sanmasınlar (öyle zannetmesinler)." **Bel huve şerrun lehum:** "Bilakis bu onlar için şerdir." **Se yutavvekûne mâ bahilû bihî yevmel kıyâmeh:** "Kıyamet günü onların cimrilik yaptıkları o şeyleri tomruk halinde onların boyunlarına asacağız." **Ve lillâhi mîrâsus semâvâti vel ard:** "Göklerin ve yerlerin mirası Allah'a aittir." **Vallâhu bi mâ ta'melûne habîr:**[16] "Allah yaptıklarınızdan haberdardır."

Malı biriktirip toplayanlar onun bir gün mutlaka Allah'a kalacağını, Allah'ın onu bir başka kula miras olarak vereceğini unutmamalıdır. Bu yüzden Allah, kendilerine ikram edilen maldan cimrilik yapanların, mallarını Allah yolunda sarf etmemelerinin kendileri için hayır olduğunu zannetmemelerini; çünkü bunun onlar için şer olduğunu buyurdu.

Ve mâ lekum ellâ tunfikû fî sebîlillâh: "Neden Allah yolunda harcamayasınız ki (infak etmeyesiniz ki)." **Ve lillâhi mîrâsus semâvâti vel ard:** "Göklerin ve yerin mirası Allah'a ait değil midir?" **Lâ yestevî:** "Bir olmaz." **Minkum men enfeka min kablil feth:** "Sizden fetihten önce infak edenler." **Ve kâtele:** "Bir de (Allah yolunda) savaşanlar." **Ulâike a'zamu dereceten**

[15] Zumer /74
[16] Âli İmran /180

minellezîne enfekû min ba'du ve kâtelû: "Daha sonra infak edip savaşanlardan daha yüksek mertebededirler (dereceleri daha yüksektir, bir olmazlar)." **Ve kullen ve adallâhul husnâ:** "Allah hepsine güzel olanı va'detti." **Vallâhu bi mâ ta'melûne habîr:**[17] "Allah yaptıklarınızdan haberdardır."

Summe evresnâl kitâbellezînastafeynâ min ibâdinâ: "Sonra kitabı kullarımızdan süzüp seçtiklerimize miras bıraktık (onları kitabımıza mirasçı kıldık)." Allah gelmiş olan peygamberlerden sonra Yahudi kavmini kitaba mirasçı kılmıştır. Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olduğundan dolayı bu önce o zamanki Yahudiler için geçerlidir. **Fe minhum zâlimun li nefsih:** "Onlardan bir kısmı nefislerine zulmetti." Yani kitaptan yüz çevirdi, mirası yerde bıraktı, kitabı devralmadı. **Ve minhum muktesidun:** "Onlardan bir kısmı da orta yolu seçti." Yani iyi olmaya, amel etmeye çalıştı ama sadece kendisine iyi oldu. Orta yol kişinin sadece kendisi için çaba, gayret göstermesidir. **Ve minhum sâbikun bil hayrâti bi iznillâh:** "Onlardan bir kısmı da Allah'ın izniyle Allah yolunda müsabaka yaptı (yarıştı)." Allah'ın kitabını miras olarak aldı ve onu Allah'ın izniyle taşıdı; yani onlar "ben bu mirası Allah'ın izniyle alır, taşırım, bunu yaparım" deyince Allah da onlara yardım etti. **Zâlike huvel fadlul kebîr:**[18] "İşte en büyük fazilet (en büyük lütuf) budur." Yani Allah'ın kitabını miras olarak devralıp hayırda yarışmak en büyük fazilet, en büyük lütuftur.

Herkes, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Veda Hutbesi'nin sonunda; *"size bir emanet bırakıyorum ki ona sarıldıkça asla delalete düşmezsiniz. O, Allah'ın kitabı Kur'an'dır"* buyurduğunu bilir. Bu yüzden Allah'ın kitabı Kur'an bize Allah'ın resulünden miras bırakılmıştır.

[17] Hadîd /10
[18] Fâtır /32

Peki, Allah, kitabın miras bırakıldığı Yahudi kavmini nasıl tasvir etmişti?

Onlardan bir kısmı kendi nefislerine zulmetti ve kitap mirasını kabul etmeyerek almadı ve mirasın hakkını vermedi. Bir kısmı da orta yolu seçip sadece kendine iyi olmaya çalıştı. Bir kısmı ise Allah'ın izniyle hayırda yarışarak müsabaka yaptı. İşte büyük fazilet sahibi, büyük lütuf sahibi olanlar, Allah'ın lütufta, ihsanda bulunduğu, fazilet verdiği kimseler Allah'ın kitabını taşıyıp hayırda müsabaka yapanlardır, buyurdu Allah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Veda Hutbesi'nde "size bir emanet bırakıyorum" dediği halde bazıları bu hadise "size iki emanet bırakıyorum" diye ilave yapmış, Sünni olduğunu söyleyenler bu emanetten birinin Allah'ın kitabı Kur'an, diğerinin de sünnet olduğunu, Şii olduğunu söyleyenler de bu emanetten birinin Kur'an diğerinin ise ehl-i beyt olduğunu söylemiştir.

Hâlbuki sünnet; Kur'an'ın beyanı, tefsiri, hayata geçirilmiş, yaşanmış hali olduğu için ayrıca "emanetlerden biri sünnettir" deyip hadise ilave etmeye hiç gerek yoktur. Biri eğer "sünnet şudur, sünnet budur" derse sünneti kendine göre oluşturmuş olur. Oysaki sünnet öyle insanların sınırlayacağı yahut ilave edeceği bir şey değildir. Sünnet; Kur'an'ın tefsiridir, beyanıdır, Kur'an'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tarafından hayata geçirilmiş şeklidir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatı, Kur'an hayatıdır.

Sünneti Kur'an'dan ayırmaya çalışanların başka bir niyeti vardır. Bu niyet de; mü'minleri istedikleri gibi idare etmek, gerektiğinde sünnetten delil getirip "işte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurmuş, haydi siz de böyle yapın" diyebilmektir.

Bu, aynı şekilde "biz Şii'yiz" diyenler için de geçerlidir. Ehl-i beyt Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ehli ise o halde onlar da

bütünüyle Kur'an'a, canlı Kur'an'a uymuşlar demektir. Öyle değil mi! Bu durumda ekstradan "bu emanet hem Kur'an hem de ehl-i beyttir" demeye ne gerek vardır!

Sonuç olarak şu anda baktığımızda Şiiler de, Sünniler de ortadadır. Eğer Kur'an'a uyulmuş olaydı ümmetin hali böyle mi olurdu! Öyleyse ortada bir yanlış vardır ve doğru olan bu değildir. 1400 küsur seneden şimdiye kadar Kur'an'ı miras olarak devralmış olanlar mirasın hakkını verememiştir. Bununla beraber kim hangi devirde yaşamış olurlarsa olsun Kur'an'ı miras alırken Kur'an'ın hakkını vermiş, emanete ihanet etmemişse kazanmıştır; ama kim de en ufak bir şekilde Kur'an mirasına ihanet etmişse bunun hesabını da verir.

Şu anda Kur'an'ı miras olarak devralanlar bizleriz, bu zamandaki mü'minler, Müslümanlardır. Kur'an bizim elimizdedir. Elbette ki geçmişteki âlimlerimizin yaptıkları güzellikleri kabul edip onlardan istifade etmeye çalışacağız; ama bir yanlış veya eksik yapmışlarsa "büyüklerimiz, atalarımız böyle yaptı" deyip onların yaptığı yanlışları da mı yapacağız? -Elbette ki öyle yapmayacağız; çünkü onların hesabı onlara, bizim hesabımız bizedir. Kitap şu anda bize teslim edilmişse, kitabın mirasçısı bizsek bu durumda onları bahane gösteremeyiz ya da önder gösteremeyiz, göstermemiz yanlış olur.

Genel itibariyle baktığımızda birileri "biz falanca âlimi destekliyoruz" derken başkaları "biz de falan âlimi destekliyoruz" diyor! Böylelerine; "neden böyle yapıyorsunuz, bu âlimler sizin peygamberiniz midir! Şu anda Kur'an mirasını siz devralmışsınız, Allah bu mirası size teslim etmiştir. Ya böyle yaparak kendinize zulmedip boş boş konuşursunuz ya da orta yolu seçer en azından kendi kendinizi kurtarmaya çalışırsınız; ama böyle yapmanız da Allah'ın sizin üzerinizdeki muradını gerçekleştirmesi için yeterli değildir; çünkü Allah hayırda müsabaka yapanları övmüştür. İşte o müsabaka yapanlar Allah'ın gerçek kullarıdır, Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'in gerçek mirasçılarıdır; çünkü mirası onlar devralmıştır" demek gerekir.

Bu yüzden özellikle cemaatlerimizin nasıl bir halde olduğunu görüyoruz, her biri kendine göre bir yol tutup; "işte biz falan âlimlerin, filan âlimlerin yolundayız" diyorlar. O âlimler de bizim gibiydi, her birinin bizden hiçbir farkı yoktu. Eğer doğru ve güzel yapmışlarsa mükâfatlarını, yanlış yapmışlarsa da cezalarını görüyorlardır; ama şu anda miras bizde, bizim elimizdedir. Bu nedenle bizim ne yaptığımıza bakmamız lazım. Birilerini savunmak ya da birilerini yermekle mirası devralmış olmayız; çünkü o mirası taşımamız gerekir.

Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"De ki: Allah bu Kur'an'ı onunla sizi uyarayım, bununla beraber ulaşabildiğim her yere Allah'ın ayetlerini taşıyayım diye bana inzal etmiştir, vahyetmiştir"**[19] buyurur. Eğer biz de kitabı miras olarak devralmışsak o halde onu ulaştırabileceğimiz her yere ulaştırmamız, elbette ki bu kitabı önce kendimize ulaştırmamız, kendimizle Allah'ın ayetleri arasındaki perdeyi, engelleri kaldırmamız gerekir.

Allah bu ayette yine ehli kitabı, Yahudileri anlatmıştır. **Fe halefe min ba'dihim halfun verisûl kitâb:** "Sonra derken arkalarından bozuk bir nesil kitabı miras olarak devraldı (onların yerine geçti)." Allah "bozuk bir nesil" buyurdu. Allah, Yahudileri Kur'an'da bize anlatıyorsa "siz de Yahudi olmayın, Yahudileşmeyin" diye anlatıyor.

Museviler farklı, Yahudiler farklıdır. Musevi; Hz. Musa (a.s.)'a Allah'ın kulu ve resulü olarak iman edenlerdir. Yahudi ise Hz. Musa (a.s.)'a sözde iman ettiğini söyleyip haddini, sınırı aşmış, kitaplarını kendilerine göre değiştirip ırkçılık yapmış olanlardır. Allah, Yahudileri seçtiğini söylüyorsa kitabı onlara miras olarak

[19] En`âm /19

bıraktığı için seçmiştir; ama onlar bunu kafalarına göre yorumlayıp Allah'ın onları seçmelerini ırksal seçkinlik şeklinde iddia etmişlerdir.

Ye'huzûne arada hâzel ednâ: "Onlar şu aşağılık dünya malını alırlar." O aşağılık dünya malına karşılık kitaba varislik yapmazlar, dünyayı tercih ederler, Allah'ın ayetlerini satarlar, gizlerler. **Ve yekûlûne se yugferu lenâ:** "Bir de derler ki: Biz mağfiret olacağız." Bir şey olmaz, Allah bizi mağfiret eder; yani bu kadarlık bir şey yapmaktan bir şey çıkmaz, derler. İbadetlerine baktığında tam olarak ibadet ettiklerini görürsün; ama gerektiğinde dünyaya tenezzül edip Allah'ın ayetlerini gizler, peygamberlerinin yaptıkları gibi yapmazlar, bir de bunun üstüne "biz mağfiret olacağız" derler. **Ve in ye'tihim aradun misluhu ye'huzûhu:** "Eğer onlara dünyadan bir misli daha verilse onu da alırlar." Düşmanlarından, karşı taraftan bir o kadar mal daha verilse onu da alır, Allah'ın ayetlerini satmaya devam ederler; yani Allah'ın vahyettiği gibi değil onların istediği gibi konuşur, ayetleri çarpıtır, düşmanlarından bile çıkarlarını alırlar. Bu yüzden onlar Allah'ın ayetlerini sadece kendi taraftarlarına satmaz, karşı tarafa da satarlar, pazarlarlar.

E lem yu'haz aleyhim mîsâkul kitâb: "Biz kitapta onlardan (Allah'ın ayetlerini satmayın diye) misak (söz, ahit) almamış mıydık?" **En lâ yekûlû alâllâhi illel hakk:** "Allah'a karşı kesinlikle hakkı söyleyeceklerine (söz vermemişler miydi)?" Allah'a dair yalan söylemeyin, yanlış söylemeyin diye onlardan söz almamış mıydık, bunu kitabımızda böyle beyan etmemiş miydik? **Ve deresû mâ fîhi:** "Bir de onlar onu (ayetleri) ders edinmemişler miydi?" Aralarında onu anlamaya çalışmamışlar mıydı? - Çalışmışlardı. **Ved dârul âhıretu hayrun lillezîne yettekûn:** "Oysaki ahiret hayatı (ahiret yurdu) muttakiler için daha hayırlıdır." Eğer onlar muttaki olup Allah'a karşı sorumluluklarını

yerine getirmiş olsalardı ahiret onların olurdu. **E fe lâ ta'kılûn:**[20] "Hâlâ akıllanmayacak mısınız?" Aklınızı kullanmayacak mısınız?

Allah mirasla ilgili ayetler indirerek dünyevi bir mirasın nasıl taksim edilmesi gerektiğini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Örneğin; evlatlar iki kız, iki erkek olduğunda mirasın nasıl taksim edileceğini, üç kız bir erkek olduğunda veya anne babanın hayatta olduğu durumlarda mirasın nasıl taksim edilmesi gerektiğini en ince ayrıntısına kadar hiçbir eksik bırakmaksızın tek tek izah etmiştir. Neden? -Çünkü miras taksim edilmez, yerde kalırsa cinayet işlenir. Varislerden her biri "miras benimdir" deyip kendine göre taksim yapmaya ya da mirası zorla almaya kalkışır, bunun sonucunda ise ortaya kaos çıkar.

Bu daha dünya malı için bile böyleyken, Allah dünya malının mirasçılarını bile tek tek beyan etmişken kendi kitabını hiç ortada bırakır mı, hiç kendi kitabını miras bırakmaz mı!

Allah; "kitabı önce seçtiklerimize miras bıraktık, onlar kitabın hakkını verdiler. Onlardan bir kısmı da kendine zulmetti" buyurmuştu. Allah'ın kitaba varis olarak seçtiklerini; kitap hangi ümmetin elindeyse hepsinin birden kitaba mirasçı olarak seçildiği, kitabın hepsine birden teslim edildiği olarak anlamamız gerekir.

Mesela; şu anda Ümmet-i Muhammed kitaba varis olarak seçilmiştir; yani kitap şimdi onlara miras kalmıştır. Eğer Allah ayette "onların bir kısmı kendine, nefsine zulmetti, bir kısmı orta yolu seçti, bir kısmı da onun izniyle onun yolunda ayetleri taşımak için müsabaka yaptı" buyurduysa o halde bu ümmetin içinde de kitaptan yüz çevirip onu devralmayan, mirası kabul etmeyen, mirasçı olduğunu bile bilmeyen, anlamak istemeyen veya orta yolu seçip sadece kendini kurtarmaya çalışan bir de Allah'ın izniyle Allah yolunda müsabaka yapıp koşan, mücadele eden, Allah'ın rızasını kazanmak ve ayetleri taşımak için yarışanlar vardır. Büyük

[20] Araf /169

fazilet, büyük saadet de onlarındır; çünkü kitaba varis olmak bir fedakârlık gerektirir.

Bu durumda bize düşen; bunlardan hangisi olduğumuza bakmak ve bunu anladıktan sonra gerekeni yaparak Allah'ın bize miras olarak bıraktığı kitabımıza varis olmaya çalışmaktır.

Allah ayet-i kerimede; **"Muhammedun resûlullâhi vellezîne meahû:**[21] "Muhammed, Allah'ın resulüdür, onunla beraber olanlar da" buyurmuştur. Kitabın varisçileri aynı şekilde Allah'ın resulüdür, Allah'ın resulü olmalıdır. Allah'a ve resulüne iman ettiğini iddia edenler ya kendisine miras bırakılan Kur'an'dan yüz çevirir, ya orta yolu seçer ya da müsabaka yapıp yarışır ve bu resulluğu yapar, tercih kulun kendisine aittir. Bu yüzden herkes kendisinin nerde olduğuna ve ne yaptığına bakmalıdır.

Yalnız bu miras tek başına taşınacak bir şey değildir. Hem tek başına yapılması hem de cemaat halinde yapılması gerekenler vardır. Mesela Allah ayet-i kerimede; **"sizden (sizin içinizden) her zaman hakka davet eden bir cemaat bulunsun (ve bu her zaman vardır)"**[22] buyurmuştur. Yani Allah'ın kitabına varis olan ve hakka davet eden bir cemaat mutlaka her zamanda vardır, siz de onlardan olun. Allah böyle bir cemaatin olmadığını söylemedi; çünkü Allah insanlığı bunlardan asla mahrum etmez.

Peki, tek başına yapmamız gereken veraset, resullük nasıldır?

Resullüğü, elçiliği önce kendi nefsimize yapmak, Allah'ın ayetlerini nefsimize iman ettirerek ayetleri üzerimizde tatbik ettirmek, sonra en yakınlarımıza, ev halkımıza, daha sonra da ulaşabildiğimiz, yakınlığımızın olduğu herkese Allah'ın ayetlerini

[21] Fetih /29
[22] Âli İmran /104

ulaştırıp onlara ayetleri anlatmaya ve onları Allah'a davet etmeye çalışmaktır. Bunlar, birey olarak yapmamız gerekenlerdir.

Bir de cemaat olarak, ümmet olarak yapmamız gerekenler vardır. Bu da; Allah'ın kitabını, vahyini ulaşabildiğimiz her yere, dünyanın her yerine her türlü imkânı kullanarak ulaştırmaktır. Bunun da cemaat halinde birlik, beraberlik ve kardeşlik içinde yapılması gerekir. O cemaat içinde kim nasıl bir hizmette bulunursa bulunsun, nasıl bir iş yaparsa yapsın Allah'ın vahyinin altına omzunu koymuş ve ayetleri insanlığa, dünyanın öbür ucuna taşıyor demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"âlimler, peygamberlerin varisleridir"*[23] buyurmuştur. Amenna, öyledir, yalnız genel olarak baktığımızda iki kitap okuyan kendini âlim zannedip "ben peygamber varisiyim" diyerek kendini peygamber konumunda görüyor! Sonra da ahkâm kesmeye, fetva vermeye başlıyor!

Hâlbuki sen kim, peygamber kim, sen nasıl onun varisi olacaksın! Sen peygamberin kokusunu bile alamazsın! Hiç iki kitap okuyarak peygambere varis olunabilir mi! Peygambere varis olmak demek; peygamberin ahlakına bürünmek, vahyin bilgisine, hikmete sahip olmak demektir; yani Allah'ı tanımak, Allah'ın muradını bilmek demektir. Peygamberin bilgisine sahip olmak hiç iki kitap okumakla olur mu!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Kıyamet günü cehennemlikler cehenneme gidip azaplarını çekerler. Cehennemde bir yer vardır ki azabın en dehşetlisi ordadır. Hatta cehennem ehli, cehennemlikler oradakilerin azabını seyretmeye ve onlara hakaret etmeye oraya giderler. Bunlar benim ümmetimin âlimleridir, ümmetimin âlim dedikleri, kendini âlim zannedenlerdir"* buyurmuştur. İnsanlar azabı sadece seyretmeye gitmezler, onlara bir de hakaret edip küfretmek için giderler;

[23] Buhari, İlm, 10; Ebû Davut, İlm, 1; Tirmizi, İlm,19; İbn Mace, Mukaddime, 17

çünkü Allah ayet-i kerimede; **"cehenneme gidenler diyecekler ki: Ya rabbi! Bize müsaade et ki bizi yoldan çıkaranları ayaklarımızın altına alalım"**[24] buyurmuştur. İşte, cehennemin içinde bir de böyle bir sataşma vardır. Kim kimin cehenneme gitmesine sebep olmuşsa orda ona saldırır, küfreder, hakaret eder.

Allah ayet-i kerimede âlimleri tarif ederken; "**âlimler Allah'tan en çok haşyet duyanlardır**"[25] buyurur. Bu yüzden âlim bilmediği bir konuda konuşmaz, Allah hakkında ise hiç konuşmaz. Hal böyleyken öyleleri var ki sadece herhangi bir kitabı eline alıp "işte falan âlim şöyle söyledi, filan âlim böyle söyledi" der. Âlimlik bu değildir! Böyle yapanlar nakilcidir, âlimlerin ne dediğini başkasına nakleder.

Eğer âlim olmak sadece hafızaya bilgi yüklemekle oluyorsa bir cd'ye, harddisk'e yüklenen bilgi daha çoktur, bu durumda cd'ye veya harddisk'e âlim denilebilir mi! Âlim bu mudur! Âlim; Allah'ı bilen, tanıyan, dolayısıyla Allah'tan haşyet duyandır. Bu yüzden böyle bir vasfı olmayanlar kendisine "peygamber varisi" derlerse, birileri de onları öyle kabul edip onların peşinden giderse ahirette o âlim dediklerinin azabını seyretmeye giderler, haberleri olsun!

Peygamber varisi; peygamberin miras bıraktığını taşıyandır, taşıyanlardır. Bu bir kişinin yapacağı iş değildir. Allah nasıl ki ayetinde; **Muhammedun resûlullâhi, vellezîne meahû:** "Muhammed, Allah'ın resulüdür, onunla beraber olanlar da" buyuruyor, peygamberi ve ona iman edenleri birbirinden ayırmıyorsa iman konusunda da ayırmaz; çünkü Allah ayet-i kerimede; **Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn:**[26] "(Allah'ın) Resulü rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de" buyurmuştur. Eğer mü'minler de resul

[24] Fussilet /29
[25] Fâtır /28
[26] Bakara /285

gibi yapıyorsa, o halde Allah'ın resulüne nasıl bir nimet varsa onlara da aynı nimet vardır. Bunu Allah söylüyor. Allah, peygamberine hangi vazifeyi yüklemişse onunla beraber olanlara da onu yüklemiştir, dolayısıyla aynı nimeti onlara da va'deder.

Bu, kıyamete kadar geçerlidir. Mesela; biz bu dünyadan gidince bu kitap bizden sonra gelecek olanlara miras bırakılır, her birimiz de bizden sonra mutlaka bir yol, bir iz bırakırız, sonrakiler de mutlaka bizim izimize, yolumuza bakarlar. Ya ondan istifade etmeye çalışırlar ya da "bunlar yanlış yaptı" deyip kendi bildiklerini yaparlar; çünkü biz de bizden öncekilere bakıyoruz ama öncelikle Allah'ın kitabına bakıyoruz; çünkü mirası şu anda biz devralmışız, miras şu anda bize aittir. Geçmiştekiler bu mirası artık koruyamaz, artık onlar sorumlu değildir. Onlar ya mirası devralmışlar ya da mirası yere atıp; "beni ilgilendirmez, bu kitap benim değildir. Allah'ın resulü bunu bize miras bırakmamış, Allah bizi bu kitaba varis kılmamış" demişlerdir. Ya da mirası alıp başının üzerine koyup onu taşımışlardır. Mirası taşımışlarsa onu kabul etmişler, demektir.

Bu yüzden Allah'ın bizi mirasçı bıraktığı kitabına iman ettiysek Kur'an'a varis olmayı kabul etmişiz, kitabı kabul ettiysek Allah'ın Kur'an'da emrettiği her şey için Allah'a söz vermişiz, vaatte bulunmuşuz demektir. Allah ayet-i kerimede; **"bir de onlar aralarında Kur'an'ı (Allah'ın ayetlerini) ders ediniyorlardı"**[27] buyurmuştur. Şu anda zaten ayetleri ders ediniyoruz. Hem ders edinelim hem de mirası kabul etmeyelim, hem Allah'ın ayetlerini anlamaya çalışalım, hem de mirası devralmayalım, üstüne üstlük "ben iman etmişim" deyip Allah'a vaatte bulunmamıza rağmen onu taşımayalım, böyle bir şey hiç olur mu!

Rabbimiz onun kitabını miras olarak devraldığımıza ve onu başımızın üzerinde taşıdığımıza şahittir. Başımızın üzerinde

[27] Araf /169

taşıyoruz derken başımızla beraber taşıyoruz. Bu yüzden onun yere düşmesi için başımızın gitmesi gerekir. Yoksa kimse onu başımızın üzerinden alamaz ve düşüremez. Bizimle beraber olmayı kabul edenler de böyledir.

Tabi ki bu "biz meleğiz" demek değildir. Evet, hatalıyız, kusurluyuz, eksik ve yanlış yapıyoruz, aciziz ve günahkârız; ama bunların yanında bir de rabbimizin bize teslim ettiği, bizi mirasçı kıldığı emanetini taşıyoruz. Söyledim, bu emaneti başımızın üzerinde taşıyoruz. Bizimle beraber olduğunu iddia eden bütün kardeşlerimiz de bu emaneti taşımaya davetlidir. Bu emaneti taşımak için kimin elinden ne geliyorsa, nasıl yapabiliyorsa, gücü neye yetiyorsa gerekeni yapıp emaneti taşımalıdır. Sonra Kıyamet günü kimse karşımızda durup "ben bunu bilmiyordum" demesin, dememelidir de; çünkü böyle bir şey söyleme hakkına sahip değildir.

Allah, kullarını takva sahibi olmaya davet eder. Takva sahibi olmayan zaten mü'min olamaz. Allah, Bakara Suresi'nin baş tarafında **Zâlikel kitâbu lâ reybe fîhi, huden lil muttekîn:**[28] "Bu, kendisinde hiçbir şüphe olmayan kitaptır. (Bu kitap) Muttakiler için (takva sahipleri için) hidayettir" buyurmuştur. Bu kitap, takvası olmayana hidayet olmaz. Bu yüzden takva olmadan iman olmaz, hidayet olmaz.

Peki, takva ne demektir?

Takva; insanın insan olma sorumluluğunu, Allah'ın kendisini yarattığını, kendisi üzerinde bir muradı olduğunu kabul edip bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek demektir.

Allah ayet-i kerimede kendisi için buyurur; **Allahu huve ehlut takvâ ve ehlul magfireh:**[29] "Allah takva sahibi ve mağfiret

[28] Bakara /2
[29] Muddessir /56

sahibidir.” Bu; Allah sorumluluğunu bilen ve sorumluluğunun gereğini yerine getirendir, manasına gelir. Allah va’d ettiği her şeyin kendi sorumluluğunda olduğunu ve sorumluluğunu ihmal etmeyeceğini; çünkü kendisinin takva sahibi olduğunu buyurdu. Allah ayet-i kerimede; **“Allah hiçbir şeye mecbur değildir. Siz bütün yaptıklarınızdan hesaba çekilirsiniz; ama hiç kimse Allah’a hesap soramaz”**[30] buyurmasına rağmen Allah takva sahibidir.

Allah bu durumda insana; “sen de takva sahibi oluyor musun” diye soruyor!

Allah takva sahibi olmasaydı kullarından takva sahibi olmalarını istemezdi. Allah seni yaratan olarak sana karşı sorumluluğunu kabul ediyorsa, bununla beraber âbd olman ve kazanabilmen için her türlü sorumluluğunu yerine getirip nasıl tecelli etmesi gerekiyorsa öyle tecelli ediyorsa; ama sen takva sahibi olup sorumluluğunu kabul etmiyor, sorumluluktan kaçıyorsan Allah’a nasıl yakın olabilirsin!

Allah ayet-i kerimede; **İnne rabbî alâ sırâtın mustekîm:**[31] “(Hud dedi ki) Muhakkak ki benim rabbim sırat-el mustakim üzeredir” buyurur. Demek ki Allah bir de sırat-el mustakim üzereymiş; yani her işini, dosdoğru yapıyormuş. Dosdoğru yapanlar, sırat-el mustakim üzere olanlar rablerine kavuşur.

Sen sırat-el mustakim üzere gidersen rabbine dost olur, vasıl olursun; ama sırat-el mustakim üzerinde olmazsan onu bulamazsın. Rabbini bulanlara bir de “niye buldu, rabbini bulmak diye bir şey yoktur” diyorsun. Böyle yapma! Sen de sırat-el mustakime gir ve Allah’ın sana miras bıraktığı kitabı taşıyarak hayırda yarış. Allah’ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olup rabbine dost ol, vasıl ol. Böyle yaparsan kazanırsın.

[30] Enbiyâ /23
[31] Hûd /56

Evet, Allah'ın Varis ismini hep beraber anlamaya, Allah'ın bize miras bıraktığı kitabına nasıl varis olacağımızı öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimizi Varis ismine iman edenlerden eylesin. Allah bizi gerçek manada kitabına mirasçı kılsın. Bizi kendi nefislerine zulmedenlerden ve arada duranlardan eylemesin. Allah bizi kitabına varisliğinde müsabaka edenlerden, yarışanlardan, o büyük saadete, büyük fazla nail olanlardan eylesin. Allah bizi rabbine, kitabına, vahyine, peygamberine, kendi ruhuna, ruhundan nefhettiği o emanete ihanet edenlerden, hainlerden eylemesin. Allah bizi sadıklardan, Allah'a verdiği sözde sadık olanlardan, sadakatini ispatlayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

EL KARİB

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, güzel isimlerini anlamaya, Allah'ı El Esmau'l Husna'sından tanımaya, bununla beraber Allah'ın yeryüzündeki halifesinin, insanın nasıl olduğunu bilmeye, öğrenmeye çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Varis ismini öğrenmeye çalıştık. Bu sohbetimizde ise El Karib ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Karib; yakın demektir. Allah, Karib ismini kendisine isim olarak seçmişse o halde kendisini Karib ismiyle tanımamızı istiyor, demektir. Allah'ın Karib ismini sadece zahiri yakınlık olarak anlamak yeterli değildir. Bu ismin hem zahiri hem de manevi tarafı vardır; yani Allah'ın hem zahiri yakınlığı hem de manevi yakınlığı vardır. Hep beraber ayetleri okurken bunun nasıl olduğunu anlayacağız inşallah.

Allah'a manevi yakınlık iman iledir. Devamlı söylüyoruz; "iman, inanmak demek değil sevmek demektir." Herhangi bir şeye inandığımızda ona karşı bir yakınlığımız olmaz; ama sevdiğimizde olur. Hatta sevdiğimiz uzakta bile olsa onu sevdiğimiz için o bize yakın olur, biz de ona yakın oluruz; ama birini sevmezsek zahiri olarak bizimle beraber olsa bile birbirimize manevi olarak uzak oluruz. Allah'a yakınlık da bu şekilde iman ile, sevmekledir. Kulun imanı ne kadar kâmil olursa Allah'a da o kadar yakın olur.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede buyurur; **Ve izâ seeleke ibâdî annî:** "Kullarım beni sana sorarlarsa." **Fe innî karîb:** "Ben

yakınım (ben karibim).” **Ucîbu da’veted dâi:** “(Bana) Dua edenin duasına icabet ederim (davetine icabet ederim).” **İzâ deâni:** “Beni davet ettiğinde (bana dua ettiğinde duasına icabet eder, davetine icabet ederim).” **Felyestecîbû lî:** “Onlar da (benim davetime) icabet etsinler.” Nasıl icabet etsinler? **Velyu’minû bî:** “Bana iman etsinler.” **Leallehum yerşudûn:**[1] “(Eğer bana iman ederlerse, davetime icabet etmiş olurlar) Böylelikle rüştlerine ererler (reşit olurlar).” Yani kemale ererler, kâmil olurlar.

Biri, Allah’a Allah’ın, kuluna olan yakınlığı gibi yakın olmak istiyorsa mutlaka iman etmeli, Allah’ı sevmelidir; çünkü kul sevdiği kadarıyla Allah’a yakındır. Eğer Allah’a yakınlığın iman ile olduğunu, imanın da Allah’ı her şeyden, canından çok sevmek oluğunu anlamazsak, iman için sadece “iman, imanın şartlarına inanmaktır” dersek bu durumda aklımızı kullanmamış oluruz; çünkü her şeyi kendi üzerimizden anladığımız gibi Allah’a imanı da kendi üzerimizden anlamamız ve herhangi bir şeyin varlığına inanmanın bizim için yakınlık olmadığını, yakınlığın sevmekle olduğunu bilmemiz gerekir.

Allah’ı ne kadar seviyorsak Allah’a o kadar iman etmişiz ve Allah o kadar bize yakındır.

Kurb; yakınlıktır, kurban demek de yaklaştıran manasına gelir, dolayısıyla bizi Allah’a yaklaştıran her şey kurbandır. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *İnnesselate kurbanun*: *“Namaz, kurbandır”* buyurmuştur.

Allah ayet-i kerimede; **Fezkurûllâhe kemâ allemekum:**[2] “Allah’ın size öğrettiği gibi Allah’ı zikredin” buyurur. Yani Allah kitabında, Kur’an’da kendini, isimlerini nasıl tanıtmışsa, Allah’ı öyle zikredin, hatırlayın; çünkü Allah’ı onun kendisini tanıtmadığı bir şekilde zikredersek eğer bu zikrettiğimiz, anlatmaya

[1] Bakara /186
[2] Bakara /239

çalıştığımız Allah olmaz, kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olur. Bu yüzden Allah zikirle ilgili olarak; "Allah'ın size öğrettiği gibi Allah'ı zikredin" buyurdu. Aynı şekilde başka bir ayet-i kerimede de; **Vezkurûhu kemâ hedâkum:**[3] "(Allah) Sizi nasıl hidayet ettiyse (doğru yola eriştirdiyse) Allah'ı öyle zikredin" buyurmuştur. Bu yüzden rabbimizi mutlaka onun kendini tanıttığı gibi tanımamız, zikretmemiz gerekir.

İnsanın Allah için yaptığı her şey kurbandır; yani onu Allah'a yaklaştırır, dolayısıyla bizi Allah'a yaklaştıran her şey kurbandır. Namaz, oruç, infak kısacası işlediğimiz her hayır, her güzel iş, her salih amel Allah'a kurbandır, bizi Allah'a yaklaştırır; çünkü bize Allah'ın güzelliğini, El Esmau'l Husna'nın tecellisini kazandırır. Bu yüzden Allah'a en yakın olanlar; Allah'ın sıfatlarına, isimlerine en çok bürünen ve Allah'ın güzelliğinin en çok tecelli ettiği kullardır. Zahiri olarak anlayacak olursak en güzel ahlaka sahip olanlardır. Bundan dolayı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*sizin, Allah'a en sevgili olanınız ahlakça en güzel olanınızdır. Kişi güzel ahlakıyla gece sabaha kadar ibadet, gündüz de oruçlu sevabı alır"*[4] buyurmuştur. Demek ki kul, Allah'a yakın olduğunda daimi olarak ibadet halinde oluyormuş. Tabi, bunun olabilmesi için iman, sevgi gereklidir; çünkü insanın ameli imanına göredir; yani insan, iman ettiği kadarıyla güzeldir.

Allah'ın güzelliği fıtrat itibariyle her kulda mevcuttur. Allah, kulunu yaratırken ona zatıyla, sıfatıyla tecelli edip öyle yaratmıştır, dolayısıyla istisnasız her insan fıtrat itibariyle mü'min ve Müslüman'dır, daha sonra ise fıtratının üstünü örter ve güzelliğini kaybeder.

İsterseniz şimdi de Allah'ın Karib ismiyle ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım.

[3] Bakara /198

[4] Tirmizi, Radâ, 11; Ebu Davut, Sünne, 11, 14**;** Ebû Dâvûd, Edeb 7; Tirmizî, Birr 62

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Kul in dalaltu:** "De ki: Ben delalete düşersem (yoldan çıkarsam, saparsam)." **Fe innemâ edillu alâ nefsî:** "Bu benim kendi aleyhime olur (ben kendim sapmış olurum)." **Ve in ihtedeytu:** "Eğer hidayette olursam (hidayeti bulursam)." **Fe bimâ yûhî ileyye rabbî:** "Bu da rabbimin bana vahyettiğinden dolayıdır." **İnnehu semîun karîb:**[5] "Muhakkak ki o her şeyi işiten ve karib olandır (yakın olandır)." Yani sana senden daha yakın olandır. Allah seni bilir, sen kendini kandıramazsın, Allah'ı ise hiç kandıramazsın. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den böyle söylemesini istiyor.

Vahiy olmazsa hiç kimse hidayette olmaz. Kim kime, neye uyarsa uysun eğer uyduğu Allah'ın vahyi değilse hidayette olamaz. Allah sadece kendi vahyi için hidayet demiş, başkalarına, başka şeylere uymaya "hidayet" dememiştir. Bu, Allah'ın resulü için de böyledir.

Yeryüzündeki bütün insanlar sapsa bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için herhangi bir sapma düşünülemez; çünkü o, Allah'ın kontrolünde, Allah'ın emrindedir. Hal böyleyken bile Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "de ki: Ben saparsam, nefsime uyduğumdan, hidayetteysem Allah bana vahyettiğinden, Allah'ın vahyine uyduğumdan dolayıdır" buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın vahyine uyanlar kesinlikle hidayette, vahyinden kopanlar da kesinlikle delalettedir. Bu kul, peygamber dahi olsa bu böyledir.

Öyleyse herkes hidayette mi yoksa delalette mi olduğuna bakarken Allah'ın kitabına, Kur'an'a göre bakmalıdır. Bu nedenle ısrarla imanımızı Kur'an'a arz etmemiz gerektiğini söylüyoruz; çünkü imanımız, Kur'an'a göreyse imandır. Aynı şekilde dinimizi,

[5] Sebe /50

ibadetimizi, ahlakımızı, her şeyimizi Kur'an'a arz etmemiz lazım ki doğru yapıp yapmadığımızı, doğru iman edip etmediğimizi anlayabilelim.

Bu yüzden hiçbir cemaat kendisine davet edemez, böyle bir hakka sahip değildir. Biri başkalarına; "bizim cemaate gel" diyorsa kendisine davet etmiştir. Hâlbuki davet edenin mutlaka Allah'a, Allah'ın kitabına, resulüne davet etmesi gerekir.

Hep beraber Allah'a kul olmaya, âbd olmaya çalışmamız, Allah'ın kitabına, Kur'an'a iman etmemiz, ona uymamız, Allah'ın kitabını üzerimizde ahlaka dönüştürmemiz, onu hayatımıza geçirip canlı Kur'an olmaya çalışmamız gerekir. Kıyamet günü Allah bizi hesaba çektiğinde bizi kendi kitabından, resulüyle gönderdiği dinden ve resulüne uyup uymadığımızdan, onun haline bürünüp bürünmediğimizden hesaba çeker.

Herkesin derdi öncelikle kendisi olmalıdır. Bunun için herkes; "ben, Allah'a, resulüne, Kur'an'a Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi iman etmiş miyim etmemiş miyim, hayatımı, Kur'an'a göre mi yoksa kendime veya birilerine göre mi yaşıyorum" deyip kendine bakmalıdır.

İnsanın yaşantısı, hayatı aynı zamanda onun dinidir; yani insan nasıl yaşıyorsa dini odur. Bu yüzden herkesin dini kendinedir, herkesin kendine göre bir mezhebi vardır. İnsanlar genel olarak "şu mezhebe, şu meşrebe uyuyorum" diyebilir; ama gerçekte kim hayatı nasıl yaşıyorsa mezhebi odur.

Aynı şekilde mezhep, yol demektir. Biri Allah'a giderken nasıl bir yolda yürüyorsa bu yol onun dini ve mezhebidir. Bu durumda dinimizin ve mezhebimizin Allah'ın kitabına, Allah ve resulünün yoluna ne kadar uyduğuna bakmamız gerekir. Mesela; buzun üzerine bina dikersek güneş çıktığında buz erir ve bina yıkılır. Biz de işi temelden düzeltmezsek sonrasında ne kadar amel işlersek işleyelim yine de kendimizde bir düzelme sağlayamayız.

E lâ lillâhid dînulhâlis: "İyi bilin ki halis din Allah'ındır." Saf din, Allah'ındır. **Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ':** "Ondan (Allah'tan) başka kendisine dostlar edinmiş olanlar." **Mâ na'buduhum illâ li yukarribûnâ ilâllâhi zulfâ:** "(Allah'tan başka dostlar edinmiş olanlar, Allah'tan başka ilahlar, putlar edinmiş olanlar derler ki) Biz sadece bizi Allah'a yaklaştırsın diye onlara âbd oluyoruz." **İnnallâhe yahkumu beynehum fî mâ hum fîhi yahtelifûn:** "Allah onlar arasındaki hükmünü, ihtilaf ettikleri konudaki hükmünü verecek." **İnnallâhe lâ yehdî men huve kâzibun keffâr:**[6] "Allah, yalancılara ve hakkı hakikati örtenlere hidayet vermez."

Demek ki Allah'tan başka dostlar edinmiş olanlar kendilerini Allah'a yaklaştırmaları için puta tapıyorlarmış! Allah; "ben sana yakınım. Bana dua ettiğinde, beni davet ettiğinde davetine icabet ederim" buyurduğu halde insan nasıl kendisini Allah'a yaklaştırsın diye aracı arar! Aynı durum şimdi de vardır. Allah ile arasına birini koyanlar, "onlar bize yardım eder diyenler" Allah'tan başka veliler edinmiştir.

Allah'ı tanımak ve kulluğu öğrenmek için veli edinip o veliyle beraber Allah'a kul olmak, âbd olmak ayrı, kendisini Allah'a yaklaştırması için birini veli edinmek ayrı şeydir. Allah buna "şirk" demiş, o veli edinilen şey için de "put" demiş, o putları veli edinenlere ise "yalancı ve kâfir" demiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Fatıma (r.a.)'a; *"sakın baban peygamberdir diye bana güvenmeyesin, nefsini Allah'ın elinden satın al"*[7] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu sadece Hz. Fatıma (r.a.)'a değil akrabalarından halasına ve amcasına da söylemiştir.

[6] Zumer /3
[7] Buharî, Vesâyâ 11; Tefsir (26) 2; Müslim, İman, 348-352

Bir Mürşid-i kâmile tabi olmak genel olarak yanlış anlaşıldığı için bunu devamlı anlatmak zorunda kalıyorum. Öyleleri var ki "ben dergâha gidip orda bir Mürşid-i kâmile tabi oldum. O bana Kıyamet günü yardım eder, şefaatçi olur, hesabımı verirken bana yardımcı olur, beni sıratın üzerinden geçirir" der. Böyle söylemek, böyle düşünmek, böyle inanmak küfürdür. Bu; Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu üzere Allah'a yaklaştırması için Allah'tan başka veli edinmektir. Bir Mürşid-i kâmile tabi olmak bu değildir; çünkü Allah her bir kulundan Hz. İnsan, kâmil insan olmasını ister, dolayısıyla bir Mürşid-i kâmil'e tabi olunurken Kıyamet günü şefaat etsin, sırattan geçirsin diye değil; kulluğu öğrenmek, ona bakıp onunla birlikte Hz. İnsan olmak ve Allah'ın rızasını, dostluğunu kazanmak için tabi olunur.

Cemaat; hak yolda hizmet eden, Allah'a giderken, kâmil insan, Hz. İnsan olmaya çalışırken birbirine yardım eden kulların oluşturduğu topluluk ve Allah'ın âbdlerinin bir arada olması demektir. Yoksa cemaat birbirini kandırıp "ben sana yardım ederim" diyenler değildir. Böyle bir yardım olmaz! Allah her bir kulundan tek kelimeyle peygamber gibi olmasını ister. Bunun için de yapılması gereken şey; Allah'a, resulüne, ona indirilene iman etmek ve resulüne tabi olmaktır.

Tasavvuf farklı, tarikat farklı bir şeydir. Şu anda tasavvuf, tarikata dönmüştür. Birileri bir yol edinip kendi yolunun en kestirme yol olduğunu söylüyor. Allah öyle vahyetmediği halde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz farklı söylediği halde hala birileri mürşitlerinin onları kıyamet günü kurtaracağını söyleyebiliyor! Bunu Kur'an'ın ölçüsüne vurduğumuzda anlarız. Bu yüzden Allah'tan başka veliler edinip onların bize yardım edeceğini düşünmeyelim. Herkesin, nefsini Allah'ın elinden satın alması gerekir.

Söyledim; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kızı Hz. Fatıma (r.a.)'a ve diğer akrabalarına peygamber olduğu için kendisine

güvenmemelerini ve nefislerini Allah'ın elinden satın almaları gerektiğini buyurmuştur.[8] Bütün âlimlerimiz bu hadisi bilir ve söyler. Peki, nefsimizi Allah'ın elinden satın almak ne demektir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurduysa o halde bu çok önemli bir mesele demektir. Bu, nefsini satın almayan kurtulamaz manasına gelir. Nefsini, Allah'ın elinden satın almak; gerçek manada varlık olup Allah'ın, kuluna nefettiği ruh olmak, beşer olmaktan kurtulup Hz. İnsan olmak demektir. Biri varlığını Allah'a kurban eder, Allah yolunda feda ederse Allah'tan hakiki varlığını satın almış olur. Nefsini Allah'ın elinden satın almanın karşılığı budur.

Kurban etmek; kesmek veya ölmek demek değildir. Kurban olmak ve kurban etmek; Allah'ın rızasını, ebedi hayatı kazanmak için kendini Allah yoluna adamak, feda etmek demektir.

Allah, kendisinden başka dostlar edinenlere "yalancı ve kâfir" demiştir. Yalancı demesinin sebebi; kendilerini kandırmalarından dolayıdır. Böyleleri ilk önce kendini kandırır; çünkü bir emek, çaba, gayret sarf etmeden, bir bedel ödemeden cennete gideceklerini sanırlar. Allah'ın böyle yapanlara kâfir demesinin sebebi de; Allah'tan başka veli edinmelerinden dolayıdır. Bu yüzden "Kıyamet günü bize yardım eder, bizi sırattan geçirir" diye Allah'tan başkasını veli edinmek küfürdür.

Allah, insanın gönlüne hitap eder ve insan onu yakındaki birinin hitap etmesi gibi işitir. Bu; ahirette de, dünyada da böyledir. Bu yüzden insanın gönlü, vicdanı yalan söylemez. Vicdanımızı örtmeye, kendi kendimizi kandırmaya çalışmazsak mutlaka hakkı bilir ve anlarız.

Zâlikellezî yubeşşirullâhu ibâdehullezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "Allah iman edip salih amel işleyen kullarını müjdeler."

[8] Buharî, Vesâyâ 11; Tefsir (26) 2; Müslim, İman, 348-352

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Kul lâ es'elukum aleyhi ecrâ:** "De ki onlara: Ben sizden herhangi bir ücret istemiyorum." **İllâl meveddete fîl kurbâ:** "(Sizden istediğim tek şey) Yalnız yakın bir sevgi." **Ve men yakterif haseneten nezid lehu fîhâ husnâ:** "Her kim ki bir güzellik yaparsa biz de onun güzelliğini arttırırız." **İnnallâhe gafûrun şekûr:**[9] "Muhakkak ki Allah ğafur ve şekurdur."

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[10] buyurmuştur. Demek ki hayatın, yaratılışın gayesi güzel yapmakmış. Zaten Allah okuduğumuz ayette güzellik yapanların güzelliğini arttıracağını buyurmuştu. Güzellik, Allah'ın isimleriyledir. Bu durumda biri hangi konuda güzellik yaparsa yapsın güzelliği artar; yani Allah'ın isimleri onda tecelli eder.

Mesela; cömertlik yapıp ikram eden birinin üzerinde Allah'ın Kerim ismi, kerim güzelliği; merhamet eden, Allah'ın Rahim isminin üzerinde tecelli ettiği bir kulun da rahim güzelliği artar. Aynı şekilde hatayı, kusuru affeden birinde ise Allah'ın Afuvv ismi tecelli eder ve onun affetme güzelliği artar. İşte, biri, Allah'ın isimlerini üzerinde yaşadıkça El Esmau'l Husna onda böyle tecelli eder, güzel yapanların güzelliğinin artması budur. Bu yüzden biri güzellik yaptığında Allah ona hem o güzelliğinin karşılığını verir hem de onu güzel yaparak ona fazlasıyla güzellik ikram eder. Bunu Allah söylüyor. Bu yüzden güzel olanlar, güzel gönle sahip olanlar, gönlü cennet gibi olanlar ancak cennete layık olur. Aynı şekilde gönlü güzel olmayan, güzelliği kaybedenler de cehenneme layık olur.

Ve minel a'râbî men yu'minu billâh: "Araplardan (bedevilerden) bir kısmı var ki Allah'a iman eder." **Vel yevmil âhir:** "Ahiret gününe (iman eder)." **Ve yettehizu mâ yunfiku kurubâtin**

[9] Şurâ /23
[10] Mülk /2

indallâh: "(Allah yolunda) İnfak ettiklerini Allah'a yakınlık olsun (Allah'a kurbiyet olsun) diye infak ederler." **Ve selevâtir resûl:** "Resulünün salavatını (duasını, desteğini kazanmak için bunu yaparlar)." **E lâ innehâ kurbetun lehum:** "Bu gerçektir (onların yaptıkları infak) onlar için Allah'a yakınlıktır." Onunla Allah'a yakın olurlar. **Se yudhiluhumullâhu fî rahmetih:**[11] "Allah onları rahmetinin içine koyar." **İnnallâhe ğafûrun rahîm:** "Allah ğafur ve rahimdir."

Demek ki Allah'a yakın olmak, Allah ile kurbiyet kazanmak için bir de onun yolunda infak etmek gerekiyormuş. Allah başka bir ayet-i kerimede yine infakla ilgili olarak; **"onlar sevdiği maldan Allah'ı sevdikleri için infak ederler."**[12] Yani Allah için sevgilerinin bedelini öderler, buyurur. Allah'a olan sevgilerinin onlara infak ettirmesi kendileri için Allah ile aralarında kurbiyet olur, yakınlık olur, gönüllerindeki Allah sevgisi artmış olur, böylelikle de Allah onları sever.

Fe lev lâ nasara humullezînettehâzu min dûnillâh kurbânen âliheh: "(O gün) Allah'tan başka 'bize yardım etsinler' diye (Allah'a) yaklaşsınlar diye ilah edindikleri onları kurtarsaydı ya." **Bel dallû anhum:** "Hayır, onlar sapıtmıştır (onlar delalettedir)." **Ve zâlike ifkuhum:** "Ve bu bir iftiradır." **Ve mâ kânû yefterûn:**[13] "Onların uydurduğu iftiradır." Yani kimse kimseyi Allah'a yaklaştıramaz, Allah böyle bir şeyin iftira olduğunu buyurdu. Bu nedenle Allah'ın huzurunda kimse kimseyi savunamaz; çünkü Allah, kulunu huzura aldığında o kul kendisini yaratan rabbiyle birebir muhataptır, tek başınadır. Aynı şekilde dünyada da kimse kimseye hidayet veremez. Biri iman etmedi mi babası Hz. Nuh (a.s.) gibi, oğlu Hz. İbrahim (a.s.) gibi peygamber de olsa onu kurtaramaz, ona hidayet veremez. Hidayet, sadece

[11] Tevbe /99
[12] Bakara /177
[13] Ahkâf /28

kulun kendi tercihidir. Aynı şekilde iman da, Allah yolunda yürümek, Hz. İnsan olmak da böyledir.

Allah bir de kendisine yakın olanları anlatmış ve onlar için mukarrebun "Allah'a yakın olanlar, karib olanlar" demiştir.

Allah ölüm anında insanı; sağdakiler, soldakiler ve mukarrebunlar diye üçe ayırır. **Fe emmâ in kâne minel mukarrabîn:** "(Eğer ölmek üzere olan) Kişi mukarrebundan (Allah'a yakın olanlardan) biriyse." **Fe revhun ve reyhânun ve cennetu naîm:**[14] "Ona hemen Naim cenneti vardır, ona hemen rahatlık ve ferahlık vardır."

Ve emmâ in kâne min ashâbil yemîn: "(Eğer ölen) O, sağdakilerden (kitabı sağından verilenlerden) biriyse." **Fe selâmun leke min ashâbil yemîn:**[15] "Ey kitabını sağdan alacak olan (cennetlik), sana selam olsun." İmanını kurtarmış, cenneti hak etmiş, kitabı sağından verilenlerden biriyse ona da selam vardır. Bu selam Allah'tandır ve bu selamı onlara melekler getirir "sana selamet vardır, cennet vardır" deyip bununla kitabını sağdan alanları müjdelerler.

Ve emmâ in kâne minel mukezzibîned dâllîn: "(Eğer ölen) O, yalan sayanlardansa (Allah'ın ayetlerini yalan saymışsa) delalette kalmışsa." Eğer o ölmek üzere olan kişi yalan sayanlardan ya da delalette kalmış olanlardansa. **Fe nuzulun min hamîm:** "Ona da kaynar sudan ziyafet vardır." Söylemiştim, bu ziyafet manevi bir ziyafettir. Nasıl ki şok bir haberle karşılaşanlar "başımdan kaynar sular döküldü" diyorsa kişi de cehennemle müjdelenince başından kaynar sular dökülür. **Ve tasliyetu cahîm:**[16] "Onun yaslanacağı yer cehennemdir.

[14] Vâkıa /88-89
[15] Vâkıa /90-91
[16] Vâkıa /92-94

Dikkat edilirse Allah bu ayette "kâfirlerdense" demeyip "yalancılardansa" buyurdu. Yalanlayanlar; "ben kabul ediyorum" deyip gereğini yapmayanlardır. Onlar Allah'ı kabul ederler; ama Allah'ın emrettiği gibi yaşamazlar, Allah'ın resulünü kabul ederler; ama onu kendilerine örnek almazlar, sözlerinin arkasında durmaz, yalan söylerler. Allah ayet-i kerimelerde böyle olanlara "yalancı" demiştir.

İnne hâzâ le huve hakkul yakîn: "Muhakkak ki hak budur (gerçek budur)." **Fe sebbih bismi rabbikel azîm:**[17] "Azim olan rabbinin ismini tesbih et."

Kellâ inne kitâbel ebrâri le fî illiyyîn:[18] "Hayır, muhakkak ki iyilerin kitabı (ameli, yazısı) iliyindedir." İlliyin, iyilerindir. **Ve mâ edrâke mâ illiyyûn:** "İlliyyun nedir bilir misin?" **Kitâbun merkum:** "O, rakamlanmış bir kitaptır." İyilerin amellerinin yazısı ordadır. **Yeşheduhul mukarrabûn:**[19] "Mukarrebun onu müşahede eder." Allah'a yakın olanlar iliyindeki o kitabı müşahede eder. Mukarrebunun müşahede ettiği kitap sadece bu kitap değildir.

Herkes amelini üzerinde, boynunda taşır. İşte, mukarrebun, kulların üzerindeki bu hali müşahede eder. İlliyyin; aynı zamanda kulun gönlüdür. İnsanın gönlünde yedi kat göğün, arşın mevcut olması gibi bir de iliyin mevcuttur. Mukarrebun, bir kula baktığında gönlündeki o kitabı müşahede eder; yani kulun halini görür.

Allah'ın Berr ismini anlatmaya çalışırken ebrarın iyiler olduğunu anlatmıştık. Allah iyilerin kimler olduğunu, onların nasıl olduğunu Bakara Suresi'nin 177. ayetinde tek tek saymıştı. Bunu daha geniş bir şekilde öğrenmek isteyen kardeşlerimiz El Berr sohbetini okuyabilirler.

[17] Vâkıa /95-96
[18] Mutaffifîn /18
[19] Mutaffifîn /19-21

İnnel ebrâre le fî naîm: "Muhakkak ki ebrar olanlar Naim'dedirler (nimet cennetindedirler)." **Alâl erâiki yanzurûn:** "Koltuklar üzerinde (etrafı, birbirlerini) seyrederler." **Ta'rifu fî vucûhihim nadraten naîm:**[20] "Onların yüzlerinde nimetlerin parıltısını görürsün." Yüzlerinde nimetlerin sevincinin parıltısı vardır. Bu, cennetteki bir haldir. Aynı şey dünyada da geçerlidir. Ebrar olanların yüzlerine, hallerine, tavırlarına bakıldığında imanlarının, Allah'a yakınlıklarının, Allah'ın muhabbetinin sevinci yüzlerine yansır.

Allah, cennetliklerin yüzlerinin parıldadığını söylediği gibi cehennemliklerin yüzlerinin de karardığını buyurmuştur.[21] Cehennemliklerin yüzleri dünyadayken de kararır. Bu, kararma zahiri bir kararma değildir. Manevi olarak için kararmasından dolayı o kararma dışarı vurur ve kişinin yüzüne akseder. Aynı şekilde birinin de içi aydınlanmışsa içinin aydınlığı onun yüzüne akseder. Allah bunun dıştan bakıldığında göründüğünü buyurmuşsa o halde bakıldığında bu görünür.

Eğer güzel bir haber alan veya nimet kazanan birinin sevinci yüzüne tebessüm olarak, güzellik olarak aksediyorsa o halde Allah'ın sevgisini kazanan, Allah'a iman eden, Allah'ı her şeyden çok seven birinin yüzüne de bu güzelliği aksetmez mi? -Elbette ki eder.

Yoksa deyim yerindeyse Karadeniz'de gemileri batmış gibi bir hali, bir tavrı olan, rabbinden umudunu kesip ne yapacağını bilemeyecek bir halde sanki rabbi ona yardım etmeyecekmiş gibi somurtan, rabbinin kendisini başıboş bıraktığını düşünüp gönlündeki sıkıntıya gömülen biri nasıl mü'min olsun, nasıl ebrar olsun! Böyle biri gönlünü cehenneme çevirmiştir.

[20] Mutaffifîn /22-24
[21] Mülk /27, Zumer /60

Mü'min; Allah ile sevinen, Allah ile huzurlu olandır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki hali her türlü sıkıntıya rağmen sürekli tebessüm etmesidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in neden en öndeki hali tebessümdü? - Çünkü Allah ile seviniyordu.

Yuskavne min rahîkin mahtûm: "Onlara (ebrara) mühürlenmiş halis bir içkiden içirilir." **Hitâmuhu misk:** "Onun sonu (ağızdaki son tadı) misktir." **Ve fî zâlike felyetenâfesil mutenâfisûn:** "Kim imrenecekse buna imrensin." **Ve mizâcuhu min tesnîm:**[22] "Bir de ona tesnim karıştırılmıştır." **'Aynen yeşrabu bihâl mukarrabûn:**[23] "Mukarrebun ise onu (tesnimi) kaynağından içer." Ebrara bu tesnim içeceğinden azıcık bir şey karıştırılmış olarak içirilir; çünkü ebrar onu içebilecek durumda değildir. Mukarrebun ise bu tesnim içeceğini olduğu gibi; yani saf olarak içer.

Bu ne demektir?

Kul bu içeceği dünyadayken içmelidir. Tesnimi burada içemeyenler öbür tarafta içemez. Ebrar olanlar iyi olduklarından dolayı onu çok az bir miktarda içerler; ama mukarrebunlar bu tesnimi kurbiyetlerinden, Allah'a olan yakınlıklarından dolayı kana kana içerler. Bu içecek; muhabbet içeceğidir, aşk şarabıdır. Allah ayet-i kerimede; **"rableri onlara pak bir şaraptan içirir"**[24] buyurmuştur. Bu yüzden onu burada içmek gerekir.

Mesela; zahirde insan olarak aynı görünürüz; ama her birimiz kendi iç âlemimizde farklı bir âlemdeyiz. Manevi olarak herkes farklıdır; çünkü hiç kimse gönül itibariyle aynı halde değildir. İşte, mukarrebunlar da Allah'a yakın oldukları için Allah'a tamamen, saf olarak âşıktırlar. Bu nedenle Allah'ın yakınlığını

[22] Mutaffifîn /25-27
[23] Mutaffifîn /28
[24] İnsan /21

kendilerini göremeyecek, bilemeyecek kadar şiddetli bir şekilde tadarlar ve her şeylerini, bütün varlıklarını Allah'a ait bilirler. Bundan dolayı Allah bu aşk şarabından mukarrebuna saf olarak içirirken ebrarın da içeceğine biraz karıştırıp içirir.

Peki, mukarrebunlardan olmak için yapılması gereken şey nedir?

Allah akıl vermiştir, nasıl ki bir şey öğrenmek istediğimizde onu gidip ustasından öğreniyorsak aynı şekilde bir nimeti istediğimizde de o nimeti kazanmış olanlarla beraber olmamız gerekir ki bu nimet ancak böyle kazanılır. Bir Mürşid-i kâmile tabi olmak demek; "ben de Allah'a senin gibi kul olmak, senin kazandığını ben de kazanmak istiyorum" demektir. Mürşid-i Kâmil'e tabi olursun, uyarsın, o nasıl kazanmışsa onunla beraber sen de öyle kazanırsın.

Yoksa Allah'ın izni olmaksızın kimse kimseye yardım edemez, kimse kimseye şefaat edemez. Allah, şefaati iznine tabi kılmıştır. Daha önce şefaatin ne olduğunu anlatmıştım. Öyle "gel ben sana şefaat edeyim, seni kurtarayım" diye bir şey yoktur. Şefaat, dünyadadır. Mesela; bir baba, Allah'ın rızasını kazansın, imanı kemale ersin, cenneti kazansın diye evladına manevi olarak yardım eder, ona öğretir, onu taşırsa sonra o evladı vefat ederse Kıyamet günü o baba evladına şefaat eder.

Nasıl eder?

Allah; "sen bu kuluma yardım etmeye çalıştın, o da bunu yapmak için elinden geleni yaptı ama iş yarım kaldı, şimdi onu tamamla, bu şefaat hakkını sana verdim" der. Şefaat böyledir. İsterse bu bir yabancı olsun, birine bu şekilde yardım etmeye çalışırsak ve o da bize uyarsa bu durumda Allah o şefaat hakkını bize verir. Başka türlü şefaat olmaz. En yakınımız olsa bile Allah yolunda bize uymamışsa ona şefaat edemeyiz. Bu, şefaatin şartıdır.

Bu yüzden ahiretteki şefaat, dünyada yarım kalmış olan şefaatin tamamlanması demektir. Ne olursa olsun bunun mutlaka bir ortası, bir dengesi vardır.

Âlimlerimizden bir kısmı duruma bakıp daha doğrusu; "işte ahirette şefaat vardır, bizi kurtaracaklar" diyenlere bakıp şefaati bütünüyle inkâr ettiler. Biri şefaati bütünüyle inkâr edince Allah'ın ayetini inkâr etmiş olur. Aynı şekilde "işte bu benim evladımdır, ben ona şefaat ederim" ya da "bizim cemaate gelenlere şefaat edilir" demek de ayetlere ters düşmektir.

Her ne olursa olsun mutlaka her şeyi Kur'an'a arz etmemiz lazım. Allah'ın kitabına arz etmek; Allah'a arz etmek demektir. Bu nedenle her konu hakkında mutlaka; "ya rabbi bu konu nasıldır, sen bu şeyi böyle kabul ediyor musun" diye Allah'a sorulması gerekir. Allah'ın kabul etmediği şeyi başkası istediği kadar kabul etsin, eğer Allah'ın söylediğinden farklı bir şey söylüyorsa Allah'a ters düşmüş demektir.

Allah kıyamet anını; yani son saati anlatır.

Ve bussetil cibâlu bessâ: "Dağlar serpildikçe, dağıldıkça dağılır." **Fe kânet hebâen munbessâ:** "Hepsi dağılıp toz duman haline geldiğinde." **Ve kuntum ezvâcen selâseh:** "Sizler de üç sınıf olduğunuzda." Allah, insanları üç sınıfa ayırır. **Fe ashâbul meymeneti mâ ashâbul meymeneh:** "O sağda olanlar, ne mutludurlar o sağdakiler!" Onlara mutluluklar olsun. **Ve ashâbul meş'emeti mâ ashâbul meş'emeh:**[25] "O soldakiler, onlar da ne bedbahttır (ne mutsuzdur) o soldakiler." Onlar da kitapları soldan verilmiş olanlardır.

Ves sâbikûnes sâbikûn: "Bir de o müsabaka edenler." Allah yolunda yarışanlar, Allah'ın rızasını, ebedi hayatını kazanmak için yarışmış olanlar. Sabikun; öne geçenler, önde olanlar demektir.

[25] Vâkıa /5-9

Ulâikel mukarrabûn: "İşte mukarrebun onlardır." Allah'a yakın olanlar onlardır. **Fî cennâtin naîm:** "(Onlar) Nimet cennetlerindedirler." **Sulletun minel evvelîn:** "(Bu mukarrebun olanların) Çoğu önceki ümmetlerdendir." Yani çoğu bu ümmetten değil önceki ümmetlerdendir. **Ve kalîlun minel âhirîn:**[26] "Birazı da (bir kısmı da) sonrakilerdendir (bu ümmettendir)." Demek ki geçmişteki ümmetlerin velileri, mukarrebunları, sabikunları daha çokmuş, çoğunluk onlardanmış, bu ümmetteki mukarrebunlar, sabikunlar daha azmış!

Allah'ın bütün peygamberleri, bütün kitapları haktır, göndermiş olduğu bütün dinler de İslam'dır. Dinler tahrif olduğu için din olmaktan çıkmıştır. Her ne kadar dinler arası diyalog diye bir şey oluşturmak isterseler de böyle bir şey olmaz; çünkü dinler arası diyaloğun olabilmesi için dinlerin olması gerekir. Hâlbuki tek bir din vardır, o da; İslam dinidir. Diğer insanlar da daha önceden İslam'a uyuyordu, Müslümandı; ama şimdi dinleri tahrif olmuştur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le dinini yenilemiş, tazelemiş, gerisini de hükümsüz bırakmıştır. Bu nedenle İslam'dan başka bir din yoktur.

Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben; **"biz Nuh'a, İbrahim'e, Musa'ya, İsa'ya neyi vahyettiysek sana da onu vahyediyoruz"**[27] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın vahyi değişmez. İman konusunda hiçbir şey tek kelime bile değişmemiştir, aynıdır. Bir takım, bir kısım emirlerde farklılıklar vardır, o da kavimlerin durumuna göredir. Zaten bu da bir imtihandır. Öncekilerin imtihanı öyleydi, bizimki de bu şekildedir; ama iman konusunda en ufak bir şey değişmemiştir.

Allah yakındır; kendisine dua edenin duasına, kendisini davet edenin davetine icabet eder. Bu ikisi birbirinden farklıdır,

[26] Vâkıa /10-14
[27] Şûrâ /13

bunu doğru anlamak gerekir. Allah'ın kendisini davet edenin davetine icabet etmesi; davet eden kulunun gönlüne tecelli etmesidir. Allah'ın, gönlüne tecelli ettiği kullar Hz. İnsan olanlardır. Kendi isteklerini, arzularını bırakıp Allah'ın esmasına bürünen ve Allah'a yeryüzünde halife olan biri Hz. İnsan olmuştur. Allah da bu davetine karşılık onun gönlüne tecelli eder. Bu yüzden Allah'ın bizim de davetimize icabet etmesini istiyorsak çekirdeğimizi çatlatıp fıtratımızdaki Hz. İnsanı ortaya çıkarmamız gerekir.

Allah her anda kulunun gönlüne vahyeder. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"bütün iyilikler, güzellikler size Allah'tan, kötülükler de kendi nefsinizdendir"**[28] buyurmuştur. Gönlümüze iyilikle ilgili olarak gelen her şey de Allah'ın gönlümüze vahyettiği iyiliktir, güzelliktir. Kötülükle ilgili olarak gelen her şey de kendi nefsimizden ve şeytanın bize verdiği vesvesedendir, şeytanın dostlarına yaptığı vahiydir. Allah, kuluna yakındır. Bundan dolayı Allah **"o size şah damarınızdan daha yakındır, (size sizden daha yakındır)"**[29] buyurmuştur.

Konunun iyice anlaşılması için bir kıssadan hisseyle örnek vereyim.

Biri, vefat eden bir zatı rüyasında görür. Rüyasında Allah o zatı hesaba çeker. Kul, Allah'a "ya rabbi! Seni her yerde aradım, hatta aramadığım yer kalmadı ama seni bulamadım, sen neredeydin" diye sorar. Allah da cevap olarak "ben seninle beraberdim, sen neredeydin, sen beni nerde aradın" buyurur.

Kul, rabbini ancak kendi üzerinden tanıyıp sevebilir. Rabbini başka yerde, dışarıda bulamaz ve sevemez; çünkü Allah en kâmil manada yeryüzünde kendisine halife kıldığı, "beni temsil et" dediği insana tecelli etmiştir. Bu yüzden Allah'ın rahmetini,

[28] Nisâ /79
[29] Kaf /16

keremini, ihsanını, ikramını, El Esmau'l Husna'yı en kâmil manada sadece insanın üzerinde görebiliriz.

O halde insan kendindeki Allah'ın isimlerine, güzelliğine bakıp sonsuz bir deryadan bir damla misali rabbini oradan tanımalıdır; yani kendindeki merhamete bakıp Allah'ın Rahman ve Rahim ismini, kendindeki ilme bakıp Allah'ın Âlim ismini ve kendindeki ikrama bakıp Allah'ın Kerim ismini anlamaya çalışmalıdır. Bu her bir esma için böyledir. İnsan ancak rabbini kendi üzerinden, Allah'ın kendisine tecelli etmesiyle tanıyabilir, anlayabilir. İnsan, üzerindeki isimler ne kadar kemale ermişse rabbini o kadar tanır ve o isimlerle Allah'a o kadar yakın, karib, mukarrebun olur.

Allah mukarrebun olanlar için "sabikun" ifadesini kullanmıştı; yani müsabaka eden, yarışan, Allah'ın rızasını kazanmak için koşan. Bu durumda biz de ya dünyayı kazanmak için ya nefsimizin arzularını, isteklerini kazanmak için koştururuz ya da Allah'ın rızasını kazanmak, Hz. İnsan olmak, Allah'a yeryüzünde halife olmak ve rabbimizi layıkıyla, kemaliyle, kâmil manada temsil etmek için yarışırız, koşuştururuz, müsabaka ederiz.

Herkes nereye gittiğine, nerde durduğuna bakmalı ve kendi hükmünü kendisi vermelidir. Kul kendine dönüp nerde durduğuna bakarsa nasıl bir halde olduğunu anlar; çünkü Allah'ın ayet-i kerimede; **"insan kendi nefsi üzerinde şahittir"**[30] buyurduğu gibi kul, iman mı yoksa nankörlük mü ettiğine, hakta mı yoksa batılda mı durduğuna hangi yolda yürüyüp neyin peşinde koştuğuna kendi nefsi üzerinde şahittir.

İnsana "senin hedefin nedir" diye sorulduğunda kendi gönlüne bakıp bu hayattaki hedefinin ne olduğunu görür ve anlar. İnsan yarışacaksa, yarışmak gibi bir derdi varsa önce bir hedefinin

[30] Kıyamet /14

olması ve bu hedefinin belli olması gerekir. Birinin hedefi; Allah'ın rızasıysa bu durumda o kişi sabikundur, Allah yolunda yarışıyordur, dolayısıyla mukarrebundur.

Daha önce söylemiştim; bir lisenin önünde dursak ve okuldan çıkan her öğrenciye tek tek "senin bu hayattaki hedefin nedir" diye sorsak, buna samimiyetle cevap verdikleri takdirde acaba kaç tanesinden "benim hedefim Hz. İnsan olmak, Allah'ın rızasını ve cenneti kazanmaktır" cevabını alırız! İnsafla bakıp kendi kendimize bir hesap yapalım. Acaba kaç tanesinden böyle bir cevap gelir!

Kendisinden böyle bir cevap gelmeyenlerin hedefi Allah haricinde ne olursa olsun ona tapmıştır; çünkü insanın hedefi neyse taptığı odur. Hedefi neyse en çok onu seviyor, onu kazanmak istiyor demektir ve insan en çok neyi seviyorsa ona iman etmiştir, onu ister, hayatını onun için yaşar ve ömrünü o yolda sarf eder. Bu yüzden o taptığı hedef onun rabbidir. Bunu Allah söylüyor. Ayet-i kerimede; **"insanlardan öylesi var ki Allah'ı sever gibi başkalarını, başka şeyleri severler"**[31] buyuruyor! O halde hedefinde Allah'tan, Allah'a dost olmaktan, Allah'ın rızasını kazanmaktan başka bir şey olanlar hedefini Allah'ın yerine koymuş demektir ve ne zaman kıpırdasa, koşsa, çabasını, gayretini sarf etse hedefine doğru yaklaşır.

Herkesin kıymeti, değeri, şerefi sevdiğine; yani iman ettiğine göredir. Biri dünyayı seviyorsa kıymeti, değeri, fiyatı dünya kadardır, dünyalık kadardır. Peki, Allah'ı sevenlerin fiyatı ne kadardır? -Onların fiyatı olmaz, onlara paha biçilemez.

Ebedi olan insan, fani olan bir şeye tenezzül etmişse, hayatını onun yolunda harcıyor ve yaşıyorsa ahiretini dünyasına kurban etmiş demektir ama bilmemiz lazım ki dünyasını ahiretine

[31] Bakara /165

kurban etmeyenler ahireti kazanamaz. Hayatını Allah'a kurban etmeyenler Allah'a yakın olamaz!

Dediğim gibi; kurban etmek ölmek demek değil; hayatını adamak demektir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"sizin kurbanlarınızın ne eti, ne kanı Allah'a ulaşır. Ona ancak sizin takvanız ulaşır."**[32] Yani Allah'a karşı sorumluluğunuzu bilip onu yerine getirmeye çalışmış olmanız, gönlünüzdeki niyetiniz Allah'a ulaşır, buyurmuştur.

Allah'a yakın olmak imanladır. Bütün ibadetler, bütün ameller imanı kemale erdirmek içindir. Dolayısıyla en kâmil iman demek; Allah'ı en çok sevmek, onun sıfatlarına en çok bürünmek; yani Allah'ın isimlerine bürünmek demektir.

Kişi sevdiği gibi olmak ister. Dolayısıyla biri, Allah'ı severse Allah'ın isimlerine, sıfatlarına bürünür. İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir ve Allah'ı temsil eder. Eğer kişi, Allah'ı bilmezse, işi Allah'ın isimleriyle yapmazsa nasıl halife olabilir! Böyle olunca insan, Allah'a halife olmaz; nefsine ve şeytana halife olur.

Evet, hep beraber Allah'ın El Karib ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya, öğrenmeye çalıştık. İnşallah bu sohbet vesilesiyle rabbimizin bize ne kadar yakın olduğunu anlamışızdır ve bundan sonra hayatımızı rabbimizin huzurunda yaşar, her anda rabbimizle birlikte oluruz.

Allah hepimizi kendisine yakın olan kullarından, mukarrebun olanlardan, sabikunlardan eylesin inşallah! Allah bizi aşkıyla, muhabbetiyle gönlü yanan kullarından eylesin inşallah! Sevgisiyle, aşkıyla, muhabbetiyle, imanıyla kendisine yakın olanlardan eylesin inşallah! Allah birbirimizi de sevgiyle, muhabbetle birbirimize yakın eylesin inşallah!

[32] Hacc /37

Allah hepinizden razı olsun.

EL MUCİB

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre öğrenmeye, anlamaya çalışıyoruz. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Karib ismini anlamaya çalışmıştık ve Allah'ın bize bizden daha yakın olduğunu, ayet-i kerimede; **"kullarım sana beni sorarlar, ben yakınım. Bana dua edenin duasına icabet ederim"**[1] buyurduğunu öğrenmiştik.

Allah'ın isimlerini öğrenmek Allah'a iman ile ilgilidir ve mutlaka gerektiği gibi anlaşılması gerekir. Bu yüzden Allah'ın isimlerini, Allah'ın kendini ayetlerde tanıttığı gibi o ayetlerle birlikte anlamaya çalışıyoruz ki rabbimizi onun kendisini bize tanıttığı gibi tanımış olabilelim. Bu nedenle yaptığımız bu sohbetler Allah'ın El Esmau'l Husnası'nın tefsiridir.

Bu sohbetimizde Allah'ın El Mucib ismini anlamaya çalışacağız inşallah. Mucib; icabet eden, cevap veren, dileyeni dilediği amacına, gayesine ulaştıran demektir. Bununla beraber kulun Allah'ı davet edip ona dua etmesi olduğu gibi Allah'ın da kullarını davet etmesi; yani dua etmesi vardır. Zaten "dea" Arapçada hem dua etmek hem de davet etmek manasına gelir.

Dua; istemek, isteyip davet etmek demektir. Allah, kullarını bir şeye davet ediyorsa o halde kullarından o şeyi istiyor demektir. Bu nedenle kul dua edip, Allah'tan bir şey isteyerek Allah'ı davet ediyorsa o halde Allah'ın davetine de icabet etmelidir.

[1] Bakara /186

İcabet etmezse Allah'a; "benim isteklerim senin isteğinden daha önemlidir, ben senin davetine icabet etmeyeyim; ama sen benim davetime icabet et" demiş olur. Bu da edebe aykırıdır, Allah'a karşı edepsizliktir.

Genel itibariyle dualarımızın kabul olmadığını söyleriz. Doğrudur, dualarımız kabul olmuyor; çünkü Allah bizi davet ettiği halde biz onun davetine icabet etmiyor ve buna rağmen ona "sen bizim duamıza icabet et" diyoruz!

İsterseniz konumuzla ilgili bir ayet okuyup onu hep beraber anlamaya çalışalım.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)!" **İstecîbû lillâhi ve lir resul:** "Allah'a ve resulüne icabet edin." **İzâ deâkum:** "Sizi davet ettiğinde." Allah ve resulü sizi davet ettiğinde onun davetine icabet edin. Peki, Allah'ın resulü neye davet eder? **Limâ yuhyîkûm:** "Sizi diriltene (davet ettiğinde, sizi dirilişe davet ettiğinde)." Allah'ın resulü, kulları Allah ile Allah'a davet eder. Allah'ın ayetleri diriltir, dolayısıyla Allah resulü sizi diriltene, Allah'ın vahyine davet ettiğinde onun davetine icabet edin. **Va'lemû ennallâhe yehûlu beynel mer'i ve kalbihî:** "Muhakkak ki Allah bilir. (Allah) Kişi ile kalbi arasına girer." Bu kelime böyledir; "Allah, kişi ile kalbi arasına girer." **Ve ennehû ileyhi tuhşerûn:**[2] "Kesinlikle (muhakkak ki) hepiniz onun huzurunda toplanacaksınız." Allah sizi huzurunda toplayacak. Evet, Allah; kulunun kalbinden, gönlünden geçirdiği her şeyi bildiğini, bununla beraber kulunun davetine icabet ederken kuluna ondan daha yakın olduğunu beyan etti.

Allah, kişi ile kalbi arasına tecelli eder ve oraya müdahale eder. Allah, bunu kulunun duasına icabet etmek için yapar. Eğer

[2] Enfâl /24

kul, Allah ve resulünün davetine, vahyine icabet ederse Allah onunla kalbi arasına girer ve vahyini oraya inzal eder.

Hem kulun, Allah'ı daveti, Allah'a duası vardır hem de Allah'ın ve resulünün, kuluna daveti vardır. Örnek vermek gerekirse Allah ayet-i kerimede; **"Esmau'l Husna (en güzel isimler) Allah'a aittir. Öyleyse o güzel isimlerle Allah'a dua edin"**[3] buyurur. Allah bu ayetle bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretir. Bu nedenle dua, sadece elini açıp ezber bir şekilde; "ya rabbi bana şunu ver, bunu ver" demek değildir. Duanın bir adabı vardır. Dua ettiğimiz zaman o anda Allah'ın huzurundayız ve isteyeceğimizi rabbimizden istememiz gerekir.

Eğer duamız kabul olmamışsa o halde kimin huzurunda olduğumuzu, ihtiyacımızı kimden istediğimizi anlayamamış, Allah'ın hakkını takdir edememiş, durmamız gereken yerde duramamış ve bir kul olarak, âbd olarak ihtiyacımızı Allah'a arz edememişiz demektir. Yoksa Allah duayı reddetmez; çünkü Allah bir şeyi söylemişse onu va'd etmiştir. Allah "ben bana dua edenin duasına icabet ederim" dediyse o halde duaya mutlaka icabet eder. İcabet etmemişse duayı yapamamışız, bundan dolayı Allah da duamıza icabet etmemiş, demektir.

Allah'a Allah'ın isimleriyle dua etmek gerekir. Mesela; namaz baştan sona duadır. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"namaz duadır. Dua; ibadetin özüdür, beynidir, iliğidir"*[4] buyurmuştur. Bir de bütün ibadetler duadır. Allah **"eğer duanız olmasaydı rabbim size neden kıymet versin (neden değer versin)"**[5] buyurmuşsa o halde insan kıymetini, değerini duadan alıyor, demektir; çünkü dua Allah'ın rabliğini kabul edip, El Esmau'l Husna'ya iman ederek Allah'ı kabul

[3] A'râf /180
[4] Tırmizî, Daavât: 1, Duâ: 1
[5] Furkân /77

etmek demektir. Hal böyleyken biri dua edemiyorsa Allah'ı rab olarak, kendini de kul olarak, âbd olarak kabul edememiştir.

Evet, demek ki insan değerini, kıymetini duasından alıyormuş. Aslında kul mutlaka her anda duadadır, yaptığı bütün ibadetler de duadır ve birinin duası her neyse Allah da ona icabet eder.

Mesele ibadetin zahiri tarafı değil içidir; yani mesele ibadeti nasıl yaptığımız değil niçin yaptığımızdır. İbadeti sadece nasıl yapmamız gerektiğini öğrenip o şekilde ibadet edersek bu durumda ibadetimiz sadece taklitten ibaret kalır. Örnek vermek gerekirse namazın nasıl kılındığını öğrenirsek; yani sadece eğilip kalkar, namazda okumamız gerekenleri okur ve "namazımızı kıldık" dersek namaz kılmış olmayız, sadece namazı şekil itibariyle nasıl kılacağımızı öğrenmiş oluruz. Yoksa bu kıldığımız namaz taklitten ibarettir ve içi boş bir namazdır. Böyle bir namaz da bize sadece yorgunluğu kar bırakır. Bu yüzden namazımızın doğru bir namaz olabilmesi için namazımızın taklitten öteye geçmesi, onu niçin kıldığımızı bilmemiz, anlamamız ve bu namazımızın bizi Allah'ın huzurunda tutması gerekir.

Namazda önce tekbir getirip "Allah tek büyüktür" diyoruz. Eğer Allah'ın tek büyük, gerçek büyük, hak büyük olduğuna iman ediyorsak bu durumda onun yarattığı, varlığını ondan alan, bütün varlığıyla beraber ona muhtaç olan, daimi olarak duada olması gereken bir kul olduğumuzu bilmemiz, Allah'ın mucib olduğunu ve duamıza icabet edeceğini unutmamamız gerekir.

Zaten "Allah tek büyüktür" dediğimizde bizim için hayat da dünyadaki meşguliyetler de bitmelidir! Namaza başlarken tekbir getirip "Allah tek büyüktür" dediğimizde artık huzurdayız, bu yüzden huzurda dururken dünyayı, dünyaya ait her şeyi unutmalı ve miraçta durmalıyız.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"namaz; mü'minin miracıdır"*[6] buyurmuştur. O halde biri namaz ile miraçta durduğunda onda ne dünya ne ahiret, ne de şeytan kalır! İşte, "namazdayken şeytan bana vesvese veriyor" denmesinin sebebi huzurda duramadığımızdandır. Yoksa şeytan hiç huzurda bizimle olabilir mi! Hatta huzurda insanın kendisi bile yoktur; çünkü kul namazda rabbinin huzurunda öyle bir duruşla durduğunda kendisini bütünüyle rabbine ait görür ve "ben" demekten kurtulmuş bir halde sadece "Allah" der.

Kulun namaza dururken tekbir getirdikten sonra Fatiha'yı okuması gerekir. Fatiha'nın manasını bilmeyen birinin kıldığı namaz, namaz olmaz, namazı taklit olur; çünkü namaz kılması gerektiğini anlamış ama niçin kıldığını anlamamıştır. Allah ayet-i kerimede; **"namaz sizi her türlü aşırılıktan alıkoyar"**[7] buyurur. Bu ayet, namaz sizi tam bir dengeye getirir, sizi dengeli insan, muttaki insan, Hz. İnsan yapar manasına gelir. Hal böyleyken insanlardan bazılarının yıllarca namaz kılıp bu hale gelememesinin sebebi namazı taklit etmesinden dolayıdır.

Namaz kılan biri, farz ve sünnet namazlarla birlikte günde 40 sefer Fatiha'yı okumuş olur! Eğer bir kul Fatiha'yı günde kırk sefer değil bir sefer anlayarak, iman ederek okursa Hz. İnsan olur ve Allah'a öyle bir iman eder ki ona âşık olur; ama Fatiha'yı gerçekten okursa, gerçekten söylediğini gönlü tasdik ederse bu hale gelir!

İsterseniz öncelikle Fatiha'yı okurken Fatiha ayetleriyle huzurda nasıl durmamız gerektiğini anlayalım. Öyle ki Fatiha'yı okurken niçin okuduğumuzu bilelim ve namazı niçin kıldığımızı

[6] El-Munavî, Feyzu'l-Kadir, 1 /497; El-Kari, Şerhu'l-Mişkat, 2 /523; El-Alusi, 6 /361; Razi, 1 /226; Suyuti, Şerhu süneni; İbn Mace, Keratişi, Ts, 1 /313
[7] Ankebût /45

öğrenelim. Böylelikle namazımız taklit olmaktan çıksın ve bizi miraca taşısın.

Fatiha Suresi'ni okurken dua etmeden; yani **"İhdinâs sırâtel mustakîm"** demeden önce **"El hamdu lillâhi rabbil âlemîn"**[8] deriz. Demek ki duaya başlarken önce âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd etmemiz; "sen âlemlerin rabbisin, sen benim rabbimsin! Sen her şeyi yaratan ve terbiye edensin, her şeyin, herkesin ihtiyacını verensin. Yaratılış amacımıza uygun olarak bize ikramda bulunan, Hz. İnsan olalım diye bize muamele edensin ya rabbi" dememiz lazımmış.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn ayetinden sonra Er rahmânir rahîm deriz. **Er rahmânir rahîm:**[9] "Sen rahmansın, rahimsin." Sen zatında rahmansın, bütün muamelen Rahim isminin tecellisiyle, rahmetinledir. Bu durumda muameleni ister sevmiş ister sevmemiş olayım sen bana nasıl bir muamelede bulunursan bulun o senin rahmetindir.

Mâliki yevmid dîn:[10] "Sen din gününün sahibisin." Sen maliksin, sen mülkün sahibisin. Bununla beraber ahirette, hesap gününde beni hesaba çekecek olan sensin ya rabbi!

Sonra ne deriz?

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:[11] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz." Seni istian ediyoruz, istediğimiz tek şey; sana âbd olmak, âşık olmak, seni istemek, seni sevmektir ya rabbi!

[8] Fatiha /1
[9] Fatiha /2
[10] Fatiha /3
[11] Fatiha /4

Namazda Fatiha'yı okuyup huzurda rabbimize hamd ettikten sonra Fatiha'da duayla ilgili ayetlere geçip duamızı yaparız.

İhdinâs sırâtel mustakîm:[12] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et." Hidayetin olabilmesi için öncelikle hidayetçinin olması gerekir. Hidayetçisiz hidayet bulunmaz! Bu yüzden hidayeti kazanabilmek için öncelikle canlı Kur'an'ı, ayetlerin ve El Esmau'l Husna'nın üzerinde tecelli ettiği yaşayan birini bulmak gerekir ki onunla beraber hidayete erilebilsin ve Allah yoluna girilebilsin.

Allah bu ayetten sonra hidayetçiyi tarif eder.

Sırâtallezîne en'amte aleyhim:[13] "(O hidayet yolu ki) kendisine nimet verdiğin kulların yolu." Kendisine dünyalık verdiğin, servet ve saltanat verdiğin değil kendisine nimet verdiğin kullarının yoluna bizi hidayet et! Allah, nimet verilen kulların kimler olduğunu başka bir ayet-i kerimede beyan etmiş; **"onlar nebiler (Allah'ın peygamberleri), sıddıklar (Allah'a karşı sadakatini ispatlamış olanlar), şehitler (hayatını imanına şahit kılanlar) ve salihlerdir (nefsini ıslah etmiş olanlardır)"**[14] buyurmuştur.

Nebilerin dönemine yetişemedik ama sıddıkların dönemine yetiştik; çünkü Allah'a karşı sadakatini ispatlayıp sadık olanlar her zamanda vardır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"Allah'a karşı takva sahibi olun, sıddıklarla beraber olun"**[15] diye emretmiştir. Sıddıklarla beraber olmak bir emirdir. Allah böyle bir emirde bulunmuşsa o halde sıddıklar her zamanda var demektir. Allah kıyamet günü; "sana sıddıklarla beraber ol diye emrettiğim halde neden sıddıklarla beraber olmadın" diye sorsa vereceğimiz bir

[12] Fatiha /5
[13] Fatiha /6
[14] Nisâ /69
[15] Tevbe /119

cevap olmalıdır. Böyle bir hitaba karşılık "ya rabbi! Onlara ihtiyacım yoktu" mu diyeceğiz! Eğer onlarla beraber olmamışsak bu soruya cevap veremeyiz!

Allah bir de şehitlerle beraber olmamızı emretmiştir. Eğer şehit Allah yolunda ölen demekse bu durumda ölmüş bir adamla beraber olabilir misin? -Elbette ki olamazsın. Şahit (şehit) olanlar; hakka şahit olanlar, hayatlarını imanına şahit kılanlardır. Mesela; böyle olanların üzerlerinde imanları görünür. Onların ameli, bakışı, konuşmaları, her halleri imanlarına şehadet eder.

Allah bir de salihlerle; yani nefsini ıslah etmiş olanlarla, nefsi ıslah etmeye davet edenlerle beraber olmamız gerektiğini buyurmuştur.

İşte, Allah'ın nimet verdiği kullar bunlardır.

Bulabilirsek nebiyle beraber olmamız lazım; ama bu zamanda nebi olmadığına göre sadıklarla beraber olmamız gerekir. Eğer beraber olacağımız sadık bir kul bulamazsak bu durumda şehitle, hayatını imanına şahit kılan biriyle beraber olmamız, onu da bulamadıysak en azından salihlerle, nefsini ıslah edenlerle, ıslah etmeye çalışanlarla beraber olup nefsimizi ıslah etmemiz, onlarla hidayete ermemiz, sırat-el mustakimde onlarla beraber yürümemiz gerekir.

Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber sırat-el mustakimde yürümeyenlere ne olur?

Gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[16] "Gazaba uğrayanların ve delalette kalanların (yoluna) değil." Onlarla beraber olmayanlar ya gazaba uğrar ya da delalette kalır. Eğer sırat-el mustakimde olup Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber hayatımızı yaşamaz, kulluğumuzu yapmaz, Allah'a yürümez, cennete koşmaz, Hz. İnsan olmak için çabamızı,

[16] Fatiha /7

gayretimizi sarf etmezsek ya, Allah'ın gazabına uğrarız ya da delalette kalırız.

Evet, görüldüğü gibi namaz da Fatiha da baştan sona duadır. Namazda Fatiha'yı okurken duaya önce hamd ile başlayıp rabbimize hamd ettik, sonra da onun rahman ve rahim olduğunu söyledik, ardından onun mülkün, din gününün sahibi olduğunu söyleyip rabbimize "sen âbd olunmaya layıksın, ben sadece sana âbd olmak istiyorum, seni istiyorum" dedik. Daha sonra da duaya başladık. Allah da ayetin hemen ardından kendisini "ihdinâs sırâtel mustakîm. Sırâtallezîne en'amte aleyhim" ayetiyle nasıl bulacağımızı beyan etti.

Aynı şey oruç için de geçerlidir. Oruç tutarken de imsaktan iftara kadar yemeyip içmeyeceğimize niyet ediyoruz, orucu sadece böyle anlamış ve böyle tutuyoruz; yani zahiri olarak oruç ibadetini nasıl yapacağımızı öğrenmişiz; ama niçin oruç tutacağımızı öğrenmemişiz. Oysaki orucun bir gayesi, Allah'ın orucu emretmesinde bir muradı vardır. Eğer bu muradı anlamazsak orucumuz sadece taklidi olur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"öyle insanlar vardır ki namaz kılarlar ama onlara sadece yorgunluk kâr kalır, oruç tutarlar ama onlara sadece açlık kâr kalır"*[17] buyurmuştur. Eğer niçin oruç tuttuğumuzu bilmezsek oruç tutarken bize sadece açlık kâr kalır; çünkü zahiri olarak orucu nasıl tutacağımızı öğrenmişiz ama niçin yaptığımızı bilmemişiz, sadece orucu taklit etmişizdir.

Evet, Allah'ın ayet-i kerimede anlattığı şekilde duayı öğreniyorduk, devam edelim.

Allah'a hangi konuda dua edeceksek Allah'ın o konudaki isminin tecellisiyle dua etmemiz; yani Allah'a dua ederken Allah'ın isimleriyle dua etmemiz gerekir. Örnek vermek gerekirse; biri, Allah'ın rahmetini istiyor "rabbim bana rahmetle muamele etsin"

[17] İbn Mace, Sıyam,21; İbn Hanbel, 2 /373

diyorsa önce Allah'ın rahmetle ilgili esmasını zikretmelidir. Rızıkla ilgili bir şey istiyorsa rızıkla ilgili, manevi bir nimet istiyorsa bu defa da istediği nimetle ilgili olan Allah'ın ismiyle dua etmesi gerekir; yani biri hangi konuda dua edecekse önce Allah'ın o konudaki isimlerini zikretmeli ondan sonra istediğini istemelidir; çünkü El Esmau'l Husna'yla dua, Allah'ın emridir. Allah böyle yapmamızı emretmiştir.

Allah'ın ayet-i kerimede; "eğer duanız olmasaydı Allah size neden kıymet versin" buyurduğunu söylemiştik. Eğer kul kıymetini, değerini duadan alıyorsa o halde kul aslında duadan ibarettir; çünkü kulun her hali, her anı istektir. Bu yüzden kulun rabbinden istemediği hiçbir anı yoktur. Örneğin; kul yemek yemek ister, bir şeyler içmek ister, yatmak, uyumak ister. Biraz tefekkür ettiğimizde insanın bütünüyle istekten; yani duadan ibaret olduğunu görürüz. Eğer insan bu duasını Allah'a yapar, istediğini Allah'tan ister ve Allah'ı unutmazsa işte bu duası ona kıymet ve değer verir.

İnsan bu şekilde bakmazsa bile isteği yine duadır, mutlaka birilerinden bir şeyler ister. Birilerinden isteyip Allah'tan istemeyince de Allah'ın isimlerini o istediği kişilere vermiş olur.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

Bir memur "ben aybaşında maaşımı alıyorum" deyip aylığına güvense ve maaşına karşı Allah'tan bağımsız bir şekilde bakışı olsa bu durumda maaşı onun rezzakı olmuş olur; yani, her ay aldığı maaşı Allah'ın Rezzak isminin yerine geçer. Bunun olmaması için insanın; "rabbim rızkımı buradan ikram ediyor" deyip kesinlikle onu rezzak olan, kerim olan Allah'tan bilmesi ve bunu asla unutmaması gerekir. Unutursa maaşına rezzak demiş olur. Herhangi bir yerde çalışan biri için de böyledir. Allah, nimeti bir vesileyle verir ve bu vesile her ne olursa olsun nimeti veren aslında Allah'tır, Allah onu ikram etmiştir. Eğer böyle iman

edilmezse Allah'ın Rezzak ismine, Kerim ismine, Vehhab ismine iman edilmemiş olunur.

Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir kıssa anlatayım.

Bir bedevi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip;

- *Ya Resulullah! Bana bir binek ver,* der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bedeviye istediği bineği veremediği gibi sahabeden de bir binek temin edemez.

Sahabeler infak etmeleri gereken herhangi bir şey olduğunda onu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vermek üzere beyt'ul mala getirirdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de infak edilen şeyleri ona göre ihtiyaç sahiplerine dağıtırdı; yani sahabenin kendisi alıp infak etmezdi, dağıtmazdı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e dağıttırırdı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e daha sonra infak edilmesi için bir binek getirilir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de binek isteyen o bedeviyi çağırarak deveyi ona teslim eder ve bedeviye;

- *Allah sizi bineklendirdi, buyurur.*

Bedevi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e;

- *Siz bana binek verdiniz,* deyip teşekkür eder.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Hayır, ben sizi bineklendirmedim, Allah sizi bineklendirdi. Gördüğünüz gibi bu binek biraz önce yoktu, sonra Allah bir vesileyle onu gönderdi. Bineği benim elimden almış olabilirsiniz; ama bineği gönderen Allah'tır,[18] *buyurur.*

[18] Sahih-İ Müslim Tercüme Ve Şerhi 5, 133 (1893)

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bedeviye imanı öğretip "bunu Allah sana ikram etti, Allah sana gönderdi, yoksa ben nasıl yapabilirim. Rezzak olan odur, kerim olan odur, ikram eden odur" buyuruyor! İşte, imanın böyle olması, kulun her anda bu şekilde Allah ile beraber olması gerekir. Kul bir an bile Allah'ı unutursa hiç farkına varmadan kulluk sınırını çiğnemiş olur.

Evet, Allah'a dua ederken onun isimleriyle dua edip Allah'tan istememiz, bir de duayı niçin yaptığımızı bilmemiz gerekir; yani dua ettiğimizde Allah bize; "kulum bunu niçin istedin" diye sorarsa vereceğimiz bir cevabımızın olması gerekir. Bu soruya karşılık Allah'a "hiç, ya rabbi! Öylesine istedim" diyemeyiz, edepli olmalıyız.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; *"doymayan nefisten, fayda vermeyen ilimden, kabul olmayan duadan sana sığınırım ya rabbi"* buyurduğunu hepimiz biliriz. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kabul olmayan duadan Allah'a sığınıyorsa o halde bu çok tehlikeli bir şeydir demektir. Bu yüzden kulun da Allah'ın kabul etmeyeceği bir duadan Allah'a sığınması gerekir; çünkü bu durumda gereksiz ve boş konuşmuş olur. Kulun "bu isteğim uygun mudur değil midir, gerekli midir değil midir, benim için hayır mıdır değil midir" deyip ebedi hayatını hiçbir zaman göz ardı etmeden rabbinden ne istediğine bakması gerekir. Kulun istediği her ne olursa olsun içinde mutlaka Allah'ın rızası ve ahiret olmalıdır. Bu, insanın yaptığı her dua için geçerlidir.

Peki, Allah'tan dünyalık isterken nasıl istememiz lazım?

Dünyalık bir şey isterken; "ya rabbi! Bunu dünya beni meşgul etmesin, beni senden, senin zikrinden, senin yolundan, senin yolunda hizmet etmekten, ebedi hayatımı kazanmaktan alıkoymasın diye istiyorum" dememiz, bu yüzden Allah'a dua ederken aynı zamanda gerekçesini de söylememiz gerekir.

Peygamberlere baktığımızda dualarını böyle yapmışlardır, bizim de duamız böyle olursa Allah duamızı reddetmez.

Zahiri olarak bir mevki, makam sahibinden bile bir şey isteyeceğimiz zaman onun yanına gitmeden önce kendi kendimize "şöyle konuşacağım, mazeretimi şöyle arz edeceğim" deyip düşünür, görüşme öncesi bir hazırlık yaparız. Hiçbir şey düşünmeden öylece gidip "haydi, şu işimi yap" demeyiz, Kendimiz gibi birinden bile bir şey isterken bu şekilde düşünüyorsak o halde Allah'ın huzurunda Allah'tan bir şey isteyeceğimiz zaman ezberlediğimiz bir şeyi okumamız ya da dua ederken ağzımıza her geleni söylememiz doğru olur mu? -Elbette ki olmaz.

Peki, duamızın nasıl olması gerekir?

Öncelikle yapacağımız duanın içimizi yakması gerekir. Dua ederken istediğimiz şeyden dolayı hararet duymalı ve içimiz yanmalı ki duamız dua olsun ve Allah bu duamızı kabul etsin. Duamız dua olursa Allah o duaya icabet edeceğini va'd etmiştir.

Bununla beraber kim hangi duayı ederse etsin "bu benim için hayırdır" diye dua eder. Eğer istediği kul için hayırlı değilse Allah onu o istediği şeyden korur. Bu yüzden isteği, duası kabul olmasa bile sonuçta kendisine hayırlı olanı istediği için yine duası kabul olmuş, Allah ona hayrı vermiştir.

İnsan her zaman için kendine bakmalıdır. İnsanın on sene önceki isteği farklı, beş sene önceki isteği farklıdır, şimdiki istekleri ise daha farklıdır. Kim bilir bir ay sonra, bir sene sonra istekleri ne kadar farklı olacaktır. Bu yüzden insan geriye dönüp kabul olmadığını düşündüğü dualarına baktığında "iyi ki olmamış, rabim beni korumuş" der, söyleyeceği söz budur. Allah duayı kabul etmemekle; yani kuluna istediğini vermemekle onun hayır duasını kabul etmiştir. Bu yüzden Allah duayı reddetmez, sonuç ne olursa olsun Allah duayı kabul etmiştir.

EL MUCİB

Allah'ın Mucib ismi bir de kulda tecelli eder. Bu, Allah'ın bütün isimleri için böyledir.

Peki, Allah'ın Mucib ismi bir kulda nasıl tecelli eder?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, mü'mini anlatırken *"mü'min; insanların elinden ve dilinden fayda umduğu kimsedir"*[19] buyurur. Biri, başka birinden fayda umuyorsa o halde ondan istediği şeyler var demektir. Onun istediği şey her ne olursa olsun bu onun duasıdır. Bu durumda Allah'ın Mucib isminin tecelli ettiği biri elinden ve dilinden fayda umanlara o istediklerini, umdukları faydayı verir. Bu, Mucib isminin tecellisidir; yani kul gücünün yettiği kadarıyla davete, duaya, isteğe icabet eder.

Allah'ın isimleri en kâmil manada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde tecelli etmiştir. Bununla ilgili bir örnek vereyim.

Sahabe anlatır; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, kendisinden bir şey istenilince hiçbir zaman hiç kimse için 'hayır' dediği, 'lâ' dediği duyulmamıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz 'Lâ' kelimesini bir tek 'lâ ilâhe illallah' için kullanırdı. Eğer biri ondan bir şey isterse ve kendisi de yapabiliyorsa onu yapar, temin ederdi. Kendisi yapamıyorsa bu sefer de sahabeden temin etmeye çalışırdı. Bunu da yapamazsa yine 'hayır' demez, yüzünü o isteyenden çevirip başka tarafa bakardı. O zaman karşıdaki kişi istediği şeyin mümkün olmadığını anlardı.*

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kimseye hayır dememesinin sebebi; Allah'ın Mucib isminin onun üzerinde tecelli etmesinden dolayıdır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "hayır" diyememesi onun elinde olan bir şey değildi.

Her zaman için ölçümüz, örneğimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Elbette ki herkesin gücü onun gibi olmaya, onun

[19] Tırmizî, Îmân, 12; Nesâî, Îmân, 8

gibi yapmaya yetmez. Bu nedenle herkes gücüne göre infak etmeli, iyilik yapmalıdır; yani isyan etmeyeceği kadarıyla infak etmelidir. Biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi yapacaksa ama sonra nefsi buna isyan edecekse öyle yapmaması daha güzeldir. Aynı şekilde iyilik yapacaksa sonra da o yaptığından dolayı iyiliğini karşısındakinin başına kakıp ona eziyet edecekse Allah'ın ayet-i kerimede **"güzel bir söz söyle bu senin için daha hayırlıdır"**[20] buyurduğu gibi güzel bir söz söylemesi iyilik yapmasından daha hayırlıdır.

Şimdi de Allah'ın Mucib oluşuyla ilgili ayetleri okuyalım. Böylelikle rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanıyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve izâ seeleke ıbâdî annî fe innî karîbun ucîbu da'veted dâi izâ deâni, felyestecîbû lî velyu'minû bî leallehum yerşudûn:[21] "Kullarım sana beni sorarlar, muhakkak ki ben yakınım. Onlar bana dua ettiğinde dualarına icabet ederim. Söyle onlara onlar da benim davetime icabet etsinler, bana iman etsinler. Eğer böyle yaparlarsa bu durumda rüştlerine (kemale) ererler." Benim davetime icabet ederlerse kemale ererler.

Velyu'minû; beni sevsinler, aynı zamanda benden emin olsunlar, bana güvensinler manasına gelir; yani kim benden bir şey isterse bana güvensin, buyurdu Allah. Allah'a güvenmiyorsan niye ondan istiyorsun! Güvenmediğin, vereceğini ummadığın birinden gidip bir şey isteyebilir misin? -İsteyemezsin, istesen bile bu boş bir şey olur. Bu yüzden Allah'tan bir şey istediğimizde vereceğine dair ona güvenmemiz gerekir. Allah böyle söylüyor!

[20] Bakara /263
[21] Bakara /186

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"Allah ve resulü sizi hayat verene davet ettiğinde onun davetine icabet edin"**[22] buyurur. Sizi diriltene davet ettiğinde demek -ayetler, insanı dirilttiği için- davete icabet edip Allah'ın vahyiyle dirilin demektir. İman edenler diri, etmeyenler ölüdür. O halde Allah'ın vahyiyle dirilmezsek ölü kalırız. Allah, vahyini işitenlere "diri" işitmeyenlere, işitmek istemeyenlere de "ölü" demiştir. Bu yüzden ayet-i kerimelerde; **"resulüm! Ölülere sen mi işittireceksin! Onlar ölüdür, işitmezler. Onların kalpleri vardır, onunla fehmetmezler, anlamazlar. Onların gözleri vardır, onunla görmezler. Onların kulakları vardır, onunla işitmezler"**[23] buyurmuştur. Ölü olanlar, kör, sağır, dilsiz olanlar Allah'ın davetine icabet etmez.[24]

Bu, Hz. Salih (a.s.)'ın kendi kavmine söylediği sözdür. **İnne rabbî karîbun mucîb:**[25] "Muhakkak ki benim rabbim yakındır ve mucibtir (duaya icabet edendir)."

Allah bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ve peygamberlerin nasıl dua ettiğini öğretir; yani icabet edeceği duaları nasıl yapacağımızı öğretir.

Duanın üç şartı vardır. Bu şartlar duayı dil ile, gönül ile, bir de fiil ile yapmaktır. Bu üçünden birinin eksik olduğu bir dua yarım duadır. Allah, yarım olan duayı kabul etmez, bu yüzden duanın tam olması gerekir; yani duamızı dilimizle söyleyip Allah'a arz ederek; "ya rabbi senden şunu istiyorum" dememiz ve dediğimizi gönlümüzün tasdik etmesi, bunu şiddetle istemesi gerekir. Bir de istediğimiz şey için yapılması gereken şeyler varsa fiilimizle, amelimizle de onları yapmamız gerekir. Öyle ki duamız tamamlanmış olsun.

[22] Enfâl /24
[23] Rûm /52, A'râf /179
[24] Bakara /18, 171
[25] Hûd /61

Yapmamız gereken bir şey varken yerimizde oturup "ya rabbi bunu şöyle yap" dersek Allah'a hamal muamelesi, hizmetçi muamelesi yapmış oluruz ki Allah böyle bir duayı kabul etmez. Böyle bir dua edebe aykırıdır, edepsizce bir duadır. Mesela; "ya rabbi! Paramın çok olmasını istiyorum" dediğimizde birileri de bize "gel, burada çalış" dese biz de buna karşılık "hayır, ben çalışmıyorum ama Allah bana versin" desek bu duamız edebe aykırı bir dua olur; çünkü Allah, vesileye sarılmamızı emretmiştir. Bu yüzden istediğimizi bütün vesilelere sarıldıktan sonra Allah'tan istememiz gerekir.

Ve lekad nâdânâ nûhun fe le ni'mel mucîbûn:[26] "And olsun ki Nuh bize dua etmişti (bize seslenmişti, bizi davet etmişti). Biz ne güzel icabet ediciyiz (duaya ne güzel icabet ediciyiz)." Yani biz de onun duasına icabet ettik, buyurdu Allah.

Hz. Nuh (a.s.) 950 sene boyunca kavmini imana davet etmişti. Hal böyleyken geçen süre zarfında sadece 82 kişi Hz. Nuh (a.s.)'a iman etmişti; yani gemiye binenlerin sayısı 82'ydi. Bir de dışarıda kalan bir kadın vardı, o kadınla beraber iman edenlerin sayısı 83'tü. Hz. Nuh (a.s.) geçen onca zamana rağmen kavmi onu dinlemeyince "bunlar artık iman etmez" deyip **Ennî maglûbun:**[27] "Ben mağlup oldum (ya rabbi)" dedi. Kavmini 950 sene boyunca imana davet ediyor, her seferinde de kavmi tarafından taşlanıyor, eziyet görüyor!

Allah bir de peygamberinin davetine icabet edilmesini emreder.

Ellezinestecâbû lillâhi ver resûl: "O kimseler ki Allah resulünün davetine icabet ederler." **Min ba'di mâ asâbehumul karh:** "Kendilerine yara dokunduktan sonra (yaralandıktan sonra)." **Lillezîne ahsenû minhum vettekav:** "Onların

[26] Sâffât /75
[27] Kamer /10

(mü'minlerin) içinden özellikle güzellik yapanlar ve takva sahibi olanlar." **Ecrun azîm:**[28] "(Onlar için) Azim bir ecir vardır."

Güzellik yapıp takva sahibi olanlar Allah ve resulünün davetine icabet edenlerdir. Bunlar savaşa gitmişler ve yara almışlardır hem de ayakta duramayacak kadar yaralanmışlardır.

Bu ayet Uhud Savaşı'ndan sonra inmiştir. Sahabeler Medine'ye geldiklerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hazırlanın, sabahleyin düşmanı takip edeceğiz. Bizimle savaşa gelmeyenler bu defa da gelmesinler, sadece savaşanlar gelsin"* buyurur. O gece evde kalırlar sonra düşmanı takibe giderler. İçlerinden öyle yaralılar vardır ki onlar bile iki kişinin arasında düşmanı takip etmeye gider. Savaşa katılmayanlar ısrarla *"ya Resulullah! Biz de gelelim"* dedikleri halde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kabul etmez ve *"hayır, sadece bizimle beraber savaşanlar gelebilir"* buyurur.

Mesele; düşmanı takip etmek değil mesele *"ya rabbi biz ölsek de yolundayız"* demektir. Zaten Allah da öyle buyurmuştur. O güzel yapanlar da davete icabet etmiş, aralarında on yerinden, yirmi yerinden yara alıp ayakta duramayacak durumda olanlar bile başkalarının kolları arasında düşmanın peşinden gitmiştir. Tabi düşmanlar da onların peşlerinden geldiğini duymuştu buna rağmen hiç korkmadan yaralı halleriyle onları takibe gitmişlerdir.

Allah'ın davetçileri ne der?

Yâ kavmenâ ecîbû dâiyallâhi ve âminû bih: "Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun ve ona (Allah'a) iman edin." **Yagfir lekum min zunûbikum:** "O sizin günahlarınızı mağfiret etsin." **Ve yucirkum min azâbin elîm:**[29] "Bir de sizi elim bir azaptan muhafaza etsin (korusun)." Eğer Allah'ın davetçisine icabet ederseniz böyle olur.

[28] Âli İmran/172
[29] Ahkâf /31

Ve men lâ yucib dâiyallâh: "Her kim ki Allah'ın davetçisine icabet etmezse." Allah'ın davetçisi; Allah'ın nebileri, resulleri, Allah'ın ayetlerini okuyanlar demektir; çünkü kelam, Allah'a aittir, onların sözü değildir, bu yüzden kendilerine değil Allah'a davet ederler.

Evet, her kim Allah'ın davetçisine icabet etmezse. **Fe leyse bi mu'cizin fîl ard:** "(Onlar Allah'ı) Yeryüzünde aciz bırakacak değillerdir." Yani Allah'ın onlara ihtiyacı yoktur. **Ve leyse lehu min dûnihî evliyâ':** "Onlar ondan (Allah'tan) başka kendilerine dost da bulamazlar." Yani onların dostu ve yardımcıları olmaz. **Ulâike fî dalâlin mubîn:**[30] "Onlar apaçık bir delalettedirler." Allah, kullarına davetçisine icabet etmeyi emretmiştir. Yoksa Allah'ın dostluğunu kaybederlerse onun gibi bir dost bulamazlar ve kimse onlara Allah'a karşı yardım edemez, dostluk gösteremez.

Ve yestecîbullezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "(Allah) İman edip salih amel işleyenlerin davetine (duasına) icabet eder (duasını kabul eder)." **Ve yezîduhum min fadlihî:** "(Sadece dualarını kabul etmekle kalmaz) Bir de fazlından onlara ikram eder (onları faziletli kılar)." **Vel kâfirûne lehum azâbun şedîd:**[31] "Kâfirler için de şiddetli bir azap vardır."

İnnemâ yestecîbullezîne yesmeûn: "Ancak işitenler (kulakları olanlar davete) icabet ederler." **Vel mevtâ yeb'asuhumullâh:** "Allah ölüleri de diriltir." **Summe ileyhi yurceûn:**[32] "Sonra dönüşünüz onadır."

Festecâbe lehum rabbuhum: "Rableri onlara icabet etti." Onların duasına icabet etti. **Ennî lâ udîu amele âmilin minkum:** "Kesinlikle ben içinizden amel işleyen hiç kimsenin amelini zayi etmem." **Min zekerin ev unsâ:** "Kadın olsun, erkek olsun."

[30] Ahkâf /32
[31] Şûrâ /26
[32] Enâm /36

Ba'dukum min ba'd: "Zaten siz birbirinizdensiniz." Kul olarak, âbd olarak aynı durumda, aynı konumdasınız. Erkek olsun, kadın olsun, kim salih bir amel işlerse onun karşılığını mutlaka veririm, onu zayi etmem, buyurdu Allah.

Fellezîne hâcerû: "O kimseler ki (Allah yolunda) hicret ederler." **Ve uhricû min diyârihim:** "Bununla beraber bir de kendi memleketlerinden çıkarılmış olanlar." Allah yolunda bu şekilde hicret edenler.

Demek ki iki türlü hicret varmış. Birincisi Allah'a hicrettir. Günahtan sevaba, küfürden imana, batıldan hakka, ibadetsizlikten ibadete hicret etmektir. Yani hayır olan bir şeye sarıldığımızda şer olandan kurtulup hayra kavuşuruz, böylelikle ona hicret etmiş oluruz. İkincisi de Allah için kendi memleketinden çıkıp başka bir yere gitmektir.

Evet, ayet devam ediyor. **Ve uzû fî sebîlî:** "Yolumda eziyet görenler (sıkıntı yaşayanlar)." Allah yolunda sıkıntı yaşayanlar. Demek ki "Allah" deyince sıkıntı yaşıyorsak Allah bunun karşılığını veriyormuş, bu sıkıntımız boşa gitmiyormuş. Bu durumda feryat etmeye "niye böyle oldu" demeye gerek yoktur; çünkü bu sayede Allah'ın özel ikramına nail oluruz. **Ve kâtelû ve kutilû:** "(Yolumda) Savaşıp ölenler ve öldürenler." **Le ukeffirenne anhum seyyiâtihim:** "Onların günahlarını inkâr edeceğim." Allah'ın mağfiret etmesi farklı, inkâr etmesi farklıdır. Sanki hiç günah işlememişler gibi, analarından doğmuş gibi onların günahlarını inkâr edeceğim, buyurdu Allah.

Ve le udhılennehum cennâtin tecrî min tahtihâl enhâr: "Onları (içlerinden) altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım." **Sevâben min indillâh:** "Allah'tan bir ödül olarak." Bunu hak ettikleri için değil, bu tavırlarını ortaya koydukları, benim yolumda hicret ettikleri, benim yolumda sıkıntı çektikleri, eza gördükleri ve benim yolumda savaştıkları için kendimden bir

ödül olarak onlara böyle bir muamelede bulunacağım ve onların günahlarını inkâr edeceğim. **Vallâhu indehû husnus sevâb:**[33] "Sevabın en güzeli (mükâfatın, ödülün en güzeli) Allah'ın yanındadır." Yani onlara cennetten öteye bir de Allah'ın yanında bir ödül vardır.

Sevap, sevb elbise demektir. Bu, Allah onlara elbise giydirir manasına gelir. Allah onlara nurundan, El Esmau'l Husna'sından elbise giydirir; yani onlara kendi güzelliğini giydirir.

İstecîbû li rabbikum: "Rabbinize (davetine) icabet edin." **Min kabli en ye'tiye yevmun lâ meradde lehu minallâh:** "Allah tarafından geri çevrilmesine çare olmayan (mümkün olmayan) bir gün gelmeden önce (rabbinizin davetine icabet edin)." Yani mutlaka kıyamet gelecek, hesap günü gelecek. **Mâ lekum min melcein yevme izin ve mâ lekum min nekîr:**[34] "(Çünkü) O gün sizin için ne sığınacak bir yer vardır ne de inkâra çare vardır." Ne inkâr edebilirsiniz ne de sığınacak bir yeriniz vardır.

Bu, Hz. Eyüp (a.s.)'ın duasıdır. **Festecebnâ lehu fe keşefnâ mâ bihî min durrin:** "Biz ona (duasına) icabet ettik. Ondan sıkıntıyı, hastalığı giderdik." **Ve âteynâhu ehlehu ve mislehum meahum:** "Ona hem ehlini verdik, hem de onlarla beraber bir mislini (bir katını da fazla verdik)." **Rahmeten min indinâ:** "Tarafımızdan bir rahmet olarak." Bir rahmet olsun diye. **Ve zikrâ lil âbidîn:**[35] "Bir de kullara (âlemlere) bir öğüt olsun diye." Herkes bunu bilsin, anlasın diye. Allah sevdiği bir kula sıkıntı, üzüntü, hastalık, musibet, bela verirse sonuçta onun duasını kabul eder. Allah onun kaybettiklerini zaten verir, bir de üstüne bir katını daha verir. İnsanlar bunu böyle anlasınlar, böyle bilsinler, buyurdu Allah.

[33] Âli İmran/195
[34] Şûrâ /47
[35] Enbiyâ /84

EL MUCİB

Bu da Hz. Yunus (a.s.)'ın duasıdır. Allah onun duasını kabul ettiğini beyan eder. **Festecebnâ lehu ve necceynâhu minel ğammi ve kezâlike nuncil mu'minîn:**[36] "Biz de onun duasını kabul ettik ve onu sıkıntıdan kurtardık. İşte biz mü'minlerin duasını böyle kabul ederiz." Allah; resulüne, peygamberine "mü'min" buyurdu. Dikkat edilirse Allah bu ayette "peygamberlerin duasını kabul ederiz" demedi "mü'minlerin duasını böyle kabul ederiz" buyurdu. O halde mü'minler sıkıntıya düşüp karanlığa gömüldüğünde Allah'a dua ederse Allah onların duasını kabul eder ve onları kurtarır. Bunu Allah söylüyor.

Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:[37] "(Ya rabbi) Senden başka ilah yoktur, sen subhansın. Muhakkak ki ben zalimlerden oldum (kendi nefsime zulmettim)." Bu duayı Hz. Yunus (a.s.) etmiş ve "ben yanlış yaptım ya rabbi! Beni bu karanlıktan, zulmetten aydınlığa çıkarıp kurtar" demiştir.

Aslında Allah Hz. Yunus (a.s.)'ın gönlüne vahyedip "senin duan budur" demiş ve ona nasıl bir dua yapacağını öğretmiştir. Bu yüzden biri dara düşmüş, karanlığa gömülmüş, hapse girmişse bu duayı yaptığında kesinlikle kurtulur. Allah'ın bu konuda va'di vardır; çünkü Allah "biz mü'minlerin duasını böyle kabul eder, onları kurtarırız" buyurmuştur.

Peki, bir mü'minin ne demesi gerekir?

Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn: "Ya rabbi! Sende kusur yok, eksik yok, yanlış yok, sen subhansın. Sen her şeyi en güzel yapansın ama ben kendime zulmettim, kendime zulmedenlerden oldum. Bunun için mağfiretini, affını diliyorum" demesi gerekir. Böyle derse kurtulur; ama bunu kurtuluncaya

[36] Enbiyâ /88
[37] Enbiyâ /87

kadar söylemesi ve "biz mü'minleri böyle kurtarırız" ayetine iman etmesi lazım ki Allah onu kurtarsın.

Kimileri Hz. Yunus (a.s.)'ın, balığın karnında üç gün kaldığını, kimileri bir hafta kaldığını söylemiştir. Hâlbuki bu önemli değildir; çünkü ayet sadece Hz. Yunus'u anlatmaz, aynı zamanda bizi anlatır. Allah bu ayeti şu anda Hz. Yunus (a.s.)'a değil bize vahyediyor, bize söylüyor.

Evet, "eğer darda kalır, karanlığa gömülürseniz böyle dua edin, duanızı kabul eder, sizi kurtarırım" buyurdu Allah.

Nasıl ki zahiri olarak sıkıntıya düşüp karanlıkta kalmak varsa bir de manevi olarak karanlıkta kalmak vardır. Genel itibariyle baktığımızda manevi olarak bir karanlığın içindeyiz. Kendi kendisiyle buluşmayanlar, rabbiyle buluşmayanlar karanlıktadır ve rableriyle buluşmaları gerekir. Kâmil manada iman etmeyenler karanlıktadır. Allah'a iman etmemekten daha karanlık ne olabilir! Rabbinin hikmetini, muradını anlamayanlar zifiri bir karanlıktadır. Allah'ın kendilerine nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o muamelenin hikmetini anlamayıp, "rabbim bu muameleyi bana bu yüzden yapıyor" diyemeyenler karanlıktadır. Her ne kadar herkes kendine göre bir sebep arasa da orda mutlaka Allah'ın bir muradı vardır, kulun anlaması gereken bir şey vardır ve bunu anlaması gerekir. Bunu anlamayanlar karanlıktadır. Bu yüzden manevi olarak karanlıkta olanlar da bu duayı yaparsa Allah onları karanlıktan kurtarır ve aydınlığa çıkarır.

Allah, Hz. Zekeriya (a.s.)'ın duasını beyan eder ve **"biz de onun duasını kabul ettik ve ona Yahya'yı verdik"**[38] buyurur.

Yevme yecmeullâhur rusul: "O gün Allah, resullerinin hepsini toplayacak." **Fe yekûlu mâzâ ucibtum:** "Onlara buyuracak ki: Size nasıl icabet edildi (cevap verildi)?" Allah Kıyamet günü

[38] Enbiyâ /90

bütün resullerini toplayacak ve onlara "siz kavminizi ayetlerimle davet ettiniz, peki, size ne cevap verdiler, nasıl icabet ettiler" diye soracak. **Kâlû lâ ilme lenâ inneke ente allâmul guyûb:**[39] "Onlar diyecekler ki: Bizim bu konuda herhangi bir ilmimiz yoktur. Gaybı bilen sensin (ya rabbi)." Onların nasıl icabet ettiğini, bize nasıl cevap verdiğini bilmiyoruz. Onların gönüllerindekini bilen sensin. Kimin, kaç kişinin, nasıl iman ettiğini bilen sensin.

Ve yevme yunâdîhim fe yekûl: "O gün (Kıyamet günü nida eden bir münadi) onlara nida edip diyecek ki." **Mâzâ ecebtumul murselîn:**[40] "Siz (Allah'ın) resullerine ne cevap verdiniz?" Allah bir münadiye hitap ettirip "siz, Allah'ın resullerine ne cevap verdiniz" diye soracak ve oradakilerin Allah'ın ayetlerine "işittik ve itaat ettik" mi dediler yoksa cevaba bile layık görmeyip çekip gittiler mi yahut yüz çevirip döndüler mi buna cevap vermeleri gerekecek.

Vellezînestacâbû li rabbihim: "Onlar rablerine (davetine) icabet ederler." **Ve ekâmus salât:** "Ve namazı ikame ederler." Namazla Allah'ın huzurunda dururlar. Bu namaz içi boş bir namaz değildir. Kur'an'da hiçbir yerde "namaz kılın" diye bir emir geçmez, "namazı ikame edin" emri geçer. İkame edilmeyen bir namaz kılınmamış demektir.

Aynı şekilde Allah, akıl için de aynı şeyi kullanır. Kur'an'da "akıl" kelimesi geçmez, bunun yerine Allah **E fe lâ ta'kilûn:**[41] "Akletmez misiniz" buyurur; yani akıl, Kur'an'da fiil olarak geçer; çünkü kullanılmayan bir akıl, akıl sayılmaz. Akıl kullanılıyorsa, aklediliyorsa akıldır. Namaz da böyledir. İkame edilirse; yani namazla ayağa kalkılır, Allah'ın huzurunda durulursa namaz, namaz olur. Yoksa Allah sadece zahiri olarak hareketlerinin yapıldığı bir namaz için "ikame edilen namaz" demez.

[39] Mâide /109
[40] Kasas /65
[41] Saffat /138, Hud /51

Evet, Allah "onlar rablerinin davetine icabet ederler ve namazı ikame ederler" buyurdu. **Ve emruhum şûrâ beynehum:** "Onların işleri aralarında meşveretledir (işleri aralarında istişare ederek hallederler)." Yani hiç biri kendi kafasına göre hareket etmez, hepsi birbirine danışarak iş yapar. Allah'ın davetine icabet edenler, namazı ikame edenler işi aralarında şurayla yaparlar. **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:**[42] "Bir de kendilerine rızık olarak verdiğimizden infak ederler."

Lillezînestecâbû li rabbihimul husnâ:[43] "Rablerinin davetine icabet edenlere güzellik vardır (en güzeli vardır)." Güzellik; Allah'ın El Esmau'l Husna'sının güzelliğiyle, Allah'ın güzelliğiyle güzel olmaktır. "Kim benim davetime icabet ederse güzelliğimle onu güzelleştiririm" buyurdu Allah. Biri, Allah'ın güzelliğiyle güzelleşirse Allah'a yeryüzünde halife olur, ayna olur, Hz. İnsan olur.

Nasıl ki Allah ve resulü kulları davet ediyorsa bir de şeytanın insanları davet etmesi vardır. Kıyamet günü hesap görülüp iş bittiğinde ve cennet ile cehenneme gidecekler belli olduğunda şeytan konuşur. **Ve kâleş şeytân:** "Ve şeytan diyecek ki." **Lemmâ kudiyel emr:** "İş bitti (işimiz bitti, iş tamamlandı)." **İnnallâhe vaadekum va'del hakk:** "Muhakkak ki Allah size hak olan va'dini va'detti (Allah va'dinde sadıktır)." Allah her neyi söylediyse doğru söylemiştir. Bütün bunları şeytan söylüyor. **Ve vaadtukum fe ahleftukum:** "Ben de size va'dettim ama ben va'dimden döndüm." Size o zaman öyle söyledim ama siz de gördünüz ki benim elimden hiçbir şey gelmez, ben va'dimden döndüm.

Ve mâ kâne liye aleykum min sultân: "Benim sizin üzerinizde herhangi bir yetkim (bir gücüm) yoktu." Ben sizin üzerinizde sultan değildim, sizin sultanınız değildim. Ben

[42] Şûrâ /38
[43] Ra'd /18

emrettim siz de yaptınız diye bir şey yoktu; ama siz beni sultan olarak kabul ettiniz, ben ne yapayım! **İllâ en deavtukum festecebtum lî:** "Ancak sizi davet ettim, siz de hemen bana icabet ettiniz (benim davetime icabet ettiniz)." Ben sizden yapmanızı istedim; yani size dua ettim, siz de duama hemen icabet ettiniz. **Fe lâ telûmûnî ve lûmû enfusekum:** "Beni levm etmeyin (kınamayın), kendi nefsinizi (kendinizi) kınayın."

Mâ ene bi musrihikum ve mâ entum bi musrihiyy: "Ne ben sizi kurtarabilirim, ne de siz beni kurtarabilirsiniz!" **İnnî kefertu bi mâ eşraktumûni min kabl:** "Ben bundan önce de sizin beni Allah'a şirk koşmanızı inkâr etmiştim (kabul etmemiştim)." Siz böyle yaparak beni Allah'a şirk koştunuz, ben bu şirkinizi kabul etmiyor, reddediyorum; çünkü ben Allah'tan korkarım ama siz beni Allah'a şirk koştunuz. **İnnez zâlimîne lehum azâbun elîm:**[44] "Zalimler için iç yakan bir azap vardır." İnsan, Allah'ın davetine icabet etmezse işi şeytana icabet olur ve onun davetine icabet eder.

Bir de Allah'ın, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl yapması gerektiğini öğrettiği dualar vardır, dolayısıyla Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinden bütün mü'minlere nasıl dua etmeleri gerektiğini öğretir.

"De ki: Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Dilediğine mülkü verirsin, dilediğinden mülkü çeker alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın. Hayr yalnız senin elindedir. Sen her şeye gücü yetensin. Geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokarsın. Ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine sayısız rızık verirsin."[45]

"İşte seni kendilerinden önce birçok ümmetler geçmiş olan böyle bir ümmet içinde gönderdik ki onlar Rahman'ı inkâr ederken sen onlara karşı sana vahyettiğimiz kitabı okuyasın. De

[44] İbrâhîm /22
[45] Âli İmran/26-27

ki: O Rahman benim rabbimdir. Ondan başka ilah yoktur, ben ona dayandım. Tövbem de, dönüşüm de onadır."[46]

"De ki: Rabbim! Benim ilmimi arttır."[47]

"De ki: Rabbim! Eğer onlara va'dedilen azabı bana mutlaka göstereceksen beni o zalimler güruhu arasında bulundurma."[48]

"Rabbim beni bağışla, bana merhamet et. Sen merhamet edenlerin tek hayırlısısın."[49]

"De ki: Ey gökleri ve yeri yaratan, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'ım! Kullarının arasında o ihtilaf edip durdukları şeyler hakkında sen hükmünü verensin."[50]

Kur'an-ı Kerim'de son iki sure olan Felak ve Nas Sureleri vardır. Bu iki sure de baştan sona duadır. Allah Nas Suresi'nde; **"De ki: Sığınırım insanların rabbine, melikine, ilahına"**[51] buyurmuştur. Felak Suresi de Allah'a sığınılması gerektiğiyle ilgilidir. Arkadaşlar bu iki sureye bakıp Allah'ın bizden nasıl dua etmemizi istediğini öğrenebilirler.

Bir de peygamberlerin yaptığı dualar vardır.

Bu dua Hz. Âdem (a.s.) ve Havva annemizin duasıdır. **"(Onlar) Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer sen bizi bağışlamaz ve merhamet etmezsen kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz, dediler."**[52]

[46] Ra'd /30
[47] Tâhâ /114
[48] Mu'minûn /93-94
[49] Mu'minûn /118
[50] Zumer /46
[51] Nâs /1-3
[52] A'râf /23

Bu dua da Hz. Nuh (a.s.)'ın duasıdır; **Kâle rabbinsurnî bimâ kezzebûni:**[53] "Dedi ki: Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et." Bana yalancı demelerine karşılık bana yardım et. Allah başka bir ayette Hz. Nuh (a.s.)'ın duasıyla ilgili olarak; **"o da sonunda rabbine dua etti: Ben yenik düştüm, bana yardım et (dedi)"**[54] buyurur.

Bu da Hz. Nuh (a.s.)'ın bedduasıdır. **"Ey rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma."**[55] **"Rabbim! Beni, babamı, anamı, mü'min olarak evime gireni, iman eden bütün erkekleri ve iman eden bütün kadınları bağışla. Zalimlerin ise ancak helakını arttır."**[56]

Bu dua yine Hz. Nuh (a.s.)'ın duasıdır. **"Rabbim! Senden bilmediğim şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer sen beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen hüsrana düşenlerden olurum."**[57] Hz. Nuh (a.s.) "bilmediğim şeyi istemekten sana sığınırım" diye Allah'a dua ediyor! Demek ki bilmediğimiz bir şeyi istemek böylesine tehlikeliymiş.

Hz. Nuh (a.s.) neden böyle etmiştir?

Hz. Nuh (a.s.) tufan kopunca oğlunu gemiye binmesi için çağırır. Oğlu da "ben yüksek bir tepeye çıkarım, dolayısıyla bana bir şey olmaz" der. O böyle söylerken su onu dibe çeker. O esnada Hz. Nuh (a.s.) Allah'a **"ya rabbi! Oğlum boğuluyor, onu kurtar, o benim ehlimdendir. Beni ve ehlimi kurtaracağına söz vermiştin"** der. Allah da **"sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim. Cahillik yapma, o senin ehlinden değildir"**[58] buyurur. Sana iman etmemişse senin ehlin değildir, buyurdu Allah. Hz. Nuh (a.s.) da

[53] Mu'minûn /26
[54] Kamer /10
[55] Nuh /26
[56] Nuh /28
[57] Hûd /47
[58] Hûd /45-46

bu hitap üzerine "senden bilmediğim şeyi istemekten sana sığınırım, beni affet, bağışla. Yoksa böyle bir duayı yaptığım için hüsrana uğrarım" dedi.

Bu dualar da Hz. İbrahim (a.s.)'ın duasıdır; **"rabbimiz! Onlara içlerinden öyle bir resul gönder ki onlara ayetlerini okusun, kendilerine kitabı ve hikmeti öğretsin, onların nefislerini tezkiye etsin; çünkü aziz ve hakim olan sensin."**[59]

"İbrahim şöyle demişti: Rabbim! Bu şehri güvenli kıl. Beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak tut."[60]

"Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün beni, anamı, babamı ve bütün mü'minleri mağfiret et."[61]

Ve lâ tuhzinî yevme yûb'asûn:[62] "(Yarattıklarının) Dirilecekleri gün beni utandırma."

Bir de Hz. Musa (a.s.)'ın duası vardır. **"Bana ailemden bir yardımcı ver."**[63] Hz. Musa (a.s.), Hz. Harun (a.s.)'ı yardımcı olarak istiyor. **"(Musa) Dedi ki: Rabbim! Doğrusu ben kendime zulmettim. Beni bağışla, mağfiret et, benim günahımı ört. Allah da bağışladı. Muhakkak ki o, ğafur ve rahimdir."**[64] **"Rabbim! Ben gerçekten bana indirdiğin her hayra muhtacım (ben senin hayrının fakiriyim)."**[65]

Hz. Musa (a.s.), Tûr dağına gider. Allah bununla ilgili olarak **"Musa, tayin ettiğimiz vakitte Tûr'a geldi. Allah onunla konuşunca 'rabbim! Kendini bana göster' dedi"**[66] buyurur. Dikkat

[59] Bakara /129
[60] İbrâhîm /35
[61] İbrâhîm /41
[62] Şuarâ /87
[63] Tâhâ /29
[64] Kasas /16
[65] Kasas /24
[66] A'râf /143

edilirse Hz. Musa (a.s.) Allah'a "ya rabbi! Bana tecellini müşahede ettir" değil "kendini bana göster" dedi.

Peki, Hz. Musa (a.s.) Allah'ı nasıl görmek istiyordu?

Nasıl ki müşrikler zahiri olarak puta tapıyor, putları gözleriyle görmek istiyorsa Hz. Musa (a.s.) da Allah'a "kendini bana göster" derken Allah'ı baş gözüyle görmeyi istedi. Allah da ona "senin bu isteğin yanlış bir istektir. Baş gözü beni müşahede edemez" buyurdu. Baş gözünün müşahedesi için maddenin olması gerekir, madde olmazsa müşahede olmaz. Bu, Allah'ın kelamı için de böyledir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"Allah hiç kimseyle perde arkasından olmaksızın konuşmamıştır**. **Ya perde arkasından konuşmuştur, ya da bir melek gönderip ona vahyetmiştir**"[67] buyurur.

Peki, perde arkasından konuşmak ne demektir?

Allah ayet-i kerimede Hz. Musa (a.s.) ile konuştuğunu buyurdu. Bu durumda Allah'ın kelamının beşer seviyesine inmesi gerekir. Allah, hitabı ruha yapar, sonra bu hitap ruhtan gönle gelir. Bu arada ruh, kul ile Allah arasında perde olur. Yoksa o hitap direkt olarak bedene yapılmış olsa beden toz duman olur, buna güç yettiremez. Allah'ın cemalini müşahede de böyledir. Bu yüzden müşahedeyi baş gözü yapamaz, bunu yapacak olan ruhtur.

Allah baş gözüyle kendisini görmenin mümkün olmadığını Hz. Musa (a.s.)'a göstermek için; **"dağa tecelli edeceğim, dağ dayanırsa zahiri olarak sen de dayanırsın dedi. Sonra Allah, dağa tecelli edince dağ toz duman oldu"**[68] buyurur. Allah dağın toz duman olduğunu buyurdu. Dağın toz duman oluşu ne şekildedir? -Allah tecelli edince tecelli ettiği yerde varlık kalmaz. Dağa tecelli

[67] Şûrâ /51
[68] A'râf /143

edince dağ yok oldu. Hz. Musa (a.s.) da dağın bütünüyle Allah'ın nurundan olduğunu müşahede etti ve yüz üstü secdeye kapanıp bayıldı. Bu yüzden Allah bir kula tecelli ederken de mutlaka araya bu şekilde perde koyar.

Allah, insana kendi ruhundan nefhetmiştir. Ruh, Allah'ın nurundan olduğu için o tam tecelliyi müşahede eder. İnsan o ruhla müşahedeyi yaptığı için ona bir şey olmaz; ama kul bu müşahedeyi aklın seviyesine indirip anlatamaz. Bu anlatılabilecek bir şey değildir. Bu yüzden Allah'ın cemalini müşahede eden biri için söz bitmiştir, kul bu konu hakkında tek kelime bile konuşamaz; ama Allah'ın isimleri veya bir ismi üzerinde tecelli eden biri müşahede ettiği güzelliği, bütün her bir ismi ayrı ayrı anlatabilir.

Allah'ın isimleri, nuru Allah'a perdedir. Bu onun zatının perdesidir. Eğer Allah zatıyla tecelli ederse artık söz biter. Tabi, bu müşahadeyi yapan insanın bedeni değil Allah'ın, kuluna nefhettiği ruhtur. Bu nedenle kulun, Allah'ın cemalini isterken ne istediğini, nasıl istemesi gerektiğini bilmesi gerekir. Öyle durup dururken "ben, Allah'ın cemalini istiyorum" demekle bu iş olmaz. Allah'ın cemalini müşahede etmenin şartları vardır.

Peki, bu şartlar nelerdir?

Kuldaki varlık durdukça kul, Allah'ın cemalini müşahade edemez. Allah'ın Hz. Musa (a.s.)'a **Len terânî:** "Sen beni göremezsin" deyişi bundandır. Sen beni göremezsin demek sen senliğinle beni göremezsin. Senin beni görebilmen için sana nefhettiğim ruh olman gerekir. Bu yüzden beni müşahede edenin nefhettiğim ruh olması, benden olması lazım, demektir. Yoksa kul, Allah'ın cemalini müşahedeye nasıl dayanır! Yani dağ gibi bir nefisle "ben rabbimi istiyorum, rabbimin cemalini müşahede etmeyi istiyorum" demek nasıl doğru olsun! Böyle bir dua, dua değildir. Bu dua, dua olmaz.

Allah'ın cemalini müşahede etmek istiyorsan önce nefsini temizlemen, tezkiye etmen, varlığından kurtulman, "Allah" deyince senin için her şeyin bitmesi, senin için her şeyin Allah'tan olması gerekir. Aynı şekilde gönlünü öyle bir aşk, öyle bir muhabbet kaplamalı ki saf aşk olman gerekir. Allah'ın cemalini bu hale geldiğinde müşahede edersin. Yoksa "ya rabbi! Ben hiçbir şey yapmıyorum, sen gerekeni yap" demek doğru değildir. Bu yüzden işi doğru anlamak gerekir.

Bir de duada rabbini hizmetçi gibi görmek, rabbine hizmetçi muamelesi yapmak vardır. Duanın gereğini yapmadan "ya rabbi! Bunu böyle yap, bunu istiyorum, şunu istiyorum" demek rabbini hizmetçi gibi görmek demektir. Kul bu değildir. Asıl kul "ya rabbi! Senin, benim hakkımdaki muradın benim duamdır. Sen benim için neyi istiyorsan, senin benim üzerimdeki muradın neyse ben de öyle olmak istiyorum. Ben senin benim üzerimdeki muradın gerçekleşsin istiyorum" diyendir. İşte kul budur, âbd budur! Yoksa kul, Allah'a "şunu istiyorum, bunu istiyorum" diyen değildir. Kul bunun için yapması gereken şeyleri bilir. Tabi, Allah'ı dinlemişse bilebilir, dinlememişse bilemez, öğrenemez. Birileri hikâye anlatabilir; ama bunu Allah'tan ve resulünden öğrenmek gerekir.

Şimdiye kadar sayısını Allah'ın bildiği kadar Allah dostu gelmiştir. Hepsi de kendi seviyesine, mertebesine göre Allah'ın cemalini müşahede etmiştir. Kendisinde bu müşahedenin olduğu herkes Allah'a bütünüyle âşıktır. Dünya onun için bitmiştir. Böyle biri dünyayı da Allah için sever; çünkü Allah için bir şeyler yapmayı sever.

Yoksa onun gözünde dünya yoktur, bu haldeki biri dünyayı görmez. Onun gözün de bütün dünyanın saltanatı ile bir çöpün arasında en ufak bir ayırım yoktur. Bu yüzden dünyaya bir çöp kadar bile değer vermez. O, dünyanın batıl olduğunu, fani olduğunu görmüş, bilmiş ve anlamıştır. O, kendisini yaratanı, huzurundan geldiği rabbini, maşukunu, asıl kendini seveni

bulmuştur! Bu durumda başka tarafa nasıl dönüp bakabilir, nasıl buna tenezzül edebilir! O, Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, bütün kudretin, bütün mülkün, bütün güzelliğin, her şeyin Allah'a ait olduğunu müşahede etmiş, görmüştür, hiç dünyaya dönüp bakar mı! Bundan dolayı Yunus Emre *"ballar balını buldum, kovanım yağma olsun"* demiştir. Rabbini bulanlar nefsini feda eder, dünyayı feda eder, kurban eder.

Evet, Allah'ın El Mucib ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya, Allah'ın bizden nasıl dua etmemizi istediğini öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimizi kendisini bulanlardan, kendisini arayanlardan eylesin inşallah. Allah bizi, bütün derdi Allah olanlardan, Allah'ın rızasını arayıp bulmak olanlardan, bunun için de gerekli bedeli ödemeye hazır olanlardan ve bu bedeli ödemeye çalışanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

EL KAVİYY

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, güzel isimlerini anlamaya öğrenmeye, Allah'ın yeryüzündeki halifesini, insanı tanımaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Mucib ismini öğrenmeye çalışmıştık, bu sohbetimizde ise Allah'ın El Kaviyy ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Kaviyy; güçlü demektir ama Allah'a isim olunca gücünün sınırı olmayan manasına gelir. Bununla beraber gücünü keyfi olarak orantısız bir şekilde kullanan değil; gücünü kitabında kullarına, peygamberlerine yaptığı va'dine göre kullanan demektir.

Allah ayetlerinde nasıl kaviyy olduğunu, gücünün her şeye nasıl yettiğini beyan etmiştir. Kaviyy, Allah'ın ismi olduğu gibi Allah, kulunun da kaviyy olmasını ister, bu yüzden kulunun nerde kaviyy olması gerektiğini beyan etmiştir.

Kaviyy olmak; yani güçlü olmak, sağlam durmak iki türlüdür. Bir manevi olarak, bir de zahiri olarak güçlü olmak vardır. Maneviyat her zaman için zahiriyatın önünde gelir ve her zaman için zahirden daha büyük, daha kâmil, daha gerçek ve daha hakikidir. Mesela; biri zahiri olarak güçlü olsa bile herhangi bir kötü haber aldığında veya korktuğunda gücünü kaybedebilir.

Allah ayet-i kerimede mü'minler için; **"eğer sizden sabırlı yirmi kişi olursa ikiyüz kişiye galip gelir (bedeldir). Sizden yüz kişi**

olursa kâfir kimselerden bin kişiye galip gelir"[1] buyurmuştur. Demek ki iman, insanı 10 kat güçlendiriyormuş. Bu, Allah'ın Kaviyy isminin tecellisidir, imanın gücüdür.

Eğer nefse, şeytana, hayata, insanlara karşı gücümüzü kaybediyor, korkuyor, endişe ediyorsak Allah'ın Kaviyy ismine iman etmediğimiz ve bu isim bizde tecelli etmediği içindir. Gücümüzü kaybedince de korkak oluruz.

Korkmak ayrı, korkaklık ayrı şeydir. Korku, beşeri bir duygudur. Allah bu korkuyu kuluna onunla korunsun diye vermiştir. Yoksa kul kendini tehlikeden korumaz, dolayısıyla zarar görür. Bu nedenle korku yerilmesi gereken bir duygu değildir. Eğer korkunun fıtratı, dengesi, kıvamı bozulursa bu defa korkaklık meydana gelir ve Kaviyy ismi insanda tecelli etmediği için de insan korkak olur, endişe eder. Bunun nedeni; insanın kendindeki gücü, imanının gücünü ve Allah'ın ona yardımını bilmemesi, buna iman etmemesidir.

Allah'ın isimlerini öğrenmeye çalışıyoruz. Allah'ın, isimleriyle kuluna tecelli etmesinde mutlaka bir muradı vardır. Allah'ın bu muradı; öncelikle kulun, rabbini tanıması ve El Esmau'l Husna'sıyla, sıfatlarıyla rabbinin vasfını bilmesi içindir. Allah kendini El Esmau'l Husna'sıyla vasfetmiş, isimlendirmiştir, kendi kendini bilmesi ve tanıması için aynı ismi bir de kuluna vermiştir. Bu yüzden El Esmau'l Husna'yı, Allah'ın isimlerini anlamayanlar ne Allah'ı, ne de kendini tanıyabilir!

Allah El Esmau'l Husna'sında dengede olmamızı emretmiş, bu yüzden ayet-i kerimede; **"Allah'ın isimlerinde aşırı gidenleri bırakın"**[2] buyurmuştur; çünkü Allah'ın isimlerinde dengede, kıvamında olmayanlar insana fayda değil zarar verir. Eğer biri

[1] Enfâl /65
[2] A'râf /180

Allah'ın isimlerinde aşırı giderse doğru yapayım derken yanlış yapar, doğruyu yanlış olarak, yanlışı da doğru olarak görür.

Şu anda ümmet olarak bizim de durumumuz, hâlimiz budur. Rabbimizi, insanı, kendimizi tanımadığımız için dengemiz bozulmuştur. Genel itibariyle baktığımızda Allah'ın indirdiği dine iman etmeye davet etmek, onu yaşamak yerine bize uydurulan bir din takdim edilmiş ve bize "din budur, bunu yaşaman gerekir" denmiştir, genel olarak da uydurulmuş bir dine iman edilmiştir. Şu anda uydurulmuş olan bir dinle baş başayız, bize uydurulmuş olan bu din miras kalmıştır.

Atalarının dinine uyanlar uydurulmuş bir dine inanmış, onu yaşamış olur. Allah ayet-i kerimede; **"Kıyamet günü en çok hüsrana uğrayanlar yanlış yapıp doğru yaptığını zannedenlerdir"**[3] buyurur. Atalarının dinine uyanlar yanlış yaptığının farkında değildir, bir de yanlışlarını doğru olarak görürler. En çok hüsrana uğramalarının sebebi ise Allah'ın ayetinde buyurduğu üzere yaptıklarından dolayı bir de Allah'tan karşılık beklemeleridir. Sanki doğru yapmışlar gibi Allah'tan karşılık beklerler; çünkü öyle zannetmişler, öyle anlamışlardır.

Allah ayetinde böyle beyan etmişken atalarının dinine uyan biri bundan sorumlu olmaz mı! "Ben böyle anladım" demesi ona kazandırır mı! Allah hem kuluna hakkı ve hakikati göstermeyecek, öğretmeyecek, anlatmayacak, hem de kulunu hakikatten sorumlu tutacak, bu ona hiç yakışır mı! Allah, kuluna mutlaka hayatının herhangi bir yerinde doğruyu, hakkı ve hakikati gösterir, hakkı göstermemesi ona yakışmaz. Allah herhangi bir şekilde mutlaka ona öğretmiş, ona vahyetmiş, vahyini ona ulaştırmıştır; ama kulu onu yalan saymış, ciddiye almamış, yalanlamış, yüz çevirmiş, onu anlamayı, öğrenmeyi gerekli görmemiştir. Aynı şekilde rabbine, ahiretine, kıymet, değer vermemiştir. Uydurulmuş dine uymak

[3] Kehf /103-104

onun için daha kolay olmuş, dolayısıyla uydurulmuş dini tercih etmiştir. Bilmemiz lazım ki Allah'ın vahyettiği din; Allah'ın kitabıdır. Kur'an, dinimizin kitabıdır, bu yüzden Kur'ansız din olmaz.

Allah üstünlüğün, mükerrem olmanın, keremli olmanın sadece takvada olduğunu beyan etmiş, bundan dolayı ayet-i kerimede; **"Allah katında en çok ikrama nail olanınız (en çok kazanmış olanınız, en çok kıymetli, değerli, şerefli olanınız) en çok takva sahibi olanınızdır"**[4] buyurmuştur. Allah en çok ikrama nail olanın takva sahipleri olduğunu beyan etmişken ümmet olarak takvanın ne olduğunu anlama tenezzülünde bile bulunmadık! Takva kelimesine, Allah'ın yüklediği mana yerine "üstünü başını temiz tutan, kendini yanlışlardan korumaya çalışan" gibisinden manalar vererek kendimize göre bir şeyler ürettik. Oysaki takva bu değildir.

Takva, kelime manasıyla; kıvamında olmak, kendini Allah'ın azabından, gazabından korumak, Allah'a karşı sorumluluğunu bilip bu sorumluluğu yerine getirmeye çalışmak ve yerine de getirmek demektir ama bizler genel olarak üstünlüğü takvaya, Hz. İnsan olmaya değil de herhangi bir mezhepten, tarikattan, aileden, soydan, seyyitlerden olmaya verdik. İşte, bu, uydurulan dinin takvasıdır.

Allah, aklımızı sonuna kadar kullanmamızı emretmişken uydurulan din bunun tam tersini yapıp bizlere "sus konuşma, soru sorma küfre girersin, Allah'ın kelamını anlamaya çalışma, hatta Kur'an'ı okuma, başka kitapları oku, ilmihal kitabı oku, namaz hocası oku, dinini böyle öğrenirsin" demiştir. Bu, uydurulmuş dindir, uydurulmuş dinin bize dayattığıdır. Allah'ın indirmiş olduğu din; Kur'an'ı okumayı, anlamayı, onu hayata geçirip yaşamayı, onunla dirilmeyi, onunla Hz. İnsan olmayı emretmiştir,

[4] Hucurât /13

uydurulmuş din ise bunun tersini söyleyip; "Kur'an'ı sevap için oku, ölülere oku, dua ayetleri yazıp muska yap ve boynuna as, suda ez suyunu iç, içindeki manayı değil Kur'an'ın kabını yücelt. Onu yukarıya as, aman Kur'an'a dokunma, onu başının üstünde taşı" demiştir.

Oysaki Allah böyle emretmemiştir. Allah bize "Kur'an'ı oku ve ne söylediğimi, ne demek istediğimi anla. Kur'an'ın zahiri kabına, kitabına değil içindeki manaya kıymet, değer ver" buyurmuştur. Allah'ın göndermiş olduğu din bunu emreder. Uydurulmuş olan din ise "Kur'an'ın kabına, o maddi tarafa kıymet, değer verdiysen tamamdır, hatta Kur'an'ı okumasan, ona dokunmasan en çok kıymeti sen vermiş olursun. Allah'ın orda ne söylediği önemli değil, neye niçin, neden iman ettiğini bilmen gerekmez, şuna inan, buna inan tamamdır, inandınsa senin imanın vardır. Bu arada sorgulama, soru da sorma" der.

Devamlı söylüyoruz; iman, Allah'ı her şeyden çok, canından çok sevmektir.[5] Resulüne iman ise; onu kendine örnek almaktır, onun gibi yapmak ve onun gibi olmaktır.

Uydurulmuş dinin ibadeti de böyledir. Uydurulmuş din, ibadetin nasıl yapıldığını öğretir; ama niçin yapıldığını öğretmez "sen ibadet et yeter, ibadeti niçin yaptığın önemli değil, niçin yaptığını bilmene de gerek yoktur" der. Örnek vermek gerekirse "namazı nasıl kılman gerektiğini biliyorsan tamamdır, niçin kıldığını, kılınca ne kazanacağını, kılmazsan ne kaybedeceğini hiç düşünme, bunları sormana bile gerek yok. Namaz senin Allah'a borcundur, namazını kılarsan borcunu ödemiş olursun, gerisine karışma gerisi seni ilgilendirmiyor" der. Yani uydurulmuş din, insana ibadetleri zahiri olarak nasıl yapacağını öğretir ama insanın o ibadetle neyi kazanıp neyi kaybedeceğini öğretmez.

[5] Buhârî, İman, 8; Müslim, İman, 69,70

Allah ayet-i kerimede; **“dininizi parça parça etmeyin”** buyurur. Kıyamet günü kaybedenler, dinlerini parça parça etmiş olanlardır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“(Yahudiler, Hristiyanlar) Onlar dinlerini parça parça ettiler. Her biri kendindeki parça ile ferahlar”**[6] buyurmuştur. Şimdi de dini parçalayanlar dinin bir parçasını alıp “İslam bende” diyerek kendilerindeki parçayla ferahlıyorlar. Uydurulmuş din, İslam’ı parça parça etmiş; dinin iman bölümünü akait diye, amel bölümünü fıkıh diye, ihlas bölümünü ise tasavvuf diye ayırmıştır. Oysaki bunların hepsi bir bütündür. Bir de kendilerindeki bu parçayla dinin kendilerinde olduğunu zannedenler hiç utanmadan her bir parçaya isim verip; “işte tasavvuf meyvedir, meyve olmasa da olur” demiş, tasavvufu tutanlar da “tasavvuf işin özüdür, diğerleri kabuğudur, kabuk olmasa da bir şey olmaz” demiştir.

Tasavvuf; ihlas, nefsin tasfiyesi ve niyetin, Allah için olması demektir. Tasavvuf olmadan olmaz ama diğerleri de olmadan olmaz. Din; İman İslam ve İhsandır ve bu üçü bir arada bir bütündür. Bunlardan sadece bir parçayı alıp isimlendirmek sonra da “din budur” demek doğru değildir. Hepsi haktır, hepsi gerçektir ama hepsinin bir arada olması gerekir. Yoksa din parçalanmış olur.

Eğilmeden, kalkmadan; kıyamda durmadan, rükû yapmadan, secde etmeden namaz kılınırsa bu kılınan namaz olmaz. Bununla beraber namazın, Allah’ın emri ve hükmü olduğunu, namazın farz olduğunu, namazla Allah’ın huzurunda durmamız gerektiğini anlamadan, Allah’ın huzurunda olduğumuzu tatmadan namaz kılmamız; yani ihlassız namaz kılmamız olmaz. İşte, tasavvuf; niyet demektir, niyetin düzgün olması, düzeltilmesi demektir. Bu yüzden tasavvuf olmadan olmaz.

[6] Rûm /32

İman İslam İhsanın hepsi bir bütündür, tıpkı insan gibi bir bütünün parçalarıdır. Mesela; bedeni olan ama ruhu olmayan biri insan olabilir mi? -Tabi ki olmaz. İnsanın ruhu da bedeni de vardır. Aynı şekilde birinin imanı olmazsa o kişi insan olmaz. Allah ona insan demez; çünkü Allah imanı olmayanlar için **"onlar insan değildir, hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağıdır"**[7] buyurmuştur.

Bu yüzden din bir bütündür; yani insan hem dinin iman bölümünde durup imanlı olacak, hem islamda durup zahiri olarak gerekeni; âbdiyetini, ibadetini yapacak, hem de ihsanda durup ihlaslı olacak, niyeti Allah rızası için olacak. Bu, Allah'ın vahyettiği dindir. Hal böyleyken uydurulmuş dine uyanlar dini parçalara ayırmış ve her biri kendine göre bir parça alıp "bunu yaptın mı tamamdır" demiştir.

İnsanın kulluğunu yaparken neyi kazanacağını, yapmazsa neyi kaybedeceğini bilmesi gerekir, bunu bilmezse gücünü, kuvvetini; yani kaviyy olmayı kaybeder. Bütün bunları gücümüzü bilelim ve Allah'ın Kaviyy ismini kaybetmeyelim diye anlatıyorum.

Genel itibariyle baktığımızda mü'minlerin, Müslümanların şeytana, nefsine, insanlara, olaylara, hayata karşı kaviyy olmadığını, güçlü olmadığını, görürüz. Mesela; Allah'ın Kaviyy isminin tecelli etmediği birine bakarsak Allah ile güçlü olmadığını, imanı iman olmadığı için en ufak bir sorun, sıkıntı yaşadığında yerle bir olduğunu, üzerinde imandan bir eser görünmediğini görürüz.

Bütün ibadetler bizi kaviyy yapar, kaviyy yapmalıdır; çünkü ibadetler ruhun, maneviyatın gıdasıdır ve Hz. İnsan olmak için gereklidir. Biri ibadet etmezse şer'i hükme göre ona ceza gerekmez. Neden? -Çünkü manevi olarak yemek yememiştir, yemek yemeyene de ceza yoktur; ama günahlardan birini işleyip

[7] Araf /179

kendine veya birilerine zarar verdiğinde bu günahına karşılık ceza vardır. Bu ikisi arasındaki fark; günah işleyen kendine veya başkalarına zarar vermiştir, ibadet etmeyen ise iştahı olmadığı için aç kalmış, yemek yememiştir.

İnsan hasta olsa su bile ona acı gelir. Aynı şekilde manevi olarak hasta olan birine ibadet etmek acı gelir, ağır gelir. Böyle biri ibadetten tat almaz, lezzet almaz. Bu durum daha sonra manevi ölümü doğurur. Kul, ibadetten, Allah'ı zikirden, sevmekten, takvadan mahrum kalırsa gıdasını alamadığı için manevi olarak büyüyemez böylelikle manevi tarafı kaviyy olmayı kaybeder ve nefis onun karşısında kaviyy olur.

Ruh manevi olarak ibadetten, zikirden, güzellikten, El Esmau'l Husna'dan, muhabbetten beslenir, bunları alamayınca maneviyat gücünü kaybeder. Nefis ise kötülükten, hatadan, kusurdan, günahtan, yanlıştan, şirkten beslenir. Biri manevi olarak gıdasını alamayınca nefis bu gıdaları almaya başlar sonra büyür ve güç kazanır.

Nefis kaviyy oldukça, güçlü oldukça ruh karşısında, gönül karşısında galip gelir. İnsanların nefsine hâkim olamamasının sebebi zaten gücünün, kuvvetinin, kaviyy oluşunun nefsine yetmemesidir. Bu durumda Kaviyy ismi yeteri kadar tecelli etmemiş demektir. Bu yüzden bir sorun, sıkıntı olduğunda sabredemiyor, "bu, Allah'tandır" deyip güçlü duramıyor, kaviyy olamıyor, gücümüzü kaybediyoruz ve elimiz, ayağımız, gönlümüz dökülüyor. İşte, bu, kaviyy olamadığımız içindir. Mü'min, gücünü Allah'tan; yani imanından alır. Kul, Allah'a ne kadar iman etmişse manevi olarak o kadar güçlüdür. İbadetlerdeki gayenin imanı kemale erdirmek olduğunu söylememizin sebebi de işte budur.

Allah'a, Allah'ın kaviyy olduğuna, gücünün bir sınırı olmadığına iman eden, rabbini seven, rabbinin de kendisini sevdiğini bilen, rabbinin rahman ve rahim olduğunu, kerim

olduğunu, vedud olduğunu, ilah olduğunu bilip buna iman eden biri hiç yıkılır mı, hiç ondan daha güçlü kimse var mıdır!

Peygamberler göreve başladıklarında tek başınadırlar; ama bütün dünyaya bir anda meydan okurlar. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını hepimiz biliyoruz, Allah ona peygamberlik vermeden önce ondan daha narin, daha hâlim hiç kimse yoktu; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, birilerinin tavuğuna kış dediği, herhangi bir şekilde birileriyle kavga ettiği görülmemişti. O, El Emin'di, bu yüzden herkes ona güvenirdi ve kendini onunla emniyette görürdü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in eminliği sadece kendisine teslim edilen mala, paraya ihanet etmediği şeklinde anlaşılmıştır; ama eminliği sadece bu değildi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her konuda El Emin'di. Biri kendini ona teslim etseydi mutlaka ondan iyilik ve güzellik görürdü. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu kadar halim ve sakinken Allah ona; **Kum fe enzir:**[8] "Kalk ve uyar" diye vahyedince o kimsenin tavuğuna kış demeyen hâlim olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir anda bütün dünyaya meydan okuyan biri ortaya çıktı; yani herkes "bu birden bire nasıl böyle oldu" deyip şaşırdı. Allah'ın vahyi, emri, iman, insanı işte böyle yapar.

Uydurulmuş din ile Allah'ın vahyettiği dinin arasındaki farklardan biri de uydurulmuş dinin peygambere zulmedip onu beşer olmaktan çıkarmaya çalışmasıdır. Öyle ki insanlar peygamberden uzak olsun, ona uymasın, ona uymak ve onu örnek almak zorunda kalmasın! Bu yüzden uydurulmuş din, peygamberi insanın hayatından çıkarmaya çalışıp "o melek gibidir" der ve peygamberin insan olduğunu görmezden gelip onu melekleştirmeye çalışır. Hâlbuki peygamberler de birer insandır ve Allah nasıl ki kullarına hakkı, hakikati öğretiyorsa

[8] Muddessir /2

peygamberlerine de aynı şekilde hakkı, hakikati öğretmiştir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v) Efendimiz için; **"sen bundan önce iman nedir, kitap nedir bilmezdin"**[9] buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. İbrahim (a.s.)'ın dini üzere Allah'a ibadet etmeye çalışıyordu; ama dinin, imanın ne olduğunu bilmiyordu. Bunu söyleyen Allah'tır. Allah'ın söz söylediği herhangi bir konu hakkında bir başkası söz söyleyemez, söyleme hakkına da sahip değildir. Söylerse Allah'ın sözünü kabul etmemiş olur.

Allah, Hz. Lut (a.s.) için de; **"(İbrahim imana davet etti) Bir tek Lut ona iman etti"**[10] buyurmuştur. Demek ki Hz. Lut (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.)'ı kabul edip ona tabi olmadan önce iman etmemiş! İman etmek şurada kalsın, imanın ne olduğunu dahi bilmiyormuş.

Bizim de annemiz, babamız Müslüman olduğu için biz de "tamam, biz doğuştan beri mü'miniz, Müslümanız" diyoruz! Böyle bir şey yoktur, anne babamız Müslüman olduğu için biz de Müslüman olursak uyduğumuz din Allah'ın vahyiyle inen din olmaz, atalarımızın dini olur. Bunun olmaması için dinimizi anlamaya ve öğrenmeye çalışmamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz imanı Allah'tan, Allah'ın vahyinden öğrenmişti. Bu yüzden biz de imanı Allah'ın vahyinden öğrenmedikçe iman etmiş olmayız. Bunun dışında iman olmaz, sadece atalarının uydurduğu dine uymak olur.

Allah, resulleri için bunları söylemişken kimileri peygamberi melekleştirmeye çalışır. Hâlbuki Allah ayet-i kerimede; **"eğer yeryüzünde dolaşanlar melekler olsaydı biz de onlara gökten melek resul gönderirdik"**[11] buyurmuştur. Allah'ın bunu niçin

[9] Şûrâ /52
[10] Ankebût /26
[11] İsrâ /95

söylediğini tefekkür etmemiz gerekir. Allah bunu sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kabul etmeyen Mekke'deki müşriklere mi söyledi -Elbette ki hayır. Allah bunu bir de bize söyledi!

Ümmet olarak genel itibariyle "Allah bize melek peygamber göndersin" demiyoruz; ama bunun yerine peygamberi melekleştirip kendimizden uzaklaştırıyoruz! Bunun sebebi de uydurulmuş dine tabi olmamızdır; çünkü uydurulmuş din, peygamberi melekleştirmiştir. Hatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le ilgili kitaplarda öyle şeyler yazılmış ve söylenmiştir ki neler söylendiğini anlatmaya hayâ ediyorum! Mesela; uydurulmuş dinin âlimleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bir beşer olmaktan çıkarıp "onda bir beşerin yemek yiyip sonra temizlenmesi gibi bir şey yoktur" demiş; yani onu melek yapmıştır. Üstelik bunu söyleyenler sıradan insanlar değil büyük âlimlerdir!

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile diğer nebilerin, resullerin nesli için de böyle yapmış ve "peygamberler tertemiz bir nesilden gelir" demişlerdir. Böyle söyleyen biri Allah'a ters düştüğünden dolayı işin içinden çıkamaz; çünkü bu da ırkçılığın başka bir şeklidir.

Dinimizi, peygamberimizi, insanı, Allah'ın kitabından öğrenmeden, Allah'ın vahyine göre anlamadan, rabbimizi, Allah'ın vahyettiği gibi El Esmau'l Husna'sından tanımadan gerçek manada iman etmiş olmayız. Dolayısıyla dinimiz İslam olmuş olmaz, biz de mü'min, Müslüman olmuş olmayız, atalarımızın dinine, uydurulmuş bir dine uymuş oluruz.

Uydurma dine uymak kolaydır; çünkü uydurma dinde "herkes böyle yapıyor, haydi, sen de öyle yap, öğrenmene bile gerek yoktur. Sen hiç zahmet etme, zaten sofrayı hazırlayıp önümüze koymuşlar, biz sadece yiyelim" anlayışı vardır.

Böylelerine "eğer gerçekten Allah'ın vahyiyle serilen bu sofradan yiyorsan o zaman bu ne halindir" demek lazım.

Bir kul, Allah'a iman ederse o imanıyla, Allah'a olan muhabbetiyle, Allah'ın kendisini sevdiğini bilmesiyle kaviyy olur, güçlü olur. Peki, neye karşı kaviyy ve güçlü olur? -Nefsine, şeytana, dünyaya, insanlara karşı kaviyy ve güçlü olur. Bir de kaviyy oluşu, imanı üzerinde görünür; çünkü bu, Allah'a imandır. Öyleleri var ki "şeytan, nefis bana şöyle vesvese verdi, böyle vesvese verdi" diyebiliyor. Hâlbuki insanın vesveseler karşısında ezilmesi doğru değildir; ama bu da onların suçu değildir; çünkü bilmiyorlar, öyle anlamışlar! İnsanın bunu anladıktan sonra güçlü olması, kaviyy olması ve Allah'a güvenmesi gerekir.

Biri korkarsa gücünü kaybeder. Korku beşeri, insani bir duygudur; ama korkaklık öyle değildir, dedik. Korkaklık; doğru yerde kullanılması gereken korkunun bozulmuş halidir. Böyle biri korkmaması gereken yerde bile korkar. Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim; insanın açlıktan korkmaması gerekirken genel olarak açlıktan korkulur, evladına bir şey olmayacağına dair kişinin korkmaması gerekirken evlada bir şey olmasından korkulur yahut kendisine bir şey olmayacağına dair korkulmaması gerekirken bir şey olacak diye korkulur. Böyle olanlar, Allah'tan emin değildir ve kendini Allah'a teslim etmiyordur.

Normal korku insanı tedbir almaya sevk eder, öteki korku ise yersiz bir korkudur. Kişide Allah'ın verdiği özellikler bozulursa hastalık oluşur. Zaten bu korkulara da "fobi" adı verilir. Fobiler yersiz, gereksiz korkulardır ve bir hastalıktır. Bu korkuların birden çok çeşidi vardır ve böylelerinin mutlaka tedavi olması gerekir.

Kur'an şifadır. Allah ayet-i kerimede; **"bu Kur'an, gönüllere şifadır"**[12] buyurmuştur. Allah Kur'an'ın kalbe şifa olduğunu

[12] Yûnus /57

buyurdu; yani okuyana şifa verir ve insandaki hastalıkları giderir. Tabi, Kur'an'a göre iman edilir, ona göre hayat yaşanırsa şifa verir.

İnsan zahiri olarak gücü olmadığı için korkarsa bu durumda Allah'ın her şeyden ve herkesten güçlü olduğunu, kaviyy olduğunu unutmuş olur. Bu yüzden güçlü birinden korkmak da korku zafiyetidir. Örnek vermek gerekirse "işte Amerika şöyle büyüktür, şöyle silahları var, uzaydan bile bizi seyrediyor" denilir. Böyle düşünmek büyük bir yanlıştır. Allah böyle söylemiyor! Allah bütün gücün kendisine ait olduğunu buyurmuştur.[13] Söyledim, Allah daha önce hiç kimseyle en ufak bir sorun yaşamamış halim bir peygamber göndermiş sonra o peygamber bütün dünyaya kafa tutmuş ve hiç kimse de ona bir şey yapamamıştır! Bu yüzden böyle düşünmek yanlıştır, böyle düşünmek imanın zafiyetidir. Böylelerinin imanında zâfiyet var demektir; çünkü imanlarında zâfiyet olmasaydı böyle düşünmezlerdi.

Allah haklı olan, doğru olan birine yardım eder. Bu durumda Allah'ın yardım ettiği birini kim yenebilir! Bedir Savaşı'nda sahabeler toplamda üç yüz on üç kişi, Mekkeli Müşrikler ise bin kişiydi. Hem de iman edenlerin doğru dürüst silahları bile yokken üstüne karşı tarafta olan bin kişilik müşrik ordusu ise hem süvari, hem zırhlı hem de tam teçhizat silahlıyken iman edenler onları darmadağın etmiştir. Demek ki güçlü olmak çoklukta veya silahta değilmiş.

Kim Allah ile güçlü ise güçlü odur, kuvvetli odur, bu yüzden endişe edimesi doğru değildir; çünkü kişi haklıysa, doğru yapıyorsa ona kaviyy olan Allah yardım eder. Haklı değilse zaten Allah'tan yardım istemesi yanlıştır.

Allah'ın Kaviyy isminin kuldaki tecellisi iman iledir, takva iledir. Birinde Allah'ın isimlerinin tecellisi ne kadarsa onun takvası da o kadardır; yani insanın takvası imanı kadardır. Ne kadar iman,

[13] Bakara /165

o kadar takva, ne kadar takva, o kadar da Allah'ın isimlerinin tecellisi!

Evet, Allah kaviyydir; güçlüdür, gücüne ne sınır vardır, ne de akıl erer. Allah nasıl ki kullarına iradesinden irade, varlığından varlık, güzelliğinden de güzellik vermişse aynı şekilde gücünden de güç vermiştir.

Kadir olmak farklı, kaviyy olmak farklıdır. Kadir; gücü her şeye yeten, sevk ve idare eden, yöneten demektir. Kaviyy ise yalın güç, yalın kuvvet manasına gelir.

İsterseniz, şimdi de Allah'ın Kaviyy ismiyle ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Mâ kaderûllâhe hakka kadrihî: "Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler." **İnnallâhe le kaviyyun azîz:**[14] "Muhakkak ki Allah kaviyy ve azizdir." İşin hakikati budur, gerçek budur; Allah kaviyy ve azizdir. Biri, Allah'ın kaviyy ve aziz olduğunu anlamazsa Allah'ın hakkını takdir edemez.

İnsan, Allah'ın hakkını takdir etmeyince Allah'tan bir şey eksilmez; ama insan şeytana, hayata, nefse karşı gücünü kaybeder. Tabiri caizse onlara karşı dökülür. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"güçlü mü'min, zayıf mü'minden hayırlıdır"*[15] buyurmuştur.

Güçlü denince zahiri olarak değil manevi olarak güçlü olmayı anlamak gerekir. Biri manevi olarak güçlüyse zaten manevi gücünün sayesinde o gücü mutlaka bulur. Ötekinin ise tehlike anında kendine güveni olmadığı için korkar, endişe eder, eli, ayağı

[14] Hacc /74
[15] Müslim, "Kader," 34

birbirine dolanır ve "yapamam, edemem" der. Birinin de Allah'a güveni varsa, Allah'ın kaviyy oluşuna iman etmişse Allah'a güvenir, ondan emin olur, böylelikle gücünü Allah'tan alır ve korkmaz, endişe etmez, kendine olan güvenini kaybetmez; çünkü rabbine güvendiği için gücünü rabbinden almıştır. Bu durumda niye gücünü kaybetsin! O hiç zayıf olur mu? -Elbette ki olmaz.

Allah kaviyy ve azizdir. Bütün izzet, Allah'a aittir. O halde kaviyy olan birini Allah aziz yapar. Bu nedenle birinin izzeti kaviyy oluşuna, hak üzerinde direnişine göredir. Biri hak üzerinde direnirse Allah onun kaviyy oluşuna, imanının gücüne, nefse, şeytana karşı direnmesine göre ona şerefinden şeref, izzetinden izzet bahşedip onu şerefli kılar.

Keteballâhu le aglibenne ene ve rusulî: "Allah şöyle yazmıştır (şöyle takdir etmiştir, şöyle hükmetmiştir) ben ve resullerim mutlaka galip geleceğiz." Güçlü olan Allah'tır. Allah'ın resulü gücünü Allah'tan aldığı için o da galip gelir. Bununla beraber mü'minler de aynı haldedir; çünkü Allah'ın resulleri için ne varsa iman edenler için de aynı şey vardır. Bu yüzden Allah, resulü için bir şey söylediğinde bilelim ki aynısı mü'minler için de geçerlidir. **İnnallâhe kaviyyun azîz:**[16] "Çünkü Allah kaviyy ve azizdir." Eğer güçlü olmak, aziz olmak istiyorsan Allah ve resulüyle beraber ol, buyurdu Allah. Yoksa gücünü kaybeder, korkak biri olursun.

Evet, korkmak ayrı, korkaklık ayrı şeydir, dedik. Korkmak beşeri, insani bir duygudur. Allah, insanlar kendisini korusun diye bu duyguyu onlara vermiştir; ama insan bu duyguyu bozunca korkaklık oluşur, dolayısıyla korkmaması gereken şeylerden korkar, korkması gerekenlerden de korkmaz. Örneğin; Allah'tan korkmaz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"onlardan bir kısmı**

[16] Mücâdele /21

insanlardan, Allah'tan korkar gibi veya daha çok korkar"[17] buyurmuştur.

Ke de'bi âli fir'avne vellezîne min kablihim, keferû bi âyâtillâh: "Tıpkı Firavun hanedanı ve onlardan öncekilerin durumu gibi (Firavun'la beraber olanların ileri gelenleri, kendini bir şey zannedenleri gibi) Allah'ın ayetlerini inkâr ettiler (tanımadılar)." **Fe ehazehumullâhu bi zunûbihim:** "Allah da günahlarıyla beraber onları yakaladı." Günahlarından dolayı onları yakaladı, onları günahlarıyla yakaladı. **İnnallâhe kaviyyun şedîdul ikâb:**[18] "Muhakkak ki Allah kaviyydir, cezalandırması da çok çetindir (çok şiddetlidir)." Allah birini suçundan, günahından, inkârından, hakkı hakikati örtmesinden dolayı yakalarsa kim onu kurtarabilir!

Fe lemmâ câe emrunâ: "Emrimiz geldiğinde." Semud kavmine, içlerindeki peygambere, Hz. Salih (a.s.)'a emrimiz geldiğinde. Emrimiz geldiğinde kelimesi; gazap emrimiz geldiğinde, onları helak edeceğimize hükmettiğimizde manasındadır. **Necceynâ sâlihan vellezîne âmenû meahu bi rahmetin minnâ:** "Salih'i ve ona iman edenleri rahmetimizle kurtardık." **Ve min hizyi yevmi izin:** "O günün rezilliğinden."

Aynı şey Kıyamet günü için de geçerlidir. O gün hem izzet hem de zillet bulma günüdür. Allah kimi cehennemden kurtarırsa bu onun rahmetiyledir; yani kimse cehennemden kurtulmayı hak etmiş değildir. Tabi, cehennemden kurtulanlar da rabbini rahman ve rahim olarak kabul etmiş, kendini onun rahmetinin içine çekmeye, peygambere tabi olmaya, uymaya çalışmıştır. Allah da onları o günün rezilliğinden kurtarmıştır. **İnne rabbeke huvel kaviyyul azîz:**[19] "Muhakkak ki senin rabbin kaviyy ve azizdir."

[17] Nisâ /77
[18] Enfâl /52
[19] Hûd /66

Allah'ın Kaviyy ismi iki ayet dışında Aziz ismiyle beraber "kaviyyul azîz" olarak gelir.

Ellezîne uhricû min diyârihim bi gayri hakk: "O kimseler ki kendi memleketlerinden (diyarlarından) haksız yere çıkarılıyorlar." Niye haksız yere çıkarılıyorlar? **İllâ en yekûlû rabbunâllâh:**[20] "Bunun sebebi onların sadece 'rabbimiz Allah'tır' demeleridir." Birinin "rabbim Allah'tır" deyince insanların bu kadar çılgına dönmesi, delirmesi, onu öldürmek istemesinin sebebi; onların rabbinin Allah olmayışı, onların kendilerine başka rabler edinmesidir. Her ne kadar da Allah'ın ayet-i kerimelerde; **"yeri, göğü, seni kim yarattı, yağmuru kim yağdırıyor, sana rızkı kim veriyor, diye sorsan 'Allah' diyecekler. De ki: O zaman nasıl böyle döndürülüyorsunuz"**[21] buyurduğu gibi dilleri ile "rabbim Allah'tır" deseler de gerçekte rableri Allah değildir. Gerçekte "rabbimiz Allah'tır" demezler; çünkü kendi nefislerini ilah edinmişler, rab edinmişlerdir.

Bu yüzden Allah böyleleri için ayet-i kerimede; **"onlar puta tapmıyorlar, onlar kendi nefislerine tapıyorlar"**[22] buyurmuştur. Puta tapıyor gibi görünürler; ama puta tapmazlar. Allah başka bir ayet-i kerimede; **"nefsinin arzusunu (isteğini) ilah edineni gördün mü"**[23] buyurur. Böyle biri ilahını kendisi tayin eder "bizim putumuz böyle söylemiş, bizim dinimiz böyledir" deyip ilahına istediğini söyletir. Her ne kadar ilahının kendisini yönlendirdiğini söylese de aslında putunu kendisi yapmıştır ve onu kendisi yönetir. Bundan dolayı gerçekte taptığı putu değil kendi nefsinin arzusudur, isteğidir.

Aynı şey şimdi için de geçerlidir. Biri; "rabbim Allah'tır, ben sadece Allah'ın emrettiği, hükmettiği gibi yaşar, rabbim nasıl

[20] Hacc /40
[21] Ankebût /61-63, Zuhrûf /87, Yûnus /31
[22] Kasas /63
[23] Furkân /43, Câsiye /23

seviyorsa öyle yaparım" dediğinde her taraftan ona saldırı olur! Bir "lâ ilâhe illallah" deyin saldırıların nasıl başladığını görürsünüz! Hemen birileri size; "bu zamanda böyle şey mi olur, hangi çağda yaşıyorsunuz? Millet Ay'a gidiyor, siz hala neyin peşindesiniz, böyle yaparsanız perişan olursunuz, kimse sizi sevmez, size kıymet, değer vermez. Dünyalığınız, mevkiniz, makamınız, paranız olmazsa kıymetiniz, değeriniz de olmaz" derler. Bir de bütün bunları söylerken tıpkı iblisin, Hz. Âdem (a.s.)'a; "ben seni düşünüyorum, senin için söylüyorum" demesi gibi "biz sizin iyiliğiniz için böyle söylüyoruz" derler. Bütün bunları neden yaparlar? -Tabi ki "rabbim Allah'tır, lâ ilâhe illallah, mülk, Allah'ındır, biz de onun kuluyuz" dediğiniz için!

Bu yüzden sohbetimizin başında "bir, Allah'ın dini olan hak din, bir de uydurulmuş din; yani ataların dini vardır" dedim. Kıyamet günü hükmü verecek olan Allah'tır. Biz kimse hakkında hüküm veremeyiz; ama hakkı ve hakikati olduğu gibi ortaya koymak zorundayız; çünkü zulüm karşısında susanlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dediği gibi dilsiz şeytan olurlar.

İnsanlar kendine, başkalarına zulmeder, başkalarının imansız olmasına sebep olur, imanı, ibadeti, peygamberi yanlış anlarken Allah'ın kelamını bilenler, okuyanlar bu durum karşısında susarsa dilsiz şeytan olur.

Evet, Allah ayetinde; "onlar sadece 'rabbimiz Allah'tır' dedikleri için memleketlerinden çıkarılıyorlardı" buyurdu. Ayet devam eder. **Ve lev lâ def'ullâhin nâse ba'dahum bi ba'din le huddimet:** "Allah'ın; insanların bir kısmını bir kısmıyla def etmesi olmasaydı yıkılıp giderlerdi (helak olurlardı)." Yıkılıp giden başka neler olurdu. **Savâmiu ve biyaun ve salavât:** "Allah'a ibadet edilen yerler ve daha önceden (eskiden) Allah'a ibadet edilen yerler." **Ve mesâcid:** "Ve mescitler." Allah'a secde edilen yerler. **Yuzkeru fîhâsmullâhi kesîrâ:** "Allah'ın isminin çokça zikredildiği yerler."

Allah bu ayette; ibadet edilen yerleri, mescitleri, bir de Allah'ın çokça zikredildiği yerleri ayrı ayrı buyurdu. Demek ki bir, cami varmış, bir, mescit varmış, bir de Allah'ın isminin çok çok zikredildiği yerler varmış. O halde cami için bütün bunları karşılar dememiz doğru olmaz.

Ve le yansurannallâhu men yansuruhu: "Kim, Allah'a yardım ederse Allah da ona yardım eder." Kim Allah'ın dinine, mescide, Allah'a secde edilen, ibadet edilen ve Allah'ın isminin çokça zikredildiği yerlere yardım ederse Allah'a yardım etmiştir, Allah da onlara yardım eder. **İnnallâhe le kaviyyun azîz:**[24] "Muhakkak ki Allah kaviyy ve azizdir (gücü her şeye yetendir, bütün şeref kendisine ait olandır)."

Bir de "dergâhlar gerekmez" diyenler vardır. Bu; "Allah'ın isminin çokça zikredildiği yerlerin varlığı gerekmez" manasına gelir. Oysaki Allah "kim secde edilen ve ibadet edilen yerleri yaparsa, imar ederse bana yardım etmiştir" buyurmuştur. Hal böyleyken dergâhlara gerek olmadığını söylemek yanlıştır.

Ve raddallâhullezîne keferû bi gayzıhim lem yenâlû hayrâ: "Allah o kâfirleri herhangi bir hayra (menfaate) ulaşmadan onları defetti." Bu ayet Hendek Savaşı ile ilgili ayettir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Selman-ı Farisi (r.a.)'ın fikriyle müşriklerin geçebilecekleri yerlerde atların geçemeyeceği şekilde hendekler kazdırdı. Müşrikler, iman edenleri yok etmek için Medine'ye kadar gelip orayı bir süre kuşattılar, hendek kazıldığı için kazılan hendeklerden dolayı bir şey yapamadılar. Allah da bir gece vakti rüzgâr estirip fırtına çıkararak çadırlarını söktü ve hepsini birbirine karıştırdı, dolayısıyla kaçmak zorunda kaldılar. Hatta karanlıkta düşmanın saldırısına uğradık diye birbirlerini vurdular. Sabah olduğunda müşriklerin hepsi orayı terk etmişti. **Ve kefallâhul mu'minînel kıtâl:** "Allah, savaş için mü'minlere kâfidir." Yani ben

[24] Hacc /40

mü'minlerin yerine işi hallettim, buyurdu Allah. **Ve kânallâhu kaviyyen azîzâ:**[25] "Allah kaviyy ve azizdir." Bu ayet; "Allah kaviyy ve aziz oluşunu mü'minlere gösterdi" manasına gelir.

Allah her mü'minin hayatında böyle tecelli eder. Her bir mü'minin, her bir insanın hayatında tecelli etmeyen hiçbir ayet yoktur. Her bir ayet mutlaka her bir insanın hayatında tecelli eder. Bu kazanma imkânıdır, kulun kazanması gereken hangi imkân varsa Allah mutlaka kulu kazansın diye ona bu imkânı tanır.

Mesela; Allah, kul dara düştüğünde hiç olmadık yerde birebir kaviyy oluşunu, aziz oluşunu, mü'min kuluna yeterli oluşunu ona gösterir. Kul da bunun üzerine "Allah u ekber" der. Allah böylelikle kullarına "Allah bana yardım etti, bana yetti, Allah bana yeterdir" dedirtir. Yeter ki kul onu görmeye çalışsın, onu görmek istesin!

Zâlike bi ennehum kânet te'tîhim rusuluhum bil beyyinât: "Onların resulleri onlara beyyinelerle (apaçık mucizelerle) geliyordu." **Fe keferû:** "(Onlar da onu) İnkâr ettiler." **Fe ehazehumullâh:** "Allah onları yakaladı." **İnnehu kaviyyun şedîdul ikâb:**[26] "Allah kaviyydir, şedidul ikabdır." Yani, Allah birini tutarsa onun işini bitirir.

Peki, Allah neden onları tutup yakaladığını buyurdu?

Çünkü ayetler mucizedir. Resuller, Allah'ın ayetleri ile, mucizelerle beyyinelerle, apaçık bir açıklamayla gelince onlar resulleri inkâr etmişlerdi, dolayısıyla Allah da onları yakaladı.

Allâhu latîfun bi ibâdihî: "Allah, kullarına karşı latiftir." Kullarına karşı ikram sahibidir, lütufkârdır, naziktir, nezaket sahibidir. **Yerzuku men yeşâ':** "Dilediği şekilde (dilediği gibi) dilediğine rızık verir (dilediği rızkı verir, onu rızıklandırır)." **Ve**

[25] Ahzâb /25
[26] Mü'min /22

huvel kavîyyul azîz:[27] "O, kaviyy ve azizdir." Yani o güçlüdür, kuvvetlidir, izzet ve şeref sahibidir, dilediğine de dilediği kadar dilediği rızkı verir.

Lekad erselnâ rusulenâ bil beyyinât: "And olsun ki biz resullerimizi apaçık beyyinelerle (ayetlerle) gönderdik." **Ve enzelnâ meahumul kitâb:** "Onlarla beraber kitap gönderdik." **Vel mîzân:** "Bir de mizanı (gönderdik)." Yani ölçüyü gönderdik. Bu yüzden Kur'an; hakla batılın, doğru ile yanlışın, güzellikle çirkinliğin, cennet ile cehennemin, iman ile küfrün ölçüsüdür. Bütün bunları anlamak için bunları Kur'an'ın terazisine, ölçüsüne vurmak gerekir. Kur'an'ı olmayan birinin terazisi, mizanı yoktur, demektir. Çünkü Allah mizanı indirdiğini buyurmuştur. **Li yekûmen nâsu bil kıst:** "İnsanlar onunla adil olsun diye." İnsanlar onunla dengede, terazide olsun, adaletle hükmetsin, hakkı ve hakikati anlasın, takdim etsin diye resulleri kitaplarımızla birlikte gönderdik.

Ve enzelnâl hadîd: "Allah, demiri de indirmiştir." Allah zahiri olarak demiri indirmiştir. **Fîhi be'sun şedîd:** "Onda şiddetli bir kötülük vardır." **Ve menâfiu lin nâs:** "Bir de insanlar için menfaat vardır." Demir sağlamdır, insanların menfaatinde kullanılabilir; ama yanlış yerde de kullanılabilir.

Aynı şey Kur'an için, Allah'ın ayetleri için de geçerlidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"bu Kur'an, mü'minlerin imanını, kâfirlerin küfrünü, münafığın nifakını arttırır"**[28] buyurmuştur. Aynı kitap; ama birinin imanı artarken başka birinin küfrü artar! Mesele bakış meselesi, anlayış meselesidir.

[27] Şûrâ /19
[28] Tevbe /124-125, Mâide /68

Demir de hem yararlı hem zararlıdır. Biri demiri yanlış kullanırsa felaket olur, güzel kullanırsa bu defa onda fayda meydana gelir. Bunu Allah söylüyor.

(Neden böyle yaptık diye soracak olursanız) **Ve li ya'lemallâhu men yansuruhu ve rusulehu bil gayb:** "Kimin Allah'ın resulüne onun gıyabında yardım edeceğini bilelim diye." Allah'ın, "resulünün gıyabında" buyurmasının hikmeti nedir? - Mesela ümmet şuanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gıyabındadır. Bu yüzden Allah'ın resulüyle gönderilen kitaba, mizana, dengeye kimin sahip çıkacağını, gıyabında kimin ona yardım edeceğini bilelim diye böyle yaptık, buyurdu Allah. **İnnallâhe kavîyyun azîz:**[29] "Allah kaviyydir (gücü her şeye yetendir), azizdir." Yani, Allah'ın sizin yardımınıza ihtiyacı yoktur. Allah size "yardım edin" dediyse siz bu yardımla kazanasınız, onunla şeref bulasınız diyedir. Yoksa Allah'ın sizin yardımınıza ihtiyacı olmasından dolayı değildir.

Hz. Süleyman (a.s.), "Sebe melikesinin tahtını kim bana getirir" diye yanındakilere sorduğunda **Kâle ıfrîtun minel cinn:** "Cinlerden bir ifrit dedi ki." **Ene âtîke bihî kable en tekûme min makâmike:** "Sen oturduğun makamından kalkmadan onu sana getiririm." **Ve innî aleyhi le kaviyyun emîn:**[30] "Muhakkak ki ben buna kaviyyim hem de emin biriyim." Gücüm buna yeter, ben bu güçteyim, bu kıvamdayım, bundan emin olabilirsin.

Bunun üzerine Allah'ın katından ilim verilen biri ise **"sen gözünü kırpmadan onu sana getiririm"**[31] diye cevap verir. Herhalde bir ifritin böyle söylemesi ona ağır gelmiş ki hemen duruma müdahale etme gereksinimi duymuştur. Kendisine ilim verilen kul böyle söyler söylemez Hz. Süleyman (a.s.), tahtı yanında hazır bulur; yani Hz. Süleyman (a.s.) daha gözünü

[29] Hadîd /25
[30] Neml /39
[31] Neml /40

kırpmadan tahtı onun yanına getirir. Allah burada da Kaviyy ismini, gücünü kullanmıştır; çünkü Kaviyy bir de kuvvetini Allah'tan alan demektir ve bu kuvvet manevi bir kuvvettir.

İnnallâhe huver razzâku zul kuvvetil metîn:[32] "Muhakkak ki o Allah rezzaktır, sarsılmaz güç sahibidir." Zul kuvvetil metîn; Allah kaviyy ve metindir, manasına gelir. Bu isim de Allah'ın başka bir esmasıdır, sırası geldiğinde El Metin ismini hep beraber anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah, Hz. Yahya (a.s.)'a hitap eder. **Yâ yahyâ huzil kitâbe bi kuvveh:** "Ey Yahya! Kitabı kuvvetle tut." Kitabı kaviyy olarak tut. **Ve âteynâhul hukme sabiyyâ:**[33] "O çocukken de ona hikmet vermiştik." Demek ki bir de kitabı kaviyy olarak tutmak varmış.

Allah bu hitabı Hz. Musa (a.s.) ile beraber Tûr'un altına hicret eden Yahudilere söylüyor. **Ve iz ehaznâ mîsâkakum:** "Biz hani bir zamanlar sizden söz (misak) almıştık." **Ve refa'nâ fevkakumut tûr:** "Sizin üzerinize Tûr'u dikmiştik." **Huzû mâ ateynâkum bi kuvveh:** "Size verdiğimizi kuvvetle tutun (demiştik)." Allah bu ayette aynı zamanda bütün kullarına "vahyimi kuvvetle tutun" buyurur.

Vezkurû mâ fîhi: "Onun içindekilerini hatırlayın (ondan gafil olmayın)." Size verdiğimizin içindekinden gafil olmayın. Bu; "size verdiğimizi kuvvetle tutun, dediysek kabını tutun demiyor, içindekini tutun, içindekinden gafil olmayın, onu zikredin, hatırlayın, unutmayın diyoruz" manasına gelir. **Leallekum tettekûn:**[34] "Eğer takva sahibiyseniz." Yani Allah'a karşı sorumluluğunuzu yerine getirecekseniz böyle yapın. Bu hitap aynı zamanda bizim için de bir emirdir. Allah bizim için de kitabını indirip onu kuvvetle sımsıkı tutun, içindekini unutmayın, onu

[32] Zâriyât /58
[33] Meryem /12
[34] Bakara /63

zikredin, buyurmuştur. Zikretmek; unutmamak, hatırlamak demektir. Bu yüzden bizim de hayatı yaşarken Allah'ın ayetlerini unutmamamız gerekir. Bunu Allah söylüyor.

Allah bir de Hz. Musa (a.s.)'ın kavmine gökten helva yağdırdı, bu helvaya kudret helvası denir. Bu kudret helvası şimdi de özellikle Şanlıurfa'da yağar. Allah onlara bir de bıldırcın etini vermiştir. İhtiyaçları kadar bıldırcın her gün yanlarına gelip onlara "bizi kesin" derdi; çünkü bıldırcınlar Allah'tan öyle emir almıştı.

İsrailoğulları Hz. Musa (a.s.)'dan bir de su istemişti. Hz. Musa (a.s.) da asasını kayaya vurmuş ve oradan on iki tane pınar fışkırmıştı. Her bir aşiretin pınarı ayrı ayrıydı.[35] Bunlar yetmemiş, bir de onlara gölge olsun ve onlar Allah'ın kudretini müşahede etsin diye Allah Tûr Dağı'nı kaldırarak onların tepesine dikmiş ve "alın size gölge" demişti. Bu kadar şey olmuşken iman etmemek mümkün müdür! Ama onlar bu mucizelere rağmen yine de iman etmemişlerdi. Bu yüzden devamlı söylüyoruz; "iman, inanmak demek değildir, iman; Allah'ı her şeyden, canından çok sevmektir." Onlar da Allah'a inanıyordu; ama Allah'ı canlarından daha çok sevemiyorlardı. İşte, sorun tam da buradadır.

Huzû mâ âteynâkum bi kuvveh: "Size indirdiğimizi kuvvetle tutun." **Vesmeû kâlû semi'nâ ve aseynâ:** "Ve onlara işitin (duyun, dedik) onlar da 'duyduk ve isyan ettik' dediler."

Hz. Musa (a.s.) Tevrat'ı okuyup "Allah böyle buyurdu" dediğinde onlar işitirdi; ama kendi gönüllerinden "işittik ve isyan ettik, asi olduk" derlerdi. Bunu sadece açıktan söylemek gerekmez. Zaten İsrail oğulları Hz. Musa (a.s.)'a karşı bunu açıktan söylemiyor, gizli şekilde kalplerinden söylüyordu.

Ve uşribû fî kulûbihimul icle bi kufrihim: "Onların küfürlerinden dolayı kalplerine buzağı içirildi." Dikkat edilirse

[35] A'râf /160

Allah bu ayette "onlara buzağının sevgisi içirildi" dememiş, "buzağı içirildi" buyurmuştur. Bu; onların içi dışı buzağı olmuş manasına gelir.

Peki, Allah'ın "buzağı" demesinin hikmeti nedir?

Mısır'da Firavun ineğe, Hz. Musa (a.s.)'ın kavmi de buzağıya tapardı. Kavim, Firavun'u büyük, kendini de Firavun'dan küçük olarak gördüğü için Firavun'un taptığına tapamıyor, bunun yerine Firavun'un taptığının küçüğüne tapıyordu. Hal böyleyken buzağı sevgisi onların yüreğine öyle bir işlemişti ki artık içleri dışları buzağı oluvermişti. Bu yüzden Allah onlar hakkında "buzağı onlara içirildi" buyurdu. İşte, imanın sevgi olduğu buradan da anlaşılıyor.

Kul bi'se mâ ye'murukum bihî îmânukum: "(Onlara) De ki: Sizin imanınız size ne kötü şeyler emrediyor." Buzağıya iman etmişler. **İn kuntum mu'minîn:**[36] "Eğer siz mü'minseniz." Hem iman ettiğinizi söylüyorsunuz, hem de buzağının sevgisinden dolayı "işittik ve isyan ettik" diyorsunuz, sizin imanınız size ne kötü şey emrediyor. Yani siz iman etmemişsiniz, buyurdu Allah.

Ve minen nâsi men yettehızu min dûnillâhi endâdâ: "İnsanlardan da öylesi var ki Allah'ın berisinde (Allah'ın altında) ilahlar edinirler." **Yuhıbbûnehum ke hubbillâh:** "Onları Allah'ı sever gibi severler." **Vellezîne âmenû eşeddu hubben lillâh:** "İman edenlerin ise Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir." **Ve lev yerâllezîne zalemû iz yeravnel azâb:** "O zalimler azabı gördüklerinde onları bir görsen." Onların hallerinin nasıl olduğunu, nasıl bir hale girdiklerini bir görsen… Allah kendisini sever gibi başkalarını sevenler için "zâlim" buyurdu. Bu nedenle biri Allah'ı sever gibi başka birini veya başka bir şeyi severse zalim olmuş olur. **Ennel kuvvete lillâhi cemîa:** "Bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu (o gün görürler)." Bununla beraber o an gelmeden bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu görmüş olsalardı böyle

[36] Bakara /93

yapmazlardı; yani Allah'ı sever gibi başkalarını sevmezlerdi. **Ve ennellâhe şedîdul azâb:**[37] "Allah'ın azabı çok şiddetlidir."

Herhangi birini veya herhangi bir şeyi Allah'ı sever gibi seversen kendine zulmetmiş olursun, bununla beraber Allah'ın azabı çok şiddetlidir; yani böyle yaparsan Allah sana azap eder. Sevmek sadece bizim anladığımız manada değildir. Birini kaviyy olarak, güçlü olarak Allah'ın önüne koyup ondan Allah'tan korkar gibi korkanlar için de aynı şey geçerlidir.

Genç erkek kılığında 8 tane melek Hz. Lut (a.s.)'ın yanına geldiğinde kavmi onları erkek zannederek Hz. Lut (a.s.)'ın evinin etrafında toplanır ve Hz. Lut (a.s.)'a "onları bize ver" der. Hz. Lut (a.s.)'ın kavmi yoldan çıkmış kimselerdi. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede onlar için; **"siz kadınları bırakıp erkeklerle mi beraber oluyorsunuz"**[38] buyurmuştur. Yani erkekler birbiriyle evlenirdi. Hz. Lut (a.s.)'ın kavmi, melekleri erkek zannettiği için onları almaya geldiklerinde Hz. Lut (a.s.) "Allah'tan korkun, beni misafirlerimin önünde rezil etmeyin"[39] buyurdu. Hâlbuki melekler azabın geleceğini haber vermeye ve "burayı sana iman edenlerle birlikte terk et" demeye gelmişlerdi. Allah ayetin devamında Hz. Lut (a.s.)'ın ne söylediğini buyurur. **Kâle lev enne lî bikum kuvveh:** "Keşke benim size karşı bir kuvvetim olsaydı." **Ev âvî ilâ ruknin şedîd:**[40] "Ya da sağlam bir kaleye sığınabilseydim." Bunu Hz. Lut (a.s.) söylüyor.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayeti okuduğunda *"Allah, Lut kardeşime rahmet eylesin. O, Allah'ın onunla beraber olduğunu bilmiyor muydu, onun Allah'a sığınması gerekmez miydi! Onun endişe etmesi doğru değildi"* buyurup böyle bir sitem de bulunmuştur. Hz. Lut (a.s.)'ın "keşke size karşı bir kuvvetim

[37] Bakara /165
[38] Neml /55
[39] Hûd /78
[40] Hûd /80

olsaydı ya da sığınacağım bir kale olsaydı" demesi onun o andaki beşeri halidir.

Bu ayet de Hz. Musa (a.s.)'a verilen levhalarla ilgilidir. **Ve ketebnâ lehu fîl elvâhı min kulli şey'in mev'izah:** "Biz onlara her şeyin (her konunun) yazılı olduğu levhaları yazılı olarak verdik." **Ve tafsîlen li kulli şey':** "Her şeyi tafsil edici olarak." Yani her şeyi anlatan levhaları verdik. **Fe huzhâ bi kuvveh:** "(Ve ona dedik ki) Bunu kuvvetle tut." **Ve'mur kavmek:** "Kavmine de (bunu kuvvetle tutmasını) söyle." **Ye'huzû bi ahsenihâ:** "Bir de bunu güzellikle tutsunlar." Kuvvetle tutmak yetmez, bir de güzellikle tutmak gerekir. **Se urîkum dârel fâsikîn:**[41] "Çünkü seni fasıkların diyarına göndereceğim." Yani bunu gidip oradakilere tebliğ edeceksin, buna hazır ol. Allah, peygamberine "vahyimi sıkı tut, kavmine de söyle vahyimi sıkı tutsunlar, bununla beraber güzellikle tutsunlar" buyurdu.

Fe emmâ âdun festekberû fîl ardı bi gayril hakk: "Âd kavmi haksız yere yeryüzünde kibirlendiler." Âd kavmi, Hz. Hud (a.s.)'ın kavmidir. **Ve kâlû men eşeddu minnâ kuvveh:** "Dediler ki: Bizden daha kuvvetli kim vardır?" Bizden daha kaviyy, daha kuvvetli kim vardır, dediler. **E ve lem yerav ennallâhellezî halakahum:** "Allah'ın onları yarattığını görmediler mi (bunu anlamadılar mı)?" **Huve eşeddu minhum kuvveh:** "O (Allah'ın) onlardan daha kuvvetli olduğunu (daha kaviyy olduğunu bilmediler mi, anlamadılar mı, bunu görmüyorlar mı)?" Allah e ve lem yerav kelimesinde görmek fiilini kullanıp Ad Kavmi için "görmüyorlar mı" buyurmuştur. Bu, "bakan biri görür" manasına gelir. Demek ki Allah'ın kaviyy olduğunu görmek lazımmış! **Ve kânû bi âyâtinâ yechadûn:**[42] "Onlar ayetlerimizle mücadele ediyorlardı."

[41] A'râf /145
[42] Fussilet /15

Ayetlerimizle savaşarak ayetlerimizi inkâr edip boşa çıkarmaya çalışıyorlardı.

Zî kuvvetin inde zîl arşi mekîn:[43] "(O elçi) Arşın sahibinin katında itibarlıdır, kuvvetlidir." Bu elçi Hz. Cebrail (a.s.)'dır, Allah onun hakkında "kuvvetli" buyurmuştur.

Bu ayet Kıyamet günüyle ilgili bir ayettir. **Fe mâ lehu min kuvvetin ve lâ nâsir:**[44] "(O gün) Onun ne bir gücü ne de bir yardımcısı vardır." İnsanın, gücünü burada kazanması, burada kaviyy olması gerekir. İnsan bu kuvveti, Allah'ın yardımını dünyadayken almamışsa Kıyamet günü de ona ne bir güç, kuvvet, ne de bir yardımcı vardır.

Kaviyy olmak imanla ilgilidir. İnsan, imanı kadar kaviyy ve güçlüdür. Hamdolsun kardeşlerimiz bir olay, bir musibet karşısında nasıl kaviyy olması gerektiğini öğrenmiştir. Mesela; bir ailede bir sorun, sıkıntı olduğunda o ailenin fertleri isyan eder, darmadağın olurken aynı aileden bizimle beraber Allah'ın kelamını anlamaya çalışan bir kardeşimiz dimdik ayakta durur, bir de ailesine yardım eder; çünkü kaviyy olmuş, güçlü olmuş ve bu gücünü imanından, rabbinden almıştır. Bu, kardeşlerimiz üzerinden apaçık görülür. Aynı olay karşısında aynı aileden insanlar vardır; ama verdikleri tepkiler çok farklıdır. Her bir kardeşimiz kendine baktığında bunu anlar. Bizimle beraber olmadan önce sıkıntılara karşı gösterdikleri tavır ile bizimle beraber olduktan sonraki tavırlarını karşılaştırdıklarında yaşadıkları değişimi kendi gözleriyle görürler.

Aynı şekilde kardeşlerimiz kendilerine dönüp bakarlarsa nasıl büyüdüklerini, Allah'ın isimleriyle nasıl isimlendiklerini, gerçek manada nasıl iman ettiklerini görür ve bunu tadarlar. Allah onlara "kulum, sen farklı olmuşsun, bak sen iman etmişsin,

[43] Tekvir /20
[44] Târık /10

rabbine teslim olmuşsun, rabbine itiraz etmiyorsun, Allah'ın her işte bir muradı olduğunu anlamış, buna iman etmiş, rabbine tevekkül etmişsin; yani rabbinin isimlerine iman etmişsin" der ve bunu onlara tattırır.

Bilmek ayrı şey, iman etmek ayrı şeydir. Kardeşlerimiz bilecek, iman edecek, bilgileri onlar üzerinde ahlaka, sıfata, amele dönüşecek ve yeri zamanı geldiğinde de imanlarını ortaya koyacaklar.

Bir örnek vermek gerekirse; aileden biri vefat ettiğinde bu ölüm karşısında onunla aynı konumda olan yakınları feryat ederken, isyan ederken, ayılıp bayılırken onlar ise hem vefat edene, hem de ötekilerine dua etmiş, yardımcı olmaya çalışmıştır. Buna defalarca kardeşlerimiz üzerinden şahit olmuşuzdur. Aradaki fark işte budur. Aradaki fark iman farkıdır.

Aynı şey ölenler için de geçerlidir. Ölüm ve hayat herkes için farklıdır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kim nasıl yaşarsa öyle ölür, nasıl ölürse öyle dirilir"*[45] buyurmuştur. Mevlana gibileri vefat ederken *"bu gece benim düğün gecemdir*" der; ama "ben mü'minim, Müslümanım, ben âlimim" diyen öyleleri de vardır ki nerdeyse ölümün korkusundan ölecek! Hatta ölmekten korktukları için korkudan ölürler!

Hâlbuki niye bu kadar korkuyorsun, bu denli korkacak ne vardır! Sen, rabbine gitmiyor musun, ona güvenmiyor musun! Sen onu, o da seni sevmiyor muydu! Allah, takva sahipleri için ahiretin dünyadan daha güzel olduğunu buyurmadı mı! Sen takva sahibi değil misin, sen Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirmeye çalışmadın mı! Eğer çalıştığını söylüyorsan o halde niye bu kadar korkuyor, endişe ediyorsun! Burada kalanlardan dolayı üzülüyorsan merak etme, onlar da senin peşinden gelecek! Bunun için endişeye gerek yoktur. Gitmekten korktuğun yer senin

[45] Aliyyülkârî, Mirkâtü'l-mefâtîh 1 /332, 7 /375, 8 /431; Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, V, 663

anavatanın, anayurdun, geldiğin yerdir. Kaldı ki gittiğin yerde peygamberler, sahabeler, veliler ve melekler vardır! Burada gerçekten kazanmış, yatırımını ahirete yapmışsan korkmana, endişe etmene gerek kalır mı! Eğer bütün bunlara rağmen korkuyor, endişe duyuyorsan bir sorun var demektir.

Herkes "rabbim bana 'tamamdır, senin vaktin bitti, haydi gel' dese acaba gitmeye hazır mıyım değil miyim" diye kendini hesaba çekmelidir. Eğer "evet, ya rabbi geliyorum" diyorsak o halde elimizden geleni yapmışız demektir. Allah da zaten bunu görüyor, biliyor, dolayısıyla endişe etmemize gerek yoktur; ama "şu an hazır değilim şunu da yapayım, bunu da bitireyim" diyorsak o zaman imanımızda bir sorun var, bir eksik var demektir. Kendimizi hiç kandırmayalım, varsa eksiklerimizi tamamlamaya, yanlışlarımızı düzeltmeye çalışalım. Öyle ki her anda huzura gitmeye hazır olalım, rabbimiz bize "haydi, kulum gel, senin ömrün bu kadar" deyince hiçbir endişemiz olmadan, ölümü sorun, sıkıntı yapmadan "tamam ya rabbi" deyip gidebilelim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"kulun, hayatı yaşarken ümitle korku arasında dengede olması lazım"* buyurur. Kulun, korkusuyla umudunun ve korkusuyla sevgisinin aynı olması gerekir ki kul tam dengede olabilsin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında; *"ama ölüm anında kulun umudunun, muhabbetinin fazla olması daha yerindedir"*[46] buyurmuştur. Kul ölürken artık korkmayı, endişe etmeyi bırakmalıdır; çünkü artık yanlış yapma durumu yoktur. Artık endişeyi bırak, rabbine karşı umutlu ol, muhabbetini kullan, gönül rahatlığıyla git, korkma, endişe etme, buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Zaten hayatı yaşarken yeteri kadar endişe etmişiz, hiç olmazsa artık ölüm sırasında endişe etmeyelim, endişemizi bir

[46] Nevevî, Riyazü`s-Salihîn Tercümesi, I, 479

kenara bırakalım; çünkü bizi severek yaratan rabbimizin huzuruna gidiyoruz.

Evet, hep beraber rabbimizi El Kaviyy isminden tanımaya ve Kaviyy isminin üzerimizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Allah hepimizi Kaviyy ismiyle kaviyy kılsın inşallah! Allah bizi Kaviyy ismiyle kuvvetli kılsın, güçlü kılsın! Bizi nefse, şeytana, hayata karşı kaviyy kılsın, güçlü etsin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

EL MECİD

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın El Mecid ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Mecid; şan, şeref, kerem ve ihsan sahibi demektir. Mecd; bolluk, bereket, genişlik manasına gelir. Macid ise; bağışı, ikramı bol olan manasındadır.

Allah bütün sıfatlarında, bütün isimlerinde; rahmetinde, kereminde, mağfiretinde meciddir, kerem ve ihsan sahibidir.

Allah, Mecid ismini ayetlerde hem kendisi, hem Kur'an-ı Kerim, hem de arş için kullanmıştır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur; *"kul, Fatiha'yı okurken Allah;* ***Hamedenî ve mecedenî abdî:*** *'Kulum beni hamd ile övdü, şanımı, keremimi, cömertliğimi takdir etti (ikrar etti)*[1]*' buyurur."*

Demek ki insan Fatiha'yı bilerek okuyunca Allah'a kul oluyormuş, Allah da Fatiha'yı bilerek, anlayarak okuyanlara "kulum, âbdim" diyormuş!

Peki, Allah'ın **hamedenî ve mecedenî abdî:** "Kulum beni hamd ile övdü şanımı takdir ve ikrar etti" diye buyurmasının hikmeti nedir?

[1] Müslim, Salat 38; Muvatta, Salat 39

Çünkü “elhamdu lillahi rabbil âlemin” ayetinden “Mâliki yevmid dîn” ayetine kadar olan ayetler Allah içindir. Kul da Fatiha’yı okurken “Mâliki yevmid dîn” ayetine gelene kadar rabbini hamd etmiş, övmüştür. Bu yüzden kul, rabbini övdüğü, tesbih ettiği için “Mâliki yevmid dîn” ayetine geldiğinde Allah “kulum beni hamd ile övdü şanımı takdir ve ikrar etti” buyurur.

Allah ayet-i kerimede; **İnnehu hamîdun mecîd:**[2] “Muhakkak ki o (Allah), hamid ve meciddir” buyurur. O, hamd edilmeye, övülmeye layıktır. Övülmeye, sevilmeye layıktır. Biri övülmeye layık değilse sevilmeye de layık değildir. Bu yüzden Allah’a hamd etmeyenler imanlarını ikrar etmiş; yani Allah’ı sevdiğini söylemiş olmaz.

Hamd etmek, Allah’ın güzel isimleriyle Allah’ı övmek demektir. Aslında kul ister bilerek ister bilmeyerek olsun güzel dediği her şeyi mutlaka Allah için söylemiş ve Allah’ı övmüştür; çünkü o güzel dediği şey mutlaka Allah’ın El Esmau’l Husnası’nın bir tecellisidir. Eğer övdüğünü, Allah’ın tecellisi olduğunu bilerek övmüşse rabbine hamd etmiştir; ama onu rabbinden bağımsız bir şekilde övmüşse bu defa Allah’ı hamd etmek yerine başka şeylere hamd etmiş, onu övmüştür.

Arkadaşlar iman ile şirk arasındaki o çizgiyi çizerken aşırı gittiğimizi düşünebilirler. Hâlbuki öyle değildir, zaten iman ile şirk arasında böylesine kesin bir çizgi vardır.

Şirk iki türlüdür; birincisi, açıktan şirk, ikincisi de gizli şirktir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gizli şirki anlatırken *“gizli şirk; kara bir karıncanın kara bir taş üzerinde kapkaranlık bir gecedeki ayak sesi gibidir. O kadar gizlidir ki insan onu göremez, onun farkında olamaz”*[3] buyurmuştur. Kapkaranlık bir gecede siyah bir taşın

[2] Hûd /73

[3] Heysemi M. Zevaid, 4 / 177; Mervezi Müsned: 89.S.17.N; El Albani İrva : 2562

üzerinde olan bir karıncayı görmek mümkün değildir. Ne karıncayı görebilir ne de sesini işitebilirsin; çünkü karıncanın ayak sesi işitilmez.

Elbette ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şirki bilir, bir peygamber varisi de bilir. Eğer bilmiyorsa zaten o peygamber varisi değildir. Biri isterse bütün ilimleri yutmuş olsun Allah'ı tanımıyor, neyin Allah'a karşı şirk olduğunu bilmiyorsa peygambere varis olamaz, dolayısıyla ümmetin önünde yürüyemez. Hal böyleyken kendisiyle beraber olanların imanını şirkten temizleyemeyenlerin yanındakiler nasıl halis mü'min olabilir!

Bu nedenle insanlara "şunu yap, bunu yap" demekle iş bitmez; çünkü kulun önce iman etmesi gerekir. Bir kul, İslam'ın bütün şartlarını yerine getirse ve gece gündüz ibadet halinde olsa bile imanına şirk karışmışsa son nefeste imanını kaybeder.

Böyle bir tehlikeye uğramamak için gizli şirkin ne olduğunu bilmek gerekir. Allah'tan başkasına hamd etmek de işte böyle gizli şirktir. Biri, Allah'tan başkasına hamd ediyorsa onu Allah'a şirk koşmuş olmaz mı? -Elbette ki olur.

Hamd, sevilen içindir; yani Allah'ın Hamid ismi için, hamid olan içindir. En çok kimi seviyorsan en çok onu översin. O halde hamd; imanın göstergesi, açığa çıkmış hali demektir. Bu durumda biri "Allah güzel" yapıyor diyemedi; yani hamd edemediyse, Allah'ın işini beğenmediyse nasıl mü'min olsun! Böyle biri hiç mü'min olabilir mi? -Olamaz; çünkü mü'minin, Allah'ı övmesi bunun için de Allah'ı tanıyıp El Esmau'l Husna'sıyla Allah'a hamd etmesi gerekir.

Bir kul için rabbini tanıyıp ona hamd etmesi onun her şeyidir. Bu onun ebedi hayatı, Allah'a imanı demektir. Bununla beraber kulun kendisini tanıması, Allah'a neden halife olması gerektiğini ve nasıl halife olabileceğini de öğrenmesi gerekir.

Kul bunu Allah'ın öğrettiği şekilde öğrenmezse kulluğu, Allah'ı, onun rızasını, cenneti, hesabı kendine, aklına göre hayal eder ve bu hayal ettikleri hiçbir zaman ne Allah, ne İslam, ne kulluk, ne de hesap olur, sadece kendi kendine ürettiği putu olur.

Aslında baktığımızda bu her birimiz için geçerlidir. Mesela; bazen Allah'ın bize yaptığı muameleyi anlayamadığımız için onu takdir edemiyor, sevemiyor, beğenmiyor, o muamele üzerinden Allah'a hamd edemiyoruz.

Kesinlikle bilmemiz lazım ki Allah'ın yaptığı muamele her ne olursa olsun o anda bize ters gelse de, sıkıntılı gelse de, musibet gibi gelse de mutlaka içinde ve sonunda hayır vardır; çünkü Allah'ın bir ismi de Hayr'dır; yani Allah mutlak hayrdır. Bu nedenle kulun, Allah'ın kendisine olan muamelesine değil "rabbim bana böyle bir muamelede bulundu" deyip kendisinin Allah'ın muamelesine karşı nasıl bir hal, nasıl bir tavır içinde olduğuna bakması gerekir.

Muamele kimden gelirse gelsin ve ne olursa olsun bu bir imtihandır. Örnek vermek gerekirse; biri yanlış yaparak başkasına sıkıntı vermişse bile bu o sıkıntıya uğrayan kulun imtihanıdır. Bu imtihan yine Allah'a karşıdır. Mesele; kulun o imtihanı nasıl karşıladığı, imtihana nasıl bir muamelede bulunduğu ve o muamelenin Allah'tan geldiğini kabul edip etmeyişidir.

Unutmamamız lazım ki Allah meciddir, kerem ve ihsanı sınırsız olandır, dolayısıyla Allah verse de vermese de kuluna ihsan etmiş, ikram etmiştir.

İsterseniz şimdi de hep beraber Allah'ın Mecid ismiyle ilgili ayetleri anlamaya çalışalım. Öyle ki rabbimizi onun kendini tanıttığı gibi tanıyabilelim.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Melekler Hz. İbrahim (a.s.)'ı bir evlatla müjdeleyince hanımı oradaydı. Hz. İbrahim (a.s.) o esnada 110 yaşındaydı, hanımı da kısırdı. Melekler onları bir evlatla müjdelediğinde Hz. İbrahim (a.s.)'in hanımı "benim kocam 110 yaşında, ben de kısırım, bizim çocuğumuz nasıl olur" deyip güldü. Melekler bunun üzerine Hz. İbrahim (a.s.)'ın hanımına şöyle söyledi; **Kâlû e ta'cebîne min emrillâh:** "Dediler ki: Sen, Allah'ın işine taaccüp mü ediyorsun (şaşıyor musun)?" **Rahmetullâhi ve berakâtuhu aleykum ehlel beyt:** "Allah'ın rahmeti ve bereketi sizin üzerinizedir ey ev halkı!" **İnnehu hamîdun mecîd:**[4] "Muhakkak ki o hamid ve meciddir." O, hamidir; her türlü övgüye, hamd edilmeye layıktır. Bir de meciddir; lütfu, ikramı sınırsız olandır, dilediğine ikram eder, bunun için de sebepler yaratır.

Allâhumme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İnneke hamidûn mecîd: *"Ya rabbi! İbrahim'e, İbrahim'in ehline salât ettiğin gibi Muhammed ve ehline de salât et. Sen hamid ve mecidsin."* Namazlarda okuduğumuz bu salavat, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den rivayet olan tek salavattır. Eğer ayet hamîdun mecîd diye bittiyse bu durumda hadis de namazlarda, okuduğumuz salavat da aynı şekilde öyle biter. Bu durumda salavatı anlamamız gerekir.

Salavatın ne demek olduğunu ve niçin salavat getirdiğimizi bilmemiz lazım. Ayetleri okurken neden salavat getirdiğimizi ve getirmemiz gerektiğini hep beraber anlayacağız inşallah.

Hz. İbrahim (a.s.) ve ailesi şerefini Allah'tan almış, Allah da onları övgüye layık kılmıştır. Hz. İbrahim (a.s.)'ın ailesine baktığımızda Hz. İsmail (a.s.), Hz. İshak (a.s.), Hz. Yakup (a.s.), Sara ve Hacer annemiz vardır. Allah böyle bir aileyi ve bu aileden her birini bizim için örnek olarak göstermiştir. Bu aile, Allah'ın şanını,

[4] Hûd /73

şerefini yücelttiği bir ailedir. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'tan aynı ikramı istemiş ve ümmetinden de kendisi için böyle salavat okumasını, salavat etmesini istemiştir.

Zul arşil mecîd:[5] "(O), Mecid olan arşın sahibidir." Arş; bütün kâinatı kaplayan mekân demektir. Gökler birbirini yuvarlak bir şekilde kaplar. Örneğin; birinci kat sema maddi olan bütün galaksileri, ikinci kat sema birinci kat semayı, üçüncü kat sema da ikinci kat semayı kaplayacak şekilde yedinci kata kadar bütün semalar birbirini kaplar. Yedinci kattan sonra bütün semaları kaplayan da kürsüdür. Kürsüden sonra arş gelir, arş da bütün varlığı, kâinatı kaplar. Bütün varlık bu kadardır. Allah ayet-i kerimede; **"Allah, arşa istiva etti. (Allah, arşa hükümran oldu)"**[6] buyurmuştur. Bu yüzden Allah hükmünü arştan verir. Arştan sonra da zamandan ve mekândan münezzeh olarak Allah vardır, zaten miraç da arştadır.

İnsanın bilgisi sadece yaşadığı küçücük bir âlem ile sınırlıdır. Bundan dolayı diğer âlemleri anlayamayabilir. Bütün o âlemlerde de Allah'ın mahlûkatı, kulları vardır. Bir de hepsinin bizim anlayamayacağımız halleri vardır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraçta gördüklerini anlatırken; *"göğün her katında farklı hallerde bir kısmı kıyamda, bir kısmı rükûda, bir kısmı da secdede olan melekler gördüm. Bazı meleklerin aşktan öyle sarhoş halleri vardı ki kâinatın, varlığın yaratıldığından bile haberleri yoktu, sadece Allah'ı biliyorlardı. Bu şekilde sarhoştular, kendilerinde değildiler"* buyurmuştur. Zaten biz de namaz kılarken bütün o meleklerin yaptığı ibadetleri yaparız.

Evet, Allah'ın Mecid ismini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

[5] Burûc /15
[6] Hadîd /4, Secde /4, Yûnus /3, Ra'd /2, A'râf /54, Tâhâ /5

Allah, Mecid ismini bir de arş için kullanmıştır. Allah arştan hükmettiğinden ve bütün ikramlar oradan tecelli ettiğinden dolayı arş meciddir. Arştan tecelli eden; Allah'ın isimleri, El Esmau'l Husna'sıdır. Bu yüzden bütün tecelli önce arştan gelir. Hz. Cebrail (a.s.) bununla ilgili olarak; *"Allah herhangi bir konuda hüküm verdiğinde hüküm önce arşa gelir, arştan, semalara, semalardan da aşağı iner. Emir inerken bütün melekler o hükmün azameti karşısında baygın düşüp kendinden geçer. Melekler içinde kendine ilk gelen, kendini ilk toparlayan benim. Ben de kendime geldikten sonra emri alırım ve ulaştırılması gereken yere ulaştırırım"* buyurur. Evet, oranın da bir sevk ve idaresi vardır ve arştan tecelli eden, Allah'ın El Esmau'l Husna'sıdır. Bu yüzden arş meciddir. Eğer arş mecidse o halde insanın da mecid olması gerekir; çünkü insanın da gönül arşı vardır.

Allah aynı zamanda Kur'an'a mecid demiştir.

Kâf vel kur'ânil mecîd:[7] "Kâf, mecid olan Kur'an'a and olsun ki!" Şanlı, şerefli, bütünüyle lütuf ve ikram olan Kur'an'a and olsun ki. Bu, Kaf Suresi'nin birinci ayetidir. **Bel huve kur'ânun mecîd:**[8] "(Hayır) Bilakis o, mecid olan Kur'an'dır."

Allah, kulunun gönlüne vahyeder, diyoruz. Allah'ın vahyetmediği hiçbir kulu yoktur, kâfirler de buna dâhildir; çünkü Allah, kulunu yaratmıştır ve onu başıboş bırakmaz. Allah'ın her zaman için hakka, hayra, rahmete daveti vardır. Kulun, kendi gönlünde hissettiği, yaptığı her ne güzellik varsa o kendi gönül arşından, dolayısıyla Allah'tan gelir. Kul gönül arşından geleni kabul ederse Allah'ın lütfuna erer ve şerefini Allah'tan alır.

İnsanlar bu gönül arşı için vicdan demiştir. Bir de gün içerisinde "aklıma, gönlüme şöyle geldi" diye sözler söylenilir. Bu kelimeyi kullanan birine "gönlüne gelenler nerden geldi" diye

[7] Kaf /1
[8] Burûc /21

sorduğumuzda cevap dahi veremez. Oysaki bu, Allah'tan başka nerden gelebilir! Eğer Allah'tan gelmediyse o halde en aşağılık yerden; yani ya şeytandan ya da nefsin arzu ve isteklerinden dolayı nefisten gelmiştir. Bu yüzden gönlümüze her ne gelirse gelsin bilelim ki ya arştan ya da en aşağılık yerden gelmiştir.

Tabi olmak irade sahibi olan kula aittir, dolayısıyla kul kendi tercihini kendisi yapar. Allah, kulunu nura, hidayete, güzelliğe, selamete davet eder. Şeytan da ayet-i kerimede buyrulduğu gibi "ateşe davet eder."[9] İnsan da Allah'ın selamete davet etmesiyle şeytanın ateşe davet etmesi arasında kendi tercihini yapar.

İnnallâhe ve melâiketehu yusallûne alân nebiyy: "Muhakkak ki Allah ve melekleri nebisine salavat ederler." **Yâ eyyuhâllezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ:**[10] "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)! Siz de tam bir teslimiyetle ona salat edin." Âlimlerimiz bu ayetteki salavatın günlük hayatta sıkça getirilen "salavat" olduğunu söylemiş ve "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e her salavat okuyuşumuzda ona salat ederiz" demiştir. Bu bir emir ayeti, inşa ayetidir. Eğer Allah ayetinde "Allah ve melekleri nebisine salavat ederler. Ey iman edenler! Siz de tam bir teslimiyetle ona salat edin" diye buyurduysa o halde iman edenlerin Allah ve meleklerle aynı şeyi yapması gerekir.

Salat kelimesinin 18 farklı manası vardır. Âlimlerimiz bunun içinden çıkamayınca "Allah'ın salatı; kuluna yardımıdır. Meleklerin salatı; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e istiğfarıdır. Mü'minlerin salatı ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e duasıdır" demiştir. Oysaki Allah ayetinde tek şey söylemiş "Allah ve melekleri nebisine salat ediyor (selam veriyor). Ey iman edenler! Siz de salat edin." Yani, Allah ve meleklerinin yaptığı gibi yapın,

[9] Fâtır /6
[10] Ahzâb /56

buyurmuştur. Bu yüzden salatın Allah, melekleri ve mü'minler için ayrı ayrı değil tek şekilde olması gerekir.

Söyledim; salat kelimesinin 18 farklı manası vardır ve namaz kılmak, dua etmek, teslim olmak manalarına gelir. Bir de selm kelimesi vardır o da insanı ayakta tutan belindeki omurga demektir, ayrıca dik tutan ve destek anlamına gelir. Bunlar da salatın manalarından sadece birkaç tanesidir. Bu ayette geçen salat kelimesi de destek manasındadır. Bu nedenle ayet "Allah ve melekleri nebisini destekler, ona yardım eder. Ey iman edenler! Siz de ona yardım edin" manasındadır.

Peki, Allah'ın resulüne nasıl yardım etmemiz lazım?

Allah'ın resulüne tam bir teslimiyetle, onun istediği ve yaptığı gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptıklarına yardım etmemiz lazım. Sahabeler böyle yapıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e destek vermiştir. Hal böyleyken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat etmek için "işte biz çok salavat okuduk, her gün salavat getiriyor, böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salat ediyoruz" dersek ayetin emrini yerine getirmiş olur muyuz? -Elbette ki olmayız.

Bir örnek vereyim.

Uhud Savaşı'nda 300 tane münafık savaştan geri gelmiştir. Bunların başındaki adam da Abdullah İbn-i Selül'dür. Bu adam ve onunla birlikte savaştan dönenler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in arkasında beş vakit namaz kılardı ama yine de savaşın ortasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ve sahabesini yalnız bıraktılar. Bu durumda onlar savaştan dönerken ellerine tesbih alıp salavat çekselerdi ve "biz ona salat ettik" deselerdi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salat etmiş olurlar mıydı, Allah bunu kabul eder miydi!

Münafıklar aynı şekilde Tebük Seferi'nde de mazeret beyan edip savaşa gitmemişlerdir. Hal böyleyken evlerinde oturup ellerinde tesbihle salavat çekip "ya Resulullah biz seni destekliyoruz" deselerdi Allah onlara "siz salavatla dalga mı geçiyorsunuz, salavat böyle mi olur" demez miydi!

Aynı şey şu an için de geçerlidir. Tesbihi elimize alıp salavat çekmemiz Allah'ın nebisine Allah ve meleklerinin yaptığı salavat değildir. Eğer salavat getirmek Allahumme salli demekse o halde Allah, resulüne salavat ederken "Allahumme salli mi" diyor! Hiç böyle bir şey düşünülebilir mi! Allahumme kelimesi "Allah'ım" manasına gelir. Allah hiç kendi kendine "Allah'ım" der mi!

Evet, Allah'ın nebisine salat edin demek ona yardım edin demektir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ancak onun getirdiğine yardım etmekle yardım etmiş oluruz. Allah ayet-i kerimede; **"Allah sana bu vahyi ulaştırabileceğin her yere ulaştırasın diye vahyediyor**"[11] buyurmuştur. Allah'ın vahyini her yere ulaştırmak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vazifesidir ve Allah bu vahyi bütün insanlığa göndermiştir. Biz de Allah'ın resulüne salat edeceksek onun bize emanet ettiğini, miras bıraktığını ulaştırabileceğimiz her yere ulaştırmamız gerekir. Eğer sahabelerin yaptığı gibi yapar ve Resulullah (s.a.v) Efendimiz'e yardım edersek ona salavat etmiş, destekte bulunmuş oluruz. Yoksa salavat okumakla kimse Resulullah (s.a.v) Efendimiz'e salat etmiş olmaz.

Bununla ilgili olarak bir örnek daha vereyim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Uhud Savaşı'nda Okçular Tepesi'ne 50 tane okçu yerleştirip *"hepimiz orda ölsek, kuşlar gelip cesetlerimizi yese bile her ne olursa olsun buradan ayrılmayın"*[12] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları böylesine tembih ettiği halde düşman kaçmaya başlayınca tepede

[11] Şura /7
[12] Buhari, V, 29; Müsned IV, 293; Ebu Davud, Sünen, III, 51

duran okçulardan 10 tanesi hariç 40 tanesi *"haydi, ganimete"* deyip aşağı iner. Onlar aşağı indiği sırada tepenin arkasında atlar üzerinde pusuda bekleyen müşrikler arkadan onlara saldırır ve tepede kalan 10 kişiyi şehit eder. Allah'ın emir verdiği, tayin ettiği komutan kendisine uyan 9 sahabeyle birlikte tepede kalarak ölümüne savaşır ve hepsi şehit olur.

Tepeden aşağı inen o 40 kişi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e destek olup orda durması gerekirken dünyayı görünce aşağı inmiştir. Bu durumda istedikleri kadar salavat okusalar dahi bunu telafi edebilirler mi? -Elbette ki edemezler.

Allah için bütün zamanlar aynıdır, değişen hiçbir şey yoktur. Sadece sırası gelenler dünyaya gelir ya kulluğunu yapar ya da kulluk yapmadan ahirete gider; ama Allah'ın âdeti değişmez. Şu anda da aynı durum geçerlidir. Ya hep beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salat eder, ona dua ederiz ya da sadece dilimizle salavat getirir ve iş gerçekten yardım etmeye, destek olmaya gelince "beni ilgilendirmez" deriz, iş dünyaya geldiğinde ise "haydi, ganimete" deyip orayı terk ederiz.

Bu, salavat okumayalım demek değildir. Elbette ki salavat okuyacağız; çünkü bu, dil ile yaptığımız salavattır ve kendi kendimize yaptığımız duadır. Yoksa Allah zaten nebisine salavat eder, salat eder, destekler, yardım eder.

Allah ayet-i kerimede; **"kim, Allah'a (Allah'ın dinine) yardım ederse Allah da ona yardım eder"**[13] buyurmuştur. Dolayısıyla birinin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaptığı salat, verdiği destek kendisine Allah'ın yardımı olarak geri döner.

Kişi dil ile salavat okurken kendisine dua etmiş olur, dedik. Peki, nasıl dua eder?

[13] Muhammed /7

Kişi salavat okumakla kendi nefsine "senin, Allah'ın resulüne yardım etmen gerekir. Sen onun ümmetisin, gönüllerde onun aziz olmasını, mecid olmasını, hamid olmasını, övülmeye layık olmasını istiyorsun. Aynı şekilde insanlar mü'min olsun, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliği, Allah'ın kelamı onların da üzerinde görünsün, onlar da canlı Kur'an olsun istiyorsun" der. Bu durumda eğer biri böyle söylüyorsa önce onun bu halde olması gerekir. Bu yüzden kişi salavat ederken kendi nefsine dua etmiş olur.

Selam vermek sünnet, almak ise farzdır. Bu durumda salavat aynı zamanda selamsa, duaysa o halde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getiren birine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de salavat getirir, dua eder. Böylelikle peygamberinin duasını almış olur. Bu, dilin salavatıdır.

Bir de gönlün salavatı olmalıdır ve kulun resulüne, peygamberine fiil ile, amel ile salatını, desteğini ortaya koyması gerekir. Yoksa Allah'ın bu emrini yerine getirmiş, Allah'ın, meleklerin yaptığını yapmış olmaz.

Ulâike aleyhim salâvâtun min rabbihim ve rahmeh: "Onlara rablerinden salavat ve rahmet vardır." Demek ki Allah, mü'minlere de peygamberine ettiği gibi salavat ediyor, salat ediyormuş! Rablerinden onlara salat vardır, rahmet vardır; yani rableri onları destekler, onlara yardım eder, onları rahmetinin içine koyar, rahmetiyle onlara muamele eder. **Ve ulâike humul muhtedûn:**[14] "Ve onlar hidayete ermiş olanlardır." Sen, Allah'ın peygamberine salat etmeden Allah'ın salatını alamazsın. Allah'ın peygamberine salat ettiğin için Allah'ın salatını alırsın, Allah sana salat eder.

Aynı şekilde peygamber de kendi ümmetine, iman edenlere salat eder. **Ve minel a'râbî men yu'minu billâhi vel yevmil âhır:**

[14] Bakara /157

"Araplardan bir kısmı Allah'a ve ahiret gününe iman eder." **Ve yettehızu mâ yunfiku kurubâtin indallâh:** "İnfak ettiklerini Allah'a yakınlık olsun diye yapar." Allah katında yakınlığa sebep (vesile olsun) diye bunu yaparlar. **Ve salavâtir resul:** "Resulün salavatına (nail olsunlar diye bunu yaparlar.)" Allah'ın resulü onlara salavat okusun diye bunu yaparlar.

Eğer salavat için "Allahumme salli" dersek bu durumda Allah'ın resulü infak eden mü'minlere nasıl salavat okuyacak! Onlar için salavat ederken "Allahumme salli" mi diyecek! İşte, bu yüzden salavatın, "Allahumme salli" olmadığını anlamamız gerekir.

Peki, peygamber kendi ümmetine nasıl salat eder?

Peygamberin salatı; onlara yardım etmek, destek olmak, Allah'ın ayetlerini okuyup hikmeti açıklamak, onların nefislerini tezkiye etmek, bir de onlara bilmediklerini öğretmektir; çünkü Allah'ın resulü mü'minlere kendi vazifesi üzerinden yardım eder.

Mü'minler de bulunduğu zamanda ve mekânda onun getirdiğini taşıyarak, yaptığını yaparak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yardım edebilir. Yoksa uzaktan bin tane salavat okuyup hediye etmek bir işe yaramaz. Bu nedenle salavat okurken "acaba bu salavatımla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ne kazandı, ben ne kazandım" diye kendimize sormamız gerekir.

E lâ innehâ kurbetun lehum: "Dikkat edin (onların yaptığı bu infak) Allah'ın yakınlığına sebep olur." Allah, kendi yolunda infak etmenin kendisine yakınlık olduğunu buyurdu. **Se yudhıluhumullâhu fî rahmetih:** "(Onlar böyle yaptıklarından dolayı) Allah onları rahmetinin içine koyar." **İnnallâhe gafûrun rahîm:**[15] "Muhakkak ki Allah ğafur ve rahimdir." Yani, Allah onları mağfiret eder, onlara rahmetiyle muamele eder.

[15] Tevbe /99

Huvellezî yusallî aleykum: "O (Allah) size salat eder." **Ve melâiketuh:** "Melekleri de (size salat eder)." Allah ve melekleri mü'minlere salat eder. **Li yuhricekum minez zulumâti ilân nûr:** "Sizi karanlıklardan nura çıkarır." Sizi karanlıklardan nura davet eder, nura dâhil eder. **Ve kâne bil mu'minîne rahîmâ:**[16] "(Allah) Mü'minlere karşı rahimdir." Demek ki Allah ve melekleri mü'minlere salat ediyor; yani yardım ediyormuş. Bu yüzden salat, salavat; oturup salavat çekmek demek değildir; peygamberine ve onun taşıdığı vahye yardım etmek demektir.

Tahiyyetuhum yevme yelkavnehu: "Onlar ona kavuştukları gün." **Selâmun ve eadde lehum ecran kerîmâ:**[17] "Onlara selam vardır (selamet vardır, Allah'ın selamı vardır), bir de onlar için kerim bir ecir (bir mükâfat) hazırlanmıştır." Allah onlar için Kerim ismiyle tecelli eder.

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Yâ eyyuhân nebiyyu innâ erselnâke şâhiden ve mubeşşiran ve nezîrâ:**[18] "Ey nebi! Biz seni (insanlar için) bir şahit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik." Şahit, örnek demektir. Bu nedenle ayet "seni hem örnek olasın hem de iman edenler için müjdeci, kabul etmeyenler için de uyarıcı olasın diye gönderdik" manasına gelir.

Ve dâîyen ilâllâhi bi iznihî: "Hem de onun (Allah'ın) kendi izniyle Allah'a davet eden bir davetçi (kıldı)." **Ve sirâcen munîrâ:**[19] "Bir de nur saçan bir kandil (yaptı)." Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nur saçan bir kandilmiş. O kandilin yağı, Allah'ın vahyinden aydınlık verir. Allah, kullarını zulumattan, karanlıktan nura davet eder. O halde biz de vahye iman eder, onu ahlaka, amele dönüştürürsek biz de nur saçan birer kandil oluruz. Demek ki bir de o nuru taşımak, kandil olmak varmış. Her zaman için

[16] Ahzâb /43
[17] Ahzâb /44
[18] Ahzâb /45
[19] Ahzâb /46

kandil olanlar vardır. Aynı şekilde küfrü, karanlığı saçanlar da her zamanda mutlaka olacaktır.

Ve beşşiril mu'minîn: "Mü'minleri müjdele." Allah kendi resulünü anlattı ve mü'minleri müjdele buyurdu. Neden? -Çünkü böyle bir nimet, müjde mü'minlere de vardır. **Bi enne lehum minallâhi fadlen kebîrâ:**[20] "Allah'tan onlar için büyük bir fazilet olduğunu (müjdele)." Mü'minlere bunun büyük bir fazilet olduğunu müjdele.

Evet, Allah meciddir; keremi, ihsanı sınırsız ve anlaşılamayacak kadar büyük olandır. Allah'ın ihsanı, keremi bütün isimlerini, esmasını kaplamış durumdadır, dolayısıyla Allah bütün isimleri ile mecid olarak tecelli eder. Allah hamidun meciddir. Bu yüzden Allah hamda ve sevilmeye layıktır. Allah ayet-i kerimede **"ne yana dönersen dön rabbinin vechi ordadır"**[21] buyurmuştur. Yani rabbin her anda seninledir ve onun keremi, ikramı, tecellisi her anda seninle beraberdir.

Hem kalpte, hem nefiste yedi mertebe vardır ve ikisi bir bütündür, biri diğerinin öbür yüzü gibidir. Bir de insanın gönül arşı vardır. Arş bunların hepsinin üzerindedir. Kâinattaki arş nasılsa gönül arşı da öyledir. Allah bu arşa **"fuâd"**[22] demiştir. Fuâd; Allah'ın cemalinin müşahede edildiği yerdir. Kul, Allah'ın cemalini bu gönül arşından, fuâdından müşahede eder. Allah oraya tecelli etmiştir, ama kul orda değildir. Zaten kul manevi olarak yolculuğunu yaparken bu seyri, yolculuğu kendi gönlünden yapar. Diyelim manevi olarak kendi gönlünün birinci kat göğüne gelmişse aynı şekilde zahiri olarak da birinci kat göğe gelmiştir.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah, ölenin ruhunu öldüğünde, ölmeyenin de uyuduğunda ruhunu alır, vadesi gelenleri alıkoyar,**

[20] Ahzâb /47
[21] Bakara /115
[22] Necm /11, İsrâ /36

gelmeyenleri de belli bir vakte kadar iade eder"[23] buyurmuştur. Bu durumda hepimiz uyurken ruh itibariyle ölürüz. Allah böyle söylüyor. Allah, ruhumuzu uykuda alırken onu arşa alır. O ruh, bedenden çıkınca insan ölmez ya da uyanıkken kendini ruhundan perdeleyen bir insan ölmez ama ondan geriye sadece bir ceset kalır, beden elbisesi kalır. Böyle biri sadece hayvani hayatla; yani zahiri bedene ait olan o buharla hayatta olur.

İnsan seyri süluk yolculuğunu kendi gönlünden yapar. Bu nedenle bir Mürşid-i kâmil kendisine tabi olan birine baktığında onun nerde olduğunu bilmelidir, bilmek zorundadır. Yoksa onu gönül arşına taşıyamaz; çünkü yolculuğu onun üzerinden yapar.

Mesela kardeşlerimiz bazen "ben bu manevi yolculuğu yapamıyorum, siz yapın" diye bizden talepte bulunur. Hâlbuki ben bu yolculuğu tek başıma yaptıramam. Bu yolculuk çift taraflı bir şeydir. Bu yüzden yolculuğu kulun yapması gerekir. İş bana kalsa ben zaten kardeşlerimizi bir anda gönül arşına taşırım. Bu benim için bir dakika bile sürmez; ama iş sadece kulu gönül arşına taşımakla kalmıyor. Kulun bir de orda durabilmesi gerekir. Kul orda durmadıkça orası kula ait olmaz.

Kendi gönül arşına gelen biri aynı şekilde yedi kat göğü geçip arşa varabilme kabiliyetine, gücüne sahip olur. Böyle biri bunu yapar. Bundan dolayı kul kendisinde ne kadar yolculuk yapmışsa bu âlemde de, zahiri âlemde de o kadar yolculuk yapabilir. Dolayısıyla iş kendisinde, kendi gönlünde, kendi arşında biter.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"bir saatlik tefekkür bin yıllık ibadete bedeldir, denktir"*[24] buyurmuştur. Bu yüzden insanın tefekkür ederek kendi iç âlemine dönüp kendisiyle meşgul olması ve gönlüne tecelli eden, kendisine kendisinden daha yakın olan

[23] Zumer /42
[24] Suyutî, Camiu's-Sağir, II /127; Aclûnî, I /310

rabbiyle beraber olması, böylelikle kendini tanıması gerekir. Kul kendini ancak böyle tanıyabilir. İnsan kendi arşına varmayana kadar kendini tanımaz. Biri kendi gönül arşına vardığında Allah ile muhatap olur ve Allah onunla bu arştan konuşur; çünkü Allah oraya tecelli etmiştir. İşte insan böylesine büyük bir kâinattır.

Bu nedenle hayırla ilgili her şey önce kulun gönül arşına, oradan da aşağı, gönlüne iner. Yoksa Allah'tan kulun gönlüne gelen hayırlar gönül arşına gelmeden önce direkt olarak kulun gönlüne inse kul darmadağın olur, toz duman olur.

Kulun o gönül arşında Allah'ın ona nefhettiği ruh durur ve Allah bu ruhla muhataptır. Hiç kimse bu ruhu kirletemez; ama önündeki perdeyi kirletebilir. Kul kendisiyle ruhunun arasına perde koydukça ruhunu yavaş yavaş kaybeder ve en sonunda araya koyduğu perdeler sebebiyle ruhunu tam olarak kaybetmiş olur.

Küçük çocuklarda bu perde çok incedir, inceciktir, hatta bu perde nurdandır. Çocuklar günah işlemediği için gönül arşlarına günahtan bir perde gelmemiştir, gönüllerinde sadece nurdan bir perde vardır. Mesela; çocuklar çok hareketlidir ve kolay kolay yorulmazlar. Onları bir an olsun durduramaz, heyecanlarına, şevklerine mani olamayız ve onları tutamayız. Yerlerine geçip biraz otursalar da beş saniye sonra yine ayağa fırlarlar. Bu, onların Allah'a olan yakınlığından, gönüllerindeki nurdan olan perdenin Allah'a olan yakınlıklarını perdeleyememesinden dolayıdır. Bu perde kalınlaştıkça çocuklardaki bu şevk de o kadar azalır.

Aslında her biri aşk halinde, şevk halinde, vecd halinde, muhabbet halindedir. Bu sebeple yerlerinde duramazlar. Bu yüzden çocukları durdurmaya çalışıp onlara "yanlış yapıyorsunuz" demek doğru değildir; çünkü onlar Allah ile öyle huzurlu, öyle mutlu, öyle şevk halindedir.

Öyleyse gönlündeki perdeyi incelten birinin, perdelerinin inceldiği kadarıyla şevkinin de artması gerekmez mi? -Elbette ki gerekir.

Biri zahiri olarak ateşe yaklaşınca ısınır ve bir süre sonra terlemeye başlar, terlemeye başlayınca da üstündeki elbisesini soyar. Aynı şekilde kul da kendi gönül âleminde seyir yaparken aşk ile temizlendikçe, ilerledikçe Allah'ın kendisine nefhettiği ruha manevi olarak yaklaşmaya başlar. O, bu ruha yaklaştıkça Allah onun gönül arşına tecelli eder ve kul aşktan dolayı ısınmaya; yani Allah'ın aşkıyla yanmaya, dolayısıyla benliğini atıp yanlışlarını bırakmaya başlar.

Kulun "ben akıllıyım, ben biliyorum, ben şöyleyim, ben böyleyim" gibi kendi nefsinde büyüttüğü yüzlerce "ben" iddiası vardır ama kul, Allah'a yaklaştıkça bu benliklerden birer birer kurtulmaya başlar ve benliğini bir elbiseden soyunur gibi soyup atar. Tabi, "benim rabbim Allah'tır, rabbim benden razı olsun, varsın kim bana ne derse desin. Rabbim bana 'kulum sen güzel yaptın' desin de kimin ne düşündüğü ne söylediği beni ilgilendirmez. Rabbim benden razı olsun da isterse beni süründürsün, isterse paramparça etsin, isterse beni öldürsün, bu beni ilgilendirmez. Benden razı olsun da bana nasıl muamele edeceğini o bilir; çünkü ben ona aidim" derse ve bu şekilde ilerlerse benliğinden kurtulur. Yoksa kurtulamaz, benlik gütmeyi bırakıp Allah demedikçe benliğinden nasıl kurtulsun!

Gün içerisindeki normal kullanım olarak ben demek farklı benlik gütmek farklı bir şeydir. Günlük hayatta normal olarak kullanılan "ben" kelimesinde bir benlik yoktur. Bizim soymamız gerekir diye kastettiğimiz insanın güttüğü benliktir. Yoksa "ben yokum" demekle iş bitmez. Bütün esmayı üzerimizde gösterip halifeliğimizi ortaya koyarken ve bütün çabamızı, gayretimizi sarf ederken aslında vehmi olan benliğimizi atıp Allah'a ait olanı alırız.

Allah zaten bizi dünyaya kendi kendimizi bulalım, onu kendimizde bulalım diye göndermiştir. Eğer Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşsin istiyorsak o halde kendimizi bulmamız ve Allah'ın bize nefhettiği ruh olmamız lazım. Bunun için de gönül arşımıza doğru bu yolculuğu yapmamız lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kul ile Allah arasında nurdan ve zulmetten olmak üzere bin perde vardır ve her bir perdenin arası bin senelik yoldur"*[25] buyurmuştur. Bu perdelerin bir kısmı nurdan, bir kısmı da karanlıktandır. Nurdan perdeler kulun "ben iyi yaptım, güzel yaptım, ben şöyleyim, ben böyleyim" diyerek güzel taraflarının kendisine perde olmasıdır. Her bir perdenin arası bin senelik yolsa o halde birinin bir perdeyi dahi geçebilmesi için bin sene hayat yaşaması ve sürekli bir çaba, gayret halinde olması gerekir. Bu da mümkün olman bir şeydir.

Öyleyse kulun ne yapması gerekir?

Kulun kendisi bu perdeleri geçip gönül arşına çıkamıyorsa o halde birinin onu o arşa taşıması gerekir. Peki, kulu taşıyacak olan kimdir? -Elbette ki nefsi tezkiye eden, onu temizleyen Allah'ın peygamberleri, nebileri, resulleri sonra da kıyamete kadar gelecek olan Mürşid-i kâmillerdir. Eğer kıyamete kadar nefsi tezkiye edecek Mürşid-i kâmiller olmazsa Allah insanları nefis tezkiyesinden mahrum etmiş olur. Haşa! Böyle bir şey söz konusu bile değildir.

Mürşid-i kâmil kendisine tabi olanın gönlündeki perdeleri kaldırır ve kulu gönül arşına çıkarır. Zaten nefis tezkiyesi demek, nefisten kurtulmak demek budur; bir Mürşid-i kâmilin, kulun güttüğü benliği soyması için onu tezkiye etmesidir. Bunun için de yapılması gereken şey Mürşid-i kâmile tabi olup gönlü ona açmak ve onu dinlemektir. Bununla beraber dervişin, mürşidi tarafından kendisine söylenen her şeyi vuslat yolculuğunda Allah'a

[25] Müslim, iman, 293

yaklaşmak ve vuslata ermek için yapılması gerekenler olarak anlaması, mürşidin söylediği sözleri her ne olursa olsun Allah'ın emri, resulünün de sünneti olarak bilmesi gerekir. Mürşid-i kâmilin bunlar dışında bir şey söyleyebileceği zaten düşünülemez.

İnşallah hep beraber gerçek manada salat ederiz ve salatımız sadece namazda okuduğumuz salavatla sınırlı kalmaz, böylelikle salavatı sadece dil ile yapmayız inşallah. Hem gönlümüz ve imanımızla, hem de fiilimiz ve amelimizle bu salatı ortaya koyar, Allah'ın emrini yerine getirir, Allah ve meleklerinin yaptığı gibi Allah'ın resulüne yardım eder, destek oluruz inşallah. Bunun için de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nur saçan kandil olması gibi biz de onun taşıdığı Allah'ın nurunu, ayetlerin nurunu taşıyarak nur saçarız. Böylece Allah'ın, meleklerin salat ettiği, müjdelediği o mü'minlerden oluruz inşallah.

Allah hepimizi Mecid isminin tecelli ettiği kullarından eylesin ve gönlümüzü Mecid isminin, Hamid isminin tecellisine mazhar eylesin inşallah. Allah hamid ve mecid olarak tecelli ettiği gönül arşımıza vasıl olmayı bizlere nasip eylesin. Bizi hamid ve mecid olarak tecelli ettiği arşına vasıl olmak için çabasını, gayretini sarf eden kullarından eylesin. Allah bizi huzura alıp muhatap olduğu kullarından eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

EL MUSTEÂN

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, güzel isimlerini anlamaya, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanı tanımaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Mecid ismini öğrenmeye çalıştık, bu sohbetimizde ise Allah'ın El Musteân ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Her gün tekrar tekrar namazlarda okuduğumuz Fatiha Suresi'ndeki "iyyâke na'budu ve iyyake nestaîn" ayetinde nestaîn sözcüğü, musteân kelimesinden türetilmiştir ve istemek manasına gelir.

İsti'an etmek, istemek demektir; ama sıradan bir istemek değildir. Arapça'da "seele" kelimesi de istemek anlamına gelir ama isti'an etmekle aralarında farklı manalar vardır. İsti'an etmek; aşkla, muhabbetle istemek demektir. Seele kelimesi ise sıradan istemek manasını taşır. İnsan bir şeyi sevmeden de isteyebilir, bu tür durumlarda istiâ'n kelimesi değil seele kelimesi kullanılır.

Allah, musteândır; yani istenilendir, hem de aşkla, muhabbetle istenilendir. Allah istenmeyi istiyorsa o halde Allah'ın da isteği vardır demektir; çünkü Allah kendisinin yapmadığı bir fiili kulundan istemez. Aynı şekilde kendisinde olmayan bir sıfatı, kuluna sıfat olarak vermez.

Allah hem kendisi istenilen, hem de kendisinden istenilendir. Fatiha'da geçen **"iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn"**[1]

[1] Fatiha /4

ayetinin manası bütün meallerde ve tefsirlerde; “yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım isteriz” veya “yalnız sana kulluk eder, yalnız senden, hep senden isteriz” olarak tefsir edilmiştir. Meallerin hiç birinde “seni isteriz (ya rabbi)” diye bir şey yoktur.

İyyâke “yalnız sana” manasına na’budû ise “âbd oluruz” anlamına gelir. Bu ayete meallerde genel olarak “yalnız sana ibadet ederiz” şeklinde mana verilmiştir. Hâlbuki âbd olmak farklı, ibadet etmek farklıdır. İbadet, âbd olmanın gereğidir, aracıdır, âbd olmak ise amaçtır. İkisi birbirinden çok farklıdır.

Âbd olmadan yapılan ibadet imansız bir ibadettir; çünkü âbd olmanın kelime manası; bir şeyi sevmek, gönlünü kaptırmak, sevip isteyerek veya istemeyerek peşinden sürüklenmek, peşinden koşmak, peşinden gitmektir. Âbdiyetin her halükârda manası budur. Bu durumda “iyyâke na’budu” dediğimizde “yalnız sana âbd oluruz” demiş, “iyyâke nestaîn” dediğimizde ise “seni seviyoruz, bu yüzden yalnız seni istiyoruz” demiş oluruz.

İyyâke nestaîn kelimesi için “yalnız senden yardım isteriz” manasını verirsek Allah bize “kulum sen bu manayı nerden çıkardın, öyle demek isteseydim zaten ben yardım kelimesini kullanırdım” diye sormaz mı!

Bazıları istiâ’n kelimesinin içinde yardım etmek manasının olduğunu söyleyebilir. Hâlbuki bu ayetteki istiâ’n kelimesi hiç bir şekilde o manaya çevrilemez; çünkü kelimenin bir öncesinde “iyyâke na’budu” kelimesi vardır. Eğer ayete “yalnız senden yardım isteriz” manasını verirsek bu durumda ayet karmakarışık bir manaya gelir. Öyle ki kelimeyi kullanırsam küfür olur.

Bu yüzden **iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn** ayeti “yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz” anlamındadır. Eğer Allah’ın bu ayetteki muradı; yardım etmeyi istemek ya da senden isteriz manaları olsaydı Allah kelimeyi olduğu gibi kullanırdı. Eğer

böyle bir şey yapmamışsa o halde bizim oraya herhangi bir kelime ilave etmemiz doğru değildir.

Evet, Allah'ın Musteân ismi isteyen ve istenilen anlamındadır ve tıpkı Vedud ismi gibi çift taraflı bir isimdir. Allah'ın Vedud ismi de seven ve sevilen manalarına gelir.

Peki, Allah, kulundan neyi ister?

Allah, kulundan onu, onun gönlündeki sevgisini ister; yani kulunun kendisine iman etmesini, âbd olmasını, kendisini sevip istemesini ister; çünkü istiâ'n aynı zamanda severek, isteyerek istemek demekti.

Peki, kul, Allah'ı nasıl istemelidir?

Allah'ı istemek nefse göre değil, Allah'a göre olmalıdır. Allah, kulunun kendisinden ne istemesi gerektiğini söylemişse kulun onu istemesi gerekir. Kulun istemesi gerekenler; Allah'tır, Allah'ın güzelliğidir, Allah'ın güzelliğiyle güzel olmaktır; yani El Esmau'l Husna'nın kendisinde tecelli etmesini istemektir. Kul, Allah'ın güzelliğini istemeden onun güzelliğini alamaz; yani, fıtrat itibariyle Allah'ın kendisine verdiği güzelliğini büyütemez, kemale erdiremez, dolayısıyla kâmil insan olamaz.

Allah, kulunu yaratırken fıtrat itibariyle El Esmau'l Husna'sıyla tecelli edip bu güzelliği ona vermiştir. Kula düşen de hayatı yaşarken bu güzelliği üzerinde gösterip onu kemale erdirmektir. Bu yüzden kulun önce bunu istemesi, sevmesi gerekir, sever ve isterse Allah ona göre tecelli eder.

Allah; istenilendir, istenilmesi gerekendir. Kul isteyince Allah tecelli eder. Musteân bir de kul istemeden Allah tecelli etmez manasına gelir.

El Esmau'l Husna'nın bir kısmı ismi fail, bir kısmı ismi mef'ul, bir kısmı da hem ismi fail hem ismi mef'uldur. Örnek vermek

gerekirse Allah'ın Vedud ismi hem ismi fail hem de ismi mef'uldur; yani hem seven hem de sevilmeyi isteyen manasına gelir. Vedud ismi, ismi fail olduğu için kul, Allah'ı sevmese de o kulunu sever; ama Allah, kulunun sevgisine göre tecelli eder.

El Musteân ismi ise sadece ismi mef'uldur ve El Esmau'l Husna'da ismi mefu'l olan isim sadece Musteân ismidir; yani kul istemeden Allah tecelli etmez. Allah'ın tecelli edebilmesi ve fail olabilmesi için mutlaka kulun istemesi gerekir.

Allah'ı istemek; Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, Hz. İnsan olmayı, Allah'ı tanımayı, kendini tanımayı ve her şeyi ondan istemek demektir. Bu, imanın gereğidir. Kul neyi isterse istesin onu Allah'tan istemelidir; çünkü Allah musteândır, istenilmesi gerekendir, Allah'tan isterken de öncelikli olarak en büyüğünü, en güzelini muhabbetle istemesi gerekir. O da Allah'tır; çünkü zatıyla, esmasıyla, efâliyle sevilmeye ve istenilmeye layık olan Allah'tır. Bu yüzden kul, önce Allah'ı istemelidir.

Fatiha'daki iyyâke nestaîn ayetine "yalnız senden yardım isteriz" manasını yükleyenler bu tefsiri nefsine göre yapmıştır. Tabi ki insan her konuda Allah'tan yardım isteyebilir; ama insanın gönlünde Allah'ı istemek diye bir şey yoksa insan hangi Allah'tan yardım isteyecek!

Eğer rabbimizi isteyeceksek bu durumda onunla muhatap olup ona ulaşabilmemiz lazım. Öyle ki ondan isteyebilelim. Allah'a ulaşamasak, onunla muhatap olamasak nasıl isteyeceğiz! Bu mümkün müdür? -Mümkün değildir. İşte, El Musteân ismi, Allah'ın kendisine ulaşılabileceğini, kendisiyle birebir muhatap olunabileceğini anlatan isimdir.

Allah'ın göndermiş olduğu bütün dinler ibadet dini değil ubudiyet dini; yani, Allah'a âbd olma dinidir. Din tahrif olunca şu andaki Hristiyanların, Yahudilerin yaptığı gibi ubudiyet dini olmaktan çıkar ve ibadet dini haline gelir. Böyle olunca da kul, Hz.

İnsan olmak yerine dini ayin yapıp; "biz ibadetimizi yaptık, kulluğumuzu yerine getirdik" der ve yaptığı bu ayinin kulluk, ubudiyet, âbdiyet olduğunu söyler.

Aynı şey bu ümmetin de başına gelmiş, İslam, ubudiyet dini olmaktan çıkmış ve bir ibadet dini haline gelmiştir. Bu, dinimizi Allah'ın kitabından öğrenmediğimiz, Allah'ın muradını anlamadığımız, dinimizi parça parça ettiğimiz ve bir parçayı tutup; "bendeki haktır, tek doğru bizim yolumuzdur, tek hak bizim gittiğimiz yoldur" dediğimiz içindir. Dinin hangi parçasını tutarsak tutalım dini tutmuş olmayız; çünkü parça hiçbir zaman bütünün yerini alamaz. Allah'ın kitabına bakıp bu parçaların hepsini bir araya getirirsek din olur; yani ancak İman, İslam ve İhsanın her biri bir araya gelirse İslam dini olur.

Din diye öğrendiklerimizi Kur'an'ın ölçüsüne vurduğumuzda eğer Kur'an'a bir zerre bile uymuyorsa onu kesinlikle çöpe atmamız lazım. Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatına, ahlakına uymayan bilgimizi de çöpe atmamız lazım; çünkü Kur'an'a uymuyor ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatında bulunmuyorsa dine sonradan girmiş, dâhil olmuştur, bu da bid'attir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"her bid'atçi cehennemliktir"*[2] buyurmuştur. Bunun sebebi; bid'atın, hakkın yerine geçmesidir. Dinde bir hak çıkarılıp atıldığında onun yerine mutlaka başka bir şey koyulur ve o koyulan şey de bid'at olmuş olur.

Biri, ibadetinde bile "ya rabbi! Yalnız sana âbd oluyor, yalnız seni istiyorum, seni seviyorum, ben senin âbdinim, senin aşığınım" diyemiyorsa Allah'a iman etmiş olamaz! Bu, Allah'ı bilmek değildir! Allah'tan isterken, tek büyük olanı, Allah'ı istemeyenler daha ne isteyeceğini bile bilmemiştir. Hiç, Allah'ı isteyince geriye eksik bir şey kalır mı! Allah'ın rızasını, dostluğunu

[2] İbni Asakir

kazanan bir kulda eksik bir şey kalır mı? -Elbette ki kalmaz, kalamaz!

Allah'ın rızası, dostluğu sadece Allah ile, Allah'ın güzelliği, El Esmau'l Husna'sı ile kazanılabilir. Kâinatta Allah'ın El Esmau'l Husna'sı dışında bir şey yoktur. Allah, güzelliğiyle kuluna tecelli ettiğinde kula ait olmayacak bir şey kalmaz.

Biri, Hz. İnsan olduktan sonra Allah zaten ona gerekli yardımı yapar; çünkü Allah vazifesini ihmal etmez. O rezzaktır, rızkını verir, kerimdir, ikram eder. İnsana düşen şey bunların hesabını yapmak değil kendi kulluğunu yapıp Allah'ın istediği gibi olmaya; yani Hz. İnsan olmaya çalışmaktır.

Evet, din; insan demektir, Hz. İnsan olmak için Allah'ın bize öğrettikleri, bize gösterdiği sırat-el mustakim yolu demektir.

Fatiha'yı okurken **iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn, ihdinâs sıratel mustakîm:** "Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz. Bizi sırat-el mustakime hidayet et" deriz. O halde âbd olabilmek ve Allah'ı isteyebilmek için sırat-el mustakim de olmak gerekir.

Allah Fatiha'da **sırâtallezîne en'amte aleyhim:**[3] "Kendisine nimet verdiğin kullarının yoluna" ayetiyle sırat-el mustakimin ne olduğunu tarif etmiştir. Demek ki sırat- el mustakim yolu, Allah'ın nimet verdiği kullarının yoluymuş. Zaten sırat-el mustakimde olanlar Allah'ın kendisine nimet verdiği kullardır. Allah onların kim olduğunu ayet-i kerimede; **"nebiler, sıddıklar, şehitler (şahitler) bir de salihler"**[4] olarak beyan etmiştir. Bu dört zümre sırat-el mustakim üzeredir ve Allah'ın kendilerine nimet verdiği kullardır. Bu yüzden "Sırâtallezîne en'amte aleyhim" derken onlarla beraber olup onların kazandığı nimeti kazanmayı Allah'tan istemiş

[3] Fatiha /4-6
[4] Nisâ /69

oluruz. Onların kazandığı nimet ne nimetidir? -Elbette ki Allah'ın güzelliğidir.

Bir ayeti anlamaya çalışırken onu hem önceki, hem sonraki ayetten, hem surenin, hem de Kur'an'ın bütününden anlamaya çalışmak gerekir. Böyle yapmazsak ayeti doğru anlamış olmayız. Allah Fatiha'yı her gün namazda bize 20 sefer veya sünnetlerle 40 sefer okutuyorsa bu durumda onu tam olarak anlamamız gerekmez mi! Zaten Fatiha'yı tam olarak anlarsak Kur'an'ı anlamış oluruz.

"İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" ayetini anlamaya çalışırken de kendisinden önceki ayetlerle beraber anlamaya çalışmamız gerekir.

Peki, nasıl anlamalıyız?

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn: "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir." Öncelikle kulun bütün âlemlerden Allah'a hamd etmesi gerekir. Kâinatta var olan her şeyde Allah'ın güzelliği, kudreti görünür. Dolayısıyla neye bakarsak bakalım onu beğendiğimizde ve sevdiğimizde "Allah, övgüye layıktır" demiş oluruz.

Er rahmânir rahîm: "O (benim rabbim) Rahman ve rahimdir."

Mâliki yevmid dîn:[5] "Din gününün sahibidir (maliktir)." Allah her şeyin malikidir. Hem dünyanın hem de ahiretin mülkü kendisine aittir. Bu yüzden "yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" dememiz gerekir.

Nasıl ki birinin Müslüman olabilmesi için mutlaka dili ile kelime-i şehadeti ikrar etmesi, kalbiyle de tasdik etmesi gerekiyor, Allah'ı ve resulünü gizleyen, söylemeyen, ikrar etmeyenler

[5] Fatiha /2-4

mü'min olmuş olmuyorsa ve iman edebilmek için mutlaka şehadet edip "ben şahidim" demek gerekiyorsa aynı şekilde Allah'ı isterken de dil ile ikrar olmadan sadece gönlümüzle Allah'ı istememiz yeterli olmaz. Allah'ı tanımazsak Allah'ı istememiz, anlamazsak sevmemiz mümkün olmaz. Allah ayet-i kerimede; **"El Esmau'l Husna Allah'a aittir. Öyleyse onunla Allah'tan isteyin, Allah'a dua edin"**[6] buyurmuşsa o halde Allah'ı, onu tanımayı, ona âbd olmayı isterken Allah'ın isimleriyle dua edip istememiz gerekir.

Peki, Allah'ı neden isteyeceğiz?

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn: "Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz (seni seviyoruz)." Sen benim için her şeyin önünde ve üzerindesin.

Allah bize "niye beni seviyorsun" diye buyurursa eğer yalan söylemiyorsak bir cevabımızın olması gerekir. Allah'ı bilmiyor, tanımıyorsak ve bu hitabına cevap veremiyorsak o halde yalancıyız demektir.

Allah'ın bu hitabına karşılık nasıl bir cevap vereceğimizi kendi üzerimden kısaca söyleyeyim. Tabi ki benim vereceğim cevap sadece bu kadar değildir. Şu ana kadar Allah'ın her ismini en az bir saat, bir kısmını iki saat, bir kısmını da dört saat anlatmış, açıklamışım. Bu durumda Allah'ı neden istiâ'n ettiğimi, istediğimi, ona âbd olduğumu cevaplamak için en az bir saat konuşmam gerekir.

Allah'ı neden isti'an ettiğimi, istediğimi El Esmau'l Husna'yla cevaplayayım.

"Çünkü sen benim rabbimsin, beni yaratan, terkip eden sensin."

[6] A'râf /180

Rabb; terkip eden, yarattığını terkip edip düzene koyan, ona bir fıtrat veren, onu özel olarak yaratan demektir. Her kulun terkibi özeldir. Allah, insanı El Esmau'l Husna'yla, güzelliğiyle terkip etmiştir. Terkip etmek dizmek demektir. Allah, insanda ruh itibariyle o esmayı terkip etmiştir. Bu yüzden herkesin terkibi farklıdır, özeldir, dolayısıyla iki kişi birbirine benzemez. Bu da terkibin birbirine benzemeyişinden dolayıdır. Birinde rahmet terkibi fazladır, başka birinde Allah'ın Kâdir ismi fazladır, ötekinde ise Kerim ismi fazladır. Bunun sebebi terkibin farklı oluşudur.

Evet, Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini Allah'ın isimleriyle anlatıyorduk.

"Çünkü beni terkip eden sensin ve beni terkip ederken sevdiğin için terkip etmişsin. Sen benim rabbimsin, beni terbiye edensin. Bana bu terkibe uygun hayat bahşedensin. Kemale ereyim diye imtihanı, kazanma imkânı ikram edensin. İşi hak olarak anlayabilmem için beni terbiye etsin diye bana peygamber ve kitap gönderensin. Sonra kullarından birini varis olarak gönderip beni terbiye edensin. Bu yüzden rabbim olarak seni seviyorum.

Sen rahman ve rahimsin, zatında rahman olansın. Beni yaratırken Rahman isminle bana tecelli etmişsin."

İnsanın rahmeti doğuştan kendi gönlünde bir anda bulması Rahman isminin tecellisidir.

"Sonra sen rahim olansın; bana muamele ederken rahmetinle muamele edensin. Rahmetle muamele etmeyi bana öğreten, ikram edensin. Ben rahmetle muamele ettikçe Rahim isminle bana tecelli edip bu ismi bende kemale erdirensin. Seni rahmetinden dolayı, rabbim olduğun, rahman ve rahim olduğun için seviyorum.

Sen maliksin; mülkün sahibisin. Sen benim sahibimsin. Bende her ne ki varsa sana aittir; çünkü benim sahibim ve mülkün sahibi sensin. Hepsi sana aittir ve sen onları bana ikram etmişsin. Ben malikim olarak senden razıyım ve malikim olarak seni seviyorum. Beni kimseye bırakmadın ya rabbi! Beni kimseye bırakmadığın, kimseye mülk etmediğin için seni seviyorum. Sana mülk olmayı, âbd olmayı seviyorum.

Sen ekremsin; ikram edensin, ikram etmeyi ikram edensin."

Kerim; ikram eden demektir, Ekrem ise; kerim kılan demektir.

"Sen beni kerim kılansın, beni ekrem edensin. Kendi ekreminle tecelli edip beni ekrem kılansın, senin ikramını, kerimliğini, ekremliğini, seninle ekrem olmayı, seninle ikram etmeyi seviyorum. Bu yüzden seni seviyorum ve bu isminin, bu güzelliğinin üzerimde kemale ermesini istiyorum, senin bu ismini istiyorum. Seni istiyorum." Bu her bir isim için böyledir.

"Sen ilahsın; sen mabutsun, sevilensin, ibadete, âbd olunmaya, sevilmeye layık olansın. Sen sevensin, sevilmeyi isteyensin. Senin beni sevdiğin gibi bir âbd olarak ben de sana karşılık veriyor ve seni seviyorum. Senin ilahlığını, mabutluğunu sana âbd olmayı seviyorum.

Sen vekilsin; güvenilmeye layıksın. Aynı şekilde Vekil isminle tecelli edip bu vekâleti; yani güvenilmeyi verensin. Sana güvendiğim için, sen güvenilmeye layık olduğun için seni seviyorum. Beni güvenilmeye layık kıldığın, bana güvendiğin için seni seviyorum. Sen bana güvenmeseydin beni yaratmazdın. Sen, sana âbd olacağıma dair bana güvendin ben de sana güveniyorum. Ben sana âbd oluyorum ve ben seni seviyorum, seni istiyorum.

Sen ğafursun. Yanlış yaparım, günah işlerim, hataya düşerim, yuvarlanırım; ama sen beni kaldırır ve mağfiret edersin, beni temizlersin. Bu yüzden sen sevilmeye layıksın, ben seni seviyorum, seni istiyorum. Senin güzelliğinle güzel olmayı istiyorum. Ben de düşeni kaldırmayı istiyorum. Bana karşı yanlış yapanı affedip, mağfiret edip, senin güzelliğini kendi üzerimde göstermek istiyorum."

Kul, bunu bir başkasından isteyebilir mi, bir başkası bu vasfa sahip midir, hâşâ! Allah'tan başka kim bu vasfa sahip olabilir!

"Sen e'âlasın; yüceler yücesisin. Yüceler yücesi olduğun için, beni yüceliğinle yücelttiğin için seni seviyorum. Seni sevmek yücelmektir, seninle sana yücelmektir.

Sen habirsin; her şeyden haberdar olan, beni de benden, kendinden haberdar edensin. Bu yüzden seni seviyorum.

Sen meliksin; bütün varlığı idare edensin. Ben de Melik isminle bana tecelli ettiğin, bana kendi kendimi idare etme hakkını ve yetkisini verdiğin için, senin rızanı kazanma hakkını bana tanıdığın, bu gücü, bu tercih hakkını bana verdiğin için seni seviyorum. Bu yüzden **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:** "Yalnız sana âbd oluyor, seni seviyor ve yalnız seni istiyoruz" diyorum. Senin güzelliğinle güzel olmak için seni seviyor ve seni istiyorum."

Allah'ı neden sevdiğimizi bilmek her bir isim için böyledir. Şimdiye kadar 60 isim öğrendik eğer gerçekten sohbetleri anlamaya çalışmışsak o halde rabbimizi bildik, onu neden sevmemiz, istememiz gerektiğini anladık demektir.

Allah musteândır; hem kendisi istenilen, hem de kendisinden istenilendir. Allah'tan isterken önce en büyüğünü, en güzelini; yani bizi Hz. İnsan yapacak olanı, yaratılışın gayesi olan Hz. İnsan olmayı, bunun için de önce Allah'ı istememiz gerekir.

Biz de Allah'tan onu, ona âbd olmayı; yani onu sevmeyi, ona iman etmeyi, sırat-el mustakimi, sırat-el mustakimdekilerin kazandığı nimeti istiyoruz.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah'ın güzel isimleriyle ondan isteyin. Onunla ona dua edin (onunla onu davet edin)"**[7] buyurmuştur. Allah'ı davet etmek; El Esmau'l Husna'yı istemek demektir; çünkü dua etmek, istemek demektir. Her neyi istersek isteyelim Allah'tan isteriz. Eğer Allah bize "El Esmau'l Husna'yla isteyin" diye buyurmuşsa o halde Allah'ın her bir ismiyle ondan istememiz lazım; çünkü hepsi bize lazım ve gereklidir.

Peki, Allah'ın Rabb ismiyle Allah'a dua edersek nasıl dua etmeliyiz?

Dua ederken; "sen benim rabbimsin ya rabbi! Beni terkip eden, terbiye edensin. Bana da senin emrettiğin, sevdiğin gibi terbiye etmeyi ikram et. Ben de kendi evlatlarımı ve benimle beraber olanları senin terbiye ettiğin gibi senin Rabb isminle terbiye edeyim ya rabbi" demeliyiz.

Allah'ın Rabb ismiyle bu şekilde dua etmemiz gerekir. Yoksa Allah'a rızıkla ilgili olarak "sen benim rabbimsin, bana rızkımı ver" diyemeyiz, zaten böyle dememiz de doğru olmaz; yani böyle bir dua kabul görecek bir dua değildir. Allah'tan rızık istediğimizde "sen rezzaksın, sen kerimsin, sen ekremsin, sen vehhabsın ya rabbi" dememiz lazım.

Allah'ın Rahman ve Rahim ismiyle dua ettiğimiz zaman da; "ya rabbi! Sen rahman ve rahimsin, bana rahmetinle muamele edensin. Rahman isminle, Rahim isminle bana öyle bir tecelli et ki ben de senin kullarına, varlığa, mahlûkata, kendime senin rahmetinle, Rahim isminle muamele edeyim. Öyle ki senin bu

[7] Araf /180

ismin bende kemale ersin, kâmil insan olayım, sana yakın olayım, dost olayım" diye dua etmeliyiz.

Evet, bu her bir isim için böyledir. Bu yüzden Allah'a hangi konu hakkında dua edeceksek Allah'ın o konudaki ismiyle dua etmemiz gerekir. Bizim de El Esmau'l Husna listesini elimize alıp manasına, tecellisine göre her bir isimle Allah'a dua etmemiz gerekir. Bir de duamız sadece zahiri bir duadan ibaret kalmamalıdır. Ağzımızdan çıkanı kulağımız duymalıdır; yani ne söylediğimizi bilmeliyiz ve istediğimiz şeyi söylediğimiz zaman da gereken neyse öyle yapmalıyız.

Kul her anda Allah'ın tecellisiyle karşı karşıyadır. Mesela; şimdiye kadar 59 tane esmayı hep beraber anlamaya çalıştık. Mutlaka bunun bir sorumluluğu vardır. Eğer şu ana kadar Allah'ın isimlerini öğrenmeye çalıştıysak o halde "Allah şu anda buraya hangi isimleriyle tecelli etmiş" diye sorulduğunda buna cevap vermemiz gerekir. İsterseniz önce Allah'ın şu anda buraya hangi isimleriyle tecelli ettiğine dair ben cevap vereyim.

Tecelli eden Allah'tır ve bize tecelli eder. Bu nedenle bizim onun tecellisiyle her anda karşı karşıya kalmamız ve buna şahit olmamız gerekir.

Şu anda Allah'ın hangi isimlerine şahit olduğumuzu izah edeyim.

Öncelikle Allah'ın bütün isimleri tecelli etmiş durumdadır; çünkü Allah'ın isimleri Allah'tan bağımsız değildir. Allah, zatıyla ve sıfatıyla tecelli etmiştir.

Dergâha nefsimizi terbiye etmeye geldik. Bu durumda Allah'ın Rabb ismiyle karşı karşıya kaldık demektir. Allah, Rabb ismiyle bize tecelli etti ve biz de çabamızı, gayretimizi sarf ettik, dolayısıyla kendimizi burada bulduk. Allah, şu anda Rabb ismiyle tecelli etmiştir; çünkü bizler kendimizi terbiye etmek için

buradayız. Bu nedenle Allah'ın bizdeki o Rabb ismi harekete geçip bizi buraya getirmiştir.

Buraya gelmekle kendi kendimize merhamet etmiş olduk, bu durumda da Allah'ın Rahman ve Rahim ismi bizde tecelli etmiş oldu. Aynı şekilde kendimize malik olmasaydık kendimizi buraya getiremezdik; yani iş, nefsimize kalsaydı buraya gelmezdik. O halde Allah'ın Malik ismi bizde tecelli etti biz de kendimize malik olduk ve kendimizi burada bulduk.

Allah'ın şu anda sohbetimizde tecelli eden isimlerden biri de Ekrem ismidir. Allah Ekrem ismiyle bize tecelli etmiştir, biz de kendimize ikram ettik ve ikramı almak için buradayız. Kendimizi yücelere taşımak için kendimize karşı ğafur davrandık. Bu durumda şu anda Allah'ın Ğafur ismi tecelli etmiştir. Aynı şekilde yükselmek için buradayız, bu da Allah'ın E'âla isminin tecelli ettiğini gösterir. Kendimizden haberdar olalım diye burada olduğumuz için bu defa da Allah'ın Habir ismi tecelli etmiştir.

Allah'ın her bir ismi böyledir. Nereden bakarsak bakalım, hiçbir eksik kalmayacak şekilde Allah'ın bütün isimleri her anda tecelli eder ve Allah, zatıyla, sıfatıyla tecelli edip bize her anda muamelede bulunur.

Bununla beraber Allah isimleriyle tecelli ederken bir kısım isimler önde, bir kısmı da öndeki isimlerin arkasında durur. Kilo olarak örnek vermek gerekirse; Allah'ın en önde tecelli eden ismi on kilo olarak tecelli ederken arkadaki ismi bir kilo olarak tecelli eder.

Peki, şu anda tecelli eden isimler arasında en öndekiler hangileridir.

Öncelikle sohbetimizde hangi ismi anlatıyorsak en önde tecelli eden isim sohbetimizin konusu olan isimdir. Bir de sohbetimizde Allah'ın ayetlerini okuyup anladığımız için en çok

tecelli eden isimlerden biri Allah'ın Âlim ismidir. Aynı şekilde Allah'ın Hâkim ismi Rahim ismi, Rabb ismi, Kerim ismi, Vehhab ismi de en çok tecelli eden isimlerdir. Sohbetimiz sırasında bütün isimler böyle peş peşe tecelli eder. Bu yüzden her anda Allah ile muhatabız.

Bunun farkına varmadığımız takdirde Allah'ın bize namazlarda tekrar ettirdiği "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" ayetini okuyamamış, anlayamamış oluruz. İşi, en başından anlamazsak sonra sonunun nereye varacağı belli olmaz; çünkü iş daha başından bozulmuş, istikametini şaşırmıştır. Bu yüzden Allah'ın ayetlerini kavrama anlayışımız değişse ve istikameti şaşırsak iş bambaşka bir tarafa gider; ama gerçekten "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" dersek böyle olmaz.

Biz "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" ayetinin sadece Allah'a âbd olmak ve Allah'ı istemek olduğunu söylerken birileri çıkıp "neden şimdiye kadar kimse böyle söylemedi, herkes yanlış yapıyor da bir tek siz mi doğru söylüyorsunuz" diyebilir. Zaten genelde böyle bir tepkiyle de karşılaşıyoruz. Söylediğimizin doğru olmadığını düşünenler nestâ'in kelimesini incelesin, anlattıklarımız ayetlere, Kur'an'ın bütününe ters düşüyor, birebir örtüşmüyorsa söylesinler!

Zaten arkadaşlar kelimeyi incelediğinde iyyake nestâ'in kelimesinin "yalnız seni isteriz" anlamında olduğunu kendileri de görür. Yanlış olan Allah'ı istemek değildir. Allah kelimeyi böyle kullanmıştır. Yanlış olan; Allah'ın ayetine, vahyine olmayan bir kelime ilave etmektir. Yine de kendi bildiklerinin doğru olduğunu söyleyenlere "Allah sevilmeye ve istenilmeye layık değil mi ki itiraz ediyorsunuz! İstediğiniz kadar 'herkes böyle söylemiş' deyin asıl sizin söylediğiniz ayetle örtüşmüyor" demek lazım.

En büyük sevgi en büyüğe layıktır. En büyük isteme de yine en büyüğe aittir. Bu yüzden en büyüğünü, Allah'ı istememiz gerekir.

Allah'ın bir ismi de Musteândır; yani istenilen, kendisinden istenilen, kendisinden kendisi istenilen ve kendisinden insanın kendisini istemesi gereken zat; yani kendisinden Hz. İnsan olmanın istenildiği zat demektir. Bu da ancak Allah'ı istemekle mümkün olur; çünkü hepsi bir bütündür, Allah'ı sevmek aynı zamanda Allah'ı istemektir ve biri sadece sevdiği bir şeyi isteyebilir.

Bir kul Allah'ın güzelliğini istediğini söylediğinde mutlaka Allah'ın güzelliğinin ne olduğunu bilmesi ve bunu söylemesi gerekir. İnsan, El Esmau'l Husna'yı, Allah'ın güzelliğini bilmeden onun esmasını sayamaz. Zaten bu sohbetleri, Allah'ın güzelliğini bilmek, El Esmau'l Husna'yı sayabilmek için yapıyoruz. Bu vesileyle hep beraber Allah'ın güzelliğini sayacağız inşallah.

İsterseniz şimdi de Allah'ın El Musteân ismiyle ilgili ayetleri anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve câû alâ kamîsıhî bi demin kezib: "Gömleğinin üzerinde yalancı bir kanla geldiler." Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri onu öldürmeye karar verdiğinde Hz. Yusuf (a.s.)'ı götürüp bir kuyuya attılar. Sonra gömleğini alıp bir kurdun ya da başka bir hayvanın kanına bulayıp babaları olan Hz. Yakup (a.s.)'a getirerek; "Yusuf'u kurt yedi, bu da onun gömleğidir" dediler. Allah bunun üzerine; "gömleğinin üzerinde yalancı bir kanla geldiler" buyurmuştur. **Kâle bel sevvelet lekum enfusukum emrâ:** "(Babaları onlara) Dedi ki: Hayır, nefisleriniz (sizi aldatmış), sizi böyle bir işe sevk etmiş." **Fe sabrun cemîl:** "(Bana) Artık güzel bir sabır (yakışır)."

Yani güzel bir sabırla sabredeceğim. **Vallâhul musteân:** "Allah, musteândır." **Alâ mâ tasıfûn:**[8] "Sizin vasıflandırmalarınızdan (musteândır)."

Allah kendisinden istenilendir. Hz. Yakup (a.s.) "siz, Allah'ın musteân olduğuna iman etmediğiniz için böyle bir yola girdiniz" buyuruyor. Çünkü kardeşleri Hz. Yusuf (a.s.)'ı öldürmeye karar verdiklerinde "babamız en çok Yusuf'u seviyor, onu öldürdüğümüz takdirde babamızın sevgisi bize kalır" demişlerdi. Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri asıl sevilmesi ve istenilmesi gerekenin, musteân olanın Allah olduğuna iman etmemişlerdi. Bu yüzden Hz. Yakup; "Allah sizin vasıflandırmanızdan musteândır. Siz, Allah'ı bilmiyorsunuz, istenilmesi gerekenin Allah olduğunu anlamamışsınız, bundan dolayı nefsiniz size bu işi güzel göstermiş. Eğer iman etmiş olsaydınız nefsiniz size böyle bir hileyi yapamazdı" buyurdu.

Bu da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in duasıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu duayı müşrikler hakkında yapıyor. **Kâle rabbihkum:** "(Peygamber) Dedi ki: Rabbim! Hükmet." **Bil hakk:** "Hak ile (hükmet)." Onlar hakkındaki hak olan hükmünü ver. **Ve rabbunâr rahmânul musteân:** "Benim rabbim rahmandır, musteândır." Son bölüm yine aynı şekilde bitti. **Alâ mâ tasıfûn:**[9] "Onların (müşriklerin) vasıflandırmalarından (musteândır)."

Allah'ın Müsteân ismiyle ilgili ayetleri okuduk. Dikkat edilirse ayetin biri müşrikler, diğeri de Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri hakkındadır ve iki ayetin de sonu "Allah onların vasıflandırmalarından musteândır" şeklinde bitti. Okuduğumuz ilk ayette Allah sadece Musteân ismini kullanmışken ikinci ayette "benim rabbim rahman ve musteândır" buyurmuştur.

[8] Yûsuf /18
[9] Enbiyâ /112

Musteân hem Allah'ı istemek hem de Allah'tan istemek manalarına geliyordu. Öyleyse müşrikler de, Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri de Allah'tan başka şeyler isteyip başka bir şeyin peşinden koşmuştur; yani, Allah'ı istemek, Allah'tan istemek yerine bir şeyleri kendi kendilerine yapmaya çalışmıştır.

Ve âminû bi mâ enzeltu musaddikan li mâ meakum: "Sizinle beraber olanı tasdik edici olarak indirdiğime iman edin." **Ve lâ tekûnû evvele kâfirin bih:** "Onu inkâr edenlerin ilki olmayın (öncüleri olmayın)." **Ve lâ teşterû bi âyâtî semenen kalîlâ:** "(Allah'ın) Ayetlerini az bir pahaya satmayın." **Ve iyyâye fettekûn:**[10] "Bana karşı takva sahibi olun." Bana karşı sorumluluğunuzu bilin ve yerine getirin. Kul, Allah'a karşı Allah'ın ayetleriyle sorumludur, dolayısıyla onu az bir pahaya satamaz ya da onu yok sayamaz, gizleyemez.

Ve lâ telbisûl hakka bil bâtıl: "Hakkı, batılla karıştırmayın." **Ve tektumûl hakk:** "Hakkı ketmetmeyin (gizlemeyin)." **Ve entum ta'lemûn:**[11] "Siz biliyorsunuz." Bile bile bunu yapmayın; hakkı gizlemeyin, hakkı batılla karıştırmayın. Hakkı batılla karıştırınca hak, hak olmaktan çıkar. Yani saf olman, tertemiz olman, imana şirki, hakka batılı karıştırmaman ve hakkı gizlememen lazım. Hakkı gizliyorsan sende bir sorun vardır. Sen hakta olmadığın, hakta durmadığın için Allah'ı, hakkı kabul edememişsin demektir.

Ve ekîmûs salât: "Ve namazı ikame edin." **Ve âtûz zekât:** "Ve zekâtı verin." **Verkeû:** "Ve rükû edin." **Mear râkiîn:**[12] "Rükû edenlerle beraber (rükû edin)." Allah'a karşı Allah'ın huzurunda, Allah'ın emri karşısında rükû edenlerle, eğilenlerle beraber eğilin; yani Allah'ın emrine karşı dik kafalılık yapmayın.

[10] Bakara /41
[11] Bakara /42
[12] Bakara /43

E te'murûnen nâse bil birr: "Siz insanlara iyiliği emredip." **Ve tensevne enfusekum:** "Kendinizi unutuyor musunuz?" **Ve entum tetlûnel kitâb:** "Bir de siz kitabı okuyorsunuz." Kitabı okuduğunuz halde insanlara iyiliği emredip kendinizi unutuyor musunuz? **E fe lâ ta'kılûn:**[13] "Siz akıllanmayacak mısınız?" Aklınızı başınıza almayacak mısınız?

Vesteînû: "İsteyin." Nasıl? -Aşkla ve muhabbetle isteyin. **Bis sabri ves salât:** "Sabır ve sala ile." Âlimlerimiz bu ayeti "sabır ve namaz ile Allah'tan isteyin" diye çevirmişlerdir. Oysaki sadece bu anlama gelmez, sala kelimesinin 18 farklı manasının olduğunu daha önce söylemiştik ve bu manalarından biri de dik durmaktır. Bu yüzden ayet bir de "sabırla dik durarak Allah'tan isteyin manasına gelir."

Allah, ayette "sabır ve salayla Allah'tan isteyin" buyurmuşsa o halde Allah'tan isterken önce sabretmemiz gerekir, sabretmezsek istediğimizi alamayız. Tabi, sabretmemiz de tek başına yeterli değildir, bir de istediğimizi sala ile; yani dik bir duruşla istememiz gerekir Aynı şekilde Allah'tan isteyip hak üzerinde dik dururken sabretmek gerekir. **Ve innehâ le kebîrah:** "Bu büyük bir şeydir." Sabır ve sala ile istemek büyük bir iştir. **İllâ alâl hâşiîn:**[14] "(Allah'tan) Haşyet duyanlar müstesna." Yani haşyet duyanların dışındakiler bunu beceremez. Sabır ve sala ile Allah'tan isteyip istediğini alabilenler, Allah'a karşı haşyet sahibi olanlardır; çünkü bu, büyük bir iştir, buyurdu Allah.

Allah sabır ve sala ile neyi istemek gerektiğini ayetin devamında beyan eder. **Ellezîne yezunnûne ennehum mulâkû rabbihim:** "Onlar ki rablerine kavuşmayı umuyorlar, bunu biliyorlar." Onlar rablerine kavuşmamışlar ama kavuşacaklarını biliyorlar. **Ve ennehum ileyhi râciûn:**[15] "Ve onlar ona

[13] Bakara /44
[14] Bakara /45
[15] Bakara /46

döneceklerini (biliyorlar).” Dikkat edilirse sabır ve sala ile Allah’tan isteyin diye başlayan ayet Allah’a kavuşmakla bitti. Demek ki Allah’a kavuşmak için sabır ve sala gerekiyormuş!

Sala sadece dik durmak anlamına da gelmez, söyledim; salanın 18 ayrı manası vardır. Bu manalardan bir tanesini söyleyeyim.

İnsanlar baston yapmak için ağacın dalını koparıp keserler. Tabi, bunun için ağacın dalı eğriyse düzeltmek, düzeltmek için de o dalı ateşte kızartmak, ısıtmak gerekir. Baston yapılacak o dal, ancak ısıtılırsa düzelir, düzgün şekilde durur. Dalın, üst tarafı baston gibi yapılıp bağlanır ve ateşte yakıldığı için öyle durur. Buna da selvel asa; yani asaya namaz kıldırdı denilir. Aslında asayı ateşte ısıtıp düzeltti. Bu yüzden okuduğumuz ayet de; “sabır ve sala ile (dik durarak ve aşkla yanıp yakılarak, düzelerek) Allah’tan isteyin, Allah’ı isteyin, Allah’a kavuşmayı isteyin, onlar Allah’a kavuşacaklarına emindirler, onu öyle anlamışlar” manasına gelir.

İnsanın bu asa gibi ateşte; yani aşk ateşinde yanması gerekir. Çünkü insandaki eğriliğin düzelmesi lazım ve insanı düzeltecek olan tek şey aşktır, muhabbettir. Kul ancak Allah’ın aşkıyla, muhabbetiyle yanarsa eğriliği düzelir. Yoksa eğriliğini düzeltmeye kalksa kırılır veya dalın geriye doğru eğildiğinde düz görünmesi ama bırakılınca tekrar eski haline gelip eğik olması gibi eğikliği devam eder, düzelmez. İnsan ancak kendini ateşte ısıtıp düzelirse eğikliği geçer, dik durabilir.

Demek ki aşk olmayınca, iman olmayınca olmuyormuş. İman olmayınca kulluk sadece taklitten, ibadetten ibaret kalıyormuş! Kulluk yapıp düzeldiğine inanırsın; ama kulluk yapamazsın, eğrilikten kurtulup düzelemezsin. Var olan bir yanlışını atmaya çalışırsın ama atamazsın; çünkü sende eğrilik vardır. Bu eğriliğin düzelmesi için ateş lazım, ancak aşk ile yanarsan kendini düzeltirsin. Seni düzeltecek olan; Allah’tır,

Allah'ın güzelliğidir, El Esmau'l Husna'sıdır; yani bu ancak Allah'ın tecellisiyle mümkündür.

Eğer işi doğru yerden, Allah'tan anlamazsak kendi kendimize hayal kurarız. Bunun olmaması için mutlaka öğrendiğimizi Allah'tan, Allah'ın vahyinden öğrenmemiz gerekir ki bu bilgimiz doğru olabilsin, hayal olmasın.

Allah, Ra'd Suresi'nde buyuruyor. **Lehu da'vetul hakk:** "Gerçek davet onundur (Allah'ın davetidir)." Gerçek davet, gerçek dua ancak onadır; yani gerçek bir dua etmek istiyorsan duayı Allah'a yapman, Allah'tan istemen, Allah'ı istemen gerekir. Gerçek olan dua bu duadır.

Gerçek olmayan dua nasıl duadır?

Vellezîne yed'ûne min dûnihî lâ yestecîbûne lehum bi şey': "Ondan başkasına dua ettikleri onun duasına icabet edemezler." Allah'tan başka kimi ilah edinirsen edin, kimden istersen iste bu fark etmez Allah'tan başka birinden istediğinde duanı ona yapmış olursun ama Allah'tan başka hiç kimsenin duana icabet edemeyeceğini bil, buyurdu Allah.

Bu durumda "ben güzel olmak, sabırlı olmak istiyorum" derken duanı Allah'a değil kendi kendine etmiş olursun. Oysaki senin bu hali Allah'tan alman lazım. Aynı şekilde "ben merhametli olmak, Allah'ı sevmek, kerim olmak, cömert olmak istiyor, cimri olmak istemiyorum" dediğinde bu halleri yine Allah'tan alman gerekir; çünkü bunlar Allah'ın isimleridir, başka bir yerde yoktur. Bu yüzden hak dua bir tek Allah'a yapılan duadır, ondan istenendir, ancak Allah'tan istersen alabilirsin. Bundan dolayı "Allah'tan isteyenler dışındakiler hiç bir şey alamaz, hiç kimse onların davetine, duasına icabet edemez" buyurdu Allah. Biri istediklerini kimden isterse istesin eğer Allah'tan istemiyorsa kendisinden istediği kişiyi Allah'ın berisinde Allah'a şirk koşmuştur, dolayısıyla istediğini alamaz.

Allah bu ayette benzetme yapar. **İllâ ke bâsıtı keffeyhi ilâl mâ':** "Onlar ancak (ağzına gelsin diye) suya doğru avucunu açan kimseye benzer." Ellerini suyun altına uzatıp avuçlarını koymazlar, ağızlarına gelsin diye avuçlarını sadece uzaktan açıp "su avucumuza gelsin" derler. **Li yebluga fâhu:** "Su onun ağzına gelsin diye." **Ve mâ huve bi bâligıhî:** "Hiçbir zaman ona (su) gelmez." **Ve mâ duâul kâfirîne illâ fî dalâl:**[16] "Kâfirlerin duası delaletten başka bir şey değildir."

Böyle yapanlar hakkı örtmüş kâfirlerdir ve Allah, kâfirlerin duasını kabul etmez. Delalet; ayrılık, sapıklık, haktan uzaklık demektir. Haktan uzaklaşılınca delalet olur. "Onlar ağızlarına gelsin diye uzaktan avuçlarını açmışlar ama su onlara gelmez; çünkü onların duası delalettir, boş bir şeydir, kabul olacak bir dua değildir" buyurdu Allah. Kabul olacak dua; Allah'a yapılan, Allah'tan istenen duadır.

Allah'ı istemek ancak Allah'ın istediği gibi istemekle mümkündür. Allah'ı isteyebilmen için de rabbini sevmen gerekir; çünkü sevmediğin bir şeyi ondan isteyemezsin. İstesen bile bu duan, dua olmaz; yani sadece dilinle yaptığın dua kabul olunmaya yetmez. Örnek vermek gerekirse; bir tas suya üflediğinde tastaki su dalgalanır ama deryayı dalgalandırmak için fırtına gereklidir. Aynı şekilde Allah'ın rahmet deryasını dalgalandırmak için de fırtına koparmak lazım. Duanın kabul olmasını istiyorsan bu fırtınayı koparman gerekir. Bu fırtınayı sevmeden, yanmadan koparamazsın. Seveceksin, feryat edeceksin, gözyaşı dökeceksin ki Allah'ın rahmet deryası dalgalansın. Duan böyle olmadığı sürece Allah onu kabul etmez; yani duan iki adım öteye bile gitmez.

Allah'tan istemek aynı zamanda kulluktur, âbd olmanın gereğidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"eğer duanız**

[16] Ra'd /14

olmasaydı rabbim size neden kıymet (değer) versin"[17] buyurmuştur. Allah'ın, kulundan istediği onun dua etmesidir. Tabi ki bu; "benden ekmek iste, su iste" demek değildir; çünkü Allah rezzaktır, zaten rızkı verir. Dua etmek; Allah'tan onu istemek, kendini, Hz. İnsan olmayı, Allah'ın dostluğunu, yakınlığını istemektir. Bunu Allah söylüyor.

Yunus Emre Allah'ı istemekle ilgili bir şiirinde; "*cennet cennet dedikleri, birkaç köşkle birkaç huri*, *isteyene ver onları*, *bana seni gerek seni"* demiştir. Yunus Emre'nin bu söylediğini anlamak gerekir. Bunu sadece bu makama gelenler bilir. Yunus Emre burada; Allah'ı isteyenlerin cennete veya başka bir şeye bakamayacağını söylüyor, aynı zamanda kendisi de en büyüğünü istiyor.

Bilmemiz lazım ki Allah'a vasıl olma da dua iledir, Allah'ı istemekledir.

Herkes kendine göre bir yol tutup gidebilir; ama yol, Allah'ın yoludur. İnsaf etmek lazım! Öyleleri var ki yolun bir kenarını tutup; "işte bu yol bizim yolumuz" der. Oysaki bu yol bir bütündür, niye parçalıyorsun! Eğer davet edeceksen Allah'a davet etmen gerekir. Neden yolun bir kenarından tutup insanları davet ediyorsun! Allah'ın yolunu kapatmaya çalışma, bırak bütün yollar açık olsun!

Allah'ın yolu birken, bütünken bir de bazıları çıkıp ısrarla yola farklı farklı isimler vermiş ve her biri kendi yolunu doğru olarak öne sürmeye çalışmıştır.

Mesela; ehl-i sünnet dedikleri yol ne yoludur?

Ehl-i sünnet yolu, El Esmau'l Husna yoludur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; Allah'ın zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği, Allah'ın güzelliğinin en kâmil manada üzerinde zuhur ettiği zattır. Sünnet

[17] Furkân /77

demek de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymak, ona tabi olmak demektir. Bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmak; onun gibi olmak, Allah'ın isimlerinin üzerimizde tecelli etmesi demektir. Öyle değil mi! Başka bir yol varsa söyleyin!

Ehl-i sünnet dışında bir de ehl-i beyt yolu vardır. Ehl-i beyt yolu; ehl-i beyti, sevmek demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliği ehlibeyt'in üzerinde tecelli etmiştir, dolayısıyla onları sevmek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmek demektir; yani onları Allah için, Allah'ın güzelliği onlarda tecelli ettiği için sevmek demektir. Bu durumda ehl-i beyt yolu da El Esmau'l Husna yolu olmuyor mu? -Elbette ki oluyor, zaten yol aynı yoldur.

Hal böyleyken ehl-i sünnet ile ehl-i beyt yolu neden farklı farklı görünüyor, farklı farklı anlatılıyor! Her iki yol da El Esmau'l Husna yoludur, bu yüzden her iki yol da birdir; çünkü hak yol bir tanedir. O halde Allah'ın yoluna farklı isimler vermemizin, Allah bize mü'min ve Müslüman ismini vermişken kendimize farklı isimler takmamızın bir anlamı var mıdır! Allah'ın, yoluna verdiği sırat-el mustakim ismi, bize verdiği mü'min, Müslüman ismi yeterli değil midir!

Allah'ın kitabı apaçık önümüzde olduğu, Allah yolunu bir olarak beyan ettiği halde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizler için en güzel örnek olduğu ve mü'minlerin bir ve beraber olmalarını söylediği halde işi anlamayanlar "işte bizim yolumuz şöyledir" der. Aynı şekilde başkaları da "benim yolum böyledir, bu yol şu yoldur" der. Hâlbuki böyle değildir, Allah'ın vahyettiği, inzal ettiği yoldan başka yol yoktur, yok! Yol haksa, doğruysa zaten El Esmau'l Husna'yladır ve sadece hakka çıkar. Müsaade edelim yol geniş olsun! Yolu çizgi gibi daraltıp kıldan ince, kılıçtan keskin yapmak yanlıştır. Hiçbir yolda ayrım yapmadan, birbirimize "şucu bucu" demeden bırakalım insanlar rabbine yürüsün!

Yolları ayırmak yetmiyormuş gibi bir de tasavvufta "muhabbetullah yolu, havfullah yolu" diye ayırmalar yapılmıştır. Oysaki bu yollar da aynı yollardır, birbirinden ayrı gayrı değildir.

Muhabbetullah yolu; Allah'ı sevme yolu, Allah'ı sevip Allah'a firar etme, koşma yoludur. Allah'ı sadece isimlerinden sevebiliriz, Allah'ı severken Allah'ın güzelliğini severiz. Hiç güzel olmayan sevilir mi? -Elbette ki sevilmez. Sen Allah'ın güzelliğine yanarsın, o güzellik seni yakar, yanlış tarafını temizleyerek nefsindeki ateşi söndürür ve sende Allah'ın muhabbetini tutuşturur, böylelikle güzel olursun, Allah'ın güzelliğiyle güzelleşirsin. İşte bu yol aşk yoludur.

Havfullah yolu ise Allah'tan korkma yoludur. Yalnız, bu korku, Allah'tan korkmak değil; kendi nefsinin yanlışından, günahından, küfründen, şirkinden, dolayı gazaba uğramaktan, Allah'ı kaybetmekten korkmaktır; yani havfullah yolu demek; Allah'ı, sevdiğini kaybetmekten korkma yoludur. Kul, kendi nefsinin yanlışından dolayı Allah'ı kaybetmekten korktuğu için nefsinden kaçıp Allah'a firar eder. Muhabbetullah yolu gibi bu yolda da Allah'a firar etmek, ona koşmak ve onu sevmek vardır. Allah'a firar edenler Allah'ın onlara azap edeceğinden korktukları için değil nefisleri yüzünden Allah'ı kaybetmekten korktukları için Allah'a firar ederler. Neden? -Çünkü Allah'ı seviyorlar da ondan. Görüldüğü gibi muhabbet yolu da havfullah yolu da aynı yoldur, birbirinden ayrı iki yol değildir. İkisi de Allah'a firar yoludur.

Hepimiz Allah'ın zamandan ve mekândan münezzeh olduğuna iman etmişiz. Allah yarattığı hiç bir şeye benzemez; ama kulunda güzelliğiyle tecelli eder. Allah'a gitmek için de Allah'ın güzelliğinin, El Esmau'l Husna'sının sende tecelli etmesi gerekir, yoksa Allah'a gidemezsin.

Bu konularla ilgili kitaplarda genel itibariyle "işte şu sırdır, bu gizli bir bilgidir" denilir. Hâlbuki ne sırrı! İnsan için hiç sır olur

mu! Hak, hakikat neyse olduğu gibi ortaya koymak gerekir, hakkı gizlemek yanlıştır! Hiç kimse özel değildir. Allah'ın daveti bütün kullarınadır. "Ben biliyorum, anlamışım, başkası anlamasın" demek olmaz! Böyle diyenlere; niye, senin bir özelliğin mi var, seni, Allah'ın kullarından ayıran şey nedir" diye sormak lazım. İnsanın böyle düşünmesi kibrindendir!

Evet, herkes yolu bilecek ve hakkı anlayacak. Biz hiç kimsenin tercihine karışamayız; çünkü tercih kulun kendisine aittir. Bu yüzden bize düşen hakkı, hakikati gizlemek değil; hakkı, hakikati, her şeyi ortaya koyup "buyrun, gelin" demek ve Allah'ın kullarını, hakka davet etmektir.

Allah ayet-i kerimede; **"ölen bir bilgiyle ölsün, yaşayan da bir bilgiyle yaşasın"**[18] buyurur. Yani kâfir olan bir bilgiyle kâfir olsun, yaşayan da; iman edip diri kalan da bir bilgiyle iman etsin, yaşasın. Mademki kâfir olacak, nankör olacak ve hakkı örteceksin, bari bunu birilerinin peşine takılarak yapma, kâfir olup küfrü tercih edeceksen kuru kuruya ya da birilerine uyarak değil bir bilgiyle, delille kâfir ol. Aynı şekilde benimle dirileceksen onu da bilerek yap, bilmeden olmaz, buyurdu Allah.

Bu yüzden; "bilmeden bulunmaz, bulmadan olunmaz" demiştik. Önce bileceğiz sonra kendimizde Allah'ın güzelliğini görüp bulacağız daha sonra Allah, zatıyla, sıfatıyla bize tecelli edip bize cemalini müşahede ettirir, dolayısıyla Allah'a vasıl olur, dost oluruz.

Allah'ın, huzuruna alıp "kulum ben senden razı oldum, seni seviyorum, yaptığını beğendim, sen güzel yaptın" diye hitap ettiği bir kul için bundan daha büyük bir nimet olabilir mi! Allah başka birine bütün kâinatın saltanatını, hatta bütün cennetleri verse bile o kula verdiği kıymet gibi bir kıymet, verdiği değer gibi bir değer

[18] Enfâl /42

taşır mı? -Elbette ki taşımaz. Tabi, iman ehli olanlar için, Allah'ı sevenler için taşımaz.

Allah musteândır; istenilendir, kendisinden kendisi istenilen, bununla beraber insanın kendisinin ve ihtiyacı olan şeylerin istenmesi gerektiği zattır.

Rabbini istemek demek insanın kendini istemesi demektir; çünkü insan, Allah'ın nefhettiği ruhtur. Kul, Allah'ı isterken hakikat-i Muhamemdiye'nin, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhun tecelli etmesini ister. Allah'ın El Esmau'l Husna'sı ruha tecelli etmiştir, dolayısıyla kulda kendisine nefhedilen ruh açığa çıktığında Allah'ın isimleri onda tecelli eder ve insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olur. Böylelikle Allah'a yakın olur, dost olur, âbd olur ve Allah'ın rızasını kazanır.

Peki, Allah'ın Musteân ismi bir kulda nasıl tecelli eder?

Bir kul, rabbini istiyorsa; yani kendini istiyorsa bununla beraber ihtiyaç sahipleri de kendisine gidip ondan en büyüğünü istiyor "bana Allah'ın rızasını, dostluğunu kazandırır mısın" diyorsa onda Allah'ın Musteân ismi tecelli etmiştir. Bundan sonra ibadetle ilgili konularda ihtiyaç sahiplerine yardım edenler, daha sonra da dünyevi nimetler için istiân edilenlere sıra gelir; yani birinde ne kadar çok kendisinden istenilme imkânı varsa o kişi o kadar muste'an olmuştur, Allah'ın Musteân ismi onun üzerinde o kadar tecelli etmiştir.

Eski dönemlerde bir halifenin oğlu varmış ve anlama kabiliyeti biraz kıtmış. Halife, çocuğunun bu durumunu bildiği için ilerde kendi yerine geçmesi durumunda çocuğunun ülkeyi yönetemeyeceğini düşünmüş. Bu yüzden işi bilen, âlim bir zatı çağırıp; "oğlum söylediğimiz hiçbir şeyi anlamıyor, onu alıp akıllı bir insan olarak yetiştirin" demiş. O zat çocuğu alıp götürmüş ve onu yetiştirmek için çocuğa ilk önce bir şey öğretmesi gerektiğini düşünüp bir sene boyunca ona Leyla İle Mecnun'un birbirlerine

nasıl âşık olduğunu, Mecnun'un bu aşk uğruna nasıl da çöllere düştüğünü anlatmış. Bir senenin sonunda çocuğuna neler öğrettiğini göstermek için onu alıp halifenin yanına götürmeye karar vermiş; ama öncesinde çocuğa anlattıklarını tekrar etmiş ve ona "bak, seninle saraya gideceğiz, bunları babana anlatacaksın. Anlamadığın bir şey varsa gitmeden önce söyle, sonra orada mahcup olmayalım" demiş. O çocuk da; "yok, hepsini çok güzel anladım. Yalnız anlamadığım bir şey var; bu Mecnun, Leyla'nın nesi oluyor" diye sormuş. Sözde bir sene boyunca hocasını dinlemiş!

Biz de tam bir senedir El Esmau'l Husna'yı, Allah'ın güzelliğini, Allah'a neden iman edilmesi gerektiğini, Allah'ın neden sevilmesi, ona neden âşık olunması, âbd olunması gerektiğini, Allah'ın neden istiâ'n edilmesi, Allah'ı neden istemek gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Arkadaşlar beni Leyla ile Mecnun'u Öğrenen Çocuk hikâyesindeki çocuk gibi dinlemedilerse o halde Allah'ı neden istemeleri gerektiğini El Esmau'l Husna üzerinden anlamış olmaları gerekiyor.

Allah hepimizi Musteân isminin tecellisine mazhar eylesin! Allah'tan kendisini isteyen kullarından eylesin inşallah. Allah bizi dünyayı rabbinin rızasının önüne alanlardan eylemesin. Gerçek manada "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyen kullarından eylesin İnşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

EL ĞALİB

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber nüzul sırasına göre Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, anlamaya rabbimizi güzel isimlerinden tanımaya çalışıyorduk. Bu sohbetimizde Allah'ın El Ğalib ismini anlamaya çalışağız inşallah.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah emri üzerinde galiptir"**[1] buyurur. Yani, Allah takdir ettiği ve hükmettiği her şeyi gerçekleştirir, bir de insan üzerinde nasıl bir muradı varsa o muradını, emrini mutlaka yerine getirir; çünkü Allah daima galiptir, mutlak galiptir.

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"Allah vaadde bulunmuştur ki ben ve resullerim mutlaka galip geleceğiz"**[2] buyurur. Allah'ın resulleri, aynı zamanda resullerle beraber olan mü'minler her ne olursa olsun galip gelir. Neden? -Çünkü Allah, emri üzerinde galiptir. Allah'ın, kulları üzerinde bir muradı; yani bir projesi vardır. Bu projeye Allah'ın vahyini taşıdıkları için birinci derecede Allah'ın nebileri, resulleri dâhildir.

Allah mutlaka vahyini kullarına ulaştırır, bu konuda emri üzerinde mutlak galiptir. Peygamberlerin hayatlarına baktığımızda bunu rahatlıkla görür, anlarız. Zaten bu sohbetimizde Allah'ın emri, muradı, projesi, senaryosu üzerinde

[1] Yûsuf /21
[2] Mücâdele /21

nasıl galip olduğunu hep beraber göreceğiz, anlamaya çalışacağız inşallah.

Peki, peygamberler artık gelmeyeceğine göre Allah'ın emri üzerinde Ğalib ismi artık tecelli etmeyecek mi? -Elbette ki edecek; çünkü Allah'ın Ğalib ismi vahiy ile Allah'ın vahyini taşıyanlarla beraber tecelli etmeye devam eder.

Kendi nefsimizde, ailemiz içinde hak galip olursa yeryüzünde adalet olur, rahmet olur, güzellik olur; ama hak galip olmaz, onun yerine zalimlik galip olursa bu defa orada var olan şey zulüm olur. Bu yüzden bir yerde sorun, sıkıntı varsa bilelim ki orada hak galip olmamış, bunun yerine zalimin zulmü galip olmuş, birileri orda zulüm yapmış, şeytana uymuştur.

Allah'ın Ğalib ismi öncelikle peygamberleri üzerinde vahyi ile o vahyi taşıyanlarla beraber tecelli eder, onlar mutlaka galiptir. Onlarla beraber olan mü'minler de her zaman için mutlaka galiptir; ama bakıldığında bazı nebiler, resuller şehit edilmiş, kafaları kesilmiş, ortadan ikiye bölünmüştür.

Bu durumda Allah galip değil midir yahut bu olaylara Allah'ın Ğalib isminin penceresinden nasıl bakmak gerekir?

Bakışımız mü'mince bir bakış olursa onların da galip olduğunu görüp anlarız. Mü'mince bakış zahiri olarak başarıya odaklı bir bakış değildir. Zahiri olarak başarılı olup amacına ulaşan birinin galip olduğunu düşünmek mü'mince bir bakış değildir; çünkü mü'minin bakışı başarıya değil amele odaklıdır. Örnek vermek gerekirse; Hz. Zekeriya (a.s.), kavmi tarafından ikiye bölünmüştür. Peki, Hz. Zekeriya (a.s.) hayatı boyunca emek sarfetti mi? -Sarf etti. Başardı mı? -Elbette ki başardı; çünkü nefsine ve şeytana galip geldi. Zahiri olarak bakıldığında mağlup gibi görünse bile emeklerinden dolayı mağlup değil galiptir, rabbi katında kazanmıştır ve Allah'ın Ğalib ismi onda tecelli etmiştir. O da vazifesini ve kulluğunu yapıp kazanmıştır.

Yoksa zahiri bir bakışla Hz. Süleyman (a.s.)'a bakıp "o kazandı çünkü hükmetti ama Hz. Zekeriya (a.s.) kazanamadı" dememiz mü'mince bir bakış olmaz. Allah, kitabında onları örnek alalım, hayatlarından ders çıkaralım ve hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini anlayalım diye bize anlatmıştır. Bu, bütün peygamberler için böyledir.

Aynı şekilde Allah yolunda emek verip çabasını, gayretini sarf edenler zahire göre öldürülmüş veya sürülmüş olsa bile kazanmış, galip olmuştur; ama Allah yolunda emek sarf etmeyenler kendilerine göre güzel yapmaya çalışmış ve yaptıkları yanlışlarla başarılı olmuşsa bile bu başarıları başarı değildir, dolayısıyla her halükârda kaybetmişlerdir.

Mesele; Allah'ı, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini, güzelliğini kazanıp Allah'ın güzelliğiyle güzel olmaktır. Biri rabbini kazanamamışsa artık kazandığı her ne olursa olsun en büyük mağlubiyeti almıştır; çünkü imanını, rabbini satmış, bununla da kendisine göre başarı dediği ama gerçekte başarısızlıklarla dolu o büyük mağlubiyete ulaşmıştır.

Bütün peygamberler ile onlarla beraber olanlar galiptir, galip gelmiş ve kazanmışlardır. Gerisi hangi halde olursa olsun, peygamberleri ve onlarla beraber olanları mağlup etmiş gibi görünseler de aslında kaybetmişlerdir. Buna iman etmek gerekir. Böyle olduğuna iman etmişiz ve yarın Kıyamet günü hep beraber böyle olduğunu da göreceğiz.

Mü'mince bir bakışla bakmazsak Allah'ın resullerinin ve beraberindekilerinin mağlup olduğunu söyleriz, bu da Allah'ın vahyiyle, esmasıyla bakmadığımız içindir. Aynı bakışı sadece nebiler, resuller dönemi için değil bir de bugüne, kendi hayatımıza taşıyıp bakmamız, öyle anlamamız gerekir.

Evet, “Allah’ın Ğalib isminin kulda tecelli etmesi vardır” dedik. Peki, Allah’ın Ğalib isminin tecelli ettiği bir kul nasıl bir hal alır?

Öncelikle kendi nefsine, arzularına, isteklerine ve kendisini yoldan çıkarmaya çalışan şeytana karşı galip gelir. Aynı şekilde şeytanlaşmış insanların onu yoldan çıkarmaya, rabbinden ayırmaya çalışmalarına karşı galip gelir. Elbette ki sorun, sıkıntı yaşayabilir ama mutlaka galip gelir; yani düşmez, feryat etmez.

Allah’ın El Esmau’l Husna’sını anlatırken kulun Allah’ın isimlerinin tecellisinden ibaret olduğunu anladık. Mesela; bir kulda Allah’ın Kaviyy ismi tecelli etmişse o kul kaviy durur, güçlü durur ve sarsılmaz. Dolayısıyla bir kulda Allah’ın isimlerinden biri dahi tecelli etmezse o kul kemale eremez. Bu yüzden kemale ermek için Allah’ın isimlerinin tecelli etmesi şarttır, bir isim bile eksik olursa olmaz.

Allah’ın Ğalib isminin kulda tecelli edip etmediği nasıl anlaşılır?

Allah’ın, kuluna nefhettiği ruh galip gelirse o kul, rabbiyle beraber olmuş, Allah’ın Ğalib ismi o kulda tecelli etmiş ve kul, Allah ile beraber galip gelmiş olur. Böyle olunca da kulun güzelliği artar; ama onda Allah’ın Ğalib ismi tecelli etmezse kul nefis, şeytanla beraber galip olursa bu defa çirkinliği artar ve güzelliğini kaybeder. Tıpkı “eski tas eski hamam” sözündeki gibi kul yerinde sayar, onda hiçbir değişiklik olmaz ve o kul, Allah’ın El Esmau’l Husna’sını kazanamaz.

Oysaki hayat baştan sona imtihandır; yani kazanma imkânıdır. Bu yüzden kulun her anda güzeliğinin artması gerekir. Eğer güzelliği artmıyorsa bir şey yapmıyor, herhangi bir şekilde nefsine, şeytana, hayata karşı galip gelemiyor demektir. Galip gelse güzelliği her anda artmaya; yani Allah’ın El Esmau’l Husna’sı, güzelliği onun üzerinde tecelli etmeye devam eder.

Allah'ın Ğalib ismi diğer isimler gibi bütün isimlerle beraber tecelli eder. Mesela; kul rahmet ederken galip olmalıdır. Yoksa nefis, şeytan onun rahmet etmesine müsade etmez. Eğer nefis galip gelirse kul rahmet etmesi gereken yerde rahmet etmez, rahmet edilmesi gereken duruma göz yumar, hatta kendisi de zulmeder. Allah'ın güzelliğini kazanamadığı gibi bir de zulmederse, haktan ayrılırsa böylelikle çirkinliği artar; çünkü Allah'ın Ğalib ismi onda tecelli etmemiş, Allah ile galip olmamıştır.

Kendi hakikatiyle, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhla kendisine, nefsine galip olan bir kul cenneti kazanır; çünkü cennet gibi bir gönül ancak cennete layık olabilir ama kul nefsine galip olmak yerine nefsi onda galip olursa bu defa kulun cehennem gibi bir gönlü olur, bunun sonucu da elbetteki cehennemdir.

Kulda Allah'ın Ğalib isminin tecelli etmesi ve kulun gönlünün cennete dönmesi için mutlaka bir Mürşid-i kâmille beraber nefis tezkiyesi gerekir. Tabi, bunun için de mücadele edip çaba, gayret gösterecek olan yine kulun kendisidir. Yoksa hiç kimse bir mürşide tabi olduğunda "haydi, beni nefsime galip getir" diyemez; çünkü kulun kendisinin galip olması gerekir. Mürşide düşen; kula galip olmayı öğretmek, ona bu gücü vermek, bunu tattırmaktır. Yoksa bu gücü kullanacak olan yine kulun kendisidir.

İmtihanlar karşısında ne yapacağımızı, ne yapmamız gerektiğini bilmemiz için her şeyi olduğu gibi anlamamız lazım. Bazen mü'min yaşadıkları karşısında mağlup olmuş gibi görünebilir; ama her ne kadar böyle görünse, sıkıntıya boğulsa, eziyete uğrasa, kendisine işkence yapılsa bile mü'min her zaman galiptir; çünkü Allah bu sıkıntılara izin vermekle kulunu daha büyük bir galibiyete hazırlıyor demektir. Allah, kulu galip olsun diye ona bu şekilde muamele eder ve ondaki eksikleri tamamlayıp kemale erdirmek için bunları ona tattırır, bu sıkıntıları çekmesine müsade eder.

Uhud Savaşı'nda da böyle bir durum olmuş ve mü'minler mağlup olmuştu. Savaşta sahabeden bir ordu ve ordunun başında da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz vardı; ama buna rağmen mağlup olmuşlardı. Uhud Savaşı için "mağlup olundu" demeye utanmamak gerekir. Asıl galibiyetin ve mağlubiyetin ne olduğunu bilmeyenler "sahabelerle müşrikler berabere kaldılar" gibi sözler söyleyebilir; ama doğrusu bu değildir. Uhud Savaşı'nda Müslümanlar mağlup olmuştur. Allah ayet-i kerimede bunun gerekçesini beyan etmiş; **"siz dediniz ki: Bu başımıza nerden geldi? De ki onlara: Kendi ellerinizle yaptıklarınızdan dolayı"**[3] buyurmuştur. Yani "yanlışı siz yaptınız, peygambere itaat etmediniz, onun emrine uymadınız." Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emrine uymadığı için mağlup olmuştur; ama bu mağlubiyetleri tabi ki kâfirin mağlubiyeti gibi değildir.

Allah Uhud Savaşı'ndaki mağlubiyetle sahabeleri bir dahaki büyük galibiyete hazırlamış, Uhud'dan sonra fetihler peş peşe gelmiştir. Fetihler peş peşe yaşanırken sahabeler kazanılan galibiyetlerin kendi güçlerinden dolayı değil Allah'tan olduğunu anlamışlardır. Bu yüzden galibiyet zahiri değil manevidir. Sahabeler Allah'ın ve resulünün emrine ters düşüp galibiyeti kendilerinden zannettiklerinde mağlup olmuşlar ama daha sonra galip gelmişlerdir. Zaten bir daha da Uhud'daki gibi bir hata yapmamışlardır. Bunun acısını tatmasalardı o yanlışı yapmaya devam ederlerdi, dolayısıyla daha büyük bir yanlışta daha büyük felaketler olurdu. Bu yüzden Uhud Savaşı sahabeler için şer değil hayırdır, mağlubiyet değil galibiyettir; yani bir dahaki galibiyet için hazırlıktır.

Bunları anlatıyorsam işi anlayalım ve bakışımızı doğru tutalım diyedir; çünkü hayat baştan sona her anda cihattır, savaştır. Nefisle, şeytanla, hayatla cihad etmektir. Eğer bunu anlamaz, Allah'ın bize anlattığı kıssaları kendi üzerimizde

[3] Âli İmran/165

görmeye çalışıp idrak etmezsek Kur'an'ı boşuna okumuş oluruz. Dolayısıyla hayatı, Allah'ın muradını anlamamız da mümkün olmaz. Bununla beraber yorumu kendimize göre yapar, hükmü de kendimize göre veririz; ama bilmemiz lazım ki Allah'a göre yapılmayan yorum, verilmeyen hüküm Allah'a ters düşmektir.

Biri Allah'a kul olmayı, âbd olmayı kabul etmiş ve Allah'a iman etmişse rabbine ters düşmemeli, kendisi hakkında verdiği her hüküm mutlaka hak olmalı; yani Allah'ın hükmü olmalıdır. Bunun için de Allah'ın verdiği hükmü anlamaya çalışmalı ki hayatı yaşarken Allah'ın kendisine neden öyle muamele ettiğini bilsin ve Allah'ın muradını, bir adım sonrasını doğru görüp doğru anlasın.

İsterseniz şimdi de Allah'ın Ğalib ismi ile ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım. Öyleki rabbimizi, onun kendini tanıttığı gibi tanımış, anlamış olabilelim.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu ayet, Hz. Yusuf (a.s.) ile ilgili ayettir. **Ve kâlellezîşterâhu min mısra limraetihî:** "Onu (Yusuf'u köle olarak) satın alan Mısır'ın (ileri gelen o adamı) hanımına dedi ki." **Ekrimî mesvâhu asâ en yenfeanâ:** "Ona ikram et, belki ondan istifade ederiz (belki bizim için menfaat olur)." **Ev nettehizehu veledâ:** "Ya da onu evlat ediniriz." **Ve kezâlike mekkennâ li yûsufe fîl ard:** "Böylece biz Yusuf'u orda mekân sahibi kıldık." Onu oraya yerleştirdik, orda ona yer verdik. Demek ki Allah yerleştiriyormuş!

Allah'ın Hz. Yusuf (a.s.) için yaptığı bu muamelede bir projesi; yani bir muradı vardır. Allah senaryoyu yazmış ve Hz. Yusuf (a.s.)'ı satın alan Mısır'daki vezir elinde olmadan onu sevmiştir. Gönüller Allah'ın kudret elinde olduğu için Allah, vezirin gönlünü Hz. Yusuf'a döndürmüş, böylelikle vezir elinde olmadan Hz. Yusuf'u sevmiş ve hanımına; "ona ikram et, ondan ya istifade

ederiz ya da onu evlat ediniriz" demiştir. Allah da bunun üzerine "biz onu böylece o yere yerleştirdik" buyurmuştur.

Ve li nuallimehu min te'vîlil ehâdîs: "Ona hadiselerin tevilini öğretmek için." Rüyaların ve hadiselerin tevilini öğretmek için. Bir hadiseyi, bir olayı tevil etmek; Allah'ın o olaydaki muradını anlamak demektir. Bunun karşılığı hikmettir; yani Allah Hz. Yusuf (a.s.)'a hikmet vermek için böyle yapmıştır. **Vallâhu gâlibun alâ emrih:** "Allah, emri üzerinde galiptir." Emr aynı zamanda iş demektir. Allah murat ettiği bir şeyi gerçekleştirmek için emri üzerinde galiptir ve bunun için böyle yapmıştır. **Ve lâkinne ekseren nâsi lâ ya'lemun:**[4] "Ama insaların çoğu bunu bilmez." İnsanların çoğu Allah'ın, emri üzerinde galip olduğunu, Allah'ın bir projesinin, takdirinin olduğunu bilmez, bunu anlamaz.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşlerinin onu kuyuya atması da Allah'ın projesidir; ama kardeşleri yanlış tarafta durmuştur. Tabi, Hz. Yusuf (a.s.)'ı kuyuya atanların hepsi bir değildi. Mesela; içlerinden biri Hz. Yusuf (a.s.)'ın kuyuya atılmaması için direnirken bir tanesi de en uç tarafta durup "Yusuf'un kesinlikle kuyuya atılması, hatta öldürülmesi gerekir" demişti; ama diğerleri bu duruma müdahele ettiği için Hz. Yusuf (a.s.)'ı öldürememişti.

Peki, sonra ne olmuştu?

Sonra bir kervan gelip Hz. Yusuf (a.s.)'ı ordan çıkararak Mısır'a götürüp köle olarak satmıştı. Hatta Allah ayet-i kerimede; **"ona kıymet de vermediler, onu az bir pahaya sattılar"**[5] buyurmuştur. Bu, Allah'ın projesidir; yani Allah'ın, kulları üzerindeki muradı gerçekleşsin diye hazırlamış olduğu bir senaryodur. Hz. Yusuf (a.s.)'ın kuyudan çıkarılıp oraya götürülmesi ve satılması, satılırken de saraydan birinin gelip onu

[4] Yûsuf /21
[5] Yûsuf /20

alması Allah'ın bu projesine dâhildir. Allah projeyi böyle hazırlamıştır.

Ve lemmâ belega eşuddehû: "Ne zaman ki o güçlü (kuvvvetli) oldu (kıvamına geldi, vakti geldi)." **Âteynâhu hukmen ve ilmâ:** "Biz ona hüküm ve ilim verdik." Doğru karar vermeyi, hükmetmeyi ve ilmi verdik. **Ve kezâlike neczîl muhsinîn:**[6] "İşte biz muhsinleri (güzel yapanları) böyle mükâfatlandırırız." Allah, Hz. Yusuf (a.s.)'ın güzel yaptığını, güzel yaptığı için böyle mükâfatlandırıldığını beyan etti.

Demek ki Allah, resullerini seçerken kimin ne yapacağını, kimin bu vazifeye daha layık olduğunu biliyor, seçimini de ona göre yapıyormuş. Sonra Allah resulünü seçip ona vazife verdiğinde proje resulle birlikte başlar. Zaten Hz. Yusuf (a.s.) ile beraber olan veya karşısında duran herkes Allah'ın bu projesine dâhil oldu.

Allah'ın emri üzerinde galip olması ve Allah'ın bu projesi bütün peygamberler için geçerlidir; çünkü Allah'ın muradı kullarının kendisine iman etmesi, halife olması, Hz. İnsan olmasıdır. Allah bunu peygamberleriyle, vahyi ile beraber yapar. Allah, vahyini indirip peygamberlerini gönderdiğinde peygamberle beraber olanlar, resulün taşıdığı o vahyin altına omuzunu koyanlar Allah'ın projesine, senaryosuna dâhil olmuş, artık onlar da Allah'ın vahyini taşımış olur.

Artık peygamber gelmeyeceğine göre Allah'ın, kulları üzerindeki muradı, projesi, senaryosu bitmiş midir? -Hayır, Allah'ın senaryosu, projesi devam ediyor. Aynı şekilde resulleri ve vahyi ile kıyamete kadar da devam eder. Vahyi taşıyanlar bir tane değildir, sadece bir kişi olması da gerekmez. Allah kendi projesine, senaryosuna bir anda bin kişiyi dâhil edip bin ayrı yerde bu işi yaptırabilir. Bizim de ya Allah'ın vahyini taşıyan olmamız ya da

[6] Yûsuf /22

taşıyanla beraber olup ona yakın olmamız lazım; yani bir şekilde bu projeye dâhil olmamız gerekir.

Allah'ın Varis ismini anlatırken söylemiştim; Allah ayet-i kerimede; **"biz kullarımızdan seçtiklerimizi kitaba varis kıldık. Onlardan bir kısmı kendine zulmedip Allah'ın ayetlerinden yüz çevirdi. Bir kısmı da orta yolu tuttu. Allah'ın izniyle bir kısmı da sabikun oldu, müsabaka etti, yarıştı. İşte asıl kazanmış olanlar bunlardır"**[7] buyurmuştu. Orta yolu tutanlar Allah'ın vahyini, kelamını alıp okumuş, hayatlarına geçirmiş, sadece kendilerini kurtarmaya çalışmıştır. Allah'ın vahyini taşırken müsabaka yapanlar da geçmişteki bütün peygamberler ve bütün sahabeler gibi Allah'ın projesine dâhil olmuştur. Bu, Allah'ın, kullarına kıyamete kadar tanıdığı kazanma imkânıdır.

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"sonra onların peşinden kitabı miras olarak devralan kötü kimseler kitaba varis oldu**. **(Onlar Allah'ın ayetlerini ders edindikleri, okuyup anladıkları, o ayetlerle birbirlerine tavsiyede bulunup birbirilerine Allah'ın ayetlerini okudukları halde) Allah'ın ayetlerini bu aşağılık dünya malı karşısında (dünya hayatı, dünyalık karşısında) sattılar. Onlar var ya düşmanlarından menfaat gelse o menfaati de almak için onu bir daha satarlar"**[8] buyurmuştur.

Yani Allah'ın ayetlerinden işlerine geleni alırlar, işlerine gelmeyen ayetlere ise sanki o ayetler yokmuş gibi muamele ederler. Bir de dünyaya gömülüp dünyaya taptıkları için Allah'ın ayetlerini, vahyini düşmanlarına bile satarlar. Bunu da dünya hayatında rahat etmek, zengin olmak, mevki ve makam sahibi olmak için yaparlar. Allah ise emri üzerinde mutlaka galiptir ama insanların çoğu bunu bilmez; yani birileri her ne kadar orta yolu tutup kendilerini kurtarmaya çalışsa birileri de Allah'ın ayetlerini

[7] Fâtır /32
[8] A'râf /169

satmaya kalkışsa bile Allah mutlaka muradını gerçekleştirir ve vahyini taşıyabilenlere vahyini taşıttırır. Onlarla beraber olanlar da aynı şekilde vahyi taşımış, dolayısıyla Allah'ın projesine dâhil olmuş olur. Bu, Hz. Âdem (a.s.)'dan kıyamete kadar böyledir. Bu nedenle Allah'ın muradı; yani projesi değişmez.

Her bir kul Hz. İnsandır ve kendi hayat filminin başrolünde oynar. Kıyamet günü Allah'ın, kulun eline verdiği kitabı onun hayat filmidir ve insanın hayatında baştan sona her ne varsa o filmin içindedir. Herkes kendine ait bu hayat filminin başrolündedir. Eğer biri hayatını bir peygamberle birlikte yaşamış olsa o hayat filminde peygamber bile kenarda durur; çünkü başrolde olan kulun kendisidir. Bu her bir insan için böyledir; çünkü kitap onun kitabı, film onun hayat filmidir.

Bu yüzden herkes kendi hayat filmini Kıyamet günü gelmeden şimdiden seyretmelidir. Herkes akşam yatmadan önce gözünü kapatıp, beş dakika, on dakika veya yarım saat tefekkür etmeli; "rabbim beni yaratıp dünyaya gönderdi, şöyle şöyle bir hayat yaşadım, şunları öğrendim, şöyle yapmaya çalıştım, böyle yapmaya çalıştım, acaba Allah'ın razı olduğu, beğendiği veya rabbimin razı olmadığı neler yaptım" deyip kendini sorgulamalı ve o ana kadar yaşadığı hayat filmini seyrederek en son nereye geldiğine bakmalıdır. Daha sonra ise; "rabbim beni şu anda huzura alıp hayat filmimi bana seyrettirse ya da kitabımı elime verip; 'al hayat kitabını oku' dese acaba kitabımdan, filmimden razı olur muyum, hayat filmimi beğenir miyim" diye kendine bakmalıdır.

Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuştur; *"Allah Kıyamet günü kuluna amelini gösterirken; 'kulum sen bu yaptığını kabul ettin mi' diye buyurur. Kul da; 'hayır, ya rabbi bunu kabul etmiyorum, güzel olmamış' diye cevap verir. Bunun üzerine Allah; 'sen benim kulum olarak amelini kabul etmiyorsan ben senin rabbin olarak nasıl kabul*

edeyim' buyurur." Kıyamet günü bu hitaba muhatap olmamak için Allah'ın bizi koyduğu yerde; yani Hz. İnsan olarak durmamız gerekir.

İlk insan ilk peygamberdir ve Allah'ın muradı o peygamber üzerinden yürür. Allah ona vahyeder, o da Allah'a davet eder, Allah adına konuşur, vahyi taşır. Onunla beraber olanlar kazanır, karşı duranlar da kaybeder. Hatta bazen Allah, resulüne karşı duran kavmi toptan helak etmiştir. Neden? -Çünkü Allah'ın resulüne karşı gelmek Allah'a karşı gelmektir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"resulüm! Onlar seni inkâr etmiyor, onlar bizim ayetlerimizi inkâr ediyorlar"**[9] buyurmuştur. Yani "dertleri seninle değil ayetlerimledir, benimledir, seninle değildir." Bundan dolayı kullar, Allah'ın resulleri ile, vahyi ile muhatap olurken aslında Allah ile muhataptır.

Bizimle beraber olanlar, ilk günden şimdiye kadar ne yapmaya çalıştığımızı mutlaka anlamıştır. Yaptığımız şey; Allah'ın vahyini taşımaya çalışmaktır, bunu da hep beraber yapmaya çalışıyoruz; çünkü Allah'ın vahyini taşımadan önce bu vahyi taşıyacak bir cemaate ihtiyaç vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz en kötü ve en ağır şartlarda Mekke'de Daru'l Erkam'da sahabeyi yetiştirmiş sonra da Allah, vahyi onların omuzuna yükleyip "haydi, vahyi taşıyın" demiştir. Sorumluluğu Allah yüklemiştir, yoksa bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendi kendine yaptığı bir şey değildir.

Benim de kardeşlerimizden beklediğim şey orta yolu tutup sadece kendilerini kurtarmaları değildir. Böyle bir niyetim, düşüncem hiç bir zaman olmamıştır, olamaz; çünkü bu proje bana ait değildir. Söyledim; "herkes kendi hayat filminin başrolunü oynar." Aynı şekilde ben de herkes gibi kendi hayatımın başrolunü oynuyorum. Herkes kendi kulluğunu yapmaya çalışır, ben de

[9] Enâm /33

kendi kulluğumu yapmaya çalışıyorum. Emir de, hüküm de Allah'ındır ve Allah mutlaka emri üzerinde galip olandır. Kardeşlerimiz bu projeyi ister kabul etsin, ister etmesin, projeye dâhil olmayı ister istesin, ister istemesin mutlaka Allah, emri üzerinde galiptir ve projesini tamamlar.

Başta da söylediğim gibi mesele sonuç değildir. Mü'min, sonuca, zahiri başarıya bakmaz; emeğe, kulluğa bakar. Kendi üzerimden örnek vermem gerekirse; ben kulluğuma bakarım ve bunun için ne yapılması gerekirse onu yaparım, dolayısıyla benim için sonucun ne olduğu fark etmez, beni ilgilendirmez; çünkü projenin, senaryonun sahibi vardır, sonuç beni ne ilgilendirir! Bana düşen; gerekeni yapmaktır. Bizimle beraber olanların da nasıl bir yerde olduklarını bilmeleri gerekir.

Allah ayet-i kerimede; **"siz, Allah'a yardım ederseniz Allah da size yardım eder"**[10] buyurmuştur. Sadakallahulazim. Allah böyle söylemişse doğrudur, azim olan Allah doğruyu söylemiştir. Bu yüzden Allah'ın yardımını ve hem dünyada hem ahirette saadeti istiyorsak bilelim ki Allah bize yardım eder. Eğer hep beraber buradaysak ve rabbimizin rızasını kazanmayı, ona âbd, kul olup onun yolunda hizmet etmeyi istiyorsak zaten peşinen kazanmışız demektir.

Ya iman eder projeye dâhil oluruz ya da tercihimizi yapıp sabikundan değil de orta yolu seçenlerden olur ve kendimizi kurtarmaya çalışırız, tercih bizimdir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "sahabem" dediği zatlar, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile beraber Allah'ın murad ettiği o projeye dâhil olanlardır. Bizim için de böyledir. Allah ayet-i kerimede; **"geçmiştekiler için de âdetim böyleydi (şimdi de böyledir, kıyamete kadar da böyledir). Allah hiç kimse için**

[10] Muhammed /7

âdetini değiştirmez”[11] buyurmuştur. Yani senaryo aynıdır, değişmez; kulluk, Allah’a itaat etmek, sabikun olmak, orta yolu seçmek, bir de Allah’tan, onun vahyinden yüz çevirmek her zamanda var olan bir durumdur, asla değişmez. Önemli olan; bizim hangi tarafta durduğumuzdur.

Evet, zahiri olarak yanımızda olsun veya olmasın bütün kardeşlerimizin bu projeye dâhil olmalarını; yani yolu beraber yürüyüp vahyi beraber taşımayı istiyoruz. Elbetteki gelmiş olan her nebi, resul davet ederken insanların kendisine iman etmelerini ister. Aynı şekilde her peygamber varisi de aynı vazifeyi yaparken insanların kendisiyle beraber kazanmasını, müsabaka yapıp sabikundan olmalarını ister; ama söylediğim gibi sonucun ne olacağı bizi ilgilendirmiyor, buna karar vermek Allah’a aittir.

Biri beni kabul edecekse mutlaka Allah’tan dolayı kabul etmelidir. Allah’ı kabul etmeyenler beni kabul edemez. Benim manevi tarafım, zahiri tarafımın önündedir; çünkü ahiret, dünyanın önündedir. Kardeşlerimiz de beni Allah’a taşıyan mürşidi olarak görmeli, beni severken ebedi hayatı için sevmelidir. “Ben seni kabul ediyorum; ama Allah’ı, Allah’ın vahyini kabul etmiyorum. Seni seviyorum; ama senin yolunu sevmiyorum” demek doğru değildir. Bana böyle bir sevgi lazım değildir, böyle bir sevgiyi de istemiyor, kabul etmiyorum. Böyle söyleyen birini en yakınım olsa bile reddediyorum. Bu yüzden biri beni sevecekse mutlaka Allah için sevmeli, bana uyacaksa Allah için uymalıdır. Aynı şey çocuklarım için bile geçerlidir. Konunun anlaşılması için bunları söyledim. İnşallah meselenin ne olduğu iyice anlaşılmıştır.

Biri Allah’a, Allah’ın dinine, vahyine yardım edenler sınıfına girerse hangi şekilde olursa olsun Allah’ın rahmet tecellisinin içine girmiş olur. Sohbetin başında da söyledim, mesele; işin bir

[11] Ahzâb /62, Fetih /23

kenarından tutmak, ona dokunmak, “ben de buradayım, bu işte ben de varım” demektir. Hepsi bu kadar! Allah akıl vermiştir, böyle biri Allah’ın rahmetinin içine girmez mi? -Elbette ki girer; ama Allah’ın ayet-i kerimenin sonunda buyurduğu gibi “insanların çoğu bunu bilmez.”[12]

Allah, kulları ile işi yapıyorsa kullarına muhtaç olduğu için değil kulları buna muhtaç olduğu için yapar, Allah’ın muradı budur. Eğer Allah’ın, muradını seninle gerçekleştirmesini istiyorsan buyur. Yoksa Allah, emri üzerinde zaten galiptir, bu yüzden Allah emrini mutlaka gerçekleştirir.

Bütün peygamberlerin hayatına baktığımızda herbiri için aynı şeyin geçerli olduğunu görürüz. Allah herbiri için bir senaryo yazmış; yani bir proje uygulamıştır. Mesala; Hz. Musa (a.s.)’a baktığımızda Firavun, doğan bütün çocukları öldürmüş, sonra Allah Hz. Musa (a.s.)’ın annesine vahyederek “eğer bir tehlike görürsen onu Nil’e bırak. Korkma, endişe etme! Biz onu sana geri vereceğiz”[13] buyurmuştur.

Âlimlerimiz, peygamberler dışında birine vahyedildiğini kaldıramadığı için, Allah’ın ayetine karşı imanları olmadığı için “Allah bir kulla nasıl konuşur, nasıl vahyeder” deyip itiraz eder. Bu yüzden de “Allah ona vahyetmedi, ilham etti” derler. Hâlbuki Allah, kelimesi kelimesine ayette böyle söylemiş, ona vahyettiğini buyurmuştur. Allah böyle söylediği halde sen nasıl “öyle değil” diyorsun, niye terbiyesizlik yapıyorsun! Allah başka bir ayet-i kerimede de Hz. Meryem’e vahyettiğini söylemiştir.[14] Hz. Meryem (r.a.) de Hz. Musa (a.s.)’ın annesi de peygamber değildir. Allah onlara vahyettiği halde şimdi nasıl olur da Allah peygamberleri dışında kimseye vahyetmez denilebilir.

[12] Yûsuf /21
[13] Kasas /7
[14] Âli İmran/47

Böyle söyleyenler Allah'ın Karib olduğuna iman etmemişlerdir. Oysaki Allah karibdir, yakındır, kuluna ondan daha yakındır. Allah ayet-i kerimede **"Allah, kişi ile kalbi arasına girer"**[15] buyurmuştur. Allah, gönle tecelli eder, vahyeder. Böyleleri "Allah benden uzak olsun, yukarıda olsun, arşta olsun, buralara gelmesin, bize dokunmasın, karışmasın, yakın olmasın" dedikleri için Allah'ın kimseyle konuşmadığını söylerler; çünkü Allah onlara yakın olsa hayatı yaşayamayacaklar. Onlar zaten yanlışa da gömülmüşlerdir.

Hz. Musa'nın annesi Allah'ın ona emrettiği gibi yaptıktan sonra Allah onu Firavun'un sarayında büyütür. Hz. Musa (a.s.) zamanı gelince İsrailoğlundan biriyle Kıptilerden birinin kavga ettiğini görür ve israiloğlunun yanında durup karşıdakine bir yumruk vurarak onu öldürür. Peygamber yumruğu böyledir! Hz. Musa (a.s.)'ın öldürdüğü kişi Firavun'un tarafındandır. Sonra Hz. Musa (a.s.)'a; "seni yakalarlarsa öldürürler" diye haber verilir. O da nereye gittiğini bile bilmeyerek Hz. Şuayb (a.s.)'ın memleketine doğru kaçmak zorunda kalır.

Hz. Musa (a.s.) Medyen'de dinlenmek için bir suyun başına gider. Orada sürülerini sulayan çobanlar, bir de kenarda durup diğerlerinin hayvanlarını suladıktan sonra çekilmelerini bekleyen iki tane bayan görür. Hz. Musa (a.s.) merak edip onlara "siz niye hayvanlarınızı sulamıyorsunuz" diye sorar. Bayanlar da "bizim gücümüz yok, bunlar ise güçlü, kuvvetlidir. Onlar sulayıp çekildikten sonra biz hayvanlarımızı sulayacağız" der. Hz. Musa (a.s.) bunu duyunca onların sürüsünü alır ve diğer çobanların sürüsünün önüne koyup hayvanları sular. Hz. Musa (a.s.) aynı zamanda güçlü, kuvvetli ve sinirli biri olduğu için çobanlardan hiç kimse ona itiraz edemez. Hz. Musa (a.s.) daha sonra bir ağacın altına çekilip; **"rabbim bana indireceğin her hayra muhtacım"**[16]

[15] Enfâl /24
[16] Kasas /24

der. O sırada Hz. Musa (a.s.) başka bir memlekettedir ve tanıdığı hiç kimse yoktur, üstelik karnı da açtır. Hz. Şuayb (a.s.)'ın kızları, evlerine döner ve Hz. Şuayb (a.s.)'a bu durumu anlatırlar. Hz. Şuayb bunu duyunca "gidin onu bana getirin" der.

Hz. Musa (a.s.), Hz. Şuayb (a.s.)'ın yanına gelir, Hz. Şuayb (a.s.) ona; **"sekiz ya da on sene bana çobanlık yapman karşılığında bir kızımı seninle evlendireyim"**[17] diye teklifte bulunur, o da bunu kabul eder. Böylelikle Hz. Şuayb (a.s.) onu yetiştirmeye başlar. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"seni güzelce bir denemeden geçirdik, güzelce yetiştirdik"**[18] buyurur. Allah Hz. Musa'yı, Hz. Şuayb'ın yanında yetiştirmiştir; çünkü senaryo böyle yazılmıştır. Bu, Allah'ın projesidir.

Allah'ın, kulları üzerinde projesi vardır ve Allah bu projeyi, vahyini taşıttığı kullarının üzerinden yürütür. Onlarla beraber olanlar da Allah'ın bu projesine dâhil olur; çünkü vahyi birlikte taşırlar. Biz de bütün kardeşlerimizi bu projeye dâhil olmaya davet ediyoruz. Ya kardeşlerimiz bizimle beraber bu projeye dâhil olsun ve ayet-i kerimede Allah'ın beyan ettiği kullar gibi Allah'ın vahyini taşıyıp müsabaka yapanlardan, sabikunlardan olsun ya da yapanlara gölge etmesin.

Söyledim, "Allah, emri üzerinde galiptir." Bu yüzden hiç kimse işi öyle hafife ya da basite alamaz ve kendi kafasına göre yorum yapamaz. Elbette ki Allah'ın, vahyini taşıyan kullarına bir ikramı vardır. Hem dünyada, hem ahirette Allah onlara ikram eder. İkram onlara olmasın da kime olsun! O ki Allah'a en yakın durmuş ve rabbine yakın olmuştur. Hiç bundan büyük ikram olur mu! Biri "ben de varım, ben de burdayım" deyip Allah'ın projesine dâhil olmuşsa bundan büyük ikram olabilir mi? -Elbette ki olamaz.

[17] Kasas /27
[18] Tâhâ /40

Kâle se neşuddu adudeke bi ahîke: "(Allah, Musa'ya) Dedi ki: Seni kardeşinle destekleyip güçlendireceğiz." **Ve nec'alu lekumâ sultân:** "Bir de size bir güç (bir kuvvet) bir saltanat vereceğiz." **Fe lâ yasılûne ileykumâ:** "(Sizin düşmanlarınız, Firavun, hiç kimse) Size dokunamayacak." Yani "sadece kardeşini sana yardımcı kıldığım için 'iki kişiyiz' diye endişe etmeyin. Karşınızdaki Firavun size ordusuyla beraber dahi dokunamaz" çünkü Allah'ın bir muradı vardır. Allah'ın onlar üzerinde muradı varken kim onlara dokunabilir!

Peki, Allah'ın projesi neymiş, Allah'ın onları korumasındaki hikmeti neymiş? Allah bu soruya cevap veriyor.

Bi âyâtinâ: "Ayetlerimizden dolayı." Siz ikiniz benim ayetlerimi taşıyorsunuz, dolayısıyla ikinizi koruyacağım, kimse size dokunamayacak. **Entumâ ve menittebeakumel gâlibûn:**[19] "(Ayetlerimizden dolayı) Siz ve size tabi olanlar galip olacaksınız." Allah'ın Ğalib ismi üzerinize tecelli edecek, ben sizin üzerinizde galibim, buyurdu Allah. Demek ki Hz. Musa (a.s.) ile Hz. Harun (a.s.)'ın şerefi, kıymeti, değeri, Allah'ın onları özel olarak Ğalib ismiyle koruyup üstün getirmesi; Allah'ın ayetlerini taşımalarından dolayıymış.

Yâ eyyuhân nebiyy: "Ey nebim (ey peygamberim)!" **Harridıl mu'minîne alâl kitâl:** "Mü'minleri savaşmaları için teşvik et." "Harrid" harla demektir, dolayısıyla ayet; ateşe üfürüldüğünde ateşin harlanması, alevlenmesi gibi onların gönlündeki imanı harla manasına gelir. Yani Allah yolunda savaşmaları için onları hazır hale getir. **İn yekun minkum işrûne sâbirûn:** "Eğer sizden yirmi sabırlı kişi olursa." **Yaglibû mieteyn:** "İki yüz kişiye galiptir." Yani sizden bir kişi onlardan on kişi demektir. **Ve in yekûn minkum mietun:** "Eğer sizden yüz kişi olursa." **Yaglibû elfen minellezîne keferû:** "Kâfir olan kimselerden bin kişiye bedeldir."

[19] Kasas /35

Yüz kişilik bir ordu bin kişiyi yener, galip olur, dedi Allah. **Bi ennehum kavmun lâ yefkahûn:**[20] "Onlar anlamayan bir topluluktur."

Onlar Allah'ın galip olduğunu, Allah'ın galip geleceğini, mutlak gücün, mutlak kudretin Allah'a ait olduğunu, Allah'ın bir muradının olduğunu anlamayan bir topluluktur. Allah'ın bir muradı vardır ve Allah muradını gerçekleştirir. Karşınızdaki sizden on kat fazla olsa da galip gelecek olan sizsiniz; ama bunun bir şartı vardır o da sabırlı olmaktır; çünkü Allah ayetinde sabırlı olmayı buna şart olarak beyan etmiştir. O halde ancak sabredenler kazanır, sabretmeyenler ise kaybeder ve Allah'ın projesinde yer alamaz, projeye dâhil olamaz, dolayısıyla on kişilik gücü olmaz.

Şu anda dünyada yaklaşık bir milyar yediyüz milyon Müslüman nüfusu vardır. Eğer her bir Müslüman on kişiye bedel olsaydı bu sayı on yedi milyar kişi yapardı. Peki, şu an on yedi milyar Müslüman var mı? -Hepimiz biliyoruz ki böyle bir şey yoktur! İsrail'in nüfusunu toplasak daha altı milyon eder; ama bir milyar yediyüz milyonluk İslam âlemini yakıp, kavurabiliyor, her türlü cinayeti ve zulmü işleyebiliyor. Hal böyleyken bir milyar yedi yüz milyon Müslüman nerede! Hani bir kişi on kişiye bedeldi! Öyleyse Allah'ın kastettiği Müslümanlar bunlar değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; *"ahir zaman ne zaman başlar"* diye sorulduğunda *"benden bin dörtyüz sene sonra başlar"* buyurmuştur. Şu anda bin dört yüz seneyi; yani on dört asrı zaten geçmişiz, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tabiriyle ahir zamandayız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, ahir zamanla ilgili olarak başka bir hadis-i şerifinde *"eğer ahir zamandakiler sizi görselerdi sizi akıllı olarak görmez, size 'bunlar delidir, dünyayı, menfaatlerini bilmiyorlar, gidip söz de Allah yolunda ölüyor, canlarını feda ediyorlar' derdi. Eğer siz de onları*

[20] Enfâl /65

görecek olsaydınız onların ahireti ikinci planda tutup dünyaya o kadar meylettiklerinden ve dünyalık adam olduklarından dolayı onlara 'bunlar iman etmemiş' derdiniz" buyurur. Sahabe şimdi gelip "bunlar iman etmemiş" derse doğru söylemiş olur mu? - Elbette ki doğru söylemiş olur. Bir kendilerine bir de günümüze bakarlar ve "bunlar iman etmemiş, iman etseydiler bu ne halleriydi" derler.

Günümüzde Müslümanların genel itibariyle yaptıkları yanlışlardan biri de Kur'an'la ilgili yanlıştır. Şu anda Kur'an yerde sürünüyor. Bizim Kur'an'ı yerden kaldırıp başımızın üzerine, hayatımızın içine almamız gerekir. Sahabe, Kur'an'ı hayatının içine almıştı. Biz de evimizde Kur'an'a göre yaşamalı, evimizde ve hayatımızın her anında Allah'ın emri, hükmü geçmelidir. Bunun için de öncelikle Kur'an'ı yerden kaldırıp kendi gönlümüze almamız gerekir. Öyle ki Allah'ın kitabını, Kur'an'ı evimize, çoluk çocuğumuza, komşumuza, yakınlarımıza taşıyabilelim. Biz niyet edip gerekeni yaparsak Allah bize yardım eder ve kitabını bize taşıtır; çünkü Allah, emri üzerinde galiptir.

Bizim tek derdimiz; rabbimizin kitabını yerden kaldırıp onun vahyini taşıma vazifesini üstlenerek yayabildiğimiz en son noktaya kadar Allah'ın vahyini yaymak, insanlara bu vahyi taşımaktır. Bizimle beraber olan kardeşlerimizden isteğimiz de budur. Bunun için yapılması gereken şey; Allah'ın bu projesine, senaryosuna sadece dokunmak, ben de varım demektir. Omzunu Allah'ın vahyinin altına koyup taşımak istemeyenlere de "sen bilirsin, tercih senindir" der ve onların tercihine karışmayız.

İn yansurkumullâh: "Allah size yardım ederse." **Fe lâ gâlibe lekum:** "Size galip gelecek (hiç kimse) yoktur." Allah, dinine, kitabını taşıyanlara yardım eder. **Ve in yahzulkum fe men zellezî yansurukum min ba'dihi ve alâllâh:** "Allah sizi yardımsız bırakırsa size yardım etmek kimin haddine!" Tabi ya, bir de bu var! Allah sana yardım etmek istemiyor; çünkü sen kafana göre bir din

çıkarmış, kendine bir din üretmişsin, üstüne üstlük bir de "ben, Allah'ın dinini taşıyorum" diyorsun! Allah sana yardım etmezse sana yardım etmek kimin haddine, buyurdu Allah. Bunun sonucunda ise helak olursun. **Felyetevekkelil mu'minûn:**[21] "Mü'minler Allah'a tevekkül etsinler."

Mü'min, mü'min olur da Allah'a tevekkül etmez mi, güvenmez mi! Biri, Allah'a tevekkül etmiyorsa o nasıl mü'mindir! Mü'minsen Allah'a tevekkül etmen gerekir. Allah'a tevekkül edersen Allah sana yardım eder. O zaman galip olan mutlaka sen olursun ve hiç kimse seni mağlup edemez. Neden? -El Galip olan Allah sana yardım eder de ondan.

Bu, dua Hz. Nuh (a.s.)'ın duasıdır. **Fe deâ rabbehû ennî maglûbun fentasir:**[22] "En sonunda (Nuh) rabbine yönelip 'ben mağlup oldum, bana yardım et' diye dua etti." Allah da ona yardım etti. Allah ayetin devamında; **"göğün kapısını açtık, suyu indirdik, yerden de su fışkırttık"**[23] buyurur. Başka bir ayeti kerimede ise; **"Nuh dedi ki: Kâfirlerden yeryüzünde hiç kimseyi bırakma (ya rabbi)"**[24] buyurmuştur. Allah da "olur" demiş ve yeryüzünde hiç birini bırakmamıştır.

Hz. Nuh (a.s.) "ben mağlup oldum, bana yardım et" dediği için Allah böyle yapmıştır. Bu sadece bir örnektir.

Herkesin hayatında "ben mağlup oldum" diyeceği bir an vardır; ama bunun tam manasıyla hangi an olduğunu yalnız Allah bilir; çünkü kul sıkıntıya gelemeyip biraz daralınca bile "ya rabbi! Ben yenildim, ben mağlup oldum, yardımın nerde kaldı" diyebilir! Böyle olmaz, bu doğru değildir! Allah'ın nusreti, yardımı kulun gücü ne zaman biterse o zaman gelir.

[21] Âli İmran/160
[22] Kamer /10
[23] Kamer /11-12
[24] Nuh /26

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın nebisi ve resulüdür. Allah onun hakkında **"seni ancak âlemlere rahmet olasın diye gönderdik"**[25] buyurmuştur. Buna rağmen aynı ölçü onun için de geçerlidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hicret ederken; yani kaçıp mağaraya sığınırken çıkabileceği en yüksek yere, en yüksek tepeye kadar çıkmıştır. Allah dileseydi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mağaraya çıkmadan da onu korurdu; ama Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i mağaraya çıkarmakla "bütün çabanı, gayretini sarf et, ondan sonra benden yardımı iste. Yapabileceğin bir şey varken benden yardım isteme; çünkü daha yapacağın şeyler var" demiş oldu.

Müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve Hz. Ebubekir (r.a.)'in sığındığı mağaranın etrafında gidip gelirken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mağarada Hz. Ebubekir (r.a.)'a; *"korkma, üçüncüsü Allah olan iki kişiye kim ne yapabilir! Allah bizimle beraberdir"*[26] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gerekeni yaptığı için Allah'tan emindir, artık Allah'ın yardım edeceğini biliyor. Evde de oturup aynı şeyi söyleyebilirdi; ama hiçbir şey yapmadan böyle söylemek yanlış olurdu. Böyle yapan biri Allah'ı bilmiyor, tanımıyordur; yani Allah'ın nasıl muamele edeceğini anlamamış demektir.

Allah senden kulluk istiyor. Çabanı, gayretini sarf edersen kulluk yapmış olursun. Allah senden sabırla, namazla kendisinden dilemeni istiyor; yani senin hak üzerinde direnmeni ve kulluğunu yapıp imanını, sadakatini ispatlamanı istiyor.

Hz. Nuh (a.s.) ben mağlup oldum, bana yardım et, dedi. Allah da **"ben ve resullerim galip geleceğiz, diye benden söz çıkmıştır"**[27] buyurdu. Dikkat edilirse Allah, resullerini kendinden ayırmadı; yani bu iş bitmiştir. Neden? -Onlar Allah'ın kullarına

[25] Enbiyâ /107
[26] Buhâri, Tefsîru Sûre, 9/1 Müslim, Fezâilüs- Sahâbe, 1
[27] Mücadele /21

Allah'ın vahyini taşıyor da ondan. Allah da mü'minlerin dışındakilerin hepsini helak edip mağlub etti; yani kimin mağlup olduğunu onlara gösterdi.

Evet, hep beraber Allah'ın El Ğalib ismini öğrenmeye, rabbimizin emri üzerinde, muradı üzerinde nasıl ğalib olduğunu anlamaya çalıştık.

Allah hepimizi kendi vahyinin projesinde yer alanlardan eylesin. Allah bizi arada duranlardan veya Allah'ın vahyini menfaat karşılığında satanlardan eylemesin. Allah bizi vahyini taşıyanlardan ve Allah'ın muradının gerçekleşmesi için çabasını, gayretini sarf edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

EL HAFİZ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep birlikte Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, güzel isimlerini, öğrenmeye, rabbimizi onun kendisini anlattığı gibi anlamaya ve yeryüzünde halife olan insanı tanımaya çalışıyorduk. Önceki sohbetimizde Allah'ın El Ğalib ismini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın El Hafiz ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Önceki sohbetimizi yaparken mide sancım vardı, zaten namazdan hemen sonra aşağı inip iğne yaptırdım. İlaç kullanırken bütün o sancının yanında El Hafiz sohbetini hazırlamak için bir de Hafiz ismi ile ilgili ayetleri çıkardım. Arkadaşlar dün akşam, namazı sehvettiğimizi gördüler. Hepsi midemin sancısından dolayıydı; ama buna rağmen genel olarak kardeşlerimiz hasta olduğumuzu fark etmedi. Sohbeti yaparken de aynı haldeydik; ama huzurda durunca iş biter.

Bunları anlatmamın sebebi nedir?

Çünkü Allah'ı ciddiye alıyoruz, kardeşlerimizi ciddiye alıyoruz. Aslında kendimizi ciddiye alıyoruz. Bunu kardeşlerimiz işin ciddiyetini bilsin, anlasın diye anlatıyorum.

Böyle bir halde bile hiçbir şeyi ihmal etmeden kardeşlerimizle beraber olup rabbimizi anlatmaya, tanıtmaya devam ediyorum; yani hasta olduğum için mazeret göstermiyorum. Ben sohbetleri bu şekilde ciddiye alıp hasta

olmama rağmen anlatmaya devam ediyorsam o halde keyfi olarak bizi dinlemeye gelen veya buraya geldiği halde dinlemek için çabasını, gayretini sarf etmeyen kardeşlerimiz kendi kendine mazeret üretip; "ben müsait değilim, işlerim, sorunlarım var" diyorsa bu durumda kendini hesaba çekmelidir. Eğer bizden daha güzel bildiklerini iddia ediyorlarsa zaten bizi dinlemeye ihtiyaçları yoktur, demektir.

Rabbimizi tanımaktan daha büyük ve daha güzel bir ilim, bir bilgi yoktur. Mesela; şu ana kadar El Esmau'l Husna ile ilgili yaklaşık olarak yüz tane kitap yazılmıştır. Arkadaşlar o kitaplara baksınlar, anlattıklarımızın aynısı orada varsa o kitaplardan öğrensinler; ama kardeşlerimiz El Esmau'l Husna'yla ilgili kitapları okurlarsa anlattıklarımızın ne kadar farklı olduğunu göreceklerdir. Öyleyse bu, Allah'ın bir ikramıdır ve bizim bu ikramı almamız gerekir. Eğer almak için çabamızı, gayretimizi sarf etmiyor, fedakârlık yapamıyorsak o halde "ben rabbimi bu kadar mı seviyorum, onu tanımak için göstereceğim çabam, gayretim bu kadar mıdır" diye kendi kendimize sormamız gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah'ın 99 ismi vardır. Kim onları tahsil ederse cennete girdi"*[1] buyurmuştur. ***Dahele cenneh:*** *"Cennete girdi"* demektir. Bu yüzden hadis-i şerif; "kim onları tahsil ederse cennete girer" değil "cennete girmiştir" manasına gelir. Allah'ın isimleri, El Esmau'l Husna'sı cennetin anahtarıdır. Neden? -Çünkü kim Allah'ın isimlerini tahsil eder, rabbini anlar, tanır, Allah'ın güzelliğiyle güzel olursa gönlü cennet olur. Gönlü cennet olunca da zaten o, cennete girmiş olur. Dünyadayken ona bakanlar da mutlaka onda cenneti görür, cennet gibi bir gönlü, cennete layık birini görür. Yoksa mesele; tesbihi eline alıp "Allah Allah" demek ya da Allah'ın isimlerini saymak değildir.

[1] Buhârî, Deavat, 68. VII, 169; Müslim, Zikr, 6. III, 2062

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz insanları madenlere benzetmiş, bununla ilgili olarak bir hadis-i şerifinde; *"insanlar madenler gibidir. Kimisi altın, kimisi demir, kimisi bakır, kimisi gümüş, kimisi teneke, kimisi de mücevher gibidir"*[2] buyurmuştur.

Peki, insanın kalitesini belirleyen şey nedir?

İnsanın kalitesini belirleyen şey; Allah'ın isimleri, Allah'ın insandaki güzelliğidir. Allah'ın güzelliğinden nasibini almayanlar paslı teneke gibidir. İnsan, Allah ile ne kadar güzelleşmişse; yani rabbini El Esmau'l Husna'sından ne kadar tanımışsa, Allah'ın güzelliği onun gönlüne ne kadar tecelli etmiş, insan onunla ne kadar güzelleşmişse o kadar kaliteli insan olur; yani Hz. İnsan olur.

Aynı şey ibadetler için de geçerlidir. İnsan ne kadar kaliteliyse ibadeti de o kadar kalitelidir. Bu yüzden teneke gibi birinden altın gibi bir namaz beklemek boşunadır. Aynı şekilde böyle birinin "benim namazım, orucum altın olsun" demesi nafiledir; çünkü namazın altın olabilmesi için önce kulun altın olması lazım ki ondan meydana gelen ibadetler de altın olabilsin. Yoksa kendisi kaliteli olmayan birinin kaliteli iş yapması bir mana ifade etmez, zaten öyle olmayanların kaliteli iş yapması da mümkün değildir. Bunun için mutlaka emek gerekir, çaba, gayret gerekir, bunun bedelini ödemek gerekir; yani saf altın, mücevher olmanın, kaliteli insan olmanın bir bedeli vardır ve bu bedeli ödemek lazımdır. Bu da fedakârlıkla, çaba, gayretle, Allah'ı dert edinmekle mümkündür.

Arkadaşlar bütün derdimizin, çabamızın insanın kalitesini artırmak, kişiyi kaliteli insan yapmak olduğunu görmüş, anlamıştır inşallah. Bütün bu sohbetlerimizdeki, çabamızdaki amacımız budur.

[2] Buhârî, Menakıb, 1; Müslim, Birr, 160; Müsned, 2/539

EL HAFİZ

Evet, Allah'ın El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre anlamaya, rabbimizi onun kendisini tanıttığı şekilde tanımaya çalışıyoruz. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Ğalib ismini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise El Hafiz ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Hafiz demek; muhafaza eden, koruyan, koruması anlaşılmayacak kadar büyük olan, azim olan demektir. Allah, yaratmış olduğu her şeyi korur. Allah nasıl ki **"Allah, yerleri ve gökleri muhafaza eder. O, yüceler yücesidir, azamet sahibidir"**[3] buyurmuşsa aynı şekilde insanı da muhafaza eder. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"önünüzden, arkanızdan sizi muhafaza melekleri ile koruruz"**[4] buyurmuştur. Melekler önümüzde ve arkamızda bizi korur ve muhafaza ederler. Aynı şekilde yaptıklarımızı Kirâmen Kâtibin dediğimiz melekler yazar ve muhafaza eder.

Elbette ki Hafiz olarak Allah yeter; ama kul kendi seviyesinden anlasın diye Allah böyle yapmış "kulum seni ciddiye alıyorum, bunu bil, bunun farkında ol, buna iman et, seni başıboş bırakmamışım" buyurmuştur.

Allah'ın nasıl ki Hafiz ismi varsa ve kullarını muhafaza ediyorsa aynı şekilde Allah'ın Hafiz ismi insanda da tecelli etmelidir. Bu yüzden insanın da muhafaza etmesi gereken şeyler vardır. Şimdi hep beraber insanın neleri muhafaza etmesi gerektiğini öğrenelim inşallah.

İnsan, öncelikle Allah'ın kendisine emanet ettiklerini muhafaza etmelidir. Allah ayet-i kerimede; **"emaneti göklere, yerlere, dağlara yükledik, onlar onu yüklenmekten çekindi; ama insan (onu yüklenmekten çekinmeyip) bunu yüklendi"**[5]

[3] Bakara /255
[4] Ra'd /11
[5] Ahzâb /72

buyurduysa o halde insanın öncelikle Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu, emaneti muhafaza etmesi, koruması gerekir.

Eğer insan bu emanetini korumazsa onu kaybeder. Emaneti korumak için de insanın, Allah'ın nefhettiği o ruhla beraber olması, onun güzelliğini sevmesi gerekir. Allah'ın nefhettiği ruhun bu güzelliği; El Esmau'l Husna'dır. Nasıl ki güzel ahlaklı insanlar için "peygamber gibi adam" deniliyorsa aynı şekilde insan bu ruhu koruyup muhafaza ettiğinde Allah'ın güzel isimleri onda tecelli ettiği için o hale gelir; çünkü Allah'ın insana nefhettiği o ruh, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ruhunun ta kendisidir.

Aslında herkes farkında olsa da olmasa da peygamberini içinde taşır. Biri Allah'ın kendisine nefhettiği ruh olunca elbette ki peygamber gibi olur; yani bu ruhla peygamberin ahlakı arasında herhangi bir şekilde ayrılık, gayrılık yoktur.

İnsanın, ruhuyla beraber olabilmesi için Allah'ın nefhettiği ruhunu dışarıdaki etkenlerden, şeytandan, nefsinin ve bedenin arzularından, isteklerinden koruması, muhafaza etmesi, ruhunun lekelenmesine, perdelenmesine müsaade etmemesi, ona herhangi bir leke veya perde gelmesi durumunda ise lekeyi temizleyip perdeyi kaldırması gerekir. Bunun için de kulun daima Allah'ın huzurundaymış gibi bir hayat yaşaması lazım ki ruhunu, daha doğrusu kendini koruyabilsin; çünkü bu ruh insanın kendisidir, insanı Hz. İnsan yapan, onu meleklerin secde ettiği varlık haline getirip en yüksek makama çıkaracak olan işte Allah'ın nefhettiği bu ruhtur.

İnsanın, aynı zamanda gönlünü koruması gerekir. Gönül aşkın, muhabbettin yeridir. İnsan isterse her türlü sevgiyi oraya doldurabilir ve böyle bir hakka da sahiptir; çünkü Allah ona irade vermiş, tercih etme hakkı tanımıştır. Bu yüzden kul, gönlüne isterse Allah'ın sevgisini, muhabbetini isterse de başka şeylerin sevgisini doldurur; ama bir kul için olması gereken şey gönlünün

Allah'a, Allah'ın sevgisine, imana ait olmasıdır. Gönül; imana, Allah'ın sevgisine ait olur, gönlümüzü Allah'ın sevgisiyle doldurursak işte o zaman hayatı imanlı bir şekilde mü'min olarak yaşarız, dolayısıyla yapacağımız her şey bizim için ibadet olur.

İnsanın bir de aklını, hafızasını muhafaza edip, hafızasına hangi bilgileri kaydettiğine ve hafızasına neleri muhafaza ettirdiğine bakması "acaba bilgilerim içinde ne kadar Allah'ın ayetleri, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hadisleri vardır" deyip hafızasını yoklaması gerekir. İnsan, aklını rastgele doğru, yanlış bilgilerle doldurursa, onu muhafaza etmiş olmaz, dolayısıyla onu kirli bilgilerle kirletmiş olur.

Evet, Allah hafizdir, kulun da hafiz olması ve elini, ayağını, gözünü, kulağını, dilini, dudağını, kısacası bedeninin bütün azalarını yanlıştan, günahtan, zulümden, aynı şekilde kendini de kendi kendine ve başkasına zulmetmekten koruması gerekir. Eğer böyle yapmazsa Allah'ın Hafiz ismi onda tecelli etmiş olmaz; çünkü kendini muhafaza etmemiş, korumamıştır.

İnsan kendini korumayınca korumasız kalır, bu durumda şeytan onun gönlünü, kalbini, aklını işgal eder ve o artık kendini koruyamaz, sonra bir de bakar ki kendini koruyamadığı için kendisi şeytana ait olmuştur.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah'a karşı takva sahibi olun, sadıklarla beraber olun"**[6] buyurmuştur. Yani "hem hep beraber korunun, hem de birbirinizi koruyun." Çünkü bulunduğumuz yerde şeytana, yanlışa, günaha, küfre, şirke, isyana davet ediliyorsak kendimizi orada koruyabilmemiz mümkün olmaz; ama bulunduğumuz yerde Allah'a, Allah'a itaate, teslim olmaya, iman etmeye Allah'ı sevmeye, davet ediliyor, yanlıştan da men

[6] Tevbe /119

edilmeye, korunmaya çalışılıyorsak orada sadakatimizi koruyabilir ve Allah'a karşı sadık olabiliriz.

İnsanın koruması gereken şeylerden biri de Allah'a olan âbdiyeti, kulluğudur. İnsanın âbdiyetliğini koruyup her anda Allah'a âbd olmaya çalışması gerekir. İnsan, nerede Allah'a âbd olabiliyorsa yeri orasıdır. İnsan, abdiyetliğini korurken ibadetlerini, namazını korumalıdır. İbadetleri korumak; insanın ibadetlerini Allah'ın istediği gibi yapması demektir. Örnek vermek gerekirse; Allah, namazı bütün peygamberlere ve kavimlerine emretmiştir, dolayısıyla insanın namazını koruması ve Allah'ın ayet-i kerimede **"onlar namazlarını (muhafaza edemediler, koruyamadılar) zayi ettiler"**[7] buyurduklarından olmamaya çalışması gerekir.

Namazı zayi etmek, namazı kılmamak demek değil; namazın içini boşaltıp namazın ruhunu öldürmek, böylece namazı miraç olmaktan çıkarıp taklidi olarak kılmak demektir. Allah bu yüzden mü'minlere; **"namazlarınızı muhafaza edin"**[8] diye emretmiştir. Namazlarınızı muhafaza edin demek namazınız namaz olsun manasına gelir. Eğer kıldığımız namazın içi boş bir namazsa istersek her gece bin rekât namaz kılalım o namazlarımız bize bir fayda vermez; ama namazımız, muhafaza ettiğimiz içi dolu bir namazsa iki rekât bile kılsak namazımız Allah ile aramızdaki perdeleri kaldırır.

Allah bir de emanetleri muhafaza etmeyi emreder. İnsan kendi kendisine emanettir, aynı şekilde Allah'ın kitabı ve Allah'ın resulü de insana emanettir. İnsanın bir de bunları koruyup muhafaza etmesi gerekir.

[7] Meryem /59
[8] Bakara /238

EL HAFİZ

Şimdi de Allah'ın Hafiz ismiyle ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Fe in tevellev: "Eğer siz yüz çevirirseniz." Yüz çevirmek; dinlememek, ciddiye almamak, inkâr edip reddetmek veya anlamadığı halde anlamış gibi, öğrenmiş gibi yapmaktır. Eğer siz yüz çevirirseniz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitap eder. **Fe kad eblagtukum mâ ursiltu bihî ileykum:** "(De ki onlara) Ben size gönderilmiş olduğum tebliğimi (vazifemi) yaptım." Allah'ın ayetlerini size tebliğ ettim. **Ve yestahlifu rabbî kavmen gayrakum:** "(Eğer siz yüz çevirirseniz) Rabbim sizin yerinize başka bir kavim getirir." **Ve lâ tedurrûnehu şey'â:** "(Sizin yüz çevirmiş olmanız) Allah'a bir zarar vermez." **İnne rabbî alâ kulli şey'in hafîz:**[9] "Muhakkak ki rabbim her şey üzerinde hafizdir (her şeyi muhafaza edendir)." Bununla beraber sizin yaptıklarınızı da muhafaza edendir; yani Allah katında hiçbir şey kaybolmaz, Allah yaptıklarınızı önünüze getirir.

Okullarda varlıkları bize öğretirken canlı ve cansız, iradeli ve iradesiz varlıklar diye öğretmişlerdir. Hâlbuki bu doğru değildir, Allah öyle söylememiştir. Her ne kadar birileri "biz âlimiz, bilim adamıyız, işin doğrusunu biliyoruz" düşüncesiyle farklı şeyler söylese de Allah başka bir şey söylemişse elbette ki doğru olarak Allah'ın söylediğini kabul ediyor ve "sadakallahulazim; azim olan Allah doğruyu söylemiştir" diyoruz. Çünkü azim olan Allah'tır ve Allah'ın bilmediği hiçbir şey yoktur, bu nedenle doğru ancak Allah'ın söylediğidir. Gerisi yalan söylemiştir. Bu durumda Allah, kullarına bir şey öğretmişken, onu Allah'ın, kullarına vahyettiğinden farklı bir şekilde anlatmaya çalışan birinden daha saygısız, daha edepsiz kim olabilir! Böyle yapanlar kendi

[9] Hûd /57

yaratılışlarına bakmadan "ben, Allah'tan daha çok biliyorum" demiş olmaz mı!

Allah ayet-i kerimede; **"bütün varlık, rabbini hamd ile tesbih eder"**[10] buyurur. Demek ki varlığın hepsi Allah'ı biliyor, tanıyormuş ve hepsi iman sahibiymiş. Bir de iradeli varlıklar dışında hiçbir varlık, Allah'a isyan etmemiş, asi olmamıştır.

Hatta sahabeden biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; *"ya Resulullah! Peygamber olduğunuzu ilk ne zaman anladınız"* diye sorduğunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Hira'ya giderken yoldaki taşlar ve yol kenarındaki kayalar; 'esselamu aleyke yâ resulullah' diye bana selam veriyordu. Peygamber olduğumu ilk önce ordan anladım"*[11] buyurmuştur. Taşlar, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e selam veriyor! Allah taşlarla ilgili olarak ayet-i kerimede; **"insanın kalbi taş gibi katılaştı, hatta taştan daha katı; çünkü öyle taşlar var ki yarılır içinden ırmaklar akar, su kaynar, öylesi de var ki Allah korkusundan yukarıdan aşağı yuvarlanır"**[12] buyurmuştur. Taş, Allah korkusundan dolayı "benim yukarıda durmam doğru değil" deyip dağın tepesinden aşağıya yuvarlanıyor!

Bunu neden söyledim?

Bütün varlığın bir hafızası vardır ve bir yerde bir ibadet yapıldığında ya da günah işlendiğinde oradaki her bir varlık ayrı ayrı olarak o ibadeti ya da günahı hafızasına kaydeder. Oradaki varlıklar sadece ibadetleri veya günahı değil söylenen her bir sözü bile kaydederler. Kıyamet günü kitabımız elimize verildiğinde hep beraber şahitlerimizin olduğunu, doğru veya yanlış bir şey yaptığımızda o yerdeki varlığın yaptığımız ibadete "Allah" deyişimize şahit olduğunu göreceğiz.

[10] İsrâ /44
[11] Tîrmizi, Menâkıb, 6; Dârimi, Mukaddime, 4
[12] Bakara /74

Evet, Allah her şeyin üzerinde hafizdir ve herkesin hafızasının neler kaydettiğini bilir; yani Allah muhafızın üzerine muhafızdır. Eğer varlık, Allah'a isyan etmemişse, rabbini hamd ile tesbih ediyorsa bu durumda gözümüzün gördüğü her şey bizden daha üstündür demektir. Bu nedenle varlığa, eşyaya küçümseyici, hakir bir bakışla bakmak doğru bir bakış değildir; çünkü neye bakarsak bakalım her varlık rabbini hamd ile tesbih eder ve hiçbiri rabbine isyan etmez.

Peki, bu durumda kendi kendimize "keşke ben de bir taş olsaydım" demek içimizden gelmeli midir? -Sahabelere baktığımızda onların böyle söylediğini görürüz. Mesela; Hz. Ebubekir (r.a.) *"keşke bir taş olsaydım da rabbime itiraz etmemiş olsaydım, rabbim beni hesaba çekmeseydi"* buyurmuştur. Bunu söylerken de laf olsun diye söylememiş, yaşayarak, tadarak söylemiştir. Hz. Ömer (r.a.) da; *"keşke ölseydim, toprak olsaydım, rabbim beni bir daha diriltip huzurunda hesaba çekmeseydi"* demiş, aynı şekilde Hz. Ali (r.a.) *"keşke anam beni hiç doğurmayaydı, hiç doğmuş olmayaydım"* buyurmuştur.

Peki, acaba Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de böyle söylemiş midir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatında hiçbir zaman "keşke" kelimesini kullanmamıştır; çünkü hüküm olup bitmiştir, bu nedenle bir daha "keşke" demenin bir manası yoktur; yani "keşke" demek bir şey değiştirmez. Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bununla ilgili olarak *"ne olaydı da Muhammed'in rabbi Muhammed'i yaratmayaydı"* buyurmuştur. Allah'a kul olmak, âbd olmak, halife olmak ne kadar ağır bir sorumluluktur! Allah'a halife olmaktansa olmamayı tercih etmek! İnsan bir taş olsa, ağaç olsa veya başka bir şey olsa rabbine hiçbir zaman isyan etmiş olmayacaktı. İnsanın, rabbine isyan ve itiraz etmenin ne kadar utanç verici bir durum olduğunu buradan anlamak gerekir.

Evet, ayetlerle Allah'ın Hafiz ismini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

Ve mâ kâne lehu aleyhim min sultân: "Onun onlar üzerinde hiçbir hâkimiyeti (hiçbir sultanlığı) yoktur." Kimin? - Şeytanın ve şeytanlaşmış olan insanların hiç kimse üzerinde hâkimiyeti yoktur. Bu durumda hiç kimsenin kimse üzerinde bir gücü, bir hâkimiyeti yoktur; yani hiç kimse kimseyi küfre, cehenneme sürükleyemez. Ne herhangi biri, ne de şeytan bir başkasını küfre sürükleyebilir.

(Neden böyle yaptığımızı soracak olursanız). **İllâ li na'leme men yu'minu bil âhirah:** "Kimin ahirete iman edip etmediğini bilelim diye." Kimin ahirete iman ettiğini görelim, siz de bunu göresiniz, anlayasınız diye. Ahirete iman eden biri şeytanın peşinden gitmez, insanların da, şeytanın da, onun üzerinde bir gücü, bir yetkisi yoktur. **Mimmen huve minhâ fî şekk:** "(Ahirete iman eden) Bir de onun (ahiret) hakkında şek içinde (şüphe içinde) olanları (birbirinden ayıralım diye)." **Ve rabbuke alâ kulli şeyin hafîz:**[13] "Ve senin rabbin her şey üzerinde hafizdir (her şeye hafizdir)."

Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ': "Onun dışında (Allah'ın dışında kendisine) veliler (dostlar) edinmiş olanlara (gelince)." **Allâhu hafîzun aleyhim:** "Allah onlar üzerinde hafizdir." Allah onları görüyor, biliyor, onlar üzerinde gözcüdür. **Ve mâ ente aleyhim bi vekîl:**[14] "Sen onlar üzerinde vekil değilsin". Sen onların vekili değilsin. Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapıp "sana düşen; Allah'ın vahyini tebliğ etmektir. Onların kendilerine Allah'tan başka veliler, dostlar edinmesinden sen sorumlu değilsin. Sen sadece tebliğini yap; çünkü sen onlar

[13] Sebe /21
[14] Şûrâ /6

üzerinde vekil değilsin, onların hesabını sana sormam" buyurmuştur.

İnnâ nahnu nezzelnâz zikr: "Muhakkak ki bu zikri (bu Kur'an'ı) biz indirdik." **Ve innâ lehu le hâfizûn:**[15] "Onu koruyacak olan da biziz." Onu muhafaza edecek olan biziz. Allah, Kur'an'ı indirmiştir, muhafaza edecek olan da odur, dolayısıyla hiç kimse Kur'an'ı değiştiremez.

Allah geçmişteki ümmetlere indirdiği kitaplar için böyle buyurmamış, onlar hakkında; **"onlara indirdiğimiz kitapların korunmasını onların âlimlerine bırakıp kitabı siz koruyun dedik"**[16] buyurmuştur ama bu ümmete indirdiği son kitabını âlimlere bırakmayarak "onu biz koruyacağız" buyurmuştur. Peki, Allah indirdiği son kitabını korumuş mudur? -Sadakallahul azim, elbette ki korumuştur; ama geçmişteki ümmetlerin kendi kitaplarını tahrif etmesi gibi bu ümmet de kendi kitabını tahrif etmiştir. Görünen köy kılavuz istemez. Ümmet, kitabını tahrif etmeseydi halimiz böyle olmazdı. Allah'ın kitabına neler yaptığımız ortadadır.

Allah okuyalım, anlayalım, hayatımızı onunla yaşayalım, onunla Hz. İnsan, kâmil insan olup ebedi hayatımızı kazanalım diye kitabını göndermiştir. Ümmet ise kitabını sevap kitabı olarak görüp "Kur'an'ı okuyalım, sevap kazanalım. Kur'an'ı ne kadar çok okursak o kadar sevap kazanırız" demiştir. Böylelikle Kur'an'ın hayat kitabı olan konumunu değiştirip onu sevap kitabı haline getirmiş; yani kitabı değiştiremeyince konumunu değiştirmiştir. Bu yetmiyormuş gibi bir de onu muska kitabı yapıp "haydi, ayetleri yazarak muska yapalım, boynumuza asalım" veya "ayetleri yazıp ezerek suya koyalım ve suyunu içelim" demiştir. Hatta yetmez, bir de Kur'an'ı büyü kitabı haline getirerek Allah'ın

[15] Hicr /9
[16] Mâide /44

ayetleriyle büyü yapmaya çalışmıştır. Şimdi, Allah böyle bir kavme gazap etmez mi!

Biz ise "haydi, Allah'ın kitabını anlayalım" dediğimizde hemen itiraz etmeye başlarlar. Kimler? -Elbette ki önce iblis, şeytan sonra da onlara uyanlar. Bir de onlar itiraz ederken direkt olarak "Kur'an'ı okumayın" demezler, bunun yerine "Allah'ın kelamını nasıl anlarsınız, o çok büyük, çok yücedir, hatta ona dokunmak, anlamaya çalışmak bile doğru değildir" derler. Allah'ın kitabına kendilerince yücelik vermeye çalışırlar. Hâlbuki Allah'ın kitabı zaten yücelerden gelmiştir. Allah ona sarılıp yukarı çıkalım diye onu yücelerden aşağıya, bize indirmiştir. Biz ona sarılmayıp onu sürekli yukarı atarsak onunla nasıl yukarı çıkacağız! Allah ayetinde kitabı için "Allah'ın ipine sımsıkı sarılın"[17] buyurmamış mıdır! Hal böyleyken Kur'an'ı anlamasak ona nasıl sarılacağız! Allah, kitabını korumuştur. Ona sarılmak isteyen Kur'an'ı önünde, elinde, gönlünde bulur; yeter ki istesin ve şeytanın peşinden gitmesin.

Evet, Kur'an'ın bizde canlanması; yani Allah'ın ayetleriyle canlı Kur'an olmamız gerekir; çünkü Allah, kitabını indirirken "benim sizden istediğim kulluk şöyle bir kulluktur, ben sizden Hz. İnsan olmanızı istiyorum, işte Hz. İnsan şöyle olunur" diye vahyedip kitabını indirmiştir. Bu yüzden Allah'ın kitabı Kur'an bir ibadet kitabı, bir ayin kitabı değildir; Kur'an, hayat kitabıdır, hayatımızın kitabıdır. Allah'ın kitabını muhafaza etmek de ümmet olarak bize düşer; çünkü Kur'an bize emanet edilmiştir. Eğer onu gerektiği gibi anlayıp yaşamazsak onu muhafaza etmemiş oluruz!

Ve hafıznâhâ min kulli şeytânin racîm:[18] "Bir de onu her taşlanmış şeytandan koruduk (muhafaza ettik)." Allah, kitabını

[17] Âli İmran /103
[18] Hicr /17

şeytanlardan muhafaza etmiştir, dolayısıyla şeytanlar oraya bir hile karıştıramaz.

Vellezînettehazû min dûnihî evliyâllâhu hafîzun aleyhim: "Allah, onun dışında (Allah'tan başka) dostlara sarılmış olanların üzerinde gözcüdür (hafizdir)." **Ve mâ ente aleyhim bi vekîl:**[19] "Sen onlar üzerinde vekil değilsin."

Allah bir de kullarına neyi muhafaza etmeleri gerektiğini ve cenneti kazananları beyan eder.

Vellezîne hum li furûcihim hâfizûn:[20] "Onlar ki ırzlarını korurlar."

Vellezîne hum alâ salâtihim yuhâfizûn:[21] "Onlar namazları üzerinde muhafızlık yaparlar." Yani onlar namazda öyle bir duruşla dururlar ki bu duruşla Allah'ın huzurunda dururlar. Namazın bir anını bile huzurdan çıkmadan eda edip ikame ederler. Namazları üzerlerinde muhafızdırlar, namazlarını öyle korurlar.

Demek ki sadece namaz kılmak yokmuş, bir de namazın muhafaza edilmesi varmış. Eğer namazı parçalamışsak onu muhafaza edememişiz, onu parçalayıp dağıtmışız demektir. Aynı şekilde namazımız içi boş bir namazsa bu durumda namazımızın içini muhafaza edememişiz demektir. Namazlarını muhafaza ederler demek; "öncelikle namazın nasıl kılınacağını değil namazı niçin kıldıklarını öğrenirler, bilirler" demektir. Niçin namaz kıldığını bilmeyenlerin kıldıkları namaz, namaz değildir. Böyleleri namazın sadece nasıl kılınacağını öğrenmiştir, eğilip kalkar ve dua okurlar sonra da "namazımızı kıldık" derler. Oysaki bu namaz muhafaza edilmemiş, ruhu ölmüş, içi boş ve taklidi bir namazdır.

[19] Şûrâ /6
[20] Mu'minûn /5, Meâric /29
[21] Meâric /34

Ve inne aleykum le hâfızîn:[22] "Sizin üzerinizde muhafızlar vardır."

Ve hum alâ salâtihim yuhâfizûn:[23] "Onlar namazlarını muhafaza ederler."

Allah aynı şekilde Ayet-el Kursi'de Hafız ismiyle ilgili olarak; **"gökleri ve yerleri muhafaza eden odur"**[24] buyurmuştur.

Hâfizû alâs salavât: "Namazlarınızı muhafaza edin." Namazı muhafaza etmek bu sefer emir olarak gelmiştir. **Ves salâtil vustâ:** "Orta namazınızı (muhafazaya dikkat edin). **Ve kûmû lillâhi kânitîn:**[25] "Allah'ın huzurunda divan durun." Müfessirlerimiz, âlimlerimiz bu ayeti tefsir ederken orta namazın hangi namaz olduğu konusunda çok söz söylemişlerdir. Aslında ayet çok açıktır. Dikkat edilirse Allah, namazlarınızı muhafaza edin, özellikle orta namaza dikkat edin, ayetinden hemen sonra "Allah'ın huzurunda divan durun" buyurmuştur. İşte bu son ayet "orta namazına dikkat edin" ayetini tefsir eder.

Hal böyleyken âlimlerimiz orta namaz hakkında ne demişlerdir?

Âlimlerimizin, orta namazı hakkında çeşitli görüşleri vardır. Kimi "orta namazı ikindi namazıdır; çünkü ikindi namazı beş vaktin arasında durur" demiş, kimisi orta namazının sabah namazı olduğunu, bazıları yatsı namazı, bazıları da teheccüd namazı olduğunu söylemiştir. En güzel söyleyenler de işin içinden çıkamayınca "orta namazı, bütün namazlardır" demiştir; ama bu da ayete uymadığı için doğru değildir.

Bir ayeti anlamadıysak bu durumda kendi kafamıza göre ona mana vermemiz doğru olmaz. Bu yüzden fikir yürütüp bir şey

[22] İnfitâr /10
[23] Enâm /92
[24] Bakara /255
[25] Bakara /238

söylemeyelim, bunun yerine "ben bilmiyorum, Allah'ın murad ettiği hikmeti anlamadım" diyelim, doğru olan budur.

Peki, orta namazı ne demektir?

Söyledim, Allah'ın zaten son söylediği söz, ayeti tefsir eder. Bununla beraber bu ayetin nasıl anlaşılmadığını da anlamış değilim. Allah "orta namazına dikkat et, Allah'ın huzurunda divan dur, Allah'ın huzurunda dur" buyurduysa o halde bu namaz beş vakit namaz değil; beş vakit namazın arasındaki vakittir ve bu vakitlerde divanda, huzurda duruştur. Bu ayet; "namazda Allah'ın huzurunda nasıl duruyorsan diğer vakitlerde de öyle Allah'ın huzurunda namazda, divanda dur, Allah'ın huzurunda duruşunu koru, muhafaza et" manasına gelir. Orta namazı, Allah'ın ayet-i kerimede; **"nerde olursanız olun, ister tek başınıza ister başkalarıyla beraber olun, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın**[26] buyurduğu gibi Allah'ın huzurunda olduğunu unutmamaktır.

İnnallâheşterâ minel mu'minîne enfusehum ve emvâlehum: "Allah mü'minlerden canlarını ve mallarını satın almıştır." **Bi enne lehumul cenneh:** "Onlara cenneti verme karşılığında." Kimdir bu mü'minler, cenneti nasıl satın alırlar, mallarını ve canlarını nasıl feda ederler? **Yukâtilûne fî sebîlillâh:** "Allah yolunda savaşırlar." **Fe yaktulûne ve yuktelûn:** "(Savaşırken) Hem öldürürler, hem öldürülürler." **Va'den aleyhi hakkâ:** "Onlar üzerindeki va'dimiz haktır." Onlar böyle yapınca onlara yaptığımız va'dimiz hak olur. **Fît tevrâti vel incîli vel kur'ân:** "Bu Tevrat'ta da, İncil'de de, Kur'an'da da böyledir." Yani, Allah'ın hükmü değişmez. Malını, canını feda etmedikçe cenneti alamazsın ve bütün kavimler için benim koyduğum ölçü budur, buyurdu Allah.

[26] Sebe /46

Ve men evfâ bi ahdihî minallâh: "Kim, Allah'a verdiği sözünde sadakat gösterirse (ahdine vefa ederse)." Allah'a verilen söz nedir, ahde nasıl vefa edilir? -Allah, Kur'an'da her neyi buyurmuşsa "ben Allah'a, Allah'ın kitabına iman ettim" diyenler Allah ile ahitleşmiştir. Bu nedenle ayetlerin gereğini yerine getirmelidir. **Festebşirû bi bey'ıkumullezî bâya'tum bihî:** "Yaptıkları bu alışverişten dolayı onları müjdele (onlara müjdeler olsun)." Onlar alışverişi Allah ile yapmışlardır. Onlar malını, canını verip cenneti satın almışlardır, bu alışverişten dolayı onlara müjdeler olsun, buyurdu Allah. **Ve zâlike huvel fevzul azîm:**[27] "İşte azim olan fazilet budur (feyiz budur, kurtuluş budur)." Bunu yapan büyük olmuştur, azim olmuştur, azim iş yapmıştır.

Allah bundan sonraki ayette müjdelediği mü'minlerin kim olduklarını beyan eder.

Et tâibûn: "Tövbe edenler (Allah'a dönmüş olanlara müjdeler olsun)." **El âbidûn:** "(Allah'a) Âbd olanlar." Demek ki tövbe etmeden, Allah'a dönmeden âbd olunmuyormuş. Tövbe edip, Allah'a dönerek âbd olanlara müjdeler olsun. Allah'a âbd olanların halleri nasıldır? **El hâmidûn:** "Hamd edenler." **Es sâihûn:** "Oruç tutanlar." **Er râkiûn:** "Rükûya varanlar." Rükû edenler, Allah'ın emri, hükmü karşısında eğilenler**. Es sâcidûn:** "Secde edenler." Namaz kılanlar, Allah'a secde edenler. **El âmirûne bil ma'rûf:** "İyiliği emredenler (iyiliğe davet edenler)." **Ven nâhûne anil munker:** "Münkerden (kötülükten, yanlıştan da) nehyetmeye çalışanlar (nehyedenler)." **Vel hâfizûne li hudûdillâh:** "Allah'ın hududunu muhafaza edenler." Bu haller Allah'ın hududunu muhafaza etmektir. Benim hududumu muhafaza et, buyurdu Allah. **Ve beşşiril mu'minîn:**[28] "İşte bu mü'minleri müjdele." Böyle olanları müjdele. Allah böyle yapanlar için "mü'min" buyurdu.

[27] Tevbe /111
[28] Tevbe /112

Bu durumda tövbe edip Allah'a dönmez, ona âbd olmaya çalışmaz, aksine kul olduğumuzu, âbd olduğumuzu unutursak, Allah'tan yüz çevirir, ona hamd etmez, onun her işini güzel görüp övgüye layık görmez ve oruç tutmazsak Allah'ın hududunu muhafaza etmemiş oluruz.

Oruç; aç kalmak demek değil, Allah'ın hükmünün dışına çıkmamaktır, Allah'ın yasakladığı şey helal da olsa onu yapmamak ve Allah'ın "güzel" dediğine "güzel" demektir.

Aynı şekilde rükû etmez; yani Allah'ın emri, hükmü, takdiri karşısında eğilmez, Allah'a secde etmez, iyiliği tavsiye edip kötülükten, yanlıştan da men etmezsek yine Allah'ın hududunu çiğnemiş oluruz.

Kirâmen kâtibîn: "Kerim olan kâtipler." **Ya'lemûne mâ tef'alûn:**[29] "Onlar siz her ne yaparsanız onu bilir."

İn kullu nefsin lemmâ aleyhâ hâfız:[30] "Hiçbir kimse yoktur ki onun üzerinde bir muhafız olmasın." Onun yaptıklarını hıfzeden, muhafaza eden bir muhafız olmasın. Onlar kerim olan kâtiplerdir.

Ve mâ kâne li mu'minin ve lâ mu'minetin: "Hiçbir mü'min erkek ve mü'min kadın için (bir yol) yoktur." **İzâ kadallâhu ve resûluhu emra:** "O konuda Allah ve resulü bir hüküm vermişse (ne bir erkek ne de kadın bir mü'min için başka bir yol yoktur)." **En yekûne lehumul hıyeratu min emrihim:** "(Allah ve resulünün) Hükmü karşısında onların başka bir tercihi olamaz." Yani "Allah böyle emretmiş, resulü de böyle uygulamış" dendiğinde ne mü'min erkekler ne de mü'min kadınlar için başka türlü fikir beyan etmek, bir iş yapmak düşünülemez, böyle bir şey mümkün değildir. Tabi eğer mü'minlerse! **Ve men ya'sıllâhe ve resûlehu:**

[29] İnfitar /11-12
[30] Târık /4

"Kim ki Allah'a ve resulüne asi olursa." Demek ki biri Allah ve resulünün emrini dinlemediğinde Allah'a ve resulüne asi oluyormuş! Konu her ne olursa olsun bir mü'mine herhangi bir konu hakkında "Allah'ın emri budur, Resulullah böyle yapmıştır" dendiğinde mü'min bu hüküm karşısında fikir beyan edemez, hükmün dışında başka türlü yapamaz, yaparsa Allah'a ve resulüne asi olmuş olur. Bunu Allah söylüyor. **Fe kad dalle dalâlen mubînâ:**[31] "O, apaçık bir delalettedir."

Demek ki mü'min olmak sorumluluğu, Allah'a ve resulüne itaati gerektiriyormuş! Hal böyleyken özellikle dünyalık bir şey için misal; miras için Allah'ın emri söylendiğinde birileri kendine ya da kanuna göre hüküm verip "ama bu hakkı bana kanun tanımış" diyebiliyor! Oysaki kim nasıl söylerse söylesin, Allah öyle söylememişse o yanlıştır, bu yüzden onu kabul etmek doğru değildir; çünkü Allah, mirasın nasıl taksim edilmesi gerektiğini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır ve mü'minler ancak Allah'ın ve resulünün söylediğini kabul eder.

Evet, Allah hafizdir; insanı, aynı şekilde yaratmış olduğu bütün varlığı, bütün mahlûkatı muhafaza eder. Allah ayet-i kerimede; **"yerde, gökte ve ikisi arasında ne varsa hepsini insanın hizmetine verdim"**[32] buyurmuştur. Allah'ın, hizmetçiyi muhafaza etmesi farklı, hizmet edileni muhafaza etmesi farklıdır. Allah, varlığı insan için, insanı da kendisi için muhafaza eder; yani Allah, insanı kendisine âbd olsun, ayna olsun, halife olsun diye muhafaza eder. Eğer mü'minler, Müslümanlar bunu anlamadıysa İslam'ı ibadetten ibaret zannettiyse, ibadeti niçin yaptığını anlamamış, ibadeti araç değil de amaç olarak anlamışsa o halde dinini tanımamış, anlamamış demektir. Böyle bir din hiç Allah'ın dini olur mu!

[31] Ahzâb /36
[32] Lokmân /20

Hangi ibadetler olursa olsun bütün ibadetler araçtır. Örnek vermek gerekirse; namaz, miracın, oruç da nefsi tezkiye etmenin, kontrol altına almanın aracıdır. Bütün ibadetler böyledir. Amaç; ibadet etmek değil, Allah'a âbd olmaktır. Bu yüzden ibadet âbd olmanın gereğidir.

İbadetin bu özelliğini anlamayıp "hayatın gayesi nedir" sorusuna "hayatın gayesi ibadet etmektir" diyen biri hiçbir şey anlamamıştır. İstendiği kadar ona "âlim" denmiş olsun, o âlim değildir. Çünkü âlim; Allah'ı, kendini bilendir. Böyleleri ise daha insanı, rabbinin muradını, Allah'ın onlardan ne istediğini bile anlamamıştır! İnsan, Allah'ın kendisinden ne istediğini anlamazsa onu kazanması mümkün değildir. Öyle olmuş ki dini en çok kim taklit ediyorsa ona "tamam, bu güzel Müslümandır, İslam'ı yaşıyor" deniliyor, ümmet böyle bir hale gelmiştir!

Allah ayet-i kerimede; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[33] buyurur. Allah, hayatın gayesi olarak güzel yapmamızı istiyor. Bizim de yaptığımız ibadetler bizi güzelleştirmelidir. Bu yüzden insanlar için, kendimiz için, başkaları için, varlık için güzel şeyler yapmamız gerekir. Ancak güzel yaparsak Allah bizi güzelleştirir, biz de güzel oluruz, dolayısıyla güzel yere layık oluruz; ama kötü yapar, yanlış yaparsak bunu ne adına, kim adına yaparsak yapalım bu defa güzel olmayan yere layık oluruz.

Öyleleri var ki kötü yapıp küfrettiği halde "ben bunu Allah adına yapıyorum, Allah adına küfrediyorum" diyor! Tövbe estağfurullah! Hiç böyle bir şey olabilir mi! Aynı şekilde hakaret edip ölmüş kardeşinin etini yiyor, sonra da; "bunu Allah adına yapıyorum" diyor! Hiç bu kadar terbiyesizlik olur mu! Allah ona "kulum, güzel yap" desin, o ise yanlış yapsın, kötü yapsın, sonra

[33] Mülk /2

da “ben bunu Allah adına yapıyorum” desin, bu hiç olacak şey midir!

İnsan için örnek olan, ölçü olan zat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’dir. Bu yüzden onun hayatına bakıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl yapmışsa öyle yapmamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz insanları imana davet ederken yahut mü’min kardeşine muamele ederken ona küfretmiş mi ya da dedikodusunu yapıp hakaret etmiş midir? -Haşa, kesinlikle hayır! Böyle bir şeyin düşünülmesi bile doğru değildir. Bu durumda biri insanları davet ederken veya onlara muamele ederken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi muamele etmiyorsa o halde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in örnekliğini, peygamberliğini kabul edememiş bunun yerine “ben peygamber olmalıydım, ben olsaydım böyle yapardım, bu yüzden ben de böyle yapıyorum” demiştir.

Allah’a ve resulüne itaat edip etmediğimize ve onun resulünü kendimize örnek alıp almadığımıza bakmamız gerekir. Ölçü budur! Anlamadık diye bir şey yoktur. Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim gibi bir beşerdir; ama bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur’an olmuş ve bizim için örnek olmuştur. Allah da onu önümüze koyup “senden onun gibi bir kul, bir âbd olmanı istiyorum” demiştir.

Ne diyoruz?

Sadakallahulazim; Allah doğruyu söylemiştir. Gerisi kim ne söylerse söylesin yalan söylemiştir. Biri kazandıysa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e uyduğu, ona benzediği kadar kazanmıştır.

Evet, Allah’ın El Hafiz ismini hep beraber ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya, Hafiz isminin üzerimizde nasıl tecelli edeceğini öğrenmeye çalıştık. Bu sohbetimiz vesilesiyle Allah’ın muhafaza etmemizi emrettiklerini muhafaza eder ve kendi üzerimizde hafiz oluruz inşallah.

Allah bizi muhafaza etmemizi emrettiklerini muhafaza edenlerden eylesin. Allah bizi her anda onun muhafazasında olduğunu bilenlerden, Allah'ın hafiz olduğunu unutmayanlardan eylesin. Allah bizi namazının içini boşaltanlardan ve ibadetleri niçin yaptığını bilmeyenlerden eylemesin. Allah bizi namazını muhafaza edip ayağa kaldıranlardan, orta namazına dikkat edip Allah'ın huzurunda divan duranlardan eylesin. Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek olarak alanlardan ve kiminle muhatap olursak olalım Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

EL KAHİR

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, nüzul sırasına göre anlamaya, öğrenmeye ve rabbimizi isimlerinden tanımaya çalışıyoruz. Daha önce Allah'ın Kahhar ismini anlamaya çalışmış, kahharın; bütün varlığa, mevcudat'a boyun eğdiren olduğunu ve her şeyin ona boyun eğen olduğunu öğrenmiştik. Eğer her şey Allah'a boyun eğmiş olmasaydı her şey karmakarışık olur; yani kaos oluşurdu. Bu yüzden varlık, varlıkta duruyorsa Allah'a boyun eğdiğinden dolayıdır.

Bu sohbetimizde de hep beraber Allah'ın El Kahir ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah'ın Kahir ismi özel bir isimdir; yani Kahhar ismi bütün varlığa boyun eğdirenken Kahir ismi, özel olarak kullarına boyun eğdiren demektir. Allah ayet-i kerimede **Ve huvel kâhiru fevka ibâdihî:**[1] "O (Allah) kullarının üzerinde kahirdir" buyurmuştur. Allah, kullarının üzerinde özel olarak kahirdir.

Allah, kuluna kulu iman etsin, Hz. İnsan olsun, Allah'a âbd olsun diye boyun eğdirir. Bu durumda kul, Allah'a boyun eğmeyi kabul etmediği takdirde Allah ona boyun eğmesi için Kahir ismiyle, Kahhar ismiyle tecelli eder.

Allah ayet-i kerimede; **"onlar senede birkaç sefer onları sıkıntıya, musibete uğrattıklarımızı görmüyorlar mı"**[2] buyurur.

[1] Enâm /61
[2] Tevbe /126

Allah, kullarının kendilerine gelmeleri, akıllarını başlarına toplamaları, ilah olmadıklarını, Allah dilerse kendilerini sıkıntıda bırakacağını bilmeleri için bir uyarı, ikaz mahiyetinde bu sıkıntıları kullarına verir.

Allah'ın, kuluna boyun eğdirmesi kulunun güzel olması içindir. Bu nedenle Allah'ın Kahhar ismi, rahmetiyle, sevgisiyle beraber tecelli eder. Nasıl ki anne babalar, çocuklarının iyiliğini istediği için onlar yanlış yaptıklarında çocuklarını uyarıp ikaz ediyor, gerektiğinde onları dövüyorsa Allah'ın Kahir isminin tecellisi de böyledir. Bütün musibetler, sıkıntılar kul doğru yapsın, yanlış yapmasın diyedir; ama bu, görenler, görmek isteyenler ve görmeye çalışanlar için böyledir.

Kul yaşadığı musibetleri, kendini temizlemek için bir imkân olarak görmek yerine birilerine bağlayarak "şu şöyle yaptı, bu yüzden böyle oldu" deyip bahane arar, suçu birilerine atarsa Allah'ın huzurunda olduğunu ve Allah'ın kendisine muamele ettiğini anlamamış olur; çünkü rabbi onunla karib olarak yakından ilgilenir ve onu düzeltmeye çalışırken o ise mü'mince bir bakışa sahip olmadığı için başka sebepler arar, Allah'ı görmemek ve kendisine olan muamelesini anlamamak için direnir.

Eğer kul, Allah'ın muradını görürse başına gelen musibet, bela, çektiği sıkıntı kendisi için rahmet olur, güzellik olur; çünkü kul bu sıkıntılar vesilesiyle yanlışından döner ya da eksik yapmışsa eksiğini tamamlar.

Mutlaka hepimiz bu hali yaşıyor ve görüyoruz; herhangi bir sorun, sıkıntı olduğunda "ben nerde yanlış yaptım" ya da "ben nerde eksik yaptım" demek yerine birilerini suçlarız. Hâlbuki kendimize bakarken kendimize veya insanlara göre değil Allah'a göre bakmamız ve Allah'a göre bakıp "acaba rabbim bu olayda neyi murad etti, hangi tarafımı düzeltmek ya da bana hangi ikramda bulunmak istedi" dememiz gerekir.

En büyük kahra en büyük olanlar müptela olur ve en büyük kahırla karşı karşıya kalır, bunlar peygamberlerdir; çünkü yanlış yapmadıkları halde sırf en yüksek makama ermeleri ve rablerini tanımaları için en büyük musibetlere uğramışlardır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"en büyük sıkıntıyı ben, peygamberler, sonra bize yakın olanlar çeker"*[3] buyurmuştur.

Mesele anlaşılmayınca, bir sorun, sıkıntı olduğunda hemen "bu nerden başımıza geldi, bu niye böyle oldu" diye feryat edilir. Allah ayet-i kerimede; **"onlar 'bu nerden başımıza geldi' dediler. De ki: Kendi ellerinizle yaptıklarınızdan dolayı"**[4] buyurmuştur. Diyelim ki kendi elimizle bir yanlış yapmış olmasak bile yine bir musibet gelir mi? -Elbette gelir. Peygamberler yanlış mı yapmış? -Hayır. Her biri en yüksek makama ersin, Allah'ı tanısın diye Allah onları böyle imtihanlara tabi tutmuştur; çünkü en yüksek makam Allah'ı tanıma makamıdır, marifetullah makamıdır.

İnsan, Allah'ı ancak tanıdığı kadarıyla sever, sevdiği kadarıyla da yükselir, yücelir, Allah'a yakın olur. Bu yüzden en yüksek makam, Allah'ı tanıma makamı; yani marifetullah makamıdır.

Allah, peygamberlerine "ben mağlup oldum" diyene kadar büyük bir muamelede bulunmuş, sonra da onlara ikram etmiştir. Kul böyle bir halden sonra "benim de bu nimetin oluşmasında payım var" diyemez; çünkü "ben mağlup oldum" demiştir. Böyle dediği için de gelecek hiçbir nimeti kendisine mal etmez.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e buyurur. **İzâ câe nasrullâhi vel feth:** "Sana Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman." **Ve raeyten nâse yedhulûne fî dînillâhi efvâcâ:** "İnsanların bölük bölük (fevc fevc) Allah'ın dinine girdiğini gördüğün zaman." **Fe**

[3] Râmûzu'l-Ehâdîs, S. 71, 983. Hadis. Ahmed B. Hanbel, Buharî, Tirmizî, İbn-i Hıbban, Müstedrekten. Bk. İbn-i Mâce II, 1321, 1331, 1335
[4] Âli İmran/165

sebbih bi hamdi rabbik: "Rabbini hamd ile tesbih et." **Vestagfirh:** "Bir de istiğfar et." **İnnehu kâne tevvâbâ:**[5] "Muhakkak ki o, tövbeleri çokça kabul edendir." Görünüşe bakıldığında bir fetih olmuştur; çünkü insanlar fevc fevc, Allah'ın dinine girmiştir. Böyle olduğu halde Allah "rabbini tesbih et, bir de istiğfar et; yani eğlence tertipleyip 'biz güzel yaptık' deme, bir de üstüne tövbe ve istiğfar et" buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de zaten aynen öyle yapmıştır.

Sahabeler anlatır; "*Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mekke'yi fethettiğinde hem istiğfar ediyordu hem de istiğfar ederken başını o kadar eğmişti ki başı bindiği devenin boynuna değiyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu halde başını kaldıramadı; yani muzaffer bir komutan edasıyla değil bir kul olarak Mekke'ye girdi."*

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz işi Allah'ın yaptığını biliyordu. Bunu Kahrolmadan tatmak mümkün değildir. Allah önce Kahhar ismiyle, Kahir ismiyle tecelli edip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kahretmiş; yani musibetle, sıkıntıyla, belayla, dedikoduyla, iftirayla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yoğurmuştu. Öyle ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz artık kendisinde bir güç, bir kuvvet görmüyordu ve hayatının bütünüyle Allah'a ait olduğunu görüyor, kul olduğunu, âbd olduğunu bütünüyle tadıyordu. Bu yüzden hiçbir şeyi, hiçbir güzelliği kendisine mal etmiyor ve yanlış olunca da "ben yanlış yaptım" diyordu. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ben günde yüz sefer istiğfar ederim"*[6] buyurmuştur.

Allah ayet-i kerimede **"Allah, kulları üzerinde kahirdir"**[7] buyurdu. Allah'ın isimlerinin kendisinde tecelli etmediği bir kul hiçbir zaman kemale eremez; çünkü daha rabbini tanımamıştır. Allah'ın bir ismini tanımayan bir kulun imanının bir parçası, bir

[5] Nasr /1-3
[6] Muslim, Zikr 41, (2702); Ebu Davud, Salat 361, (1515)
[7] Enâm /61

bölümü yoktur. Bu yüzden rabbini bilsin ve tanısın diye Kahir ismi kulda da tecelli eder; yani kulu kahir olsun diye Allah bu isminden kuluna da ikram eder. Bu nedenle kul kendi hayatı ve nefsi üzerinde kahirdir, kahir olmalıdır; ama Kahir ismi tecelli ederken kulun rahmetine, muhabbetine, ikramına, keremine göre tecelli eder. Yoksa Kahir isminin tecelli etmesindeki mesele kulu kahretmek değildir.

Allah'ın Kahir ismi bir de kendisine iman etmeyenlere, kendisini kabul etmeyenlere azap ve gazap olarak tecelli eder. Allah'ın bir mü'mine Kahir ismiyle tecelli etmesi Allah'ın rahmetidir, muhabbetidir ve Vedud isminin, İlah isminin tecellisidir; ama kul bunu görmek, anlamak istemezse bu ona hem dünyada hem de ahirette azap olur. O kul burada sıkıntı çeker, sıkıntıyı çekerken de isyan eder, feryat eder, itiraz eder ve sanki Allah yokmuş gibi konuşur, düşünür, muamele eder. Dolayısıyla böyle bir kul hem dünyada hem de ahirette sıkıntı çekmiş ve kahrolmuş olur.

Herkes hesabını Allah'a verir. Bu yüzden hayatı yaşarken Allah'ın huzurundaymış gibi bir hayat yaşayıp Allah'a her anda hesap vermemiz, bir şey yaparken, konuşurken mutlaka Allah'ın hesabını yapmamız gerekir. Allah nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun, muamele kimden ve nerden gelirse gelsin; "ya rabbi senin bu olaydaki muradın nedir, ben nerde yanlış yaptım, nerde eksik yaptım" deyip önce Allah'a bakmamız ve bunu anlamaya çalışmamız gerekir. Bu şekilde bakıp bu dünyada hesabını veremeyen, kendini hesaba çekmeyen biri öbür tarafta şok bir hesapla karşı karşıya kalır.

Allah ayet-i kerimede kaybederek ölenler için; **"onlara kaynar sudan ziyafet vardır"**[8] buyurmuştur. Bu, kaybederek ölenlere şok bir haber olduğu anlamına gelir ve bu şok haber

[8] Vâkıa /93

onların hiç ummadığı, beklemediği bir şeydir. Allah'ın Kahir isminin geçtiği ayetlerde Allah; **"şeytan onları kandırır, onlar şeytana arkadaş olur, şeytana uydu olur, sonra şeytan onlara yaptıklarını güzel gösterir"**[9] buyurur. Yani böyleleri bir de yanlışlarını sanki güzel şeymiş gibi savunurlar.

Allah'ın Kahir ismi aynı zamanda büyücülerle, büyülenmekle ilgili Hz. Musa (a.s.)'ın kıssasında geçer.

Kahir ismi tecelli etmezse insan büyüye kapılır. Büyü yapmak; olmayan bir şeyi varmış gibi görmek veya göstermektir; yani yanlışı doğru, doğruyu yanlış, batılı hak, hakkı batıl ve Allah'ın sevmediği bir şeyi seviyormuş, sevdiği bir şeyi de sevmiyormuş olarak görmek ve göstermektir. Büyü budur, böyle olanlar büyülenmiştir. Bu halde olanları büyüleyip kandıran elbette ki şeytandır.

Allah'ın Kahir ismi bir kulda tecelli ederse o kul kendindeki yanlışı görüp yanlışını kahreder ve nefsinin yanlışına, hilesine, şeytana boyun eğdirir, onu kabul etmez. Kahir ismi tecelli etmezse bu defa kul gücünün yanlışını düzeltmeye yetmediğini zannedip nefsine ve şeytana boyun eğer. Sonra da yanlışı doğru olarak kabul edip yanlışına doğruymuş gibi muamele eder. İşte bu, büyüye kapılmaktır, büyülenmiş olmaktır, yanlışı doğru görmektir.

İsterseniz şimdi de Allah'ın Kahir isminin geçtiği ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve huvel kâhiru fevka ibâdihî: "O, kulları üzerinde kahirdir." O dilemeden hiç kimse onun emrinden, hükmünden çıkamaz, adım atamaz, nefes alamaz. **Ve yursilu aleykum hafaza:**

[9] Enâm /43, Zuhrûf /36

"(Allah) Sizin üzerinize muhafızlar gönderir." Allah, kullarını muhafaza etsin diye kulları üzerine melekler gönderir. **Hattâ izâ câe ehadekumul mevt:** "Ta ki sizden birinize ölüm geldiğinde." **Teveffethu rusulunâ:** "Resullerimiz (gönderdiğimiz elçiler) onları vefat ettirir (onların canlarını alır)." **Ve hum lâ yuferritûn:**[10] "Onlar işini kusursuz yaparlar."

Allah, kulları üzerinde kahirdir, kullarını koruyan, muhafaza eden, ettiren odur. Bununla beraber Allah, kulunu vefat ettirirken hata yapmaz, yanlış yapmaz, eksik yapmaz. Bazen ölümle ilgili menkıbelerde; "falan kişinin yanlışlıkla ruhu alındı" diye hikâyeler anlatılır. Oysaki böyle bir şey yoktur. Böyle söyleyen biri ayete ters düşer. Dinini bilmeyenler böyle şeyler anlatırlar, sonra kendisine inananlarla birlikte hep beraber küfre sürüklenirler.

Evet, Allah "siz benim kulumsunuz ve ben sizin üzerinizde kahirim; yani her zerreniz bana boyun eğmiştir, ruhunuz da, ölümünüz de buna dâhildir" buyurdu. Allah ölümle kula boyun eğdirir, hatta sadece ölen kula değil vefat edenin yakınlarına da boyun eğdirir. Tabi, vefat eden kişinin yakınları bu ölümden ibret alırlarsa boyun eğerler, yoksa boyun eğemezler. Bu nedenle yakını vefat eden birinin "demek ki dünya faniymiş, Allah bizi huzura alıyormuş" deyip Allah'a dönmesi ve hayatını ahireti kazanmaya yönelik yaşamaya çalışması gerekir.

Bilmemiz lazım ki Kahir olan Allah'a boyun eğmeyen, şeytana ve nefsine boyun eğer.

İnsan hakkında, din hakkında, hayat hakkında konuşmaya hak sahibi olan sadece Allah'tır. Allah'ın vahyi dışında konuşanlar kendini Allah'ın yerine koymuştur. Bu her konu hakkında böyledir. Her zamanda her mekânda söz hakkı Allah'ındır. O halde önümüze ne gelirse gelsin onu önce Allah'a sorup; "ya rabbi bu konuda sen ne diyorsun" diye düşünmemiz gerekir. Allah ayet-i

[10] Enâm /61

kerimede; **"de ki: Siz dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz"**[11] buyurmuştur. Yani "siz Allah'ın vahyettiği gibi söylemiyorsunuz, yoksa Allah dini sizden mi öğrenecek!" Bu yüzden karşılaştığımız şeyleri Allah'ın vahyine götürüp "bu konu hakkında rabbim ne buyurmuş" demez, herhangi bir şeyi başkalarına göre anlarsak bu durumda kimi dinlersek dinleyelim hiç farkında olmadan o kişi bizim ilahımız olmuş olur.

Kul innî ehâfu in asaytu rabbî azâbe yevmin azîm:[12] "De ki: Eğer ben rabbime isyan edersem (rabbime ters düşersem, vahyini kabul etmezsem) o azim günün (büyük günün) azabından korkarım." Yani asi olursan büyük günde azabı görürsün.

Men yusraf anhu yevme izin: "O gün azap kimden giderilirse." **Fe kad rahimehu:** "İşte o, rahmete nail olmuştur." **Ve zâlikel fevzul mubîn:**[13] "Ve bu apaçık kurtuluştur."

Ve in yemseskallâhu bi durrin: "Allah sana bir zarar dokundurursa." **Fe lâ kâşife lehu illâ huv:** "Ondan başka hiç kimse senden onu gideremez (kaldıramaz)." Bu, hayır için de böyledir. **Ve in yemseske bi hayr:** "(Allah) Sana hayrı verirse (vermeyi dilerse hiç kimse de o hayra mani olamaz)." **Fe huve alâ kulli şey'in kadîr:**[14] "O, her şeye kadirdir (her şeye gücü yetendir)."

Bu ayet de En'am Suresi 61. Ayet'teki gibi inzal olmuştur. **Ve huvel kâhiru fevka ıbâdihî:** "O, kulları üzerinde kahirdir." Yani o dilemeden kul dileyemez, kıpırdayamaz ama Allah, kuluna irade ve tercih etme hakkı vermiştir, muameleyi de ona göre yapar, kulunu göz ardı etmez. **Ve huvel hakîmul habîr:**[15] "O, hakim ve

[11] Hucurât /16
[12] Zumer /13
[13] Enâm /16
[14] Enâm /17
[15] Enâm /18

habirdir.” Allah her işinde hikmet sahibidir, bununla beraber her şeyden haberdar olandır.

Demek ki Allah’ın Kahir ismi kulun üzerinde, Allah haberdar olduğu için hikmetle tecelli ediyormuş. Kahir ismi Allah’ın kul üzerindeki muradı gerçekleşsin; yani kul, Allah’a yaklaşsın, rahmete nail olsun, Hz. İnsan olsun, Allah’a dönsün diye tecelli eder. Allah kulunun halinden haberdardır, ona nasıl muamele etmesi gerektiğini bilir ve yaptığı muamele de onun mutlaka hikmetinin sonucudur. Bunu Allah söylüyor.

Şimdiye kadar Allah’ın El Esmau’l Husna’sını anlamaya çalışırken Allah’ın, kulu üzerinde nasıl Kahir olduğunu ve kuluna muameleyi yaparken onu nasıl da göz ardı etmediğini hâkim ve habir olduğunu iyi bir şekilde anlamışızdır inşallah.

Kul eyyu şey’in ekberu şehâdeh: “De ki (onlara) Şahitçe (şahitlikçe) en büyük nedir?” **Kulillâh:** “De ki: Allah.” En büyük şahitlik Allah’ın şahitliğidir, Allah’ın şehadetidir. **Şehîdun, beynî ve beynekum:** “(O) Bizimle sizin aranızda şahittir (de).” Bizim için de Allah’ın şahadeti geçerli midir? -Elbette ki geçerlidir. Allah her zaman şahittir. Allah’ın şahitliğini onun ayetlerine göre anlamak gerekir. Sen, Allah’ın ayetlerine göre güzel ve doğru yapıyorsan Allah senin güzel ve doğru yaptığına şahitlik eder; ama yanlış yapıyor, ayetlere göre değil de kendine göre doğru yaptığını iddia ediyorsan bu defa Allah doğru yaptığına değil senin yalancı olduğuna şahitlik eder. En büyüğün en büyük şahitliği böyledir.

Bu yüzden biri cennetlik mi cehennemlik mi olduğunu anlamak isterse Allah’ın kitabına ve resulünün ölçüsüne bakıp kendini bu ölçüye vurmalıdır. Yoksa dini kendine göre uydurup o uydurma din ile “biz böyle yaptık cennetliğiz” diyorsa onun bu iddiası geçerli değildir. Zaten halini Kur’an’ın ölçüsüne ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in hayatına vurup Allah’ın şahitliğine arz etse Allah onun yalancı olduğuna şahitlik eder. Allah’ın

vahyine uyan biri de kendini Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurduğunda Allah onun cennetlik olduğuna şahitlik eder.

Ve ûhiye ileyye hâzâl kur'ân: "Ve (Allah) bana bu Kur'an'ı vahyetmiştir." Şahitlik bu Kur'an iledir. Kur'an'ı niçin vahyetmiştir? **Li unzirakum bihî:** "Onunla sizi uyarayım diye." Size onu inzar edeyim diye. İnzar etmek; nazara sunmak, anlatılan şeyi karşıdakinin gözünde canlandıracak şekilde anlatmaktır. Yani Allah'ın ne dediğini, ne demek istediğini, muradının ne olduğunu gözünüzün önüne sereyim diye Allah bu Kur'an'ı bana vahyetmiştir. **Ve men belag:** "Bir de ulaşabildiğim herkese (bununla onları inzar edeyim diye)."

E innekum le teşhedûne enne meallâhi âliheten uhrâ: "Eğer siz Allah'tan başka ilah olduğuna şahitlik ediyorsanız." **Kul lâ eşhed:** "De ki: Ben şahadet etmem." **Kul innemâ huve ilâhun vâhid:** "De ki: O ancak vahid olan ilahtır (Allah'tır)." Yani El Esmau'l Husna'nın kendisine ait olduğu Allah'tır. **Ve innenî berîun mimmâ tuşrikûn:**[16] "Ve (de ki) Ben sizin (Allah'a) şirk koştuklarınızdan beriyim." Arkadaşlar bizim neden böyle feryat ettiğimizi; yani Allah'a iman edelim, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayalım dediğimizi Allah'ın bu ayetlerini dinleyince inşallah daha iyi anlarlar.

Şimdiye kadar zaten hep Allah'tan başka ilah olmadığını anlatmaya çalıştık. Bütün anlattıklarımızı bir cümleye sığdıracak olsak bu cümle; Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerikeleh: "Allah'tan başka ilah yoktur, o vahiddir, şeriki yoktur" cümlesi olur. Allah vahittir; sıfatlarında, isimlerinde bir olan, tek olandır. El Esmau'l Husna, Allah'a aittir ve Allah'ın El Esmau'l Husna'sında şeriki yoktur. Başkaları bunun tam tersi olduğuna şahitlik ederse "ben şahadet etmiyorum, de" buyurdu Allah. Biz de aynen öyle yapıyoruz, başkalarının söylediğine değil Allah'ın söylediğine

[16] Enâm /19

şahitlik yapıyor ve "Allah'tan başka ilah yoktur, o vahid olan ilahtır" diyoruz.

Ellezîne âteynâhumul kitâb: "Kendilerine kitap verdiklerimiz." Yani Yahudiler, Hristiyanlar. **Ya'rifûnehu kemâ ya'rifûne ebnâehum:** "Onlar kendi çocuklarını tanıdıkları gibi onu tanırlar."

Hatta sahabeden biri önceden Yahudi olup sonradan iman eden bir sahabeye *"Allah ayet-i kerimede; Yahudilerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kendi çocuklarını tanıdığı gibi tanıdıklarını buyuruyor. Bu konuda ne diyorsunuz, siz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıyor muydunuz" diye sorar. Önceden Yahudi olup iman eden sahabe; "vallahi öyledir, kendi çocuklarımızın bize ait olmama ihtimali binde bir de olsa vardır; ama onun Allah'ın resulü olmama ihtimali yoktur. Nasıl ki çocuklarımızın bize ait olduğunu biliyor, çocuklarımızı tanıyorsak onu da öyle tanıyorduk" diye cevap verir.* Bu yüzden iman etmeyenler işlerine gelmediği ve dünyayı tercih ettikleri için bile bile iman etmemişlerdir. Zaten Allah ayetinde iman etmeyenlerin bile bile iman etmediklerini buyurmuştur.

Ellezîne hasirû enfusehum: "Onlar nefsini hüsrana uğratanlardır." Hasirû; hasar demek, zarar etmek demektir; yani hüsran, zarar etmek manasına gelir. Peki, onlar neyden zarar ettiler? -"Enfusehum" onlar nefislerinden zarar ettiler; yani Allah'ın kendilerine nefhettiği ruhu kaybettiler. **Fe hum lâ yu'minûn:**[17] "Onlar iman etmezler."

Ve men azlemu: "En zalim kimdir?" Allah ayetin devamında zalim olanların halini anlatır. **Mimmenifterâ alâllâhi kezib:** "Allah'a yalan yere iftira atandan (daha zalim kim vardır)?" Allah'ın söylemediği bir şeyi Allah söylemiş gibi söylemek, Allah'ın kendini vasfetmediği bir vasıfla Allah'ı vasıflandırmak ve dini

[17] Enâm /20

Allah'tan öğrenmeden biliyormuş gibi yapıp Allah'a dinini öğretmek Allah'a yalan yere iftira atmaktır. **Ev kezzebe bi âyatihî:** "Ya da onun ayetlerini yalan sayandan (daha zalim kim vardır)?" Yani ayeti dinlemiş, anlamış; ama sanki hiç dinlememiş, anlamamış gibi yapandan daha zalim kim vardır! **İnnehu lâ yuflihuz zâlimûn:**[18] "Muhakkak ki o (Allah) zalimleri felaha erdirmez." Zalimler için felah yoktur, kurtuluş yoktur. Böyle yapanlar zalimdir, en zalimdir ve bunlardan daha zalim kimse yoktur, bunlar kurtuluşa da ermezler.

Ve yevme nahşuruhum cemîa: "Hepsini mahşerde toplayacağız." O hesap günü (Kıyamet günü) hepsini mahşerde toplayacağız. **Summe nekûlu lillezîne eşrakû:** "Sonra (Allah'a) şirk koşanlara şöyle söyleyeceğiz (diyeceğiz ki)." **Eyne şurakâukum:** "Ortak koştuklarınız nerede?" Bana şirk koştuklarınız hani nerede? **Ellezîne kuntum tez'umûn:**[19] "(Hani benim ortaklarım olduğunu) İddia ettikleriniz (nerede)?"

Summe lem tekun fitnetuhum illâ en kâlû: "Sonra onların bir çareleri kalmaz, konuşmak zorundadırlar (cevap vermek zorundadırlar)." Ne diyecekler? **Vallâhi rabbinâ mâ kunnâ muşrikîn:**[20] "Vallahi ya rabbi! Biz sana şirk koşmadık (biz müşrik değiliz)." Onlar bir de böyle yemin ederler. Zaten dünyadayken de böyle söyler, hatta en kâmil mü'min olarak kendilerini görürler. Kıyamet günü de yemin edip "biz müşrik değildik, sana şirk koşmadık" diyecekler; çünkü hiçbir şey için "bu, Allah'ın ortağıdır" dememişlerdir ama Allah'a isimlerinde şirk koşmuşlardır.

Müşrikler de böyleydi; onlar da Allah'a iman etmiş, Allah'ı kabul etmişti, namaz kılıyorlardı, oruç tutuyorlar, Kâbe'yi tavaf ediyorlardı. Yahudiler ve Hristiyanlar da böyledir. Onların da namazları ve oruçları vardır. Hatta işi bilen Hristiyanlar kendi

[18] Enâm /21
[19] Enâm /22
[20] Enâm /23

kitaplarına göre böyle olduğunu bilir ve ramazan ayında bizimle beraber tıpkı bizim tuttuğumuz kadar otuz gün oruç tutarlar.

Unzur keyfe kezebû alâ enfusihim: "Bak! Kendi nefislerine (kendilerine) karşı nasıl da yalan söylediler!" **Ve dalle anhum, mâ kânû yefterûn:**[21] "Onların o uydurdukları (putları da) zaten kendiliğinden kaybolup gitmiştir." Onlar olmayan bir şeyle Allah'a şirk koşmuşlardır.

Allah onların nasıl şirk koştuklarını beyan eder.

Ve minhum men yestemiu ileyk: "Onlardan bir kısmı seni dinlerler." Seni dinlerler demek; Allah'ın ayetlerini dinlerler demektir. **Ve cealnâ alâ kulûbihim ekinneten en yefkahûh:** "Biz onların kalpleri üzerine perde koyduk." Ekinnet; kabuk demektir; yani onların kalplerinin üzerinde kabuk vardır. Bu yüzden Allah'ın ayetlerini, Kur'an'ı dinledikleri halde onu anlamazlar. **Ve fî âzânihim vakrâ:** "Onların kulaklarında ağırlık vardır." Manevi kulaklarında ağırlık vardır, dolayısıyla seni dinlerler; ama anlamazlar.

Ve in yerev kulle âyetin lâ yu'minû bihâ: "Onlar bütün ayetleri görseler de yine ona inanmazlar." Sen, Allah'a şirk koşanlara bütün ayetleri göstersen de, okusan da, anlatsan da, bütün müjdeleri göstersen de onlar yine de iman etmezler; çünkü anlamıyorlar. **Hattâ izâ câuke yucâdilûneke:** "Hatta sana geldiklerinde mücadele etmeye (seninle tartışmaya) kalkışırlar." Aslında seninle mücadele etmezler "sen yanlış söylüyorsun" deyip Allah'ın ayetleri ile mücadele ederler. **Yekûlullezîne keferû:** "Kâfirlerin söylediği söz şudur (anladığı şey şudur)." **İn hâzâ illâ esâtîrul evvelîn:**[22] "Bu ancak eskilerin masallarıdır." Esâtîrul evvelîn; eskilerin eserleri, eskilerden kalma hikâye demektir. Onlar Allah'ın ayetlerini dinlerken ayetleri eskilerin masalı gibi

[21] Enâm /24
[22] Enâm /25

anlar; yani "hangi çağda, hangi devirde yaşıyoruz, bu asırda bu hüküm mü geçerlidir, bu zamanda böyle mi yapılır" derler.

Ve hum yenhevne anhu: "Onlar başkalarını da ondan nehyederler, (alıkoyarlar)." **Ve yen'evne anhu.** "Hem de kendileri ondan uzaklaşırlar." **Ve in yuhlikûne illâ enfusehum:** "Onlar sadece kendilerini helak ederler." **Ve mâ yeş'urûn:**[23] "Ama bunun farkında değildirler." Allah, ayetlerinden uzaklaşan ve başkalarını da uzaklaştırmaya çalışanlar için "onlar sadece kendilerini helak ederler" buyurdu. Bahaneleri her ne olursa olsun "Allah'ı dinlemeyin, Allah dinlenilmeye layık değildir, Allah'ı dinlersen dünyayı kaybedersin" demek kendini sadece helak etmektir.

Ve lev terâ iz vukıfû alân nâr: "Onlar ateşin başında durduklarında onları bir görsen!" Ateşin başında durduklarında onların halini bir görsen! **Fe kâlû yâ leytenâ:** "Derler ki: Yazıklar olsun bize!" **Nureddu ve lâ nukezzibe bi âyâti rabbinâ:** "(Keşke, ne olurdu Allah bizi bir daha geri döndürse) Bir daha geri döndürülsek ve rabbimizin ayetlerini inkâr etmesek!" **Ve nekûne minel mu'minîn:**[24] "Ve biz mü'minlerden olsak!" Demek ki Allah'ın ayetlerini inkâr edenler ateşin başına dikildiklerinde böyle söyleyeceklermiş!

Bel bedâ lehum mâ kânû yuhfûne min kabl: "Hayır, daha önce onların gizledikleri karşılarına çıktı." Onlar neyi gizlediler? - Tabi ki Allah'ın ayetlerini gizlediler. Allah'ın ayetlerine yokmuş gibi muamele yapmak ya da işine gelmeyen ayeti gizleyip okumamak, dinlememek veya sadece işine gelen ayetleri öne sürmek ayetleri gizlemek demektir. Onların gizledikleri de karşılarına gelmiştir. **Ve lev ruddû le âdû li mâ nuhû anhu:** "Eğer onlar geri gönderilse yine (Allah'ın) yasakladığını aynı şekilde yapmaya devam ederler." Yani yine bu halde olurlar. Neden? **Ve innehum le kâzibûn:**[25] "Çünkü

[23] Enâm /26
[24] Enâm /27
[25] Enâm /28

onlar yalancıdırlar.” Çünkü Allah, dünyadayken onlara bunu öğretmişti.

Ve kâlû in hiye illâ hayâtunâd dunyâ: “Diyecekler ki: Hayat ancak dünya hayatıdır.” Biri bu cümleyi ister kullansın ister kullanmasın, dünyayı ahirete tercih etmişse böyle söylemiş ve “asıl hayat dünya hayatıdır” demiştir. **Ve mâ nahnu bi meb’ûsîn:**[26] “Biz dirilecek de değiliz.” Böyle söyleyenler, hayatı dirilmeyecekmiş, hesaba çekilmeyecekmiş gibi yaşarlar; yani hayatlarını ahirete göre değil dünyaya göre yaşarlar.

Ve lev terâ iz vukıfû alâ rabbihim: “Bir de onları rablerinin huzurunda dururken görsen.” Onların hallerini bir de rablerinin huzurunda durduklarında görsen. **Kâle e leyse hâzâ bil hakk:** “(Allah) Buyurur: Bu gördüğünüz hak değil mi (gerçek değil mi)?” **Kâlû belâ ve rabbinâ:** “Evet, rabbimiz bu gerçektir, derler.” **Kâle fe zûkûl azâb:** “(Allah) Buyurur: O zaman tadın azabı!” **Bimâ kuntum tekfurûn:**[27] “Küfrettiğinizden (nankör olduğunuzdan) dolayı (azabı tadın)!”

Şeytanla iş birliği yapan nefsine karşı Allah’ın Kahir ismiyle kahir olmayanların ve hakkı, hakikati bildiği, anladığı halde anlamamış gibi yapanların akıbeti budur. Biri Allah’ın ayetlerini dinlediği halde dinlememiş, anlamamış gibi yaparsa, Allah’ın ayetleri yüreğine, ciğerine işlemezse, sanki sıradan bir kelamı dinler gibi ayetleri dinlerse onun için sonuç budur.

Böyleleri bir de böyle yaptıkları halde nefislerini temize çıkarırlar; yani yanlış yaparlar ama yanlışlarını doğru zannederler, savunurlar ve yaptıkları yanlışı nefislerine kabul ettirirler, sonra da gerçekten doğru yaptıklarını zannederler. Böyle olanlar haktan çıkmış, ayrılmıştır.

[26] Enâm /29
[27] Enâm /30

Allah ayet-i kerimede bir de Firavun'un kahir olduğunu buyurur. Peki, böyle buyurmasının hikmeti nedir?

Hz. Musa (a.s.), Firavun'a mucizelerle geldiğini söyleyip onu imana davet edince o da bunun üzerine bütün sihirbazlarını toplar. Sihirbaz demek o zamanın bilim adamları, en ileri gelenleri, filozofları; yani en büyük âlimleri demektir. Firavun bütün o sihirbazları, âlimleri bir bayram gününde toplayıp Hz. Musa (a.s.) ile karşılaştırır ve onlara der ki: **"(Musa'yı yenerseniz size büyük ödül vardır) hem de bana yakın olanlardan olursunuz."**[28] Onlar karşı karşıya geldiklerinde Hz. Musa (a.s.)'a; **"önce sen mi atacaksın yoksa biz mi atalım"**[29] derler. Hz. Musa (a.s.) da "önce siz atın" buyurur.

Kâle elkû: "Siz atın, dedi." **Fe lemmâ elkav:** "Ne zaman ki iplerini attılar." Yani sihir gösterdiler. **Seharû a'yunen nâs:** "İnsanların gözlerini büyülediler." Olmayan bir şeyi olmuş gibi, varmış gibi gösterdiler. Bunu nasıl yaptılar? -Söyledim, o sihirbazlar dönemin âlimiydiler, tabiri caizse bilim adamıydılar, dolayısıyla kendilerine göre keşif yapmıştılar.

İplerini nasıl hareket ettirdiklerini söyleyeyim.

Sihirbazlar ipten olan o sihirbazlık aletlerini yere attıklarında yılan gibi görülecek şekilde yapmışlar, içine de cıva koymuşlardı, cıvanın ısınınca genişleme özelliği vardır. Dolayısıyla ipi yere attıklarında çöl sıcak olduğu için o ip kıpırdamaya, hareket etmeye başladı. Gerçekte ip yılana dönüşmedi ama insanlar bu ipleri hareket eden bir yılan olarak gördüler. Allah bu yüzden onlar için "insanların gözlerini büyülediler; yani olmayan bir şeyi olmuş gibi, varmış gibi gösterdiler" buyurdu. **Vesterhebûhum:** "(İnsanlar) Dehşete düştüler." İnsanlar bir ipin bir anda yılan gibi hareket ettiğini görünce o hal karşısında dehşete düştüler. **Ve câû**

[28] A'râf /114
[29] A'râf /115

bi sihrin azîm:[30] " Ve (bu) onlara büyük bir sihir olarak geldi." Buna büyük bir sihir, dediler.

Ve evhaynâ ilâ mûsâ: "Biz de Musa'ya vahyettik ki." **En elkı asâke:** "Sen de asanı at." Onların içine asanı at, dedik. **Fe izâ hiye telkafu mâ ye'fikûn:**[31] "Bir de baktılar ki (Musa'nın asası) onların uydurduklarını birer birer yutuyor." Sihirbazlar âlim insanlardı, bu yüzden böyle bir şeyin mümkün olmayacağını; yani böyle bir aletin yapılamayacağını biliyorlardı.

Fe vakaal hakku ve batale mâ kânû ya'melûn: "Artık gerçek ortaya çıktı ve onların yaptıkları boşa gitti." Herkes Hz. Musa (a.s.)'ın onlardan daha güçlü, daha doğruda ve daha hakta olduğunu anladı. **Fe gulibû hunâlik:** "Onlar orada yenildiler." **Venkalebû sâgırîn:**[32] "Ve (onlar orada) küçük düştüler." Onlar küçük düşüp yenildiler.

Ve ulkıyes seharatu sâcidîn: "Sihirbazlar hep birden secdeye kapandılar." Çünkü Hz. Musa (a.s.) "ben, Allah'ın nebisiyim, resulüyüm" diye ortaya çıkmıştı. Sihirbazlar bu durum karşısında Hz. Musa (a.s.)'ın gerçekten Allah'ın peygamberi olduğunu ve yaptığının sihirle bir alakası olmadığını anladılar. Bu yüzden hep beraber secdeye kapandılar. **Kâlû âmennâ bi rabbil âlemîn:** "Biz âlemlerin rabbine iman ettik, dediler." **Rabbi mûsâ ve hârûn:**[33] "Musa'nın ve Harun'un rabbine (iman ettik)." Çünkü daha önce de bir şeylere iman etmişlerdi.

Kâle fir'avnu âmentum bihî kable en âzene lekum: "Firavun (o iman eden sihirbazlara) dedi ki: Ben size izin vermeden siz iman mı ediyorsunuz?" Yani siz iman edecekseniz önce benim size izin vermem gerekir. İmanı ne zannetmişse artık! **İnne hâzâ le mekrun mekertumûhu fîl medîneti li tuhricû minhâ**

[30] A'râf /116
[31] A'râf /117
[32] A'râf /118-119
[33] A'râf /120-122

ehlehâ: "(Bir de Firavun dedi ki) Bu, onun (Musa'nın) kavmini bu şehirden çıkarmak için yaptığınız bir hiledir (tuzaktır)." Firavun "bu bir hiledir, hep beraber bana hile yaptınız, tuzak kurdunuz" dedi. **Fe sevfe ta'lemûn:**[34] "Yakında bu yaptığınızı anlarsınız." Yani size bunun cezasını vereceğim dedi.

Le ukattıanne eydiyekum ve erculekum: "Mutlaka sizin ellerinizi ve ayaklarınızı keseceğim." **Min hilâf:** "Çaprazlama (keseceğim)." **Summe le usallibennekum ecmaîn:** "Sonra hepinizi asacağım." **Kâlû innâ ilâ rabbinâ munkalibûn:**[35] "Onlar da dediler ki: (Önemli değil, nasıl olsa) Rabbimize döneceğiz." İman budur, işte, âlimin imanı böyle olur. Söyledim; sihirbazlar âlimdi, işi biliyordu. Böyle bir durumu görünce bir anda tam bir imanla iman ettiler. Firavun onları tehdit edince de "muhakkak ki rabbimize döneceğiz ve rabbimize kavuşacağız" dediler.

Ve mâ tenkımu minnâ illâ en âmennâ bi âyâti rabbinâ lemmâ câetnâ: "(Bir de dediler ki) Senin bizden intikam almayı istemen (bize kızman) sadece rabbimizin ayetleri bize geldiğinde ona iman ettiğimizden dolayıdır." Biz rabbimizin ayetlerine iman ettik, sen de bunun için bizi cezalandırmak istiyorsun. **Rabbenâ efrıg aleynâ sabra:** "Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır." **Ve teveffenâ muslimîn:**[36] "Müslüman olarak canımızı al." Bizi Müslüman olarak öldür, dediler.

Ve kâlel meleu min kavmi fir'avn: "Ve Firavun'un kavminden ileri gelenler (adamlar) dediler ki." **E tezeru mûsâ ve kavmehu li yufsidû fil ard:** "Sen Musa'yı ve kavmini yeryüzünde fesat çıkarsınlar diye mi gönderiyorsun?" **Ve yezereke ve âliheteke:** "Bir de seni ve ilahlarını terk etmişken (bir olan Allah'a iman etmişken onları serbest mi bırakıyorsun)?" Firavun cevap veriyor. **Kâle se nukattilu ebnâehum:** "Dedi ki: Onların erkeklerini

[34] A'râf /123
[35] A'râf /124-125
[36] A'râf /126

öldüreceğiz." **Ve nestahyî nisâehum:** "Kadınlarını diri bırakacağız." **Ve innâ fevkahum kâhirûn:**[37] "Biz onların üzerine kahiriz." Bu, Allah'ın Kahir isminin geçtiği ayettir. Firavun bu ismi kendisi için kullanır; yani "onlara istediğimizi yaparız" der.

Bu ayetten anlaşılması gereken şey nedir?

Allah'ın emrini gözetmeden, onun emrine ters düştüğü halde "ben istediğimi yaparım" diyenlerin Firavun'dan bir farkı yoktur. İsterse bunu kendi çocuğuna yapmaya kalkışsın, bu böyledir. Gücü birine yetti diye ona zulmedenler Firavun'la aynı duruma düşer. Her ne kadar zulmü gücü kadar olmuşsa da gönül âlemi, hali ve nefsinin şiddeti Firavun'la aynıdır.

Evet, Allah'ın, kulları üzerinde Kahir oluşunu ayetlerle anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

Allah bir de zalimlerin neden ayetleri dinlememiş ya da anlamamış gibi yaptıklarını beyan etmiştir. **İnne hâulâi yuhibbûnel âcileh:** "Çünkü onlar acil olanı (hemen olanı) severler." Hemen olan şey dünya hayatıdır. Onlar dünya hayatını severler. **Ve yezerûne verâehum yevmen sekîlâ:**[38] "Önlerindeki o ağır günü (o büyük günü) bırakırlar." Ahirete göre değil dünya hayatına göre hüküm verirler ve bunu yaparken o ağır günün, kıyametin hesabını bırakırlar.

Nahnu halaknâhum: "Onları biz yarattık." **Ve şedednâ esrahum:** "Bir de eserlerini (yaptıklarını) şiddetli (güçlü) kıldık." **Ve izâ şi'nâ beddelnâ emsâlehum tebdîlâ:**[39] "Dilediğimiz zaman da onları emsalleriyle (benzerleriyle) değiştiririz." Onları biz yarattık, sonra da amellerini, eserlerini güçlü ve şiddetli kıldık

[37] A'râf /127
[38] İnsan /27
[39] İnsan /28

daha sonra ise dilediğimiz vakitte onları benzerleriyle değiştiririz, buyurdu Allah.

Bu ayetten ne anlamamız gerekir?

Şimdiye kadar okuduğum ayetler birbirinin devamı olan ayetlerdir.

Allah kâdirdir; takdir eden ve her şeye miktarını koyandır. Allah cennetliklere de bir miktar koymuş ve cennete gidecek kullarının sayısını belirleyip kullarını buna göre yaratmıştır.

İnsanlardan bazıları dünya hayatını tercih eder. Allah onları kendisinin yarattığını; ama onların insan olmayı tercih etmediğini, bu nedenle de onlar için elim bir azap hazırladığını buyurdu. Yani Allah, insanlığını kaybederek zalimlerden olanları dünyadan alıp cehenneme gönderir. Sonra onların yerine emsallerini, benzerlerini dünyaya gönderir ve onlara "haydi, imtihan sırası şimdi sizde" der; çünkü cennetteki sayının tamamlanması bunun için de imtihanın devam etmesi gerekir.

Allah, kaybedenleri insandan saymaz. Kaybedenlerin işi bitmiştir, artık onlar hayvan gibidir. İşte, Allah onlar için "burayı terk edin, yerinize emsallerinizi göndereceğiz. Öyle ki onlar cennetti kazanacak işler yapsınlar ve cennetteki bu sayıyı tamamlasınlar" buyurur.

Ve mâ teşâûne illâ en yeşâallâh: "Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz." Yani, Allah sizin üzerinizde o kadar kahirdir ki o dilemeden siz dileyemezsiniz. Allah'ın, peygamberleri üzerinde muradı vardır. Bu yüzden resullerle beraber olanlar ellerinde olmadan Allah'ın hükmünün, muradının gerçekleşmesi için resullere yardım ederler. Neden? -Çünkü bunu Allah dilemiştir. **İnnallâhe kâne alîmen hakîmâ:**[40] "Muhakkak ki Allah âlim ve hakimdir." Allah, kuluna bu dilemeyi ilmine göre yapar ve onun

[40] İnsan /30

ilminde hikmeti vardır. Bununla beraber Allah'ın böyle yapmasında bir muradı, bir hikmeti vardır; yani bu tecellisi gelişigüzel değildir. Öyleyse Allah, kuluna her neyi diletirse diletsin âlim ve hakim olarak diletir ve dilettiği şey mutlak hayırdır, mutlak rahmet, mutlak ikramdır, kuluna da mutlaka kazandırır.

Allah, kuluna dilettirince ne olur?

Yudhilu men yeşâu fî rahmetih: "Allah dilediğini rahmetinin içine koyar." Allah bu dilemeyi kimin üzerinde yaparsa onu rahmetinin içine koyar. **Vez zâlimîne eadde lehum azâben elîmâ:**[41] "Bir de zalimlere elim (iç yakan) bir azap vardır." Zalimler; Allah'ın dilemesini kabul etmeyip nefsinin, şeytanın veya birilerinin dilemesini Allah'ın dilemesinin önüne koyanlardır. Allah'ın dilemesi ise her ne olursa olsun kesinlikle güzelliktir, hayırdır. Allah, kulları için sadece güzeli ve hayrı diler, bunu da her mü'min, her insan bilir.

Allah nasıl yapmamızı, nasıl olmamızı dilediğini zaten peygamberiyle vahyetmiştir, dolayısıyla bunu bilmemek, anlamamak mümkün değildir. Allah'ın dilediği gibi yapmazsak zalimlerden oluruz. Allah da zalimlere elim bir azap hazırladığını buyurdu; yani bu azabı biz kendimize yaparız, rabbimizi kaybedince, onu dinlemeyince azabı görürüz.

Ve lev lâ en yekûnen nâsu ummeten vâhideten: "Eğer insanların tek bir ümmet olma tehlikesi olmasaydı." İnsanların hep beraber küfre sapma ihtimali, tehlikesi olmasaydı. **Le cealnâ limen yekfuru bir rahmâni li buyûtihim sukufen min fıddah:** "Rahman'ı inkâr edenlerin evlerinin tavanlarını gümüşten yapardık." Dikkat edilirse Allah bu ayette "Allah'ı inkâr edenlerin" değil "Rahman'ı inkâr edenlerin" buyurdu. Yani insanlar Allah'ın zatını değil Rahman'ı, onun rahmetini, El Esmau'l Husna'sını inkâr

[41] İnsan /31

eder. Yoksa herkes Allah'ı kabul eder, kimse onun zatını inkâr etmez. İnkâr edilen Allah'ın El Esmau'l Husna'sıdır. **Ve meârice aleyhâ yazherûn:**[42] "Onların üstüne çıkacakları merdivenleri de (gümüşten yapardık)."

Ve li buyûtihim ebvâba: "Onların evlerinin kapılarını da." **Ve sururan aleyhâ yettekiûn:**[43] "Bir de onların üzerinde oturdukları koltuklarını (kanepelerini, yataklarını)." **Ve zuhrufen ve in kullu zâlike lemmâ metâul hayâtid dunyâ:** "Altın süsten yapardık; ama bunların hepsi dünya hayatının süsüdür." **Vel âhiratu inde rabbike lil muttakîn:**[44] "Ama Allah katındaki ahiret muttakiler içindir." Allah'a karşı sorumluluğunu kabul edip sorumluluğu yerine getirmeye çalışanlar içindir.

Allah onların neden kaybettiklerini bu ayette beyan eder.

Ve men ya'şu an zikrir rahmân: "Kim, Rahman'ın zikrine karşı kör davranırsa." Ya'şu kelimesi; renk körü demektir. Yani böyle olanlar aslında görür; ama rengi görmez. Dolayısıyla Allah'ın ayetlerine, zikrine karşı renk körüdür. Evet, ayetleri dinler, anlar ama hikmetini anlamazlar; çünkü renk körüdürler, nuru göremezler. **Nukayyıd lehu şeytâna:** "Ona bir şeytan bağlarız." Ona bir şeytanı sardırırız, şeytan ona sarılır. **Fe huve lehu karîn:**[45] "O onun yakını olur."

Karib demek; yakın demek, bir bağla bağlanmak demektir. Dolayısıyla o, şeytanın uydusu olur ve şeytanın etrafında döner. Rahman'ın zikrine karşı kör davrananlar şeytanın, nefsinin ve dünyanın etrafında, mü'minler ise; Allah'ın aşkının, muhabbetinin, imanın, gönlüne tecelli eden rabbinin etrafında döner. Onlarla mü'minler arasındaki fark işte budur!

[42] Zuhrûf /33
[43] Zuhrûf /34
[44] Zuhrûf /35
[45] Zuhrûf /36

Demek ki birinin şeytana yakın olmasının, uydu olmasının sebebi; Rahman'ın, rahman olan Allah'ın zikrinden yüz çevirmesi, Allah'ın ayetlerini ciddiye almaması ve ona karşı renk körü olarak davranmasıymış.

Ve innehum le yasuddûnehum anis sebîl: "Muhakkak onlar (o şeytanlar) onları yoldan çıkarırlar." **Ve yahsebûne ennehum muhtedûn:**[46] "Onlar da hidayette olduklarını hesap ederler." Onlar hidayette olduklarını hesap eder, öyle zannederler; çünkü Allah'ın zikrinden, ayetlerinden, Kur'an'dan yüz çevirmiş şeytana arkadaş olup şeytanın etrafında dönmüşlerdir. Bir de doğru yolda, hidayette olduklarını zannederler.

Ne zamana kadar böyle zannederler?

Hattâ izâ câenâ: "Bize gelene kadar." **Kâle yâ leyte beynî ve beyneke bu'del meşrikayn:** "(Sonunda bize geldiklerinde) Derler ki: Keşke benimle senin aranda iki doğu kadar (doğuyla batı kadar) bir uzaklık olsaydı." Senden böyle uzak olsaydım. Kıyamet günü kaybeden kişi bunu arkadaşı olan şeytana söyler; çünkü dünyadayken arkadaşlığı ona yapmıştı, Kıyamet günü de onun arkadaşı yine o olmuştur. **Fe bi'sel karîn:**[47] "Sen ne kötü yakınsın (sen ne kötü arkadaşsın)!"

Ve len yenfeakumul yevm: "(Onlara denir ki) Bugün bu size fayda vermez." Bugün böyle söylemek size fayda vermez. **İz zalemtum ennekum fîl azâbi muşterikûn:**[48] "Çünkü siz zulmettiniz (kendinize zulmettiniz). Azapta müştereksiniz (hepiniz aynı azabı çekeceksiniz)."

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar. **E fe ente tusmius summe:** "O zaman (o halde) sağırlara sen mi

[46] Zuhrûf /37
[47] Zuhrûf /38
[48] Zuhrûf /39

işittireceksin?" **Ev tehdîl umye:** "Ya da o körleri (sen mi) hidayete erdireceksin?" **Ve men kâne fî dalâlin mubîn:**[49] "O apaçık delalette olana (yolu sen mi göstereceksin?)"

Her konuda üzerimizde yetki ve tasarruf sahibi olan, söz hakkına sahip olan Allah'tır. Bir kul böyle söylemez, böyle anlamaz, böyle iman etmezse kesinlikle Allah'ın kahrına uğrar; ama bu kahır da Allah'ın rahmetinden, muhabbetinden, kereminden dolayıdır.

Eğer azap çekmek, sıkıntı yaşamak istemiyorsak kendi irademizle, gönlümüzle, kendi elimizle Allah'a teslim olmamız, düşmanlarımızı Allah'ın Kahir isminin tecellisiyle kahretmemiz ve nefsimiz yanlış yaparsa gerektiğinde onu da cezalandırmamız gerekir.

Evet, Allah'ın Kahir ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya ve rabbimizi Kahir isminden tanımaya çalıştık.

Allah hepimizi Kahir isminin tecellisine mazhar eylesin ve bizi kendi nefsimize, hayatımıza, gerektiğinde Kahir ismiyle müdahale eden kullarından eylesin inşallah! Allah bizi şeytana karib olan, uydu olanlardan eylemesin. Allah bizi zikrine, ayetlerine karşı renk körü olmayanlardan ve bizim için dilediği her şeyin mutlaka saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğunu bilenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

[49] Zuhrûf /40

EL FALİK

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

El Esmau'l Husna sohbetlerimizi yaparken 4. Cildimizde ramazan ayına denk geldiğimizi söylemiştik. Bu sohbetimiz de Kadir gecesine denk geldi. Öncelikle herkesin Kadir gecesi mübarek olsun. Asıl konumuza geçmeden önce isterseniz Kadir gecesi denince neyi anlamamız gerektiğini öğrenmeye çalışalım inşallah.

Kadir gecesini rabbimiz nasıl anlatmışsa öyle anlamamız gerekir. Peki, Allah Kadir gecesini nasıl anlatmıştır?

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr: "Muhakkak ki biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik." **Ve mâ edrâke mâ leyletul kadr:** "Kadir gecesinin ne olduğunu biliyor musun?" **Leyletul kadri hayrun min elfi şehr:**[1] "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır." Bin ay, seksen üç sene civarı yapar. Bu da bir ömür demektir.

Kadir gecesinde ne olur?

Tenezzelul melâiketu ver rûh fîhâ: "Onda (o gecede) melekler ve ruh iner de iner." Sadece melekler değil bir de ruh iner. **Bi izni rabbihim min kulli emr:** "Beraberinde Allah'ın emri olduğu halde." Melekler ve ruh Allah'ın emri ile beraber iner. Bu ayetin sonuna "emr" kelimesi yerine "imr" kelimesi gelirse bu defa ayet; melekler ve ruh o gecede her bir kişiye tek tek iner,

[1] Kadir /1-3

manasına gelir. **Selâmun hiye hattâ matlail fecr:**[2] "(O gece) Fecre kadar (günün doğuşuna kadar) selamet vardır."

Bu ayeti bir de şöyle anlamak gerekir; Allah, vahyi için de **"ruh"**[3] buyurmuştur. Melekler Allah'ın vahyiyle beraber her bir kişiye iner. Bu durumda kim Allah'ın, melekleri ile gönderdiği o vahyi, ruhu alır, gönlünü de o vahye açar, vahiyle dirilirse onun için fecre kadar; yani Kıyamet gününe, Kıyamet sabahına, Kıyamet fecrine kadar selamet vardır ve gönlü selamete erer. Allah, cennet için "dârus selâm" buyurmuştur. Bu nedenle gönlünü Allah'ın vahyine açanların gönlü cennete döner ve selamette olurlar.

Kadir gecesi sadece bir geceye ait değildir; çünkü Allah başka bir ayet-i kerimede; **"biz, Kur'an'ı ramazan ayında indirdik"**[4] buyurmuştur. Allah, bu defa Kadir gecesini bir tek geceye ait kılmamış bütün ramazana ait kılmıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ilk vahyi hangi gecede aldığını elbette ki biliyordu; ama o geceyi söylememiştir.

Ramazan; Kur'an'ın inişini kutlamak, Kur'an'ın inişinden dolayı Allah'a hamd etmek demektir. Demek ki Kur'an o kadar büyük bir nimetmiş ki bir ay boyunca onun için şükretmemiz, hamd etmemiz gerekiyormuş.

Oruçla Kur'an'ın inişinden dolayı hamd etmemiz ve tuttuğumuz oruçla bedene ait arzularımızı, isteklerimizi yemekten, içmekten keserek, gözümüze, kulağımıza, elimize, ayağımıza, dilimize, gönlümüze oruç tutturup ruha ait olana ağırlık vermemiz gerekir; yani dünyevi olan şeylerden nefsimizi mahrum bırakıp ruha ait olan manevi nimetleri kendi ruhumuza ikram etmemiz gerekir. Bu da oruçla, namazla, zikirle, Kur'an'la, Allah'ın vahyini dinleyerek, anlamaya çalışarak, ona iman edip

[2] Kadir /4-5
[3] Şûrâ /52
[4] Bakara /185

ahlaka, amele dönüştürmeye çalışmakla olur. Ramazan ayında böyle yaparak ruhumuza ikramda bulunuruz.

Meleklerin getirdiği vahiy, bizi diriltecek olan ruh bizi diriltendir, diriltecek olandır. Gönlümüzü meleklerin getirdiği bu vahye açmazsak vahyi alamayız. Allah bu vahyi bize göndermiştir. Melekler Allah'ın resulleri; yani elçileri olduğu için Allah'ın vahyini, bizi diriltecek olan ruhu her bir kişiye tek tek beraberlerinde getirmiştir. Eğer bu vahye, ruha gönlümüzü kapatırsak onu geri göndermiş oluruz. Melekler sahibini adreste bulamayınca geri gider, geri gidince de Allah onlara "ne yaptınız" diye sorduğunda "ya rabbi! Vahyini geri getirdik; çünkü kulun, vahyini kabul etmedi, almadı, adresinde yoktu" diye cevap verirler. Bu yüzden gönlümüzü rabbimize, rabbimizin vahyine açmamız gerekir. Gönlümüzü açarsak o vahyi alırız, dolayısıyla melekleri getirdikleri ile beraber geri göndermemiş oluruz.

Bunun için yapmamız gereken şey; "ya rabbi sana, resulüne, onunla beraber indirdiğine, inzal ettiğine iman ettim. Vahyini kabul ediyorum ve onu anlamak, öğrenmek, bilmek istiyorum. Elimden geldiği kadarıyla çabamı, gayretimi sarf edip bana neyi vahyetmiş, neyi emretmişsen, nasıl olmamı, nasıl yapmamı istiyorsan öyle yapmak istiyorum" dememiz lazım. Böyle yaparsak Allah'ın vahyine gönlümüzü açmış oluruz.

Böyle bir derdimiz, çabamız, gayretimiz olmazsa gönlümüzü kendimize kapatmış ve Allah'ın bize nefhettiği ruhla kendi aramıza perde koymuş oluruz; çünkü gelecek olan vahiy, ruh, Allah'ın bize nehfettiği ruha gelir. Eğer kendimizle ruhumuz arasındaki perdeyi kaldırırsak oradan vahyi alırız, yoksa vahiy geri gider ve onu almak için bir sene daha beklemek zorunda kalırız. Tabi, gelecek ramazana yetişeceğimiz de belli olmaz; çünkü hiç kimse huzura ne zaman gideceğini bilemez. Allah her birimize her an "gel" diyebilir.

Kadir gecesi tek bir geceye ait bir durum değildir. Bu, ramazanın bütün geceleri için böyledir fakat bu gece özel bir gecedir, Allah'ın, kullarına özellikle "gönlünüzü açın" dediği ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vahyin indiği gecedir. Allah Kadir gecesiyle "vahyin indiği gecenin hürmetine gönlünüzü açın, melekleri de size inzal ettim, hem de her birinize tek tek, buyurun vahyi alın" demiştir.

Vahiy Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e inmeden önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "rahmeten lil âlemin" değildi, sadece kendisine rahmetti; ama vahiy indiğinde bu defa âlemlere rahmet oldu. Vahiy, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i "rahmeten lil âlemin" yaptı. Bu durumda bizim de gönlümüze vahiy inerse biz de hem kendimize hem de çevremize, gücümüzün yettiği kadarıyla ulaşabildiklerimize rahmet oluruz; ama Allah'ın vahyinden mahrum kalırsak bu durumda âlemlere rahmet değil hem kendimize, hem ailemize, hem de muhatap olduğumuz herkese zahmet oluruz; çünkü Allah'ın vahyinden mahrum kalmışızdır.

Bu yüzden Kadir gecesi geçmişte kalan bir geceyi kutlamak değildir. Allah bu gecede vahyettiğinden dolayı bu gece Kadir gecesi olmuşsa biz de kendi gönlümüzü Allah'a, Allah'ın vahyine açıp "ya rabbi! Sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum. Hayatımın her anında, her alanında söz hakkı senindir, emir senindir. Ben senin vahyettiğini alır, kabul eder, ona iman eder, onu yaşarım" dersek Allah gönlümüze vahyeder ve ona iman ederiz. Böylelikle bu gece bizim Kadir gecemiz olur ve bu gece bizim için bin aydan daha hayırlı olur. Bu da bir ömür demektir; yani bu gecemiz bir ömre bedeldir.

Söyledim; "gönlümüzü Allah'a açarsak Allah gönlümüze vahyeder ve ona iman ederiz." Peki, neye iman ederiz?

Allah'ın gönlümüze vahyetmesi ve iman etmemiz için öncelikle ilk inen ayetlere bakmamız gerekir. Allah indirdiği ilk

ayette; **Ikra' bismi rabbikellezî halak:**[5] "Seni yaratan rabbinin ismine oku (ismiyle oku, ismini oku)" buyurmuştur. Okumak, anlamak demektir. Bu yüzden anlamadan okumak olmaz. Neyi görürsek görelim, neye bakarsak bakalım, neyi anlarsak anlayalım, onu rabbimizin adına okuyup anlamamız gerekir.

Allah yarattığı her şeyi bizim için; bizi de kendisine âbd olmamız, kendisini sevmemiz, aramamız, arayıp bulmamız, bulmak için peşinden koşmamız için yaratmıştır. Okumaya başlamışsak aramaya başlamışız demektir. Gerisi zaten gelir, inzal devam eder ve iman etmeye başlarız.

Allah'a yaklaşmadan aşk olmaz, muhabbet olmaz. Rabbimizi tanıdıkça ona yaklaşırız, onu severiz, sevdikçe de ona yaklaşmaya devam ederiz. Böylelikle rabbimize olan aşkımız, muhabbetimiz artar.

Allah'ı sevip ona yaklaştıkça ne olur?

Allah bir hadis-i kutside; *"kulum kendisine farz kıldığım ibadetlerle en güzel şekilde bana yaklaşır sonra diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. Kulum bana yaklaştıkça beni sever. O beni sevince ben de onu severim. Ben bir kulumu sevdiğimde ise o kulum benimle görür, benimle işitir, benimle bilir, benimle tutar, benimle yürür, benimle olur, ben de onunla olurum"*[6] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'a yaklaştıkça artık her anımızı rabbimizle beraber geçiririz.

Allah'ın vahyi bir gönle indiğinde vahiy o gönlü selamette kılar. Selamet, selam, barış demektir, dolayısıyla gönlü selamete eren bir kul Allah ile barışır. İnsanın hayatında beğenmediği her ne olursa olsun beğenmediği her şey Allah'a itirazdır; ama gönlü selamette olan bir kul, Allah'a itiraz etmez ve Allah ile, kendisiyle

[5] Alak /1
[6] Buhârî, Rikak, 38

barışır. Gönlüne vahiy indiği ve kadri yüceldiği için kendini yermez, küçümsemez, kınamaz.

O gecenin bin aydan daha hayırlı olması kulu otuz bin kat değerli kılması demektir; yani kendisine vahyin indiği bir gönül vahyin inmediği bir gönülden otuz bin kat daha kıymetlidir, değerlidir.

Otuz bin kat daha hayırlı olmak sadece gönül için değil akıl için de geçerlidir. Bir akıl da vahiy ile buluşup Allah'tan vahyi alınca otuz bin kat daha büyük bir anlayışa ve anlama kabiliyetine sahip olur. Bunun sebebi; kadri yücelmesi, ona vahyin inmesi ve vahyi anlamasıdır.

O halde kendi kendimizle, ailemizle, etrafımızla, çoluk çocuğumuzla, komşumuzla, iş yerindeki arkadaşlarımızla, insanlarla, insanlıkla, hayatla barışık değilsek vahiy bize inzal olmadığı içindir; çünkü vahiy bize inzal olmuş, inmiş olsaydı bizi selamette kılar, selamete erdirirdi.

Vahiy, gönlüne indiği bir insanı Müslüman yapar, Allah'a teslim olanlardan kılar. Aynı şekilde onu mü'min yapar; emin kılar, güvenilir kılar. Eğer güvenimizi kaybetmişsek vahiyden, Allah'ın kelamından mahrum kaldığımız içindir.

Allah, vahyini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaptığında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in içinde yaşadığı toplum karanlıklara gömülmüş, zulme, küfre ve şirke boğulmuş bir toplumdu; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları bütün dünyaya selameti ulaştıran gökteki yıldızlar gibi yaptı ve onları hidayetçi, nur saçan kandiller kıldı. İşte onları bu hale getiren şey Allah'ın vahyiydi. Bu, kıyamete kadar geçerlidir. Eğer biz de Allah'ın vahyini gönlümüze alırsak nur saçan kandiller oluruz ve bizim de gönlümüz selamette olur. Yok, eğer Allah'ın vahyinden mahrum olur, rabbimizi dinlemezsek bu defa selametten, barıştan, imandan, emniyetten, güvenden, cennete dönmüş bir gönülden mahrum kalırız.

Allah ayet-i kerimede; **“dünya da Allah’ındır, ahiret de Allah’ındır”**[7] buyurmuştur. Dünya Allah’ınsa o halde kulları dünyada onun misafiridir; çünkü Allah’ın ikram ettiğini yiyip içiyor, onun mülkünde yaşıyoruz, dolayısıyla onun misafiriyiz. Eğer dünya Allah’a aitse bu durumda söz hakkı da Allah’a aittir, Allah’a ait olmalıdır.

Daha iyi anlaşılması için bir örnek vereyim; kendi evimizde sözümüz geçmiyorsa o evin sahibi biz değiliz, o ev de bize ait değildir, demektir. Aynı şekilde bizim üzerimizde, hayatımızda da Allah’ın kelamı, sözü geçmiyorsa Allah’ı tanımıyoruz ve onu ev sahibi olarak kabul etmiyoruz demektir. Allah’ı kabul etmeyince de “burası benim evimdir, bana aittir, hayat benimdir” demiş oluruz. Sonra Kıyamet günü neyin ne olduğunu anlarız; çünkü Allah’ın huzuruna gittiğimizde dünyanın ve ahiretin sahibinin Allah olduğunu herkes görür.

Kıyamet günü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in ümmetinden şikâyetçi olduğu tek bir konu vardır. O da ümmetinin Kur’an’ı muhacir bırakmasıdır. Bununla ilgili olarak Allah ayet-i kerimede; **“Kıyamet günü Allah’ın resulü diyecek ki*: Ya rabbi benim bu kavmim (bu ümmetim) Kur’an’ı muhacir bıraktı (terk etti)”**[8] buyurmuştur. Peki, ümmet şu anda Kur’an’ı terk etmiş midir? - Elbette ki etmiştir, durum ortadadır, başka bir söze de gerek yoktur! Mesela; “Kur’an’a ihtiyacımız yok, dinimizi diğer kitaplardan öğreniriz” diyen biri Kur’an’ı terk etmiştir ve dinini öğrenmek için öne sürdüğü kitap kimin kitabı olursa olsun onu Allah’ın kitabının önüne koymuştur.

Nasıl ki Allah’a şirk koşmak varsa aynı şekilde Allah’ın kelamına, kitabına da şirk koşmak vardır. Hadis kitabını bile Allah’ın kitabının önüne koymak olmaz. Sırf bunun yaşanmaması

[7] Necm /25
[8] Furkân /30

için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadislerinin yazılmasına müsaade etmemiş, sahabeler; *"hadislerinizi neden yazmayalım ya Resulullah" diye sorduklarında "siz şimdi beni Allah'a şirk koşmaya mı çalışıyorsunuz, Allah'ın kitabının yanında bir de benim kitabım mı olsun istiyorsunuz (ben daha hayattayken siz ne yapmaya çalışıyorsunuz)"*[9] *buyurmuştur.* Bu yüzden hadis kitaplarını bile Allah'ın kitabının, Kur'an'ın önüne geçiremeyiz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurduğu halde şeytan, Kur'an dışındaki kitaplardan dinimizi öğrenmemiz için o kitapları öyle bir süsleyip güzel göstermiş ki insanlara "bu kitap Kur'an'ın bir tefsiridir, biz bunları Kur'an'dan çıkardık" dedirtmiştir. Bu, olacak şey midir! Böyle söyleyenlere "Allah konuşmuş Allah! Allah zaten kullarının anlaması için en güzel şekilde konuşmuş. Hal böyleyken nasıl 'bu kitabı okursanız Kur'an'ı okumanıza gerek kalmaz, dininizi öğrenirsiniz' diyebiliyorsunuz" diye söylemek lazım. Bugün Kur'an'ı bilmiyor, anlamıyorsak suçlusu böyle yapanlardır. Allah zaten onlara bunun hesabını soracak. Sizin peygamberinizin ve sahabenin yapmadığı bir şeyi siz nasıl yaparsınız! Bir de bu yaptığınızdan hayır bekliyorsunuz öyle mi! Sizin bu yanlışınız yüzünden insanlık Allah'ın kitabından mahrum kaldı!

Öyleleri var ki mü'min ve Müslüman olduğu halde ayetlerin manasını bile bilmiyor. Hatta günde kırk sefer Fatiha'yı okuduğu halde Fatiha'nın manasını bilmiyor; çünkü manasını bilmek ona göre gereksizdir, Fatiha'yı okuduysa zaten namaz kılmış demektir. Hiç böyle olur mu, Allah bunun hesabını sormaz mı, sorduğunda bunun hesabı verilebilir mi! Hiç bundan daha büyük şirk var mıdır, şirk daha nasıl olsun!

Bazıları da var ki "Allah'ın kitabını okuma, Allah'ın ne söylediği önemli değil, ben sana Allah'ın ne vahyettiğini söylerim"

[9] El Hatib, Takyid, 33

diyor. Böylelerine de "niye benim aklım yok mu, ben, Allah'ın kulu değil miyim, beni yaratan rabbim bana vahyetmişse ben onu nasıl anlamam! Ne demek istiyorsun, Allah ne vahyettiğini bilmiyor mu" diye söylemek lazım.

Evet, Allah'ın vahyi herkesin anlayabileceği şekilde inmiştir; çünkü Allah ayet-i kerimede; **"bu Kur'an'ı anlayasınız diye kolaylaştırdık"**[10] buyurmuştur. Bu yüzden hiç okul okumamış bir çoban, bir bedevi bile Kur'an'ı okuduğunda onu rahatlıkla anlayabilir.

Kur'an birkaç emirden ibaret değildir. Allah, kitabında; insanın nasıl Hz. İnsan olacağını, Allah'a yeryüzünde nasıl halife, dost olacağını, Allah'ın esmasına, isimlerine nasıl bürüneceğini, ebedi hayatını nasıl kazanacağını, kendi kendisine, ailesine, çocuklarına, komşularına, insanlara nasıl muamele edeceğini ve Allah'a, kullarına, kendisine, ailesine, varlığa, mahlûkata karşı sorumluluğunun ne olduğunu beyan etmiştir. Allah'ın Kur'an'da beyan etmediği hiçbir şey yoktur. Durum böyleyken "namaz hocası kitabını veya fıkıh kitabını okursan tamamdır, dinini öğrenirsin" denilebiliyor. Kimsenin böyle bir şey söylemeye hakkı yoktur; çünkü Allah böyle söylememiştir, o halde hiç kimse öyle söylemeye cesaret etmemelidir.

Eğer dinimizi namaz hocası veya fıkıh kitaplarından öğrenmeye kalkarsak o zaman Kadir gecesini nasıl anlarız! "İşte kandil simidi yapıp dağıtalım, bu gecede tövbe edelim" mi diyeceğiz. Bunun tövbesi yoktur, imansızlığın tövbesi olmaz! "Ya rabbi ben Kur'an'a iman ettim" dersek Allah bize; "öyleyse bana Kur'an'da ne anlattığımı söyle" diye sorsa cevap veremeyiz! Madem öyle Kur'an'ı öz itibariyle bilmemiz, anlamamız gerekmez mi! Dünya hayatımız için gidip on sene, on beş sene okul okuyoruz. O zaman ramazan ayı için de bir ayımızı ayırıp Kur'an'ı

[10] Kamer /17, 32

okumaya ve rabbimizin bize ne söylediğini anlamaya çalışmamız gerekmez mi! Kim, Allah'tan daha güzel anlatabilir? -Elbette ki hiç kimse. Öyleyse rabbimizin bize indirdiği dini yine rabbimizden öğrenmemiz, anlamamız gerekir.

Eğer rabbimizin kelamından yüz çevirirsek bizim için Kadir Gecesi diye bir gece olmaz; ama yüzümüzü Allah'a, onun kelamına döndürüp "rabbim bana ne vahyetmiş" dersek ve rabbimizin bize ne söylediğini ciddiye alıp "ya rabbi! Ben senin emrettiğin, istediğin gibi yapmayı ve emrettiğin gibi olmayı istiyorum" dersek o zaman o gece bizim Kadir gecemiz olur. Unutmamamız lazım ki Kadir gecesini ciddiye almamak Kur'an'ı ciddiye almamaktır, Kur'an'ı ciddiye almamak da Allah'ı ciddiye almamaktır, dolayısıyla rabbimizin vahyini anlamaya, iman etmeye çalışmayı ciddiye almıyorsak Allah'ı ciddiye almamışız demektir.

Peki, Kadir gecesini idrak edebilmemiz için neyi anlamamız gerekir, Allah Kadir gecesinde bize neyi hatırlatır?

Allah bu gecede bizi kendi vahyini idrak etmeye, anlamaya, gönlümüzü vahyine açmaya davet eder. Tövbe; Allah'a dönmek demektir, dolayısıyla bu gecenin dua gecesi, tövbe gecesi, Allah'a dönüş gecesi olması gerekir. Ayrıca bu gece bizim için istiğfar gecesi olmalı ve bu gecede Allah'tan affı, mağfireti istememiz gerekir. Bu nedenle Kadir gecesi bizim için değişim gecesi olmalıdır. Bunun için de değişmeyi nefsimize kabul ettirmeliyiz; yani bu gece bizim için yeni bir yaratılışla yaratılma gecesi olmalıdır.

Nasıl ki Allah'ın vahyi müşriklere indiğinde vahiy onları bütünüyle değiştirdi ve müşrikler Allah ile yeniden dirildiyse bizim için de böyle olmalı, biz de Allah'ın vahyiyle yeniden dirilmeliyiz. İnsan olmak en büyük sorumluluktur. Allah bütün varlığı insanın hizmetine vermiş olsun; ama insana bir sorumluluk yüklemesin! Hiç böyle bir şey düşünülebilir mi! Allah, bize; "gidin dünyada

yiyin, için, biraz da ibadet yapın. Hele bir de Kadir Gecesi'ni ihya ederseniz cennete gidersiniz" mi demiştir! Böyle bir şey olur mu! Allah bizden kitabına sarılarak Hz. insan olmamızı istiyor. Allah bizden gönlümüzü istiyor gönlümüzü! Biraz tefekkür edip aklımızı kullanırsak böyle olduğunu anlarız.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah, cennet karşılığında mü'minlerden mallarını ve canlarını satın almıştır"**[11] buyurmuştur. Demek ki Allah cenneti, mü'minlere malları ve canları karşılığında satıyormuş. Sadakallahulazim; Allah doğruyu söylemiştir. Bunun dışında bir şey söyleyenler de ne söylerse söylesin yalan söylemiştir. Canını feda etmek demek hayatını feda etmek; yani hayatını Allah yolunda Allah'ın emrettiği gibi yaşamak demektir. Bu yüzden önce iman etmek gelir.

Allah'ın bize neyi emrettiğini ve bizden nasıl bir hayat yaşamamızı istediğini Kur'an'dan anlamamız lazım; çünkü Kur'an'dan başka kitap yoktur! Din, Allah'ın Kadir Gecesi'nde inzal ettiği, indirdiği dindir. Allah bu dini kitabıyla, beyan ederek ve resulüne yaşatarak indirmiştir. Gerisi uydurma dindir.

Allah'a canını satmak, canını Allah'a ait kılmak demektir. Bu da Allah'ın vahyettiği dinle Kur'an'a göre yaşayarak olur. Dini en güzel yaşayan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bu yüzden Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bize örnek olarak göstermiştir; çünkü ancak onun gibi yaparak, iman ederek, hayatı onun gibi yaşayarak iman edebilir, mü'min ve Müslüman olabiliriz. Hayatımızı da ancak o zaman Allah'a satmış oluruz.

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Halife temsil eden, onun adına işi yapan manasına gelir. O halde işi yaparken Allah adına yapmamız lazım. Yoksa Allah'a halife olmaz, insan olmuş olmayız. İşi Allah adına yapabilmemiz için Allah'ın bize ne buyurduğunu anlamamız, bizden ne istediğini, nasıl olmamızı

[11] Tevbe /11

emrettiğini mutlaka bilmemiz gerekir. İnsanın gönlü bütünüyle Allah'a ait olursa; yani insan iman eder, mü'min olur, Allah'ı her şeyden, canından çok severse canını feda etmiş olur. Böyle biri malını da feda eder; çünkü ne malının ne de canının ona ait olmadığını bilir ve gerektiğinde malını, zamanını Allah yolunda feda edebilir.

Birileri biz canımızı Allah yolunda feda etmişiz diyebilir. Bunun ölçüsü Allah'ın El Esmau'l Husna'sının, güzelliğinin kul üzerinde tecelli etmesidir; yani birinin üzerinde Allah'ın güzelliği görünüyorsa kendini Allah'a feda etmiş, demektir.

Kendi benliğini aradan çekip Allah'ın güzelliğinin, El Esmau'l Husna'sının üzerinde tecelli ettiği bir kul canını Allah'a feda etmiştir, feda başka türlü olmaz. Böyle bir kul, malını Allah yolunda feda eder, zaten can olmayınca malın ismi bile söylenmez. O kendini feda etmiş, malını hiç feda etmez mi!

İnsanın bu fedası karşılığında alacağı şey cennettir; çünkü Allah ayet-i kerimede "Allah, mü'minlerden cennet karşılığında mallarını ve canlarını satın almıştır" buyurdu. Kendini feda eden biri dünya hayatını ahiretiyle, kendi benliğini de Allah'ın zatının, sıfatlarının tecellisiyle değiştirmiştir. Böyle bir kulun gönlü cennettir.

Bunların olabilmesi için insanın gönlüne Kur'an'daki ayetlerin, vahyin inmesi; yani kulun Allah'ın ayetlerine iman etmesi lazım. Vahiy inmeyene kadar bunlar olmaz. Kendisine vahyin indiği birinin gönlü cennete dönmüştür, bu yüzden o kişi selamettedir, insanlar da onunla beraber ondan dolayı selamette olur. Kendisi mü'min olduğu için insanlar da ondan emindir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Müslüman'ı tarif ederken; *"Müslüman; insanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir."* Mü'mini tarif ederken ise *"mü'min; insanların elinden ve dilinden*

fayda umduğu (fayda beklediği, fayda gördüğü) kimsedir"[12] buyurmuştur. Müslüman, İslam'ı kabul etmiş olandır; yani daha mü'min olmamıştır ama buna rağmen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Müslümanın emin biri olduğunu söylemiştir.

Kendisine faydası olmayan biri zaten peşinen kaybetmiştir. Biri, Allah'a iman edip ebedi hayatını kurtarmamışsa, Allah'ın sözü onun için her sözün önünde ve üzerinde değilse o kişi Allah'ı her şeyin önüne ve üzerine almamış, alamamışsa dıştan bakıldığında mü'min, Müslüman görünür; ama Allah'ın vahyettiği bir konuyla ilgili "hocamız böyle söylemedi, falan kitapta böyle yazmıyor" der.

Senin hocan mı senin rabbindir yoksa Allah mı senin rabbindir, senin kitabın Kur'an mıdır yoksa falancanın kitabı mıdır!

Allah ayet-i kerimede; **"and olsun ki seni ve sana iman edenleri Kıyamet günü bu kitaptan sorumlu tutacağız"**[13] buyurmuştur. Allah bizi başka kitaplardan sorumlu tutmaz, "bu kitaba ne kadar uymuşsun, nasıl uymuşsun" diye sadece Kur'an'dan sorumlu tutar. Bilinmeyen bir kitaptan da hesap verilmez. İstediğimiz kadar mazeret üretip; "ya rabbi! İmkânımız yoktu, zamanımız olmadı, işten güçten fırsat bulamadık" diyelim, bu mazeretimiz kabul edilmez; çünkü Allah "dünyaya gidin orda yiyin, için, sonra gelin cennete girin" dememiş, bizi Hz. İnsan olalım diye dünyaya göndermiştir.

Tabi ki bu söylediklerim âlimlerin kitabının Allah'ın kitabının önüne koyulmasıyla ilgilidir. Yoksa elbette ki âlimlerimizin, veli zatların kitaplarını okumamız ve onlardan istifade etmemiz lazım; ama öncelik mutlaka Allah'ın kitabı, Kur'an olmalıdır. Bu yüzden dinimizi öğrenirken Allah'ın kitabından öğrenmemiz ve hayatımızı Allah'ın vahyine göre yaşamamız gerekir.

[12] Müslim, İman: 14; Buhârî, İman: 3; Tirmizî, Îmân, 12; Nesâî, Îmân, 8
[13] Zuhrûf /44

EL FALİK

Bu sohbetimizin Kadir gecesine denk gelmesi vesilesiyle Kadir gecesinin ne olduğunu, bu geceyi nasıl yaşamamız gerektiğini bir de rabbimizin kitabına sımsıkı sarılmamız gerektiğini anlattık. İnşallah bu vesileyle rabbimizin vahyini, okur anlar, iman eder ve rabbimizin bizden ne istediğini öğrenmiş oluruz. Böylelikle Allah'ın ayetleri gönlümüze iner, gönlümüz selamette olur ve bu gecemiz bin aydan daha hayırlı olur.

Evet, Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'sını anlamaya, rabbimizi isimlerinden onun kendisini tanıttığı gibi tanımaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın El Kahir ismini öğrenmiştik, bu sohbetimizde ise Allah'ın El Falik ismini öğrenmeye, anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah faliktir. Falik; yaran demektir. Allah ayet-i kerimede; **İnnallâhe fâlikul habbi ven nevâ:**[14] "Muhakkak ki Allah, taneyi ve çekirdeği yarandır (yarıp içinden ağacı çıkarandır)" buyurmuştur. Falik; yarattığı herhangi bir şeyin varlığını yok edip yerine başka bir varlık yaratandır; yani çekirdeği yarıp içinden filizi çıkararak onu ağaç yapandır. Çekirdek filizlenip ağaç olurken yok olur. Bu yüzden falik, var olan bir varlığı yok edip o varlıktan başka bir varlık meydana getirendir.

Allah, insan için faliktir. Bir beşer vardır, bir de insan vardır. Allah, tıpkı çekirdekten ağacı çıkardığı gibi insanı da beşerden çıkarır. İnsanın beşeri tarafı onun hayvani tarafıdır. Eğer birinde iman, Allah'ın neffettiği ruh, vahye tabi olmak yoksa o kişi hayvandır; çünkü Allah, ayetlerini işitmeyen ve onu dinlemeyenler için "hayvan"[15] demiştir. Kul, eğer rabbinin vahyini işitirse iman eder, rabbini dinlemiş olur. Bu durumda Allah da ona Falik ismiyle tecelli eder ve onu yeni bir yaratışla yaratır; yani Allah o beşerden bir Hz. İnsan çıkarır. Bunu Allah söylüyor.

[14] Enâm /95
[15] Furkân /44, A'râf /179

Müşrikler iman etmeselerdi öbür tarafa hayvan olarak giderlerdi; çünkü Allah vahyini işitmeyenlerin hayvan olduğunu söylemiştir. Hepimiz buna iman etmişiz. Bu yüzden müşrikler de iman etmemiş olsaydı hayvan olarak ölürdü ve hayvan olarak ebediyen cehenneme giderdi; ama gönüllerini Allah'ın vahyine açıp rablerini dinleyince, iman edip gereğini yerine getirmeye çalışınca Allah onlara falik olarak tecelli etti ve onlardan Hz. İnsan çıkardı, sahabe çıkardı, gökteki yıldızlar çıkardı, geçmişte yaptıkları şeylerden dolayı onları hesaba da çekmedi.

Neden?

Çünkü onlar öldü ve yerlerine yeni birileri dirildi. Allah da bu nedenle onlarda iman etmeden önce var olan her şeyin silindiğini buyurdu. O yeni birileri eski müşrikler değildi. Onların yerine gökteki yıldızlar mesabesindeki sahabeler doğdu; yani çekirdek yarılıp içinden ağaç çıktı ve meyvesini verdi. Bu olurken haliyle çekirdek de yok oldu.

İnsan da böyledir. Her şey insan için bir örnektir. Allah falik olarak tecelli edip insanı yeniden yaratır ama bunun için insanın yeniden yaratılmayı ve Allah'ın vahyine göre değişmeyi kabul etmesi gerekir. Kul "ya rabbi! Ben Hz. İnsan olmak istiyorum" dediğinde mutlaka rabbini dinlemelidir, dinlerse rabbi onu Hz. İnsan yapar. Gönlünü Allah'ın vahyine açtığında Allah, vahyini onun gönlüne indirir ve o kul kadri yüce insan olur. Bundan önce ise sadece beşerdi.

Allah, zamanın ve mekânın falikidir.[16] Allah ayet-i kerimede **"Allah, geceden gündüzü çıkarır"**[17] buyurmuştur. Allah, Falik ismi ile tecelli edip geceden gündüzü çıkarır. Allah ayetleriyle insana örnek vermiştir. Yoksa Kur'an geceye veya gündüze değil insana

[16] En'am /95-96
[17] Hacc /61

inmiştir. Bu yüzden ayet; "sen zulumattayken, karanlıktayken Allah seni aydınlığa çıkarır" manasına gelir.

Allah ayet-i kerimede; **"şeytan sizi nurdan karanlıklara davet eder. Allah da sizi karanlıklardan nura davet eder"**[18] buyurur. Dikkat edilirse Allah bu ayette "sizi karanlıktan nura çıkarır" dememiş "sizi karanlıktan aydınlığa davet eder" buyurmuştur; çünkü kulun, Allah'ın davetine kendi iradesiyle icabet etmesi gerekir. Kul, Allah'ın davetine icabet ettiğinde Falik ismi onda tecelli eder, böylelikle kul karanlıklardan, zulumattan, zulümden, kendi kendine zulmetmekten kurtulur ve nura kavuşur. Nur'a kavuşmak; Allah'ın güzelliğiyle güzel olmak demektir. Dolayısıyla kul, Allah'ın davetini kabul edip karanlıktan nura çıktığında Allah ile güzelleşir.

Şimdi de hep beraber Allah'ın Falik ismiyle ilgili ayetleri okuyalım. Böylelikle rabbimizi onun kendini kitabında tanıttığı gibi tanıyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, Kıyamet günü insanları tek tek huzura alır. Bu ayette de Allah huzuruna alacağı insanlar için buyurur. **Ve lekad ci'timûnâ furâdâ kemâ halaknâkum evvele merrah:** "And olsun sizi ilk yarattığım gibi bize teker teker geleceksiniz." İlk yarattığımda benimle baş başaydın, seni ilk defa nasıl yaratmışsam şimdi yine öyle huzuruma geldin, buyurdu Allah. **Ve teraktum mâ havvelnâkum verâe zuhûrikum:** "O hayaline daldığınız dünyayı arkanızda bırakıp (tek başınıza geldiniz)." Hani "şunu şöyle yapacağım, bunu böyle yapacağım" diye o dünya hayalinin içine dalmıştın ya işte onu arkanda bırakıp geldin.

[18] Bakara /257

Ve mâ nerâ meakum şufeâekum: "Hani bir de şefaatçilerinizi sizinle beraber göremiyoruz!" Yanında kimseyi göremiyorum. Neden onlar da seninle beraber gelmedi! Bu yüzden "benim hocam, anam, babam, dedem, şeyhim veya peygamberim bana yardım eder" diye bir şey yoktur. Allah senden Hz. İnsan olmanı istiyor. Bu yüzden Allah, kulunu huzuruna aldığında "hani kim sana şefaat edecek, hani şefaatini umduğun kimseleri yanında göremiyorum" diye sorar. **Ellezîne zeamtum ennehum fîkum şurakâ':** "Hani ortağım olduklarını iddia ettiğiniz kimseler?" Nerede onlar! Eğer bana karşı sana yardım edebiliyorlarsa o halde yardım etsinler. Böyle bir güçleri varsa haydi göstersinler o zaman!

Lekad tekattaa beynekum: "And olsun ki aranızdaki bağ kopmuştur." Her şeyden bağın kopmuştur, şu anda benimle muhatapsın ve hiç kimse sana ne şefaat edebilir ne de yardım edebilir. O gün böyle bir gündür, buyurdu Allah. **Ve dalle ankum mâ kuntum tez'umûn:**[19] "O güvendikleriniz (her neyiniz varsa) hepsi sizden kaybolup gitmiştir." Geriye ne kalmıştır? -Geriye Allah'a yakınlığın, imanın, âbdiyetin, ibadetin, kulluğun kalmıştır.

İnnallâhe fâlikul habbi ven nevâ: "Muhakkak ki taneyi ve çekirdekleri çatlatan odur." Çekirdeği yarıp içinden fıtrat itibariyle koyduğunu çıkaran odur. Allah bir çekirdeğe ağaç fıtratını, insanın içine de Hz. İnsanı, Nefahtu fîhi min rûhî:[20] "Ben ona ruhumdan nefhettim" dediği ruhunu koymuştur. Bu yüzden nasıl ki çekirdek çatladığında içinden Allah'ın fıtrat olarak koyduğu ağaç çıkıyorsa insan da çatlarsa; yani beşer olan tarafını terk ederse Allah'ın nefhettiği Hz. İnsan ortaya çıkar.

Yuhricul hayye minel meyyit: "O, ölüden diriyi çıkarır." **Ve muhricul meyyiti minel hayy:**[21] "Diriden de ölüyü çıkarır." İnsan

[19] Enâm /94
[20] Hicr /29, Sâd /72
[21] Enâm /95

önce ölüdür, yok mesabesindedir, sadece cesedi vardır ya da iki damla sudur ama Allah ondan diriyi çıkarır. Aynı şekilde Allah o diriden de Hz. İnsanı çıkarır; ama bunun için insanın olduğu hali terk etmesi gerekir.

Bir anne, çocuğuna hamile kalırken insan adayı olan milyarlarca sperm "ben insan olayım" diye yarış halindedir. Hepsi birbiriyle yarışır; ama içlerinden bir tanesi, ikiz olursa iki tanesi kazanır. Gerisi çöpe, lavaboya gider. O kazanan ise sadece beşer olur; yani kazanan, insanın beşer tarafıdır. Aynı şekilde yumurtaya ilk varan sperm artık su olmayı terk etmiştir. Ortada artık iki damla su yoktur, ortada bir beden vardır. Sonra Allah ona ruhundan nefheder.

Hz. İnsanın doğabilmesi için de insanın bedene ait olan tarafını, dünyayı terk etmesi gerekir. O zaman onda zahirden eser kalmaz. El Esmau'l Husna onda tecelli ettiğinden dolayı o artık saf, Allah'ın güzelliği, Allah'ın saf, nuru olur. O artık Hz. İnsandır ve gönlü cennettir. Acaba milyarlarca insanın içinden kaç kişi böyle olmayı kazanır! Bu bir yarıştır, bu nedenle yarışmadan olmaz, kazanmayı istiyorsak mutlaka yarışmamız gerekir.

Allah faliktir, ölüden diriyi çıkarır; ama bu tercihi insana teslim etmiş ve "kulum tercih senindir, istersen Hz. İnsan, istersen hayvan olursun. Başarırsan Hz. İnsan, başaramazsan hayvan olursun" demiştir. Bu yüzden Allah, cehenneme gidenler için **"onlar hayvan gibidir, hatta hayvandan daha aşağıdır"**[22] buyurmuştur; çünkü Allah, hayvana cennete gitme, Hz. İnsan olma imkânı tanımamıştır.

İnsana bu ikram tanındığı halde insan Hz. İnsan olmayı kabul etmeyip hayvan gibi olmayı seçmiştir; yani hayvanların yaptığı gibi sadece yiyip, içmiş, sırf bir hayatı olduğu için yaşamayı tercih etmiştir. Bu nedenle derdi sadece yemek, içmek ve

[22] A'râf /179, Furkân /44

dünyalık hayatı yaşamak olanların hayvandan hiçbir farkı yoktur; çünkü insanı hayvandan ayıran özelliği Allah'ın kendisine nefhettiği ruhudur. Böyleleri ise ruhuna hiç kıymet, değer vermemiştir.

İnsan, Allah'ın vahyiyle dirilir. Bundan dolayı Allah vahyine bir de **"ruh"**[23] demiş ve ayet-i kerimede; **"Allah ve resulü sizi diriltene davet ettiğinde onun davetine icabet edin"**[24] buyurmuştur. Diriliş, Allah'ın vahyiyledir. Eğer dirilirsek çekirdeğimiz çatlar ve ortaya canını, her şeyini Allah'a feda edebilen, Allah'ın sevdiği ve Allah'ı seven âşık bir kul, bir âbd, bir Hz. İnsan çıkar.

Zâlikumullâh: "İşte Allah budur!" **Fe ennâ tu'fekun:**[25] "Nasıl çevriliyorsunuz?" Hangi tarafa bakıyorsunuz, nereye döndürülüyorsunuz! Sizin rabbiniz olan Allah budur; yani sen, rabbinden dönmezsen Hz. İnsan olmayı Allah sana ikram eder; çünkü bunu takdir etmiştir.

Fâlikul ısbâh: "O, sabahı yaratandır." Tan yerini ağartıp içinden sabahı çıkarandır. Geceyi, karanlığı yarıp içinden aydınlığı çıkarandır. Beşer, karanlıktır, rabbini bilmeyenler karanlıktadır. Allah, vahyini insanın gönlüne indirir, böylelikle insan Allah'ın vahyiyle aydınlanır, onunla Hz. İnsan olur. Nasıl ki aydınlık gelince gece gidiyor, karanlık ortadan kayboluyorsa bir gönül de Allah'ın vahyiyle aydınlandığında karanlığı gider ve saf nur olur.

Ve cealel leyle sekena: "(Allah, dinlenesiniz diye sizin için) Geceyi dinlenme zamanı kılmıştır." **Veş şemse vel kamere husbân:** "Güneş'i ve Ay'ı da hesabı bilesiniz diye (yaratmıştır)." Yani yılları, ayları, günleri bilesiniz ve zamanı idrak edesiniz diye onları yaratıp hizmetinize vermiştir. **Zâlike takdîrul azîzil alîm:**[26]

[23] Şûrâ /52
[24] Enfâl /24
[25] Enâm /95
[26] Enâm /96

"İşte bu, aziz ve âlim olanın (Allah'ın) takdiridir." Allah'ın takdiri, takdir etmesi böyledir.

Takdir; kadar demek, miktar koymak demektir. Allah, insana da miktar koyup zahiri olarak onu aşama aşama yaratmıştır. Aynı şekilde insan Hz. İnsan olurken de aşama aşama Hz. İnsan olur; yani önce yola koyulur, yürümeye başlar, sonra da Hz. İnsan olur.

Ve huvellezî enşeekum min nefsin vâhideh: "O (Allah) sizi bir tek nefisten yaratmıştır." **Fe mustekarr:** "Bir istikrar yeri (yaratmıştır)." Karar kılacağı, duracağı dünyayı yaratmıştır. **Ve mustevda':** "Bir de emanet yeri." Allah bir istikrar bir de emanet yeri yaratmıştır.

Ayetin manası çok geniş olduğu için zaman sorunundan dolayı kısaca izah edeyim.

Allah bir emanet yeri yarattığını buyurdu. Beden de senin için bir emanet yeridir. Sen beden değilsin. Sen, Allah'ın nefhettiği ruhsun ve bedende emaneten duruyorsun sonra rabbine gideceksin. Beden, toprağa gider, sen de Allah'ın sana nefhettiği ruh olduğun için Allah'a, Allah'ın huzuruna gidersin. Burada kazandığın her şey senin üzerindedir. Sende Allah'ın güzelliği varsa onunla gidersin ama sende Allah'ın güzelliği yoksa onu kaybetmişsen öldüğünde onsuz gidersin. Bilmen lazım ki Allah'ın güzelliğini üzerinde taşımamışsan rabbin yok ve sen ondan mahrumsun demektir.

Kad fassalnâl âyât: "Ayetlerimizi böyle tafsil ediyoruz." Böyle anlatıyoruz, izah ediyoruz ki. **Li kavmin yefkahûn:**[27] "Anlayan bir kavim için." İnsanlar onu fıkhetsin, derinlemesine düşünüp anlasın diye ayetlerimizi böyle izah ediyoruz, buyurdu Allah.

[27] Enâm /98

Kad câekum basâiru min rabbikum: "Rabbinizden size basiretler gelmiştir." Görmeniz, anlamanız için rabbinizden size basiretler gelmiştir. **Fe men ebsara fe li nefsihi:** "Kim onları görürse kendisi için görmüştür." Kim ister Allah'ın vahiyle indirdiği ayetleri, isterse de yaratmış olduğu dışarıdaki ayetleri Allah adına okursa bunu kendi nefsi adına yapmıştır. **Ve men amiye fe aleyhâ:** "Kim de âmâ davranırsa (kör davranırsa, görmezlikten gelirse) o da onun aleyhinedir." Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve mâ ene aleykum bi hafîz:**[28] "(De ki) Ben sizin üzerinize muhafız değilim." İster gözünüzü açıp görün, anlayın, isterseniz de kör davranın, ben sizin bekçiniz değilim.

Ve kezâlike nusarriful âyât: "İşte, ayetleri böyle çeşit çeşit (çeşitli) şekillerde size sunuyoruz ki." **Ve li yekûlû dereste ve li nubeyyinehu li kavmin ya'lemûn:**[29] "Onlar senin (bunu Allah'tan aldığını, öğrendiğini) ders edindiğini bilsinler. Hem de anlamak (bilmek) isteyen bir kavme bunları böylece açıklamış olalım."

İttebi' mâ uhıye ileyke min rabbik: "Sen, rabbinin sana vahyettiğine uy." Uyarsan ne olur? **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." Eğer rabbinin vahyine uyarsan "lâ ilâhe illa hu" dersin. **Ve a'rıd anil muşrikîn:**[30] "Müşriklerden de yüz çevir." Allah'ın vahyine uymayanlardan yüz çevir. Neden? -Onlar müşriktir de ondan.

Belittebeallezîne zalemû ehvâehum bi gayri ilm: "O kendi kendine zulmedenler (kendini karanlıkta bırakmış olanlar) bilgisizce heveslerine (hevalarına) uydular." **Fe men yehdî men edallallâh:** "Allah'ın delalette bıraktığını kim hidayet edebilir!" Bilgisizce kendi heveslerine tabi olunca Allah'ın hidayetinden mahrum kaldılar, Allah da onları delalette bıraktı. **Ve mâ lehum**

[28] Enâm /104
[29] Enâm /105
[30] Enâm /106

min nâsırîn:[31] "Onlara yardım edecek kimse yoktur." Onlar Allah'tan, Allah'ın vahyinden yüz çevirmiştir, dolayısıyla kimse onlara yardım edemez**.**

Fe ekim vecheke lid dîni hanîfa: "Sen yüzünü hanif olarak (Allah'ın) dinine çevir." Yüzün, Allah'a dönük olsun. **Fıtratallâhilletî fataran nâse aleyhâ:** "(O din ki) Allah, insanları o fıtrat üzere yaratmıştır." Bir çekirdeğin fıtratında ağaç vardır. İnsanın; yani beşerin çekirdeğinde, fıtratında da Hz. İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi vardır. **Lâ tebdîle li halkillâh:** "Allah'ın yaratmasında değişiklik olamaz."

Bütün insanlar bu vasıftadır. Allah'ın yaratmasında hiçbir değişiklik yoktur ve olmaz. Peygamberde ne özellik varsa Firavun'da da o özellik vardır; yani Firavun da isteseydi Hz. Musa (a.s.) gibi Hz. İnsan olabilirdi. O, Hz. Musa (a.s.)'a uysaydı, ona tabi olup iman etseydi Hz. İnsan olurdu; ama ona uymadı, onu kabul etmeyip reddetti ve sonuçta da helak oldu. Aynı şey her bir insan için böyledir, yoksa hâşâ, Allah hiç kimseye zulmetmez, torpil de yapmaz.

Zâliked dînul kayyim: "İşte kayyim olan din budur." Sizi ayakta tutacak olan, Allah'ın huzurunda tutacak olan, sizi harekete geçirip Allah yolunda yaşatacak olan din budur. **Ve lâkinne ekseran nâsi lâ ya'lemûn:**[32] "Ama insanların çoğu bunu bilmiyor (bunu öğrenmemiş, bunu anlamamıştır)."

Munîbîne ileyhi: "Ona dönün." Her şeyden kesilip rabbinize dönün. **Vettekûhu:** "Ona karşı takva sahibi olun." Yani Hz. İnsan olarak sorumluluğunuzu kabul edin ve ona karşı sorumluluğunuzu yerine getirin. Ona âbd olun, ona halife olun, ona ayna olun ki

[31] Rûm /29
[32] Rûm /30

Allah'ın muradı sizin üzerinizde gerçekleşsin; yani kendi peygamberiniz gibi olun, onun gibi yapın.

Bunun için ne gerekir?

Ve ekîmûs salât: "Namazı ikame edin." Namazla kıyamda durun, ayakta durun. Kur'an-ı Kerim'de ne zaman namaz emri gelse mutlaka "ekîm" emri ile beraber gelir. Bu nedenle hiçbir ayette Allah "namazı kılın" demez "namazı ikame edin" buyurur. Namazı ikame edin demek; namazla ayağa kalkın, namaz sizi ayağa kaldırsın, Allah'ın huzurunda durdursun, demektir. **Ve lâ tekûnû minel muşrikîn:**[33] "Sakın müşriklerden olmayın." Böyle yapmazsanız; yani Allah'ın huzurunda durmaz, Allah'a dönmez, Allah'a karşı takva sahibi olmaz, sorumluluğunuzu kabul etmez, gereğini yapmazsanız müşrik olursunuz.

Minellezîne ferrakû dînehum: "(Şu kimselerden olmayın ki) Onlar dinlerini parça parça (öbek öbek) yapmışlar." Sakın dinlerini parçalayanlardan olmayasınız. **Ve kânû şiyeâ:** "(Onlar) Parça parça (grup grup) olmuşlar." **Kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn:**[34] "Her bir grup (her bir topluluk) kendisindekiyle övünür (ferahlar)." Hepsi de doğru yaptığını zanneder; yani "benim cemaatim doğru yoldadır, benim tarikatım kurtuluştadır, benim mezhebim en öndedir" der. Allah "sakın onlardan olmayasınız" buyurdu.

Allah biraz önce okuduğumuz ayet-i kerimede; **"o gün sizi ilk yarattığım gibi tek başınıza huzura geleceksiniz"**[35] buyurmuştu. Allah bu ayetle kuluna; "yanında cemaatin, hocan, şeyhin olmayacak, peygamberin de olmayacak, ilk yaratıldığın gibi tek başınasın. Sen benim kulumsun, bana karşı sorumlusun, ben senden Hz. İnsan olmanı, bana halife ve ayna olmanı, sana

[33] Rûm /31
[34] Rûm /32
[35] Enâm /94

bakınca üzerinde El Esmau'l Husna'mı, güzelliğimi görmek istiyorum" buyuruyor.

Allah herhangi bir şeyi sevmekten münezzehtir. Allah kendini, kendi isimlerini, güzelliğini sever. Kul da Allah'a halifedir, aynadır. Bu durumda sen, Allah'ın güzelliği ile güzel olursan Allah'ın sevgisine layık olursun ve Allah senden bir Hz. İnsan çıkarır; çünkü Allah faliktir ama yok, Allah'ın güzelliğiyle güzel olmaz çekirdeğini çatlatıp içinde Allah'ın yeryüzündeki halifesini çıkarmazsan çöpe gidersin!

Bu ayetlerin hepsi birbirinin devamıdır. Allah bir de Hz. İnsan olmayı kabul etmeyenlerin halini anlatır.

Ve izâ messen nâse durrun deav rabbehum munîbîne ileyh: "İnsana bir zarar dokunduğunda o (bütünüyle, bütün gönlüyle, bütün haliyle) rabbine döner ve ona dua etmeye (yalvarmaya) başlar." **Summe izâ ezâkahum minhu rahmeh:** "Ne zaman ki ona rahmetimizden tattırdık (onun sıkıntısını giderdik)." **İzâ ferîkun minhum:** "Onlardan bir kısmı." Dikkat edilirse Allah hepsini birden söylemiyor. **Bi rabbihim yuşrikûn:**[36] "Rablerine şirk koşmaya başlarlar."

İnsan bütün gönlüyle rabbine dönmüş, yalvarmışken nasıl olur da sonradan Allah'a şirk koşar ve Allah'ın yardımının, rahmetinin üzerine putunu getirip diker?

Biri yaşadığı durumlarda "Allah bana yardım etti, rahmet etti" demiyor bunun yerine "ben akıllıyım, gördünüz nasıl da işi hallettim, nasıl da kazandım" diyorsa rabbine şirk koşmuştur; çünkü "Allah bana rahmetini tattırdı, bana rahmetiyle muamele edip sıkıntımı giderdi, bana bunu rahmetinden dolayı Allah ikram etti" demek yerine "ben yaptım" demiştir ya da "falanca bana böyle yardım etti, bu yüzden rahatladım, sıkıntılarım geçti" demiş,

[36] Rûm /33

böylelikle Allah'ın yardımının, rahmetinin üzerine kendi putunu dikmiştir. Bu nedenle Allah'ın rahmetini ve yardımını unutup işi sanki Allah bir şey yapmamış, kendileri veya başkaları yapmış gibi zannedenler Allah'a şirk koşmuştur.

Li yekfurû bimâ âteynâhum: "Onlar kendilerine verdiklerimizden dolayı küfretsinler (nankörlük yapsınlar bakalım)." Onlar o nimetleri Allah'tan bilmesinler, kendilerinden ya da başkalarından bilip nankörlük yapsınlar bakalım. **Fe temetteû fe sevfe ta'lemûn:**[37] "Haydi, onun zevkini sürün sonra bileceksiniz (göreceksiniz)." Yarın bunun ne olduğunu size gösteririm, böyle yapmaya devam edin bakalım, buyurdu Allah.

Tilke ummetun kad halet: "Onlar bir ümmetti, geldi geçti." Yani geçmişteki insanlara bakıp "falancalar şöyle yaptı, filancalar böyle yaptı, ben falan âlimlere uyuyorum, falancaları destekliyorum" deyip onları önünüze koymayın, onlar bir ümmetti, geldi geçti. **Lehâ mâ kesebet:** "Onların kazandıkları onlaradır." Hayır işlemişlerse hayırları, şer işlemişlerse şerleri onlaradır. Allah bu ayetle; "birilerini yüceltmek ya da yermekle bir şey kazanamazsın, onların kazandıkları onlaradır" buyurdu. **Ve lekum mâ kesebtum:** "Ama siz neyi kazanırsanız o sizindir." Sen kendine, ne yaptığına bak. **Ve lâ tus'elûne ammâ kânû ya'melûn:**[38] "Siz onların yaptıklarından hesaba çekilecek değilsiniz."

Onların iyi mi, kötümü, doğru mu, yanlış mı yaptıklarının hesabını sana sormam. Ne güzel yaptıklarından ne de yanlış yaptıklarından seni hesaba çekerim. Bu yüzden onların hesabını sen verecek değilsin; yani sen benim kulumsun, beni dinle!

Sibgatallâh: "Allah'ın boyasına (bak)!" Allah'ın verdiği renge bak. Renk; fıtrat demektir. İnsanın fıtratı Hz. İnsandır. **Ve**

[37] Rûm /34
[38] Bakara /141

men ahsenu minallâhi sibgah: "Allah'tan daha güzel rengi kim verebilir?" Sibğatallah; Allah'ın rengiyle renklen, buyurdu Allah.

Allah'ın rengi, boyası; Allah'ın isimlerinin nurudur. Senin rahman, rahim olup merhamet sahibi olman, kerim olup ikram etmen, insanların yanlışını affedip kusurlarını örtmen Allah'ın senin üzerindeki rengidir. Allah da "bak, Allah'ın renginden daha güzel renk var mıdır" buyurdu.

Allah, insana kendi isimlerinin nurunun rengini vermişken insanlar "senin şöyle olman, böyle olman lazım" deyip birbirine renk vurmaya, boya vurmaya çalışır; ama onların vurduğu boya sahtedir, geçicidir. Allah'ın verdiği renk ise kanarya kuşundaki asli renk gibidir, yıkanınca geçmez, bu yüzden Allah'ın verdiği rengi yıkayarak geçiremezsin.

İnsanlar her ne kadar Allah'ın verdiği boyanın üstüne boya vursa da onların vurduğu bu boya, bu renk geçicidir, Allah'ın rengi, boyası karşısında sahtedir. Mesela öyleleri var ki; elli sene boyunca küfürdedir ama bir yakını vefat edince birden "Allah" deyip Allah'a döner ve bütün renkler, boyalar üstünden dökülür, dolayısıyla ondaki asli renk ortaya çıkar.

Allah "benden daha güzel rengi kim verebilir" buyurdu. Bu durumda "ya rabbi! Falancanın söylediği daha güzeldir, falancanın tavsiye ettiği daha doğrudur" veya "falanca kitapta daha güzel yazmıştı" demek hiçbir kula yakışmaz. Böyle söyleyen biri "Allah'ın renginden daha güzel renk vardır" demiş olur.

Ve nahnu lehu âbidûn:[39] "Ve biz onun âbdiyiz (de)." Biz onun aşığıyız. Onun vurduğu rengin, onun üzerimizde tecelli ettiği El Esmau'l Husna'sının, isimlerinin, güzelliğinin aşığıyız, âbdiyiz de.

Kul e tuhâccûnenâ fîllâh: "(Onlara) De ki: Siz benimle Allah hakkında mücadelemi ediyorsunuz (mücadelemi edeceksiniz)?"

[39] Bakara /138

Ve huve rabbunâ ve rabbukum: "O bizim de rabbimizdir, sizin de rabbinizdir." **Ve lenâ â'mâlunâ ve lekum a'mâlukum:** "Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz de sizedir." **Ve nahnu lehu muhlisûn:**[40] "Ve biz ona halis olarak (iman etmiş) bağlı olanlarız."

Ve kâlû kûnû hûden ev nasârâ tehtedû: "(Yahudiler, Hristiyanlar) Dediler ki: Yahudi ya da Hristiyan olun ki hidayete erin." **Kul bel millete ibrâhîme hanîfâ:** "De ki: Hayır, biz hanif olan İbrahim'in dinine (Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayan hanif olan İbrahim'in dinine) uyarız." **Ve mâ kâne minel muşrikîn:**[41] "O, müşriklerden değildi." Allah tek kelimeyle; "müşriklerden olma, bana şirk koşma" buyurdu.

Sahabeden Hz. Muaz (r.a.) anlatır.

"*Ben daha çocukken bir yolculuk esnasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in devesine binmiştim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yolda bir ara bana dönüp; 'ya Muaz! Allah'ın, kulu üzerindeki hakkı nedir biliyor musun' diye sordu. Ben de; 'hayır, ya Resulullah, Allah ve resulü daha iyi bilir' dedim. Biraz gittikten sonra bana dönüp; 'ya Muaz! Allah'ın, kulları üzerindeki hakkı; kullarının ona hiçbir şeyi şirk koşmamasıdır' buyurdu. Biraz daha gittikten sonra tekrar bana dönüp bu defa; 'ya Muaz! Kulların, Allah üzerindeki hakkı nedir biliyor musun' diye sordu. Ben yine 'Allah ve resulü bilir' diye cevap verdim. Sonrasında Resulullah (sa.v.) Efendimiz; 'kulun, Allah üzerindeki hakkı kendisine şirk koşmayan kuluna azap etmemektir' buyurdu."*[42] Demek ki kulun da Allah üzerinde hakkı varmış.

Allah ayet-i kerimede; **"hiçbir peygamber yoktur ki ona şöyle vahyetmemiş (şu vahiy ile onu göndermemiş) olalım; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece Allah'a âbd olun**"[43]

[40] Bakara /139
[41] Bakara /135
[42] Buharî, Müslim
[43] Enbiyâ /25

buyurur. Bütün peygamberlerin geliş sebebi "sadece Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve yalnız Allah'a âbd olun" demektir. Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak işin özü, temelidir. Yalnız, şirk koşmak derken Allah'a inanmamayı düşünmememiz gerekir. Şirk koşmamak; Allah'a inanmak demek değildir; çünkü iman, inanmak değildir. İman; Allah'ı her şeyden, canından çok sevmektir. Biri, Allah'ı her şeyden çok sevdiğinde Allah'ın istediklerini ister; çünkü âşık sadece maşuğunun istediğini isteyebilir.

Evet, ayet devam eder. **Fe in âmenû bi misli mâ âmentum bihî:** "Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse." Yani Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmazlarsa. **Fe kadihtedev:** "İşte o zaman onlar da hidayete ererler (iman etmiş olurlar.)" **Ve in tevellev:** "Eğer dönerlerse." **Fe innemâ hum fî şikâk:** "İşte, o zaman derin bir ayrılık içine girerler." **Fe se yekfîke humullâh:** "Allah onlara kâfidir." Sana düşmanlık ederlerse Allah onlara kâfidir, gerekeni yapar. **Ve huves semîul alîm:**[44] "O (Allah) her şeyi işiten ve her şeyi bilendir."

Kadir Gecesi; diriliş gecesi, Allah'ın vahyiyle dirilme gecesidir. Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den mucize istediklerinde Allah onlar için; **"(mucize olarak) Kur'an onlara yetmez mi"**[45] buyurmuştur. Mucize olarak Kur'an yeter. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"Allah her peygambere zamanıyla kayıtlı bulunan mucizeler vermiştir ama bana öyle bir mucize verdi ki hükmü kıyamete kadar baki olacak, mucizem kıyamete kadar devam edecek. O mucize Allah'ın kitabı Kur'an'dır"*[46] buyurur.

Peki, Kur'an nasıl bir mucizedir?

[44] Bakara /137
[45] Ankebût /51
[46] Buharî, Fezâilu'l-Kur'ân 1, Î'tisâm 1; Müslim, İman 239, (152).

Kâfire, manevi olarak hayvan olan birine dokunduğunda onu insan yapar. Daha önce müşrik olanlara dokunduğunda onları gökteki yıldız yaptı, sahabe yaptı. Öyle değil mi! Hiç bundan daha büyük bir mucize olur mu!

Peki, biz neden Kur'an'ın mucizeliğini göremiyoruz?

Kendimize dokundurtmuyor, kendimizden uzak tutuyoruz da ondan. Eğer biz de sahabeler gibi gönlümüzü açıp Kur'an'ı kendimize dokundurtursak onlar gibi gökteki yıldızlar oluruz; ama Kur'an'ı kendimize dokundurtmak yerine; "bu Kur'an çok mukaddestir, onu duvara, en yukarıya asın ve ona sakın abdestsiz dokunmayın" diyoruz.

Allah'ın, Kur'an'a abdestsiz dokunulmayacağıyla ilgili bir emri yoktur. Kur'an'ı okumamız için tek bir emir vardır o da; Kur'an'ı okuduğumuz zaman kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmaktır.[47] Bunu Allah söylüyor. Allah Kur'an'ı okumak için şeytandan sığınılması gerektiğini buyurmuşken genel olarak bu emir sadece euzubesmele okumak olarak anlaşılmış "işte, euzubesmele okursan tamamdır, şeytandan Allah'a sığınmış olursun" denilmiştir. Oysaki Allah "şeytandan bana sığındığını söyle" dememiş, direkt "bana sığın" buyurmuştur. Bu yüzden "euzubillahimineşşeytanirracim" dememiz yetmez gönlümüzle kovulmuş şeytandan Allah'a sığınıp "bu, beni yaratan rabbimin bana olan kelamıdır, rabbim bunu bana vahyetmiş, bunu bana söylüyor" deyip şeytanı oraya yaklaştırmadan Kur'an'ı okumamız ve dinlememiz gerekir.

Kur'an'ı yüceleştirerek insanları ondan uzaklaştırmak olduğu gibi bir de Kur'an'ı aşağı indirerek insanları ondan uzaklaştırmak vardır. "Kur'an'ı okumana gerek yok, onu okuyacağına falan kitabı oku, Kur'an'ı okursan anlamazsın" diyenler Kur'an'ı aşağı indirmiştir. Böyle biri sanki Allah

[47] Nahl /98

anlaşılmayan bir kitap indirmiş gibi hem rabbine hem de insana hakaret eder; ama bunun farkında değildir!

Biz de gönlümüzü Kur'an'a, Allah'ın kelamına, kitabına açarsak mucize gerçekleşir; yani onunla dirilir, Hz. İnsan oluruz. Hangi şekilde olursa olsun Kur'an'ı ister yücelterek, isterse de aşağı indirerek yapsın bizi Allah'ın kitabından uzaklaştırmaya çalışanlar şeytanın işini yapmıştır.

Bize "sen Kur'an'ı anlayamazsın" diyenlere "o zaman sen neden Kur'an'ı anlıyorsun, sen anlayabiliyorsan ben niye anlamayayım. Allah bu kitabı sadece sana veya âlimlere mi indirdi! Allah ayet-i kerimede; **'biz bu Kur'an'ı sana ulaştırabileceğin her yere ulaştırasın diye, ulaşabileceğin her kula bunu taşıyasın diye indiriyoruz'**[48] buyurmadı mı" diye sormak lazım.

Kur'an ayetleri indiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ya da sahabeden biri ayetleri götürüp Kâbe'nin önünde sahabeye okur, hiç kimseye "sizin bu ayetleri anlayacak ilminiz var mı yok mu" sormazdı. Zaten sahabelerin çoğunun okuması ve yazması yoktu, okuryazar olanlar da sayılıydı. Eğer hiç okuma yazması olmayanlar bile Kur'an'ı okuduğunda anlayabiliyorlarsa demek ki Kur'an anlaşılabiliyormuş, anlaşılmayan bir kitap değilmiş! Bu yüzden Kur'an için anlaşılmayan kitap diyenler ya da "Kur'an'ı okudum ama anlamadım" diyenler Allah'a, onun kitabına iftira atmıştır.

Kur'an, Allah'ın kelamıdır, bu yüzden elbette ki bir farkı vardır. Kur'an sıkıştırılmış metindir; yani Allah bir ayetle yüz tane manayı birden verir ama kulun anladığı ilk mana neyse ona lazım olan odur. Kim okuduğu ayette ne anladıysa Allah ona onu söylemiştir.

[48] En'am/ 19

Kur'an; okunan, tekrar tekrar okunan demektir. Biri önceden okuduğu bir ayeti üç gün veya on gün sonra tekrar okuduğunda bu defa gönlünde başka bir şey açılır, o ayetten başka bir şey anlar. Bu defa da o yeni şeyi anlaması gerekir. Örnek vermek gerekirse; süt emen bir çocuğa önce süt verilir, biraz daha büyümüş olana mama verilir, çocuk biraz daha büyüdüğünde bu defa ona çiğköfte verilir, artık o da acıyı tadar; çünkü acıyı da tatması gerekir. Anne baba ona acıyı da tatlıyı da öğretir.

Mesele; Kur'an'a sarılıp "ya rabbi! Mucizeni üzerimde gerçekleştir. Ben de sahabe gibi olup sana kul olmak, âbd olmak istiyorum, ben de seni sevmeyi, senin de beni sevmeni, seni bilmeyi, tanımayı, anlamayı istiyorum" demektir.

Evet, uydurulmuş dinde insanlara "namazını kıl, orucunu tut, kimsenin hakkını yeme, cennette bir köşe alırsın" veya "şöyle abdest alınır, böyle namaz kılınır, orucu şunlar bozar, bunlar bozmaz" diye dayatma yapılır. Oysaki bu zahiri bilgileri çocuklar da bilir. Küçücük bir namaz hocası kitabında bunların hepsi yazar ama Allah kitabında başka bir şey anlatıyor. Allah kitabında "hiçbir şeyi kendisine şirk koşmadan ona nasıl âbd olacağını, âşık bir kul olacağını anlatıyor!

Bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın El Falik ismini öğrenmeye, rabbimizi Falik isminden tanımaya çalıştık. Sohbetimizin Kadir gecesine denk gelmesi sebebiyle Kadir gecesinin ne olduğunu, rabbimizin indirdiği dinin nasıl olduğunu anlamaya çalıştık.

Allah, Kadir gecesini bizim için de Kadir Gecesi yapar inşallah! Gönlümüzü kadri yücelmiş gönül yapar inşallah! Ayetlerini, vahyini, Kur'an'ı gönlümüze inzal ederek gönlümüzü otuz bin kat daha şerefli, kıymetli, değerli kılar inşallah!

Allah bizi Kıyamet günü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in **"ya rabbi! Bu kavmim Kur'an'ı muhacir bıraktı"**[49] deyip şikâyet ettiği, davacı olduğu kullarından eylemesin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"bu Kur'an, Kıyamet günü ya şefaatçi ya da davacıdır"*[50] buyurmuştur. Allah bizi Kur'an'ın davacı olduğu kullarından eylemesin, şefaatçi olduğu kullarından eylesin. Allah bizi Kur'an'ıyla Hz. İnsan yapsın inşallah!

Allah bizi kendisine âbd olanlardan, âşık olanlardan, rabbinin güzelliğini üzerinde gösterenlerden eylesin. Allah bizi El Esmau'l Husna'nın tecelli ettiği kullarından eylesin. Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına bürünmüş olanlardan eylesin. Bununla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yakın olanlardan, sevgili olanlardan, arkadaş, dost olanlardan eylesin!

Allah bizi bize bırakmasın. Bizi bir an bile nefsimizle baş başa bırakmasın inşallah! Allah bizi bir an bile zatından gafil eylemesin. Bu mübarek gecenin hürmetine ayetlerini, Kur'an'ı gönlümüze inzal eylesin inşallah! Bizi vahyiyle diriltsin inşallah! Vahyiyle diri olup, diri olarak yaşayanlardan eylesin inşallah! Aynı şekilde bizi de vahyiyle diriltenlerden eylesin inşallah! Allah bizi vahyini kullarına taşıyanlardan eylesin. Allah, vahyiyle gönlümüzü cennet eylesin inşallah! O cennet gönülle cennete layık olanlardan eylesin inşallah! Allah, cehenneme dönmüş hatalarımızla, kusurlarımızla, gönlümüzle, nefsimizle bizi huzura alıp hesaba çekmesin, bizi bunları temizleyenlerden eylesin inşallah! Allah yanlışlarımızı, günahlarımızı, hatalarımızı, kusurlarımızı affedip mağfiret eylesin inşallah! Bu mübarek gecenin hürmetine affa, mağfirete, uğrayanlardan eylesin inşallah!

[49] Furkân /30
[50] Feyzü'l Kadir, 4 /535

Allah bizi bize bırakmasın inşallah! Allah bizi hayatı yaşarken onun sevdiği gibi, beğendiği gibi, güzel gördüğü gibi yaşayanlardan eylesin. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in; *"ya rabbi! Bana iftihar olarak senin bana rab oluşun yeter. Bana izzet olarak, şeref olarak benim sana âbd oluşum, kul oluşum yeter. Sen tam benim sevdiğim gibisin, beni de sevdiğin gibi yap"* buyurduğu gibi Allah bizi de sevdiği gibi yapsın inşallah! Allah bizi bunu idrak edenlerden eylesin. Şeref olarak Allah'a âbd olmayı yeterli görenlerden eylesin inşallah! İftihar olarak Allah'ı rab olarak bilenlerden eylesin. Allah bizi bize bırakmasın inşallah! Günahlarımızı affeylesin inşallah! Allah bize son nefeste kâmil iman nasip etsin inşallah! Kıyamet yerinin dehşetinden muhafaza eylesin inşallah! Hesabımızı kolay eylesin inşallah! Hesabı kolay olanlardan eylesin inşallah! Allah bizi huzura alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura aldığı kullarından eylesin inşallah! Bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura almadan, o hale layık olmadan bizi huzura almasın inşallah!

Allah bizi nebileriyle, resulleriyle, sıddıklarla, şehitlerle, salihlerle beraber eylesin inşallah! Hayatı onlarla beraber yaşamayı nasip etsin inşallah! Kıyamet günü hesabı da onlarla beraber vermeyi nasip etsin inşallah! Allah bizim kendisinden ne istediğimizi biliyor, istediklerimizi ihsan etsin, ikram etsin inşallah! Ne için korktuğumuzu, endişe ettiğimizi biliyor, ondan da bizi muhafaza eylesin inşallah! Korkularımızdan, endişelerimizden muhafaza eylesin inşallah! Allah bizi dünyada utandırmasın, ahirette utandırmasın, huzurunda utandırmasın inşallah! Allah bizi bizden daha iyi biliyor, bizim için neyin hayır, neyin şer olduğunu en iyi bilen odur. Bu yüzden bizim için hayır olarak bildiklerini bize ihsan etsin inşallah! Şer olarak bildiklerinden de bizi muhafaza eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

EL BEDİ’

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre anlamaya çalışıyorduk. Bu sohbetimizde de El Bedi' ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Bedi' demek; ilk yaratan, örneksiz, eşsiz, benzersiz yaratan demektir. Bu isim, Allah'ın Hallak, Halık, Fatır ve Falik isimlerinden farklıdır. Allah ayet-i kerimede; **Bedîus semâvâti vel ard:**[1] "(Allah) Gökleri ve yerleri (her şeyi) benzersiz yaratandır" buyurmuştur; yani, Allah yarattığı her şeyi herhangi bir örneği olmadan bütünüyle tasarlayıp yaratmıştır. İlk yaratılışın mutlaka bir başlangıcı vardır ve mü'minler bunu bilmek, anlamak zorundadır, anlamazlarsa kendilerini tanıyamazlar.

Allah ayet-i kerimede; **"gökte, yerde her ne varsa hepsini insanın hizmetine (emrine verdim) musahhar kıldım (onun için yarattım)"**[2] buyurmuştur. Bu nedenle yer, gök, cennet, cehennem her ne varsa insan için yaratılmıştır.

Allah için hayal kelimesi kullanılmaz; ama beşer olarak kelimeyi böyle kullanmak zorundayız ki kendi üzerimizden anlayabilelim. Allah'ın tabir-i caizse hiçbir şeyi yaratmadan önce zatında tasavvur edip hayal ettiği şey insandır. İnsan derken beşeri değil Hz. insanı anlamak gerekir. İlk vasıftaki Hz. İnsan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bunu peygamberimiz olduğu için

[1] Bakara /117, Enâm /101
[2] Lokmân /20, Câsiye /13

veya Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i diğer peygamberlerden ayırmak için söylemiyoruz. Hakikati olduğu gibi söylemek gerekir.

Allah ayet-i kerimede; **"resullerimiz arasında fark gözetmeyin"**[3] buyurmuştur, dolayısıyla bu bir emirdir. Evet, risalet görevi alanların hepsi Allah'ın resulleridir ve hiçbirinin arasında fark gözetmemek gerekir. Yalnız, Allah başka bir ayet-i kerimede ise; **"biz onları (resulleri) derecelerle birbirinden üstün kıldık"**[4] buyurmuştur. Demek ki resuller arasında fark gözetmek ayrı, onların derece itibariyle birbirinden üstün olması ayrıdır. Resullerin arasında fark gözetmemek; her birinin Allah'ın vahyiyle geldiğini bilmek ve her birinde Allah'ın vahyini kabul etmektir. Aralarındaki derece itibariyle üstünlük ise resullerin vahyi taşırken kulluk itibariyle birbirleriyle aralarındaki üstünlüktür.

Mesela; bir resul herhangi bir konuda üstünken başka bir resul farklı bir konuda üstündür. Her akıl sahibi hem yaratılış itibariyle hem de nebilerin sonuncusu kılınması itibariyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en önde olduğunu anlar. Allah her peygamberi bir kavme göndermiştir. Hatta bir beldeye resul olarak ya da nebi olarak birini, hemen yakınındaki bir beldeye de başka birini göndermiştir. Öyle ki bazı zamanlarda baba ve oğul yahut kardeşler, akrabalar peygamber olmuş ve aynı anda aynı yere ya da farklı yerlere gönderilmişlerdir.

Diğer nebiler ve resuller için bu durum geçerliyken Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"seni bütün insanlığa gönderdik"**[5] buyurmuştur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz son peygamberdir, son nebidir, dolayısıyla kıyamete kadar gelecek olanların hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmetidir; yani ister iman etsin, ister etmesin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz herkesin peygamberidir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.)

[3] Bakara /285
[4] Bakara /253
[5] Sebe /28

Efendimiz'in ümmetleri için; "davetine icabet eden ümmeti" bir de "davetine icabet etmeyen ümmeti" denilir. İman etmeyenler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in davetine icabet etmemişlerdir ama yine de onun ümmetidir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara da peygamber olarak gelmiştir. Bunu yapan Allah'tır, Allah böyle hükmetmiştir.

Evet, Allah'ın tabir-i caizse ilk tasavvur ettiği şey Hz. İnsandır, ilk vasıftaki Hz. İnsan da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, dedik.

Bununla ilgili olarak bir örnek vereyim;

Sahabeden biri;

- Ya Resulullah! Allah'ın ilk yarattığı şey nedir, diye sorar.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Allah'ın ilk yarattığı nur senin peygamberinin nurudur. Âdem babamız su ile toprak arasında iken -çamur halindeyken- ben peygamberdim. Bunu övünmek için söylemiyorum. Kıyamet günü ilk dirilecek olan da benim. Bunu yine övünmek için söylemiyorum. Allah böyle takdir ettiği, hükmettiği için böyle söylüyorum. İlk huzura çıkacak olan da benim, hesabını ilk verecek olan da benim, ilk cennete girecek olan da benim. Bunları övünmek için söylemiyorum"[6] *diye buyurur.* Bu nedenle Allah'ın Bedi' isminin tecelli ettiği ilk nur Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nurudur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisi hakkındaki şeylerin her birini söylerken peşinden "bunları övünmek için söylemiyorum" demiş; yani "bunları hakikati anlamanız için söylüyorum" buyurmuştur.

[6] El-Mevahibul-Ledünniye, Aclunî, 1/265-266; Darimi, Mukaddime, 8; Keşfu'l-hafâ, I, 265; Aclûnî, 2/129

Bazen kendini âlim zanneden insanlar böyle olamayacağını, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bununla fazla övüldüğünü, övülmüş olduğunu söylerler. Bu durumda onlara; "Allah'ın ilk yarattığı bir şey olmalıdır, o zaman Allah'ın ilk yarattığı şeyin ne olduğunu sen söyle, başka bir şey biliyorsan söyle! Eğer o Resulullah (s.a.v.) Efendimiz değilse o halde sensin! Neden durup dururken itiraz ediyorsun" demek gerekir.

Allah'ın yarattığı ilk nur, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nurudur ve bu nura "Hakikati Muhammediye" denir. Bütün peygamberler, bütün nebiler, bütün resuller, buna şahittir, şahit olmuştur.

Bununla ilgili olarak Barnabas İncili'nden bir pasaj okuyayım. Barnabas İncil'i en az tahrif olan İncildir. Bu İncil'de şöyle bir paragraf vardır;

"İsa dedi ki: İnanın bana, onun ruhunu görenlere Allah peygamberlik verdiğinden, her peygamber gibi ben de onu gördüm ve ona saygı gösterdim. Onu görünce, ruhum teselli ile doldu ve dedim ki: Ey Muhammed, Allah seninle olsun ve beni ayakkabının bağlarını çözecek değerde kılsın. Buna ermekle ben de büyük bir peygamber ve Allah'ın kutsal bir kulu olacağım." Demek ki her resul onu görüyormuş.

Beni onun ayakkabısının bağını bağlamakla şereflendirsin demek; beni onun hizmetiyle şereflendirsin demektir. Hristiyanlar bile bunu kabul eder. Evet, bütün peygamberler bunun böyle olduğunu bilir; çünkü hakikati Muhammediye ile görüşmüşlerdir. Hakikati Muhammediye; Allah'ın, zatıyla, sıfatıyla tecelli edip yarattığı nurdur.

Bu görüşmeyi yapmak için Allah'ın resulü olma şartı vardır ve Mürşid-i kâmiller de buna dâhildir. Yalnız dikkat edilmesi gerekirse mürşitlerin değil Mürşid-i kâmillerin buna dâhil olduğunu söyledim. Bu ikisi arasında fark vardır ve buna dikkat

etmek gerekir. Yoksa insan kendi kendine ya da birilerine iftira atmış olur. Aynı şekilde mürşidi Mürşid-i kâmil olmayanlar kendi mürşitleri için Mürşid-i kâmil derse mürşidine iftira atmış olur. Her ne sebeple olursa olsun bu zulümdür.

Evet, bütün Mürşid-i kâmiller bu müşahedeyi, görüşmeyi yapmıştır. Yoksa Mürşid-i kâmil olamazlar. Hz. İsa (a.s.)'ın sözünden de anlaşılacağı gibi her resul onunla görüşmüştür. Hz. İsa (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile görüşürken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha dünyaya gelmemiştir. Bu durumda görüştüğü Hakikati Muhammediye'dir.

Böyle bir görüşme yapmadığı halde insanlara "gelin ben sizi Allah'a götüreyim" diyenler hem kendisine hem de kendisiyle beraber olanlara zulmetmiş olur; çünkü Mürşid-i kâmil olma vazifesini veren Allah'tır. Bu müşahedeyi yapmayan birine mürşit denilebilir; ama Mürşid-i kâmil denmez; çünkü herkes kendisiyle beraber olanları ancak vardığı yere kadar taşıyabilir. Bu yüzden bir mürşit, Allah'ı talep eden dervişini ancak vardığı yere kadar taşıyıp yetiştirir. Eğer dervişinin manevi seyri devam ediyorsa ona "benden bu kadar, bundan sonra falancaya gitmen lazım" der. Yapılması gereken şey budur, yoksa dervişine zulmetmiş, haksızlık etmiş olur. Bu bir mürşide yakışmaz. Bu nedenle hiçbir mürşit benlik güdüp dervişlerine "yola benimle devam edin" diyemez; çünkü Allah'a karşı sorumlu olduğunu bilir. Eğer kendisiyle işi biten dervişine artık başkasına gitmesi gerektiğini söylemezse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona gereken uyarıyı, ikazı yapar ve Allah onu uyarır.

Allah, Bedi' ismiyle tecelli edip ilk olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikatini; yani Hakikati Muhammediye'yi yaratmıştır. Sonra bütün insanların ruhunu, hakikatini bu nurdan aynıyla yaratmıştır. Bu nedenle her bir insanın ruhu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ruhundan farksızdır, arada sadece bir tecelli farkı vardır. Öncelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nuru bir

adım önde tecelli etmiş sonra bütün nurlar aynıyla o nurdan tecelli etmiştir. Böylelikle her bir insanın ruhu, Allah tarafından bu şekilde tek tek yaratılmıştır. Bu yüzden her ne kadar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de dâhil olmak üzere hepimiz beden itibariyle Hz. Âdem (a.s.)'ın çocukları olsak da manevi olarak Hz. Âdem (a.s.) da dâhil bütün insanlığın babası Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Buna Allah'ın tecelli edip Hakikati Muhammediye'yi yaratması denilir.

Allah bu Hakikati Muhammediye'yi, bütün insanların ruhunu saf kendi aşkından, muhabbetinden, nurundan yaratmıştır. Allah'ın aşkı, muhabbeti nur olarak tecelli etmiştir.

Nur denince aklımıza farklı farklı renklerde ışık veya aydınlık gibi şeyler gelir; ama nurun bunlar olmadığını kesinlikle bilmemiz lazım; çünkü nurun anlatılabilecek herhangi bir izahı yoktur. Eğer bunu kelimeye dökersem herkes kendine göre bir şey hayal eder ve o hayal ettiği şeyler nur olmaz. Bu yüzden bu müşahadenin nasıl olduğunu kelimeye dökmeyeceğim. Allah bir ismiyle tecelli edip kardeşlerimize bu müşahedeyi ihsan eder, ikram eder onlar da bunun nasıl olduğunu öğrenir inşallah!

Allah ayet-i kerimede; **"Allah, göklerin ve yerin nurudur"**[7] buyurmuştur. Allah göklerin ve yerin nuru olunca bu nur diğer nurlardan farklıdır, bu tecelli farklı bir tecellidir; ama insandaki, Allah'ın aşkından olan tecelli, Allah'ın varlıktaki nurundan daha farklıdır. Bütün varlık, Allah'ın insandaki nurundan bir mertebe sonrasında tecelli eder. Yani bu nur yine Hakikati Muhammediye'den tecelli eder; ama bu tecelli insanlardaki gibi değil, bir mertebe sonrasıdır. İşte, Hakikat-i Muhammediye'nin insanlardan bir mertebe sonra farklı bir nurla tecelli etmesiyle kâinat yaratılmıştır. Bu ayeti Allah'ın Nur ismini anlatırken daha detaylı bir şekilde anlatacağız inşallah.

[7] Nûr /35

Allah ayet-i kerimede; **"and olsun ki sizi ilk yarattığımız gibi yine tek başınıza huzurumuza geldiniz"**[8] buyurur. Tek başınıza huzurumuza geleceksiniz, buyurdu Allah. Allah, ruhundan nefhedip kulunun ruhunu yaratırken Bedi' isminin tecellisiyle onu ilk olarak yaratır; ama yaratmadan önce mutlaka onu dilemiş, irade etmiş, tasavvur etmiş, sevdiği şekilde yaratmıştır. Hatta onu bütünüyle aşktan, muhabbetten yaratmıştır desem daha doğru olur. Allah'ın aşkı, muhabbeti, sevgisi nur olarak tecelli etmiş ve Allah onu bir anda yaratmıştır. Bu nedenle Hakikati Muhammediye ve insanın ruhu saf aşktan ibarettir.

Bedîus semâvâti vel ard: "(O) Gökleri ve yeri örneksiz (örneği olmadan) ilk olarak yaratandır." **Ve izâ kadâ emrâ:** (O) Herhangi bir şeyin olmasını istediğinde." Bir işin, bir şeyin olmasına hükmettiğinde. **Fe innemâ yekûlu lehu kun fe yekûn:**[9] (Onun sözü, onun yaptığı) Sadece ona 'ol' demesidir, o da hemen oluverir." Allah bir şeye ol derse o da hemen olur demek; o da hemen oluyor demektir. Yoksa kun fe yekûn kelimesinin manası o da hemen oldu değildir; yani Allah olmasını istediği bir şeye bir zaman koyar ve o da Allah'ın koyduğu süre zarfında yavaş yavaş olgunlaşır ve olur. Allah olmasını istediği bir şey için "hemen olacak, oldu" buyursaydı bu durumda kelimeyi kun fe yekûn olarak değil "kun fe kâne" olarak buyurması gerekirdi. Allah eğer bir şey için kun fe kâne deseydi o da herhangi bir süre geçmeksizin hemen olurdu.

Bu yüzden Allah'ın burada ol diye emrettiği şeylerin bir zamanı vardır. Peki, bu zaman neye ve kime göredir.

Allah zamandan ve mekândan münezzehtir. Bu, Allah bir duayı kabul ederken de böyledir. Mesela; bazen dua ettiğimizde Allah gönlümüze muhabbetiyle öyle bir tecelli eder ki "kulum

[8] Enâm /94
[9] Bakara /117

duanı kabul ettim" hitabını gönlümüzde tadarız. Yalnız duamızın kabul olduğunu tattığımızda hemen gerçekleşmesini beklememiz doğru olmaz. Şartların bizim için olgunlaştığı ve duamızda istediğimiz şeyin dünyamız ile ahiretimiz için hayır olduğu zaman da duamızın kabulü yavaş yavaş olur ve biz duamızda istediğimiz şeye hazır olduğumuzda duamız tam olarak gerçekleşir.

Allah'ın Bedi' ismi insanda da tecelli eder, etmelidir; çünkü Allah'ın Bedi' ismi ilk önce insan için tecelli etmiş ve Allah insanı yaratmıştır. Öyleyse her bir insan, kendisi için özel olarak "rabbim beni yarattı" derse doğru olur. Allah, kulunu huzura almasıyla ilgili olarak ayet- i kerimede **"ilk yarattığımız gibi tek başına huzura geldin"** buyurduysa o halde bir insanda Allah'ın Bedi' isminin tecelli edebilmesi için onun mutlaka Allah'a vasıl olması, ilk yaratmış olduğu gibi Allah'ın huzuruna gitmesi gerekir. Tabi bunun zahiri olarak ölmeden önce olması gerekir; çünkü kul öldüğünde istese de istemese de Allah'ın huzuruna gider. Mesele; insanın ölmeden önce kendi iradesi ve tercihiyle rabbini isteyerek, arzu ederek ilk yaratıldığı yere gitmesi, varmasıdır.

Daha önce anlatmıştım, kulun, Allah'a vasıl olması; kulun yaratıldığı ilk yere, ilk ana gitmesi demektir. Aslında orda zaman ve mekân olmadığı için oraya bir mekân atfedip yer demek doğru değildir. Mekândan ve zamandan bağımsız anlaşılması için oraya "ilk an" demek gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"bir saatlik tefekkür bir yıllık ibadetten efdaldir."*[10] Başka bir hadisinde ise; *"bir saatlik tefekkür bin yıllık ibadetten efdaldir"*[11] buyurmuştur. Bu, tefekkürün bizi böylesine Allah'a yakınlaştırdığı ve Allah ile aramızdaki perdeleri kaldırdığı manasına gelir. Tefekkür vasıtasıyla rabbimizle aramızdaki perdeler kalktığı için

[10] Suyutî, Camiu's-Sağir, II /127; Aclûnî, I /310
[11] Ed-Deylemî, Musned, 2 /46

Allah'ın bizi sevmesini tatmış oluruz. Zaten "rabbimizi seviyoruz" derken de aslında tattığımız duygu bizim Allah'ı sevmemiz değil Allah'ın bize olan sevgisidir. Tefekkür eden biri Allah'ın sevgisini tadıyor ve rabbiyle arasındaki perdeler kalkmaya başlıyorsa bu durumda ilk yaratıldığı ana giden biri acaba nasıl bir hal alır! Acaba dünya hayatı ve dünyadaki şeyler onun nazarında nasıl bir şey olur!

Tefekkür ve murakabe; insanın kendi kendisiyle, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhla ve kendisini yaratan rabbiyle beraber olması demektir. İnsan, beden itibariyle değil Allah'ın kendisine nefhettiği ruh olarak rabbiyle beraber olursa bu beraberliği kurmuş olur, aksi halde beraberliği sadece hayal etmiştir. İnsanın rabbiyle beraber olmayı kazanabilmesi için tefekkür edip murakabe yapması gerekir; çünkü insan murakabe yaparsa Allah ile arasındaki perdeler kalkar ve bu murakabesi onun duası olmuş olur. Kulun "ya rabbi! Ben seninle beraber olmak, seninle olmak ve huzuruna gelmek istiyorum" şeklindeki duası Allah'ın muradı olan, Allah'ın kulundan yapmasını istediği bir duadır. Kul bu şekilde dua edip gereken çabayı gösterdiğinde Allah onu huzuruna alır. Bu yüzden mutlaka bu tefekkürü ve murakabeyi yapmak gerekir.

Peki, kulun bu tefekkürü nasıl yapması gerekir?

Beşeri olarak anlaşılması açısından söyleyeyim; bir kul tefekkür ederken ilk yaratıldığı ana gidip "henüz hiçbir şey yokken rabbim kendi muhabbetinden nur olarak tecelli edip beni, ruhumu, hakikatimi, yarattı. Acaba rabbim bana nasıl nazar ediyor, bana nazar ederken ne hissediyor" deyip tefekkür etmelidir. "Allah'ın benimle ne işi var, bana bakarken niye bir şey hissetsin, Allah'ın hissetmesi, sevinmesi mi vardır" diyenler Allah'ı bilmemiş, tanımamıştır. Allah, kuluna bir vasıf versin ama o vasıf Allah'ta olmasın, böyle bir şey düşünülebilir mi! Yani, Allah, kulu kadar olmasın öyle mi!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeleri yetiştirirken; "kul böyle yapınca Allah sevinir, falanca kul böyle yaptığı için Allah sevindi, falan kişi Allah'ı sevindirdi. Falanca kul böyle yaptı Allah buna küstü, darıldı" diye rahatlıkla anlatırdı. Demek ki Allah hem seviniyor hem de darılıyor ve küsüyormuş! Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **Ved duhâ ve leyli izâ secâ mâ veddeake rebbuke ve mâ kalâ:**[12] "Duhaya (günün aydınlanmış haline), sükûna erdiği zaman geceye and olsun. Rabbin sana küsmedi ve sana darılmadı" buyurmuştur. Allah önce zamana sonra günün aydınlanmış haline ve geceye yemin edip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "rabbin sana küsmedi ve darılmadı" buyuruyor. Allah böyle söylüyorsa o halde küsüyor ve darılıyor demektir. Öyle değil mi!

Aynı şekilde Allah ayet-i kerimelerde; **"Allah mü'minleri, sabredenleri, muhsinleri, muttakileri sever"**[13] buyurmuş, başka ayetlerde ise; **"Allah kâfirleri, zalimleri, kibirlenip böbürleneni, münafığı sevmez**"[14] buyurmuştur. Bu nedenle Allah'ın hem sevmesi hem sevmemesi aynı zamanda küsmesi ve darılması vardır. Allah kızdığında o kızdıkları Allah'ın gazabına uğrar. Zaten gazap Allah'ın kızmasına denilir.

Evet, Allah'ın, kulunun haline, tavrına kızması, küsmesi, darılması Allah'ın hissetmesi demektir. Zaten en kâmil, en mükemmel manada hisseden elbette ki Allah'tır; ama kul, Allah'a olan yakınlığını bilmediği, hissetmediği, buna iman etmediği için halinin, tavrının rabbinin küsmesine, darılmasına, gazap etmesine veya rabbi tarafından sevilmesine sebep olacağının farkında değildir. Kul bunu hissetmeli, tatmalı ve bilmelidir.

İnsan bunu en kâmil manada Allah'ın, zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği bir kul üzerinden anlar. Örnek vermek gerekirse; sahabeler, bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinden en

[12] Duhâ /1-3
[13] Âli İmran/146- 148, Tevbe /7, Âli İmran/76, Tevbe /4, 7, Mâide /93
[14] Âli İmran/32, Şûrâ /40, Âli İmran/57, Lokmân /18, Hadîd /23, Bakara /205

kâmil manada apaçık olarak görmüş ve anlamıştır. Bu nedenle kul, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kızdığı, küstüğü, darıldığı bir konuda Allah'ın darıldığını, küstüğünü ve gazap ettiğini bilmelidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; "**kim, Allah'ın resulünü üzerse Allah'ı üzmüştür. Allah ona gazap eder, Allah onu lanetlemiştir"**[15] buyurur. Dikkat edilirse Allah, resulünün üzülmesini kendine ait kıldı. Bu durumda Allah'ın resulünü üzenlerin bunun karşılığında alacağı şey; Allah'ın gazabı ve lanetidir. Öyle değil mi!

Allah'ın isimlerini, hissetmesini kendimiz gibi bir insanın üzerinden anlamazsak bu bizim için zulüm olur; çünkü böyle olmazsa anlayamayız, anlayamayışımız da rabbimizi anlamayışımız ve ne yapacağımızı bilmediğimiz manasına gelir. Allah'ın bizi kullukla, kendisini tanımakla sorumlu tutup bir de bunu nasıl yapacağımızı, öğreneceğimizi öğretmemesi demek Allah bizi tuzağa düşürdü demektir. Hiç böyle bir şey düşünülebilir mi! Aynı şey bütün Mürşid-i kâmiller için de aynıyla geçerlidir. Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ayna olmuş peygamber varisi Mürşid-i kâmiller üzerinden de neyi sevdiğini, neyi sevmediğini bize gösterir.

Neden Allah'ın isimlerini bir Mürşid-i Kâmil üzerinden bilmemiz gerekir?

Çünkü Allah isimleriyle onun üzerinde tecelli etmiştir; yani bir Mürşid-i kâmil benlik itibariyle bütünüyle Allah'a aittir. Bu yüzden onun kendine ait herhangi bir kızması olmaz. O, Allah ile üzülür, Allah ile sevinir, Allah'ın sevinmesiyle sevinir, kızmasıyla, gazap etmesiyle de gazap eder. Zahiri olarak o da herkes gibi bir beşerdir; ama manevi itibarla bu böyledir.

İnsanlar işin hakikatini anlamayıp imanı da inanmak olarak zannedince robot gibi; yani duygusuz, düşüncesiz, hissiz bir Allah

[15] Ahzâb /57

hayal ettiler. Bu yüzden "işte Allah için bir şeyler yaparsak bizi cennete gönderir, Allah bize tuzak kurmuş, eğer tuzağa düşer, yanlış yaparsak bizi cehenneme gönderir" dediler. Oysaki bu, Allah değil insanın kendi kendine ürettiği putudur.

Allah bütün varlığı insanın hizmetine vermiş, en yakınındaki melekleri de ona secde ettirmiş ve onun hizmetine vermişse o halde insan, Allah'a olan yakınlığını, kıymetini, değerini, şerefini buradan anlamalıdır.

Allah bütün varlığı insan için, insanı da kendisi için yaratmıştır. İnsanı kendisine âbd olsun, kul olsun diye; yani kendisinin sevgisine karşılık versin diye yaratmıştır; çünkü Allah, insanın hakikatini aşkından, muhabbetinden yaratmıştır. Kul onun sevgisine karşılık verecek olsa bile ne kadar karşılık verebilir ki! Ancak sonsuz bir deryadan bir damla misali karşılık verebilir. Allah, insan bunu anlasın diye ona akıl vermiştir, onun fıtratına imanı, hakikati yazmıştır; yani insanın fıtratında Allah'ın güzelliği mevcuttur ama insan bunu düşünmez, anlamaya çalışmaz, tefekkür etmezse aklını kullanmamış, Allah'ı düşünmeye, anlamaya değer görmemiş olur.

Aslında insanın değer vermediği kendisidir. Böyle yapmayanlar kendisine değer vermemiştir.

Allah'a iman edenle iman etmeyen arasında nasıl bir fark vardır?

İman etmeyen biri "insan bedenden ibarettir" der veya "hayat, dünyadan ibarettir" der, böylelikle kendini diğer hayvanlardan ayırt etmez, edemez. Ya "biz maymundan geldik" der ya da "solucandan türedik" deyip kendi kendine bir şeyler üretir. Böyle biri maymunla veya eşekle aynı konumdadır, onlardan hiçbir farkı yoktur; çünkü böyle söyleyerek kendine eşek demiş, "benle eşek, benle maymun aynıyız" demiştir. Bunun sebebi sadece çamurdan olan tarafına, varlığına bakması,

dolayısıyla kendini diğer mahlûkattan ayırt edememesinden kaynaklanır.

Allah'a iman eden biri ise; "ben beni yaratan rabbimin halifesiyim. Ben rabbimin tecelli ettiği, nefhettiği ruhuyum, nuruyum. Allah'ın, aşkından, muhabbetinden yarattığı âbdiyim, aşığıyım" der. Böyle biri diğeriyle kıyas bile kabul etmez. Aynı şey iman edenler arasında da geçerlidir. Allah'a koşanlarla Allah'tan kaçanlar nasıl bir olsun! Biri her anda "rabbim Allah'tır, Allah u ekber" derken, öteki ise sadece namaz kıldığında "Allah u ekber" der. Bir de kim bilir namaz kılarken de aklı, gönlü nerelerdedir, nerelerde dolaşıyordur! Şimdi bu ikisi nasıl bir olsun!

Allah ayet-i kerimede; **"siz şimdi iman edip salih amel işleyenlerle kötülük işleyenleri bir tutacağımızı mı zannettiniz? Eğer siz böyle hüküm veriyorsanız ne kötü hüküm veriyorsunuz"**[16] buyurmuştur. Siz böyle mi hüküm veriyorsunuz! Siz olsanız böyle mi yaparsınız! Siz sizi seven, sizi razı etmek ve size yakın olmak için peşinizden koşup çabasını, gayretini sarf edenle sizi ciddiye almayanı bir tutar mısınız! Bu ikisini aynı ölçüde sever, onlara aynı ölçüde yakın olur musunuz, ikisine aynı muameleyi yapar mısınız!

Kul, rabbini kendi üzerinden bilmeli, tanımalıdır. Yoksa rabbini dışarıda aramakla bulamaz, anlayamaz; çünkü rabbini kendinde tatmalıdır. Rabbinin tattığını kendinde tatmalı ki sonsuz bir deryadan bir damla misali rabbini anlamış, tatmış olsun. Allah'ın bütün isimleri kulda bu şekilde tecelli eder. Bütün isimler denince Allah'ın insana tecelli ettiği bütün isimleri anlamak gerekir. Yoksa Allah'ın isimleri sonsuz ve sınırsızdır.

Kim bilir Allah bizim için ahirette hangi isimleriyle tecelli edip bu tecelliyi bize gösterecek, onu o zaman göreceğiz; çünkü orası artık yeni bir hayattır. Orada rabbimizi başka isimleri ile

[16] Câsiye /21

tanıyacağız. Bu tanıma sonsuz, sınırsızdır ve hiç bitmez. Bu yüzden cennet hayatını kendi aklımıza ya da dünyaya göre anlamaya çalışmamız doğru değildir. Cennette sıkılmak, bıkkınlık, usanç olmaz. Neden? -Çünkü Allah'ın tecellisi orda devam eder. Tabi ki tecelliyi görmek olarak anlamamak gerekir. O tecelli görmekle beraber bir de tatmaktır. Allah, kullarına cennette bu tecellileri tattırır.

Bir kulda Allah'ın Bedi' isminin tecelli etmesi için kulun, Allah'a vasıl olması; yani Allah'ın onu yarattığı ilk andaki zamana, ana gitmesi gerekir. Kul o ilk ana gidince bunu anlar. Bu her bir insan için böyledir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah'a her gönülden bir yol gider"* buyurmuştur.

Bir Mürşid-i kâmil de kendisiyle beraber olanları kendi gönüllerinden Allah'a giden yolda götürür, Allah'a taşır. Vuslat yolculuğu bu demektir; yani bir Mürşid-i kâmil dervişin gönlünden fıtratına göre onu geldiği yere götürür.

Mürşid-i kâmil dervişini alıp onu yaratıldığı ilk ana götürünce ona; "işte sen, işte rabbin" der. Artık araya hiç kimse giremez, buna dervişin mürşidi de dâhildir. Artık derviş, rabbiyle birebir muhataptır. Her ne olursa olsun o dervişle rabbi arasındaki özel muamele, özel sırdır. Mürşid-i kâmil bile onunla Allah arasına artık o andan itibaren giremez; yani, Allah'ın ona ne söylediğini, ona nasıl bir muamelede bulunduğunu, nasıl tecelli ettiğini bilemez. Kendisine tabi olunan peygamber de olsa bunu bilemez; çünkü bu sadece kişiye özeldir. Her bir kul, Allah katında böylesine özeldir. Böyle olunca o kulda Allah'ın Bedi' ismi tecelli etmiş ve bu tecellisi kemale ermiş olur.

Her bir isim kulda mutlaka tecelli eder; ama mesele o isimlerin kul üzerinde kemale ermesidir. Kulda bütün isimler kemale erdiğinde kul kâmil insan olur. Allah ona; "kullarımı bana getir" vazifesini verirse bu durumda da o Mürşid-i kâmil olur.

İnsan sevmekten ibarettir, diyoruz. Eğer her bir insan kendi gönlünün derinliğine herhangi bir perde olmadan bakarsa kendinde saf bir aşk, saf bir muhabbet görür.

Nasıl?

Mesela; insanın üzülmesi, sevinmesi, korkması, endişe etmesi vardır. Hepsi de onun sevgisinden kaynaklanır. Bu; onun ruhundan tecelli eden nurun gönlüne akmasıdır. Kul korkuyor, endişe ediyorsa sevdiği bir şeyi kaybetmekten veya sevdiği şeye kavuşamamaktan korkuyordur; yani onun bu korkusu yine sevgisiyle bağlantılıdır; çünkü korkmasındaki sebep gönlündeki sevgidir. Ölümden korkması da böyledir. Bundan dolayı insan hangi hali yaşarsa yaşasın yaşadığı bütün haller sevgi kaynaklıdır. Bu yüzden insan saf aşktandır. O halde insanın aşktan ibaret olduğunu bilip tatması gerekir. İnsan herhangi bir perde olmaksızın gönlüne dönüp bakarsa bunu anlar.

İnsan sevdiği birini veya bir şeyi ancak onu görürse sevebilir, neyi sevmişse onu görmüş, anlamış ve onu herhangi bir şeyle kıyaslamıştır. Bu nedenle insan zahiri olarak her neyi severse sevsin onu mecazi bir sevgiyle sevmiştir.

Peki, Allah'a olan sevgi nasıl ve nerden başlar?

İnsan kibirlenip "ben biliyorum" derse kendini bedenden, hayatı da dünya hayatından ibaret zanneder, dolayısıyla zahire göre hüküm verir. İnsan, Allah hakkında her neyi söylerse söylesin ve aklına her ne gelirse gelsin o Allah değildir. Allah insanın aklına gelecek olan her şeyden münezzehtir; çünkü Allah subhandır. Bu yüzden insan tek başına kendi aklıyla Allah'ı sevemez, ona âşık olamaz.

Peki, Allah'ı nasıl sevebiliriz?

Allah'ı görmeden sevemeyiz. Allah'ı görmek, seyretmek için bir perde gerekir. Bununla ilgili olarak "Allah'ın isimleri, El Esmau'l Husna'sı Allah'ın zatına perdedir" demişlerdir.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim; insanın görmesi, işitmesi, bilmesi, sevmesi, irade etmesi, merhamet etmesi, hoş görmesi, ikram etmesi, kerim olması, cömert olması, sabretmesi, halim olması Allah'ın isimleridir. İnsanın bu isimleri başka birinin üzerinde görmesi yetmez, bir de bu isimleri kendi üzerinde görüp rabbini kendi üzerinde anlaması, tatması gerekir. Eğer Allah'ın isimlerini kendi üzerimizde tadıp, Allah'a olan yakınlığımızı anlarsak bütün bu tecellilerin ruhtan kaynaklandığını biliriz; çünkü Allah ayet-i kerimede **Nefahtu fîhi min rûhî:**[17] "Ona ruhumdan nefhettim" buyurmuştur.

Mesela; çocuklara baktığımızda belli bir yaşa geldiklerinde artık korktuklarını görürüz. Belli bir zamandan sonra korkuyu öğrenmeye başlarlar. Daha doğrusu ruhlarıyla akılları yavaş yavaş büyür ve akılları ruhtakini almaya başlar. Bu yüzden korkmaya ve sevmeye başlarlar. Biraz daha büyüyünce Allah'ın Rabb ismi onlarda tecelli ettiği için kendilerinden küçük olanları koruyup merhamet ederler. Bu hiç sıradan bir şey olabilir mi! Bu yüzden bir çocuğa baktığımızda Allah'ın tecellisini rahatlıkla görürüz.

Peki, onlara böyle rahmet etmeyi, sevmeyi, korumayı kim öğretmiştir? -Elbette ki Allah öğretmiştir. Allah'ın güzelliği çocuk üzerinde tecelli etmeye başlayınca çocuk, Allah'ın isimleri vasıtasıyla utanmayı da öğrenir. Utanmak, merhamet etmek dışarıdan öğrenilecek bir şey değildir. İşte bu şekildeki ilme huzuri ilim; yani hazır olan ilim denir. Çocuk huzuri ilimle kendini belli bir zamandan sonra o halde hazır olarak bulur; çünkü onu yaratan rabbi onu öyle yaratmıştır.

[17] Hicr /29, Sâd /72

Nasıl ki çocuklar kendilerini rahmet sahibi olarak bulmuş, kendilerinden küçükleri korumaları gerektiğini anlamışlar ve bir anda hayâ edip kendilerinde utanma olduğunu görmüşlerse aynı şekilde Allah'a âşıktırlar da. Mesela; çocuklar devamlı olarak bir sağa bir sola zıplar bir türlü yerinde duramazlar. Onları alıp bir yere oturtsak bile beş saniye sonra tekrar havaya kalkar koşuşturmaya başlarlar. İnsanlar "bu enerji onlara nerden geliyor" der; ama gönül âlemlerini hiç kimse bilmez. Hâlbuki onların gönlünde tarifsiz bir muhabbet, bir sevgi vardır. Öyle ki tabiri caizse o muhabbetten çıldırırlar; ama biz bunun farkında olmadığımız için bunu anlamayız ve onlara "bunlar sadece çocuktur" deriz.

Çocukların bu denli çok sevilmesinin nedeni ise günahsız ve Allah'a yakın olmalarından dolayıdır. Onları sevmemek insanın elinde olan bir şey değildir. Onların güzelliği perdelenmediği ve kirlenmedikleri için insandaki ruh onlara cezb olur, çekilir; çünkü insan bu âlemde kaybolmuş ve kendisini yaratan rabbini bilmiyor, onu arıyor.

Bir Allah dostu da tıpkı çocuk gibidir. Yeminle söylüyorum bir veli de tıpkı çocuk gibidir, hatta çocuğun aynısıdır! Manevi olarak bakıldığında aynı hal velilerin üzerinde de görünür. Bir çocuk gibi zahiri olarak hareketli değiller; ama manevi itibarla aynı safiyete, aynı güzelliğe sahiptirler.

Allah'a âbd olmak; gönlünü kaptırıp onun peşinden sürüklenmek demektir. Âbd sözcüğünün kelime manası budur. İnsan zaten gönlünü Allah'a kaptırmıştır ve istese de istemese de ruhu geldiği âlemi, kendisinden tecelli ettiği rabbini ister; çünkü ruh, rabbine âşıktır. Âbd; âşık, maşukunun peşinden koşan demektir. Bu yüzden devamlı; "Allah bizden âbdiyet istiyor" diyoruz ve Allah ayet-i kerimede; **"hiçbir nebi, hiçbir resul yoktur ki biz onu gönderdiğimizde hem ona hem kavmine şöyle**

vahyetmiş olmayalım; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve yalnız bana âbd olun"[18] buyurmuştur.

Şirk koşmayın demek; en çok beni sevin, sakın hiç kimseyi bana sevgide ortak koşmayın, bunu kabul etmem demektir.

Neden en çok Allah'ı sevmemiz gerekir?

Çünkü kulunu en çok seven Allah'tır. Allah, kulunu yaratmadan önce sevmiş sonra onu yaratmıştır. Bu yüzden en çok sevgiye layık olan, hak sahibi olan Allah'tır ve bu imandır. Bu yüzden iman sevmektir.

Allah imanın sevmek olduğunu buyurmuştur. Allah ayet-i kerimede; **"insanlardan öylesi var ki Allah'ı sever gibi başkalarını severler. Oysaki mü'minlerin (Allah'a iman edenlerin) Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[19] buyurmuştur. Allah bu ayette imanı tarif etmiştir. İman bunun dışında nasıl bir şekilde tarif edilirse edilsin bu tarif Allah'ın ayetlerine uymaz. Nasıl ki genel olarak ayetleri okuyup bitirdikten sonra **sadakallahulazim:** "Azim olan Allah doğru söylemiştir" diyorsak aynı şekilde Allah'ın sözü de azimdir. Hal böyleyken biri Allah'ın sözü karşısında her ne adına olursa olsun bir şey söylerse yalancı olur, Allah'a iftira atmış olur.

Evet, iman inanmak değildir; Allah'ı her şeyden çok sevmektir. Allah imanı böyle tarif etmiş ve "en çok beni seveceksiniz, hiçbir sevgi benim önüme geçmemelidir, sadece bana âbd olun" demiştir. Allah'ın "bana şirk koşmayın" derken kastettiği budur.

Âbd olmak; sevmek, sevdiğini kazanmak için peşinden koşmak, gönlün peşinden sürüklenmesi, sevdiğinin sevgisini kazanmak için gereken çabayı, gayreti sarf etmektir, dedik. İşte,

[18] Enbiyâ /25
[19] Bakara /165

hayatın gayesi, varlığın yaratılış sebebi, Allah'ın, insanı yaratmasındaki muradı; rabbimizi sevmemiz ve onu bulmamızdır. Bu yüzden dünyaya onu bulmaya gelmişiz. Bulmak için de mutlaka sevmemiz lazım.

Peki, rabbimizi nasıl seveceğiz?

Nasıl ki peygamberler gelmeden insanlar kendi kendilerine iman edememiş, insanlar Allah'a imanı peygambere tabi olarak kazanmışlarsa o halde Allah'a iman edebilmek için Allah'a iman etmiş, ona hiçbir şeyi şirk koşmayan, Allah'a âşık bir kulla beraber olmamız gerekir. Bu yüzden Allah; "Allah'a tabi olun" veya "Allah'a ve resulüne tabi olun" dememiş bunun yerine "Allah'ın resulüne tabi olun, Allah'a ve resulüne iman edin" veya "Allah'a ve resulüne itaat edin" buyurmuştur.

Aynı şekilde Allah ayet-i kerimede; **"de ki: Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin"**[20] buyurmuştur. Yani "mademki benim âbdimsin, mademki beni seviyor, bana kavuşmak istiyorsun, o zaman haydi, imanını gerçekleştir, al işte sana imkân." Resule tabi olmak demek; onun gibi iman etmek, onun gibi Allah'a sevgide hiçbir şeyi şirk koşmamak ve Allah'a onun gibi âbd olmak, Allah'ı bulmak için peşinden koşmak demektir.

Peki, bu koşuyu nasıl yapmamız gerekir?

Bu koşuyu kendi gönlümüzde yapmamız; yani gönlümüzdeki sevgimizi rabbimize yönelterek "seni istiyorum ya rabbi, seni seviyorum ya rabbi" deyip feryadımızı ona yapmamız, gönlümüzdeki muhabbeti ona yöneltmemiz gerekir. Bu, Allah'a şimşek gibi hızla gidiştir.

Bu zamanda peygamber olmadığına göre o halde rabbimizi bulmamız için peygamber varisi bir Mürşid-i kâmille beraber

[20] Âli İmran/31

olmamız gerekir. "Ben rabbimi Mürşid-i kâmile tabi olmadan da bulabilirim" diyenlere "madem öyle git bul, bakalım nasıl ve nerde bulacaksın" diyoruz. İnsan yolu, ne yapması, nasıl yapması gerektiğini bilmiyorsa rabbini nasıl bulacak! İnsan kendi kendine insaf etmeli, önce kendisine karşı rahim, kerim, vedud ve afuvv olmalı, kendine zulmetmemelidir. Allah'ın yolu kendisine açıldığı halde o yolda gitmeyenler kendisine zulmetmiştir.

İnsan bir Mürşid-i kâmile tabi olduğu gibi Allah'ı sevmeye başlar. O halde insaf edip bu sevginin nerden geldiğine bakması gerekir. Bu, insanın kendi eliyle yapabileceği yahut havadan yağan bir şey olsaydı neden Mürşid-i kâmile tabi olmayana kadar böyle bir halde olmadı!

Eğer biri bir Mürşid-i kâmil ile beraber olduğu gibi bir anda Allah'ı sevmeye başlıyorsa bu durumda o Mürşid-i kâmille beraber değişen bir şeyler olmuştur. Bu da Mürşid-i kâmilin, kulun Allah ile arasındaki perdeleri kaldırmasıdır. Aslında bunu Mürşid-i kâmil yapmaz, Allah kendi işini yine kendisi yapar; çünkü kulunu kendisine davet eden, çeken, kendisiyle kulu arasındaki perdeyi kaldıran odur ama bunu bir Mürşid-i kâmil ile yapar. Mürşid-i kâmil sadece bir vesiledir yoksa işi yapan yine Allah'tır.

Nasıl ki mecazi aşk sevilen kişiyi görünce başlıyorsa aynı şekilde hakiki aşk da Mürşid-i kâmili görünce başlar sonra onunla kemale erer.

Zatın biri; "yolun başındayken ben Allah'ı sevdiğimi zannediyordum, yolun sonuna vardığımda anladım ki meğer Allah beni seviyormuş. Hatta o beni severken ben hep kaçıyormuşum. Yine yolun başındayken Allah benden razı olursa işim biter zannediyordum, yolun sonuna varınca anladım ki meğer benim Allah'tan razı olmam gerekiyormuş. İşin sırrını yolun sonunda anladım" demişti.

Bu nedenle işin sırrını yolun başında bilir, anlarsak önümüz açılır, ne yapmamız gerektiğini anlar ve biliriz. Dolayısıyla Allah'a vasıl olmak, koşmak, firar etmek bizim için kolay olur.

Evet, hep beraber Allah'ın El Bedi' ismini anlamaya ve Bedi' isminin üzerimizde tecelli etmesi için nelerin olması gerektiğini öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimize hakikati idrak ettirsin inşallah! Bizi yaratırkenki üzerimizde olan muradını bize öğretsin inşallah! Allah bizi niçin yaratıldığının şuuruna varanlardan eylesin inşallah! Allah bizi **"Allah dilediğini zatına seçer"**[21] ayetindeki gibi zatına seçtiği kullarından eylesin inşallah! Allah bizi kendisine koşan, vasıl olan kullarından eylesin inşallah! Allah bizi de kardeşlerimizi de buna vesile eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

[21] Şûrâ /13

EL HAKEM

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Mescide girerken küçük bir çocuk "hocam nasılsınız" deyip beni sordu. Küçük arkadaşımız bunu elbette ki babasından öğrenmiştir. Arkadaşlar bunca zamandan sonra hâlâ beni bir hoca olarak görüyor, benim kuru kuruya bir bilgi verdiğimi zannediyorsa gerçekten vay halimize; çünkü hala onlarla tanışamamışız demektir. Bu iş o kadar basit değildir. Biri beni bir hoca olarak görürse benden sadece kuru bir bilgi alabilir. Kuru bir bilgi de yük olan bilgidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*doymayan nefisten, kabul olmayan duadan, fayda vermeyen ilimden sana sığınırım ya rabbi*"[1] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz doymayan nefis olarak mideyi kastetmemiş, "gözün doyumsuzluğundan sana sığınırım ya rabbi" buyurmuştur, bunun yanı sıra "ben de dua yapmış olayım" diye rastgele yapılmış bir duadan da Allah'a sığınmıştır.

Eğer bizim verdiğimiz kuru bir bilgi ise o halde o bilgi fayda vermeyen bir bilgidir; çünkü imana, ahlaka, amele dönüştürerek hayatımızın içine alıp yaşamadığımız bilgiler faydasızdır ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz fayda vermeyen ilimden Allah'a sığınmıştır.

Şu anda ihtiyacımız olan şey bilgi değildir. Zaten her tarafta bilginin kaynadığı, bilgiye erişimin çok kolay olduğu bir

[1] Müslim, Zikir,73

dönemdeyiz. Bir şey öğrenmek isteyen biri için öğrenmenin yolları o kadar çok ve açıktır ki öğrenmek istenildiğinde öğrenilmemesi mümkün değildir. Bir anda yüzlerce âlimin bir konu hakkında ne söylediğini elimizdeki aletleri kullanarak rahatlıkla öğrenebiliriz; fakat şu anda ihtiyacımız olan şey bilgi değil Allah'a imandır. Sorunumuz; kendimizi bilmemek, tanımamak, kendimizi Allah'ın nefhettiği ruh olarak tatmamak ve Allah'ı kabul etmemektir. Allah'ı bilmemek değil Allah'ı kabul etmemektir.

Evet, Allah'ın El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre öğrenmeye, rabbimizi güzel isimlerinden tanımaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde El Bedi' ismini anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın El Hakem ismini öğrenmeye çalışacağız inşallah.

Allah'ın hiç kimseye hiçbir şekilde torpil yapmadığını mutlaka anlamışızdır. Zaten böyle bir şey de ona yakışmaz. Böyle bir beklenti içinde olmak Allah'ı bilmemek, onu tanımamaktır.

El Hakem ismi nüzul sırasına göre 65. isimdir. Bu da şu ana kadar rabbimizi 65 ismiyle tanıdığımız anlamına gelir. Eğer gerçekten rabbimizi dinlemeye, onu ayetlerinden tanımaya, anlamaya çalıştıysak Allah'a imanımızın en az otuz kat artmış olması gerekir. Ben kardeşlerimiz için sohbetlerimizi okuduklarında yahut dinlediklerinde bunu bekliyorum; yani bir kardeşimizin sohbetlerimizi bitirdikten sonra kendisine baktığında Allah'a olan imanının arttığını bilmesi ve yakınlığı tatmış olması gerekir. Aksi takdirde Allah'a imanı ve yakınlığı sadece dinlediği ve okuduğu kadar almıştır. Bu durumda demek ki bizi dinleyememiş, gönlünü sohbetlere açamamıştır.

Allah El Hakem'dir. Allah ayet-i kerimede; **Huve hayrul hâkimîn:**[2] "O, hüküm verenlerin tek hayırlısıdır" buyurur. Allah ile hüküm verenlerin hükmü de hayırlıdır.

Allah, hükmünü elbette ki kitabıyla verir. Ayetleri okurken Allah'ın, kitabını kendisiyle hüküm verilmesi için indirdiğini beyan ettiğini göreceğiz. Allah hükmüyle ilgili ayetlerde; **"Allah'ın hükmü ile hükmetmeyenler zalimlerin ta kendisidir."**[3] **"Allah'ın verdiği hükmü kabul etmeyenler münafıktır."**[4] **"Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde gönlünde hiçbir ağırlık hissetmeksizin (duymaksızın) kabul etmeyenler Allah'a (ve ahiret gününe) iman etmemiştir"**[5] buyurur. Allah, hükmüyle hükmetmeyenlerin halis, muhlis münafık olduğunu buyurdu.

Evet, Allah hükmünü kitabında vahyetmiştir. Hal böyleyken Allah'ın emrini, hükmünü yumuşatmak ve onu daha yumuşak hale getirmeye çalışıp kullarına öyle takdim etmek Allah'a yapılmış bir saygısızlıktır. Allah kendisinin ve resulünün verdiği hükmü kabul etmeyenlere "kâfir" demişse o halde böyleleri kâfirdir, "münafık" dediyse münafıktır, "zalim" dediyse de zalimdir. Allah'ın ayet-i kerimede; **"(onlar) dillerini evirip çevirip bükerler"**[6] buyurduğu gibi dili evirip, çevirip bahane aramaya gerek yoktur!

Allah El Hakem'dir; hüküm verendir, hükmedendir, bununla beraber hükmünde mutlak galip olandır. Allah hangi hükmü verirse versin onu mutlaka gerçekleştirir ve onun hükmünün karşısında durabilecek hiçbir varlık yoktur.

Peki, kul nasıl hakem olur, Allah'ın El Hakem ismi kulda ne zaman tecelli eder?

[2] Yûnus /109, Yûsuf /80, A'râf /87
[3] Mâide /45
[4] Nisâ /61
[5] Nisâ /65
[6] Âli İmran/78

EL HAKEM

Kul, Allah'ın hükmü ile, Kur'an ile kendisine, hayatına, ailesine hükmedince El Hakem ismini almayı hak eder, dolayısıyla Allah Hakem ismi ile ona tecelli eder.

Allah'ın Hakim ismi ayrı, Hakem ismi ayrıdır. Hakim; hikmetle muamele edip hikmetle yaratandır. Hakem ise; kimin doğru, kimin yanlış yaptığı ve kimin haklı, kimin haksız olduğu konusunda hüküm verendir; yani hakemlik yapandır.

Allah'ın Hakem ismi hayatın her anında mutlaka tecelli eder. Bununla beraber Hakem ismi tecelli ederken Allah'ın bütün isimleriyle beraber tecelli eder; yani birinin hakem olabilmesi için basir olup görmesi, semi' olup işitmesi, habir olup haberdar olması gerekir. Allah bir de hayırlı hükmeden ve hükmünde mutlak hayır olandır. Neden? -Çünkü Allah'ın Hakem ismiyle beraber diğer isimleri, güzelliği de tecelli eder.

Biri, Allah'ın hükmünü, hakemliğini kabul etmezse Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi "şeytanın hakemliğini kabul eder."[7] Dolayısıyla rab olarak Allah'ı değil şeytanı kabul etmiş olur. Hatta Allah kendisinin ve resulünün hükmettiği konularda gönlüne ağırlık gelenlerin mü'min olmadığını söylemiş, böyle bir tehditte bulunmuştur;[8] yani Allah ayetinde bir hüküm vermiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de o ayetle hükmetmişse biri de ayeti kabul etse; ama gönlünde ağırlık hissetse o mü'min değildir.

Allah ayet-i kerimede; **"herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz onu Allah'a ve resulüne götürün"**[9] buyurmuştur. Yani Allah ve resulü ne hüküm verirse versin o hüküm size göre zararlı olsa, kendi nefsinizin veya annenizin, babanızın, yakın

[7] Nisâ /60
[8] Nisâ /65
[9] Nisâ /59

akrabalarınızın aleyhinde bile olsa onu gönül rahatlığıyla kabul edin; çünkü sizin asıl yakınınız Allah'tır,[10] buyurmuştur.

Allah'ın hükmünü kabul etmezsen Allah'ı kaybedersin. Kendinden, annenden, babandan akrabandan yana durup onların rızasını kazanabilirsin; ama böyle bir durumda rabbini kaybedersin.

Şimdi de Allah'ın Hakem ismiyle ilgili ayetleri anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve in kâne tâifetun minkum âmenû billezî ursiltu bihî: "Eğer içinizden bir kısmınız benimle gönderilene (hakikate, ayetlere) iman etmişse." **Ve tâifetun lem yu'minû:** "Bir kısmınız da iman etmemişse." **Fasbirû hattâ yahkumallâhu beynenâ:** "Allah'ın hükmü gelinceye kadar sabredin." **Ve huve hayrul hâkimîn:**[11] "O, hüküm verenlerin tek hayırlısıdır." İman edenler Allah'ın hükmüne sabredip beklesinler, Allah hükmünü verecek; yani iman etmeyenlerin belasını verecek. Onun verdiği hüküm en hayırlı, tek hayırlı hükümdür.

Kulillâhumme: "De ki: Allah'ım!" **Fâtıras semâvâti vel ard:** "Sen göklerin ve yerin yaratıcısısın (fatırısın)." **Âlimel gaybi veş şehâdeh:** "Gaybı, görüneni ve görünmeyeni bilensin." Görünenin ve görünmeyenin âlimisin. **Ente tahkumu beyne ibâdik:** "Kullarının arasında (âbdlerinin arasında) hükmü verecek olan sensin." **Fî mâ kânû fîhi yahtelifûn:**[12] "Onların kendi aralarında ihtilaf ettikleri şeylerde (hükmü verecek olan sensin)."

[10] Nisâ /135
[11] A'râf /87
[12] Zumer /46

Yani herkes “ben haklıyım, ben güzel yapıyorum” diyebilir; ama kimin güzel yaptığına, haklı olduğuna dair hüküm Allah’a aittir. Kulları arasında hüküm verecek olan Allah’tır. Bu hüküm sadece ahirete ait bir hüküm değildir, dünyadaki hükmü de veren Allah’tır. Kazanan dünyadayken kazanır, kaybeden dünyadayken kaybeder. Bu hükmü veren Allah’tır.

Nasıl?

Bunu zahire göre bakıp anlamak mü’mince bir bakış değildir. Bu yüzden manevi olarak bakmak gerekir. Kul haklıysa, haktaysa, haktan yana durmuşsa Allah onun lehinde hüküm vermiştir ve o kazanmıştır. Neyi kazanmıştır? -Tabi ki Allah’ı, Allah’ın yakınlığını, sevgisini kazanmış ve gönlü cennete dönmüş, dünyadayken cenneti kazanmıştır.

Aynı şekilde haksız olan biri zahiri olarak kazanmış gibi görünebilir; ama onun kazandığını düşünmek de mü’mince bir bakış değildir. Böyle biri rabbinin yakınlığını, muhabbetini, rızasını ve kendi insanlığını sadece kendini değil aynı zamanda kendisiyle beraber etrafındakileri de kaybetmiştir. Haklı olan ise zahiri olarak kaybetmiş gibi görünse de aslında kazanmıştır; çünkü Allah, vahyine göre kazanan birinin lehinde, ötekinin ise aleyhinde hükmünü vermiştir.

E lem tera ilellezîne ûtû nasîben minel kitâb: “Bak o kendilerine kitaptan nasip verdiklerimize.” Kendilerine vahiy verdiklerimize bir bak, onlar kitaptan nasiplerini almışlar; yani anlamaları gerektiği kadar anlamışlar, öğrenmişler. **Yud’avne ilâ kitâbillâh:** “Onlar Allah’ın kitabına davet ediliyorlar.” Neden? **Li yahkume beynehum:** “Aralarında hüküm verilmesi için.” İman etmişler, sözde mü’mindirler, aralarında Allah’ın kitabıyla hükmedilsinler diye davet de ediliyorlar. **Summe yetevellâ ferîkun minhum:** “Sonra onlardan bir kısmı dönerler (döneklik

yapar, yüz çevirirler).” **Ve hum mu’ridûn:**[13] “Onlar yüz çevirerek dönüp giderler.”

Neden böyle yaparlar?

Zâlike bi ennehum kâlû: “Çünkü onlar diyorlar ki.” **Len temessenen nâru illâ eyyâmen ma’dûdât:** “(Biz cehenneme gitsek, ateşin içine girsek bile) Ateş bize sayılı günlerden başka asla dokunmaz.” Sayılı günlerde cehenneme gider, sonra çıkarız. **Ve garrahum fî dînihim:** “Dinleri onları mağrur etmiştir (onları aldatmıştır).” Cehenneme girdikten sonra çıkacaklarını söylemeleri Allah’ın dini değil kendi kendilerine ürettikleri dindir. Allah bu dinlerinin onları aldattığını buyurdu. **Mâ kânû yefterûn:**[14] “Onlar bunu uyduruyorlar (Allah’a iftira atıyorlar).” Sanki Allah onlara cehennemde az bir zaman kalacaksınız demiş gibi konuşuyorlar. Demek ki cehenneme gidince birkaç gün yanıp sonra da çıkmak yokmuş!

Ve izâ duû ilâllâhi ve resûlihî li yahkume beynehum: “Onlar aralarında Allah ve resulünün hükmetmesi için davet edildiklerinde.” **İzâ ferîkun minhum mu’ridûn:**[15] “Bakarsın ki onlardan bir kısmı döner (yüz çevirir).” Yani, Allah ve resulünün vereceği hükmü kabul etmezler ama kabul etmiyorum da demezler, yüz çevirerek çekip giderler.

Ve in yekun lehumul hakku ye’tû ileyhi muz’ınîn:[16] “Eğer hak kendilerinden yanaysa boyun eğerek gelirler.” Allah ve resulünün hükmüne, Kur’an’a göre kendilerinin haklı olduğunu, kazanacaklarını anladıklarında boyun eğer “işittik ve itaat ettik, Allah’ın emrine uyacağız” deyip gelirler; ama hak kendilerinden yana değilse yüz çevirip gider ve gelmezler. Bunlar hem Allah ve

[13] Âli İmran/23
[14] Âli İmran/24
[15] Nûr /48
[16] Nûr /49

resulünün hükmünü kabul etmeyip başka hükümler ararlar hem de Allah ve resulünün hükmünü kabul etmediklerini söylemezler.

E fî kulûbihim maradun: "(Bunlar neden böyle yapıyorlar) Onların kalplerinde hastalık mı var?" **Emirtâbû em yehâfûne en yehîfallâhu aleyhim ve resûluh:** "Yoksa Allah ve resulünün kendilerine haksızlık yapacağını mı düşünüyorlar?" **Bel ulâike humuz zâlimûn:**[17] "Hayır (onlar bunun böyle olmadığını biliyorlar), onlar zalimlerin ta kendileridir." Kendileri zalim oldukları için haksız olduklarını, yanlış yaptıklarını biliyorlar ve bu yüzden de Allah'ın hükmünü kabul etmiyor, edemiyorlar. Yoksa Allah'ın haksızlık yapmayacağını biliyorlar.

E fe gayrallâhi ebtegî hakema: "(Ben) Allah'tan başka hakem mi arayacağım?" Allah, mü'minlerin söylemesi gereken sözü söylüyor. De ki: Ben, Allah'ın hakemliği, Allah ve resulünün hükmü dururken Allah'tan başka hakem mi arayacağım? **Ve huvellezî enzele ileykumul kitâbe mufassalâ:** "O ki kitabı indirmiş, onu en ince ayrıntısıyla tafsil etmiştir (açıklamıştır)." Yani bu kitapta anlaşılmayacak hiçbir şey ve hükmü verilmemiş hiçbir durum yoktur. Hal böyleyken Allah'tan başka hakem mi arayacağım!

Vellezîne âteynâhumul kitâbe ya'lemûn: "Kendilerine kitap verdiklerimiz onu biliyorlar." **Ennehu munezzelun min rabbike bil hakk:** "Onun (bu kitabın) rabbinden hak ile indirildiğini (bunun Allah'ın hükmü olduğunu biliyorlar)." Bunu Yahudi de, Hristiyan da, Müslüman da bilir. **Fe lâ tekûnenne minel mumterîn:**[18] "Sakın şüphe edenlerden olma!"

Ve temmet kelimetu rabbike sıdkan ve adlâ: "Rabbinin kelimeleri (sözü) doğrulukça ve adaletçe tam kemalindedir." **Lâ mubeddile li kelimâtih:** "Onun kelimelerini değiştirecek kimse

[17] Nûr /50
[18] Enâm /114

yoktur." **Ve huves semîul alîm:**[19] "O her şeyi işiten ve her şeyi bilendir."

Ve in tuti' eksere men fîl ard: "Eğer sen yeryüzündekilerin çoğuna itaat edersen (uyarsan)." **Yudıllûke an sebîlillâh:** "Seni Allah yolundan saptırırlar." Yani "herkes böyle yapıyor, biz de onlara uyalım" dersen o uydukların seni Allah yolundan saptırır. **İn yettebiûne illâz zann:** "Çünkü onlar zanna uyuyorlar." Allah'ın hükmüne değil zanna uyuyorlar. **Ve in hum illâ yahrusûn:**[20] "Onlar sadece boş boş konuşur, atıp tutarlar."

İnne rabbeke huve a'lemu men yadıllu an sebîlihi: "Elbette ki rabbin kimin kendi yolundan saptığını en iyi bilendir." **Ve huve a'lemu bil muhtedîn:**[21] "Ve o, hidayette olanları da bilendir." Allah ile beraber olanlar hidayette, olmayanlar da delalettedir. Aynı şekilde Allah'ın hükmüyle hükmedenler hidayette, etmeyenler de delalettedir. Sadece herhangi bir iş için değil bütün hayat boyunca Allah'ın hükmüyle hükmetmek gerekir. Elbette ki kul önce kendine Allah'ın hükmüyle hükmetmelidir.

Summe innekum yevmel kıyâmeti inde rabbikum tahtasimûn:[22] "Sonra siz Kıyamet günü birbirinizden davacı olmak üzere mutlaka rabbinizin huzurunda duracaksınız." Hüküm, Allah'ındır. Herkes kendine göre "ben haklıyım" diyebilir; ama hükmü Allah verecektir.

Fe men azlemu mimmen kezzebe alâllâh: "Allah'a karşı yalan söyleyenden daha zalim kim vardır?" **Ve kezzebe bis sıdkı iz câeh:** "O sadık olan (Allah'ın doğru olan kelamı) ona gelmişken yalanlayandan (daha zalim kim vardır)?" Böyleleri Allah'ın kelamı önlerinde ve hakikat ellerindeyken Allah'a iftira atıp Allah öyle söylemediği halde "Allah böyle söylemiş" der! İnsanın bunu ayetle

[19] Enâm /115
[20] Enâm /116
[21] Enâm /117
[22] Zumer /31

söylemesi gerekmez; yani öyle bir ayet olmadığı halde sanki o ayet varmış gibi "bu söylediğim ayettir, bunu Allah söylemiş" demesi gerekmez. "Ben, Allah'ın kuluyum" diyen mü'min biri eğer Allah'ın güzel dediği bir şeye "güzel değil" "hak" dediği bir şeye "hak değil" veya "helal" dediği bir şeye "helal değil" diyorsa yine Allah'a iftira atmış olur.

Daha iyi anlaşılması için ayeti bir daha okuyayım.

Fe men azlemu mimmen kezzebe alâllâh.

Doğrusu kelimeyi çevirirken zorlanıyorum; çünkü Allah "Allah'a yalan söyletenden daha zalim kim vardır" buyuruyor! Onlar yalanlarını Allah'ın üzerine atıp "Allah böyle söyledi" derler ve yalan konuşurlar; çünkü Allah öyle söylememiştir. Allah da "onlardan daha zalim kim vardır" buyurdu. **E leyse fî cehenneme mesven lil kâfirîn:**[23] "Cehennem kâfirler için yeterli değil midir?" Yani Allah'ın onlara neden ceza vermediğini soracak olursan cehennem onlara yeterli bir ceza değil midir!

Vellezî câe bis sıdkı ve saddeka bihî: "Doğruyu getiren ve onu tasdik edenlere gelince." Doğruyu getiren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, tasdik edenler de mü'minlerdir. **Ulâike humul muttakûn:**[24] "İşte onlar muttakilerdir." Onlar Allah'a karşı sorumluluklarını kabul edip sorumluluklarını yerine getirmeye çalışanlardır.

Lehum mâ yeşâûne inde rabbihim, zâlike cezâul muhsinîn:[25] "Onlara rablerinin katında ne dilerlerse vardır. İşte muhsin olanların mükâfatı böyledir." Muhsin güzel demektir. Yani güzel olanların, güzel yapanların mükâfatı böyledir. Demek ki

[23] Zumer /32
[24] Zumer /33
[25] Zumer /34

Allah'ın hükmü ile hükmedenler ve Allah'a karşı takva sahibi olanlar güzelmiş.

İnnallâhe ye'murukum: "Kesinlikle (şunu şöyle bilin ki) Allah size şunu emrediyor." **En tueddûl emânâti ilâ ehlihâ:** "Emanetleri ehline vermenizi (teslim etmenizi emreder)." **Ve izâ hakemtum beynen nâs:** "İnsanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman." **En tahkumû bil adl:** "Kesinlikle adaletle hükmetmenizi (emreder)." **İnnallâhe niımmâ yeizukum bihî:** "(Eğer bunu anladınızsa) Allah size ne kadar güzel vaaz ediyor." Allah vaaz ediyormuş! **İnnallâhe kâne semîan basîrâ:**[26] "Muhakkak ki Allah (her şeyi, sizin yaptıklarınızı, verdiğiniz hükümleri) işitiyor ve görüyor." Yani, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)!" **Atîûllâh:** "Allah'a itaat edin." **Ve atîûr resul:** "Ve resulüne itaat edin." **Ve ulil emri minkum:**[27] "Bir de sizden olan emir sahibine (itaat edin)."

Sizden olan emir sahibi ne demektir?

Memleketleri idare edenler bu ayeti kendi saltanatları için kullanıp halka; "işte biz halifeyiz, söylediğimiz her şey Allah'ın ve resulünün emri gibidir, bu yüzden her emrimize uymanız lazım" demiştir. Hem halka zulmetmişler hem de "Allah'a, resulüne bir de sizden olan ulu'l emr'e itaat edin" ayetini kendi üzerlerine alıp halkın kendilerine itaat etmelerini emretmişlerdir. Oysaki ulu'l emr devletin başındaki kişi değildir. Ulu'l emr; emir sahibi, emri Allah'tan alan demektir. Resul, mutlaka Allah'ın emriyle emreder. İşte, ulu'l emr de aynı emri takdim edendir. Bu yüzden biri kıl kadar bile olsa Allah'ın emrinden ayrılsa ulu'l emr olmaktan çıkar.

[26] Nisâ /58
[27] Nisâ /59

Bununla beraber ulu'l emrin peygambere varis olması, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olması gerekir ki ulu'l emr olabilsin. Yoksa nefsine, aklına, insanlara göre hüküm veren biri ulu'l emr olamaz. Allah "ulu'l emre uyun, itaat edin" buyurduysa o halde onun verdiği emir Allah'ın emrettiği olmalıdır. Resul bile Allah'ın emretmediği bir şeyi emredemez ancak Allah'ın emri ile emredebilir. Eğer resul, Allah'ın vahyi dışında kendinden bir emir verse Allah'ın **"(siz dediniz ki: Allah'ın resulü kendinden konuşuyor, kendine göre bir şey söylüyor) o bize atfen bir şey söyleseydi, onun can damarını koparırdık"**[28] ayetiyle karşı kaşıya kalır. Ulu'l emr de bu ayete muhataplık konusunda resulle aynı konumdadır.

"Allah'a resulüne ve içinizdeki ulu'l emre itaat edin" ayetini doğru anlamak gerekir. Allah, kullarına akıl vermiştir. Birileri herhangi bir emir verdi diye onu kabul etmemiz asla doğru değildir. Allah, kullarına kendi emri dışında bir emirle emredenlere nasıl itaat etmelerini söylesin! Emir sahibi emri Allah'tan almıştır ve Allah'ın emriyle emreder, bundan başka bir durum asla söz konusu değildir.

Fe in tenâza'tum fî şey': "Eğer herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz." **Fe ruddûhu ilâllâhi ver resûl:** "Onu Allah'a ve resulüne götürün." **İn kuntum tu'minûne billâhi vel yevmil âhir:** "Eğer siz, Allah'a ve ahiret gününe iman etmişseniz (bunu böyle yapın)." Bir sorun, bir anlaşmazlık olduğunda onu Allah'a, resulüne, Kur'an'a, sünnete götürün; çünkü Allah vahyetmiştir ve resulü de Allah'ın vahyiyle hükmeder.

Eğer resul yoksa o halde anlaşmazlığa düşülen konunun ulu'l emr'e götürülmesi gerekir. Bu nedenle ulu'l emr, hükmü kendine göre veren biri olmadığı ve Allah'ın hükmü ile hükmettiği

[28] Hâkka /44-46

için anlaşmazlığa düşülen konuyu ona götürmek lazım. Allah zaten başta böyle olması gerektiğini buyurmuştu.

Dikkat edilirse Allah ayetin sonunda "eğer siz Allah'a ve ahiret gününe iman etmişseniz" buyurdu. O halde ayet "eğer mü'minseniz böyle yapın" manasına gelir. Yok, zaten iman etmemişseniz Allah'ın size bir sözü yoktur! Bu durumda anlaşmazlığa düştüğünüz konuyu kanunlara, töreye, âdetlere istediğiniz yere götürün!

Bazen çevremizde görüyoruz; bir sorun, sıkıntı olduğunda "haydi, cemaat kurun, bu cemaat ne olması gerektiğini söylesin" denilir. Peki, bu cemaat kime göre hüküm verecek! Herkesin kendine göre kanunu, doğru bildiği şeyler vardır. Bu yüzden verdikleri hüküm de ancak kendilerine göre doğru olabilir. Oysaki mutlak hayr olan hüküm Allah'ındır. Bu yüzden anlaşmazlığa düşülen konunun başkalarına değil mutlaka Allah'a götürülmesi gerekir.

Evet, ayet devam ediyor. **Zâlike hayrun:** "Sizin için hayırlı olan budur." **Ve ahsenu te'vîlâ:**[29] "Netice itibariyle de güzel olan budur." Anlaşmazlığa düştüğünüz konuyu Allah'a ve resulüne götürmeniz sizin için hem hayırlı hem de netice itibariyle güzel olandır.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **E lem tera ilâllezîne yez'umûne ennehum âmenû bimâ unzile ileyke ve mâ unzile min kablik:** "Görmez misin o kimseleri ki hem sana indirilene hem de senden önce indirilenlere iman ettiklerini söylüyorlar." **Yurîdûne en yetehâkemû ilât tâgût:** "(Ama iş hüküm almaya gelince) Onlar tağutun önünde muhakeme olmak isterler." Yani şeytanın önünde muhakeme olmak isterler. **Ve kad umirû en yekfurû bih:** "Oysaki onu (şeytanı) inkâr etmeleri onlara emredilmişti." Onlara Allah'ın hükmünden başka hükümleri inkâr etmeleri emredilmişti.

[29] Nisâ /59

Ve yurîduş şeytânu en yudillehum dalâlen baîdâ:[30] "Şeytan onları dönemeyecekleri uzak bir delalete düşürmek istiyor." Yani biri, Allah'ın hükmünü kabul etmeyip başkalarının hüküm vermesi için onların yanına giderse şeytan onları dönemeyecekleri bir uçurumdan aşağı atar, oraya doğru sürükler.

Ve izâ kîle lehum teâlev ilâ mâ enzelallâh: "Onlara 'Allah'ın indirdiğine (hükme) gelin' denildiğin de." **Ve ilâr resûl:** "Ve resulüne (indirdiğine gelin denildiğinde)." **Raeytel munâfıkîne yesuddûne anke sudûdâ:**[31] "Münafıkların senden çekinip uzaklaştıklarını görürsün." Münafıkların senden uzaklaştıkça uzaklaştıklarını görürsün. Allah, kendi hükmüne davet edildiğinde uzaklaşanların, onun hükmünü kabul edemeyenlerin münafık olduğunu buyurdu. Aynı zamanda bütün kitaplarda kullar arasındaki hükmünün aynı olduğunu beyan etti.

Ve ketebnâ aleyhim fîhâ: "Biz onda (onların kitabında) onlara şöyle yazdık." Onlara şöyle emrettik, şöyle farz kıldık, emrimiz buydu. Allah'ın emri nedir? **Ennen nefse bin nefs:** "Cana karşılık can." Birini öldüren kişinin ceza ve hüküm olarak öldürülmesi gerekir. Cana can, nefse nefs! **Vel ayne bil ayn:** "Göze göz." **Vel enfe bil enfi vel uzune bil uzuni ves sinne bis sinni vel curûha kısâs:** "Buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (azalara karşı aza) ve yaralara karşı kısas olarak (aynı muamele yapılacak)." Yani birinin dişini kıranın dişi, burnunu kıranın da burnu kırılacak, birinin gözünü çıkaranın gözü çıkarılacak, yara veren de aynı yarayla karşılık görecek. Biri başkasını neresinden yaralamışsa o da aynı yerden yara alıp kısasa tutulacak. Öldüren kişi de öldürülecek. Allah hükmünün bu olduğunu beyan etti.

Şimdi böyle yapılıyor mu?

[30] Nisâ /60
[31] Nisâ /61

Elbette ki yapılmıyor. Kendilerinin verdiği hüküm sanki daha güzelmiş, daha doğruymuş gibi herkes kendi hükmünü uyguluyor. Bu hüküm zalimler için güzel olabilir; ama mazlumlar için yanlıştır, doğru değildir. Zalimlerin verdiği hüküm mazlumları değil zalimleri sevindirir ve zalimlerin verdiği hükmü kabul edip Allah'ın hükmünü kabul etmeyenler de zalimdirler ve zulmederler.

Fe men tesaddeka bih: "Bununla beraber kim ki onu sadaka ederse." Kim, kendisine zulmeden için Allah'a karşı sadakatini göstererek "ben kendi hakkımdan vazgeçtim, ona ceza verilmesin" deyip verilecek cezadan vazgeçer, cezayı tasadduk ederse, sadaka olarak ikram ederse. **Fe huve keffâratun lehu:** "Bu onun için kefarettir." Yani affedenin günahı mağfiret olur. "Falanca bana şu şekilde zulmetti ama ben ona ceza vermekten vazgeçtim" diyen birinin bu affı onun günahına kefaret olur. **Ve men lem yahkum bimâ enzelallâh:** "Her kim ki Allah'ın hükmüyle hükmetmezse." **Fe ulâike humuz zâlimûn:**[32] "İşte onlar zalimlerdir." Benim verdiğim hüküm budur. Benim verdiğim hükümle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendisidir, buyurdu Allah.

Allah zalimler için başka ayetlerde; **"Allah, zalimleri sevmez."**[33] **"Allah, cehennemi zalimler için hazırlamıştır"**[34] buyurmuştur. Demek ki zalimlerin gideceği yer cehennemmiş. İşte, Allah'ın hükmüyle hükmetmek bu kadar önemli bir şeydir.

Allah'ın hükmünü kabul etmeyip onun hükmüyle hükmetmeyenler "Allah bu işi bilmiyor, ben ondan daha güzel hüküm veririm" veya "başkalarının verdiği hüküm, Allah'ın hükmünden daha güzeldir" demiştir. Allah bir konuda hüküm verdiği halde başkalarının hükmünü daha doğru, daha güzel bulanlar "Allah, kullarına zulmetti" demiş olur; çünkü başkalarının

[32] Mâide /45
[33] Âli İmran/57, 140
[34] Kehf /29

hükmünü kabul ediyorlarsa Allah'ın hükmünden daha adil buldukları içindir. Böyleleri nasıl mü'min olsun!

Eğer Allah'ın hükmü uygulansaydı kim kime zarar verebilir, dövebilir, hakaret edebilir, küfredebilir ya da bir tarafını kırabilirdi! Herhangi bir insan bunu yapabilir miydi? -Elbette ki yapamazdı; çünkü aynısının da kendi başına geleceğini bilir, bu yüzden de bunları yapmaya cesaret edemezdi. Hal böyleyken biri çıkıp "Allah'ın verdiği ceza adil değil, zulümdür" diyebilir mi! Biri başkasına zulmetsin; ama ona bir şey olmasın! Neden! Neden böyle bir şey olsun!

Allah bu ayette kendine yemin etmiştir. **Fe lâ ve rabbike:** "Senin rabbine yemin olsun ki hayır!" **Lâ yu'minûne hattâ yuhakkimûke fîmâ şecera beynehum:** "(Rabbine yemin ederim ki) Onlar kendi aralarındaki o çekişmeli işlerinden dolayı seni hakem yapıp." **Summe lâ yecidû fî enfusihim haraca:** "Sonra da kendi nefislerinde (kendi gönüllerinde) hiçbir sıkıntı (hiçbir ağırlık, hiçbir zorluk) hissetmeksizin." **Mimmâ kadayte ve yusellimû teslîmâ:**[35] "Tam bir teslimiyetle teslim olup verdiğin hükmü kabul etmedikçe mü'min olmazlar (iman etmiş olmazlar)."

Bir de eşlerle, ailevi sorunlarla ilgili bir ayet vardır.

Ve in hiftum şıkâka beynihimâ feb'asû: "Eğer ikisinin (karı kocanın) arasının açılmasından endişe ederseniz." Bir sorun, sıkıntı yaşanıyorsa ve eşler birbirinden uzaklaşacaklarsa sorun büyümeden müdahale edin ve aralarının açılmasına müsaade etmeyin. Peki, bunu nasıl yapmamız gerekir? **Hakemen min ehlihî ve hakemen min ehlihâ:** "Kadın tarafından bir hakem, erkek tarafından da bir hakem." **İn yurîdâ ıslâhan yuveffikıllâhu beynehumâ:** "Eğer onların aralarını ıslah etmek isterlerse (Allah aralarındaki dargınlık yerine) onlara ikramda bulunur." Allah o dargınlığı giderir, bir de onlara ikramda bulunur. Allah böyle

[35] Nisâ /65

yapılmasını buyurdu. **İnnallâhe kâne alîmen habîrâ:**[36] "Muhakkak ki Allah her şeyden haberdar olan, her şeyi bilendir."

Allah sizin için böyle hüküm vermişse bunu kulak ardı etmeyin; yani eşlerin araları açılmadan kadın ve erkek tarafından birer hakem gelerek ikisini dinleyip eşlerin arasını düzeltsin ve Allah'a göre hüküm versin. Böylelikle hangisinin haklı veya haksız olduğunu, yanlış veya doğru yaptığını onlara söylesin. Bu sayede eşler de kendilerini düzeltsin. Onlar da düzelir, buyurdu Allah. Eğer böyle yaparsanız dargınlık yerine Allah onlara ikramda bulunur, geçimlilik verir.

Allah, hükmü nasıl vermemiz gerektiğini beyan etti. Bu durumda biri, Allah'ın verdiği hükmü kabul etmezse Allah'ı hakem olarak kabul etmemiş, Allah'ın El Hakem ismine iman etmemiş olur. Hem de Allah'ın verdiği hükmü gönlünde hiç bir ağırlık, hiç bir sıkıntı duymaksızın kabul etmedikçe hiç kimse mü'min olmaz, iman etmiş olmaz. Bunu Allah söylüyor. Neden? -Çünkü böyleleri Allah'a güvenmemiştir. İnsanın güvenmediği Allah olur mu! Güvenilmeyen Allah olur mu!

Söyledim "Allah'ın hükmü bütün isimleri ile beraber bütün isimlerinde tecelli eder." Allah, hükmü verirken rahmandır, rahimdir, kerimdir, afuvvdur, rezzaktır, bu yüzden korkmamak ve endişe etmemek gerekir. Biri Allah'ın hükmünü kabul etmezse Allah'ın bu isimlerini de kabul etmemiş ve Allah'ın bütün isimlerini reddetmiş olur. Bu yüzden Allah kendi hükmünü kabul etmeyenlerin mü'min olmadıklarını buyurdu.

Kendimize ve çevremizdekilere dönüp acaba Allah'ın hükmünü gönlümüzde hiçbir ağırlık hissetmeksizin, sıkıntı duymaksızın kabul edebiliyor muyuz diye bir bakalım! "Allah bu konudaki hükmünü böyle vermiştir" deyip çevremizdekileri

[36] Nisâ /35

Allah'ın hükmüne davet ettiğimizde acaba "ben mü'minim, Müslüman'ım" diyen kaç kişi bu hükmü olduğu gibi kabul edebilir!

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)!" **Kûnû kavvamîne bil kıst:** "(Hüküm verirken) Kıvamında olun, adaleti yerine getirmeye çalışın." Allah'ın hükmüyle hükmedin. **Şuhedâe lillâh:** "Allah için şahit olun." Herhangi bir konuda şahit olmanız gerekiyor ve sizden şahitlik yapmanız isteniliyorsa bu şahitliği Allah için yapın. **Ve lev alâ enfusikum:** "(Şahitliği yaparken, Allah adına hüküm verirken, adaleti sağlamaya çalışırken) İsterse nefsinizin aleyhine olsun (doğruyu söyleyin)." İsterse aleyhinize, zararınıza olsun yine de doğruyu söyleyin ve şahitliği Allah için yapın. **Evil vâlideyn:** "İsterse ananın, babanın (aleyhinde olsun)." **Vel akrabîn:** "İsterse akrabalarının (aleyhinde olsun bu şahitliği Allah için yapın)." **İn yekun ganiyyen ev fakîrâ:** "(Şahitliği yaparken muhatap) İster zengin olsun ister fakir olsun."

Yani zengin olduğu için zenginin yanında durmayın ya da "bu fakirdir, bundan yana durayım" demeyin. Zengin olsun, fakir olsun, akraba olsun veya anne baba olsun, kim olursa olsun bu fark etmez hatta isterseniz kendiniz olun ama şahitliği Allah için yapın, hükmü de Allah adına verin.

Fallâhu evlâ bihimâ: "Allah hepsinden evladır." Allah sizin annenizden de babanızdan da, akrabanızdan da, zenginden de, fakirden de evladır. Allah sizin kendi nefsinizden de bunların hepsinden de önceliklidir, önce gelir. Allah'a iman etmişseniz bu böyledir. Allah ayetin başında Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler, ey iman ettiğini iddia edenler" buyurdu. Bu; iman etmişseniz Allah sizin için herkesten önceliklidir, evladır manasına gelir.

Fe lâ tettebiûl hevâ: "Hevana (hevesine) uyma." Size öyle güzel geldi diye herhangi bir şekilde nefsinize uymayın. **En ta'dilû**

ve in telvû: "Adaletten sapıp (dilinizi) eğip bükerek (şahitlik yapmayın)." Yalanı doğruymuş gibi takdim etmeyin. **Ev tu'ridû:** "Ya da döneklik yapmayın (bununla beraber çekinmeyin)." Böyle yaparsanız ne olur? **Fe innallâhe kâne bi mâ ta'melûne habîrâ:**[37] "Bilmiş olun ki Allah yaptıklarınızdan haberdardır (Allah'ın huzurundasınız)."

Allah hakemdir. Allah, Hakem isminin bizde tecelli edebilmesi için nasıl davranmamız gerektiğini, nasıl hakem olacağımızı ve hükmü nasıl vermemiz gerektiğini beyan etti. Önce kendi kendimize hakem olmamız; yani Allah'ın hükmüyle kendimize hükmetmemiz gerekir. Aynı şekilde nefsimizle ruhumuz arasındaki hükmü de kendimiz vermemiz gerekir. Yoksa kendimizi her savunuşumuzda hiç farkında olmadan nefisten yana hüküm veririz. Nefisten yana durduğumuzda ise kendimize ve manevi tarafımıza zulmederiz. İş nefse kalırsa nefis, şeytanla iş birliği yapar ve bizi cehenneme sürükler.

Allah; "şahitlik aleyhinize bile olsa şahitliği Allah için yapın" buyurdu. Bu; hüküm verirken tarafsız durun demektir. Karşımızdakine muamele ederken kendimize tanıdığımız hakkı ona da tanıyıp hükmü öyle vermemiz lazım. Öyleleri var ki karşısındakinin söylediği bir söze karşılık on söz söylediği halde hâlâ "ben haklıyım" diyebiliyor. Allah "cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş" deyip "yaralar da alınan yara karşılığındadır" buyurduysa o halde sana bir kelime söyleyen birine karşılık olarak bir kelime yerine iki kelime söylemen zulümdür, haksızlıktır; çünkü zaten bir kelime söyleyip hakkını almış oldun, ikinci kelimeyi söylediğinde bu defa karşındakinin hakkına girersin. Hakem olmak, Allah'ın hükmü ile hükmetmek bu değildir.

[37] Nisâ /135

Bir de hiçbir şey yapmayan birinin aleyhinde konuşanlar vardır. Böylelerine “onun sana ne zararı var, böyle konuşurken ne kazanıyorsun” demek gerekir.

Allah’ın hükmü ile önce kendimize hükmetmemiz gerekir. Aynı şekilde ailemize ve bulunduğumuz yerdekilere Allah’ın hükmü ile hükmetmemiz lazım ki Hakem ismi bizde tecelli etsin bununla beraber Allah bizi mü’min olarak kabul etsin. Yoksa Allah bizi mü’min olarak kabul etmez. Hükmü olmayan biri ilah olur mu? -Olmaz. Peki, hükmü üzerimizde geçmeyen biri bize rab olabilir mi? -Elbette ki olmaz. Bu durumda Allah’ın hükmü üzerimizde geçmiyorsa; onun hakemliğini, hükmünü, rabliğini, ilahlığını kabul etmemişiz demektir.

Evet, Allah’ın El Hakem ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya, rabbimizi Hakem isminden tanımaya ve bu ismin üzerimizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimizi El Hakem isminin tecellisine mazhar eylesin ve Hakem ismiyle hakem kılsın inşallah! Allah bizi onun hükmünün dışında hüküm verip kendine zulmedenlerden, Allah’ın hükmünü beğenmeyip kendi kendine ya da başkaları adına nefsiyle hükmedenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi zalimlerden eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

ES SADIK

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre anlamaya, öğrenmeye çalışıyorduk. Bu sohbetimizde Allah'ın Es Sadık ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimelerde **"Allah va'dinde sadıktır."**[1] **"Sözüne Allah'tan daha sadık kim vardır"**[2] buyurmuştur. Allah sözünde sadıktır. Kullarına karşı da sadık olup imana, muhabbete mabut olarak tecelli eder. Bir kul, Allah'a iman etmiş, Allah'ı sevmişse Allah da onu sever; çünkü ayet-i kerimede **"Allah, mü'minleri sever." "Allah muttakileri sever."**[3] **"Allah muhsinleri (güzel yapanları, güzel olanları) sever."**[4] **"Kendi yolunda kale gibi saf bağlayanları sever"**[5] buyurmuştur. Allah onları sevdiğini buyurmuşsa o halde sever; çünkü sözünde sadıktır.

Allah sevgiye ihanet etmez. Herkes sevgiye ihanet edebilir, sevginin kıymetini bilmeyebilir; ama Allah sevgiye hiçbir şekilde ihanet etmez. Allah, sevgisinde sadıktır. Kul, Allah'a iman edince imanına karşılık olarak Allah onu sever. Kul muttaki olup Allah'a karşı sorumluluğunu bilince Allah da kuluna sorumluluğunu yerine getirmesi için gereken muameleyi, yardımı yapar; çünkü Allah, sözünde sadıktır.

[1] Zumer /74
[2] Nisâ /122
[3] Tevbe /4, 7, Âli İmran/76
[4] Bakara /195, Âli İmran/148
[5] Saff /4

Bu, Allah'ın her bir ismi için böyledir. Allah her bir isminde sadıktır; yani bir kul onun kullarına rahmetiyle muamele ederse Allah onun üzerindeki rahmetini, rahmet güzelliğini, Rahim isminin güzelliğini artırıp yaptığı kadarıyla bu ismi tamamlar, kemale erdirir; çünkü Allah ayet-i kerimede **"siz güzel yaparsanız Allah sizin güzelliğinizi artırır, bir de size kendinden güzellik verir"**[6] buyurmuştur. Allah bunu va'detmiştir ve va'dinden dönmez. Aynı şekilde Allah, kullarına karşı sabırlı davrananları halim, kerim davrananları kerim yapar ve üzerlerindeki isimleri kemale erdirir; yani üzerlerindeki güzelliğini artırıp tamamlar. Onlar bir yaparsa Allah bin ihsan eder. Bunu Allah va'detmiştir.

Allah böyle olduğunu va'd etmişken üzerimizde Allah'ın güzelliği görünmüyorsa o halde sorun bizdedir; çünkü Allah va'dinde sadıktır ve söz verdiği her şeyi mutlaka yerine getirir. Hal böyleyken Allah'ın sadakatinden emin olmayan "Allah böyle söyledi ama acaba gerçekten öyle midir, belki de öyle yapmaz" diyen birinin imanında noksanlık vardır. Hatta bu imana iman dahi denmez.

Allah ayet-i kerimede; **"kulum bana dua edince elbette ki ona icabet ederim"**[7] buyurmuştur. Allah, kulun duasına icabet eder. Yalnız, duanın gerçekleşme zamanını Allah belirler ama bilelim ki Allah duaya icabet etmiştir; çünkü Allah va'dinde, sözünde sadıktır.

Allah için zaman, mekân söz konusu değildir. Belki kuluna istediğini on sene sonra verir, bunu bilemeyiz. Zaman bizim için on sene olabilir ama Allah için o bir andır. "İstediğim bana hemen lazım, şimdi olsun" dememiz bizim kendi bakışımızdır. İstediğimiz şeyin bizim için ne zaman gerekli olduğunu biz bilemeyiz. Belki o isteğimiz bize on yıl sonra gerekli olacaktır. Bunu Allah bilir. İşte

[6] Şûra /23, Fâtır /30
[7] Bakara /186

bunu bilmediğimiz için dua ederken duamız gerçekleşsin diye acele ederiz, hemen gerçekleşmediğinde ise Allah'ın sadakatinden şüphe ederiz!

Hayat bir günden ibarettir, sonuç son nefestir. Allah, dünya hayatına "bir gün"[8] demiştir. Sonuç itibariyle kazanıp kazanmadığımızı, güzel mi çirkin mi yaptığımızı günün; yani hayatımızın sonunda anlarız. Eğer hayatımızın sonunda Allah'ın huzuruna kazanmış olarak gidersek bu durumda Allah'ın bir gün dediği ömrümüzü, hayatımızı Allah'ın rızası peşinde emrettiği, sevdiği gibi yaşamışız demektir. Eğer rabbimizin huzuruna kazanmış olarak gitmezsek her ne kadar hayatı yaşarken kendi kendimize bir şeylerle mutmain olmuş, bir şeylerle sevinmiş ve "ben kazandım" demiş olsak da sonuç itibariyle kaybetmişizdir.

Bu yüzden hayatı yaşarken bugüne göre değil son ana, ebedi hayata göre hesap yapmamız gerekir. Nasıl ki Allah va'dinde sadıksa onun âbdi ve halifesi olarak bizim de va'dimizde sadık olmamız gerekir; çünkü Allah'a söz vermiş, vaatte bulunmuşuz. Hem de dünyaya gelmeden önce Allah'ın **"ben sizin rabbiniz değil miyim"** hitabına karşılık **"evet, ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz (ve seni rab olarak kabul ediyoruz)"**[9] deyip söz vermişiz.

Allah'ı rab olarak kabul ediyorsak bu durumda onu bir an bile unutmamamız, onun terbiyesinden geçip onun istediği, sevdiği gibi bir hayat yaşamamız gerekir ki onu rab olarak kabul etmiş ve sözümüzde sadık olmuş olabilelim.

Allah'a "ya rabbi! Sana, resulüne ve resulüne indirdiğine iman ettim" dediğimizde her bir ayete tek tek iman edip ayetlerin gereğini yapacağımız hakkında Allah'a söz verip vaatte bulunuruz. Allah ayetinde "biz onlardan misak aldık, onlarla ahitleştik" diye

[8] Mu'minûn /113
[9] A'râf /172

buyururken "onlar ayetlerimize iman ettiler biz de ayetlerimizi indirip onlara ne yapmaları gerektiğini söyledik" demiştir ama onlar vaatlerini, ahitlerini bozdular; yani, Allah ayetlerde neyi emretmişse ondan yüz çevirdiler. Bu, va'di bozmaktır, misakı bozmaktır, dedi Allah. Allah; sözü, misakı, va'di böyle anlattı.

Bizim de va'dimizde sadık olmamız için Allah'a nasıl bir söz verdiğimizi anlamamız gerekir. Allah'a ne söz verdiğimizi bilmiyorsak ahde nasıl vefa göstereceğiz, nasıl sadıklardan olacağız! Böyle bir şey mümkün olmaz.

Bu din hikâye dini veya ayin dini değildir; yani ayinden ibaret değildir. Dini sadece namazdan, oruçtan, hacdan ibaret zannedenler onu ayin dini olarak zannetmiştir. İslam ne bir ayin ne de geçmişten menkıbeler, kerametler anlatarak yaşanılacak bir menkıbeler dinidir. Bu din; sadakat dinidir, Allah'a sadakatini ispatlama dinidir. Sadakat gösterebilmemiz için de Allah'a ne söz verdiğimizi bilmemiz gerekir.

İsterseniz hep beraber Allah'ın Sadık ismi ile ilgili olan ayetleri anlamaya çalışalım ve rabbimizin va'dinde nasıl sadık olduğunu, bizim de nasıl sadık olmamız gerektiğini hep beraber öğrenmeye çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Vellezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "O kimseler ki (Allah'a) iman ederler, bir de salih amel işlerler." **Se nudhiluhum cennâtin tecrî min tahtihâl enhâru hâlidîne fîhâ ebedâ:** "Onları altlarında ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Onlar orada ebedi olarak kalırlar." **Va'dallâhi hakkâ:** "Allah'ın va'di haktır." **Ve men asdaku minallâhi kîlâ:**[10] "Allah'tan başka doğru sözlü kim olabilir?" Sözünü Allah'tan daha çok yerine getirebilecek kim vardır, kim

[10] Nisâ /122

olabilir! Allah'ın va'di; iman edip salih amel işleyenleri altlarından ırmaklar akan cennetlere ebedi olarak koymaktır ve Allah, söz verdi mi yapar, va'detti mi va'dini yerine getirir.

Allâhu lâ ilâhe illâ huv: "Allah odur ki kendisinden başka ilah olmayandır." Allah'ın berisinde, min dunillah; yani Allah'ın altında birilerini ilah edinenler Allah'a iman etmemiştir. Allah odur ki kendisinden başka ilah yoktur, dolayısıyla Allah'ın berisinde, altında ilahlar edinen birinin ilahı Allah olmaktan çıkar, o ilah olarak zannettiği Allah değil onun putu olur. **Le yecmeannekum ilâ yevmil kıyâmeh:** "And olsun ki Kıyamet gününde sizi bir araya toplayacaktır." **Lâ raybe fîh:** "O şüphe olmayan (Allah'ın va'dettiği o günde)." **Ve men asdeku minallâhi hadîsâ:**[11] "Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?"

Bu, cennetliklerin söylediği sözdür. **Ve kâlûl hamdu lillâhillezî sadakanâ va'dehu:** "Derler ki: Allah'a hamdolsun ki o bize va'dettiğini (ikram etti). Allah va'dinde sadıktır." **Ve evresenâl arda netebevveu minel cenneti haysu neşâ':** "Bizi bu yere (cennete) varis kıldı. Bu cennette istediğimiz yerde makam tutuyoruz." **Fe ni'me ecrul âmilîn:**[12] "Amel işleyenlerin ecri ne güzel olmuştur!"

Bu ayet de Hz. Nuh (a.s.) ile ilgili olan ayettir. **Summe sadaknâhumul va'de fe enceynâhum ve men neşâ':** "Sonra onlara (verdiğimiz) sözümüzde sadık olduk (sözü yerine getirdik). Onları ve dilediklerimizi de kurtardık." **Ve ehleknâl musrifîn:**[13] "Müsrifleri de helak ettik." Aşırı gidenleri, haddini aşanları helak ettik.

Allah, bu ayette kullarını neden imtihana tabi tuttuğunu beyan eder. **Li yes'eles sâdikîne an sıdkıhim:** "Sadık olanlara

[11] Nisâ /87
[12] Zumer /74
[13] Enbiyâ /9

sadakatleri belli olsun diye." Allah Kıyamet günü kullarını hesaba çekerken içlerinden sadakatini ispatlamış olanları ortaya koymak için kullarını imtihan eder. **Ve eadde lil kâfirîne azâben elîmâ:**[14] "Bununla beraber (Allah) kâfirlere elim bir azap hazırlamıştır (va'detmiştir)."

Li yecziyallâhus sâdıkîne bi sıdkıhim: "Çünkü Allah doğrulara doğruluklarının mükâfatını verecek." **Ve yuazzibel munâfıkîn:** "Münafıklara da azap edecek." **İn şâe ev yetûbe aleyhim:** "Ya da dilerse onların (münafıkların) tövbesini kabul edecek." **İnnallâhe kâne gafûran rahîmâ:**[15] "Muhakkak ki Allah ğafur ve rahimdir."

Vezkur fîl kitâbi ibrâhîm: "Kitapta İbrahim'i de zikret (an)." **İnnehu kâne sıddîkan nebiyyâ:**[16] "Muhakkak ki o sıddık (sadık) bir nebiydi."

Vezkur fîl kitâbi ismâîl: "Kitapta İsmail'i de zikret." **İnnehu kâne sâdıkal va'd:** "Gerçekten o va'dinde sadık biriydi." **Ve kâne resûlen nebiyyâ:**[17] "O, resul ve nebiydi."

Vezkur fîl kitâbi idrîse innehu kâne sıddîkan nebiyyâ:[18] "Kitapta İdris'i de an. Gerçekten o sadık bir nebiydi." Demek ki Allah'ın nebileri, resulleri sadıkmış.

Ve alleme âdemel esmâe kullehâ: "(Allah) Âdem'e bütün isimleri talim etti." **Summe aradahum alel melâikeh:** "Sonra onları meleklere arz edip." **Fe kâle enbiûnî bi esmâi hâulâ':** "(Onlara) Buyurdu ki: Bunların isimlerini bana haber verin." Bu isimlerin ne olduğunu bana söyleyin. **İn kuntum sadikîn:**[19] "Eğer siz sadıksanız." O halde işi bilenler, bilerek konuşanlar sadıktır,

[14] Ahzâb /8
[15] Ahzâb /24
[16] Meryem /41
[17] Meryem /54
[18] Meryem /56
[19] Bakara /31

bilmeden konuşanlar ise zanna uyarlar. Melekler de burada zanna uymuştur.

Peki, melekler ne demişti?

Allah ayet-i kerimede buyurur; **"Allah meleklere 'yeryüzünde bir halife yaratacağım' dedi. Melekler de dediler ki: 'Ya rabbi yeryüzünde fesat çıkaracak, kan dökecek birini mi halife kılıyorsun?' Allah da onlara: 'Elbette ki ben sizin bilmediklerinizi biliyorum' dedi."**[20] Yani Âdem'in (insanın) halife olmaya layık olduğunu beyan etti. Sonra da Âdem'e bütün isimleri talim etti.

Allah'ın, Âdem'e isimleri talim etmesi ne demektir?

Alleme âdemel esmâe kullehâ. Allah, Âdem'e bütün isimleri ile tecelli edip ona isimleri talim etti. Sonra da bu isimleri meleklere arz ederek "bunların ne olduğunu söyleyin. Âdem'i tanıdığınızı, kan döküp fesat çıkaracak biri olduğunu iddia ettiniz, o halde doğru söylüyorsanız bu özelliklerin neler olduğunu söyleyin" buyurdu. Melekler de buna karşılık **Kâlû subhâneke:** "Dediler ki: Sen subhansın (ya rabbi)." **Lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ:**[21] "Bizim senin bize öğrettiğinden başka ilmimiz yoktur." Hemen sözlerini geri alıp tövbe ettiler; çünkü bu hitaba cevap veremediler.

Her bir mahlûkatta Allah'ın isimlerinden bir veya ikisi tecelli eder; ama Âdem'de bütün isimler tecelli etmiştir. Her mahlûkat ancak kendisinde tecelli eden ismi bilebilir, başka ismi bilemez. Aynı şey insan için de geçerlidir. İnsan da sadece Allah'ın kendisine tecelli ettiği isimleri bilebilir, tecelli etmediği isimleri bilemez; yani anlayamaz. Bu yüzden Allah'ın Âdem'e talim ettiği esma El Esmau'l Hunsa'dır.

[20] Bakara /30
[21] Bakara /32

Melekler bilmeden konuştuğu için Allah onlara; "siz bu konuda sadık değilsiniz. Tasdik etme gücünüz yok; çünkü böyle bir isimden haberdar değilsiniz. Bu yüzden buna cevap veremez, ne olduğunu anlatamaz, Âdem'in neden secdeye layık olduğunu anlayamazsınız" buyurdu. Allah başka bir ayet-i kerimede; **"Allah, meleklere 'Âdem'e secde edin' dediğinde iblis hariç bütün melekler toptan, hep beraber Âdem'e secde etti. İblis secde etmedi ve o cinlerdendi**"[22] buyurmuştur.

Demek ki bir konuda sadık olabilmek için o konu hakkında bilginin, ilmin olması gerekiyormuş. Bu nedenle herhangi bir ilmi olmadan konuşanlar boş konuşuyor demektir.

Ve in kuntum fî reybin mimmâ nezzelnâ alâ abdinâ: "Eğer kulumuza parça parça indirdiğimizden (Kur'an'dan) şüphe ediyorsanız." **Fe'tû bi sûretin min mislih:** "Haydi, siz de onun (o Kur'an'dan) bir surenin bir mislini (benzerini) getirin." **Ved'û şuhedâekum min dûnillâh:** "Allah'tan başka şahitlerinizi de (güvendiklerinizi de) davet edin." **İn kuntum sâdıkîn:**[23] "Eğer siz sadıksanız (eğer doğru söylüyorsanız)." Biri sadık değilse yalancı demektir.

Evet, Allah "eğer Kur'an'ı yalanlıyor, ondan şüphe ediyorsanız o halde siz de bir surenin benzerini getirin de sadakatinizi, doğru söylediğinizi ispatlayın. Bunu yapamıyorsanız o zaman bile bile yalan söylüyorsunuz; yani derdiniz hakkı ve hakikati aramak değildir" buyurdu. Her dava mutlaka ispat ister, dolayısıyla insanın iddiasını ispatlaması gerekir. Bu yüzden bir şeyin aksini iddia edenler söylediklerini ispatlayıp sadık olduğunu ortaya koymalıdır, yoksa yalancılardan olur.

Konuşurken mutlaka sadık olmamız, bunun için de bilmediğimiz bir şeyi konuşmamamız, konuştuğumuz bir şeyi

[22] Bakara /34, Kehf /50
[23] Bakara /23

mutlaka ispatlayabilmemiz gerekir. Öyle ki sadık olabilelim. Yoksa bazılarının yaptığı gibi siyaset yaparak gürültü yapıp kendini galip zannetmek sadık olmak değildir. Böyleleri karşısındakini konuşturmayıp sadece gürültü yapar ve "bakın ben haklıyım" der. Bu sadakat değildir. İnsanın karşısındaki kişi onun söylediklerine ikna olmalıdır. Kişi konuştuğu bir şey hakkında bilerek konuşuyor ve karşısındakini ikna edebiliyorsa sadakatini göstermiştir. Yoksa onu susturmakla, konuşmasına müsaade etmemekle, gürültü yapmakla kimse kimseyi ikna etmiş olmaz, sadık olmuş olmaz.

Kul in kânet lekumud dârul âhiretu indallâhi hâlisaten min dûnin nâs: "De ki: Allah katındaki ahiret yurdu başka insanlara ait değil de sadece size aitse." **Fe temennevûl mevt:** "O zaman ölümü temenni edin bakalım!" Ölümü isteyin o zaman! **İn kuntum sâdikîn:**[24] "Eğer siz söylediğinizde sadıksanız (doğru söylüyorsanız)." Yahudiler "biz, Allah'ın sevgilileriyiz, peygamber çocuklarıyız, bu yüzden biz üstün ırkız, cennet de bize aittir"[25] dediklerinden dolayı Allah onlara böyle cevap veriyor!

Bu durumda biri cenneti hak ettiğini düşünüyor, cennete gideceğine gerçekten iman ediyorsa ölümü ister. Böyle biri dünyada ne yapacak! Dünyanın neyini sevecek! Allah böyleleri için "doğru söylüyorsanız ölümü temenni edin bakalım" dedi. Ayetin devamında ise; **"hayır, onlar ölümü isteyemezler, hatta her biri bin sene yaşamayı ister**"[26] buyurur. Neden bin yıl yaşamayı isterler? -Çünkü aslında gidecekleri yeri, neyi inkâr ettiklerini, neye ihanet ettiklerini biliyorlar.

Em yekûlûnefterâh: "Yoksa onu (bu ayetleri) uyduruyor mu diyorlar?" **Kul fe'tû bi sûretin mislih:** "(Sen de onlara) De ki: (Eğer ben uyduruyorsam) Siz de onun bir benzeri sure getirin." **Ved'û menisteta'tum min dûnillâh:** "Bununla beraber Allah'tan başka

[24] Bakara /94
[25] Mâide /18, Bakara /94
[26] Bakara /95-96

gücünüzün yettiği kimseleri çağırın.” Allah’tan başka kime gücünüz yetiyorsa onları da çağırın, size yardım etsin; çünkü Allah buna şahitlik etmez. Allah’ın sizin söylediğinizi vahyettiğine dair bir deliliniz yoktur. **İn kuntum sâdikîn:**[27] “Eğer siz söylediğinizde sadıksanız.” Eğer yalancı değilseniz haydi, bunun bir benzerini getirin.

“Bir benzerini getirin” ayetini sadece Yahudilere, Hristiyanlara ya da müşriklere ait olarak görmek büyük bir yanlıştır. Acaba Allah bu ayetle bize ne söylüyor diye düşünmemiz gerekir. Evet, ayet sadece Yahudilere veya Hristiyanlara, müşriklere hitap etmez “senin, Kur’an’ı okumana gerek yok. Kur’an yerine şu kitabı oku, onunla dinini öğrenirsin” diyenlere de aynıyla hitap eder. Bu nedenle “Allah’ın kitabını okumayın, dininizi, Allah’ın sizden ne istediğini Kur’an’dan değil bu kitaptan öğrenin” diyenlere “demek ki senin kitabın, Allah’ın kitabının önündedir, demek ki sen daha güzel anlatmışsın. O halde sözünde sadıksan delilini getir” demek gerekir.

İnnellezîne ted’ûne min dûnillâhi ıbâdun emsâlukum: “Sizin, Allah’tan başka taptıklarınız da sizin gibi kullardır.” Normalde bakıldığında kimse kimseye tapmaz. Peki, Allah’ın bu ayetteki muradı nedir? -Biri başkasının sözünü Allah’ın sözünün önünde tutuyorsa o insana tapmış olur, dolayısıyla sözünü Allah’ın sözünün önüne geçirdikleri de kendileri gibi kuldur. **Fed’ûhum felyestecibû lekum:** “Haydi, o zaman dua edin onlar da (Allah’ın, sizin duanıza icabet ettiği gibi) icabet etsinler.” Eğer onlar Allah ise. **İn kuntum sâdıkîn:**[28] “Eğer siz doğru söylüyorsanız.” Onların da ilah olduğunu; yani sözlerinin Allah’ın kelamından daha güzel olduğunu iddia ediyorsanız haydi, onların ilahlığını ispat edin.

[27] Yûnus /38
[28] Araf /194

Yemunnûne aleyke en eslemû: "Onlar İslam'a girmekle (Müslümanlığını) senin başına kakıyorlar (minnet ediyorlar)." **Kul lâ temunnû aleyye islâmekum:** "(Onlara) De ki: İslam'a girdiğiniz için bana minnet etmeyin." Yani ben size minnettar değilim. **Belillâhu yemunnu aleykum:** "Bilakis siz, Allah'a minnet borçlusunuz." Neden? **En hedâkum lil îmân:** "Sizi imana hidayet etti." **İn kuntum sâdikîn:**[29] "Eğer siz sadıklardansanız (bu böyledir)." Yok, yalancıysanız İslam'a girdiğiniz için minnet edin.

Bununla ilgili yaşadığım bir olayı anlatayım.

Cemaatten, dinden, imandan habersiz olan zahiri bir yakınımız dergâha gelmişti. Kendisi bir de zahiri olarak kültürlü biriydi. Dergâha geldiğinde halini, hatırını sordum. Bana "kendi kendime dedim ki: Herkes oraya gidiyor, biz de hep beraber oraya gidelim de müşterisi artsın" dedi. Söze bakın, müşterisi artsın! Sanki dergâha gelince o değil de ben kazanıyormuşum gibi müşterim artıyormuş!

Hiç kimse dergâha geldiği için bize minnet edemez; çünkü gelenler kazanır. Gelenler kazanmaya gelir ve kazanırlar. Bu durumda onlar Allah'a minnet borçludurlar. Eğer Allah bizi vesile kılıp dergâha gelenlere iman, muhabbet, ilim, marifet, hikmet bahşediyorsa onlar Allah'a minnet duymalıdır. Yoksa bizim kendilerine karşı minnet duymamız gerektiğini düşünmesinler.

Cennâti adn: "Adn cennetleri." **Elleti vaader rahmânu ibâdehu bil gayb:** "Ki Rahman onu (Adn cennetlerini) kullarına gıyabında va'detmiştir." **İnnehu kâne va'duhu me'tiyyâ:**[30] "Onun yaptığı vaat (verdiği söz) mutlaka yerine getirilir."

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)!" **İttekûllâhe ve kûnû meas sâdikîn:**[31] "Allah'a karşı

[29] Hucurât /17
[30] Meryem /61
[31] Tevbe /119

takva sahibi olun (sorumluluğunuzu bilip yerine getirin) ve sadıklarla beraber olun.” Eğer takva sahibiyseniz, takva sahibi olmak istiyorsanız sadıklarla; yani Allah’a karşı sadakatini ispatlamış olanlarla beraber olun. Bu ayet iman eden herkese bir emirdir.

Ayetlerin bir kısmı haber verir, bir kısmı da inşa eder. Bu ayet de inşa ayetidir; yani emir ayetidir. Allah bu ayetle kullarına; “iman ettiğinizi iddia ediyorsanız bana karşı takva sahibi olup sorumluluğunuzu yerine getirin. Bunun için de sadıklarla beraber olun; çünkü onlarla beraber olursanız sadık olur, tasdik eder, sadakatinizi ispatlar ve bana verdiğiniz sözü yerine getirirsiniz. Yoksa sadakatinizi kaybeder yalancı olur ve doğru söylemiş olmazsınız” buyurdu.

Ve men yutiıllâhe ver resul: “Her kim ki Allah’a ve resulüne itaat ederse.” **Fe ulâike meallezîne en’amellâhu aleyhim:** “Onlar Allah’ın kendilerine nimet verdiği kullarıyla beraber olur.” Allah’a ve resulüne itaat edenler Allah’ın kendisine nimet verdiği kullarıyla beraber olur. O halde Fatiha Suresi’nde **Sırâtellezîne en’amte aleyhim:**[32] “(Ya rabbi) Bizi kendisine nimet verdiğin kullarla beraber eyle” ayetinde birlikte olmayı istediğimiz nimet verilen kullarla beraber olmak için Allah’a ve resulüne itaat etmek gerekiyormuş.

Peki, Allah’ın nimet verdiği kullar kimlerdir?

Minen nebiyyîn: “Nebilerle (peygamberlerle).” **Ves sıddîkîn:** “Sadıklarla (sadakatini ispatlamış olanlarla).” Sıddıklar nebilerden hemen sonra gelir. **Veş şuhedâ’:** “Bir de şahitlerle (hayatına imanını şahit kılmış olanlarla).” **Ves sâlihîn:** “Ve salihlerle (nefsini ıslah etmiş olanlarla beraberdir).” **Ve hasune ulâike rafîkâ:**[33] “Ve bunlar ne güzel arkadaştırlar!” Bunların

[32] Fatiha /7
[33] Nisâ /69

arkadaşlığı ne güzeldir! Dikkat edilirse Allah; nebileri, sıddıkları, şehitleri ve salihleri aynı ayette zikretti. Kim dünyada onlarla beraber olursa ahirette de onlarla beraber olur.

Allah, hayatımızı yaşarken mutlaka kendisine nimet verdiği kullarla beraber olup Allah'a ve resulüne itaat etmemizi, böyle yaptığımız takdirde ahirette de onlarla beraber olup aynı yere gideceğimizi buyurdu.

Tâatun ve kavlun ma'rûf: "(Allah emrettiğinde yapmaları gereken şey) Güzel bir itaat ve güzel bir sözdü." Sahabe, Mekke'den Medine'ye hicret edince hemen hemen hepsi "Allah bize savaşma izni verseydi onlarla savaşırdık" demişti. O ana kadar Allah onlara savaş izni vermediği için müşriklere müdahale bile edemiyorlardı; çünkü Allah sabretmelerini buyurmuştu ama sonra onlara izin verdi. **Fe izâ azemel emr:** "Sonra emir kesinleşince." Allah emredip onlara savaşmaları için izin verdi. Emir kesinleştiğinde artık yapılacak bir şey kalmaz, yapılması gereken şeyin; itaat ve güzel bir söz olduğunu buyurdu Allah. **Fe lev sadekûllâh:** "(Bu durumda) Allah'a karşı sadık olmaları gerekmez miydi?" Yani "biz hazırız ya rabbi" deyip Allah'a olan sadakatlerini göstermeleri gerekmez miydi? **Le kâne hayran lehum:**[34] "(Eğer böyle yapsalardı) Bu onlar için hayırlı olurdu."

Allah bundan önceki ayette; **"ama savaş emri gelince sanki ölüm baygınlığı geçiriyormuş gibi sana baygın baygın bakıyorlardı"**[35] buyurur. Yani zoru gördüklerinde halleri bir anda değişti ve ölüm baygınlığı geçiren kimse gibi "nasıl savaşacağız" diye sana baygın baygın baktılar. Allah da bunun yanlış olduğunu böyle bir durumda yapılması gerekenin güzel bir söz ve Allah'a sadakatini ispatlamak olduğunu buyurdu.

[34] Muhammed /21
[35] Muhammed /20

Kul yâ eyyuhân nâs: "De ki: Ey insanlar!" **İnnî resûlullâhi ileykum cemîâ:** "Ben size (hepinize, bütün insanlara) gönderilmiş Allah'ın resulüyüm." **Ellezî lehu mulkus semâvâti vel ard:** "(Beni gönderen) O ki göklerin ve yerin mülkü onundur." **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." İlah sadece odur. **Yuhyî ve yumît:** "(O) Diriltir ve öldürür." **Fe âminû billâhi ve resûlihin nebiyyil ummiyyillezî yu'minu billâh:** "Allah'a ve onun ümmi olan nebisine iman edin ki o, Allah'a iman etmiştir." **Ve kelimâtihî:** "Onun kelimelerine (iman etmiştir)." Allah'ın indirdiği bütün kelimelere iman etmiştir. **Vettebiûhu:** "Ve ona tabi olun." **Leallekum tehtedûn:**[36] "Eğer böyle yaparsanız hidayete erersiniz." Allah önce resulünün iman ettiğini söyleyip kullarına da resulünün iman ettiği gibi iman etmelerini buyurdu.

Allah bu ayette de infakın nasıl dağıtılması gerektiğini beyan eder**.**

Lil fukarâil muhâcirînellezîne uhricû min diyârihim: "(O gelirler) Memleketlerinden çıkarılmış olan fakir muhacirler içindir." **Ve emvâlihim yebtegûne fadlen minallâhi ve rıdvâna:** "Bir de mallarını Allah'ın rızasını ve faziletini aramak için sarf edenler." **Ve yansurûnallâhe ve resûlehu:** "Allah'a ve resulüne yardım etmek için (mallarını sarf edenler)." **Ulâike humus sâdikûn:**[37] "İşte sadık olanlar onlardır."

Mâ lekum, keyfe tahkumûn: "Siz nasıl böyle hüküm veriyorsunuz?" Ne biçim hüküm veriyorsunuz? **E fe lâ tezekkerûn:** "Siz düşünmez misiniz?" Aklınızı kullanmaz mısınız? **Em lekum sultânun mubîn:** "Yoksa sizin apaçık bir deliliniz mi var?" Sizin bir fermanınız mı var? Yoksa Allah size böyle mi emretmiş? **Fe'tû bi kitâbikum:** "(Allah böyle emretmişse) Kitabınızı getirin." O kitabınız nedir, onu getirin. **İn kuntum sâdikîn:**[38] "Eğer doğru

[36] A'râf /158
[37] Haşr /8
[38] Sâffât /154-157

söylüyorsanız.” Herkesin davasını ispatlayacağı bir kitabı vardır, olmalıdır. Eğer siz hükmü böyle veriyorsanız ve hükmünüzde sadıksanız o zaman kitabınızı getirin, buyurdu Allah; çünkü başka hüküm kitabı yoktur. Bu hüküm kitabı ya, Allah’ın kitabıdır ya da başka bir kitaptır!

Allah bir de Uhud Savaşı ile ilgili buyurur.

Ve lekad sadakakumullâhu va’dehû iz tehussûnehum bi iznih: “Siz Allah’ın izni ile düşmanlarınızı öldürürken Allah size olan va’dini yerine getirmiştir.” Allah sözünde sadıktır; yani sizi galip getireceğini, size kazanacağınızı va’detti, sözünü de yerine getirdi. Allah’ın va’di haktır.

Oysaki baktığımızda sahabeler zahiri olarak Uhud’da yenilmiştir. Peki, bu ayeti nasıl anlamamız gerekir?

Allah bu yenilginin gerekçesini beyan eder. **Hattâ izâ feşiltum:** “Ne zaman ki birbirinizle çekiştiniz.” Sahabenin bazıları savaş esnasında birbirleriyle çekiştiler. **Ve tenâza’tum fîl emr:** “(Allah ve resulünün) Emrini tartıştınız, yılgınlık (bıkkınlık) gösterdiniz.” **Ve asaytum min ba’di:** “Ondan sonra da (Allah ve resulünün emrine) asi oldunuz.”

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Uhud Savaşı’nda 50 tane okçuyu bir tepeye yerleştirip “biz hepimiz burada ölsek dahi ne olursa olsun siz bu tepeden inmeyeceksiniz” buyurur ama müşrikler savaş esnasında kaçmaya başlayınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in tepeye bıraktığı okçular “biz galip olduk, haydi ganimete gidelim” deyip aşağı inerler. Onlar aşağı inmeden önce başlarındaki komutan tepeden inmek isteyen okçularla aşağı inmemeleri konusunda tartışır, mücadele eder ama buna rağmen 40 kişi tepeden iner sadece geriye kalan 10 kişi tepeden inmez. Allah bu yüzden “mücadele ettiniz, çekiştiniz ama sonunda asi oldunuz; yani aşağı indiniz” buyurmuştur.

Neden öyle yaptılar? **Mâ erâkum mâ tuhıbbûn minkum men yurîdud dunyâ:** "Allah size zaferi göstermişti (ama siz birbirinizle çekiştiniz, yılgınlık gösterdiniz, bunun için de kaybettiniz). Kiminiz dünyayı istiyordu." **Ve minkum men yurîdul âhireh:** "Sizden bir kısmı da ahireti istiyordu." Allah için savaşanlar ahireti, oradakilerin bir kısmı da dünyayı istiyordu. Bu yüzden hemen ganimete saldırdılar. **Summe sarafekum anhum li yebteliyekum:** "Sonunda (Allah) sizi imtihan edip denemek için onlardan geri çevirdi." Onları yenmenize müsaade etmedi. **Ve lekad afâ ankum:** "Bununla beraber Allah sizi affetti." Yani bu yanlışları yaptınız ama Allah sizi affetti. **Vallâhu zû fadlin alel mu'minîn:**[39] "Çünkü Allah'ın mü'minlere fazlı (rahmeti, ikramı) vardır." Mü'minler yanlış yapsa bile Allah yine de onlara lütufta bulunur.

Allah bir şey söyleyip söylediğine de şart koymuşsa o şart yerine getirildiğinde Allah'ın Sadık ismi tecelli eder. Mesela; Allah, cenneti mü'minlere, muttakilere, iman edip salih amel işleyenlere va'detmiştir ama "cennet şurdadır, haydi cennete girin" dememiş, cennete girmek için bir takım şartlar koymuştur. Allah va'dinde sadıktır. Öyleyse cennete giremeyenler gerekeni yapmadığı, o şartları yerine getirmediği için cennete girememiştir. Bu durumda Allah'ın sözü, va'di onlar için geçerli değildir; çünkü Allah'ın va'di şartlıdır.

Allah sözünde, va'dinde sadıktır ve va'dini yerine getirmiştir. Siz müşrikleri yendiniz; ama birbirinizle tartışınca, dünyayı isteyip birbirinizle çekişince Allah'ın va'di yerine gelmişken kaybettiniz. Allah da ellerinizi onlardan çekti; yani başarılı olup işi tamamlayamadınız, buyurdu Allah.

Allah, bir mü'min kuluna vaatte bulunup ikramını yapar, hatta nimeti onun önüne koyup "buyur kulum al, bu senindir" der

[39] Âli İmran/152

ama kul bu ikramı alacağı sırada bir yanlış yaparsa ve Allah'ın emrettiği gibi durmazsa o ikramı kaybeder. Evet, Allah ona va'detmiştir ama o gerekeni yapmadığı için kaçmış ve ikramdan mahrum kalmıştır. Hâlbuki Allah va'dini gerçekleştirip ona ikram etmişti ama o kul ikramı almak için gerekeni yapmak konusunda bıkkınlık gösterip kendi kendine hile yapmış, böylelikle Allah'ın ona va'd ettiği ikramı kaybetmiştir. Bundan dolayı da "Allah bana va'detmişti madem öyle neden olmadı" diyemez; çünkü Allah va'dinde sadıktır.

Fe men azlemu mimmen kezzebe alâllâh: "Allah'a karşı yalan söyleyenden daha zalim kim vardır?" **Ve kezzebe bis sıdkı iz câeh:** "O tasdik etmesi gereken (hakikat) ona geldiği halde onu yalanlayandan (daha zalim kim vardır)?" **Eleyse fî cehenneme mesven lil kâfirîn:**[40] "Kâfirlerin yeri cehennem değil midir!

Vellezî câe bis sıdkı ve saddeka bihî: "Doğruyu getiren ve onu tasdik edenlere gelince." Doğruyu getiren; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, onu tasdik edenler de mü'minlerdir**. Ulâike humul muttakûn:**[41] "İşte muttakiler onlardır." Yani Allah'a karşı sorumluluğunu kabul edip yerine getirmeye çalışanlar onlardır. Bunlar doğruyu getiren bir de o doğruyu tasdik edenlerdir.

Minel mu'minîne ricâlun sadakû mâ âhedûllahe aleyh: "Mü'minlerden öyle adamlar (öyle delikanlı olanlar) var ki Allah'a verdiği sözü tasdik edip yerine getirdiler." Sözlerinde sadık olup gereğini yaptılar. **Fe minhum men kadâ nahbeh:** "Onlardan kimi adağını yerine getirdi." Allah yolunda canını verip öldü. **Ve minhum men yentezir:** "Ve onlardan bir kısmı da (Allah yolunda canını feda etmek için) beklemektedirler." Verdikleri sözü yerine

[40] Zumer /32
[41] Zumer /33

getirmek için beklerler. **Ve mâ beddelû tebdîlâ:**[42] "Onlar sözlerini hiçbir şekilde değiştirmezler."

Bu ayet Allah yolunda canını ortaya koyup hayatını feda edenler içindir. Onlar Allah'a verdikleri sözden caymaz, ahitlerinden dönmez, mallarını ve canlarını ortaya koyarlar. Onlardan bir kısmı sözlerini yerine getirip Allah yolunda canını feda etmiştir. Bir kısmı da sıranın kendisine gelmesini; yani o imkânın doğmasını bekler ve onlar hiçbir şekilde sözlerini, vaatlerini, ahitlerini değiştirmezler.

Evet, Allah'ın Es Sadık ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya ve Sadık İsminin üzerimizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini öğrenmeye çalıştık.

Allah hepimizi va'dini yerine getirenlerden, sadıklardan, sadakatini ispatlayanlardan eylesin. Allah bizi yalancılardan, verdiği sözden dönenlerden, döneklerden, Allah'a söz verdikten sonra o sözü görmezlikten, anlamazlıktan gelenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi sözünü unutanlardan, Allah'a verdiği sözden haberdar olmayıp sanki öyle bir söz yokmuş gibi, Allah'a söz vermemiş gibi zannedenlerden eylemesin. Allah bizi kitabına, Kur'an'ına, sözüne, imanına ihanet edenlerden eylemesin. Tam tersine Allah bizi sadıklardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[42] Ahzâb /23

ER RAUF

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın isimlerini öğrenmek; rabbimizi tanımak, anlamak ve ona iman etmek demektir. İmanımız; bilgimiz, marifetimiz kadar; yani, Allah'ı tanıdığımız kadarıyladır. Eğer bilgi ve marifet yoksa iman da olmaz. Allah'ı bir ismiyle bilen birinin imanı ile elli tane ismiyle bilen birinin imanı faklı, Allah'ın doksan dokuz ismini bilen birinin imanı ise daha farklıdır.

Allah bize kullanalım diye akıl vermiştir. Allah ayet-i kerimede; **"aklını kullanmayan topluluğun üzerine pisliği dökeriz"**[1] buyurur. Bu, onlar aklını kullanmadı diye pisliğe boğulur demektir. Aklımızı kullandığımızda böyle olduğunu görür ve anlarız. Aynı şekilde Allah başka bir ayet-i kerimede; **"canlıların en kötüsü, aklını kullanmayan sağır ve dilsizlerdir (insanlardır)"**[2] buyurur.

Peki, aklı kullanmak ne demektir, aklımızı nasıl kullanabiliriz?

Aklı kullanmak; dünyayı anlamak veya işi bilmek, meslek öğrenmek, okul okumak demek değildir. Aklı kullanmak; yaratılışı, yaratılışın hikmetini, Allah'ın muradını, dünyaya neye geldiğimizi, ne yapmamız gerektiğini ve Allah'ın bizden ne istediğini, aynı şekilde bunun gereğini yerine getirip ebedi hayatını kazanmak demektir.

[1] Yûnus /100
[2] Enfâl /22

Biri aklını kullanmayıp anlamadıysa iman etmesi, Allah'ın isimleriyle isimlenmesi; yani imanını ahlaka dönüştürmesi mümkün değildir. Olmayan şeyi nasıl ahlaka dönüştürecek! Çünkü ahlaka dönüşecek olan şey imandır.

Kâmil iman; Allah'ın El Esmau'l Husna'sına iman etmek demektir. Sadece Esmau'l Husna'yı okuyup, ezberleyerek "ben anladım, iman ettim" demek iman olmaz; çünkü iman, anlamak, inanmak ya da bilmek değildir. İman etmek sevmek demektir; yani "Allah rahimdir, rahmandır" denildiğinde onun rahmetini sevmemiz gerekir. Tabi, severken kendi bilgimize göre değil Allah'a göre sevmemiz gerekir.

Allah'ın rahmetini seversek Allah'ın bize rahmetle muamele etmesini de severiz ve bu rahmeti sevdiğimiz için biz de insanlara karşı rahim oluruz. Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"o, rauf ve rahimdir"**[3] buyurur. Bu durumda eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olduğumuzu iddia ediyorsak bizim de rauf ve rahim olmamız gerekir. Bunları rabbimizin isimlerine iman etmenin ne kadar önemli olduğunu anlayalım diye söyledim.

Evet, bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın Rauf ismini anlamaya çalışacağız inşallah.

Rauf; ref etmek, yüceltmek için raufça muamele etmek demektir. Bu nedenle rauf olarak muamele etmeyi karşıdakini ref etmek, yüceltmek için yapmak gerekir. Bu, rauf olmanın şartıdır.

Allah'ın rauf olması; kulunu alayi iliyine taşımak için ona rauf olarak yumuşak muamele etmek, cezayı hak ettiğinde cezasını geciktirmek, suçunu, günahını, yanlışını affetmek, mağfiret etmek, yetmez bir de kulunu yüceltmek için imtihana tabi tutup ona imkân tanımak demektir.

[3] Tevbe /128

Mesela; Allah bize bir musibet, bela, sıkıntı, yokluk ve hastalık verince bunları azap olarak görüp hemen feryat eder ve "ya rabbi! Bunu başımızdan kaldır, bir an önce selamette olalım" deriz. Oysaki bu sıkıntının için de Allah'ın rahmeti vardır ve Allah bu imtihanlarla bizlere rauf ve rahim olarak muamele etmiştir.

Peki, Allah neden böyle yapar?

Kul gaflete dalıp rabbini, kendini, hayatı ve ne yapması gerektiğini unuttuğunda Allah ona bu şekilde musibet ve sıkıntı vererek onu gaflet uykusundan uyandırır. Tabiri caizse onu sallayıp "uyan, senin gittiğin yol, yol değil, yaptığın iş, iş değil, kendine gel bu halin hal değil" der. Allah, kulu uyansın diye her halükârda onu musibetle, hastalıkla, yoklukla sallar; ama kul bu sallanışı ninni zannederse o zaman uyanmaz, aksine uyumaya devam eder.

Oysaki kul yaşadığı her sıkıntıda olayda "acaba rahman ve rahim olan rabbim benden ne istiyor, neden bana böyle muamele etti, ben nerde yanlış, eksik yaptım, rabbim neden böyle yaptı, neden bunu benden esirgedi" deyip kendine gelmeli ve uyanmalıdır. Bu yüzden yaşadığı her sıkıntıda "Allahume lebbeyk! Buyur ya rabbi, emret ya rabbi! Bir yanlış mı yaptım, bir suç mu işledim, bir günah mı işledim, bir yerde eksik mi yaptım, öyleyse ben hazırım" deyip eksiğinin nereden kaynaklandığına bakması ve orayı düzeltmesi gerekir; çünkü Allah rauf ve rahimdir, ona rıfk ile rauf ve rahim olarak muamele etmiştir. Bu onun rahmetidir. Allah, o uyansın, kendine gelsin, aklını başına alsın, aklını kullansın diye onu uyarmış, ikaz etmiştir.

Aynı şekilde kulun da rauf ve rahim olması böylelikle kendisine, ev halkına, ehline, kardeşlerine, komşusuna, mü'min kardeşlerine, bütün insanlığa, kısacası bütün mahlûkata rauf ve rahim olarak muamele etmesi gerekir. Rauf olarak muamele etmek; karşıdakinin iyiliğini, güzel olmasını, ref olmasını,

yücelmesini istemek demektir. Bununla beraber muameleyi yaparken onu incitmemektir; çünkü rauf olarak yapılan bir muamele ceza değil kişi uyansın diyedir. Nasıl ki uyuyan birini dövmüyor sadece yavaşça sallayıp "Günaydın haydi, sabah oldu, eğer kalkmaz, uykuda kalırsan zarar edersin" diyorsak aynen bunun gibi ona manevi olarak muamele etmektir.

Allah'a, hakka davet edenlerin davet ettiği kimseler uykudadır. Zaten biri uykuda değil de uyanıksa zaten davete icabet etmiştir. Birini uykudan uyandırdığımızda "neden beni uyandırdın, neden uykumu, rahatımı bozdun" diye kızabilir. Böyle bir durumda uyandıranın rauf ve rahim olması gerekir. Rauf ve rahim olmazsa adam yataktayken "neden böyle konuştun" diye adamı dövmeye kalkışır.

Uykudan uyanan biri ne yaparsa yapsın, ne söylerse söylesin ona karşı rauf ve rahim olmak gerekir. Bu vasıf sadece Allah'a davet edenler için ağır gelmez ama başkalarına ağır gelir; yani uyanan kişinin haline tahammül edip sabretmek, o tavrına karşı rauf ve rahim olmak Allah'a davet edenlerin haricindeki insanlara ağır gelir; çünkü bu taklitle olacak bir şey değildir. Davet eden kişide Allah'ın Rauf isminin tecelli etmiş olması gerekir ki o kişi bu daveti yapabilsin yoksa yapamaz. Bu yüzden bilmek yetmez mutlaka iman etmek gerekir.

Şimdi de hep beraber Allah'ın Rauf ismiyle ilgili ayetleri anlamaya çalışalım. Öyle ki rabbimizi onun kendini tanıttığı gibi tanıyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve lev lâ fadlullâhi aleykum: "Allah'ın fazlı üzerinizde olmasaydı." **Ve rahmetuhu:** "Ve onun rahmeti (sizin üzerinizde

olmasaydı haliniz ne olurdu)!" **Ve ennallâhe raûfun rahîm:**[4] "Muhakkak ki Allah, rauf ve rahimdir." Allah okuduğumuz bu ayetten önceki ayetlerde; dedikodu yapanlara, bir laf duyduğunda sanki gerçekmiş gibi ve kendisi de bunu biliyormuş gibi o sözü alıp taşıyanlara, mü'minlerin arasında kötü kelimelerin, kötü sözlerin, yanlışlıkların, kötülüklerin yayılmasını isteyenlere uyarıda, ikaz da bulunur.

Allah'ın fazlı ve rahmeti üzerinizde olmasaydı haliniz ne olurdu demek siz gazabı hak ettiniz ama Allah rauf ve rahimdir demektir. Yani Allah yine de size güzellikle muamelede, yumuşak bir şekilde muamelede bulundu ve kaybetmemeniz, aksine kazanmanız için size gazap etmedi, size bir daha imkân tanıdı; çünkü o rahimdir. Demek ki Allah'ın Rauf ismi onun rahmetinden dolayıymış.

Evet, Allah, kullarına rahmet eder. Bunun için de kullarına karşı rauftur, muameleyi de ona göre rauf olarak yapar.

Allah daha sonra gelen mü'minleri anlatır. **Vellezîne câû min ba'dihim:** "Onlar ki onlardan sonra geldiler." **Yekûlûne rabbenâgfir lenâ:** "Derler ki: Rabbimiz! Bizi mağfiret et." **Ve li ihvâninâ:** "Kardeşlerimizi de (mağfiret et)." **Ellezîne sebekûnâ bil îmân:** "Onlar ki imanla bizi (daha önce) gelip geçtiler." Onlar ki imanda müsabaka yaptılar, bizi geçtiler, onları da mağfiret et. **Ve lâ tec'al fî kulûbinâ ğilla:** "(İmanda bizi geçen geçmişteki kardeşlerimiz için) Kalplerimizde bir kin (bir nefret, bir ağırlık) bırakma." **Lillezîne âmenû:** "Onlar ki iman etmişler." **Rabbenâ inneke raûfun rahîm:**[5] "Rabbimiz! Sen rauf ve rahimsin." Bize rahmetinle, rauf olarak muamele et.

Allah bize nasıl dua etmemizi ve geçmişteki kardeşlerimiz için nasıl bir gönül hali içinde olmamız gerektiğini anlatıyor. O

[4] Nûr /20
[5] Haşr /10

mü'minler ki hem kendilerine, hem de kendinden önce gelip imanda kendilerini geçmiş olan mü'minler için "kalbimizde onlara karşı bir ğil, bir ağırlık, bir kin, bir nefret bırakma (ya rabbi). Kalbimizde onlara karşı en ufak bir sıkıntı duymayalım" deyip dua ederler. Allah duayı böyle öğretip mü'mini böyle tarif ettiği ve böylelerine rauf ve rahim olarak muamele edeceğini söylediği halde birileri de kalkıp geçmişteki insanları, sahabeyi veya herhangi birilerini yerer, kötüler, onlara düşmanlık yaparsa acaba halleri ne olur!

Birileri bir şey öğrenmişse onu mutlaka bir yerden öğrenmiştir; çünkü insan doğuştan itibaren öğrenen bir varlıktır. Çocuk doğduğunda önce annesinden süt emmeyi öğrenir; yani henüz aklını, gözünü, kulağını bile kullanamazken ağzını kullanır. Allah'ın fıtrat itibarıyla kendisine verdiği özelliklerin hepsini daha sonra öğrenir.

Aynı şekilde insan dinini öğrenmişse o dini mutlaka bir yerden öğrenmiştir. Kendisine Allah'ın kitabı dışında bir takım şeyler din diye takdim edilmişse bu yine onun dini olur; ama Allah'ın dini olmaz. Mesela; bazıları insanlara, mü'minlere ya da geçmişteki insanlara küfretmeyi iman olarak, ibadet olarak zannetmiş, öyle inanmıştır. Bu da onun dinidir; ama bu din Allah'ın dini değildir. Allah'ın dinine iman edenler "bizden önce imanda bizi geçmiş olan kardeşlerimizi mağfiret et, onlara karşı kalbimizde en ufak bir ağırlık bırakma ya rabbi" derler.

Peki, kalplerinde ağırlık kalırsa ne olur? -Allah'ın Rauf ve Rahim isminden mahrum kalırlar.

Ve kezâlike cealnâkum ummeten vasata: "İşte biz sizi böyle orta yolda (yürüyen) bir ümmet kıldık." Orta yoldaki ümmet demek Allah'ın ayetleri ile tam ortada duran, herhangi bir tarafa sapmayan, kaymayan, tam ortada; yani sırat-el mustakimde duran ümmet demektir. Bunu neden böyle yaptık? **Li tekûnû**

şuhedâe alen nâs: "Siz bütün insanlara (bütün insanlığa) şahit olasınız diye." İnsanlar için, bütün insanlık için örnek olasınız diye böyle yaptık. **Ve yekûner resûlu aleykum şehîdâ:** "(Allah'ın) Resulü de sizin için şahit olsun (size örnek olsun diye)."

Allah'ın resulü bize örnek olmazsa biz de insanlara örnek olamayız. Bunu Allah söylüyor; yani uydurma bir dinle, uydurma bir imanla, uydurma bir davetle, uydurma bir tebliğle din olmaz, sırat-el mustakim olmaz; çünkü buna şahit lazım. Bu şahit de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Biri onu örnek almaz, onun davet ettiği, anlattığı, iman ettiği gibi iman etmez, davet etmezse kendine Allah'ın dini haricinde bir din uydurmuştur, bu onun uydurma dinidir. Yoksa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı din değildir, Allah'ın, ayet-i kerimelerde buyurduğu gibi "atalarından öğrendiği dindir, atalarının dinidir."[6]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den Medine'ye hicret ettiğinde kıblesini değiştirmesini; yani Kudüs'e dönmesini emretmiş, daha sonra bir daha kıbleyi değiştirmiştir. Elbette ki bunun hikmetleri vardır. Allah neden böyle yaptığını beyan eder.

Ve mâ cealnâl kıbletelletî kunte aleyhâ illâ lina'leme men yettebiur resûle mimmen yenkalibu alâ akibeyh: "Senin yöneldiğin yeri (Mescid-i Haram'ı) biz ancak kimin (Allah'a) resule tabi olduğunu, kimin de topukları üzerinde geri döneceğini ayırt etmek için kıble yaptık." Sadece kimin Allah'ın resulüne tabi olduğunu bilelim diye bunu görelim, sizde bunu anlayın diye kıble yaptık. Bir de ökçeleri (topukları) üzerine gerisin geriye dönenleri bilelim, görelim diye, hepiniz görüp bilesiniz, herkes kendi imanını tartsın, anlasın diye böyle yaptık.

Müşrikler iman ettiklerinde, mü'min olduklarında Medine'ye hicret edilene kadar Kâbe'ye dönüyorlardı; yani Allah'ın resulüne Kâbe'ye döndüğü için mi tabi olduğunuzu yahut

[6] Mâide /104, Bakara /170, Lokmân /21, Zuhrûf /22, Şuarâ /74

direkt Allah'ın resulüne mi tabi olduğunuzu bilelim diye, böyle yaptık buyurdu Allah. Çünkü onlar "biz, Hz. İbrahim (a.s.)'ın çocuklarıyız, torunlarıyız, ona uyuyoruz" diyorlardı. Tabi, Allah bu şekilde emredince sorun çıktı ve gönüller darmadağın oldu. Bir Arap için Kâbe'den başka yere dönmekten daha ağır bir şey yoktur; ama Daru'l Erkam'da yetişen sahabelerden hiçbiri asla fire vermedi; çünkü onlar yetişmiş ve iman etmişlerdi.

Ve in kânet le kebîreten illâ alellezîne hedallâh: "Bu, Allah'ın hidayet verdiği kimseler hariç gerçekten büyük bir iştir." Allah'ın hidayet verdiği kimseler bu konuda Allah'ın resulüne tabi oldular (geri dönmediler). **Ve mâ kânallâhu li yudîa îmânekum:** "Bununla beraber Allah sizin imanınızı zayi edecek değildir." Allah imanınızı zayi etmez; yani Allah'ın resulüne tabi olmanız, Kâbe'ye dönmeniz veya Kudüs'e dönmeniz orada o şekilde ibadet yapmanız bir şeyi değiştirmez. Bu bir iman meselesidir. Mesele; sizin, Allah'a ve resulüne tabi olup uymuş olmanızdır ve Allah imanınızı zayi etmez. **İnnallâhe bin nâsi le raûfun rahîm:**[7] "Muhakkak ki Allah, insanlara karşı rauf ve rahimdir."

Allah onları böyle bir imtihana tabi tutunca onların imanını kendilerine gösterdi. Dolayısıyla Allah, imanlarında bir sakatlık varsa ve Allah'ın resulüne Allah'ın resulü olduğu için tabi olmamışlarsa bu eksikliklerini, hastalıklarını anlasınlar ve kendilerini toparlayıp tövbe etsinler, diye böyle yaptı; çünkü Allah bütün insanlara karşı rauf ve rahimdir.

Yevme tecidu kullu nefsin mâ amilet min hayrin muhdâra: "O gün (o Kıyamet günü) herkes her ne hayır yapmışsa mutlaka onu önüne konulmuş hazır olarak bulur." **Ve mâ amilet min sû':** "Bununla beraber her ne kötülük işlemişse (onu da önünde hazır bulur)." **Teveddu lev enne beynehâ ve beynehû emeden baîdâ:** "(O anda o kul) İster ki kendisiyle o kötülüğü arasında uzak bir

[7] Bakara /143

mesafe bulunsun (ondan çok uzak olsun).” **Ve yuhazzirukumullâhu nefseh:** “Allah sizi kendisine karşı (gelmekten) uyarıyor.” Sizi uyarıyor ki kötülük yapmayasınız. **Vallâhu raûfun bil ibâd:**[8] “Allah, kullarına karşı rauftur.” Allah rauf olduğu için kullarını uyarıyor.

Kul, Kıyamet günü hem hayrı hem de işlediği kötülüğü önünde hazır bulacak, böyle bir hali yaşayacak. Allah kullarına, âbdlerine karşı rauf olduğu için; “böyle bir günden sakının. O gün günahlarınız ve yanlışlarınızla aranızda uzak bir mesafe olmasını isteyeceksiniz. O mesafeyi bugün koyup onlardan uzak durun” diye kullarını uyarıyor.

Kul in kuntum tuhibbûnallâh: “De ki: Allah’ı seviyorsanız.” **Fettebiûnî:** “Bana tabi olun.” **Yuhbibkumullâhu ve yagfir lekum zunûbekum:** “Allah da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin.” **Vallâhu gafûrun rahîm:**[9] “Allah, ğafur ve rahimdir.”

Kul etîûllâhe ver resul: “De ki: Allah’a ve resulüne itaat edin.” **Fe in tevellev:** “Eğer dönerlerse.” **Fe innallâhe lâ yuhibbul kâfirîn:**[10] “Kesinlikle Allah, kâfirleri sevmez.” Allah’a ve resulüne itaat etmeyenler, itaatten dönenler kâfirdir. O halde iman ettiğini, Allah’ı sevdiğini iddia eden biri Allah’ın resulüne tabi olmalıdır**.**

Ve tahmilu eskâlekum ilâ beled: “Onlar sizin yüklerinizi (ağırlıklarınızı yüklenirler) gideceğiniz yere taşırlar.” **Lem tekûnû bâlıgîhi illâ bi şıkkıl enfus:** “Eğer siz o araçlar olmadan (o binekler olmadan) onları taşımaya çalışsanız çok zahmet çekerseniz.” **İnne rabbekum le raûfun rahîm:**[11] “Muhakkak ki senin rabbin rauf ve rahimdir.”

Allah bunu neden beyan etmiştir?

[8] Âli İmran/30
[9] Âli İmran/31
[10] Âli İmran/32
[11] Nahl /7

Allah başka ayet-i kerimelerde; **"Allah, sizi taşısın diye sizin için binekler, gemiler yaratmıştır. Allah daha bilemeyeceğiniz, bilmediğiniz, şu anda da bilemeyeceğiniz nice vasıtaları yaratacak"**[12] buyurur. Neden bunları yarattı ve yaratacak? -Sizi taşıması için böylelikle zahmet çekmeyin diye. Allah, rauf ve rahim olduğundan dolayı bunları sizin için yaratmıştır.

Fe inne rabbekum le raûfun rahîm:[13] "Muhakkak ki senin rabbin rauf ve rahimdir."

E lem tera ennallâhe sahhara lekum mâ fîl ard: "Bak, görmedin mi? Allah, yerde her ne varsa hizmetinize (emrinize) amade kılmış." **Vel fulke tecrî fîl bahri bi emrih:** "Bir de kendi emriyle denizde yüzen gemileri (sizin emrinize vermiş)." **Ve yumsikus semâ':** "Bir de gökleri tutuyor." **En tekaa alâl ardi illâ bi iznih:** "(Allah) Kendi izniyle (yeri ondan) korumuş olmasaydı yerin üzerine düşerdi." **İnnallâhe bin nâsi le raûfun rahîm:**[14] "Muhakkak ki Allah insanlara karşı rauf ve rahimdir." Allah, nimetlerini hatırlatıyor.

Ve huvellezî ahyâkum: "Sizi dirilten, hayat veren odur." **Summe yumîtukum:** "Sonra sizi öldürecek." **Summe yuhyîkum:** "Sonra sizi (bir daha) diriltecek." **İnnel insâne le kefûr:**[15] "Muhakkak ki insan çok nankördür." İnsan, Allah'ın kendisini yarattığını, sonra onu öldüreceğini ve tekrar diriltip hesaba çekeceğini unutuyor.

Ve minen nâsi men yeşrî nefsehubtigâe mardâtillâh: "İnsanlardan öyle kimseler var ki Allah'ın rızasını kazanmak için nefsini (kendini) feda eder." Allah yolunda kendini feda eder. **Vallâhu raûfun bil ıbâd:**[16] "Muhakkak ki Allah, kullarına karşı

[12] Zuhrûf /12, Nahl /8
[13] Nahl /47
[14] Hacc /65
[15] Hacc /66
[16] Bakara /207

rauftur." Allah böylelerinin helak olmasına müsaade etmez; yani onlar kendilerini feda ederken Allah da onları korur ve ref edip onları yüceltir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenûdhulû fîs silmi kâffeh: "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)! Hep beraber selamete girin." Hep beraber barışa, İslam'a girin. **Ve lâ tettebiû hutuvâtiş şeytân:** "Şeytanın adımlarına tabi olmayın." **İnnehu lekum aduvvun mubîn:**[17] "Muhakkak ki o sizin apaçık düşmanınızdır."

Fe in zeleltum min ba'di mâ câetkumul beyyinât: "Size gelen bu delillerden (bu ayetlerden) sonra ayağınız kayarsa (saparsanız)." **Fa'lemû ennallâhe azîzun hakîm:**[18] "Bilin ki muhakkak Allah aziz ve hakimdir." Allah, izzet ve hikmet sahibidir, bütün şeref ona aittir, bununla beraber her yaptığında bir hikmet vardır.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (Ey iman ettiğini iddia edenler)!" **Lâ tettebiû hutuvâtiş şeytân:** "Şeytanın adımlarına tabi olmayın (uymayın)." **Ve men yettebi' hutuvâtiş şeytân:** "Her kim şeytanın adımlarına uyarsa." Her kim şeytanın, şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gider, ona tabi olur, ona uyarsa. **Fe innehu ye'muru bil fahşâ':** "Bilsin ki o (şeytan) aşırılığı emreder (tavsiye eder)." Şeytan onu aşırılığa, fuhşiyata götürür. **Vel munker:** "Ve kötülüğe (götürür)." **Ve lev lâ fadlullâhi aleykum:** "Allah'ın fazlı sizin üzerinizde olmasaydı." **Ve rahmetuh:** "Ve onun rahmeti (sizin üzerinizde olmasaydı)." **Mâ zekâ minkum min ehadin ebedâ:** "Sizden hiç kimse (hiçbiriniz) ebediyen temize çıkmazdınız." Allah'ın rahmeti, fazlı olmasaydı hiçbiriniz kurtulamazdınız. **Ve lâkinnallâhe yuzekkî men yeşâ':**

[17] Bakara /208
[18] Bakara /209

"Ama Allah dilediğini temizler (tezkiye eder)." **Vallâhu semî'un alîm:**[19] "Allah, semi' ve âlimdir."

Lekad tâballâh: "Gerçek şu ki Allah'a tövbe edenler (Allah'a dönenler)." **Alân nebiyy:** "Nebiyle beraber." **Vel muhâcirîn:** "Muhacirler." **Vel ensârillezînettebeûhu:** "Bir de ensar, onla beraber tabi olanlar." **Fî sâatil usrati min ba'di mâ kâde yezîgu kulûbu ferîkın minhum:** "Sıkıntı zamanında onlardan bir kısmının kalpleri neredeyse (kaymışken) eğilmişken." **Summe tâbe aleyhim:** "Sonra (Allah) onların tövbelerini kabul etti." **İnnehu bihim raûfun rahîm:**[20] "Muhakkak ki o, onlara rauf ve rahimdir." Mü'minler peygamberle beraber tövbe ettiklerinde Allah onlara karşı rauf ve rahimdir.

Lekad câekum resûlun min enfusikum: "And olsun ki size sizin içinizden (kendinizden) bir resul geldi." Size bir resul gönderdik. **Azîzun aleyhi mâ anittum harîsun aleykum:** "İzzet sahibidir (o, çok şerefli bir resuldür, Allah onu aziz kılmıştır). O, size karşı çok haristir (çok düşkündür). Sizin zorlanmanız ona ağır gelir (sizin üzerinize titrer)." **Bil mu'minîne raûfun rahîm:**[21] "O, mü'minlere rauf ve rahimdir." Allah, Rauf ve Rahim ismini bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için kullandı.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "o, mü'minlere karşı rauf ve rahimdir" buyurmuş aynı zamanda "o, sizin için en güzel örnektir" deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i mü'minlere örnek olarak gösterdiyse o halde mü'minlere düşen etrafına karşı rauf ve rahim olmaktır.

Biri ister evladımız isterse de hanımımız, anamız, babamız yahut akrabamız olsun bu fark etmez her kim olursa olsun aynı zamanda bizim mü'min kardeşimizdir. Birinin akrabamız olması,

[19] Nûr /21
[20] Tevbe /117
[21] Tevbe /128

yakınımız olması bizi onunla kardeş olmaktan çıkarmaz, aksine onun hakkını bir kat daha artırır. Öyleyse onlara karşı rauf ve rahim olmamız lazım ki Allah'ın Rauf ismi bizim üzerimizde tecelli etsin.

Şeytan bizi kandırıp "işte ben falan kişiye merhametle muamele ediyorum, dolayısıyla rauf ve rahimim" dedirtebilir. Bu hileye düşmemek için sadece merhametle muamele etmemizin bizi rauf ve rahim yapmayacağını; yani birini Allah'tan başka tarafa davet ettiğimizde ona karşı rauf ve rahim olmayacağımızı, rauf ve rahim olabilmemiz için karşımızdaki ref olsun, Allah katında yücelsin diye ona merhamet etmemiz gerektiğini bilmemiz lazım. Birinin Allah katında yükselmesi için ona merhamet etmezsek rauf ve rahim olamayız. Bu yüzden rauf ve rahim olmayı istiyorsak birine merhametle muamele ederken bu merhameti karşımızdakinin Allah katında yücelmesi için yapmamız gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i miraca, Sidretu'l Munteha'dan sonrasına götüren şey Refref'ti. Âlimlerimiz Refref "bir binek midir" diye ne olduğu konusunda tartışmışlardır. Oysaki Refref, saf aşktır, aşk demektir. İşte, Sidretu'l Munteha'dan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bu aşk bürümüş ve bu aşk Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şimşek hızıyla huzura çıkarmıştır. Bu hız elbette ki tarif edilemez.

Allah'ın Rauf isminin tecellisi de böyledir; yani karşımızdakine ref olması, yücelmesi, huzura çıkması, rabbine yakın olması, dost olması için muamele ettiğimizde bu muameleyi imanla; yani Allah'a olan aşkımızla yaparız. Yoksa "ben falan kişiye yumuşak davranıyorum ki dünyayı kazansın veya istediğimi yapsın" demek rauf olmak değildir. Rauf olmayı Allah için sırf karşımızdaki yücelsin, rabbine yakın olsun, yaklaşsın, Hz. İnsan olsun, Allah'a dost olsun diye yapmamız bu sebeple ona yumuşak bir şekilde güzel davranmamız lazım. Bütün bunlarla ona yardım

edemesek bile hiç olmazsa uyuyan kişiyi uyarıp ikaz etmemiz; yani onu biraz sallayıp "haydi uyan artık" dememiz gerekir.

Daha iyi anlaşılması için bir örnek vereyim.

Mesela; Bir evde yangın çıktığını görsek ve içerdekilerin de uykuda olduğunu bilsek sırf onlar yanmasın diye uyanmaları için feryat eder, hatta onları kurtarmak için kapıyı kırarız. Aynı şekilde imanla, samimiyetle baktığımızda insanların cehenneme doğru sürüklendiğini anlarız. O halde nasıl ki yangın çıkan evdeki birini uyandırmak için feryat ediyorsak aynı şekilde cehenneme doğru gidenler için de aynı hali, aynı tavrı almamız ve aynı feryadı yapmamız gerekir. Cehenneme iman etmişsek böyle yapmamız lazım. Bu feryat başka bir feryattır! Eğer biri yangında yanarsa sadece dünya hayatı biter; ama nefsinin, şeytanın ateşinin içinde yanıyorsa o zaman ebedi hayatı biter; çünkü bu ateş ebedi bir ateştir. Nefsinin, şeytanın bu ateşinden kurtulamayanlar ebediyen cehenneme gider.

Allah ayet-i kerimede; **"(Kıyamet günü) Kurtuluşa erenler, nefsini tezkiye etmiş olarak gelenlerdir"**[22] buyurmuştur. Bu yüzden ancak nefsini tezkiye edenler, nefsinin ateşini söndürmüş olarak gelenler; yani nefsindeki kini, hasedi, kibri temizleyenler, ona boğulmayanlar kurtuluşa erer. Allah başka türlüsü için kurtuluşun olmadığını buyurdu. Peki, insanların bu halde, nefislerinin ateşi içinde yandığını görüyor muyuz? -Elbette ki görüyoruz.

Bu durumda ne yapmak gerekir?

Yapmamız gereken şey; basit şeylerle uğraşıp "şu şöyle söyledi, bu böyle söyledi, diğeri şöyle yaptı, öbürü böyle yaptı" demek yerine yangından bir kişiyi kurtarmaktır. Bir kişi, bir kâinat demektir. İnsanları yangından kurtarma derdimizin olması

[22] Şems /9

gerekir. Eğer gözümüzü kapatmamışsak, biz de uyumuyorsak bunu görürüz. Görüyorsak o halde feryadımızın olması, üstelik bu feryadı rauf ve rahim olarak yapmamız gerekir.

Söyledim, birini ateşten kurtarmaya çalışıp uyandırırken bize "niye beni rahatsız ediyorsun" diye hakaret edebilir, küfredebilir, hatta bizi taşlayabilir. Peygamberimize yapılanlar bizim de başımıza gelebilir ve gelmelidir. Zaten onun başına gelenler, bizim başımıza gelmezse olmaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in başına gelenler bizim de başımıza gelmezse ona nasıl benzeyebiliriz! Nasıl onun yolunda yürüdüğümüzü söyleyebiliriz! Bunları yaşamazsak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yolunda yürüdüğümüzü söyleyemeyiz. Bu yüzden onun yaşadıkları bizim de başımıza gelmeli, buna bir de şükretmeliyiz; çünkü Allah bize yücelme imkânı, ref olma, refrefle olma imkânı verdi demektir. Tabi, insanlara rauf ve rahim olarak muamele edersek bu geçerlidir. Aksi halde insanlara rauf ve rahim olarak muamele etmezsek kaba saba biri oluruz, dolayısıyla kimse bizi dinlemez, biz de kimseyi dinlemeyiz. Aynı şekilde ne kimse bize yardım edebilir, ne de biz kimseye yardım edebiliriz.

Bu yüzden hep beraber burada Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, isimlerini öğrenmeye çalışırken, rabbimizi tanımaya çalışırken bir de kendimizi, Hz. İnsanı; yani olmamız gereken Hz. İnsanın nasıl olduğunu anlamaya, tanımaya ve öyle olmaya çalışıyoruz. Böyle olmazsa Allah'a iman olmaz, yakınlık hiç olmaz, Allah'a dostluk kesinlikle olmaz ve hayatın gayesi anlaşılmamış olur.

Allah'a dost olmak, yakın olmak, sevgili olmak hayali bir şey değildir. Yoksa "ben rüyamda havada uçtuğumu gördüm. Allah bana rüyamda sen şöylesin dedi" demek Allah'a dost olmak, sevgili olmak değildir. Bir kere oradan aşağı in! Orası öyle hayal kurarak varacağın bir yer değildir. Allah, insana akıl vermiştir ve herkes ne olduğunu, nasıl bir halde olduğunu bilir. Allah için

kendimize bakalım ve hükmü kendimize göre değil Allah'a göre verelim. Ne kimse kimseyi kandırsın ne de biz kendimizi kandıralım; yani "falan yerdeki şeyh şöyle büyüktü, böyle büyüktü, biz de o cemaate gittik, o şeyhe tabi olduk ve kurtulduk" deyip kendi kendimizi kandırmayalım.

Allah Kıyamet günü **"nerde sizin o taptıklarınız"**[23] buyurur. **"Onlar da diyecek ki: Ya rabbi işte bizim taptığımız, rab edindiklerimiz bunlardır. Onlar da derler ki: Siz yalancısınız, biz öyle bir şey söylememiştik."**[24] Doğrudur, onlar böyle söylememişlerdir; ama Allah'ın kitabını ve Allah'ın resulünü bırakıp kendi kendilerine din üretirlerse Kıyamet günü başlarına gelecek olan budur.

İnşallah her bir kardeşimiz dünyanın, insanlığın tek tek yanmakta olan gönül âleminin yangınını söndürmek için ya da uyuyanları uyandırmak için çabasını, gayretini sarf eder ve gönülleriyle, imanlarıyla karanlıkta kalanlara bir ışık da onlar yakar, böylece onları aydınlatırlar.

Birbirileri ile uğraşanlar hiçbir şey yapmayanlardır. Bu yüzden birileriyle uğraşanları gördüğünüzde bilin ki bir şey yapmıyorlar, işin sadece lafındalar. Konuşarak, laf üreterek iş yaptıklarını zannediyorlar. İşi versen de yapamazlar; çünkü işleri sadece konuşmaktır; ama tehlikeyi görüp işin ciddiyetini anlayanlar hemen işe koyulur ve kendini, ehlini, komşusunu kurtarmaya çalışıp onlara yardım eder, feryat eder.

Allah ayet-i kerimede; **"Yahudiler hahamlarını, Hristiyanlar da papazlarını ilah edindiler"**[25] buyurmuştur; çünkü onlar, hahamları ve papazları bir konuda hüküm verdiğinde kitaplarına uygun olmasa da kabul ederdi, dolayısıyla böyle yapmakla

[23] Şuarâ /92
[24] Nahl /86
[25] Tevbe /31

hahamlarını, papazlarını ilah edinmiş oldular. Eğer kitaplarını bilselerdi hahamlarını ya da papazlarını ilah edinmezlerdi!

Aynı şey bizim için de geçerlidir. Eğer biz de kitabımızı bilmez, anlamazsak âlimlerimizi ilah ediniriz. Onlar da uydurulmuş bir dini önümüze koyup "işte, din budur" derler, biz de dini öyle zannederiz. Sonra bir de bakarız ki önümüze koydukları din Allah'ın kitabına, ayetlerine, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatına, sünnetine, imanına terstir ama bilirsek ters olduğunu anlarız. Bilmezsek doğru zannederiz.

Bu yüzden her bir kardeşimiz Allah'ın ayetlerini tek tek bilmeli ve Allah'ın dinini ortaya koymalıdır. Hak gelince batıl zail olur. Güneş doğunca karanlık biter, gece biter. Aynı şekilde Kur'an, Allah'ın ayetleri gönüllere doğunca uydurulmuş olan bütün dinler yok olur. Artık kendilerine başka bir yer arasınlar, tabi, bulabilirlerse!

Uyduruk dine uyanlar kendi dinlerine davet ederler; ama uyduruk dine uyanların daveti de uyduruktur. Arkadaşlar buraya dikkat ederlerse bunu hemen anlarlar. Dinleri uydurma olduğu için davetleri de uydurmadır; yani insanları peygamberi bir metotla davet etmezler. Peygamberi zaten kabul etmiyorlar ki! Onu örnek olarak kabul etselerdi halleri böyle olmaz, uydurulmuş dine iman etmezlerdi.

Söyledim; uyduruk dine uyanların davet metodu da aynı şekilde uyduruktur. Mesela; şiddetten yana olup "haydi, dövelim, kıralım, vay sen nasıl oruç tutmazsın, nasıl namaz kılmazsın. Bir vakit namaz kılmadığın için kızgın sacın üzerinde 70 sene namaz kılacaksın" derler. Uyduruk dinin daveti böyledir, işi tehditle yapmaya çalışır.

Bu yüzden uydurulmuş dine tabi olanlar dinlerine sımsıkı sarılıp onu bırakmaz. Bırakırlarsa imanlarını kaybettiklerini zannederler. Bize düşen; onlara karşı rauf ve rahim olmak,

yücelmeleri için onlara yardım etmeye çalışmaktır; çünkü halleri, durumları ne olursa olsun bizim rakibimiz değil kardeşimizdirler. Öyle ki onlar da bunu anlasınlar ve uydurulmuş dini bırakıp Allah'ın kitabında vahyettiği, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı dine sarılsınlar. Elli kişi ile uğraşsak dahi bir kişi bile o yangından kurtulsa bir kâinat kurtuldu demektir. Allah'ın, bir kuluna böyle bir şeref bahşetmesi ona yeterdir.

Evet, Allah'ın Er Rauf ismini ayetlerde geçtiği şekilde hep beraber anlamaya ve Rauf isminin üzerimizde nasıl tecelli edeceğini öğrenmeye çalıştık. Bu sohbet vesilesiyle hep beraber hem kendimize, hem ehlimize, hem de bütün insanlara karşı rauf ve rahim oluruz inşallah.

Allah Rauf ismiyle bize tecelli eylesin inşallah! Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mü'minlere rauf ve rahim olması gibi mü'minlere karşı rauf ve rahim kılsın inşallah! Allah bizi uydurulmuş dine uyup bu dine davet edenlerden eylemesin! Allah bizi vahyettiği dine uyanlardan ve dini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı gibi yaşayanlardan eylesin inşallah! Allah bizi gaflette olan kardeşlerimizi uyandırmak için vesile kılsın inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

EL KEFİL

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'sını nüzul sırasına göre anlamaya, rabbimizi onun kendini tanıttığı gibi tanımaya aynı zamanda Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanı; yani kendimizi öğrenmeye, tanımaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde Allah'ın Er Rauf ismini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın El Kefil ismini öğrenmeye çalışacağız inşallah.

Kefil demek yüzde yüz güvenmek demektir. Birine yüzde yüz güvenmezsek ona kefil olamayız. Allah kefildir. Kul, Allah'ın kefaletine iman etmelidir, iman etmezse Allah'ın bir ismini inkâr etmiş veya yalanlamış olur.

Allah ayet-i kerimede; **"(Allah rızka kefildir) Allah bütün canlıların rızkını üzerine almıştır"**[1] buyurur. Hal böyleyken biri rızık konusunda Allah'ın kefaletini kabul etmez; yani rızkı için endişe ederse "çalışmasam, çaba, gayret sarf etmesem hepimiz aç kalırız, sonra açlıktan ölürüz" deyip korkarsa Allah'ın Rezzak ismine iman etmemiş ve Allah'ı rızka kefil olarak kabul etmemiş olur. Elbette ki insan rızkı için bir çaba, gayret göstermelidir; ama bununla beraber Allah'ın kefaletini de unutmamalıdır. Allah'ın rızka kefil oluşu Allah'ın Rezzak ismiyledir. Allah, Rezzak ismiyle rızka kefildir. Bu durumda Rezzak ismine iman edenler Allah'ın rızklarına kefil olduğuna iman etmiş; yani Allah'ın o isminde kefaletini kabul etmiş olur.

[1] Hûd /6

Aynı şekilde Allah, rahman ve rahimdir. Allah'ın Rahman ve Rahim ismi rahmetine dair kefalettir. Allah Rahman ve Rahim ismiyle rahmetine kefildir. Allah ğafurdur, ğaffardır; yani Allah'ın mağfiret edeceğine dair isimleri vardır. Bu durumda Allah, kullarını mağfiret edeceğine dair kefildir. Öyleyse Allah'ın bu isimlerine iman eden biri Allah'ın kendisini affedeceğine iman etmeli ve buna kefil olmalıdır. Bu, Allah'ın her bir ismi için böyledir.

Allah, aynı zamanda kullarına kefildir. Allah, kulunu yaratırken kulu üzerindeki muradı her neyse o konuda kuluna kefil olmuştur.

Peki, Allah'ın, insanı yaratmasındaki muradı nedir?

Allah, insanı sadece kendisine iman etmesi, âbd olması ve kendisine hiçbir şeyi şirk koşmaması için yaratmıştır. Bu yüzden de bu konuda âbdine, insana kefil olmuştur. İnsanın kefili Allah'tır, hatta Allah en kötü haldeki birine bile bu konuda kefildir. Örnek vermek gerekirse; Firavun gibi birine iki peygamberini gönderip onu kendine davet etmiştir.[2] Çünkü Firavun'u yaratırken ona kefil olmuş ve "bu, Hz. İnsan olur, buna layıktır. O, bu kıvamda, bu şerefte, bu değerdedir" demiştir.

Allah ayet-i kerimede; **"iblis: And olsun ki sen bana müsaade edersen insanların tekrar dirileceği güne kadar sırat-el mustakiminin üzerine oturacağım. Gelenlerin önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından gelip onların çoğunu kendime bağlayacağım ve sen çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın demişti"**[3] buyurur. Allah başka bir ayet-i kerimede ise **"and olsun ki iblis sözünü doğru çıkardı"**[4]

[2] Tâhâ /43-44
[3] A'râf /14, 16-17
[4] Sebe /20

buyurmuştur. Bu ayet; Allah, insana kefil olmuşken insan şerefini taşımadı manasına gelir.

Bir sanatkâr, eserini başkaları tarafından görünsün diye meydana getirir. Yaptığı şey çalışmasa da onu yaparken ki amacı eserinin herkes tarafından görülmesidir. Allah da her yarattığını bir şaheser olarak yaratmıştır ve Allah'ın sanatı herhangi bir sanatkârın yaptığı bir alete de benzemez; çünkü Allah, eserinde hiçbir eksiklik bırakmamış ve yarattığını insana dört dörtlük teslim edip "bunu böyle kullan" demiştir; ama insan, Allah'ın yarattığı bu eseri götürüp dağıtmış, onu başka yerde kullanmıştır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"doğrusu insan pek nankördür"**[5] buyurmuştur. Yani "insan kendisine verdiğim şerefi almıyor, kabul etmiyor, beni tercih etmiyor, bana karşı kibirleniyor, mağrur oluyor ve bu aklın kabul edebileceği bir iş değildir."

Allah ayet-i kerimelerde "yâ" diye hitap ederken kullarına "kendine gel" demiş olur; çünkü ancak büyük birine davet yapılırken böyle hitap edilir. Örnek vermek gerekirse Allah ayet-i kerimede; **Yâ eyyuhâl insân:** "Ey insan!" **Mâ garrake bi rabbikel kerîm:**[6] "Seni kerim olan rabbine karşı böyle mağrur eden şey nedir" buyurmuştur. Yani "neden böyle mağrur oluyor, bana karşı kibirleniyorsun! Hem de kerim olan rabbine karşı kibirleniyorsun! Bak sana nasıl ikramda bulunmuşum. Hal böyleyken bana karşı mağrur olmayı nasıl beceriyorsun! Oysaki ben sana güveniyorum. Sen düşmüş, kendini kaybetmiş, şeytana uymuş, şeytanla beraber mağrur olmuş olabilirsin; ama ben sana olan güvenimi kaybetmedim" buyurmuştur.

Kefil ismi Allah'ın, kuluna güvenmesi demektir. Peki, Allah, kuluna nasıl güvenmiş, nasıl kefil olmuştur?

[5] Hacc /66, İsrâ /67
[6] İnfitâr /6

Allah'ın ilk emri; **Ikra' bismi rabbikellezî halak:**[7] "Seni yaratan rabbinin ismiyle oku" emridir. Bu yüzden Allah bir kulunu yaratırken önce okuyabileceğine dair kuluna güvenir. Burası çok önemlidir; çünkü okumadan olmaz. Allah, kulunu yarattığında "benim bu kulum okur sonra aklını kullanıp bunu anlar (çünkü aklını kullanmazsa canlıların en kötüsü olur) sonra anladığına iman eder ve iman ettiğini ahlaka dönüştürür, sonra da ahlaka dönüştürdüğünü amele dönüştürür; yani fiile döker, hayatını öyle yaşar" der ve bu konuda kuluna güvenir. Allah, kuluna bu şekilde kefil olmuştur. Bu nedenle kulun her konuda kefili Allah'tır ve Allah, kulunun kendisine âbd olacağına, halife olacağına, Hz. İnsan olacağına, ayna olacağına kefildir.

Allah ayrıca mü'minler için kefildir. Peki, Allah'ın, mü'minlere olan kefilliği nasıldır?

Allah mü'min kulunun, peygamberine tabi olacağına, indirdiği Kur'an'ı okuyup anlayacağına, iman edeceğine, hayata geçireceğine kefildir. Aynı şekilde mü'min de Allah'a kefildir, kefil olmalıdır. Allah'a kefil olmayan birine "mü'min" denmez, "mü'min" denmesi doğru olmaz. Kul, rabbine kefil olamasa da Allah, kuluna kefildir.

Kul, Allah'a nasıl kefil olmalıdır?

Kul, Allah'ın va'dini yerine getireceğine dair Allah'a kefil olmalıdır. Mü'min, Allah'ın va'd ettiği her konu hakkında "bu kesinlikle, yüzde yüz böyledir" deyip garanti vermelidir, veremiyorsa Allah'ın kefaletini kabul etmemiş olur. Bu yüzden kul, Allah'ın verdiği sözleri, yaptığı ahdi yerine getirip ahdine vefa göstereceğine dair Allah'a kefil olmalıdır. Kefil olamayanların imanı yok demektir. Aynı şekilde mü'min, Allah'ın "güzel" dediği bir şeyin güzel, "hak" dediğinin de hak olduğuna kefil olmalıdır. Bunlara kefil olamıyorsa mü'min değildir, Allah ile bir bağı yoktur.

[7] Alak /1

Mesela; Allah ayet-i kerimede **“her ne verirseniz yarın huzura geldiğinizde Allah katında onu hazır bulursunuz. Biz onu sizin için arttırırız, bir de kendimizden ikram eder, ihsan ederiz”**[8] buyurmuştur. O halde kulun böyle olacağına dair Allah’a kefil olması gerekir.

Allah, kullarından infak etmelerini ve Kerim ismini üzerlerinde göstermelerini istemiştir. Bu durumda Allah yolunda malını sarf edemeyenler Allah’a kefil olamamış, Allah’a güvenmemiş ve infak ettiklerini Kıyamet günü karşılarında bulacağına iman etmemişlerdir. Bu yüzden Allah yolunda canını ve malını veremeyenler Allah’a kefil olamaz. Allah’a kefil olmayan biri mü’min mi olur!

Allah’ın indirdiği kitap kulu ile arasındaki ahitleşmedir. Bu yüzden “ben, Allah’a iman ettim” diyen biri Allah’ın indirdiğine de iman etmiş, Allah’ın kitabında vahyettikleri için “bunların hepsini kabul ettim” deyip Allah ile bir ahitleşme yapmıştır. Neden? - Allah’ın söylediği her şeye güveniyor da ondan.

Sadece bu kadar değil, mü’min aynı zamanda Allah’ın vahyini insanlara takdim ederken “ben, Allah’ın kefiliyim, Allah böyle vahyetmişse o halde bunu gerçekleştirir ve va’dini yerine getirir” demeli, diyebilmelidir. Gönül itibariyle Allah’a kefil olamayanlar, Allah’ı, vahyini kabul edemeyenler, Allah’a olan imanına kefil olamayanlar nasıl mü’min olsun! Böyle biri hiç mü’min olabilir mi!

Herkes “acaba ben rabbime kefil oluyor muyum olmuyor muyum” deyip kendini kontrol etmelidir. Biri tarafsız bir şekilde kendine dönüp baktığında Allah’ı kefil olarak kabul edip etmediğini rahatlıkla anlar.

[8] Bakara /110, Nisâ /40

Genel itibariyle baktığımda; kulların canları, malları, hayatları konusunda Allah'a kefil olmadığını, Allah'ı kefil olarak kabul etmediklerini görüyorum. Bunun tek bir sebebi vardır; o da Allah'a El Esmau'l Husna'sıyla beraber iman edilmemiş olması, imanın sadece lafta kalması ve dinin uydurulmuş bir din olmasıdır.

Allah'ın va'dine kefil olmayla ilgili Hz. Osman (r.a.)'dan bir örnek vereyim;

Kıtlık zamanında Hz. Osman (r.a.)'ın 700 develik bir kervanı yüklendiği gıdayla beraber Medine'ye gelir. O dönemde kıtlık olduğu için para vardır; ama yiyecek bir şey yoktur. Kervan şehre gelince Medineliler de kervana gidip Hz. Osman'a "yiyeceklerini bize sat kaç para istersen vereceğiz" derler. Hz. Osman (r.a.) onlara malını satmayacağını söyler. Medineliler "madem öyle fiyatının 2 katını, olmazsa 3 katını, 5 katını verelim" deyip Hz. Osman (r.a.)'a malını satması için ısrar ederler; ama Hz. Osman (r.a.) her seferinde tekliflerini geri çevirir. Sahabeler de Hz. Osman'ın yanından ayrılıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelir ve "ya Resulullah! Osman'ın 700 develik gıda kervanı gelmiş ama değerinin 10 katını teklif ettiğimiz halde bize bir şey satmıyor, ne yapmaya çalıştığını anlayamadık" derler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun üzerine Hz. Osman (r.a.)'ı çağırıp olayın aslını sorar.

Hz. Osman (r.a.)

-"Ya Resulullah! Arkadaşlar malın değerinin 10 katını teklif ettiler; ama 700 katını verenler var" der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

- "O kimdir" diye sorar.

Bunun üzerine Hz. Osman (r.a.);

- "Allah 1'e 700 veriyor. Allah bu kadar verirken ben insanlara öyle ucuza satar mıyım! Bu yüzden malımın hepsini infak ettim. Onları alın, siz dağıtın ya resulullah, hazır imkân varken kâr edelim" der. İşte, iman!

Aynı şekilde Allah Habil ile Kabil'den kurban istediğinde Kabil, Allah'a iman etmediği için malının en kötüsünden götürüp istenilen yere koyar; ama Allah kurbanını ondan kabul etmez. Kabil'in malının en kötüsünü Allah'a kurban etmesinin nedeni Allah'ın kendisine malını tekrar vereceğine iman etmemesinden dolayıdır. İnsanın ahirete yatırım yapmamasının, bütün yatırımını dünyasına yapmasının da sebebi budur. Bu yüzden malını Allah yolunda infak etmeyenler öbür tarafa giderken dünyadan büyük bir elemle, kederle ayrılır; çünkü dünyaya göre çalışmış, biriktirmiştir, dolayısıyla bir şeyi beraber götüremediği için de en büyük elemi, en büyük azabı tadar. Eğer Allah'a güvenmiş olsalardı böyle olmazdı.

Allah ayet-i kerimede; **"kim, Allah'a güzel bir borç verecek"** buyurmuştur. Demek ki Allah borç istiyormuş! Biri Allah'ın muhtaç olan kullarına ikram ederse Allah'a borç vermiş olur. Allah ayetin devamında; **"Allah onu sizin için katlar."**[9] Başka bir ayet-i kerimede; **"bir de kendisinden ziyadesiyle verir, onu size ikram eder"**[10] buyurur. Allah, rauf ve rahim olduğu için kulu kazansın diye böyle yapar. Yoksa hâşâ Allah'ın borca ihtiyacı yoktur!

Allah bir de ayet-i kerimede; **"Allah ile yapmış olduğunuz alışverişten dolayı sevinin"**[11] buyurmuştur. Allah, kulunun kendisine verdiği borcun karşılığını ona peşin vermez. Biri Allah'a borç verirse Allah ona bu borcun karşılığını ahirette verir. Bunu

[9] Bakara /245, Hadîd /11
[10] Şûra /26
[11] Tevbe /111

Allah söylüyor. Allah, kulundan borç ister; ama biri Allah'a güvenmezse ona borç veremez.

Evet, Allah kefildir. Allah kendi kendine de kefildir. Ya, Allah'ın kefaletini kabul ederiz ya da etmeyiz; yani tek kelimeyle ya, mü'miniz ya da değiliz. Bunun başka bir izahı yoktur.

Allah'ın, kullarına kefil olmasının yanında bir de nebilerin, resullerin kendi kavmine, ümmetine kefil olması vardır. Allah'ın bütün nebileri, resulleri kendi kavmine, ümmetine kefildir.

Bununla beraber insanlara; "bana tabi olursanız, sizi sırat-el mustakime eriştirir, Allah'a hidayet eder, sizi Allah'a taşırım" diyenler ister kabul etsin, ister etmesin kendisiyle beraber olanlara Allah'a karşı kefildir. Kendisiyle beraber olanlara Allah'ı kefil gösterip "Allah benim kefilimdir" der. Allah'tan böyle bir kefalet almadığı halde bunu iddia edenlerin ise Kıyamet günü ne halde olduğunu görürüz. Allah'ın kıyamet yerindeki hali beyan ettiği ayetleri okurken bunu anlayacağız inşallah.

Allah'ın nebilerine, resullerine iman edenler Allah'ın nebisine, resulüne kefildir. Bununla ilgili olarak sahabeden bir örnek vereyim;

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz pazarda bir Yahudiyle alışveriş yapıp ondan bir şey alır sonra mescide gider. Mescide geldikten 5-10 dakika sonra Yahudi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in peşinden mescide gelip fiyatı arttırarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "aslında ben bu malı bu kadara satmıştım" der. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "hayır, biz pazarlık yaptık, senden bu malı şu fiyata aldım" buyurur. Yahudi ise yemin edip "hayır, sen o fiyata almadın" deyip itiraz eder.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere;

-"Ben pazarda alışveriş yaparken yanımda kimse var mıydı" buyurur.

Sahabeden biri el kaldırıp;

-"Ben ordaydım ya Resulullah! Aynen söylediğiniz gibidir, siz malı şu fiyata aldınız" der. Sahabe böyle söyleyince o Yahudi "herhalde görmüş" deyip vazgeçmek zorunda kalır. Daha sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o sahabeye dönüp;

-"Sen nerde oradaydın" buyurur.

O sahabe de;

"-Ya Resulullah! Siz gökten haber veriyorsunuz ve biz iman ediyoruz, yerden haber veriyorsunuz biz yine iman ediyoruz. Pazardan hangi fiyata ne aldığınızı söylemenize mi iman etmeyelim! Elbette ki doğruyu söylüyorsunuz. Siz ne söylerseniz söyleyin o aynen öyledir, her birini tasdik ediyoruz. Benim de bunu tasdik etmem için baş gözüyle görmeme gerek yoktur. Söylediklerinizin hangisini baş gözüyle görmüşüm ki bunu da baş gözüyle göreyim" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun üzerine sadece tebessüm eder.

Doğru olan tabi ki o sahabenin yaptığıdır. İşte bu, peygamberine kefil olmaktır.

Evet, Allah El Kefil'dir. Kulun da Allah'ın bütün isimlerinde, El Esmau'l Husna'sında Allah'a kefil olması gerekir; yani Allah'ın her bir esmasına iman edip kendi nefsine karşı Allah'a kefil olmalıdır. Kul, nefsi itiraz eder, nankörlük yapar, Allah'ın isimlerini inkâr ederse nefsine karşı "sus, ben rabbimin kefiliyim, bir daha böyle saygısızlık ve terbiyesizlik yapma" demesi gerekir. Böyle yaparsa imanı tam olur.

Eğer kul, nefsini susturamaz, nefsinin küfrünü, isyanını bastıramazsa isyan eder, feryat eder, Allah'a itiraz eder, sonra bir mü'minin ağzından çıkmayan kelimeler onun ağzından dökülür. Şahsen böyle kelimelere çok şahit olduk. Hem de bu küfür kelimeleri "ben mü'minim, Müslümanım, ben âlimim" diyen

insanların ağzından işittik. Bu, dehşet verici bir durumdur. Tabi, o küfür kelimelerine şahit olduğumuz kişi Allah'a iman etmediğini, Allah'ın her konuda kendisine kefil olduğunu bilmiyordu, bu yüzden Allah'ın kefaletini kabul etmemiş, Allah'a güvenememiş, Allah'ın kefil oluşuna iman etmemişti! Bilseydi mutlaka tedbirini alırdı.

Allah, kulunu yaratıp dünyaya göndermişse onu hiç başıboş bırakır mı! Allah, kulunu önünden ve arkasından meleklerle korur. Sağında, solunda olan kirâmen kâtibin melekleri de yaptıklarını yazar. O ne yana dönerse dönsün rabbinin vechi ordadır.[12] Allah ona şah damarından daha yakındır.[13] Bu durumda kulun rabbine güvenmesi gerekmez mi! Allah hayy ve kayyumdur; kulunu diri tutan, varlıkta tutan odur. Hal böyleyken insanın canı için, rızkı için endişe etmesi ya da "ben bunu kazanamam, Hz. İnsan olamam" demesi yersizdir. Elbette ki insan kendine güvenmeyebilir; ama Allah, kulunun kefilidir ve ona "kulum, sen bu işi yaparsın" demiştir. Bu yüzden mesele; Allah'ın kefaletini kabul etmektir.

İsterseniz şimdi de Allah'ın Kefil ismiyle ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışalım. Öyle ki rabbimizi onun kendini tanıttığı gibi tanıyabilelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Fe in tevellev: "Eğer (onlar) yüz çevirirlerse." Senin davetinden, sana vahyettiğimizden yüz çevirirlerse. **Fe innemâ aleykel belâgul mubîn:**[14] "Sana düşen sadece apaçık bir tebliğdir." Sen sadece tebliğini yap, gerisine karışma.

Ya'rifûne ni'metallâh: "Onlar Allah'ın nimetlerini tanırlar." **Summe yunkirûnehâ:** "Sonra da onu inkâr ederler." Yani

[12] Bakara /115
[13] Kaf /16
[14] Nahl /82

Kur'an'ın, Allah'tan bir nimet olduğunu bilirler, anlarlar ama sonra onu inkâr ederler. **Ve ekseruhumul kâfirûn:**[15] "Onların çoğu kâfir kimselerdir." Okuduğum bu ayetler birbirinin devamı olan ayetlerdir.

Ve yevme neb'asu min kulli ummetin şehîdâ: "O gün (Kıyamet günü) her ümmetten bir şahit çıkaracağız." Allah her kavimden, her topluluktan bir tane şahit çıkaracak. Hangi topluluk kendisi için kimi örnek almışsa o örnek aldığı kişi o topluluğun şahididir. **Summe lâ yu'zenu lillezîne keferû:** "Sonra o kâfir olanlara izin verilmeyecek." **Ve lâ hum yusta'tebûn:**[16] "Onların özürleri de kabul edilmeyecek." Neden? -Çünkü Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şahit olarak, örnek olarak gönderip ona tabi olmalarını emretmişken onlar kendilerine başka şahitler bulmuştu. Bu durumda biz de kendimize başka şahitler, örnekler bulsak Allah bu şahitleri bizden de kabul etmez.

Ve izâ raellezîne zalemûl azâb: "O zulmedenler azabı gördükleri zaman." **Fe lâ yuhaffefu anhum:** "Azap onlardan hafifletilmez." **Ve lâ hum yunzarûn:**[17] "Onlara mühlet de verilmez."

Ve izâ raellezîne eşrakû şurakâehum: "O zaman ki onlar (Allah'a) şirk koştukları kimseleri gördüklerinde." **Kâlû rabbenâ:** "Derler ki: Rabbimiz!" **Hâulâi şurakâunâ:** "İşte bizim (sana) şirk koştuklarımız bunlardır." Bunlar sana şirk koştuklarımızdır. Kıyamet günü böyle olacak! Allah yarın bu duruma düşmeyelim diye bize şimdiden öğretiyor. **Ellezîne kunnâ ned'û min dûnik:** "Bunlar senden başka kendilerine dua ettiklerimizdir (kendilerinden talepte bulunduklarımızdır)." **Fe elkav ileyhimul kavle innekum le kâzibûn:**[18] "Onlar, (şirk koştuklarına)

[15] Nahl /83
[16] Nahl /84
[17] Nahl /85
[18] Nahl /86

kavuştuklarında (şirk koşulanlar) 'siz yalancısınız' deyip onlara böyle laf atacaklar." Kıyamet günü bu halde olanlar birbirlerine böyle laf atacaklar.

Ve elkav ilâllâh: "(O gün onlar) Allah'a kavuştuklarında (Allah'ın huzurundadırlar, rablerine kavuşmuşlardır)." **Yevme izinis seleme:** "O gün (Allah'a) teslim olmuş olarak." Çünkü bundan başka çareleri yoktur. **Ve dalle anhum mâ kânû yefterûn:**[19] "Bir de onların uydurdukları onlardan kaybolup gitmiştir." Demek ki insanın uydurduğu şeyler Kıyamet günü ondan kayboluyormuş!

Ellezîne keferû ve saddû an sebîlillâh: "O kimseler ki hem kâfir oldular hem de Allah'ın yolundan alıkoydular." Hem kendileri Allah yolundan çıktılar, hem de insanları Allah yolundan çevirdiler. **Zidnâhum azâben fevkal azâb:** "Onların azaplarını arttırır, onlara azap üstüne azap ederiz." Neden? **Bimâ kânû yufsidûn:**[20] "(Dini bozduklarından) Fesada uğrattıklarından dolayı." Onlar Allah'ın yolunu bozup fesada uğrattıklarından dolayı azap üstüne azap tadarlar; çünkü hem kendileri sapmış, hem de başkalarını saptırmışlardır.

Ve yevme neb'asu fî kulli ummetin şehîdâ: "O gün her ümmetten bir şahit çıkaracağız." **Aleyhim min enfusihim:** "Kendi nefislerinden (kendilerinden)." **Ve ci'nâ bike şehîden alâ hâulâ':** "Bir de seni hepsinin üzerine şahit olarak getireceğiz." Allah her ümmetten bir şahit, örnek çıkarır ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de hepsinin üzerine örnek olarak getirir. Sonra Allah her ümmetten çıkardığı şahitleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne, onlara tabi olanları da o ümmetten çıkardığı örneğin ölçüsüne vurur. Bu gerçekten çok büyük, çok ağır bir hesaptır! Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den kıl kadar dahi ayrılmışsak bu

[19] Nahl /87
[20] Nahl /88

durumda ölçü tutmaz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bize şahitlik, örneklik yapmaz ve yalancılardan oluruz. Şahitlik böyledir.

Allah okuyacağımız bu iki ayetle kısaca Kur'an'da neyi indirdiğini ve hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini beyan etmiştir. **Ve nezzelnâ aleykel kitâbe tibyânen li kulli şey':** "Biz sana kitabı her şeyin beyanı olsun diye (her şeyi beyan etsin diye) indirdik." Allah şahadeti de, şahitliğin nasıl yapılacağını da bu kitapta beyan eder. **Ve huden:** "Hidayet olsun (diye)." **Ve rahmeh:** "Rahmet olsun (diye)." **Ve buşrâ lil muslimîn:**[21] "Bir de Allah'a teslim olanlara müjde olsun (diye indirdik)."

İnnallâhe ye'muru bil adl: "Muhakkak ki Allah adaleti emreder." **Vel ihsân:** "Ve ihsanı (güzelliği emreder)." **Ve îtâi zîl kurbâ:** "Yakınlara vermeyi (ikram etmeyi emreder)." **Ve yenhâ anil fahşâi vel munker:** "Fahşadan (aşırılıktan) ve kötülükten nehyetmeyi (men etmeyi) emreder. **Vel bagy:** "Azgınlığı da yasaklar." **Yeizukum:** "(Allah) Size vaaz ediyor." **Leallekum tezekkerûn.**[22] "Umulur ki tezekkür edersiniz (düşünürsünüz, anlarsınız)."

Allah'ın El Kefil ismi bu ayetin hemen devamındaki ayette geçer. Ayeti önce meallerde, tefsirlerde geçtiği şekilde okuyayım.

Ve evfû bi ahdillâhi izâ ahedtum: "Bir de anlaşma yaptığınızda Allah'ın ahdini yerine getirin." **Ve lâ tenkudûl eymâne ba'de tevkîdihâ:** "Ve sağlam ettiğiniz yeminleri bozmayın." **Ve kad cealtumullâhe aleykum kefîlâ:** "Nasıl ki Allah'ı üzerinize kefil yapmıştınız." **İnnallâhe ya'lemu mâ tef'alûn:**[23] "Muhakkak ki Allah yaptıklarınızı bilir." Bu ayete genel olarak bütün meallerde ve tefsirlerde böyle bir mana verilmiştir.

[21] Nahl /89
[22] Nahl /90
[23] Nahl /91

Arapça bilen kardeşlerimiz daha dikkatli okusun. Bakalım Allah bu ayetle kullarına ne buyuruyor?

Ve evfû bi ahdillâh: "Allah ile ahdinizi yerine getirin." Allah ile yaptığınız ahdinizi yerine getirin. **İzâ ahedtum:** "Ahitleştiğiniz zaman."

Peki, Allah ile ne zaman ahitleştik?

Allah ile iki defa ahitleşmemiz vardır. Birinci ahitleşme elest meclisinde "bela şehidna" dediğimiz ahitleşmedir. İkincisi de genel itibariyle "ya rabbi! Ben sana iman ettim" derken ki ahitleşmemizdir; çünkü Allah'a iman ederken "senin her vahyine iman edip ayetlerini anlayacak ve gerekeni yapacağım ya rabbi" demiş Allah ile ahitleşmiş oluruz. **Ve lâ tenkudûl eymân:** "İmanınızı bozmayın." Allah bu ayette imana yemin demiş ve "imanlarınızı bozmayın" buyurmuştur. **Ba'de tevkîdihâ:** "Sapasağlam (iman ettikten) sonra (imanınızı bozmayın)." Eğer ahdimizi yerine getirmezsek imanımızı bozmuş oluruz. Allah da "sağlam iman etmişken imanınızı bozmayın" buyurdu.

Ve kad cealtumullâh: "Allah sizi kesinlikle (muhakkak ki) kılmıştır." **Aleykum kefîlâ:** "(Allah) Sizin üzerinizde size kefildir." Allah size sizin üzerinizde kefildir.

Allah, kuluna neye dair kefil olmuştur?

Allah, bütün kulları için hem "Kal u Bela"da hem de "ben iman ettim" dedikleri zamanda kendisine verdikleri ahdi yerine getireceklerine dair kefil olmuştur.

İnnallâhe ya'lemu mâ tef'alûn:[24] "Muhakkak ki Allah ne yaptığınızı biliyor." Sadece ne yaptığınızı değil aynı zamanda ne yapacağınızı da bilir; yani "size kefil olmuşum ama bununla beraber neler yaptığınızı ve neler yapacağınızı bilirim. Bu yüzden

[24] Nahl /91

size kulluk imkânı tanımış ve buna dair size kefil olmuşsam korkmayın, endişe etmeyin, sizin kefiliniz benim" buyurdu Allah.

Evet, devam edelim. **Ve lâ teşterû bi ahdillâh:** "Allah'ın ahdini satmayın." Allah ile yaptığınız ahdinizi satmayın. **Semenen kalîlâ:** "Az bir pahaya." Allah ile yaptığınız ahdi basit şeylere satmayın. **İnnemâ indallâhi huve hayrun lekum:** "Muhakkak ki Allah katındaki sizin için hayırlıdır." **İn kuntum ta'lemûn:**[25] "Eğer bilseniz." Eğer biliyorsanız bu böyledir. Allah bu kısımda yine "Allah ile yaptığınız ahdi az bir pahaya satmayın, ahireti dünyaya, rızamı, dostluğumu, bana verdiğiniz sözü de nefsanî şeylere satmayın" buyurdu.

Yeri geldikçe kardeşlerimize; "bize uyanları, tabi olanları Allah'a vasıl edeceğimize dair söz veriyoruz, vasıl etmezsek hesabını bize sorsunlar" diyoruz. Elbette ki bunu söylerken kefilimiz ve vekilimiz Allah'tır. Bunu da Allah adına söylüyoruz. Böyle bir yetkisi olmadığı halde insanları kendine tabi olmaya davet edenler kendisiyle beraber olanları sadece cehenneme sürükler ve **"Kıyamet günü onlar diyecekler ki: Ya rabbi bunlar bizim sana şirk koştuklarımızdır"**[26] ayetiyle muhatap olur; çünkü kendisiyle beraber olanlar onlar öyle olmadığı halde "bunlar bizi kurtarır, bize şefaat eder diye bunların peşinden gittik" demişlerdir.

Kendini Allah'a şirk koşanlar Allah bir şeyi emretmediği halde onu Allah'ın emriymiş gibi takdim edip anlatır. Aynı şekilde Allah, yolu başka türlü gösterdiği halde kendine bir yol edinip insanlara "böyle yaparsanız kurtulursunuz" derler. İşte, bu kendini Allah'a şirk koşmaktır. Onların söylediğine iman edenler de onları Allah'ın şeriki, ortağı olarak kabul etmiştir. Sonra onlar Kıyamet günü kendilerini Allah'a şirk koşanlara "siz yalancısınız,

[25] Nahl /95
[26] Nahl /86

biz, Allah'ın ortağı olduğumuzu söylemedik"[27] derler. Zaten dil ile böyle bir şey söylememişlerdir; ama Allah'ın yolundan başka bir yol ortaya koymaları ve dini Allah'ın vahyinden başka bir sözle anlatmaları kendilerini Allah'a şirk koşmalarıdır.

İnsanın derdi her zaman için kendisini yaratan rabbini razı etmek ve ona âbd olmak olmalıdır. Allah bütün peygamberlerini sadece "lâ ilâhe illallah" deyip aynı zamanda dedirtmeleri, bir de Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayıp sadece Allah'a âbd olmayı tebliğ etmeleri için göndermişse o halde bizim de öncelikli derdimizin bu olması gerekir.[28] Derdi "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" olmayanlar mutlaka başka şeylerle uğraşır ve bu uğraşları onlara asıl dertlerini unutturur; çünkü gönül boşluk kabul etmez, hayat boşluk kabul etmez. İnsan mutlaka bir şeylerle meşgul olmak zorundadır.

Allah'ın müdahale etmediği ve emrinin olmadığı hiçbir alan, hiç bir an yoktur. "Burada bir boşluk var, Allah'ın bu konuda emretmediği bir şey var" diyenler bu durumda "burada Allah yok, ben kendim bu konu için kural koyarım" demiş olur. Bu çok ciddi, çok önemli bir meseledir! Bu söylediğim manevi konularla ilgilidir. Zahiri konularla ilgili Allah kullarına akıl vermiştir, dolayısıyla kulun hüküm verdiğinde verdiği o hükmün Kur'an'a ve sünnete ters düşmemesi, aynı şekilde kendisine ve başkalarına zarar vermemesi gerekir.

Bizimle beraber olan kardeşlerimiz de insanları davet ederken Allah ile Allah'a davet etmeye çalışmalıdır. Allah ile davet demek; Allah'ın kelamıyla davet demektir. İnsanları Allah ile davet etmeyenler ya kendi kafasına göre ya da hikâye anlatarak davet eder. Böyle bir davet Allah'ın muradı değildir.

[27] Nahl /86
[28] Enbiyâ /25

Kullarını kendine en güzel şekilde davet eden Allah'tır. Bu yüzden insanları davet ederken Allah'ın kelamıyla, vahyiyle davet etmemiz gerekir.

Herkes Allah'a karşı sorumludur. Davet edenler Allah'ın huzurunda olduğunu unutmamalıdır. Bizimle beraber olan kardeşlerimizden her biri zahiri kardeşlerine, insan kardeşlerine, mü'min kardeşlerine yardım etmeye çalışıp onları ateşten çıkarmaya çalışırken, Allah'a davet ederken; yani Allah'a imana, Allah'ı sevmeye, Allah'a itaat etmeye, teslim olmaya, Allah'a karşı edepli olmaya davet ederken bu daveti Allah'ın davetiyle yapmalıdır; çünkü Allah ayet-i kerimede **"Allah'tan daha sadık, (daha güzel) sözlü kim vardır, kim olabilir"**[29] buyurmuştur. Allah sözün en güzelini söylemiştir. Öyleyse davet ederken en güzel sözle; yani Allah'ın sözüyle insanları davet etmek gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'ın sözüyle kulun sözü arasındaki farkla ilgili olarak; *"Allah'ın, kullarına olan üstünlüğü neyse Allah'ın kelamının da kullarının kelamına olan üstünlüğü odur"*[30] buyurmuştur. Hal böyleyken Allah'ın kelamıyla kulun kelamı hiç kıyas kabul eder mi! Birileri Allah'ın kelamını bırakıp, başkalarının kelamıyla kulları davet etmeye çalışırsa; "bu kelam, Allah'ın kelamından daha büyüktür, daha güzeldir, daha anlaşılırdır" demiş olur. Allah bize akıl vermiş, biraz tefekkür edersek böyle olduğunu anlarız.

Yeminle söylüyorum, sahabeler birbirine hadis-i şerif nakledip; "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurmuş" derken bile titrer, yanlış anlaşılmaktan korkardı ama şimdi değil hadis "falan imam böyle söyledi, falan âlim böyle söyledi" diye rahatlıkla konuşulabiliyor. Böyle söyleyenlere "ya Allah ne

[29] Nisâ /87, 122

[30] Tirmizi, Fedailu'l-Kur'an, 35; Dârimî, Fedail-ül Kur'ân, 6; İbn Hacer, Fethu'l-Bari-Beyrut, 1379- 9/66

söyledi" diye sorsak bunu bilmezler. Allah'ın ne söylediğini bilmez ama geriye kalan herkesin ne söylediğini bilirler.

Ümmet artık öyle bir hale gelmiş ki birileri "biz şu âlimi destekliyoruz" derken ötekiler "biz de falan âlimi destekliyoruz" diyor! Böylelerine; "ayıp denen bir şey vardır! Sen kendini, kulluğunu destekle! Sen daha kendini destekleyemiyorsun! Bir haline bak, biraz utan! Bu yaptığın ayıptır" demek gerekir. Belki de bize düşen; Allah'ın kitabını muhacir bırakıp Allah yolundan uzaklaştığımız için kendi hâlimize, ümmetin düştüğü hale ağlayıp feryat etmektir.

En kestirme yol, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle gittiği yoldur. Sahabeler gökteki yıldızlar gibi oldular mı? -Oldular. Hepsi Allah'a vasıl oldu mu? -Oldu. Allah onlardan razı oldu mu? -Oldu. Allah'ın razı olması merziye makamı demektir. Allah ayet-i kerimede; **"Allah onlardan, onlar da Allah'tan razı olmuştur"**[31] buyurdu. Neye karşılık? -Mallarını ve canlarını Allah yolunda feda etmelerine karşılık. Onlar Allah'ın kitabına, resulüne uyup kazandılar. Bir de bugünkü halimize, kendimize bakıyoruz, laftan daha doğrusu dedikodudan başka bir şey yok!

Biri sadece bir sure öğrense, ya da 5 ayet öğrense, hatta bir ayet öğrenip onunla amel etse bu onu kurtarır; çünkü Allah'ın ayetini öğrenmiştir ama biri yüz bin tane kitap da okusa bu onu kurtarmaz. İnsan, rabbini dinlemedikçe, rabbinin kendisine ne vahyettiğini, kendisiyle ne konuştuğunu merak etmedikçe nasıl mü'min olabilir! Hiç kimse "ben Allah'ın vahyini anlamıyorum" diyemez. Allah herkese mutlaka bu imkânı verir. Eğer okuyamıyorsak dinlemek, dinleyip anlamaya çalışmak gerekir. Sahabeler zaten böyle yapmış, ayetleri bir yandan dinlerken bir yandan da ezberlemeye çalışmıştır. Hepsi bunun için çaba, gayret sarf etmiştir. Yoksa onlar öyle olağanüstü insanlar değildi. Mesela

[31] Mâide /119, Beyyine /8

Abdullah b. Ömer; *"ben Bakara Suresi'ni sekiz senede ezberledim"*[32] buyurmuştur. İşte, bir sureyi ancak sekiz senede ezberliyor.

Bu, normal bir durumdur. Hatta kulun, ayetleri ezbere bilmesi gerekmez, rabbinin ona ne söylediğini anlaması yeterlidir. Kul bir ayeti bile anladığında o ayet onun gönlüne inmiş olur.

Evet, arkadaşların, Allah'ın huzurunda olduklarını unutmamaları gerekir. İmkânlar, şartlar müsait olduğunda yapmaları gereken şey; bir ayeti veya beş ayeti aile içinde ya da komşularla beraber anlamaya çalışıp ders edinmektir. Aynı şekilde annelerin de kendi çocuklarına ders vermesi gerekir. Tabi ki bunun için gereken şartları, imkânları oluşturmaya çalışmak lazım.

Hayatımızdan çıkardığımız Allah'ın kitabı Kur'an'ı artık hayatımızın içine almamız gerekir. Artık o bizim Kur'an'ımız olsun. Kur'an; okunan demektir. Eğer Kur'an okunmuyorsa Kur'an değil mushaf olur. Bu nedenle mü'minsek Kur'an'ımız olmalıdır. Bunun için ille de Arapça bilmemiz gerekmez.

Mesela; El hamdu lillâhi rabbil âlemin ayetini nasıl ders edineceğimizi anlamaya çalışalım.

El hamdu lillâhi rabbil âlemin:[33] "Övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah içindir." Bu ayeti ailecek ya da komşularla beraber ders edinirken "Allah'a nasıl hamd edeceğiz, Allah'ı nasıl öveceğiz, hamd övmekse o halde Allah'ı nasıl övmemiz gerekir, nasıl yaparsak Allah'ı övmüş olur, nasıl yaparsak yermiş oluruz" diye sormalı ve herkes kendi fikrini söylemelidir.

Kul, Allah'ı nasıl yerebilir?

[32] Muvatta, Kur'ân 11; Kurtubi, el-Camiu'l Ahkami'l-Kur'an 1/244-246
[33] Fatiha /1

Allah'ın sana yaptığı muameleyi sevmediysen onu övmemiş, hamd etmemiş, dolayısıyla "bana yanlış yaptın ya rabbi" demiş olursun. İstediğin kadar tesbihi eline alıp dilinle "elhamdulillah, elhamdulillah" desen de dilinin söylediğini kalbin tasdik etmezse dilinle söylediğin bir işe yaramaz; çünkü Allah'ın sana olan muamelesini beğenmeyerek Allah'a; "sen yanlış yaptın" demiş, Allah'a güvenmemiş, onu kefil olarak kabul etmemiş olursun. Bunu anlaşılması için kısaca anlattım.

Bir beşer olarak insanın sıkıntı duyması ayrı, nefsinin itiraz edip küfür halinde olması ayrı şeydir. Bu ikisi birbirinden farklıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ben de sizin gibi bir beşerim, sevindiklerinize sevinir, üzüldüklerinize de üzülürüm"* buyurmuştur. Daha doğrusu Allah **"de ki: Ben de sizin gibi bir beşerim"**[34] ayetiyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "böyle söyle" buyurmuştur. Evet, sevinmek ve üzülmek beşeri bir haldir; ama nefsin isyanı, küfrü, Allah'a şirk koşması beşeri bir hal değildir. Bunlar kulun elindeki bir şeydir ve kulun gücü mutlaka buna mani olmaya yeter; çünkü Allah hiç kimseye çekemeyeceği yükü yüklemez, gücünün yetmediği bir şeyi de ondan istemez.

Şirk koşmamak, kâmil manada iman etmek, Hz. İnsan olmak, Allah'a dost olmak Allah'ın emridir, isteğidir, Allah'ın kulunu yaratmadaki gayesidir, muradıdır. Aynı şekilde her kulun gücünün yettiği bir ikram, bir nimettir.

Bize düşen; sadece kendimize değil bir de rabbimize bakıp rabbimizin muradını üzerimizde gerçekleştirmeye ve Hz. İnsan olmaya çalışmaktır. Hep beraber bunu yapmaya çalışacağız inşallah! Nefse, şeytana taviz vermeden, başkalarının ne söylediğine bakmadan, rabbimizin huzurunda olduğumuzu unutmadan bu işi yapacağız inşallah!

[34] Fussilet /6, Kehf /110

Ne olursa olsun Allah'ın huzurunda onunla konuşmamız, her şeyimizi ona arz etmemiz gerekir. Eğer Allah'la konuşuyor, yaptıklarımızı ona anlatıyorsak yanlış yapmayız; ama Allah'ın yerine birileriyle konuşuyor, derdimizi onlara anlatıyor veya onların dertlerini dinliyor "ben bunu kurtarırım, ben buna yardım ederim" diyorsak o zaman yanılmış, Allah'ı unutmuş, Allah ile kulu arasına girmiş oluruz. Bilmemiz lazım ki Allah ile kulu arasına girip insanları Allah'tan uzaklaştıranlar yanarlar!

Bununla ilgili olarak bir örnek vereyim;

Özellikle cemaatler ve tarikatlar insanlara "bizim cemaatimize geldin mi, bizim hocamıza tabi oldun mu artık başka bir yere gidemezsin, gidersen şeyhimiz seni çarpar" derler. Bu yüzden o cemaate veya tarikata girenler bir daha oradan çıkamazlar. Bu tehlikeli bir iştir. Böylelerine "sen neden insanları yanında tutmaya çalışıyorsun, senin derdin nedir, neyin peşindesin! Tutmaya çalıştığın bu insan Allah'ın kulu değil midir! Peki, Allah sana böyle bir hak vermiş midir? -Hayır. Allah sana böyle bir hak vermediği halde verdiğini söylersen Allah'a iftira atmış olursun. O halde Allah'a neden böyle saygısızlık yapıyor, cemaatinde kalmaları için neden insanları böyle korkutuyorsun" demek gerekir.

"Sen bizim cemaate geldiysen artık başka yere gidemezsin, gidersen dinden çıkar, kâfir olursun" diyenlerden daha kâfir biri var mıdır! Sırf kendi cemaatlerine girmemiş diye Mü'min kardeşlerine "kâfir" diyorlar! Böyle bir şey olamaz. Bir de "falan kişi tarikattan çıktığı için şeyhimiz onu çarptı, tarikattan çıkar çıkmaz kaza yaptı" diye insanlara örnek veriyorlar. Hiç böyle bir şey olur mu!

Böyle yapmalarının sebebi nedir?

Mutlaka bir dertleri vardır! İnsanları bir arada tutarken bunu kendi hesapları için yaparlar. Bu hesapları; cemaatin

kalabalık olması, menfaat elde etmeleri, ticaret sağlamaları ve koltuk elde etmeleridir. Böyleleri cemaatin imamı, mürşidi, şeyhi değil, kendi talebelerine, dervişlerine, kendi cemaatine bağlı olanların dervişi, talebesidir. Hatta bir adım ötesinde kendi dervişleri onların rabbi olmuştur. Böyle olduğunu ispatlayabilirim.

Nasıl?

Cemaatine "bir yere gitmeyin" diyenler kendi cemaatine tapmış, yeminle söylüyorum, onlara âbd olmuştur! Onlardan bir menfaat bekledikleri için onları korkutup, tehdit edip bir arada tutmaya çalışır. Böyle bir cemaatin en başındaki kişi her ne kadar imamları, mürşidleri gibi görünse de aslında onların âbdidir, kuludur, Allah'a kul olmamıştır. Kendisi Allah'a kul olmadığı için onları da Allah'ın kulu olarak görmez. Bunun yerine kendisine menfaat sağlayacak birileri olarak görür. Biri bir insandan fayda umuyorsa o halde o fayda umduğu kişinin altındadır. Başkasının altında olanlar mürşid olabilir mi! Aksine onlara derviş olur. Böyleleri, sayısı ister bir kişi ister beş kişi, isterse de yüz kişi olsun bu fark etmez fayda umduğu herkese tek tek derviş, tek tek talebe olmuş ve her birini tek tek rab edinmiştir. Allah'ın kastettiği mürşid bu mudur, imam bu mudur, Allah bunu mu kastediyor! Mürşid, imam böyle olur mu!

Hakiki mürşid, dervişin hesabını yapmaz, Allah'ın hesabını yapar; yani muameleyi dervişe göre değil Allah'a göre yapar ama sahte mürşidler, dervişleri "biz hepimiz şunu istiyoruz" dediğinde hemen onlara uyar. Örnek vermek gerekirse; mürşidleri vefat ettiğinde hep beraber karar verir ve işlerine yarayacak birini ortaya getirip "işte yeni mürşidimiz budur" derler. Tıpkı Osmanlı devletinde sırf Osmanoğulları neslindendir diye deliliğine, ondan padişah olup olmayacağına bakmadan Deli İbrahim'i tahta çıkardıkları gibi onlar da seçecekleri mürşidin hakiki mürşid olup olmadığına bakmazlar; çünkü işi idare eden, mürşid değil cemaattir. Onlara göre mürşid hiç konuşmasa da olur. Hatta

konuşmasına da gerek yoktur. Zaten mürşidleri sadece bir bakışıyla bütün işleri halleder!

Hiç kimse dervişini mürşidi olarak görmesin. Mürşid, Allah'ın huzurundadır, hesabı da Allah'a verecek, bu yüzden işini yaparken birilerine göre değil Allah'a göre yapmalıdır. "Aman kimse bir yere gitmesin, aman kimsenin gönlü başka tarafa kaymasın" demekle mürşid olunmaz. Korkmaya gerek yoktur. Gönüller Allah'ın kudret elindedir. Mürşide düşen; rabbinin rızasını kazanmaktır.

Bunları doğruyu anlayalım ve yanlış yapmayalım diye anlatıyoruz. Yoksa derdimiz birilerini eleştirmek veya çekiştirmek değildir. Derdimiz; bizimle beraber olan kardeşlerimizin yanlış yapmamasıdır.

Bu dünyadaki her şey geçicidir; ama kul, Allah'ı sever Allah da kulunu severse, kul, Allah ile olursa bu geçici bir şey olmaz. Baki olmak böyledir, dolayısıyla bunu kazananlar ebediyen kazanmış olur.

Kimse Allah'ın kullarını kendinden razı etmeye çalışmasın! Rabbini kendinden razı etsin. Allah bir kulundan razı olursa zaten kulları da ondan razı olur; yani Allah, kullarını ondan razı eder ve razı olduğu kullarıyla beraber olanlara ikramda bulunur; ama biri rabbini unutur insanlarla uğraşırsa bu defa hem o rabbini kaybeder, hem de onunla beraber olanlar rabbini kaybeder. Bunun sonucunda ise uyduruk bir din ortaya çıkar. Böylelikle hepsi hiç farkında olmadan Allah'a şirk koşar, şirke boğulur.

Bu yüzden kime muamele edersek edelim, ne yaparsak yapalım ve Allah bize hangi imkânı tanırsa tanısın, kesinlikle kul olduğumuzu, âbd olduğumuzu unutmamamız gerekir. Bütün insanların bizi övmesiyle, bize sövmesi bizim için bir olmadıkça veli olamayacağımızı, Allah'a dost olamayacağımızı unutmayalım.

Allah'ın kulları kazandı diye sevinmek ayrıdır. Birileri iman ettiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlar kazandı, vazifesi meyvesini verdi diye elbette ki buna sevinirdi. Bizim de insanların manevi olarak kazanmasından dolayı sevinmemiz doğrudur. Aksi takdirde kibirlenip çukura yuvarlanır ve şeytanın durumuna düşmüş oluruz. Allah; "üstünlük takvayladır; yani Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirmekledir"[35] buyurduysa söz bitmiştir. Bu durumda üstünlüğü başka yerde aramak doğru değildir. Üstünlük; ne çok olmakta, ne kalabalık olmakta, ne âlim olmakta ne bir şey bilmekte, ne de bir şey anlatmaktadır. Üstünlük Allah'ın da buyurduğu gibi sadece takvayladır.

Kul, neyi yaparsa yapsın mutlaka takvası, Allah'a karşı sorumluluğu artmalıdır. Bunu da Allah'a yaklaştıkça sorumluluğunun, yükünün artmasıyla anlayabilir. Örneğin; on sene önceki sorumluluğumuzla şu andaki sorumluluğumuz birbirinden çok farklıdır. Bu Allah'a karşı sorumluluğun; yani takvanın arttığını gösterir ve bu, son nefese kadar böyle devam eder.

Kardeşlerimiz bizi yanlış anladıkları için bir yanlış yaptığında onun sorumlusu da biz oluruz. Bu yüzden bazı şeyleri anlaşılması için devamlı tekrar etmek zorunda kalıyorum. Arkadaşlar farklı farklı yerlerde vazife yapabilir, yapmalıdır. Hatta herkesin bu vazifeyi kendi evinde yapmasını söylüyorum. Bir de özel olarak güvendiğimiz, vazife verdiğimiz, kefil olduğumuz kardeşlerimiz vardır. Onlar zaten işlerini yapmaya çalışacak. Onlar işlerini yapmaya çalışırken şeytan mutlaka birilerini onlar hakkında dürtüp konuşturacak; ama kardeşlerimizin özel olarak vazife alan kardeşlerimiz hakkında yapılan dedikodulara; yani kardeşlerinin etinin yenmesine kesinlikle müsaade etmemeleri, yanlarında

[35] Hucurât /13

böyle bir şeye kalkıştıklarında "tükür ağzındakini" demeleri gerekir.

Bizim derdimiz zaten bize yeter. Bizim yangından birini kurtarma meselemiz var! Bunu manevi olarak görüyoruz. Bir insan ailesiyle beraber cayır cayır yanıp cehenneme giderken bir başkasının burada durup insanlar için "sen şöyle yaptın, sen şöyle söyledin" demesi çok saçma bir şeydir! Bu bir mü'mine yakışan bir tavır değildir. Her birimizin "acaba insanları yangından nasıl kurtarırız" diye düşünüp birbirine destek olması ve yardımcı olması gerekir.

Bunun için kardeşlerimizin yapmaları gereken ilk iş nedir?

"Ben bütün kardeşlerime ve benimle beraber olanlara Allah'ın izniyle yardım etmek istiyorum" deyip öncelikle bulundukları yerde Allah'ın kelamını, El Esmau'l Husna'yı beraber olduğu arkadaşlarına dinletmeleri, öğretmeleri, onlara rablerini tanıtmaları gerekir. Başlangıç itibariyle El Esmau'l Husna'dan; yani, Allah ismiyle başlayıp Rabb, Rahman, Rahim, Malik isimlerinden sırayla Allah'ın güzelliğini her bir isimle yanındakilere tanıtmaları gerekir. Bu kardeşlerimizin kendileriyle beraber olanlara yaptıkları en büyük yardım olur. Kendileriyle beraber olanlara bir de tefsir sohbetlerini baştan sona dinletirlerse o zaman kardeşlerimiz de, biz de sorumluluktan kurtulmuş oluruz. Böylelikle "kelamını dinleyip bize vahyettiğini alarak kabul ettik, gereğini de yerine getirmeye çalıştık. Seni ve senin sözünü ciddiye aldık ya rabbi" diyebiliriz.

Tam olarak anlaşılması için şunu da söyleyeyim; "benden daha güzel anlatan birini bulursanız kesinlikle onu dinleyin ama bizi dinliyor, bizi kabul ediyorsanız ve üzerinizde bir hakkım olduğunu düşünüyorsanız o halde sizden istediğim tek şey rabbinizi dinlemek, rabbinizin isimlerini bilmek; yani rabbinizi tanımaktır. Aynı zamanda sizinle beraber olanlara Allah'ın

ayetlerini dinletmenizdir. Bunu yapmayanlara hakkımı helal etmiyorum ve bu tüm kardeşlerimiz için geçerlidir.

Kimse beni tanımasın, benim zaten tanınmaya ihtiyacım yoktur. Benim bütün derdim, bütün isteğim; rabbimin beni tanıması, rabbimin beni sevmesidir. Bundan başka hiçbir derdim, isteğim yoktur. Herkesin bunu böyle bilmesi gerekir.

Allah'ın kelamını yerde bırakmamamız lazım. Eğer Kur'an'ı hayatımızın içine almazsak bu durumda onu yere atmış oluruz. Belki böyle söylemek doğru değil ama onu çöpe atmış oluruz! Aynı şekilde "beni hiç ilgilendirmez, Allah'tan daha güzel konuşanlar, anlatanlar var" demiş oluruz.

Kur'an, mucizedir. Zaten kime sorsak Kur'an'ın mucize olduğunu söyler ama biri gerçekten Allah'ın kelamıyla buluşursa işte o zaman mucize gerçekleşir. Allah ayet-i kerimede; **"mucize olarak bizim bu kitabı sana indirmiş olmamız onlara yetmez mi"**[36] buyurmuştur. Biz de bu ayete cevap veriyor; "mucize olarak Kur'an yeter ya rabbi" diyoruz.

Peki, Kur'an nasıl bir mucizedir?

Kur'an müşrikleri alıp onları sahabe yapmıştır. Ona sarılan müşriklerin her biri gökteki yıldız olup onunla arşa çıkmıştır. Kâfiri alıp mü'min yapmış, hayvandan daha aşağı olan beşeri alıp Hz. İnsan yapmıştır. Hiç bundan daha büyük bir mucize var mıdır! İşte, Kur'an mucizesi insanı böylesine değiştirir.

Şu anda Kur'an'ın bu mucizesini göremiyorsak onu hayatımızdan çıkardığımız, ona sarılıp Allah'ın ayetlerini anlamaya çalışmadığımız, rabbimizin kelamını ciddiye almadığımız içindir. Eğer Kur'an'a sarılırsak nasıl ki o zamanda böyle bir mucizeyi

[36] Ankebût /50-51

gerçekleştirdiyse aynı şekilde bu zamanda da mucizeyi gerçekleştirir. Allah'ın izniyle bu olur.

Peki, bunu kim yapacak?

Bunu hep beraber yapacağız, hep beraber Kur'an'ı bütün güzellikleriyle hayata taşıyacağız inşallah. Sadece "Kur'an'ı okudum, artık tamamdır" demeyeceğiz hem okuyacak, hem okuduğumuzu anlayacak hem ayetlerin hikmetini anlayacak hem de Kur'an'la nasıl Hz. İnsan olunduğunu, nasıl Allah'a vasıl olunduğunu anlayacağız ve vasıl olacağız inşallah; çünkü Kur'an'da Allah'ın beyan etmediği hiçbir şey yoktur. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabesi nasıl yapmışsa öyle yapacağız. Asr-ı saadeti buraya taşımak ancak Allah'ın vahyiyle mümkün olur. Biz de Asr-ı saadeti hep beraber buraya taşıyacağız ve peygamberi bir hayat yaşayacağız inşallah.

Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim. Bizden bir önceki nesil kendi yolunu bulmuştur. Onların artık yollarını değiştirmeleri imkânsız denecek kadar zordur. Elbette ki istisnalar kaideyi bozmaz, onlar da Allah'ın rahmet ettiği kimselerdir. Allah'ın, onlarda sevdiği bir tarafı vardır ve Allah onlara önceden bir ikramda bulunmuştur ama bu çok istisnai bir durumdur. Şimdiki nesle gelince hiç kimse ne bu nesli, ne de bundan sonraki nesli bizden kurtaramaz. Şeytan, onları elimizden alamaz. Allah'ın vahyini her birinin önüne koyup; "işte rabbiniz size bunu vahyetmiş" dediğimizde iş biter. Zaten derdimiz budur, yapmamız gereken şey de budur.

Allah ayet-i kerimede; **"hep beraber topluca Allah'ın ipine sımsıkı sarılın"**[37] buyurmuştur. Allah'ın ipi; Allah'tan sarkmış olan iptir, bu da Allah'ın ipi olan Kur'an'dır. Ona sarılırsak onunla Allah'a gideriz. Bir de Allah'ın vahyini hayatına geçiren örnek insanların olması gerekir. Özel manada vazife alan kardeşlerimiz

[37] Âli İmran /103

bu vasıftadır inşallah. Biraz önce anlattığım gibi o vazife alan kardeşlerimizin buna dikkat etmesi ve Allah'ın ipine önde tutunup sımsıkı sarılması diğerlerinin de onları takip etmesi gerekir.

Evet, hep beraber Allah'ın El Kefil ismini ayetlerde geçtiği şekilde anlamaya ve rabbimizi Kefil isminden tanımaya çalıştık.

Allah hepimizi ipine sımsıkı sarılan kullarından ve Allah'ın kefaletini kabul edenlerden eylesin. Allah hepimizi ona kefil olabilecek vasıfta bir imana sahip eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.